

EDITIONUM COLLEGII HISTORICI ACADEMIE LITTERARUM CRACOVIENSIS

Nr. 66.

serie ACTA HISTORICA
RES GESTAS POLONIAE ILLUSTRANTIA

AB ANNO 1508 USQUE AD ANNUM 1795.

TOMUS XIII.

ACTA CAPITULORUM SAECULI XVI

SELECTA

VOLUMEN I. PARS I.

CRACOVIAE

SUMPTIBUS ACADEMIAE LITTERARUM CRACOVIENSIS.

APUD BIBLIOPOLAM SOCIETATIS LIBRARIAE POLONICAE.

1908.

WYDAWNICTWA KOMISJI HISTORYCZNEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

Nr. 66.

AKTA KAPITUŁ Z WIEKU XVI

WYBRANE

WYDAŁ
harto: B. ULANOWSKI.

TOM I. CZĘŚĆ I.

AKTA KAPITUŁ POZNAŃSKIEJ I WŁOCŁAWSKIEJ

(1519—1578).

W KRAKOWIE

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.

1908.

III 2.010.343(A)

del. III 115.007.

III 1564.358.

III 761864 rkp.

73.12.73 B.15.

04.32 AB

717

D-143/85

143218

DRUKARNIA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządkiem Józefa Filipowskiego.

SŁOWO WSTĘPNE.

W tomie IV^{ym} Archiwum Komisji historycznej ogłosiłem w r. 1891 wyjątki z aktów kapituł Krakowskiej i Płockiej z lat 1438—1525. W r. 1894 ukazał się tom I wydawnictwa »Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum selecta«, w którym znalazły pomieszczenie wybrane zapiski z ksiąg kapitulnych Gnieźnieńskich, Poznańskich i Włocławskich z okresu 1408—1530. W ten sposób cały ważniejszy materiał historyczny zawarty w protokołach posiedzeń pięciu głównych kapituł Polskich został badaczom naukowym uprzystępniony.

Komisja historyczna Akademii Umiejętności uchwaliła wydawnictwo to rozciągnąć, co się tyczy ksiąg kapitulnych, także na wiek XVI. W myśl tej uchwały rozpocząłem opracowanie materiału bardzo bogatego i dotychczas zebrałem wypisy z ksiąg kapitulnych Krakowskich, Poznańskich, Włocławskich i Płockich, oraz częściowo z Gnieźnieńskich. Zapiski Płockie są już wydrukowane aż do r. 1577 w X tomie Archiwum Komisji Historycznej, a do tomu I^{go} osobnego wydawnictwa aktów kapitulnych z XVI wieku przeznaczone zostały wypisy z ksiąg Poznańskich, Włocławskich i Gnieźnieńskich, dwa zaś następne tomy mają objąć akta kapitulne Krakowskie. Obecnie oddajemy do użytku publicznego pierwszą część tomu I^{go} z zapiskami kapitulnymi Poznańskimi z lat 1524—1577, oraz Włocławskimi z lat 1519—1578. Druga część tego tomu wraz z indeksem ukaże się w możliwie blizkim odstępie czasu.

Przy wydawnictwie kierowaliśmy się temi samemi zasadami, co przy wydawaniu ksiąg dawniejszych, a rękopisy zużytkowane w niniejszej publikacji są następujące:

I. Akta kapituły Poznańskiej.

1. Tom IX. (kart 173) 1524—1532.
2. » X. (kart 178) 1532—1539.
3. » XI. (kart 191) 1539—1548.
4. » XII. (kart 197) 1458—1555.
5. » XIII. (kart 293) 1556—1559.
6. » XIV. (kart 294) 1560—1567.
7. » XV. (kart liczb. 186 i nieliczb. 84) 1568—1575.
8. » XVI. (kart liczb. 261 i nieliczb. 78) 1573—1577.

Wszystkie te ośm ksiąg Poznańskich są formatu wąskiego (języczek). W tomach XV i XVI zaprowadzono tę nowość, że materyał został podzielony na dwie grupy, z których każda stanowi odrębną całość z osobną chronologią. Odpowiednie seksterny zostały w ten sposób wspólnie opracowane, że właściwie z obu stron każda z ksiąg się rozpoczyna. Naturę tego podziału objaśnia notatka pisarza zamieszczona pod r. 1568 treści następującej: »Acta donationum, exemptionum, rationum et aliorum negotiorum vener. Capituli ecclesie cathedralis Poznaniensis pro faciliiori inveniendi modo hic conscribenda sequuntur ab an. Dni MDLXVIII per me Mathiam Francisci Vinarz de Poniecz publicum et vener. capituli Poznan. notarium feliciter inchoata. A zatem wyłączono materyał natury majątkowej i ten wciągano do osobnego działu synchronistycznie w celu ułatwienia ewentualnych poszukiwań.

II. Akta kapituły Włocławskiej.

9. Tom II. (kart 248) 1519—1538.
10. » III. (kart 245) 1539—1547.
11. » IV. (kart 421) 1547—1578.

Księgi kapitulne Włocławskie są wszystkie formatu folio.

Pozostaje nam jeszcze do spełnienia miły obowiązek wyrażenia jak najżywszej wdzięczności Najprzewielebniejszym kapitułom Poznańskiej i Włocławskiej, a przede wszystkim J. E. Ks. Biskupowi Likowskiemu w Poznaniu i Ks. Prałatowi Stanisławowi Chodyńskiemu w Włocławku, których naukowe zasługi polegają nie tylko na własnych badaniach, ale i na ułatwianiu innym poszukiwań nad historią polskiego kościoła.

ACTA CAPITULORUM
POZNANIENSIS ET VLADISLAVIENSIS
1519—1578.

I. ACTA CAPITULI POZNANIENSIS.

A. 1524, Aprilis 18, in capitulo

1. (Acta capit. IX).. Dni prelati et canonici ecclesie Poznaniensis... decreverunt, ut fores murorum Summi ad noctem claudantur et sub pulsu matutinali propter vicarios aperiantur; item ut custodia intra muros circa ecclesiam nocte fieret impensa de pecuniis ecclesie; item quod res ecclesie preciosiores tempore suo cum bona deliberatione premissa de consensu Rmi dni Epi in loco, quo videretur tutiori, conservarentur.

A. 1524, Aprilis 29, in capitulo.

2. (Acta capit. IX).. Dni.. deputaverunt dnum Gorsky archidiaconum Poznan. ad R. Mtem cum dnis Episcopis circa curiam existentibus ex nomine totius capituli accedendum et pro consilio ac auxilio dnis Epis Wratislaviensi et Wladislaviensi super levitate ipsis et oppressione ex malignitate heresis Luteriane facta prestando, et quod ipsa pravitas dicte heresis aliquomodo compesceretur Mtem suam rogandum.

A. 1524, Iunii 30, in capitulo generali.

3. (Acta capit. IX).. Dni.. perlectis litteris Rmi dni Epi consenserunt rogandumque Rmum decreverunt, ut in Mazovia in villis noviter in cruda radice locatis longe ab ecclesiis parochialibus distantibus ecclesie parochiales in villis et locis convenientibus erigantur et in tantum ex decimis ipsarum villarum noviter locatarum dotarentur, ut plebani ecclesiarum possent facere sufficientem provisionem ipsarum parochiarum, non obstante statuto de non alienandis bonis ecclesie, quoniam in non habitis non fit alienatio, sed non acquisitio; premissa tamen visitacione sufficienti more consueto, ad quam dni, si opus fuerit, deputabunt aliquos de gremio illic residentes vel ex plebanis locis illis propinquos ad hoc idoneos.

A. 1524, Iulii 8, in capitulo generali.

4. (Acta capit. IX).. Dni attendentes, quia ipse dnus Roszkowsky existens canonicus ecclesie Poznan. et ipsorum dnorum confrater, sepius et incedit hinc inde aliquando eciam ad civitatem Poznan. tandem et equitat non iuxta condicionem sui status canonicalis absque comitiva etiam unici clientis in dedecus condicionis sui status et levitatem ipsorum dnorum, admonuerunt eundem fraterna admonitione et caritativa, ut quociens ipsum ex necessitate equitare vel ire extra domum contingit, cum clientela iuxta condicionem et incedat et equitet, adiicientes, quod si de cetero talia admiserit, privatione refectionum totiens quotiens punietur.

A. 1525, Maii 4, in capitulo particulari.

5. (Acta capit. IX).. Dni ad plenum certificati de vacacione episcopatus Poznan. ex cessione Rmi.. dni Petri de Thomycze eiusdem episcopatus ultimi et immediati possessoris et tandem sue Rme Ptis ad ecclesiam Cracoviensem translacione, ne ipsa ecclesia Poznan. in administratione spiritualium et temporalium rerum in tali vacacione negligetur, premissis solenni tractatu et sufficienter deliberati vener. virum dnum Nicolaum Olesky canonicum Poznan. ecclesie bene meritum et apud homines optime reputatum in administracionem ecclesie et totius diocesis Poznan. voto unanimi elegerunt..

A. 1525, Maii 9, in capitulo.

6. (Acta capit. IX).. Dni.. assignaverunt diem electionis futuri pontificis feriam II^{dam} videlicet post festum Sme Trinitatis prox. futurum et litteras citationis contra dnos prelatos et canonicos ecclesie Poznan. ad eligendum futurum pontificem ipsius ecclesie Poznan. per cessionem Rmi dni Petri de Thomycze ipsius episcopatus Poznan. ultimi possessoris.. vacantis in forma solita decreverunt.

A. 1525, Iunii 9, in capitulo.

7. (Acta capit. IX).. Dni.. prelati et canonici.. deputaverunt in suos syndicos et procuratores ad synodum provincialem f. II^{da} post festum s. Iohannis Bapt. prox. futuram in Pyotrkow celebrandam ituros vener. videlicet dnos Nicolaum de Olesznych vicarium in Spiritualibus et officialem gener. ac Bedrman doctorem canonicos Poznan. cum plena potestate..

A. 1525, Iunii 17, in capitulo.

8. (Acta capit. IX).. Vener. dnus Thomas Goczalkowsky canonicus Poznan. Rmi.. dni Iohannis de Latalycze.. epi Poznan. procurator.. de cuius onere procuracionis per instrumentum publicum manu et signo legalis Andree Iacobi Fricz de Modrzeva clerici dioc. Gnezn. publici.. notarii.. consignatum facta est fides plenaria.. dnos.. prelatos et canonicos ecclesie Poznaniensis.. monuit, quatinus prefatum Rmum dnum Iohannem de Latalycze ad episcopatum Poznan. in epum.. reciperent.. Quiquidem dni.. eundem Rmum dnum.. in episcopum et pastorem suum.. receperunt..

A. 1525, Iulii 10, in capitulo generali.

9. (Acta capit. IX).. Dni statuto de pulsu ac solario funeralium inherentes illudque reformando, attentis magnis impensis, quibus campana maior in turri supra thesaurum ecclesie appensa existit fabricata ac tandem pulsacione ad eandem campanatoribus ecclesie gravi et difficili, volentes adimere omnes difficultates et pulsacionis predictae et controversie sive disceptationis, que ex occasione ipsius pulsacionis in posterum possent evenire, decreverunt decetero observandum, ut quocienscunque alicui defuncto ex dnis prelati vel canonicis ecclesie Poznaniensis ad ipsam campanam maiorem loco funeralium pulsabitur, solventur a quolibet illorum dictis campanatoribus tres fertones, a vicario vero et penitentiariis, altariis et ceteris beneficiatis ecclesie circa eandem residentibus media marca; item ab extraneis sive spiritualibus sive secularibus per I marcam pecunie solvi debet eisdem campanatoribus ab eiusdem campane maioris pulsacione predicta, quam ipsi facere tenebuntur, prout in statuto continetur. Preterea tenebuntur prefati campanatores ad ipsam campanam maiorem pulsare per se vel coadiutores illorum in omnibus festis Cristi et b. Virginis Marie dedicationis ac patronorum ecclesie ad primas et secundas vespervas, ad matutinum et ad summam missam, eciam ad nebulam aeris turbulencia superveniente sub pena carencie vigiliarum unius septimane tunc prox. sequentis.

A. 1525, Iulii 12, in capitulo.

10. (Acta capit. IX). Extradita in thesauro ecclesie pro dno Guniczski per dnum Grodziczki:

Pecunie capitalium CCXLIII $\frac{1}{2}$ marce incluso debito XL marcarum dni procuratoris; item VII ducati in auro.

Item pecunie ecclesie a dno Lubransky episcopo XL marce minus VI gr.

Item alie pecunie ecclesie CIX marce et XV gr.

Item pecunie capituli CMLXXXIII marce, III fertones, VI gr. et VI oboli.

Item XL ducati in auro eciam capituli.

Item scatula cum diversis lapillis et cristallis ad baculos rectoris.

Item aurum in lamina depositum ex libro Evangeliorum in carta papiri involutum.

Item fragmenta argenti diversarum particularum et anulus unus in pixide reposita.

Item bulla indulgentiarum V annorum pro bina vice per annum.

Item sigillum capituli maius obsigillatum.

Item littere obligationum censuum emptorum pro anniversariis.

Item privilegia psalteristarum et indultum celebrandi citra diurnam lucem pro ecclesia.

Hec omnia in una cista reposita sunt.

Item privilegia ecclesie et bonorum episcopatus ac capituli iuxta regestrum ibidem circa ea in cisticulis armarii reposita.

Item privilegia ecclesie Mszczonoviensis, quorum duo dnus Isdbyensky canonicus habet recepta.

Item due ciste maior et minor magnifici dni Luce castellani et capitanei Poznaniensis.

Item liber biblie olim Ade decani axamento nigro et clausuris argenti reformatus.

Item decretum in pergamento scriptum.

Item Speculum Durandi.

Item privilegia super Stawyszyn in *pudla* parva.

Item cistula parva, cuius sit vel quid in ea continetur, nescitur.

Item cistula dni Groth cum pecuniis.

Item cistula dni Gomolinsky cum pecuniis.

Item cistula nobilis Bartolomei Rosznowsky.

Item cista ferrata olim dni Lubransky episcopi vacua.

A. 1525, Augusti 17, in capitulo.

11. (Acta capit. IX).. Die Iovis XVII Augusti hora circiter XVII diei Rmi.. dni Iohannis Latalsky D. g. epi Poznan. pro primo adventu sue Rme Ptis Poznaniam ingressus, ubi sua Rma Ptas cum magna solennitate processionum omnium ecclesiarum tam cathedralis et parochialium quam etiam conventualium post ecclesiam s. Iohannis, quia de Pobyedziska ex Gnezna sua Rma Ptas veniebat, per Rdos.. dnos Albertum.. Epum Enensem et suffraganeum Poznan. ac Albertum abbatem Lubynensem infulatum venerabilesque dnos Iohannem Gorsky archidiaconum Poznan., Anzelmum de Lukowo cantorem, Iohannem Ridszinsky scolasticum, Iohannem Slavyensky archidiaconum Pczevensem, Iohannem Charbowsky cancellarium propter infirmitatem pedum circa ecclesiam remanentem, Iob Roszkowski, Nicolaum Olesky vicarium in Spiritualibus et officialem generalem, Iohannem Lanczsky, Andream Naramowsky, Petrum Gunyczsky, Nicolaum Iactorowsky, Andream Grodziczsky doctorem medicine, Iohannem Volsky, Valentinum Cucharsky, Martino Swyacziczsky tunc in domo propter egritudinem remanente, Mathiam Mylesky, Thomam Bedrman doctorem S. Theologie, Andream Conarsky et Simonem Chabyelsky, prelatos et canonicos ecclesie Poznan., magnifico dno Luca de Gorka castellano Poznan. et capitaneo Maioris Polonie ac generosis dnis Ianussio Latalsky castellano Landensi et capitaneo Iuniwladislaviensi germano Rmi prefati necnon Stanislao de Thomycze Myedzyrzeczensi, Iohanne Rosrazewsky Camyenensi, Mathia Coszmynsky Przemathensi castellanis, Iohanne Myrzewsky commendatore domus s. Iohannis ante Poznaniam, Iohanne Splawsky Poznan. et Petro Conarzewsky Calischiensi iudicibus, Petro theloneatore protunc Poznan. et Iohanne ac Sebastiano custode Poznan. dominis de Opalenycza, Mathia Crzizanowsky Poznan. et Iacobo Splawsky Calischiensi sub-iudicibus pluribusque aliis nobilibus terrigenis magistratuque et civibus Poznan. equestribus unacum exercitu eorundem armato pedestri ex obvio sue Rme Pti tunc occurrentibus et cum eadem advenientibus inter multitudinem plebium utriusque sexus, que in obvium exiverant sue Rme Pti, prefato vener. dno Iohanne Gorsky archidiacono orationem dictante, magnifice et honorificentissime exceperunt. Tandem sua Rma Ptas valde grate et benigne per se responsione facta gratitudineque ostensa, exhibita ymagine argentea deaurata s. Stanislai cum reliquiis dentis sue Sanctitatis secum adducta, pedester rokyetha et capucio episcopopalibus indutus inter tantam multitudinem precedencium et sequencium processionaliter incedens cathedralem usque ecclesiam sua Rma Ptas ingreditur et

ante sacrarium divinissimi sacramenti flexis genibus Deo Omnipotenti per aliquot Pater Noster humiliter adorato locum capitularem cum predictis dnis prelati et canonicis intrans, stola, cappa et infula in se Ptas sua Rma susceptis, dato eidem baculo pastoralis iuramentum in forma per dnos Epos prestari solitum super pectorale, quod tunc gestabat in pectore, corporaliter prestitit, et demum ad chorum ecclesie egrediens in stallo episcopali circa rectorarium resedit Deo Omnipotenti unacum predicta multitudine tam Spiritualium quam secularium gratias agens organo: »Te Deum laudamus« concinente presbiterisque secularibus et religiosis alternatim prosequentibus; quo finito ad altare magnum sua Rma Ptas accedens XXX flor. Hungar. ad offertorium obtulit et ymaginem predictam cum reliquiis s. Stanislai ecclesie contulit et postea benedictione data in curiam episcopalem processit prandendum hora fere XVII^{ma}, pluribus diebus magnificentissima prandia pro hospitibus et personis ecclesie eiusdemque ministris ac pauperibus continuando et faciendo.

A. 1525, Augusti 21, in capitulo.

12. (Acta capit. IX).. Rmus.. dnus Iohannes D. g. Epos Poznan. post primum sue Rme Ptis Poznaniam ingressum ac vener. dni.. prelati et canonici ecclesie Poznan. capitulariter congregati: ubi tunc ipse Rmus dnus in medio illorum residens, cupiens tanquam pastor optimus prout se ipsum sic et reliquos inferiores prelatos ceterosque omnes et singulos sue cure pastoralis subiectos vivere et gubernari iuxta regulam ewangelicam, primo et principaliter sua Rma Ptas semetipsum admonitioni et coercioni fraterne ipsorum dnorum, si in aliquo deliramento, prout homo, notaretur, ex humilitate subiciendo, ipsos quoque dnos omnes et singulos sue ecclesie prelatos et canonicos hortatus est fraterneque et caritative admonuit, ut se deifice precipue hiis malis temporibus honesteque modeste et reverenter in bonis ipsorum moribus gererent et gubernarent vivere et per omnia canonice ac in omnibus preceptis Domini incederent iuxta regulam ewangelicam pro honore et laude Dei omnipotentis in exemplum bonum proximis, ad quorum edificationem tanquam Spirituales tenentur et obligantur, et ut conversationes pravas et scandalosas abicerent, a collationibus superfluis et illicitis, signanter cum personis levibus suspectis et inhonestis abstererent habitumque honestum et decentem unusquisque iuxta conditionem suam deferrent et ab omnibus ceteris superfluitatibus, que vergunt in scandalum, se diligenter custodirent, et quod etiam excessus, errores sive scandala, quociens in aliquo illorum, quod absit, evenirent, per se in semetipsis castigarent et emendarent, alias sua Rma Ptas, si aliqui sue Ptis Rme admonitioni contrarii, excessivi sive scandalosi fuerint reperti, cogeretur super excessibus et scandalis talium animadvertere et de consilio dnorum ceterorum rigidiorum in ipsis coercionem facere; quamquidem prefati dni, inprimis sue Rme Pti de tanta paterna benivolentia grates agendo, admonitionem paternam grato animo susceperunt et eidem, quantum ex ipsis est, parere et obedire promiserunt.

A. 1525, Septembris 15, in capitulo.

13. (Acta capit. IX). Argentum olim dni Lubransky episcopi per Rmum dnum Latalsky episcopum modernum de ecclesia receptum. In loco capitulari

ecclesie Poznan. consueto.. in presencia vener. dni Petri Gunyczsky canonici et thesaurarii ecclesie, Iohannis Zyelensky ipsius Rmi dni Epi thesaurarii et Iohannis de Gorka vicecustodis Poznan. ponderatum:

Inprimis aequale alias *nalewka* ponderat IX marcas minus VII scotis.

Item pelvis IX $\frac{1}{2}$ marcas et VI scotos.

Cuppe inaurate: Prima cuppa IV marcas minus VII $\frac{1}{2}$ scotis; item altera cuppa IV marcas minus IX scotis; item tertia cuppa IV marcas minus IV scotis; item quarta cuppa IV marcas minus X scotis; item quinta cuppa III $\frac{1}{2}$ marcas et II $\frac{1}{2}$ scotos; item sexta cuppa fracta IV marcas.

Item *salserka* I marcam; item cantarus XV marcas et VI scotos.

Item aspersorium II marcas et IX scotos; scutella parva alias *przestawka* II marcas minus IV scotis; item furce III parve et quarta maior II $\frac{1}{2}$ marcas et III scotos.

Item credencia cum argento, quo coralli supra eandem ligati sunt, VI marcas.

Item tres cinguli IV marcas minus VI scotis.

Item tres *deki* ad extimationem iuxta possibilitatem per aurificem factam II marcas.

Item manubria seu tenacula trium cultellorum incisiorum II marcas minus II scotis.

Item lucibulare V marcas et III $\frac{1}{2}$ scotos.

Summa marcarum argenti prefati: LXXXII¹ marce et VII $\frac{1}{2}$ scoti.

A. 1525, Novembris 16, in capitulo generali.

14. (Acta capit. IX).. Dni elegerunt et deputaverunt in fabricatorem structurarum ecclesie et collegii presertim pronunc capelle mansionarie de voluntate et consilio dominorum faciendarum vener. dnum Iohannem Syekyrzeczsky canonicum, qui habebit salarium iuxta laborem suum ad arbitrium dnorum.

A. 1525, Novembris 23, in capitulo generali.

15. (Acta capit. IX).. [Dni] instituerunt, ut festum Quinque fratrum Polonorum solenniter quo ad cantum et officium ecclesie teneatur, non tamen celebre ad populum.

A. 1526, Ianuarii 23, in capitulo.

16. (Acta capit. IX).. Dni prelati et canonici.. dnum Cantorem [Anzelum Lukowsky], qui multociens per ipsos dnos fuit admonitus caritative, ut societates, conversationes ac collationes cum personis secularibus levioribus, signanter cum mulieribus suspectis, dimitteret et postponeret, postquam a talibus usque modo desistere non curat, sed mala malis in dies accumulat, eundem propter scandala exinde secuta et sibi per dnos ibidem exprobrata, maxime propter novum scandalum certe turpitudinis ex occasione Mrowczanka mulieris suspecte in domo ipsius dni cantoris cum quadam persona virili admissa, de quo mala fama per totam civitatem Poznan. fuit dispersa, hinc ad VI menses inclusive a refectionibus suspenderunt, adiciendo et ipsum dnum cantorem pro peremptorio admonendo, ut talibus mulieribus suspectis, maxime vero cum Ganthkowska Nyżą et prefata Mrowczynka(s) conversari non audeat, nec ipsas

domum suam intrare permittat et neque domos illarum visitet omneque commercium postponat cum eisdem et dimittat sub pena privacionis prestimonii et domus; ad quod se ibidem ipse dnos cantor sponte submitit et presentibus obligavit..

A. 1526, Ianuarii 29, in capitulo.

17. (Acta capit. IX).. Dni.. dnum Cantorem, omnem emendam promittentem a suspensione supradicta relaxaverunt et plenarie absolverunt.

18. (Ibidem).. Dni.. dnum Volski canonicum, qui cum quadam muliere filia coctricis sue, de cuius alienatione et de omni commercio non habendo per dnos caritative fuerat admonitus, conversari et illam in domum suam frequenter intrare certo testimonio compertus est, et maxime propter famam malam de ipso dno Volski canonico inter homines et spirituales et seculares ex eiusdem mulieris occasione subortam, tanquam ipse dnos Volsky ipsi mulieri domum ad puerperium ordinasset et cunabulis aut alias *craczyny* expeditisset et alia subministrari fecisset, que ipsi dno Volsky et ex ipsius occasione ipsis dnis ac toti clero levitatem magnam et infamiam effecerunt, eundem hinc ad sex menses continuos a portionibus consuetis suspenderunt more solito, omne commercium sibi cum prefata muliere de cetero sub penis gravioribus ex statutis et a canonicis procedentibus inhibendo; que omnia ipse dnos Volsky absque omni contradictione suscepit et pacienter tulit.

A. 1526, Februarii 5, in capitulo.

19. (Acta capit. IX). Admonitio dni Syekyrzeczsky.. Dni.. propter famam de ipso subortam [decreverunt], ut mulieribus, de quibus suspectus esse famatur, presertim Mrowczinka, que inter homines pro putana habetur, et Hada, quam dum in civitate manebat, pro serva retinebat, que de rufania existit infamata, conversari desinat et illas in domo sua non foveat neque servet et neque ad ipsas in ipsarum hospicia vel domos alienas ad conversandum ingrediatur et alias omne commercium cum ipsis non habeat, sed dimittat; quam admonitionem ad omnes alias mulieres extendi voluerunt suspectas.

A. 1526, Februarii 19, in capitulo.

20. (Acta capit. IX).. Dni.. habito tractatu super fama spoliacionis Mrowczynka de veste dni Syekyrzeczsky canonici et mitra, postquam ad ipsum sub diebus Carnisprivii de nocte per servam ipsius Hadam et familiares certos duceretur, ex quo negavit, quod nichil de isto scivit, mandaverunt, ut purgationem canonicam metsecundus cum sibi simili ad I septimanam sequentem prox., secundum quod allegavit, faciat et ipsam mulierem Hadam iuxta decretum prius factum exnunc dimittat et omne commercium cum eadem postponat.

A. 1526, Maii 15, in capitulo.

21. (Acta capit. IX). Ratio ex parte Rmi dni Epi Cracov. de rebus post olim dnum epum Lubransky pro sua Pte receptis:

Registrum de verbo ad verbum sequitur:

Calculus per vener. dnum Benedictum Isdbyensky Gnezn. et Poznan. canonicum nomine Rmi.. dni Petri D. g. epi Cracov. et R. P. vicecancellarii de

summa argenti et pecuniarum morte olim Rmi dni Epi Lubranski sue Dnationis Rmē antecessoris derelictarum ac proventibus Stavyszynensibus perceptis et expositis in medio capituli ecclesie Poznan. in loco capitulari solito A. D. 1526 XV Maii factus:

Percepta:

Argenti summa per Rmum dnum Epum Crac. de ecclesia Poznan. recepta facit marcas argenti 289 scotos $6\frac{1}{2}$.

Computando quamlibet marcam argenti per 6 flor. in moneta per 30 gr. numeratos, facit summa florenos per 30 gr. numeratos: flor. 1735 gr. $22\frac{1}{2}$. In hac summa argenti suprascripti sunt marce argenti 30 in labore deaurato, que computantur per flor. 7 gr. 15, facit summa ratione, auri ad quamlibet marcam flor. 1 gr. 15 addendo, flor. 45.

Summa tocius argenti cum auro computati facit flor. 1780 gr. $22\frac{1}{2}$.

Item Rmus dnus Cracov. recepit a dno Fogelveder Leonardo flor. 324 per 30 gr. numeratos, residuitatem videlicet summe eidem Leonardo per Rmum dnum Epum defunctum ad coemendos florenos in auro date — flor. 324.

Item a filio dni capitanei Samogitie recepit per manus patris sui Vilne flor. 100, quos pater solvit pro filio eodem suo tunc vita functo; alii vero 100 flor. manent debiti apud alium filium eiusdem capitanei seu apud heredes illius, quos capitulum repetat — flor. 100.

Summa summarum suprascriptorum perceptorum facit flor. 2204 gr. $22\frac{1}{2}$.

Exposita summarum suprascriptarum ad usus necessarios distributa.

Item Petro aurifici civi Poznan. dati sunt flor. 80, quos Rmus dnus defunctus manserat debitus pro labore, in quibus habuit cuppas II oppignoratas, que in summa argenti sunt compute — flor. 80.

Item dno Gorsky archidiacono Poznan. flor. 100, quos Rmus dnus Epus defunctus pro subsidio edificiorum sibi promiserat — flor. 100.

Item solvendo dno Thome Lubransky residuum summarum sibi debitum ultra id, quod a dno comite Tarnowsky percepit, dati sunt sibi flor. 200 — flor. 200.

Item pro structura et ducturis ac tota impensa sepulcri Rmo dno defuncto erecti expositi sunt flor. 484 gr. 15 — flor. 484 gr. 15.

Ad edificium capelle impensa et simul collegii an. 1521.

Item dnus Volsky dedit carpentario pro signacione roborum misso gr. 12.

Item vectori eadem robora a fluvio conducenti flor. 2 gr. 12.

Item Iohanni de Syrakow vicario pro structura collegii marce 25 gr. 28.

Anno 1522.

Item Iohanni de Syrakow pro edificio capelle mar. 75.

Item dno Olesky pro eiusdem capelle edificio mar. 100.

Item Sywkowy pro stamine panni mar. 5.

Item muratori Gratias nuncupato pro viatico gr. 15.

Item dnis prelati et canonicis pro structuris collegii et capelle per fertorem: mar. 125.

Item vectori, carpentarium ex Cracovia ducenti, ad rationem flor. 17 sibi pro ductura debitorum dati sunt Cracovie flor. 10.

Item ad rationem laboris sui ultra id, quod S. Volsky solvebat Poznanie,

dati sunt eidem carpentario Cracovie in manus uxoris sue singulis hebdomadis gr. 10, qui solvebantur per septimanas 24, facit marc. 5.

Item eidem carpentario ex Cracovia discedenti date sunt ad rationem laboris sui marce 5.

Item computando omne tempus laboris Copecz carpentarii simul cum 7 flor. vecture et Georgii muratoris simul cum materia et fabris a die ultima Aprilis anni 1524 usque ad diem X^{ma} Iunii alias festum s. Trinitatis anni 1525 iuxta registra dni Volsky exposite sunt marce 326 gr. 7 ternarii 2.

Item pro duabus septimanis, quas Copecz in itinere consumsit, solvendo sibi per flor. 1 septimanatim et sociis 4 *topornym* per gr. 3 dietim, aliis vero 4 *syekirnym* per gr. $2\frac{1}{2}$, facit summa flor. 6 gr. 12.

Item capitulo huius ecclesie Poznan. pro structura collegii dnus Volsky dedit marcas 125.

Item dno Olesky date sunt per dnum Rmum Cracov. marce 11 gr. 18 pro structura collegii sive capelle.

Item fratri Bernardino Syvek ad monasterium in Cazymyrz post perfectionem canalium mar. 20.

Summa summarum omnium expositorum facit flor. 2199 gr. 9.

Compensatis perceptis et expositis suprascriptis excrescit summa percepta summam expositam, in florenis facit summa flor. 5 gr. $13\frac{1}{2}$.

Percepta ex Stawyszyn incipiendo de anno Dni 1520 circa festum Nativitatis Marie vel citra:

Summa census marce 37 gr. 24. — Pro braseis ex molendino marce 20 gr. 31. — Ex *folusch* marce 16 gr. 17. — Ex foralibus marce 8.

Summa percepta: marce 82 gr. 24.

Exposita — De eisdem proventibus exposita iuxta regestrum ad usus necessarios: marce 12 gr. 28.

Restant ultra exposita in perceptis: marce 69 gr. 44.

Item anni 1522 dedit marc. 100; anni 1523 dedit marc. 75 gr. 21 ternarios 4; anni 1524 marcas 120 gr. $5\frac{1}{2}$.

Summa percepta: marce 365 gr. 23 tern. 1.

Distributa ex summa suprascripta:

Doctori Bedrman anni 1521 flor. 40; eidem ad annum 1522 flor. 40; anni 1523 doctori Bedrman: quartalis Cinerum flor. 10, quartalis Pentecosten flor. 10, quartalis s. Crucis flor. 10, doctori Mathie de Schamotuli flor. 10.

Summa omnium expositorum flor. 120.

Compensatis perceptis et expositis suprascriptis remanent percepta ultra summam expositam: flor. 464 gr. 23 tern. 1.

Collatis itaque omnibus summis argenti pecuniarum et ex Stavyszyn perceptis, ut supra, et expositis omnibus, ut supra, remanet summa perceptorum ultra summam expositorum: flor. 470 gr. $6\frac{1}{2}$.

Summa, de qua Rmus dnus Epus Crac. respondere tenetur ecclesie Poznan., facit flor. 470 gr. $6\frac{1}{2}$.

A. 1526, Novembris 8.

22. (Acta capit. IX). Libri post mortem Rdi patris dni Nicolai Oleski

canonici vicarii que in Spiritualibus et officialis generalis Poznan. viri profecto optimis moribus prediti, de ecclesia et personis eiusdem bene meriti, etatis sue LXXXIII anno, octava Novembris apoplexia percussi in bonis viribus vita functi ad librariam ecclesie recepti sequuntur:

- Item Inprimis viaticus diocesis Cracoviensis.
- Item opera tractatum s. Anselmi.
- Item translatio historiarum in Alamanicum.
- Item Sermones Contracti de tempore.
- Item prefatio b. Gregorii in Iob.
- Item Augustinus de civitate Dei.
- Item Rabanus ad Ludovicum regem.
- Item liber Iohannis Francisci Pici.
- Item sermones Leonardi de Utino.
- Item liber scriptus de vita et honestate clericorum.
- Item liber epistolarum b. Augustini.
- Item liber decretalium in pergamento scriptus.
- Item supplementum Cronicarum.
- Item opera Dioni[sii] duplicia in duobus voluminibus.
- Item sexta pars Antonini.
- Item Iamblicus de misteriis Egiptianorum.
- Item apologia in maleum maleficarum.
- Item [liber] epistolarum b. Ieronimi.
- Item liber historiarum Romanarum scriptus.
- Item sextus decretalium.
- Item tractatus Boneventure.
- Item sermones Iohannis Crisostomi.
- Item tertia pars Antonini.
- Item Infortiatum de tortis.
- Item primus liber Ambrosii.
- Item Bartholomeus de proprietatibus rerum.

A. 1526, Novembris 12, in capitulo generali.

23. (Acta capit. IX).. Dni, habita intimacione Rmi dni Epi speciali super correctione dnorum excessivorum et scandala ex se prebencium maxime in litteris sue Rme Ptis descriptorum, videlicet dnorum Lanczsky, Cantoris et Conarsky.. taliter, prout sequitur, corrigendos pro eorum excessibus.. decreverunt:

Decretum contra dnum Lanczsky.. Dni adhibita.. certa fide relationi Rmi dni Epi.. ac certorum fidedignorum habito testimonio de contentione satis scandalosa dni Iohannis Lanczsky canonici per ipsum cum quodam Slesita familiari dni Bynsky acrique percussione et vulneracione ac mutilacione auricule eiusdem ex occasione cuiusdam mulieris in Borek satis turpiter facta, attendentes etiam et alios plures excessus ipsius dni Lanczsky hic penes ecclesiam et in aliis locis per ipsum multociens admissis, super quibus per ipsos dnos fuit sepius admonitus etiam cum certarum penarum comminatione, timentes, ne quid deterius, quod Deus auferat, de ipso dno Lanczsky aliquando contingat, quod et in ipsorum dnorum et totius status clericalis ignominiam vergat, volentesque

eundem a talibus quandoque retrahere et ad emendam ipsius caritativa eorum correctione revocare, ipsum a refectionibus.. et omni dnorum commercio extunc suspendendum decreverunt.. tamdiu, donec prefato Slesite per eundem vulnerato.. fuerit reconciliatus ac eidem de omnibus iniuriis et dampnis satisfecerit, recognitionemque satisfactionis eiusdem Slesite dnis in capitulo ostenderit..

Decretum contra dnum Cantorem.. Dni attentis multis scandalosis excessibus per dnum cantorem ecclesie Poznan. ex occasione precipue mulierum suspectarum, cum quibus solitus est etiam publice conversari et maxime quarum conversatio et omne commercium eidem per dominos etiam sub certis penis erat prohibitum, videlicet Ganthkowska et Mrowczinka, quas idem dnos cantor sub etate(s) proxime preterita in curia et domo prestimonii sui Gnezn. ville Czirlenyno servat et fovit ac cum ipsis et aliis tunc ibidem existentibus in scandalum multorum hominum secularium publice conversat, et quamvis ipsi dni deberent in ipsum dnum cantorem rigidius animadvertere penasque in decreto contra eundem per prius facto contentas extendere, volentes tamen eundem potius sua pietate a talibus nephandis per ipsorum caritativam correctionem retrahere et ad emendam saltem aliqualem revocare, micus cum ipso agendum decreverunt ipsumque a refectionibus et omnibus utilitatibus.. a capituloque et omni ipsorum dnorum commercio per semestre.. suspenderunt..

Decretum contra dnum Conarsky.. Dni attento scandalo, quod anno presenti in domo dni Conarsky canonici per impregnationem mulieris focarie sue evenit et crimen ipsum pluribus innotuit, quam mulierem tunc partui proximam prefati dni alienare et ad locum remotiorem sequestrare ipsi dno Conarsky sub certis penis in decreto tunc contra eundem facto apposis districte mandaverunt, et quod ipse dnos Conarsky de impregnatione eiusdem mulieris, in quantum eandem negaret, quamprimum ad capitulum adveniret, per purgacionem canonicam, prout in eodem decreto per me notarium sibi intimato plenius continetur, se iustificaret et purgaret; qui et quamvis ipsam mulierem ad tempus certum satis breve dimiserat et alienaverat, non tamen se de crimine purgatione canonica, nec quovis alio modo iustificavit, ymmo scelus et crimen ipsum approbando eandem mulierem statim post partum illius in domum suam reassumsit servatque et fovet hucusque eandem in dedecus status clericalis et suam ignominiam maximam, cum quo quamvis ipsi dni deberent merito et iuste rigidius procedere, micus tamen et benignius pro ipsorum pietate cum eodem agere volentes, ipsum per semestre a refectionibus et omnibus utilitatibus.. suspenderunt..

A. 1527, Maii 28, in capitulo.

24. (Acta capit. IX).. [Dni] decreverunt, ut kmethones de Tanyeborz quilibet ipsorum labores, quos tempore regiminis dnorum Isdbyensky et Swyacziczsky exercebant, etiam dno Mylesky regenti moderno laborarent videlicet XVIII sulcos pro hyemalibus et alios XVIII pro estivalibus colerent in Gotarthowo et alios labores consuetos exercerent, quos ipsis predictis dnis regentibus laborabant, absque omni excusatione.

A. 1527, Iunii 6, in capitulo.

25. (Acta capit. IX).. Dni prelati et canonici ecclesie Poznan. in domo

dni officialis Slasky congregati.. talem cum provido Bernardo architectore Copersmeth de Wratislavia pro contegendo tecto capelle s. Marie iuxta ecclesiam Poznan. prefatam site laminibus ereis iam dispositis fecerunt contractum, quod videlicet ipse mgr. Bernardus a quolibet lamine infigendo debet habere pro solario suo a prefatis dnis I gr. polonicensem, socius vero ipsius, quem ipse sibi conveniet in prefati laboris subsidium habebit eciam ab eisdem dnis pro solario ad quamlibet diem, qua laborabit $1\frac{1}{2}$ gr. polon. minus I obolo Wratislav. uterque tamen et ipse mgr. Bernardus et socius illius debebunt eis comparare expensas suis impensis propriis. Cuiquidem mgro Bernardo ipsi dni prefati ibidem penes contractum in vim arre dederunt ad rationem laboris sui futuri II marcas Polon. pro comparandis instrumentis et aliis necessariis disponendis ad artificium laboris prefati spectantibus iamque ipse mgr. unacum socio suo debebit, prout promisit, venire infra VIII dies post festum s. Iohannis Bapt. prox. futurum ad laborem tecture prefatum incipiendum, continuandumque fideliter et diligenter ac in toto ab[sque] intermissione aliqua consumandum, et litteras testimoniales de sui artificii experientia architecture predictae a consulatu Wratislaviensi secum afferre unacum globo supra tectum alias in pinna capelle ponendo, pro quo disponendo recepit duo lamina erea et dnis ipsis representare eciam debebit et tenebitur in forma meliori..

A. 1527, Iunii 12, in capitulo.

26. (Acta capit. IX).. Dni prelati et canonici.. deputaverunt in suos syndicos.. ac nuncios speciales.. ad sinodum provincialem prox. celebrandam.. dnos Andream Grodziczsky artis medicine et Thomam Bederman S. Theologie doctores cum plenaria potestate..

A. 1527, Decembris 14, in capitulo.

27. (Acta capit. IX).. Generosus dnus Nicolaus Thomyczsky tribunus Lanciensiensis, Costensis, Pysdrensis et Conynensis capitaneus, S. R. Mtis prefectus stabuli.. dnis.. capitulariter tunc congregatis reposuit et solvit pro ecclesia Poznan. tria milia flor. Hungar. ex nomine S. Mtis R., de quaquidem summa prefati dni.. R. Mtem quittaverunt.. ac litteras obligationis R. Mtis restituendas mandaverunt.. Tenor quittancie.. sequitur: Capitulum ecclesie Poznan. tenore presencium recognoscimus nos a generoso dno Nicolao Thomyczsky.. recepisse.. tria milia flor. Hungar. in auro, que ipsa Mtas R. unacum duobus milibus et quingentis similium flor. iam solutorum pro certis reipublice necessariis de prefata ecclesia receperat in mutuum ac de eisdem per litteras S. Mtis sue ipsi ecclesie Poznan. extiterat obligata; de quibusquidem tribus milibus, prout et pridem de duobus milibus et quingentis similium flor. Hungar. in auro, alias de totali summa.. in ipsis litteris obligatoriis contenta, iam in toto soluta S. Mtem R., quantum in nobis est, quittamus ac.. litteras obligationis restituimus..

A. 1528, Martii 11, in capitulo.

28. (Acta capit. IX). [Dni] decreverunt, ut dni regentes pro hominibus defectuosis et qui per se solvere non possent, contribuant per medium regalem

contributionem ad rationem pecuniarum mense capitularis penes solutionem census defalcandarum.

A. 1528, Iulii 3, in capitulo generali.

29. (Acta capit. IX). De rubrica ecclesie et de viaticis — De historiis sanctorum: Ibidem [dni] decreverunt historias sanctorum, quorum cantum ecclesie non habent, ac alias historias de insipido cantu et minus ornato textu depouendas et officium eorundem de communi sanctorum tenendum.

Item historias Marie Nivis, Presentacionis, Iacobi, Vincentii, Ieronimi et aliorum minus debite factas decreverunt adimendas et de communi officium eorum tenendum.

De transpositione festorum et ieiuniorum — Ibidem decreverunt, ut fiat conformitas cum ecclesia et diocesi Gneznensi in transpositione festorum et ieiuniorum.

De precibus et nona — Ibidem decreverunt, quod preces dicantur solum in illis diebus, quibus in diocesi Gnezn. dici solite sunt. Item nona in vigiliis sanctorum non dicatur de festo, sed fiat eiusdem officii, prout alie hore dicte sunt. Item vigilie defunctorum et VII psalmi penitenciales dicantur iuxta constitutionem Rmi olim dni Lubranski episcopi.

De octavis — Item decreverunt, ut diebus dominicis sub octavis Pasce, Ascensionis, Trium Regum fiat in omnibus horis et in missis uniformitas officiorum. Item octave solennes teneantur sub IX lectionibus et habeant secundas vespervas; octave vero non solennes sub tribus lectionibus et careant secundis vespervis.

De capitulo et suffragiis — Item capitulum dominicale dicatur per totum annum in diebus dominicis et non festis. Item suffragia de b. Virgine et pro pace dicantur in quibuslibet festis duplicibus.

De historiis dominicalibus — Item decreverunt, quod historie plures dominicas habentes, que singulis diebus dominicis propter occupationem festorum non possunt teneri, non debent expleri sive repeti diebus ferialibus per nocturnos, dummodo sub aliqua dominicarum compleantur pleno officio.

A. 1528, Septembris 7, in capitulo.

30. (Acta capit. IX).. Dni decreverunt kmethonem in agro desertato locatum non aliis laboribus angariare, sed solum iuxta contractum cum eo factum per regentem; agros predii ville Gorka predictae, quos kmethones eiusdem ville exarabunt, sulcare alias *wloczicz* tenebitur et census, prout alii kmethones pendunt, et dominis et regenti solvere tenebitur litterasque eidem dandas mandaverunt.

A. 1528, Novembris 17, in capitulo generali.

31. (Acta capit. IX).. [Dni] decreverunt, ut dni exactores contributionis spiritualis exnunc prox. preterite et in futurum fiende, quicunque ad hoc deputabuntur, remanerent semper de pecuniis ipsius contributionis et penes se haberent XII marcas pecunie pro dnis ad sinodum, quicunque deputabuntur, dandas.

A. 1528, Decembris 22, in capitulo.

32. (Acta capit. IX).. Dni.. deputaverunt vener. dnum Andream Grodziczsky doctorem in fabricatorem ad tecturam ecclesie de ere faciendam, ita quod iam exnunc materiam, videlicet asses, clavos et alia necessaria ad ipsam tecturam pertinentia, disponat ac carpentarium ordinet et conveniat, et habebit solarium ibidem per ipsos deputatum X marcas pecunie annuatim eidem impendendum et solvendum ¹⁾.

A. 1528, Decembris 30, in capitulo.

33. (Acta capit. IX).. Dni.. decreverunt, postquam ad Cracoviam nullus ad presens haberi potest occurrens, IV centa flor. Hungar. in auro per dnum prepositum ecclesie s. Marie Magdalene in Varschoviam ad manus Rmi dni Epi Poznan. submittenda et sue Pti Rme offerenda et tandem in Cracoviam dnis Rosznowsky et Borek pro illis mercatoribus, qui lamina pro tecto ecclesie administrant, transmittenda.

A. 1529, Iulii 1, in capitulo.

34. (Acta capit. IX). Res per Rmum pro ecclesia oblate — Ibidem adveniens dnus Lazarus Zyelensky canonicus Lanciensis obtulit ex parte Rmi dni Iohannis Latalsky epi Poznan. pro ecclesia:

In primis duo antependia, unum de adamasco albo cum auro pro magno altari et aliud de camcha eciam pro eodem altari magno.

Item tertium antependium similiter de camcha pro altari in capella mansionarie.

Item duas dalmaticas de camcha cum auro.

Item IV cappas de camcha simplici pro rectoribus vicariis.

Item pro scholaribus ministrantibus duas cappas de camcha et duas dalmaticas de veteri dispositas.

Item duas albas et duo superpilicia de simplici tela.

Item V albas cum attinenciis pro vicariis seu aliis presbiteris gracialibus.

A. 1529, Novembris 15, in capitulo generali,

35. (Acta capit. IX).. [Dni] decreverunt, ut conscriberetur et fieret unum inventarium omnium et singulorum proventuum mense capitularis, ad quod quidem faciendum ibidem deputaverunt dnum doctorem Grodziczsky solarique pro ipsius diligenciis et labore competenti et condigno contentandum promiserunt.

A. 1529, Novembris 16, in capitulo generali.

36. (Acta capit. IX).. Dni.. decreverunt sub ratihabitione Rmi dni Epi sui turrim ecclesie, in qua campana magna est appensa, muro perficiendam ac vel plumbo tecto rotundo sive acuto contegendam et quod exnunc iam artifices ad materiam pre parandam convenirentur, ut per annum sub estate futura omnia perficerentur et consumarentur.

¹⁾ Grodzicki rzeka się tego stanowiska już 22 Lutego 1529, a w jego miejsce wybranym zostaje kanonik Jan Wolski.

A. 1530, Ianuarii 10, in capitulo.

37. (Acta capit. IX).. Dni prelati et canonici.. attentis certis scandalis tandem et publicis violenciis ac repercussionibus serarum et truncellorum vararum seu portarum murorum Summi, que ut creditur, fiunt a personis dissolutis, que in domibus, in quibus cervisia vel alius potus propinatur locantur, volentesque huiusmodi scandala et excessus prohibere, vocatis ad sui presenciam senioribus domus psalteristarum ac honor. dnis Stanislao de Borek et Mathia de Wolstyn vicariis, quibus aliis cervisiam propinantibus hoc ipsorum decretum denunciare mandaverunt, decreverunt exnunc in futurum observandum, quod videlicet ipsi et ceteri omnes in suis domibus in Summo intra muros cervisiam vel quemcunque potum ad potandum propinantes eciam et in collegio nemini seculari persone cuicunque cervisiam vel alium liquorem in domibus suis ad potandum concederent, exceptis honestis et bene conservatis personis, de quibus nulla suspicio oriri vel scandalum haberi possit, et hiis solum de die ad occasum solis et non ultra consedere permittant, personas vero spirituales, quas ad potandum in suis domibus locare solent tempore hyemali, hoc est a festo OO. Sanctorum ad diem Cinerum exclusive ad terciam, et a die Cinerum ad S. Adalberti ad secundam, a sancti vero Adalberti ad s. Bartholomei apost. ad primam atque a s. Bartholomei ad OO. Sanctorum festa ad secundam noctis horas et non diucius permittant consedere ad potandum sub pena III marcarum, quociens in contrarium facerent vel aliquis illorum faceret, per quemlibet irremissibiliter pro fabrica murorum ad manus dni procuratoris capituli pro tempore existentis solvendarum in effectum; ubi vero de aliqua domo eorundem propinancium aliquod damnum ecclesiis vel personis illarum sive eciam violentiam aliquam inferre compertum fuerit vel quod Deus aufert, homicidium patrari, extunc probatione habita hospes domus illius de omnibus teneretur, alias in forma meliori.

A. 1530, Maii 23, in capitulo.

38. (Acta capit. IX).. Dni.. prelati et canonici.. habito solenni tractatu super articulis propositis et aliis negociis in sinodo provinciali Pyotrkovie celebranda agendis deputaverunt.. ad prefatam sinodum equitandum vener. dnos Anzelmum de Lukowo cantorem et mgrum Thomam Bedrman S. Theologie professorem canonicum Poznan. dantes.. eis plenariam potestatem.. in ipsa sinodo iuxta traditam eis informationem negotia capituli ipsorum agendi pro utilitate Rei publice absque gravamine tamen cleri aliquo..

39. (Ibidem). Decreta pro ipsa sinodo provinciali futura — In primis.. dni ibidem decreverunt, quod dni nuncii per eos ad.. sinodum mittendi ad contributionem fiendam nullo modo consentiant ex causis in articulis assignandis, nisi in quantum maior pars capitulorum esset in contrarium.

Item decreverunt, ut ad taxam decimarum nullatenus consenciantur.

Item decreverunt, quod aliquis notabilis nuncius ad Sedem apost. mitteretur, ubi imminens periculum appareret, ut factum est in Slesia.

Item quod omnino petatur et exigatur ratio contributionis maxime ecclesie Gneznensis.

Item quod petatur, ut de cetero contributiones, quemadmodum iam in aliis sinodis decretum erat, ad meliorem proportionem reducerentur.

Item quod de Monte Pietatis nullomodo consentiatur.

Item ut statuta provincialia maxime de archidiaconatibus vacantibus et conferendis, prout etiam bulla disponit, servantur et processus officialium moderentur.

Item quod in visitacionibus archidiaconorum non fiant depactiones plebanorum per ipsos archidiaconos vel ipsorum nuntios, sed ut servetur ius commune et statutum.

Item quod dni suffraganei admoneantur, ne depactent crudeliter ordinatos clericos vel pro ecclesiarum aut aliarum rerum consecratione.

A. 1530, Iunii 8, in capitulo.

40. (Acta capit. IX).. Dni.. decreverunt ad ecclesiam Mszczonoviensem tradendum antependium vetus cum Iudicio magni altaris ecclesie istius Poznan. iam dissutum; item cappam flaveam etiam veterem istius ecclesie; item II dalmaticas de novo disponendas, stollas etiam et manipularia ac *platy* ad albas parandas, et per commendarium dum hic advenerit submitendum; ad quarum rerum dispositionem deputaverunt dnos doctores Grodziczski et Bedrman ac Gomolinsky canonicos Poznanienses.

A. 1530, Iunii 20, in capitulo.

41. (Acta capit. IX).. Dni.. decreverunt imagines ss. Petri et Pauli apost. in duobus laminibus ereis et in tercio arma olim dni Epi Lubranski bono modo cum deauratione depingendum ac in medio tecto ecclesie pro decore et honestate affigendum.

A. 1530, Iulii 1, in capitulo generali.

42. (Acta capit. IX).. Dni expediendo dnos nuncios ad sinodum euntes tradiderunt illis inprimis XII marcas pro expensis; item articulorum sinodaliu resolutiones; item mandatum generale; item quietanciam pro Rmo dno archipresule; item litteras significatorias rationis facte de contributione ultimatim exacte.

A. 1530, Iulii 26, in capitulo.

43. (Acta capit. IX).. Dni nuncii ex sinodo provinciali redeundo obtulerunt litteras privilegii super non fienda derogatione mensibus episcoporum, que ad thesaurum ecclesie sunt servate per dnum Volsky thesaurarium.

44. (Ibidem).. Prefati dni nuntii cedula de manu dni doctoris Bork dominis offerentes retulerunt, prout in eadem cedula continebatur, quia ipse dnus doctor Bork recepit a Rmo dno presule moderno CLXV flor. in moneta per $\frac{1}{2}$ sexagenam cum VIII gr. ad solvendum lamina XXV centenariorum, quos dni mandaverunt solvendo de pecuniis dni Lubransky episcopi ac de eisdem dnum Volsky tunc thesaurarium ibidem quittaverunt.

A. 1530, Augusti 9, in capitulo.

45. (Acta capit. IX). Susceptio thesauri ecclesie per dnum Wolski post

dni Naramowski illius extraditionem.. in presentia dni lactorowsky ad hoc deputati:

Sequuntur extradita in eodem thesauro reposita:

Pecunie ecclesie — Inprimis florenorum Hungar. in auro olim dni Lubranski episcopi MMDCCCLXXIX.

Item in moneta CCCCLXXXVIII marce pecuniarum prefati dni Lubransky episcopi.

Item pecuniarum a diversis personis pro ecclesia testamentaliter legatarum CXIII marce et XVIII gr.

Item aliarum pecuniarum, similiter pro ecclesia pro disponendis clenodiis ad recondendum reliquias ss. V fratrum legatarum, XLVII marce et XIV gr.

Item cappalum CLIV marce VII gr. in moneta; item VII floreni Hungar. in auro; item XL marce dno Gomolinsky procuratori moderno mutuate; item XVI marce dno vicecustodi fabricatori ecclesie mutuate de fabrica ecclesie solvende. Summa CCX marce, VII floreni, gr. VII.

Pecunie capituli — Inprimis LXXVIII $\frac{1}{2}$ marce pecunie capitalis pro emendis censibus anniversariorum de certis bonis reempte.

Item pecuniarum refectionum de multis annis remanentium LXX $\frac{1}{2}$ marce et III gr. in uno sacco compositarum.

Item pecuniarum mense capitularis pro emendis bonis ad augendam ipsam mensam capitularem XCVII marce VII gr.

Hec omnia in cista ferrata olim dni Epi Lubransky sunt reposita.

Item fragmenta argenti cum multis et variis lapillis et margaritis ac anulus episcopalis cum lapide brunatico fractus in pixide repositus.

Item in *crobbka* diversi lapides ac particule cristalline, duo globi a cappis: unus argenteus deauratus et alius cum margaritis; item duo globi cristallini pro baculis rectoris; item tres parvi globi cristallini et *bulath*.

Item lamina auri de libris Ewangelistarum.

Item bulla indulgentiarum V annorum pro bina vice.

Item sigillum perpetuum cera obvolutum et sigillatum sigillis dominorum.

Item privilegia psalteristarum. Item privilegia censuum emptorum.

Item humerale cum puclis argenteis auratis et diversis lapillis.

Hec in alia cista sunt reposita.

Item privilegia episcopatus bonorum et capituli iuxta regestrum ibidem penes ea repositum in cisticulis armarii reposita. Item privilegia ecclesie Mszczonoviensis.

Item cista et cistula capitanei dni Luce.

Item liber Bible olim dni Ade decani axamento nigro et argento reformatus.

Item privilegia super oppidum Staviszyn.

Item cistula mediocris ferrata dni Groth canonici Gneznensis.

Item cistula parva dni Milesky canonici.

Item mensa cum cista per dnum Naramowsky disposita.

A. 1530, Septembris 26, in capitulo.

46. (Acta capit. IX).. Dnus Rmus cum dominis super eo tractatu.. habito

solenni deputaverunt iuxta decretum sinodale ad retaxandum omnia beneficia totius diocesis et proventus ipsius episcopatus Poznan. videlicet dnos abbatem de Obra, Nicolaum Iactorowsky, Felicem Gomolynsky et doctorem Bedrman canonicos Poznan., qui onus predictum in se assumentes iuraverunt hoc ipsum fideliter.. efficere.. ac ibidem adiunxerunt.. ad eosdem dnum doctorem Iacobum prepositum ecclesie s. Marie Magdalene loco plebani..

A. 1530, Novembris 16, in capitulo generali.

47. (Acta capit. IX).. Dni attendentes, quam periculosa sit constitutio sinodalis de moderatione *wyderkow*, utpote quod centenario quatuor duntaxat marce vel floreni emerentur, huiusque constitutioni Rmus dnus Epus plurimum inherens patrocinatur eidem et practicum deducere conatur atque palam reprehendere consuevit personas ecclesiasticas coram secularibus, nolentes uti constitutione prefata, unde scientes Sedem apost. clare declarasse et constituisse contractus huiusmodi *wyderkow* esse liberos iustosque in emptione quibuscunque summis a decem supra usque ad talem quantitatem, qua emi unus florenus vel marca possit, quodque contra libertatem ecclesiasticam aperte huiusmodi restrictio dicti *wyderkow* de maiori summa emendo vergit, insuper quam periculosum sit toti diocesi Poznan., cuius beneficia in ipsis censibus duntaxat consistunt, si a consuetudine communi, qua XII marcis una marca emebatur, recederent, constituerunt, ut decretum sinodale prefatum non practicaretur, sed quod consuetudo antiqua et modus emendi huiusmodi census servaretur, verum proprios census mense capitularis, qui de novo emi deberent pecuniis noviter acquisitis, duntaxat moderantes huiusmodi emptionem decreverunt, ut nonnisi XV marcis una marca et alias VI marce C marcis emerentur; et quoniam Rmus dnus Epus talium periculis defensor esse debet, decreverunt dni prefati, ut quamprimum sua Ptas Rma advenerit, capitulariter cum eiusdem Pte Rma ageretur rogareturque illius Rma Ptas, ut rationem habeat periculi totius diocesis utque sua Ptas Rma abstinere dignaretur ab illis verbis rigidis, quibus palam coram secularibus personas ecclesiasticas reprehendere consuevit, tanquam ipsi male uterentur contractu huiusmodi contra pietatem et iusticiam, quoniam huiusmodi reprehensio in magnam levitatem personarum ecclesiasticarum procul dubio vergit, utque sua Ptas Rma dignaretur in suis iudiciis et actionibus easdem personas ecclesiasticas iuxta conditionem earum honeste coram precipue secularibus tractare, presertim capitulares, quos sua Ptas honore debito tanquam fratres prosequi tenetur.

A. 1531, Aprilis 12, in capitulo.

48. (Acta capit. IX).. Dni.. prebuerunt consensum provido Thome de Vratislavia emendi molendinum in villa Zavady Nadolny nuncupatum, cui etiam pro meliori mense eorum capitularis condicione facienda aream iuxta hociem molendinum consistentem absque omni damno dicti molendini ac sine imminutione pratorum et agrorum ad mensam capitularem pertinentium pro construenda officina molendini papirei [concesserunt], de quaquidem officina per ipsum Thomam construenda tenebitur et debet solvere annuatim pro mensa capitulari, exspirata libertate trium annorum, a prox. futuro festo s. Martini incipiendo III marcas

pecunie receptibilis, et nichilominus de ipso molendino farine nunc existenti exnunc absque omni libertate tenebitur solvere iuxta antiquam ordinationem IV marcas pecunie necnon ipsum molendinum prefatum nulla necessitate constructionis ipsius officine exigente debet in suo esse, prout nunc ¹⁾ est, conservare et in nullo destruere, officinam vero ipsam, quam taliter absque omni damno dicti molendini nunc existentis, prout sibi commodius poterit, construet, obtinebit et possidebit in hereditatem specialem ac illius successores.. possidebunt, illamque cum consensu dnorum vendere et in usus beneplacitos convertere poterit ac sui successores poterint; super quibus privilegium novum super utrumque molendinum insimul, quod sibi dni prefati decreverunt dandum.. habebit in forma solita.. pro capitulo prox. generali ad festum s. Petri celebrandum.

A. 1531, Iunii 30, in capitulo generali.

49. (Acta capit. IX).. Rmus dnus pontifex in medio ipsorum dnorum residens satis dolorose sua Rma Ptas exposuit atrocem trium presbiterorum sub uno anno presenti occisionem, at maxime Iohannis Lukomsky, qui ex occasione cuiusdam citacionis, qua causam suam in Urbem devolvere intendebat, dicitur occisus, affectans consilium, qualiter et quomodo hiis malis esset obvian- dum, ut non solum occisores, si saltem inquiri poterint, punirentur, sed qualiter etiam talia nephanda in futurum valeant prohiberi. Et dni.. voto unanimi, Rme sue Pti tanquam capiti membra dolori compacientes coercicionemque talium nephandorum humiliter petentes, tale sue Rme Pti prebuerunt consilium, ut videlicet fieret diligens et exacta inquisitio et scrutinium, per quos et occasione quorum huiusmodi presbitericidia patrata sunt, et quod tandem re instructa ad plenum tales delinquentes punirentur iuxta sanctiones canonicas, promittentes, quantum ex ipsis est, omnem operam et diligentiam et quamlibet sue Rme Pti omnimodam adhesionem.. Ubi incontinenti ipse Rmus accersito notario curie sue dno Iohanne Iakimowsky commisit coram eodem dno Alberto de Costen iuris utriusque doctori unacum assessoribus per suam Ptem Rmam deputatis testes pro inquisitione ipsa fienda recipiendos et examinandos..

A. 1531, Iulii 31, in capitulo.

50. (Acta capit. IX).. Dni.. attendentes, quia census *wyderkow* pro vicariis.. ecclesie Poznan. ad anniversarios, tricesimas et lecturas altarium ipsorum comparatus existit, iuxta antiquam consuetudinem pro C marcis pecunie capitalis summe VIII marce census, premissis tractatu tanquam per vicarios prefatos pro consilio et auxilio super eo rogati, consulentes ipsorum indemnitati decreverunt, ut ipsi vicarii similiter emant census ipsos, quotiens redimuntur, marcam unam videlicet XII marcis, item XXIV marcis duas marcas census etc., C vero marcis similiter VIII marcas census, non obstante sinodali decreto. Et si officium sive dni ordinarii sive etiam dni capitanei talem emptionem et venditionem nollet suscipere, promiserunt ipsi dni facere intercessionem, ut suscipiatur. Ubi vero ipsi vicarii non possent eosdem census emere taliter, prout illos ad onera dictorum anniversariorum videlicet anniversariorum, tricesimarum et lecturarum susce-

¹⁾ Cod. pronunc *samiast* prout nunc.

perunt, cooperabunt ipsi dni, ut dnus Rmus faciat ipsis vicariis moderationem in prefatis oneribus ipsorum in ea parte, pro qua illis census prefati per talem minutionem emptionis perierint, in forma pleniori.

A. 1531, Augusti 14, in capitulo.

51. (Acta capit. IX).. Dni.. ex scrutinio pro correctione morum inter se iuxta regulam evangelicam tunc habito — [quia] dnus Volsky canonicus compertus est recidivasse in scandala priora et excessus, de quibus dudum iuxta decreta superius scripta per dnos.. an. Dni 1526, XXIX Ianuarii et tandem per Rmum dnum pontificem modernum de an. Dni 1530, XVII Maii occasione cuiusdam mulieris Anne fuerat correctus atque de omni commercio cum eadem muliere de cetero non habendo adiecta comminatione penarum graviorum districte prohibitus, nam anno presenti paulo ante diebus superioribus lapsis post prefatas correctiones hec eadem mulier abhortivavit, de cuius impregnatione ipse dnus Volsky ex presumptione vehementi suspectus est ex eo maxime, quia post prohibitionem commercii cum eadem habendi hec ipsa mulier ad domum ipsius dni Volsky sepius veniebat publice immo manebat, prout dicitur, continue comedeat secum ad mensam consedendo in presentia familie ibidemque pernoctabat; item omnes res suas etiam vestes et vestimenta ceteraque iocalia apud ipsum dnum Volsky conservabat, prout et ad presens servat, quodque ipse dnus Volsky frequenter de ipsis vestibus, camisiis et aliis rebus per certas mulieres et ancillas ad certa loca et hospitia, etiam ad balnea eidem mulieri trans mittebat et per se ipsum extradebat, prout ipsa iubebat, victus necessarios ordinabat atque in ipso puerperio decumbenti omnia necessaria eidem mulieri administrabat, prout de hoc erat vox communis et fama publica immo factum evidens et notorium — itaque dni.. tot et tantis excessibus ipsius dni Volsky attentis in maximam levitatem ipsorum dnorum immo in dedecus totius status clericalis vergentibus, volentes ipsum dnum Volsky in tali malitia perseverantem et fraternam dnorum correctionem non curantem penis gravioribus constringere, ut saltem a tantis malis possit quandoque retrahi et prohiberi, cohertionem illius ad prox. capitulum generale s. Martini distulerunt ex meliori interim deliberatione habenda faciendam, omne nichilominus commercium ipsi dno Volsky interim cum ipsa muliere habendum prohibentes..

A. 1532, Februarii 26 et 27, in capitulo.

52. (Acta capit. IX).. Rmus dnus Epus gravi in querela et satis amaro animo contra dnum Nicolaum Iactorowsky canonicum.. proposuit, quomodo ipse dnus Iactorowsky in certis locis coram ipsis dnis et aliis extraneis personis suam Rmam Ptem frequentius oblocutus est verbis iniuriosis, derisoriis et contumeliosis in magnam eiusdem Rme Ptis levitatem ac sue pontificalis dignitatis status gravem offensam, petens, ut ipsi dni eundem dnum Iactorowsky cohiberent atque condigne et iuste cohercerent modumque et consilium sue Rme Pti prestarent, qualiter et quomodo ipse a talibus in futurum possit contineri. Ubi dni prefati satis dolorose levitati sue Ptis Rme, prout dignum erat, condolentes obtulerunt se omnem iustam et licitam cohersionem et emendam iuxta statuta provincialia et ecclesie administraturos et facturos ac ibidem in continenti scru-

tinio ac inquisitione diligenti factis testimoniisque contra ipsum dnum Iactorowsky ex se ipsis.. receptis.. comperierunt pro certo ipsum dnum Iactorowsky in premissis contra eum propositis excessisse graviter ac satis enormiter deliquisse, cohersionem tamen ipsam eiusdem in diem alium distulerunt propter deliberationem meliorem habendam.

Tandem in crastinum videlicet d. Martis XXVII Februarii.. supradicti dni.. attendentes ipsum dnum Iactorowsky gravi excessu contra prefatum Rmum dnum Pontificem et prelatum suum excessisse ac deliquisse statumque sue Rme Dnationis pontificalis dignitatis satis enormiter offendisse, quamvis gravioribus durioribus penis dignum fuisset ipsis dnis contra eundem procedere, benignius tamen ob spem emende illius in futurum ac humiliacionis fiende cum ipso agere volentes, ipsum ab omnibus obventionibus dominis residentibus dari solitis et ab ingressu capituli per I integrum annum suspenderunt.. et in eventum, quo ipse contra prefatum Rmum dnum Epum aut aliquem ex dnis confratribus suis de cetero sive in capitulo sive in alio quocunque loco talibus vel consimilibus excessibus deliquerit, eundem prestimonio et domo privandum et aliis penis gravioribus de iure et ex statutis procedentibus.. corrigendum.. decreverunt.. Quodquidem decretum ipse dnus Iactorowsky.. per expressum acceptavit..

A. 1532, Aprilis 9, in capitulo.

53. (Acta capit. IX).. Rmus dnus Epus.. exposuit, quomodo magnificus dnus Lucas de Gorka castellanus Poznan. et capitaneus Maioris Polonie ceterique dni spirituales et seculares persone notabiles magnis instanciis multarum precum instant ac intercedunt apud suam Ptem Rmam eandem supplicando pro gracia et pietate dno Nicolao Iactorowsky canonico super excessu et delicto, prout in actu superiori continetur, contra Ptem suam Rmam per eundem admissio impendenda, affectans sua Ptas Rma super eo consilium ipsorum dnorum, qualiter.. ipse dnus Iactorowsky super eodem excessu ad presens debeat coherceri ac in futurum, ne talia vel similia admittere audeat, posset cohiberi. Ubi tunc ipsi dni.. levitati Pti sue Rme per talem ipsius dni Iactorowsky excessum illate plurimum condolentes prefatum Rmum dnum Epum nichilominus humiliter precabantur, ut pia et paterna correctione pro ipso excessu contra suam Rmam Ptem admissio premissa ac in futurum, ne talia vel similia per ipsum dnum Iactorowsky seu quempiam alium admittantur, comminatione adhibita, eundem dnum Iactorowsky in suam paternam gratiam suscipere dignaretur sua Ptas Rma. Tandem prefatus Rmus tantorum et tam multorum spiritualium et secularium hominum notabilium ac ipsorum dnorum de capitulo omnium et singulorum tantis supplicationibus atque super omnia paterna pietate sua permotus.. ipsum dnum Nicolaum Iactorowsky canonicum.. in gratiam suam paternam suscepit atque de omnibus excessibus penisque pro eisdem debitis.. absolvit..

A. 1532, Iulii 1, in capitulo generali.

54. (Acta capit. IX). Dni consenserunt in constitutionem sinodi provincialis Pyotrcovie in crastino s. Bartholomei celebrande.

55. (Ibidem).. Dni habito tractatu de invasione per dnum Choienski ac nobilitatem ad eum intra muros Summi Poznan. congregatam, homines currentes,

pacisque domestice inquietacione et perturbacione etc. concluderunt Rmo dno hoc negocium exponendum, quod sua Rma Ptas reciperet summariam informationem, ut interdictum fulminaretur et ad R. Mtem scriberet sua Ptas Rma et dno Poznan. castellano exponeretur in querela. Item littere dno Sbanski scribentur, quod eundem de domo alienaret ad unum mensem cum comminatione censurarum. Item littere dno preposito scribentur, quod istum fratrem suum ab huiusmodi excessibus contineret.

A. 1532, Iulii 4, in capitulo generali.

56. (Acta capit. IX.). Dni de medio sui deputaverunt ad sinodum provinciale Pyotrcovie prox. celebrandam dnos Gomolynski et doctorem Skrzetusky, quibus stipendium viaticum dandum erit ex residuitate contribucionis.

57. (Ibidem).. Dni.. providentes, ne tumultus oriatur ex eo, si generaliter contra omnes complices dni Alberti Choyenski propter inquietacionem et perturbacionem pacis domestice per illos factam interdictum feratur, [decreverunt, quod] petendus est Rmus dnus, ut saltem feratur contra principalem.

A. 1532, Augusti 16, in capitulo.

58. (Acta capit. X).. Dni decreverunt Gregorium filium olim Martini Voiss kmethonis et nativum suum de Gotartowo liberum perpetuo dimittendum litterasque testimoniales super legitima sui procreacione ac libertatis eidem donacione dandas, ita tamen quod idem Gregorius suo interesse, si quod se racione propinquitatis vel alias quomodolibet habere pretendit, renuntiet nec quarumcunque rerum occasione fratres et quoscunque suos consanguineos subditos ipsius capituli Poznan. impetet aut vexabit, quibus omnibus idem Gregorius incontinenti sponte renuntiavit ac se quo ad premissa quemquam non impetiturum sub penis et censuris quibusvis obligavit..

A. 1533, Iulii 7, in capitulo generali.

59. (Acta capit. X).. Vener. dnus Iohannes Rudnyczki archidiaconus Unyioviensis, Gnezn. et Poznan. canonicus, coram Rmo.. dno Iohanne D. g. epo Poznan. ac vener. dnis.. prelati et canonicis ecclesie Poznan. capitulariter congregatis personaliter constitutus ante omnia solenniter protestando, quod non intendit, neque vult agere animo iniuriandi aut diffamandi, verum civiliter et non criminaliter, ut damna, que perpessus est, recuperare posset, gravi in querela proposuit contra vener. dnum Iohannem Zdzarowsky.. quomodo ipse dnus Zdzarowsky tum ipsius dni Rudnyczky litteras, quittaciones et schedam certam per dnum Nicolaum Klausch civem Poznan. pro recipiendis LX ducatis in auro Hungar. apud Focaros Rome agentes scriptam ac munimenta et informationes ad causas suas, tum etiam eiusdem Rmi dni Ipi Poznan. ac aliorum dnorum litteras magne importancie suis litteris introclusas ac ducatos Hungar. per ipsos dnos causa tucioris conservacionis eorum in suis litteris positos debiteque sigillatas et dno Stanislao Helt civi Poznan. ad dirigendum easdem per bancum in ipsam Romanam Curiam traditas anno prox. et immediate preterito tempore estatis astu interceperit easque litteras omnes aperuerit ac perlectas litteris suis per quendam nobilem Nicolaum Crzisskowski ex exemplo litterarum per dnum

Zdzarowski prefatum confecto de mandato eiusdem scriptis rursus introcluserit et in manus vener. dni Iohannis Visseczki canonici Wladislav. adversarii sui Rome agentis dandas intitulaverit, que ubi ad predicti dni Iohannis Visseczki adversarii sui manus pervenissent ipseque dnus Visseczki postquam easdem litteras dni Iohannis Rudnyczki exadverso adversarii sui violatas cognovisset, stupefactus et percussus veritusque, ne quicquam fallacie eidem impingeretur, easdem mox et incontinenti reliquit apud quendam notarium de Nicia ibidem Rome facta protestacione, quod illas idem notarius non extraderet Clementi Rudnyczki, nisi idem persolveret ducatum ab earundem portitura. Unde ipse dnus Iohannes Rudnyczki duntaxat sua et aliorum dnorum damna propter surrepcionem litterarum huiusmodi, ut asseruit, per ipsum dnum Zdzarowski perpressa, extimavit illa ad CCC ducatos; dicto dno Zdzarowski premissa negante. Tandem statim et incontinenti dictus dnus Iohannes Rudnyczki pro verificacione ac elucidacione premissorum meliorique in hac re informacione habenda nobilem Nicolaum Crziskowski annorum XVIII laicum dioc. Poznan. et scholarem studii litterarii Poznan. predictum induxit et statuit, qui ibidem non compulsus neque coactus.. in presentia dni Zdzarowski.. visisque litteris originalibus per prefatum dnum Iohannem Rudnyczki ibidem productis et per eundem Nicolaum Crziskowski, ut premissum est, scriptis, examinatus recognovit ac deposuit se eas ipsas litteras ex copia seu exemplo sibi per dictum dnum Iohannem Zdzarowski dato nunc iam anno transeunte tempore estatis die dominico in stubella superiori domus honor. dni Iohannis de Lwowko vicarii canonicalis ecclesie Poznan. in oppido Valischewo penes hospitale s. Barbare site, quam ipse Nicolaus et dnus Zdzarowski inhabitabat, de mandato eiusdem dni Zdzarowski scripsisse. Quarum tenor litterarum, de quibus supra fit mentio, sequitur estque talis:

Charissime frater, dne canonic. Ut V. Dnatio intelligat nusquam deesse illi amicos et fidos fautores contra hunc perfidum nebulonem adversarium vestrum Ru., hic habet V. Dnatio materias eius pro se resolutivas, quas bonus amicus V. Dnationis ingenio (non absque tamen sumptu et impensa) apprehendit easque gratuito V. Dnationi transmittit, quo V. Dnationem sibi suisque recideret obligatam. Quod si forte Dnatio V. ceptum prelium constanter prosequetur et non declinando animum ad intercessionem aut promociones aliquorum strenue militaverit, donec ad victoriam desideratam, sciat pro certo V. Dnatio quamplures alios amicos ad presens licet eidem ignotos adversus hunc perfidum nebulonem V. Dnationi semper assistere presentes et nedum nummis verum etiam sanguine ipso, ubi necessum sit, pro vestra Dnatione constanter et usque ad exitum quam preclare militare. Sed de his posthac latius, sufficiat ad presens V. Dnationi hoc obsequium seu officium boni amici, quem V. Dnatio tempore suo (fortasse istuc brevi adfuturum) per sigillum presens, quod diligentius observare velit, cognoscet. Interim bene valeat V. Dnatio ac felicissime de hoste suo triumphet. Datum etc. V. Dnationis amicus bonus.

Tandem subscriptio infra tenorem earundem litterarum contenta cuiusdam, ut dicebatur, notarii auditoris camere Sedis Apost. fuit estque talis:

Iohannes Nicia notarius auditorum camere, in cuius manibus prefate littere fuerant per adversarium Iohannis Visseczki producte.

Earundem vero litterarum titulus et suprascriptio erat talis:

Vener. dno Iohanni Visseczki canonico Wladislaviensi etc. amico charissimo Rome Polono ad manus proprias.

Et infra dictum titulum verba italico idiomate scripta hec continebantur:
Noi Philippo Strocii havemo havuto per porto di queste lettere ducato uno.

A. 1533, Iulii 12 in capitulo generali.

60. (Acta capit. X).. Dni prelati et canonici ecclesie Poznaniensis visa et audita querela ac insimulatione vener. dni Iohannis Rudniczki contra vener. dnum Iohannem Zdzarowski d. VII Iulii facta, volentes ea in re certius edoceri, ne simplicibus verbis ipsius dni Rudniczki credidisse viderentur, requisiverunt eundem, ut si quem fecisset contractum cum eodem dno Zdzarowski, quo minus insimularetur per illum, seu alias quomodolibet, medio suo iuramento ibidem in capitulo coram dnis recognosceret. Quiquidem dnus Rudniczki sic requisitus.. recognovit se nullum contractum aut compositionem vel pactum aliquod cum eodem dno Zdzarowski nec cum alio quopiam nomine illius fecisse, nisi cum quodam certo presbitero asserente dictas litteras dni Rudniczki non per dnum Zdzarowski sed per quendam alium interceptas fuisse et esse, et illas ipsi dno Zdzarowski tradidisse, subiungens idem dnus Io. Rudniczki, quod dictus presbiter, quem nominare ipse dnus Rudniczki noluit, tanquam sibi sub sigillo fidei esset iniunctum et dictum (nisi id facere per suum superiorem compelleretur) commiserando ipsi dno Zdzarowski, veluti huiusmodi facti et interceptionis litterarum predictarum innocenti, ne indebite occasione interceptionis huiusmodi litterarum molestaretur, certum contractum de contentacione sui pro damnis propter interceptionem ipsam perperis secum fecisset; dixit tamen ipsum dnum Io. Zdzarowski litteras tam ipsius dni Rudniczki quam aliorum dnorum inclusas suis litteris, quas ut premissum est, huc ad partes ex Romana Curia sibi remissas nobilis Nicolaus Crzysskowski se de mandato dni Iohannis Zdzarowsky medio iuramento corporali scripsisse pridie recognovit, vener. dno Iohanni Visseczki canonico Wladislaviensi adversario eiusdem dni Rudniczki Rome agenti misisse.

Tandem.. dni super huiusmodi crimine falsi ipsi dno Zdzarowski, sic ut premissum est, obiecti informatione huiusmodi recepta.. considerantes ipsum dnum Zdzarowski tam deformiter esse infamatum, ne hoc.. capitulum persone-que eius ecclesie Poznan. propter consorcium cum ipso dno Zdzarowski infamato de crimine falsi, ab aliis hominibus inproperaretur et conviciaretur, eundem dnum Iohannem Zdzarowski monuerunt ac eidem mandaverunt, ut se a consortio capituli ac stalli abstineret, suspendentes ipsum a refectionibus tam diu, donec se expurgaverit, aut coram loci ordinario.. se iustificaverit..

A. 1533, Augusti 4, in capitulo.

61. (Acta capit. X).. Dni.. prelati et canonici.. postquam Rmus.. dnus Iohannes Lathalski D. d. epus Poznan. vive vocis oraculo eisdem dnis commisisset, ut bene deliberati.. decernerent suamque Rmam Ptem informarent, quid sua Rma Ptas esset factura cum vener. dno Iacobo de Obornyki decretorum doctore et preposito ecclesie collegiate s. Marie Magdalene in civitate Poznan., quod ille huc Poznaniam a curia Rmi dni Epi Cracov. veniens arculas seu cistas

pro pauperibus degentibus in hospitalibus, qui mendicantes per eandem civitatem ad agendum in eisdem hospitalibus eosdem verberando ollas cum escis eorum in modum elemosine datis concuciendo vi et carceribus stringendo compellebantur per proconsulem et consules Poznan. in eadem ecclesia s. Marie Magdalene circa unum quodque hostium illius ecclesie per unam arculam noviter preter scitum et voluntatem ipsius dni doctoris Iacobi, ut et tamquam rectoris illius ecclesie, de consensu tamen sue Rme Ptis posite et super unamquamque cistam certe ymagines in dorso cruces portantes picte applicateque essent, ammovit et eiecit, propter quod eosdem proconsulem ac consules, quorum industria hoc erat factum, et precipue magnificum dnum Lucam de Gorca castellanum Poznan. ipse dnus doctor Iacobus contra se commoverat plurimum; super quoquidem facto ipsius dni doctoris Iacobi prepositi predicti iidem dni prelati et canonici.. attendentes, quod ipse dnus doctor Iacobus veniens huc Poznaniam rei que noviter exorte, que erat cum preiudicio iuri suo parochiali et que forsitan (quod absit) signum futuri mali posset esse, positionem cognoscens bono zelo fecerit id, decreverunt, ut ipse dnus doctor Iacobus ante omnia indignationem Rmi dni Epi ac magnifici dni castellani Poznan. prefatorum placaret sibi que eosdem reconciliaret, unam vero cistam absque imaginibus in complacenciam prefati dni castellani Poznan. poni et statui in dicta sua parochiali permetteret usque ad generalem conventum regni prox. ibidem permansuram, super qua cista deinceps toleranda S. Mtas R. uti rex christianissimus et patronus illius ecclesie ac Rmi dni Archiepus Gnezn. et sui episcopi consultabuntur..

A. 1533, Septembris 1, in capitulo.

62. (Acta capit. X).. Dni.. taxaverunt iusta moderacione previa agendas diocesis Poznan. sumptibus et impensis circumscripti [et] providi dni Iohannis civis Valischeviensis in Lypsko excussas in quaterniolis unacum IV passionibus Ewangelistarum quatuor notatis ad XVI gr. absque intrologacione, alias in forma meliori iuxta commissionem Rmi dni Epi Poznaniensis.

A. 1533, Septembris 16, in capitulo.

63. (Acta capit. X).. Rdi ac venerabiles.. prelati et canonici ecclesie cathedralis Poznan. capitulariter congregati adhortati litteris Rmi dni Epi Poznan., ut ecclesie sue cathedralis Poznan., contra quam ac metropolitanam Gneznensem grassatores et latrones, quorum esset primarius Berka, exspoliandam conspiraverunt, providerent, tum etiam audito, quod iam dicti latrones in confiniis Slesie domum cuiusdam nobilis ac ecclesiam auro, argento, equis, vestibus spoliaverunt, providendo de securitate eiusdem ecclesie.. duos custodes turribus supra portas summi Poznan., qui tota nocte vigilarent, prefecerunt, pro quibus salariandis III marcas de capalibus designarunt, committentes hanc provinciam, ut videlicet custodes huiusmodi ordinarent et de ea ipsa custodia providerent, dnis canonicis officiali et Volski..

A. 1533, Septembris 30, in capitulo.

64. (Acta capit. X).. Dni.. submoventes querelas et angariaciones subditorum et incolarum ville prestimonialis Tworzikowo contra dnum canonicum

Lanczki regentem eiusdem ville super laboribus per ipsos incolas obeundis factas decreverunt, quod eisdem kmethonibus certe partes agri vulgo *morgi* nuncupati emensurarentur, quos quilibet illorum seorsum arare, quociens opus fuerit, et conseminare in eisdem per I mensuram siliginis et aliam avene consertam et circumeffluentem mensure Srzemensis debebit; preterea pratum falcastrandum et fenum rastrandum fimumque educendum et robora defluitandum singulis annis tenebuntur..

A. 1533, Decembris 1, in capitulo.

65. (Acta capit. X).. Dni.. deputaverunt vener. dnum canonicum Myruczky, quatinus ire in Srzodam pro conventu particulari prox. ad festum s. Nicolai illic celebrando ad magnificum dnum Ianussium Lathalski castellanum Gnezn. cum pleno mandato istius vener. capituli ecclesie Poznan. ad.. renovandum arendam villarum Urzazow, Dambnycza et Swyanczino in summa M marcarum in vim reemptionis inscriptarum prefato dno Gnezn. necnon ab eodem recognitionem eadem bona arendasse ipsaque nomine vener. capituli Poznan. arende tenere acceptandam, et quod denique prefatus dnus castellanus Gnezn. apud acta castrensia coram dno capitaneo generali M. Polonie hic Poznaniam veniens in castro Poznan. dicta bona a prefato vener. capitulo se arendasse.. iuxta tenorem et condiciones clausularum in priori actu arende inter ipsos facte.. seque dicta bona nomine arende possidere recognoscat et ratificet.

A. 1534, Novembris 13, in capitulo generali.

66. (Acta capit. X).. Dni.. decreverunt scribendas litteras ad Rmum dnum Epum Poznan. premonendo suam Ptem, quo tempestive magistri Universitatis studii litterarii Cracoviensis: unus videlicet in Philosophia, alter in Dyalectica et Mathematica, tertius in pollicioribus et quartus in Grammatica schole ecclesie cathedralis Poznan. huc ad collegium Poznan. ad quartale anni Pentecosten, ad quod duraturus est et finem servitii sui habiturus Egendorphinus lector eiusdem collegii Poznan., ordinarentur, rogandaque sua Ptas Rma erit per litteras, ut nullius domini intercessionem pro Egendorfino, ex causis certis et legitimis alias ut suspecto de heresi Luterana admitteret.

A. 1534, Novembris 23, in capitulo generali.

67. (Acta capit. X).. Dni.. moderantes summam XX marcarum pecuniarum, quam Rmus.. dnus Iohannes Lathalsky epus Poznan. in laneo agri in villa Vyrzbozicze deserto Iohanni claviatori curie Czianzimensis inscripserat et privilegium illi tradiderat contra statutum Regni faciendo, effugere volentes indignationem sue Rme Ptis ad XV marcas in dicto laneo duntaxat inscribendas consenserunt.

A. 1535, Aprilis 19, in capitulo.

68. (Acta capit. X).. Dni.. statuerunt, ut deinceps quicumque dnorum prelatorum aut canonicorum ad hanc cathedralem cum cane quacunque die venerit, illo die omnibus refectionibus ipso facto sit privatus, alias tociens, quociens id fecerit.

A. 1535, Iunii 30, in capitulo.

69. (Acta capit. X).. Rmus dnus Epus Poznan. cum.. dnis prelati et canonicis suis sedens graviter contra dnum archidiaconum Poznan. questus est, quod ipse irrequisita sua Rma Pte pariter et suo vener. capitulo ac sine scitu et voluntate suis contemnendo suam Rmam Ptem in levitatem suam certum libellum contra mgrum Endorfinum veluti de heresi suspectum in publicum emisit et ediderit, petens per dominos ipsum dnum archidiaconum severiter puniri ac debito modo coherceri.

A. 1535, Iulii 6, in capitulo generali.

70. (Acta capit. X).. Dni.. videntes tecta ecclesie cathedr. Poznan. ex fictilibus tegulis minus durabilia atque mala esse in his potissimum locis, ubi aqua pluvialis ex canalibus superiorique tecti inferne decurrit, ipsa tecta fictilium tegularum impetu magno destruit et ita usque ad testudines ecclesie et exinde intra ecclesiam et ad pavimenta eius cadit, propter quod illa tectorum loca frequentissima indigent reparatione, non absque magno sumptu et damno ecclesie ipsius.. decreverunt ea loca tecti frequenter aqua pluviali destruentia et alias ubi erit oportunum reformanda et tegenda fore ere et pecuniis olim pie memorie Rmi dni Epi Lubransky.

A. 1535, Novembris 15, in capitulo generali.

71. (Acta capit. X).. Dni decreverunt pro refectionibus per IV gr. omnibus diebus abhinc usque ad generale capitulum ss. Petri et Pauli prox. celebrandum, et denique iuxta quantitatem residentium et summam pecunie remanentem refectiones distribuendas constituent; loco agnelli vero ad festum Pasche et loco tortarum ad festum Nativitatis Dni per VI gr. cuilibet dominorum distribuendum et dandum per dnum procuratorem.

A. 1535, Novembris 22, in capitulo generali.

72. (Acta capit. X).. Dni.. statuerunt perpetuo observandum, ut deinceps privilegia aut quecunque alie littere sigillande maiori sigillo eorum, sigillarentur viridi cera.

A. 1536, Ianuarii 13, in capitulo.

73. (Acta capit. X). Racio vener. Iohannis Volski canonici et thesaurarii ecclesie Poznan. de thesauro ecclesie eiusdem..

Percepta auri et pecuniarum olim Rmi dni Epi Lubranski.

Inprimis dum officium thesaurarie accepit dnus canonicus Volski, eidem tradita et consignata sunt ad manus 2779 floreni in auro boni et iusti ponderis. Item receperat de eisdem pecuniis 488 marcas in pecuniis. Cambiavit autem et permutavit 1021 ducatos, pro quibus habuit et percepit summam 956½ marcas gr. 3.

Exposita de eisdem:

Exposuit de prefatis summis perceptis marcas 1432½ gr. 8. Item in auro exposuit 58 flor. in auro pro deauracione globorum et armorum turris nove.

Concordantia de moneta;

Concordatis perceptis cum expositis remansit apud eundem dnum thesaurarium in paratis: marce $11\frac{1}{2}$ gr. 19.

Concordantia de florenis auri:

Concordatis perceptis cum expositis remanent et restant apud dnum thesaurarium in auro flor. 1070.

Percepta de pecuniis capalium:

Percepit usque ad receptionem dni Bartholomei Ganthkowski cancellarii Poznan. ad prebendam vener. olim Bernardi Vapowski cantoris Poznan. inclusive in toto cum extraditis sibi marcas $334\frac{1}{2}$ gr. 7.

Exposita de eisdem:

Exposuit marcas 165 gr. 20, de quaquidem summa sic exposita accomodavit pro mensa capitulari ad emendos census anniversariorum marcas LX.

Concordantia:

Concordatis perceptis cum expositis remanent apud dnum thesaurarium $169\frac{1}{2}$ marce 10 gr., item floreni in auro 7 preter illud, quod capitulum tenetur, ut supra.

Sequitur ratio de pecuniis mense capitularis:

Percepta — Tradite sunt eidem dno thesaurario, dum suscepit officium thesaurarie, marce 246 gr. 7.

Exposita de eisdem — Exposuit pro augenda mensa et pro emendis censibus marcas $255\frac{1}{2}$ gr. 12.

Concordantia — Concordatis perceptis cum expositis nichil mansit debitus.

Ratio de pecuniis ecclesie: Tradite sunt eidem dno thesaurario circa susceptionem thesauri marce $160\frac{1}{2}$ gr. 8.

Exposita de eisdem — Mutuavit vener. capitulo Poznan. pro emendo censu in bonis Borek marcas 100.

Concordantia — Preter mutuatas marcas C capitulo restant apud dnum thesaurarium $60\frac{1}{2}$ gr. 8.

Percepta pro ere vendito tam per dnum Chabielski quam dnum Volski: marce $72\frac{1}{2}$ gr. 11.

Exposita: marce $30\frac{1}{2}$ gr. 3. — Remanent apud dnum thesaurarium marce XLII gr. 8.

A. 1536, Ianuarii 17, in capitulo.

74. (Acta cap. X).. Dni mandaverunt litteras scribendas ad Rmum dnum Epum Poznan. Lathalsky pro fabrica, que necessario est laudata per vener. capitulum sub approbatione tamen sue Ptis Rme propter magnos defectus ecclesie, per cuius tecta et testudines nedum stillat sed etiam pluit, albe et alia ornamenta ecclesie et altarium deficiunt, ita quod nulla ecclesia in Poznania pro conditione sua tantos patitur defectus; item scribendum, quod borre bonorum episcopatum exciduntur et magna [damna] in eis aguntur, ita ut vix aut ferme nulla ligna pro foco successorum manebunt.

A. 1536, Februarii 28, in capitulo.

75. (Acta capit. X).. Dni.. deputaverunt Rdos dnos Sebastianum Opa-

lyenski prepositum, Iohannem Sbanski custodem et Iohannem Lanczski canonicum Poznan. ad postulandum Rmum dnum Epum Vilmensem novum nominatum Poznan. ecclesie sue Rme Pti ex nomine totius vener. capituli de sui sublimacione congratulandum, expensas pro via iuxta antiquam consuetudinem de proventibus Rmi prefati habituri.

A. 1536, Aprilis 19, in capitulo.

76. (Acta cap. X).. Dni decreverunt pavementum ecclesie eiusdem per dnum Iohannem Volski canonicum et fabricatorem reformandum ac lapidem pro tumulo olim dni doctoris Bederman ad pavementum ponendum pecuniis fabrice.

A. 1536, Aprilis 20, in capitulo particulari.

77. (Acta capit. X).. In stubella superiori solite mansionis Rmi.. dni Iohannis Lathalski D. g. epi Poznan. curie episcopalis Poznan. ad ipsam Rmam Ptem Rdis ac Vener. dnis Gregorio de Shamotuli decretorum doctore archidiacono, Simone Chabielski Srzemensi et protunc vicario et officiali in Spiritualibus generali, Iohanne Bolanczski medicine doctore Pczewensi in ecclesia Poznan. archidiaconis, Iohanne Lanczski, Andrea Naramowski, Nicolao Iactorowski, Andrea Grodziczki medicine doctore, Iohanne Volski, Felice Gomolynski, Mathia Mylyeski, Iacobo Skrzatuski decretorum doctore, Iohanne Sdzarowsky, Iohanne Skrzetuschewski, Iohanne Corvino Sacre pagine professore, Petro Zaczewski et Petro Gorzynski prelati et canonicis ecclesie eiusdem cathedr. Poznan. capitulariter de mandato Rme Ptis sue congregatis.. ipsis sua Rma Ptas notificavit et retulit sibi pro Cracoviensi et Rmo.. dno Iohanni ex ducibus D. g. epo Vilmensi et nominato Poznaniensi pro Poznaniensi episcopatus duo brevia apostolica esse Cracoviam allata et vigore sui brevis ex parte sua possessionem episcopatus Cracoviensis adhuc feria IV post Dom. Palmarum prox. preteritam nactam esse, breve vero pro episcopatu Poznan. sua Rma Ptas dixit feria IV vel V prox. futuris omnino huc Poznaniam allaturum. Proinde propter huiusmodi apprehensionem possessionis episcopatus Cracov. iurisdictionem ac omnem facultatem in hoc episcopatu Poznan. expirasse extinctamque esse, nichilque iam iuris et iurisdictionis in eodem episcopatu habere. Quare Rma Ptas sua prefatis dnis consuluit, ut de administratore vacante sede episcopali interea, donec breve apostolicum ex Cracovia portabitur, tractarent illumque eligerent facerentque ea, quod rei postulaverit negocium.

Tandem statim.. prefati dni.. ad locum capitularem consuetum.. a memorato Rmo dno Epo de curia predicta descendentes.. certificati per eandem suam Rmam Ptem, quod iam sedes episcopalis Poznan. per adeptionem possessionis episcopatus Cracoviensis per eam ipsam Rmam Ptem.. vacaret.. ad bona episcopalia in favorem futuri sui pontificis se non ingesserunt, verum ne ecclesia ipsa Poznan. interea in administratione Spiritualium et temporalium rerum.. negligatur, attendentes Rmum dnum Epum Vilmensem et nominatum Poznan. esse acclinatam vener. dno Nicolao Iactorowski canonico Poznan. eundem cernentes ad id idoneum, in administratorem ecclesie et totius diocesis.. elegerunt..¹⁾

¹⁾ Dnia 27 Kwietnia wybór ten kapituła unieważniła jako dokonany: »praetermisso iuris ordine«, dnia zaś 2 Maja wybrała na administratora: dnum Iohannem Sbanski custodem Poznan. insignis familie et apud homines optime reputatum.

A. 1536, Maii 4, in capitulo.

78. (Acta capit. X).. Dni.. Rmum dnum [Iohannem ex ducibus Lituanie].. in episcopum et pastorem suum.. susceperunt..

A. 1536, Maii 15, in capitulo.

79. (Acta capit. X).. Dni.. decreverunt faciendam novam crucem auream ex aureis, per olim Rmum dnum episcopum Lubranski testamentaliter deputatis ad illam, ac crucem antiquam auream cum lapidibus eiusdem ad eandem crucem novam adiungendam.

80. (Ibid.). Ibidem dni decreverunt emenda lamina erea ad tegendum sacella ecclesie cathedr. Poznan. pro pecuniis per olim Rmum dnum epum Lubranski pro eadem ecclesia legatis et vener. capitulo testamentaliter in dispositionem illius commissis.

A. 1536, Maii 17, in capitulo.

81. (Acta capit. X).. In atrio superiori domus murate vener. dni Iohannis Lanczki canonici Poznan. et procuratoris vener. capituli Poznan., Rdi patris dni Sebastiani Opalienski prepositi Poznan. nomine mgr. Augustinus illius procurator assertus citato dno Mathia Mokronoski procuratore providorum Alberti Mucha, Thome Zaiancz, Georgii molendinatoris, Alberti Buyny, N. vidue Funtowa et Petri Lakomy legitimo.. in presentia dni Mathie Mokronoski, verificando intencionem suam in vim probacionis produxit matricam seu inventarium proventuum aut librum beneficiorum, prelatorum et canonicatum ac prebendarum ecclesie cathedr. Poznan. et presertim clausulam in eadem matrica contentam, per quam declaratur colonos mansorum XVII in villa seu predio Virzbicz ante Poznaniam de eisdem XVII mansis debere et teneri antiquitus fertones decimales pro parte dni prepositi et eius prepositura Poznan., in quorum possessione pacifica etiam a legitima temporum prescriptione antecessores ipsius dni prepositi semper fuisse dictus procurator eiusdem allegavit, petens se et partem suam circa dictam clausulam in matrica, pro parte dni prepositi facientem, contentam conservari ac ad solutionem II marcarum et VI gr. racione decime de dictis mansis solvi debite et retente iuxta dispositionem dicte clausule in matrica contentae cogi et compelli ac ipsos colonos ut et tamquam indebite se opposcentes et solutionem impendendam repugnantes declarari iusta sententia et decreto domini ad premissa mediante. Ex adverso nobilis dnus Mathias Mokronoski dictorum colonorum procurator dixit excipiendo ipsam assertam matricam non esse signo aut sigillo autentico ullo roboratam, sed esse tantum inventarium et scripturam, cui de iure credi non debet nec illam debere haberi vim legitimi testimonii; et dato quamvis non concesso, quod ipsum inventarium habeat et habere posset vim veri et legitimi testimonii, tamen quia id ipsum inventarium non facit ad intencionem dni prepositi, immo longe diversum est a sua intencione, nam declarat debere fertones dno preposito de agris Virzbicz nuncupatis, ipsi vero coloni non colunt agros in Virzbicz sed colunt aliud predium suburbanum nuncupatum Polwsie, idque IV mansos tantum vel paulo plus, ideo peccat ad ipsum inventarium pro parte dni prepositi productum tanquam illegi-

timam probacionem et ab eius intencione longe aliter facientem et diversum reici dictosque colonos ab impetitione.. ipsius dni prepositi absolvi, alias petiti terminum primam iuris ad laciores et ampliores exceptiones in scriptis producendas; mgr. Augustino ad id replicante, quod dato quamvis non concesso, ut postea successu temporis cognomen predii Virzbicz transmutaretur in Polwsie variareturque, ut in plurimum fit, tamen eosdem agros, de quibus semper ad dictam preposituram proveniebant fertones decimales, dicti coloni colunt et anno transacto recognoscentes se illos coluisse fertonesque dno preposito debere ex confessatis solverunt et reposuerunt marcam pecunie ex agris seu predio antea Cobyelnicki a dno et possessore illius predii nuncupato, quod nunc dnus N. Chwalishewski possidet, ubi plane constat, ex eisdem agris solvisse II marcas et VI gr. dno preposito, petens non obstantibus dictis exceptionibus partis adverse in causa concludi et sententiam.. ferri. Et dnus procurator vener. capituli.. prefatum dnum prepositum in possessione II marcarum et VI gr. pecunie fertorum decimalium iuxta contenta inventarii solvendorum conservavit ac per eosdem colonos dictas II marcas et VI gr. dno preposito prefato solvendas mandavit.. A quo decreto dictus dnus Mathias Mokronoski verbo appellavit..

A. 1536, Maii 22, in capitulo.

82. (Acta capit. X).. In loco capitulari consueto dni capitulariter congregati presentatum eisdem laboriosum Andream Przibilowicz de Myakowo, ut dicebatur, liberum hominem per dnum canonicum Isdbiensi regentem ville Trojanowo susceptum et locandum in agro Nerek kmethonis profugi, decreverunt eundem Andream locandum communibus, et venerabilis capituli et dni regentis, expensis, recepto tamen prius calculo a dno regente de frumentis, pecoribus ac rebus omnibus per dictum profugum derelictis et ad curiam receptis, que dni ad se spectasse declaraverunt; ad quem calculum audiendum dnos custodem Sbanski, Mathiam Mylyeski et Vissoczki canonicos deputaverunt.

Tandem eodem die immediate a prandiis in domo prefati dni canonici Isdbiensi, dni custos Sbanski, Milieski et Vissoczki per dnos ad infrascripta deputati audito et recepto calculo a dno Isdbiensi per illum coram eisdem ibidem de rebus, frumentis ac pecoribus per profugum kmethonem de Trojanowo relictis et in curiam ibidem receptis ultra hec omnia derelicta ac impensas per dnum regentem Andree kmethoni predicto in agro dicti kmethonis Nerek profugi posito data et factas comperierunt adhuc ipsi kmethoni Andree dandas marcas IV gr. XX per vener. capitulum.

A. 1536, Maii 26, in capitulo.

83. (Acta capit. X).. Dni.. inherentes prioribus decretis suis super tegendis laminibus ereis sacellis ecclesie cathedr. Poznan.. decreverunt deputandos.. DCC flor. per mediam sexagenam computandos de pecuniis per olim Rmum dnum epum Lubranski pro ea ipsa ecclesia Poznan. [legatis] ad emendum dicta lamina erea Cracovie, ad quod faciendum vener. dnus Thome Roznowski, Benedicto Isdbiensi et Stanislawo Borgk Cracov. et Poznan. canonicis, Cracovie agentibus, omnibus in solidum commiserunt, ut ipsi vel duo aut unus eorum de consilio tamen eorundem conquisitis pecuniis pro dictis laminibus ereis apud mer-

catores Cracovienses ipsa lamina pro dictis DCC flor. coemant et tandem de modo mittendi illa huc Poznaniam nobis significant; dni vero prefati bono et fideli verbo suo visis litteris cambii dnorum Thome Roznowski, Benedicti Isdbiensi et Stanislai Borgk prefatorum manibus illorum subscriptis dictos DCC flor. mercatoribus et creditoribus huiusmodi hic Poznanie vel Gnezne numerare ac de illis respondere ipsosque dnos canonicos confratres suos indemnes redere promiserunt, aurum autem per prefatum olim Rmum dnum epum Lubranski ac antiquam crucem auream pro nova maiori cruce aurea facienda consignatum ponderandum et lapides in illam crucem imponendos numerandos dnis Andree Grodziczki, Iohanni Volski et Felici Gomolynski commiserunt et dno Isdbiensi demonstrandum mandaverunt, ut ipse dnos Isdbiensi considerata auri quantitate ac lapidum magnitudine et pluralitate, quatenus hic aurifaber ydoneus haberi et inveniri non posset, Cracovie delecto bono aurifabro faciat fieri monstram seu exemplar, iuxta quam seu quod ipsa crux fabricari debeat; et dominus hic Poznaniam ad conspiciendum ipsam monstram seu exemplar transmittat, ut tandem dni visa huiusmodi monstra seu exemplari de fabricanda huiusmodi cruce finaliter intencionem suam declarent et concludant.

A. 1536, Iunii 19, in capitulo.

84. (Acta capit. X).. Dni attendentes Andream Przibilowicz de Miankowo locatum esse per dnum Isdbyensi canonicum in villa sua prestimoniali Troyanowo in agro kmethonis Nerek profugi in rebus illi pro ipsius locacione datis et absque libertate a laboribus dno regenti prestandis, sine qua propter edificiorum annihilatione ipse Andreas se subsistere nequaquam posse dixit, eidem libertatem a laboribus huiusmodi, quam sibi per VI duntaxat septimanas alias ad festum s. Iohannis Baptiste prox. concessam esse asseruit, adhuc ab eodem festo s. Iohannis B. usque ad aliud festum eiusdem in anno venturum augendam et prorogandam voluerunt et decreverunt.

A. 1536, Iulii 17, in capitulo.

85. (Acta capit. X).. Dni.. habitis et consideratis libellis famosis in certis ecclesiis Poznan. illarum hostiis et parietibus ac terris repartis partim contra vener. capitulum Poznan. partim contra certas illius personas confectis et scriptis, ne de illis alii dni capitulares essent suspecti consciique, per modum inquisitionis iuramenta corporalia.. prestiterunt singuli eorum in hec, que sequuntur, verba: »Ego N. iuro ad S. Dei Ewangelia, quod de huiusmodi libellis famosis nescivi neque consului, neque fui fautor nec particeps in aliquo talium neque aliquem talem notarium aut fautorem scio vel foveo nec dedi causam aut occasionem scribendi, sic me Deus adiuvet et s. Dei Ewangelia«. Quod iuramentum [per] dnum canonicum Sdzarowski dum veniet etiam faciendum censuerunt.

86. (Ibidem). Vener. capituli Poznan. ad propositionem per vener. dnum Simonem Vissoczki canonicum Poznan. ibidem constitutum procuratorem coram Rdo.. dno Nicolao Iactorowski canonico et vicario officialique in Spiritualibus generali Poznan. ibidem in loco capitulari.. pro tribunali sedente contra discretum Stanislaum de Cziechanowo dioc. Plocensis plebanum in Cossuti et notarium consistorii Poznan. per discretum Mathiam Iuvantem campanatorem ad id depu-

tatum occasione famosorum libellorum per illum in vener. capitulum seu illius certas personas ex insidiis occultando nomen suum et se illis non subscribendo in levitatem et in infamiam scriptorum factam, qua propositione petiit illum iuxta sanctiones canonicas contra huiusmodi scriptores editas puniri: dictus Stanislaus.. confessus est se scripsisse carmina certa contra prelatos et canonicos Poznan., prout in carta papiri manu sua scripta extant(s) laciis continetur; et contra magistrum Cosminensem lectorem publicum collegii Poznan. — Et prefatus Rdus.. dnos Officialis, in absentia Rmi dni Epi Poznan. feliciter moderni a diocesi sua, de consilio vener. dnorum prelatorum et canonicorum istius s. ecclesie cathedr. Poznan. ex confessatis ipsius Stanislai eundem propter illatam huiusmodi infamiam et levitatem dnorum certorum de capitulo ex suo officio carceribus ad arbitrium suum detrudendum decrevit ac deinceps in consistorio suo illum non servandum et ne tales libellos famosos contra quamcunque personam spiritualem vel secularem scriberet postea vel alteri suggereret aut consilium daret, iuramento corporali obstringendum.

A. 1536, Iulii 19, in capitulo.

87. (Acta capit. X). Discretus Augustinus de Vielun scholaris gymnasii Poznan. ad diem hodiernam per N. Iuvantem citatus iuramentum corporale super libellis famosis contra certos dnos capitulares scriptis prestitit similiter, exceptis certis carminibus in VII cartis papiri scriptis, que sunt consignate, quorum carminum dixit autorem esse quandam Clementem Ianuskovium agentem in presentiarum in curia Rmi dni Archiepi Gnezn. Crziczki.

88. (Ibidem).. Stanislaus de Cziechanowo missus de sessione curie Rmi dni Epi Poznan. per dnum Officialem ad intercessionem dnorum capitularium, ad quam propter famosos libellos per illum ut supra confessus est scriptos, erat deputatus, iuxta decretum dni Officialis nudiustercius factum prestitit iuramentum.. in hec verba, quod deinceps huiusmodi libellos famosos contra quamcunque personam non scribet neque aliis suggeret aut consilium dabit neque illos applicabit aut aliis applicare faciet neque eam sessionem suam per se aut alium vel alios vel submissas personas vi vel armis, nisi iure mediante ulciscetur et vindicabit.

A. 1537, Ianuarii 29, in capitulo.

89. (Acta capit. X).. Dni de consensu et consilio dni palatini Poznan. in presentia dni doctoris Voiczik, qui litteras ab ipso dno palatino [attulit], quibus sua Magnificencia Andream Andris aurifabrum Almanum civem Poznan. commendavit.. eidem.. [aurifabro] ad fabricandum crucem auream pro ecclesia Poznan. iuxta contractum habitum tradiderunt massam auri ponderis IX½ marcarum minus I½ scoto, cuius probam et reponderacionem in alia minera dno doctori Voiczik tradere et laborare diligenter et fideliter se obligavit.

A. 1537, Februarii 12, in capitulo.

90. (Acta capit. X).. Dni.. intelligentes ex certorum confratrum relatione, quod in borra Stanschoviensi multa exciduntur, venduntur ac evehuntur robora nonnulla sub specie siccorum subditique multiphariam opprimuntur in magnum

damnum ecclesie et mense capitularis, cupientes de ipsis damnis ac quanta sint, plenius informari, deputaverunt ad conspiciendum eadem bona ac borras Stan-shovienses vener. dnum canonicum Skrzetushewski, qua informatione habita dnum Lanczski regentem illius ville commonendum adiuncta aliqua pena censuerunt, ut deinceps se a talibus contineat, commemorando et exprobrando illi preteritas et quidem quamplurimas culpas et damna mense dnorum illata, videlicet quia agger per hereditate[m] ville Gorca permissu suo factus est, kmethonem ibidem depaupertavit, predium in Zawady annihilavit, molendinum seu pistrinum papiri ex data per eum occasione desertavit etc. aliaque multa damna et obprobria dnis intulit.

A. 1537, Martii 14, in capitulo.

91. (Acta capit. X).. Hora circiter XVIII, Rmi.. ac Illmi principis ex ducibus Lithuanie et dni dni Iohannis D. g. epi Poznan. in Sawlye et Ianuspolie ducis gloriosi in primo sue Rme Pti Poznaniam adventu: ubi sue Rme Pti in CCC equitibus illius aulicorum auro et argento insigniter ornatorum proficiscenti occurrerunt magnifici dni Lucas de Gorca palatinus, Andreas de eadem Gorca castellanus Poznan. et capitaneus M. Polonie generalis ac alii quamplures castellani et proceres nobilesque necnon magistratus omniumque contuberniorum seniores et communitas civitatis Poznan. et Chwalishoviensis cum vexillis suis unacum apparatibus et exercitibus illorum usque ad pagum vel prope Cobylyepolye, inter quam multitudinem maximamque frequentiam hominum utriusque sexus, qui illi in obvium exiverant, ad ecclesiam conventualem Corporis Christi in arena ordinis Cisterciensis votum suum persoluturus illucque missam, que per suos cantores canebatur, auditurus recto tramite in primis descendit, quo pro devocione sua soluto et expleto, ad suam sponsam cathedr. ecclesiam Poznan., illuc eum Rdis ac vener. dnis Anzelmo cantore Lucowski, Nicolao Iactorowski custode vicarioque in Spiritualibus ac officiali Poznan. generali, Iohanne Rydzynski scholastico, Iohanne Lanczski, Andrea Grodziczski, artium et medicine doctore, Iohanne Volski, Felice Gomolinski, Mathia Mylieski, Iohanne Lubowiczski, Stanislawo Shlomowski, Andrea Conarski, Iacobo Skrzatuski artium et decretorum doctore, Felice Myruczski, Iohanne Sdzarowski, Iohanne Skrzetushewski, Iohanne Corvino sacre scripture doctore, Petro Zakrzewski, Stanislawo Obyeziński, Petro Gorzenski et Andrea Przeczlawski, prelati et canonicis eiusdem ecclesie, cum cetero clero cum summo desiderio ac leticia expectantibus de voluntate sue Rme Pti propter suam debilitatem, qua ex longa infirmitate affectus erat, adveniēns, eandem prefatis magnificis ac omnibus equitibus deducentibus, prenominati dni prelati et canonici ante ipsam cathedralem ecclesiam suam Rmam Ptem cum summa alacritate exceperunt. Tandem mox sua Rma Ptas ad chorum eiusdem ecclesie deducta stetit in stallo non procul a loco suo consueto episcopali, ubi sua Rma Ptas oratione, per Rdum.. dnum Nicolaum Iactorowski custodem dicta, exaudita valde grate ac benigne responsioneque per se facta et quod protunc fatigata ex itinere et debilitate confecta iuramentum iuxta statutum ecclesie prestare non posset, venia obtenta, pollicitando se posthac omnia ex debito facturam Deo omnipotenti una cum ipsa multitudine spiritualium et secularium agens gratias, organo »Te Deum laudamus« concinente, vicariis alternatim prosequentibus

finitoque ad maius altare accedens versaque facie ad ciborium, in quo Christi corpus conditur et humiliter poplitibus ad terram usque flexis ac osculatis reliquiis obtulit ad offertorium X aureos auri Hungar., demum in reditu ab eodem altari in eodem loco ut prius sistens gradum et oculis ad corpus Christi in ciborio conditum versis, similiter flexis ad terram usque poplitibus, in curiam episcopalem processit prandendi hora fere XVIII.

A. 1537, Martii 16, in capitulo.

92. (Acta capit. X). Tandem die Veneris.. post missam s. Trinitatis supra memoratus Rmus Illmusque dnus antistes facta iterum legitima excusatione, quod videlicet nudiustercius in primo suo adventu ad suam sponsam ecclesiam cathedr. non temere sed itinere lassatus debilitatusque longewa egritudine, qui hactenus pristinae salutis debito modo nondum se asseruit restitutum esse, iuxta statuta provincialia consuetudinemque antiquam non potuisset facere iuramentum solitum in forma, hoc ipsum iuramentum quamvis sue Rme Pti videbatur illud prestari debere hic secundo necessarium non fuisse, posteaquam in manibus Smi dni nostri pape per suum procuratorem esset prestitum, ipsi tamen antique consuetudini et observationi se conformando atque statutis huiusmodi satisfaciendo in forma per dnos Epos prestari solita, quod scriptum est in principio novorum statutorum ecclesie ad verbum, excepta clausula finali de fortaliis et castris non committendis secularibus personis, in fine iuramenti adiuncta, de qua adhuc sua Rma Ptas postea deliberare ac specialiter ordinare pariter cum suo capitulo decrevit, super Sacrosanctas Ewangeli scripturas.. prestitit; demum sentiens adhuc se esse valitudinarium nec posse ad presens in suis ac ecclesie negotiis cum dnis conferre et tractare, discessit ad curiam suam.

A. 1537, Maii 7, in capitulo.

93. (Acta capit. X).. Dni.. deputaverunt in suos nuntios cum plenaria potestate vener. dnos Anzelmum Lucowski cantorem et Iacobum Skrzatuski.. canonicum Poznan. ad synodum provincialem indictam Pyotrcovie f. II prox. in crastino s. Trinitatis nunc instans celebrandam equitandum et ibidem [pro] libertate ecclesiastica et pro bono statu tocus cleri tractandum et agendum.

A. 1537, Maii 21, in capitulo.

94. (Acta capit. X).. Dni.. providentes, ne obligationes censuum mense dnorum ac privilegia huius ecclesie, que frequenter ingruente necessitate solent ex thesauro ecclesie exportari, aliquomodo deperderentur, decreverunt illa in unum volumen registranda.

A. 1537, Iulii 3, in capitulo generali.

95. (Acta capit. X). Articuli cum Rmo dno Epo Poznan. tractati in capitulo:

Inprimis provisio et fabrica ecclesie vive, videlicet parochialium carentium rectoribus, quarum dotes per seculares occupantur et usurpantur, in illis apostate servantur, anabaptiste expulsi ex partibus Germanie, in diocesi Poznan. per nobiles in bonis eorum foventur et pueri absque baptismo moriuntur,

Item tectum ecclesie et sacristia ruinosi ac angusta. Item annus gratie ex morte olim Rmi dni epi Lubranski repetendus ab executoribus olim Rmi dni epi Tomyczski.

Item contemptus censurarum et iurisdicionis spiritualis vilipensio. Item sacerdotum et cursorum percussio.

Item quod nullus aut difficilis est accessus ad suam Rmam Ptem, super quo multi homines queruntur. Item roganda sua Rma [Ptas], ut ad illam facilius accessus fiat hominibus in eorum negotiis et sigillum cum infula episcopali habeat.

Item exponendum sue Rme Pti, quod bona mense episcopalis pessumdantur et destruuntur propter frequentem transmutationem episcoporum aspirantium ad maiores et pinguiore dignitates.

Item roganda sua Rma Ptas, ne claves bonorum episcopali committat personis secularibus etc.

Item ut inquisitor heretice pravitatis deputaretur. Item ut scholares de studiis heresi suspecti in Germania revocentur.

Item ut limites diocesis Poznaniensis a Plocensi renoventur, similiter et a Gneznensi.

Item exponendum sue Rme Pti de maximis negligentis dni Suffraganei, quia ad archidiaconatum Varschoviensem, ubi maxime desideratur, non vult visitare ad consecrandum ecclesias et reliquas res sacras et quod spolia magna a consecratione et formatis extorquet.

Item ut aliquem magne auctoritatis prelatum visitandum decanatum Swebozinensem deputaret, cui de salvo conductu provideret. Item ut non admitteret erectiones novarum ecclesiarum.

A. 1537, Iulii 16, in capitulo generali.

96. (Acta capit. X).. Dni ad postulationem ex parte Rmi dni Epi ex ducibus Lituanie factam deputaverunt dnos canonicos Skrzetushewski et Vissoczski ad visitandum omnia bona episcopalia, singulos proventus ac limites illorum circumducendum et inventarium ad perpetuam memoriam faciendum.

A. 1537, Novembris 5, in capitulo.

97. (Acta capit. X). Rmus dnus Archiepus Gnezn. Lathalski modernus duos annulos cum lapidibus smaragdi in auro reformatos valoris per LXXXIX flor., dum agebat episcopum Poznan., apud vener. capitulum Poznan. de thesauro ecclesie accommodatos per vener. dnum Andream Grodziczski artium et medicine doctorem restituit et in medio dnorum reposuit. Et tandem idem dnus doctor Grodziczski eosdem annulos ad thesaurum ecclesie servandos ut thesaurarius recepit.

A. 1537, Decembris 10, in capitulo.

98. (Acta capit. X).. Dni decreverunt locandum kmethonem Iohannem de Cocoscino in manso kmethonis Chmielik in Sarbinowo, quod negotium commiserunt dno procuratori et regenti ville, qui eodem die post prandium in domo dni procuratoris vocatis personaliter ad se partibus videlicet kmethone Chmielik

annoso et infirmo, eiusdem agri in Sarbinowo possessore, et Iohanne Blasii de Cocoscino nativo talem inter ipsos fecerunt concordiam occasione agri istius, quia ipse Iohannes suscepit agrum istum scilicet mansum Chmyel ipsius seminatam ad hyemem competenter, ut asserebatur, cum quo manso idem kmetho Chmyel dedit eidem equas tres laboriosas, poledrum quartum, vaccam pstra, scroffam et XX oves, quas habet a Strogys de lankowo sculteto in locacione et arenda, annus unus elapsus est, frumenta omnia in allodio sibi novo kmethoni data sunt ad victum et pabulum iumentorum; kmetho vero Chmyel, qui utique multis annis sedit in manso isto, licet malus laborator fuit et domum in toto annihilavit sepesque destruxit omnes, nolentes inconsolatum dimittere illum, vaccam fetam sibi dederunt, tres porcellos bonos, equam et hinulum, et his contentus fieri debet; et hec idcirco sibi data sunt, ne male diceret aut fastidiaret vel execraretur novo kmethoni, cum quo ibidem spocondit pacem habere et tranquillum in omnibus fieri permittere..

A. 1538, Februarii 18, Poznaniae.

99. (Acta capit. X).. Hora XVIII Rmus.. dnus Iohannes ex ducibus Lituanie episcopus Poznan. secundo sui episcopatus anno ex quartane diutina egritudine, licet cure medicorum vener. Iohannis Voiczik canonici Poznan. et Valentini Reska civis Poznan. doctorum fere per medii anni spacium sit subiectus, minus bene dispositis testamentaliter suis rebus defunctus est; hic nullam reformationem in clero neque aliquam illius defensam fecit etc.

A. 1538, Februarii 18, in capitulo.

100. (Acta capit. IX).. Dni infra vespas immediate [post] agonem ipsius Rmi pontificis capitulariter congregati vener. dnum Stanislaum Obyeziarski de gremio suo ad S. Mtem R. Pyotrcovie agentem et continuantem generalem conventionem nuntiandum mortem eiusdem Rmi dni Epi et in certis ecclesie negotiis deputaverunt sibi litteras creditivas ad ipsam Mtem R., Rmum dnum Lathalski archipresulem et magnificum Lucam de Gorca palatinum Poznan. dandas decreverunt.

A. 1538, Martii 18, in capitulo.

101. (Acta capit. X).. Dni attendentes dnos executores Rmi dni Iohannis ex ducibus Lituanie epi Poznan. iam a IV septimanis vita functi ad sepulturam eiusdem sui corporis non maturare, quodque ius et iurisdiccionis in reddenda unicuique iustitia negligatur.. Rdum.. dnum Iohannem Sbanski prepositum.. in administratorem elegerunt..

A. 1538, Martii 22, in capitulo.

102. (Acta capit. X).. Rdi dni Iohannes Sbanski prepositus, protunc administrator sede episcopali morte vacante, Bartholomeus Gantkowski cancellarius, Benedictus Isdbiensi et Andreas Przeczlawski procurator vener. capituli canonici Poznan. per vener. capitulum ad infrascripta cum plenaria facultate deputati in stuba inferiori domus murate prefati dni prepositi congregati: coram eisdem vener. dno Andrea Grodziczski medicine doctore canonico Poznan., ex

una, et honestis Hedvigi sculteta, Iohanne sculteto, Alberto tabernatore de villa prestimoniali Goluski vener. capituli, Mathia de Vynari germanis et Iacobo Byelyeyewski de suburbio s. Alberti ante Poznamiam nomine uxoris sue Anne pueris dicte Hedvigis scultete conventis et reis ex altera partibus, in termino citacionis vener. capituli Poznan. ad exemendum dictam Hedwigim matrem cum prefatis eorum liberis de eadem scultetia in Goluski litterasque et privilegia originalia ad ipsam scultetiam legitime concessa et emanata reponendum, summam, si qua esset in dictis litteris et privilegiis iuste et legitime expressa inscripta et reformata eisdem pro dicta advocatia reponi videndum et tollendum, alioquin ubi nulla summa in huiusmodi privilegiis expressa et descripta esset, eam ipsam scultetiam iuxta statutum regni antiquitus tentum et observatum taxandam et summam iuxta taxam huiusmodi eisdem scultetis reponendam, prefixo, comparentibus et auditis dictarum partium propositis.. attendentes, quod in ipso privilegio ad scultetiam in Goluski concessa nulla fuerit summa pecunie expressa et descripta, et quod duntaxat eadem scultetia II laneos seu mansos agri in ipso privilegio descriptos habeat, licet eandem scultetiam, ut par erat, ad minorem summam iuxta statutum regni taxare debuerant, tamen equitati se magis accommodando, quam rigori iuris et ipsis iuribus innitendo de consensu dictorum scultetorum eandem scultetiam ad XX marcas et edificia in eadem scultetia extantia tanquam humilia et vetera ad X marcas pecuniarum.. taxaverunt, dictas XX marcas Hedvigi matri, pro cuius summa ea ipsa scultetia dicebatur esse empta, ut vere et legitime heredi, et X marcas prefatas liberis dicte Hedvigis scultete tanquam posteris eorum patris, cuius sumptu et labore edificia ipsa asserebantur esse facta, adiudicando, hoc decreto eorum mediante; quamquidem taxam dicte partes ratam et gratam respective habentes susceperunt. Et ibidem incontinenti postquam prefatus dnus doctor Grodziczski huiusmodi XXX marcas pecunie pro eadem scultetia iuxta taxam et decretum prefatorum dnorum reposuit, considerantes ipsi dni, quod dicta mater cum filiis suis in levanda per eosdem ipsa summa essent differentes et discordes, eam ipsam summam XXX marcarum, donec de ea recipienda et tollenda ac dividenda inter se convenirent et concordarent, prefato dno doctori Grodziski servandam commiserunt..

A. 1538, Aprilis 1, in capitulo.

103. (Acta capit. X).. Dni deputaverunt dnos canonicos Felicem Gomolynski et Stanislaum Obyezyerski ad S. Mtem R. tunc Cracovie agentem ad denuntiandum mortem Rmi olim dni Iohannis ex ducibus Lituanie episcopi Poznan. et postulandum pro futuro episcopo dando, statuentes diem electionis eiusdem episcopi pro f. II prox. post nunc instans festum s. Sigismundi, quam diem et terminum electionis insinuandum S. Mti R. et litteras citationis in vim cride dandum mandaverunt et decreverunt. Quibusquidem dnis deputatis per XX marcas dandum assignarunt ac C aureos pecuniarum mutuandos in thesauro ecclesie S. Mti pro munusculo dandum decreverunt, ipsam pecuniam et aureos predictos ex proventibus mense episcopalis recuperandas.

A. 1538, Aprilis 8, in capitulo.

104. (Acta capit. X).. Dni.. inherendo priori deputationi rursus vener.

dnos Felicem Gomolynski et Stanislaum Objezierski canonicos proficiscendum Cracoviam ad S. Mtes Regiam et Reginalem deputaverunt ad notificandum eisdem iam evectum esse funus Rmi dni dni Epi Poznan. ex ipsa Poznaniam et diocesi eius, et consuli petendum de alio episcopo, qui esset vigilans pastor et diligens gubernator cleri et tocus diocesis sue atque exemplaris necnon utilis reipublice istius regni consultor; insuperque notificandum eidem R. Mti indictam esse diem electionis novi pontificis pro die Lune post fest. s. Sigismundi prox. venturum.. Ibidem prefati dni litteras creditivas ad Mtes Regiam et Reginalem et ad Rdm patrem dnum Stanislaum Olyessnyczki decanum Cracoviensem nominatum episcopum Poznan. dandas decreverunt.

Articuli tractandi cum eodem dno Nominato dati dnis deputatis: Insinuetur R. Mti, quia vener. capitulum indixit diem electionis pro die Lune post fest. s. Sigismundi et petatur, quatinus electionem canonicam futuri pastoris et episcopi Poznan. iuxta sanctiones canonicas, vetustum morem et consuetudinem observatam omnium ecclesiarum liberam esse permittat, aut si sue R. Mti visum fuerit, pro eodem die electionis voluntatem suam per nuntium suum vener. capitulo declaret, personam dignam utilem ecclesie et reipublice nominando.

Cum dno Nominato: Ut dnus Nominatus non preficeret bonis ecclesie Cuclynowski, neque quempiam alium secularem et ne ipsum Cuclynowski in suum familiarem adficiat.

Item reducatur dno Nominato ad memoriam statutum ecclesie et iuramentum, cuius illi exemplum detur, ne fortalicia et castra committat secularibus, sed de gremio vener. capituli.

Item referatur dno Nominato, quia Episcopus novissime defunctus testamentum imperfectum dicitur fecisse, utpote vicinus morti, mentem rationis et memoriam non perfectam tunc, dum testabatur, habuit, unde et sue ecclesie, cui prefuit per biennium, oblitus, nullo eam legato consolatus est, proinde petatur R. Mtas, quo permittat et precipiat executoribus anno gratie, debitum defuncti supplendo, ipsam ecclesiam consolando compensare.

Item de organis destructis, de defectu cere et vini pro ecclesia, que providebantur ex mensa episcopali, quia executores his omnibus orbatam ecclesiam reliquerunt, in quibus magnam penuriam ecclesia patitur, pro quibus executores fuerunt moniti per dnos, ut his providerent ecclesiam ad tempus congruum, et quod etiam fabricam ecclesie dudum in generali laudatam et approbatam per olim episcopum defunctum recusaverunt dare, licet ipse olim dnus Epi eam promiserat dare.

105. (Ibidem).. Eodem die funus olim Rmi dni Iohannis ex ducibus Lituanie epi Poznaniensis, eidem biennio presidentis, quod tunc ex palatio episcoporum depictorum atrii superioris in currum impositum ibidem in curia episcopali fuit, post exequias videlicet vigilias ac missam unam Requiem, summam missam sequentes, infra quam missam pro defuncto contio per dnum Adrianum suffraganeum fuit habita, in quibus exequiis duntaxat stamen panni Bucoviensis et petia tele Colnensis valoris IV florenorum ac parva offerenda in tribus feretris relictis vicariis per magnificum dnum Petrum Gorynski, palatinum et gubernatorem ducatus Masovie veluti assertum executorem testamenti pretensi ipsius Epi, cum paucis familiaribus eius, omnibus processionibus ecclesiarum pa-

rochialium civitatis Poznan. ac contuberniis seu fraternitatibus cum facibus et candelis usque ad templum divi Iohannis extra Poznaniam honorifice evectum est Vilnam, maxima frequentia hominum utriusque sexus subsequentibus et precedentibus.

106. (Ibidem).. Dnus prepositus Sbanski exeundo de ecclesia cathedr. ante domum dni archidiaconi summi Poznan. nomine omnium prelatorum ac canonicorum ecclesieque Poznan. coram me notario et testibus infrascriptis protestatus est sollemniter de repetenda canonica portione ecclesie cathedrali ex morte dicti dni Epi ex ducibus Lituaniae debita...

A. 1538, Maii 6, in capitulo generali.

107. (Acta capit. X).. Dnis Iohanne Sbanski preposito et administratore sede episcopali vacante, Anzelmo Lucowski cantore, Nicolao Iactorowski custode, Iohanne Lanczski, Andrea Grodziczski medicine doctore, Iohanne Volski, Felice Gomolynski, Mathia Mylyeski, Iacobo Skrzatuski decretorum doctore, Stanislaw Shlomowski, Felice Myruczski, Iohanne Skrzetushewski, Iohanne Corvino Theologie professore, Petro Zakrzewski, Stanislaw Obyeziarski, Simone Vissoczski, Petro Gorzenski, Andrea Przeczlawski, Iacobo de Obornyki decretorum doctore, Iohanne Iakimowski et Iohanne Dziaduski iuris utriusque doctore, prelatis et canonicis ecclesie cathedr. Poznan. prefate.. pro actu electionis novi pontificis congregatis: ubi prefatus dnus doctor Iohannes Dziaduski tanquam nuntius S. Mtis R. in loco primario et eminentiori locatus litteris credentialibus eiusdem Mtis R. exhibitis affectavit et rogavit ipsos dnos electores, ut in hac electione personam Deo gratam, sue vero Srme Mti acceptam, ecclesie Dei et Reipublice utilem eligerent, et presertim adiciendo et consulendo, ut cum voto sue Srme Mtis concordarent et Rdum patrem dnum Stanislaum de Olyeschnyca decanum Cracov. etc. postularent; quiquidem dni prefati ibidem statim unanimi voto et concordii voce prefatum dnum Stanislaum de Olyeschnyca elegerunt; quo facto incontinenti prefati omnes dni exeuntes de loco capitulari et venientes ad maius altare, ibidem prefatus Iohannes Sbanski prepositus et administrator huiusmodi electionem clero et aliis paucis ibidem existentibus hominibus publicavit, »Te Deum laudamus« canere incepit, choro tandem ad finem prosequente et ad campanas pulsare mandavit.

108. (Ibidem).. Dni.. deputaverunt dnos cantorem et Isdbyenski ad postulandum prefatum dnum Electum episcopum, quibus refectiones dandas, donec ipse dnus Isdbyenski Cracoviam, ubi habet domicilium, et dnus cantor Poznaniam rursus venerit, decreverunt.

A. 1538, Iulii 1, in capitulo generali.

109. (Acta capit. IX).. Dni.. compertum habentes dnum canonicum Zakrzewski servasse mulierem maritatem nomine Hadkam absque viro vagantem spreto maritali thoro et commansione mutua pro coctrice et ad ecclesiam rarius vel tardius, ut deberet, ambulasse, eundem charitative admonuerunt, ut frequentius et tempestius ad templum pro debito suo ambularet, et dictam mulierem ad octavam sub privatione refectionum alienaret, qui eandem se alienasse ab una septimana asseruit.

110. (Ibidem).. Dni decreverunt mandantes et monentes dnum canonicum Obyeziarski, ut hinc ad octavam mulierem maritatem, quam pro coctrice seu famula domi servat, marito suo illam repetenti restituat, cappam, quam in uno brachio dependere et deferre solet, in utroque latere portet, locum in stallo, capitulo et processione teneat, nec cum secularibus processionatim incedat, nimiam et immoderatam vehementiam suam temperet et servitores suos in ecclesia propter scandalum non percuciat.

111. (Ibidem).. Per dnos admonitus est dnus canonicus Gorzenski, ut ab ebrietate, qua se in collationibus sepiissime supramodum solitus est cum dedecore affligere, abstineat, ad forum pro necessariis sibi coemendis non ambulet, in interula curta in horto non laboret.

112. (Ibidem).. Dni dno doctori Zegrowski, secreationibus immoderatis ac tussi ne aliis dnis molestus sit in stallo, de loco stalli extra chorum, quando cum ipsa tussis invaderet, secedere permiserunt, eo modo et dno Skrzetushewski.

A. 1538, Iulii 3, in capitulo generali.

113. (Acta capit. X).. Dni.. decreverunt admonendum fore.. dnum scholasticum Ridzynski, ut debito suo in orando cum diligentia et frequentius missando satisfaciat et circa ecclesiam cathedr. maneat, ut opera illius essent manifesta.

114. (Ibidem).. Dni, quamvis dnum Ganthkowski cancellarium propter non abrasam barbam, quam veniens ex Urbe usque hactenus nutrit, ob non partitionem dnorum decreto penam in eo appositam declarare incidisse iuste deberent, effectum tamen executionis decreti huiusmodi ad petita illius propter luctum, ex morte sue genitricis non ita pridem vita functe subsecutum, hinc et festum s. Bartholomei apost. prox. distulerunt.

115. (Ibidem).. Dni.. dnum Lanczski, fama accusante, propter inhonestam conversationem cum quadam puella Doctorowna in Slupcza ac etiam cum quadam Borkowska falso sibi sororem creditam necnon damna magna in borra Stanshowiensi villa prestimoniali dicti canonici Lanczski facta ob malam illius custodiam decreverunt esse citandum pro feria II prox. Et interea inquisitionem super excessibus illius faciendam dnis cantori et Skrzetushewski commiserunt et illos ad hoc deputaverunt.

116. (Acta capit. X).. Dni certitudinaliter edocti coctricem Cracowianka dni canonici Volski cum Camyenska muliere sibi de ipso dno Volski ex inhonesta conversatione suspectam in circulo Poznan. iurgia fecisse, eandem coctricem improperasse et francosam appellasse, necnon dictum dnum Volski ab eadem coctrice morbo gallico destructum esse et alia turpia ipsam Camyenska locutam fuisse in scandalum plurimorum in levitatemque ipsius dni Volski et huius collegii, propterea mandaverunt eidem dno Volski, ut dictam coctricem ad octavam alienaret sub pena privationis refectionum; et si dni fuerint plenius informati, dictum dnum Volski visitasse ad prefatam Camyenska, prout iam rumor de eo spargitur, contra ipsum ad penam in decreto adiectam procedent.

A. 1538, Iulii 4, in capitulo generali.

117. (Acta capit. X).. Coram.. dnis prelatis et canonicis.. constituti per-

sonaliter famati viri dni Malchiar Lotterus civis et calcographus Lipsceus cum honesta Dorothea uxore sua, ex una, et Iohannes filius olim Iohannis Patru civis Chwalischoviensis a Poznan, partibus ex altera, principales hincinde principaliter pro se ipsis cupientes inter se litium amfractus evitare ac illis, quos propter litem ipsam subituri erant, parcere laboribus sumptibusque et expensis.. libere.. per medium vener. dni Andree Przeczlawski canonici et procuratoris vener. capituli Poznan. generalis convenerunt et amicabilem.. fecerunt.. compositionem, quod primitus et ante omnia prefatus dnus Malchiar Lotterus actiones.. et causas, quas occasione CCC flor. Rinensium pro libris videlicet agendis et cursibus Poznan. ac aliis quibuslibet codicibus per ipsum dicto olim Iohanni Patruo ad creditum et fidem suam datis ipso dno Malchiar Lottero, ut dicebat, per prefatum Iohannem Patruum debitorum coram vener. capitulo Poznan. ac officio civili Chwalischoviensi et alias ubilibet cum eodem olim Iohanne Patruo et eius pueris habuit et habet, necnon quascunque obligationes, syngraphas, concordias, litteras, scripturas, instrumenta, ubicunque et in quibuscunque libris vel litteris privatis aut autenticis existentes inter ipsum dnum Malchiar Lotterum et olim Iohannem Patruum predictos super quibuscunque debitis quomodolibet habitas et factas, pure et simpliciter cassat.. eisdemque renuntiat in toto presenti libro et inscriptione; et in hanc vim et effectum prefatus Iohannes, olim Iohannis Patru filius, suo et suorum germanorum fratris et sororum minorennium nominibus.. redimendo vexam et pacem favoremque ac gratiam ipsius dni Malchiaris recuperando submitit se.. et obligavit CL flor. Rinenses in moneta Misnensi vel in ducatu Lipsceus receptibili, per XXVI gr. Polon-computatos, solvere et dare. Et ibidem incontinenti dictus Iohannes Patru filius prefato dno Malchiar Lottero ad rationem dicte summe CL flor. reposuit.. LXXX florenos.. reliquum vero summe predicte, hoc est LXX flor. Rinenses.. Iohannes Patru prefatus debet.. dno Malchiar Lottero dare et solvere pro festo Nativ. s. Iohannis Bapt. per annum sub intromissione in omnia bona sua paterna mobilia et immobilia; promittentes hincinde dicti dni principales premissa omnia.. inviolabiliter observare.. sub vadio alterius summe CL florenorum..

A. 1538, Iulii 5, in capitulo generali.

118. (Acta capit. X).. Dni.. deputaverunt in fabricatores tecti capellarum laminibus ereis [cooperiendi] dnos cancellarium Ganthkowski et canonicum Skrzetushewski; et serratas apud dnum Starczinowski emant.

119. (Ibidem).. Dni.. concluderunt ad celebrationem synodi provincialis non consentiendum, donec dnis electis episcopis sacre afferantur et ipsi in episcopos consecrentur, ne paucitate episcoporum respublica ecclesiastica periclitetur, in qua re scribantur littere ad Rmum dnum Archiepiscopum Gneznensem.

A. 1538, Iulii 8, in capitulo generali.

120. (Acta capit. X).. Dni.. dnum Obyezienski, propterea quod in loco et stallo suo inter dnos confratres vigilias cantantes non sedit, sed remote ab eis usque in fine versus altare maius, vertendo se dorso ad dnos, et quod noluit legere lectionem et admonitus charitative cum vehementia excandescens dnis

contumeliosa verba locutus est et de capitulo descendens vocatus non rediit ad capitulum, a refectionibus et distributionibus quotidianis et ingressu capituli ad I mensem suspenderunt.

A. 1538, Iulii 10, in capitulo generali.

121. (Acta capit. X).. Dni [attendentes], quod dnus Gomolynski dedit materiam indignandi dno preposito Sbanski ex eo, quod dixit mittendum esse ad dnum Volski in domum eius tunc egrotantem pro voto suo, cum alias nunquam hoc observatum esset, nisi pro consilio alicuius docti et periti prelati, quo ipse dnus prepositus permotus dixerat: Factiones sunt hec. Rursusque ipse dnus Gomolynski ad ea verba dni prepositi dixit: Et hec non factiones. Tandem dnus prepositus dno Gomolynski dixit: Tu solus cum aliis tribus factiones facis. Ad quod dnus Gomolynski respondit: V. Dnatio iniuriam michi in hoc facit; que predicta verba ipse dnus prepositus sibi interpretando ceu illi diceret: Non verum dicis, tanquam iniuriosa ad animum sibi revocando, petiit dnos sibi cum ipso dno Gomolynski pro iniuria huiusmodi verbali ministrari iustitiam etc. Attendentesque prefati dni ipsum dnum prepositum primum prelatum et protunc presidentem huiusmodi verbis per prefatum dnum Gomolynski esse lesum eundemque dnum Gomolynski in tam bonum et insignem prelatum talibus verbis infrenato ore in medio dnorum prorupisse ipsos quoque dnos prelatos et canonicos inhonestasse, propterea eundem dnum Gomolynski ad semestre a refectionibus et ingressu capituli suspendendum fore necnon ad reconciliandum sibi dnum prepositum in domum suam descendendo cum duobus prelati et canonicis duobus debere decreverunt, prout suspenderunt, salva moderatione presentis suspensionis, si post reconciliationem et concordiam modo premissa faciendam se dnus humiliaverit et gratiam petierit.

A. 1538, Iulii 11, in capitulo generali.

122. (Acta capit. X).. Dni ex prehabitis visitationibus hereditatis, borarum, nemorum et silvarum ville Stanshewo, in quibus maxima damna ob malam provisionem et custodiam dni canonici Lanczski regentis eiusdem ville illata sunt in excisione roborum et receptione furto, tum etiam ex certis dnis capitularibus, qui pro roboribus cum litteris vener. capituli pluries illuc mittebant, nullum tamen custodem borre neque in ipsa borra neque in curia Stanshoviensi, cui [ostenderent] illas litteras ad robora excidenda illis per vener. capitulum data, reperiabant atque ultra numerum roborum illis datorum plura in eadem borra excidebant et recipiebant, plene ac debite informati; preterea etiam audientes turpissimam famam de inhonesta conversatione commercioque publico ipsius dni canonici Lanczski in frequentibus et sumptuosis prandiis et collationibus per illum factis cum quadam Doctorowna alumna cuiusdam sacerdotis doctoris prepositi hospitalis Slupcensis ibidem in Slupcza habitis, que tandem ancilla per II septimanas in curia Czianzimensi in cubiculo ipsius dni canonici Lanczski solito in conclavi servabatur, eam ipsam turpissimam famam de ipso nedum in Slupcza sed ferme per totam diocesim Poznan. et alio inter nobiles ac insignes personas invulgatam, super qua ipsi dni debitam fecerant inquisitionem eamque ita esse ex dictis et attestationibus testium comperierunt, non sine

magna deiectione ac indignitate levitateque ipsius vener. collegii totiusque cleri et dedecore prefati dni Lanczki in maximum scandalum totius plebis illuc in dicta clave Czianzimensi scandalose et prodigaliter vivendo, et quia etiam dnus Lanczski prefatus in nullo unquam prestimonio suo, quotquot habuit, nullam meliorationem fecit, quinimmo adhuc deteriora reddidit, sicut in Gora kmethonem et eius edificia desertavit, servitute eundi per paludem in eadem hereditate induxit, insuper occasionem desertationis officine papire dedit per suum famulum quendam Mathissek insolentem homicidamque multorum, quem apud se contra prohibitionem dnorum servabat, qua desertatione IV marce census annui perpetui mense dnorum perierunt, multa quoque alia damna et scandala, de quibus acta et metrice vener. capituli multis in locis testantur, perpetravit; ideo prefati dni eundem in primis propter predicta non mediocria damna in borra Stanshoviensi ob malam custodiam et provisionem illata turpissimamque famam de illo respersam dicto prestimonio Gora et Stanshow villis predictis privaverunt atque etiam eundem ob malam procuracionem dicte clavis Czianzimensis prodigamque in ea vicitationem revocaverunt sibi inibuerunt, ne se deinceps ad gubernationem illius intromitteret, circa quottidianas vero refectiones, quibus etiam merito ob huiusmodi excessus suspendendum duxerant per biennium, ne propter privationem illorum aliunde vagando deterius faceret et mala malis cumularet, ut inter dnos confratres suos circa ecclesiam resideret, illum conservarunt.

Preterea, quia etiam ipse dnus Lanczski a multis annis cum quadam *panna* Borkowska putativa sorore, dum adhuc in bonis suis ageret et tandem hic post montem summi Poznan. in domo sibi emptam postquam agere cepit, consuetudinem habet ad illamque frequentat, de qua etiam apud omnes fere cum multorum hominum murmure et scandalo est suspectus, eidem dno Lanczki ibidem presenti sub pena privationis prestimoniorum protunc per eum habitorem, absque aliqua spe ad ea et ad alia redeundi, et refectionum ingressuque capituli inibuerunt, ne deinceps ipse ad eam ambularet vel familiam suam destinaret, quamprimum fuerit convictus, incurrenda.

123. (Ibidem).. Dni compertum habentes, quod ad dnum canonicum Volski Anna Camyenska quondam concubina sua, quam nuptui tradidit post decretum contra illum novissime per dnos factum, visa fuit per certos dnos aliquoties ambulasse, certaue dierum non pridem ad eam e domo ipsius dni canonici per scholasticos deferri visa esse(s), propter quod decretis dnorum contra illum de super factis contravenisse in penasque in ipsis decretis contentas incidisse eundemque in penam C flor. incurrisse declaraverunt per illum sub privatione refectionum tamdiu faciendam solvendam; et nichilominus quod decreto dnorum de non servanda coetrice moderna, que invisum est et contemptui predictae concubine, non paruit, a refectionibus tamdiu non dandis, donec eam alienaverit, suspenderunt.

A. 1538, Octobris 29, in capitulo.

124. (Acta capit. X).. Dni.. deputaverunt dnos archidiaconum Volski et Przeczlawski ad obviandum Rmo Epo Poznan. in Vynnagora et excipiendum suam Rmam Ptem tanquam noviter advenientem pro comitiis Srzedensibus.

A. 1538, Novembris 14, in capitulo generali.

125. (Acta capit. X).. Dni.. prelati et canonici.. statuerunt perpetuo irrefragabiliter observandum, quod quicumque prelatus aut canonicus de gremio dnorum in suo vel alterius regentis prestimonio et villa vener. capituli Poznan. cum consensu dnorum capitulariter congregatorum.. advocatiam seu scultetiam, ex qua decima manipularis aut pecuniaria vel alie obventiones et utilitates quicumque de iure vel consuetudine ad mensam eorum capitularem spectantes proveniunt vel in futurum arte industria et ingenio hominum inventa provenire possunt, de manibus laicorum huiusmodi advocatiam seu scultetiam propriis pecuniis exemerit aut iam exemit atque eiusmodi advocatiam vel scultetiam cum eius decimis et proventibus predio illius ville aut mense capitulari applicaverit adiunxeritque et incorporaverit vel anniversarium sibi in eadem cum consensu capituli constituerit, extunc memorati dni talem prelatum aut canonicum fraterna ipsum charitate prosequentes et eum sibi et mense eorum affectiorem reddentes atque cupientes ipsum efficere sibi obligatiorem, de sua liberalitate et gratia a solutione huiusmodi decimarum et proventuum de predicta advocatia seu scultetia provenientium ad vener. capitulum ipsiusque mensam de iure vel consuetudine seu alias quomodolibet spectantium tam diu, donec eandem advocatiam seu scultetiam sic per eum emptam possidebit tenebitque aut iam tenet et possidet, liberum esse voluerunt et pronuntiaverunt; si vero talis prelatus vel canonicus in vita vel post mortem suam de huiusmodi advocatia aut scultetia aliter disposuerit, aut eam alicui vendiderit, pecuniaque pro ea recepta fuerit, extunc ad solutionem retentorum decimarum et proventuum ad mensam capitularem spectantium cuiuslibet anni a tempore exemptionis et possessionis advocatie seu scultetie huiusmodi usque ad venditionem et alienationem illius tenebitur.. alioquin de summa capitali in eadem advocatia seu scultetia inscripta et reformata defalcabitur vel eius scultetia seu advocatia per vener. capitulum in defectu solutionis retentorum debitorum, tamdiu donec solvantur retenta, possidebitur. Quam constitutionem presentem etiam ad eos, qui iam exemerunt tales advocatias seu scultetias, extendi penitus voluerunt.

A. 1538, Decembris 30, in capitulo.

126. (Acta capit. X).. Dni.. decreverunt dandam ministeriali loco strenne marcam unam.

A. 1539, Martii 22, Poznaniae.

127. (Acta capit. X). A. D. 1539 Sabbato ante Dom. Iudica Rmus.. dnus Stanislaus Oliesnyczki de Pynczow episcopus Poznan. ad sponsam ecclesiam suam cathedralem Poznan. ingressus est et per magnificos et generosos dnos Ianussium Lathalski palatinum Poznan., Georgium de Lathalicze castellanum Landensem, Iohannem, Venceslaum Zarambowye, Rochum Coshmyski et alios multos nobiles dnos cum processionibus parochialium et conventualium ecclesiarum ac universum clerum civitatis Poznan. exceptus ac per prelatos et canonicos ecclesie cathedralis ad ipsam ecclesiam cathedralem deductus; quo, oblati IV flor. in moneta minus IV gr. et reliquiis ac tabula s. Crucis osculata in stallo episcopali consueto versus meridiem sito, stante auditaque oratione

egregia et suavi per Rdum patrem dnum Gregorium de Shamotuli artium et iurium doctorem archidiaconum facta responsioneque expleta »Te Deum laudamus« in organis et [per] clerum omnem depromserunt.

A. 1539, Aprilis 21, in capitulo.

128. (Acta capit. X).. Dni.. deputaverunt ad synodum provincialem pro festo Ascensionis Dni Pyotrcovie celebrandam, quibus ¹⁾ per VIII marcas dandum ex thesauro ecclesie decreverunt rursus ex contributione futura instituenda repetendas, eo attento, quod synodus ipsa sit instituta, quando est caristia et penuria omnium rerum contra statuta.

A. 1539, Aprilis 27, Poznaniae.

129. (Acta capit. X).. Poznaniae in curia episcopali Rmus dnos Stanislaus Olyeshnyczski terre Sandomiriensis de familia *Dambno* cum subiecta virgine violata in eum modum a die ingressus sui Poznam ad sponsam suam V septimanis ibidem agens correptus continuis caloribus per XII dies solvit debitum nature anno etatis sue septuagesimo minus sesquialtero.

A. 1539, Aprilis 28, in capitulo.

130. (Acta capit. X).. Dni.. prelati et canonici ecclesie Poznan. suo et aliorum dnorum prelatorum et canonicorum eiusdem ecclesie ac totius cleri diocesis Poznan. nominibus de ipsorum ratihabitione cavendo constituerunt in suos procuratores dnos Gregorium de Shamotuli.. archidiaconum et Felicem Gomolynski canonicum Poznan. ad comparandum in hac sacra synodo provinciali Pyotrcoviensi pro festo Ascensionis Dni in [Pyotrcow] proxime celebranda, necnon ad tractandum super certis articulis per Rmum dnum Archiepiscopum Gnezn. propositis et proponendis ac omnia alia et singula circa talia fieri necessaria agendum, consulendum.. et decernendum..

Articuli in sinodo provinciali tractandi: Exponendum erit in synodo provinciali, quod ipsa synodus provincialis est instituta tempore incongruo pro eo tempore, quando est caristia omnium rerum, contra statuta provincialia.

Item ut caveatur statuto, ne sepultura dnorum episcoporum ultra unam septimanam diucius protrahatur.

Item quod bona episcopalia post mortem ipsorum episcoporum destruuntur eo, quod persone seculares eis preficiuntur.

Item quod persone spirituales opprimuntur in iure terrestri etc. eo, quod procuratores et testes nobiles et alios nuntios habere non possunt propter favorem aut timorem vel odium.

Item petendi sunt Rmi, ut repetant a Mte R. recepta mutuo 25000 pecuniarum, que ut bona oppidi Busko pro campiductore exercituum generali exmerentur, collata sunt ex contributione Spiritualium XL millia in summa.

Item petendi erunt a Rmo dno Archipresule Lathalski C floreni per dnum doctorem Bolanczski pro anniversario legati.

¹⁾ Nazwiska deputowanych kanoników zostały wskutek niedbalstwa kapituły opuszczone.

Item pro calice aureo per illum ecclesie debito, propter quod alii episcopi recusant illum dare.

131. (Ibidem).. Dni elegerunt et deputaverunt eosdem dnos archidiaconum et canonicum Gomolynski ad denuntiandam mortem Rmi dni epi Olyeshnyczski ac diem electionis futuri pontificis, que est pro f. II intra Octavas Corporis Christi instituta, S. Mti R., quibus deputatis duobus per XIV marcas pecuniarum designaverunt pro viatico ex eo, quod [ex] synodo provinciali Pyotrcoviensi Cracoviam ad ipsam S. Mtem R. proficiscantur, ipsi vero Mti R. C flor. Hungarici auri condonandum decreverunt eademque pecunia et auro repetendis a futuro pontifice. Quo facto ibidem incontinenti prefati dni archidiaconus et Gomolynski protestati sunt se velle gaudere suffragiis et votis suis per procuratores suos super eligendo administratore et optandis clavibus episcopalibus tempore distributionis illarum, quos dni citra tamen votisationem conservarunt.

A. 1539, Maii 7, in capitulo.

132. (Acta capit. X).. Dni.. ad postulationem dni Rochi Coshmyski et Nicolai Bogush marsalci, dni palatini Calissiensis executoris, et aliorum dnorum executorum Rmi dni Epi Olyeshnyczski novissime vita functi nominibus factam admiserunt eisdem eligendum quemcumque voluerint de gremio eorundem dnorum ad conscribendum iniurias, damna, violentias ac spolia in bonis episcopalibus necnon quoscunque proventus et utilitates extantes et futuras ac res omnes in bonis, prediis et curiis episcopalibus existentes.

Ibidem ad requisitionem eorundem consenserunt eisdem, ut eligerent locum sepulchri ipsius dni Epi in ipsa ecclesia Poznan., ubi illis videretur convenientior, sub approbatione tamen dnorum, ne aliqua iactura immineret vel quodvis obstaret impedimentum in sepulchro faciendo.

133. (Ibidem).. Dni archidiaconus et canonicus Gomolynski protestati sunt, quod ipsi dni capitulares retractaverunt decretum suum super conservatione votisationis prefatorum dnorum archidiaconi et Gomolynski per eorum procuratores in negotio electionis administratoris fiende facto, et propterea munus legationis sue ad denuntiandum mortem Rmi olim dni Epi Olyeshnyczski et diem electionis futuri antistitis S. Mti R. intimandum reiecerunt et se ex illo exoneraverunt.

A. 1539, Maii 28, in capitulo.

134. (Acta capit. X).. Dni.. dnum Anzelmum Lucowski cantorem Poznan. de omnibus bene meritum, in administratorem ecclesie et totius diocesis Poznan. elegerunt ac iurisdictionem.. ipsis a iure et de consuetudine attributam in eundem transfunderunt..

A. 1539, Iunii 4, in capitulo.

135. (Acta capit. XI).. Dni.. deputaverunt vener. dnum Iohannem Sdzarowski canonicum ad S. Mtem R. Rmi dni Epi Olyeshnyczski obitum, de quo ipsam R. Mtem scire nichil dubitant, consuetudini tamen antike satisficientes, denuntiandum illius sepulturam simul ac diem electionis futuri pontificis, videlicet pro I die Iulii, cui pro viatico, attenta caristia omnium rerum, hoc potissimum vernali tempore, decreverunt XXII marcas de pecuniis ecclesie dandas

et extradendas per dnum Zegrowski thesaurarium, que ex futuro Rmo dno Epo repetentur.

A. 1539, Iunii 30, in capitulo generali.

136. (Acta capit. XI).. Rdus pater dñus Gregorius de Schamotuli artium et iurium doctor archidiaconus tunc presidens, sacris canonibus et statutis ecclesie huius innitens, facta exhortatione et admonitione confratrum suorum dñorum prelatorum et canonicorum, ut principium actionum a reformatione vite et morum sumant, itaque prefati dñi ad inquisitionem et denuntiationem evangelicam processerunt super uniuscuiusque seorsum usque ad extremum, eo a se de loco capitulari segregato, regimine, conversatione in eorum vita et moribus explorantes et perquirentes etc.

137. (Ibidem). Ubi dñi.. ex certorum relationibus et attestationibus informati insuper ex confessione ipsiusmet dñi canonici Lanczski eundem ad virginem Borkowska post montem extra menia summi Poznan. agentem frequentasse decretoque dñorum hac de re facto contravenisse, licet contra ipsum propterea dictum decretum extendere iuste debuerant, tamen mitius cum eo agentes eundem ad meliora prestimonia optanda inhabilitaverunt et in quantum se non continuerit, decretum huiusmodi contra ipsum extendendum decreverunt.

A. 1539, Iulii 1, in capitulo generali.

138. (Acta cap. XI).. Dñi terminum ad eligendum futurum pontificem pro die hodierna prefixum ad adventum nuntii dñi canonici Sdzarowski ad Mtem R. missi vel saltem ad certificationem per litteras Mtis R. aut ipsius nuntii prorogaverunt.

A. 1539, Iulii 3, in capitulo generali.

139. (Acta cap. XI).. Dñi ex communi manifesta ac publica fama informati dñum canonicum Volski coctricem, quam de domo canonicali ex decreto dñorum alienare coactus erat, illam in curia ville prestimonialis Cocoscino servasse, que frequentissime ad oppidum vicinum Cazimyrz ornata et pulchre vestita preter conditionem suam visitat, ex quo murmuraciones nobilium et plebeorum oriuntur et scandalum, mandaverunt eidem dño canonico Volski, ne illam ibidem deinceps duntaxat per messem servaret sub pena in priori decreto desuper apposita.

140. (Ibidem).. Dñi ex vehementi suspicione dñum doctorem Iacobum de Obornyki censentes esse per Sedem Apostolicam ad instantiam doctoris Michaelis de Paczanow excommunicatum, de quo rumor sparsus est et littere non-nulle missiles de hoc per certos dñorum vise erant, quod ipse dñus doctor Iacobus se a celebratione missarum iam fere ab uno anno diebus precipue solenibus in ecclesia sua in civitate Poznan., ubi est prepositus, et in ecclesia cathedrali a celebratione missarum abstinere, per hoc se tacite excommunicatum declarando, propter quod maxime murmuraciones et scandalum suboriuntur, ideo ipsi dñi devitantes periculum suum eidem inhibuerunt, ut se ab ingressu ecclesie et capituli, donec docuerit vel saltem constiterit eum esse absolutum, abstineret.

A. 1539, Iulii 5, in capitulo generali.

141. (Acta capit. XI).. Dñi.. postquam ex dño canonico Sdzarowski a S. Mte R. reverso intellexissent ipsam Mtem R. in deliberando adhuc esse, quem episcopum Poznaniensem nominare deberet et ob id pollicita est vener. capitulum de nominatione futuri pontificis vel per litteras vel per nuntium suum certificare, propterea ipsi dñi adhuc dictum terminum electionis futuri pontificis ad primam avisationem R. Mtis prorogaverunt et continuaverunt.

A. 1539, Augusti 6, in capitulo.

142. (Acta capit. XI).. Dñi.. excipientes cum ea, qua decuit, reverentia S. Mtis R. nuntio(s) generoso dño Stanislae Dziaduski, capitaneo Conynensi et prefecto thelonei in Maiori Polonia, relationeque ab eo ex parte Mtis R. habita audita, quod Mtas sua R. dignata est ad hunc episcopatum huic ecclesie Poznan. dignum, virtuosum, pium et devotum Rmum dñum Sebastianum Branyczski episcopum Chelmensem nominare, nominationem ipsam de ipso factam [acceptantes], prefati dñi.. iuxta morem et consuetudinem a iure illis attributam legitime procedentes unanimi voluntate.. eundem Rmum dñum epum Branyczski nominatum.. elegerunt simulque de episcopatu illo Chelmensi ad hunc Poznan. transferendum ac postulandum decreverunt.

A. 1539, Augusti 7, in capitulo.

143. (Acta capit. XI).. Querente capitulariter coram dñis universitate colonorum ex villa Nyeslabyno, quomodo adiguntur preter solitum ad certos labores septimanatim obeundos per modernum regentem et tenutarium vener. dñum Davidem Ponyatowski in Popraznyk custodem Gnezn. et canonicum Poznan. petentibusque studiose eisdem incolis se ab eisdem laboribus decreto dñorum eximi et veteri prescripto otii conservari; idem dñus David Ponyatowski exadverso respondit non posse sibi citra preiudicium ius duplex quesitum immo laudo communi regni in comitiis Toruniensibus et item decreto capituli generalis ecclesie istius Poznan. super institutione laborum per kmethones ferendorum iam pridem institutum tolli, equumque sibi videri dixit, ut quemadmodum omnium villarum istius capituli coloni laborant, ipsi quoque, ne pre aliis maioris existimationis ducantur loco, onus hoc laborum cum illis commune habeant, petens id sibi dominorum decreto comprobari. Dñi itaque auditis partium controversiis, pre se ferentes in primis nunc adeo fertile solum Nyeslabynense et quod etiam ad Rogalyno obeundi labores magna est distantia, unanimi sententia sua decreverunt et decernunt, ut singuli ex colonis Nyeslabinensibus sive in Nyeslabyno sive in Rogalyno singulis annis XX duntaxat dies eidem dño Davidi Ponyatowski laboris cuiuscunque in usum suum magis necessarii obeant sintque obire astricti, presenti inscriptione mediante et consensu voluntario utriusque partis ad id accedente.

Ibidem dñi, intercedente prefato dño Davide Ponyatowski pro predictis colonis Nyeslabinensibus, eisdem contulerunt robora ad edificandum domicilia illis necessaria excidenda in ipsa hereditate ville Nyeslabyno prope limites et ubi maiora damna furto inferuntur ac ubi illis dñus regens demonstraverit.

A. 1539, Augusti 11, in capitulo.

144. (Acta cap. XI).. Dni.. deputaverunt.. dnum Gregorium de Shamotuli artium et iurium doctorem archidiaconum cum dnis Bartholomeo Gantkowski et Iohanne Sdzarowski equitandum ad Rmum dnum Sebastianum Branyczski episcopum Chelmsensem illum in episcopum Poznan. postulandum ac Sue R. Pti de sui sublimatione ex nomine capituli congratulandum, expensas, pro via iuxta consuetudinem de proventibus Rmi dni habituros, necnon C ducatos auri Hungar., quos circa denuntiationem termini electionis futuri pontificis R. Mti dare debuerant, eidem R. Mti offerendum, mutuandos de thesauro ecclesie; dnis Grodziczski et Przeczlawski contradicentibus, nisi ut congerantur per tenentarios clavium episcopatum.

A. 1539, Augusti 19, in capitulo.

145. (Acta cap. XI).. Dni.. intellecta et cognita contentione inter dnos doctorem Gregorium archidiaconum, Ganthcowski cancellarium et Przeczlawski canonicum confratres in domo dni cantoris tunc administratoris nudius tertius in presentia multorum extraneorum audientium facta, que ut erat non absque indignitate totius huius sacri collegii, ita non absque magno scandalo plurium secularium, eosdem dnos archidiaconum, cancellarium in negotio capitulari et ecclesie ad Mtem R. et ad postulandum Rmum dnum Sebastianum Branyczski episcopum Poznan. per ipsam Mtem R. nominatum deputatos ac hanc ipsam eorum deputationem ob tam enormem excessum propter periclitationem et iacturam negotiorum gerendorum revocaverunt ac a refectionibus ad decursum trium mensium suspenderunt, et nisi sibi invicem reconciliati fuerint in eoque rancore perseveraverint, extunc illos omnes tres privandos refectionibus ingressuque ecclesie ac capituli, necnon severiori pena melius deliberati cohibendos statuerunt; quo facto ibidem incontinenti prefati dni capitulares post factam inter dictos dnos archidiaconum, cancellarium et canonicum iuxta prescriptum dnorum decretum reconciliationem, deputationem illorum prius, ut premissum est, factam et revocatam rehabilitaverunt, vallantes nichilominus.. inter eos penam C ducatorum auri Hungar., ne deinceps iniuriarum suarum vel etiam huius suspensionis de illis facte in levitatem alterutrius coram quopiam confratre vel extraneo reminiscantur, medietatem illius ecclesie huic Poznan. et alteram parti lese per eum, qui contravenerit decreto huic dnorum, habito tamen super hoc documento et probatione una saltem fidedigna persona, solvendam.

A. 1539, Novembris 17, in capitulo generali,

146. (Acta cap. XI). Dni propter pericula imminencia, potissimum mortem Andree aurificis, qui apud se II $\frac{1}{2}$ marcas, scotos IX et quartas III auri puri Hungarici, dum fabrefaciebat primam partem eminentiorem crucis auree, retinuit, pro quo auro apud illum restante magnam controversiam et difficultatem cum illo habuerunt, laborem crucis continuandum et perficiendum decreverunt cum additamento auri preter aurum apud dictum aurificem et in ecclesia restans, hac permoti ratione, quia magnificus dnus Andreas comes a Gorca, castellanus Poznan. et capitaneus M. Polonie generalis, consuluit eam crucem propter meliorem et condecientiorem proportionem in omnes partes elargari et protendi

posse censetque pro dignitate et ornamento tanti operis et huius ecclesie cathedralis, ut imagines b. Virginis Marie et s. Iohannis ad instar crucis auree, que habetur in ecclesia Cracov., annecterentur, cui labori ipsemet magnificus dnus castellanus Poznan. multarum rerum intelligentia et experientia docilis et iudicio suo non vulgariter prestans obtulit se ultronee superintendere operamque suam navare, ut omnia circa eam ipsam crucem laboranda recte et competenter fiant, persuadens sibi de Rmo dno Branyczski epo Poznan. moderno, quod sua Rma Dnatio III vel IV marcas auri propter dictas imagines, preter restans aurum, insumendas de suo est datura; super qua re dni prelati et canonici Rmo dno Epo significandum illumque rogandum decreverunt, quo ipse Rmus dnus consilium et voluntatem suam in hoc declararet et perscriberet dnis; cuius fabrice ac ipsius aurificis provisores et superintendentes constituerunt.. ac prefato dno castellano Poznan. adiunxerunt dnos doctorem Zegrowski et Przeczlawski canonicos.

A. 1539, Novembris 25, in capitulo generali.

147. (Acta capit. XI).. Dni tametsi media fabrica communis ecclesie tempore olim Rmi dni epi Poznan. ex ducibus, dum viveret, instituta, quam omnes prelati et canonici solverunt, ex parte eiusdem Rmi dni ex ducibus, qui illius institutionem approbaverat et eam se soluturum obtulerat, nondum sit exsoluta, nichilominus tamen considerantes summam et urgentem necessitatem propter mala stillantia tecta ecclesie, cuius muri et testudines potissimum hoc frequenti pluviarum et imbrium impetu destruuntur atque commoventur, de quorum ruina, nisi tempore providebuntur, timetur.. communi omnium voto aliam mediam fabricam communem sub approbatione Rmi dni Epi moderni instituerunt et solvendam fore, quatenus prius Rmus dnus Epus modernus solverit, decreverunt in manus vener. dni Iohannis Skrzetushewski fabricatoris dudum electi et deputati.

A. 1539, Decembris 10, in capitulo.

148. (Acta capit. XI).. Dni deputaverunt dnos canonicos doctorem Zegrowski et Przeczlawski, ut iuxta decretum prius die lune XVII Novembris factum super consumando et continuando labore crucis auree sint sollicitatores et superintendentes huius laboris.

A. 1539, Decembris 15, in capitulo.

149. (Acta capit. XI).. Dni.. revolvantes in animo crebras querimonias executorum testamenti confratrum suorum in Domino defunctorum ac etiam confratrum vivorum villas prestimoniales relinquentium et ad alias commigrantium, quibus declarant se gravari per inordinatam solutionem frumentorum per eos seminatum ex perplexitate ac iniquitate statuti capitularis: De relictis rebus in prestimoniis, in ordine XXXII, incipientis: »Item prelati et canonici ecclesie Poznan. etc.« provenientem, quod disponit maldratas siliginis una marca, avene media marca, tritici duabus marcis, ordeï una marca, pise duabus marcis, que essent terre iam mandata, per successorem fratris cedentis vel decedentis quocunque anni tempore fore solvendas; cernentes etiam plerosque, qui ascensum ad alias villas expectant, ob eius statuti iniquitatem, cuius vigore nedum labor

et impensa circa agriculturam et seminationem fieri necessaria penitus non compensatur, verum etiam et semina terre mandata vix pro media parte solvuntur, retrahi ab agricultura necessaria et seminatione debita, proptereaque predia villarum negligi et ad deteriores devenire conditionem; cupientes itaque huic malo obviare et charitatem fraternam ac iustitiam et equitatem inter se servare, conformantes se etiam ordinationi capitulorum ecclesiarum maiorum super eo casu observate, statutum, cuius supra fit mentio ut nocivum et iniustum, in toto fere abrogandum, prout abrogant per presentes illius observationem amodo abolendo, decernentes et statuantes perpetuis [temporibus] observandum fore, ut quotienscunque aliquam villam prestimonialem per cessum vel decessum cuiuscunque fratris vacare contigerit, seminatione autumnali ante hyemem completa, extunc successor cedentis vel decedentis frumenta omnia ex huiusmodi seminatione crescentia congregare et colligere debet tempore messis sumptu, impensa et opera sua eademque frumenta hyemalia collecta et congregata per medium dividi debent, nulla ratione opere et impense habita. Ratione cuius impense et opere una medietas frumentorum successoribus cedit, alia medietate cedenti vel decedenti integre reservata et in horreo eiusdem ville opera et impensa successoris locanda propter impensas et labores per antecessorem in seminatione susceptas; seminationem vero vernalem successor pro suo arbitrio perficiat et integram pro se tollat. Quod si seminatione autumnali vel vernali completa ante tempus messis vacatio huiusmodi obtigerit, eadem dispositio erit de vernalibus, prout de hyemalibus superius scripta; ubi vero tempore messis, messe iam incepta, perfecta sive imperfecta, frumentis conductis vel non conductis, vacatio huiusmodi contigerit, extunc omnia frumenta hyemalia et estivalia cedunt et cedere debent predecessori cedenti vel decedenti illius opera et impensa congreganda, salvo labore colonorum circa messem ad rationem dierum ¹⁾ fieri debito, quem successor non debebit neque poterit denegare. Et si opera colonorum messis perfici nequiverit, extunc cedens aut executores decedentis impensa et opera sua reliquum congregabunt. De quibusquidem frumentis hyemalibus frumenta ad seminationem agrorum pro hyeme futura, quantum fuerit necessarium et quantum antea in predio et aliis agris ad predium seminari consuetis seminare necessarium est, relinqui debebunt successoribus, eadem enim ordinatio de agris desertis per cedentem vel decedentem seminatis, prout de agris predialibus supra est scripta, erit servanda, quum non videtur esse ratio diversitatis. Vernalia vero frumenta plene et integre absque omni diminutione cedere debent cedenti vel decedenti absque omni successoris impedimento. Stramina nichilominus pro media parte cedenti, pro alia successoribus in omni casu dividi debent. Post decessum vero vacatione occurrente stramina integra successoribus pertinebunt. Fenum quoque quodcunque collectum fuerit ante vacationem eius erit, per quem fuerit collectum, successoribus pratis nondum falcastratis neque collectis reservatis. De hortorum autem fructibus ita ordinatum est, ut quicquid tempore vacationis in hortis fuerit, per medium cum successore dividatur; illud vero, quod fuerit collectum, eius erit, qui collegit. Idem de rapis, humulis et pomariorum fructibus erit observandum. Frumenta autem pro cedente vel decedente in

¹⁾ Cod. diem.

omni casu ut supra pertinencia et in horreo illius ville locata libere vendi poterint per cedentem vel executorem decedentis absque omni contradictione et impedimento successoris. Quorum emptores etiam liberam habeant tritrandi in horreo potestatem, salva ordinatione de straminibus, ut supra. Hoc expresso, si successor voluerit frumenta huiusmodi solvere eo pretio, quo quispiam alius emerit dareque tantum, prout alius emptor esset daturus, voluerunt dni a successore potius frumentorum pretium esse recipiendum. De taxatione edificiorum et iumentorum ac pecorum liberam dispositionem per cedentem vel executores decedentis dni statuta priora in robore voluerunt conservari et conservant per presentes.

Quodquidem statutum et ordinationem adeo iustam et salubrem dni in proximo capitulo generali statutis huius ecclesie fore ascribendum et auctoritate capituli generalis fore approbandum, necnon apud Rmum dnum Episcopum modernum pro ipsius confirmatione instandum, et ut inter cetera statuta iurata comprehendantur iuramentumque de observandis statutis huius ecclesie ad hoc quoque statutum extendatur, et ut in prox. capitulo generali iuramento omnium dnorum tunc presentium confirmetur, concluderunt et decreverunt.

A. 1539, Decembris 16, in capitulo.

150. (Acta capit. XI).. Dni.. certiores facti, quod Rmus dñus Sebastianus episcopus delegerit et deputaverit per suas litteras Rdum dñum Andream Przeczawski canonicum et officialem in collectorem contributionis in clerum in prox. preterita synodo Pyotrcoviensi provinciali laudate, ipsi quoque iuxta statuta eadem provincialia et consuetudines huius ecclesie antiquas pro parte sua unanimiter deputaverunt.. de gremio suo vener. dñum doctorem Zegrowski ad dictam contributionem invicem exigendam ¹⁾.

A. 1540.

151. (Acta capit. XI). Debita Rmi olim ex ducibus — Inprimis Rmus dñus Episcopus ex ducibus tenetur ecclesie calicem aureum 300 flor. Hungar. ratione iucundi ingressus, de quo dando ipsemet olim Rmus prestitit corporale iuramentum.

Item dno Obyezierski deputato Pyotrcoviam ad R. Mtem ad denuntiandam mortem eiusdem Rmi ex ducibus et conquerendum de violentiis per Cuklynowski et servitores suos in bonis ecclesie factis date sunt marce XX.

Item pro fabrica ecclesie communi per predictum Rmum ex ducibus instituta, in cuius spem solutionis promissae dni alibi contraxerunt debitum, tenetur marcas XXX.

Item pro cera ad festum Pasche et aliis necessariis ecclesie mar. IX.

Debita Rmi olim dni Olyeshnyczski — Item dñis Gomolynski et Obyezierski deputatis nuntiis Cracoviam ad R. Mtem ad denuntiandum diem electionis eiusdem Rmi dni Epi Olyeshnyczski date sunt marce XL.

Item per eosdem nuntios deputatos missi sunt pro donario R. Mti C aurei Hungararicales.

¹⁾ Cod. eligendam.

Item idem Rmus dnus olim Olyeshnyczki tenetur calicem aureum XXX flor. Hungar. ratione iucundi ingressus, de quo dando ipsemet prestitit iuramentum corporale.

A. 1540, Ianuarii 5, in capitulo.

152. (Acta capit. XI).. Quum Rdi dni Andreas Przeczlawski officialis et doctor Caspar Zegrowski collectores contributionis in clerum laudate deputati Rdos prelatos et canonicos.. consultarentur, secundum que registra, priorane an posteriora dni Chabelski contributio ipsa exigere debet, preterea si etiam beneficiati, qui assererent defalcationem censuum suorum beneficiorum per censitas eorum pro contributione regia ab eisdem censitis exacta et non haberent quittance dictorum regionum exactorum ipsis censitis super solutione huiusmodi exactionis regie datas, quomodo cum talibus esset procedendum et se conservandum etc., prefati dni.. predictis dnis collectoribus tale prebuerunt consilium, ut secundum registra contributionis novissime per memoratum Rdum dnum Simonem Chabelski archidiaconum Szremensem in ecclesia Poznan. protunc collectorem contributionis confecta ipsam etiam contributionem modernam exigere; qui autem beneficiati assererent eis esse de censu eorum per censitas ipsorum pro contributione regia soluta defalcatum et non darentur ipsis quittance huiusmodi, quod staretur eorum iuramentis aut conscientis eorum, illis prius oneratis, deferatur.

A. 1540, Februarii 16, in capitulo.

153. (Acta capit. XI).. Dni.. decreverunt mittendam fore pecuniam contributionis per clerum diocesis Poznan. conflata et per dnos doctorem Zegrowski et officialem Przeczlawski collectam Cracoviam in manus Rmi dni epi Poznan. et de solutione eius a Mte R. quietationem recipiendam.

154. (Ibidem). Andreas aurifaber in presentia Sigismundi et Mathie aurifabrorum reponderando denuo aurum in cruce elaboratum cum lapidibus impositis, recepit a dnis marcas XV $\frac{1}{2}$, scot. I, ad cuius rationem reddidit in labore marcas XI $\frac{1}{2}$, scot. I $\frac{1}{2}$. In frustis vero reddidit marcam I, scot. V. Remanserunt apud illum auri non elaborati marce II $\frac{1}{2}$, scoti VI $\frac{1}{2}$. Item rursus recepit crucem absque lapidibus unacum frustis predictis, ita quod totum aurum per illum receptum ponderat marcas XV $\frac{1}{2}$ scot. I.

A. 1540, Martii 1, in capitulo.

155. (Acta capit. XI).. Dni.. decreverunt locandum Paulum filium kmetonis Nowak in agro deserto in Gorca dandumque sibi mandaverunt de mensa sua marcas IV et dnus Sdzarowski regens daturus est illi II marcas ac alia iuxta statutum.

Item etiam decreverunt alium locandum Bartholomeum filium Kmeczik in agro deserto avi sui, cui similiter dandum mandaverunt de mensa sua marcas IV, et dnus regens debebit ei dare marcas II ac alia iuxta dispositionem statuti, donaveruntque eum libertate anni unius a censu et labore.

Ibidem dni mandaverunt dno Sdzarowski, ut restitueret II sexagenas pecuniarum, que recepte sunt per eius famulum a sene Kmyeczki antiquo, quando

erat per ipsum dnum Sdzarowski in[car]ceratus in Chwalishewo, illasque II sexagenas convertendas et dandas ex parte dnorum ad locationem dicti Bartholomei nepotis sui.

A. 1540, Aprilis 20, in capitulo.

156. (Acta capit. XI).. Mgr. Andreas aurifaber de Poznan in presentia dni Mathie Brantd aurifabri reddidit crucem auream in parte elaboratam, que ponderat marcas XI, scot. VI auri, et adhuc apud eum restant marce IV, scoti VII auri prius recepti.

Item ibidem recepit massam auri Hungarici, in qua sunt marce VI $\frac{1}{2}$ et $\frac{1}{2}$ scotus, ita quod ex integro habet apud se marcas X $\frac{1}{2}$, scot. VII $\frac{1}{2}$, cuius auri nunc recepti relinquere debet apud dnum Officialem probam.

A. 1540, Aprilis 26, in capitulo.

157. (Acta capit. XI). Apparatus altaris ante stubellam vicecustodis lecture hospitalis s. Barbare extraditi per dnum Albertum de Szroda psalteristam in manus dni Mathie senioris moderni hospitalis s. Barbare..

Antependium adamasci brunatici. — Antependium czamoleti nigri. — Antependium deauratum in cute. — Antependium de *Czwelich*. Unumquodque cum suo mensali; ex eisdem unum tele Colnensis; aliud de *Czwelich* intextum flaveis telis; tertium lituanici laboris; quartum simplicis tele. — Alba cum humerali, stola, manipulari griseis, cingulo. — Pacificale argenteum cum crucifixo et imaginibus b. Marie et b. Iohannis deauratis; ipsum pacificale quantitatis hostie magne. — Tabula geminata in duplum cum reliquiis, in qua sunt imagines b. Marie et Salvatoris Misericordia cum coronis argenteis et X lapides vitrei ornati argenteis floribus. — Lucibularia duo cuprea magna. — Lodex antiquus.

A. 1540, Maii 10, in capitulo.

158. (Acta capit. XI).. Dni.. deputaverunt eundum obviam Rmo dno Epo Branczycki, videlicet dnos cantorem et Volski.

159. (Ibidem).. Rmus.. dnus Sebastianus D. g. epus Poznan. ad sponsam ecclesiam suam cathedralem Poznan. ingressus est et [per] Rmum.. dnum Lucam a Gorca epum Wladislav. ac magnificos et generosos dnos Ianussium Lathalski palatinum Poznan., Miskowski Medzirzecensem et Georgium Lathalski Landensem castellanos ac alios multos nobiles, cives Poznan. cum processionibus cathedralis ac omnium parochialium ecclesiarum in civitate et extra civitatem Poznan. existentibus conventualiumque ecclesiarum ac universum clerum in ecclesia conventuali s. Iohannis ante Poznaniam premissa pulcherrima oratione per dnum Felicem Gomolynski canonicum Poznan. exceptus et demum pedestris sequens prelatos et canonicos suos Poznan. ad ipsam ecclesiam cathedralem et ad locum capitularem consuetum ad prestandum solitum corporale iuramentum deductus est, quod ibidem iuxta formam in principio statutorum ecclesie huius Poznan. scriptam de verbo ad verbum prestitit.. excepta finali clausula de castris et fortaliis, quam ita servare promisit, prout antecessores sui episcopi conservabant, eo adiuncto, quod tales, quibus committere dignabitur huiusmodi castra et claves, prestituri sunt iuramenta, quod in casu vacationis Sedis episcopalis

castra et claves huiusmodi episcopales cedent et dimittent dnis capitularibus; tandem eo facto »Te Deum laudamus« per clerum fuit cantatum et in organis lusum.

A. 1540, Iulii 1, in capitulo generali.

160. (Acta capit. XI). Articuli per Rmum dnum Episcopum propositi, super quos dni prelati et canonici.. premissio mutuo tractatu.. in hunc modum responderunt:

1. Inprimis non videbatur dnis constituendus officialis pedaneus in Wschowa propter hereticos, sed inquisitor heretice pravitatis iuxta statuta provincialia. Item videbatur illis consilcius, ut in Myedzirzecz propter meliorem defensam a dno capitaneo et in Calishek, si illic est antiquus plebanus homo maturus et idoneus, constituerentur officiales.

2. De parochialibus desertis ob defectum sufficientis provisionis rectorum uniendis, laudant dni propositum Rmi dni Epi, tamen ante omnia urgendi sunt dni archidiaconi, ut suos archidiaconatus visitarent et conscriberent dotes ac quoslibet proventus defectusque singularum ecclesiarum, exorbitantias quoque, si que fuerint, ac excessus quarumlibet personarum, ex quorum visitatione facile sua Rma Ptas informabitur, que parochiales uniri necessario viderentur; et postquam ita unite fuerint, quod singularum ecclesiarum dotes iuxta antiquam consuetudinem circa ecclesias integre conservarentur, ut exinde plebanus seu rector cum vicariis et ministris ecclesiarum possent habere provisionem sufficientem.

3. De continuando tecto ecclesie. Licet ad Rmam Ptem pertineret fabrica ecclesie, tamen cum antecessor eius olim Rmus dnus Epus Lubranski certas pecuniarum summas in manibus dnorum ad dispensandum relinquerit, pro qua pecunia iam residua dni adnuntur, ut ipsa ecclesia, quousque pecunia sufficiat, tegeretur, ubi vero pecunia deerit et non perficeretur tectum ecclesie, quod sua Rma Ptas tenebitur reliquum tecti suo sumptu consummare, quod facturum sua Rma Ptas se obtulit, si tantum fuerit locupletior quam ad presens.

5. De libertando kmethone in Sulcowo et pecunia pro ista libertatione concedenda ad edificia castri Crobensis convertenda; non videbatur dnis proventus mense episcopalis ex causa libertacionis predicte esse diminuendos sed augendos, et dnum Epum ad reformanda castra episcopatus sui suo sumptu teneri, maxime vero castrum Crobense esset necessario restaurandum et bene muniendum, ut illic personarum cuiuslibet status et conditionis tempore guerre et intranquillitatis confugientium tuta et secunda fieret conservatio. Similiter etiam rogandus est dnus Epus, ut honestiores carceres tam in Crobia quam in Poznania pro presbiteris excessivis iuberet construere. Decreverunt etiam rogandum dnum Epum, ut castrum Crobense alicui dnorum de gremio committeret iuxta iuramentum suum prestitum.

5. De molendino in fluvio Swider et advocatia in Ianuszewo. Dni decreverunt, postquam ostendatur utilitas et necessitas, quare vendita sunt et in quam necessitatem pecunia conversa, ac premitteretur revisio, extunc dni super his consultabunt, quandoquidem aliter postulatio Rmi dni Epi extiterat, quam littere continentur, sapit enim non parvam lesionem mense et alienationem.

6. De creandis Dzik et Zielienski in ecclesia Poznan. Non videbatur dnis, quia, huiusmodi creationes essent contra decreta et consuetudines ecclesie, propter quas creationes aucte sunt prebende in ecclesia Poznan. et ubi non haberetur consensus capituli ad huiusmodi creationes vel donationes decimarum, quod repeterentur ab illarum occupatoribus et huiusmodi donationes revocentur.

7. De ratione per administratores clavium vacante sede. Videbatur dnis, ut ratio fieret coram dnis de gremio per Rmum dnum Epum electis et per dnos deputatis, rogandus tamen est Rmus, ut eidem interesset, ut cognoscat reum vel innocentem, ne rei innocentibus malam existimationem apud principes et dominos quosque pariant.

8. De limitibus Plocensis et Poznan. diocesum. Videretur dnis, quandoquidem ad ipsos fines diocesum faciendos per Rmum dnum Epum Plocensem incitatur, ut eo celerius fierent, videlicet in autumnus; et ibidem dnus episcopus Poznan. diem faciendi huiusmodi fines diocesum pro festo Nativitatis Marie constituit, quod etiam sua Rma Ptas et vener. capitulum Poznan. Rmo dno Epo Plocensi notificaverunt per suas litteras respective; ad quos fines faciendos dni de gremio suo deputabunt, ex quo etiam de gremio capituli Plocensis iam sunt deputati sex.

A. 1540, Iulii 5, in capitulo generali.

161. (Acta capit. XI). Dni.. deputaverunt dnos doctorem Grodziczki, Mylieski, Obiezienski et doctorem Iacobum eundum ad Rmum dnum Epum Poznan. cum articulis infrascriptis:

1. Ut census empticios *navidercoff* iuxta emptionem conservaret ¹⁾ in robore.
2. Ut non darentur absolutiones sine consensu partium, sicuti date sunt Grodzienski, Valentino Foltin, Ribienski etc.
3. Ut horologium novum iuberet fabricare.
4. Ut castra, oppida, bona episcopalia potentibus, a quibus nimium gravantur subditi, non committeret contra iuramentum.
5. Ut factorem spiritualem in curia episcopali Poznan. iuxta consuetudinem servaret.
6. Ut super articulis per dnum capitaneum Poznan. datis mutuo consuleret.
7. De carpentario seu gladiatore vi receptis per officium castrense et iuribus violatis in Chwalishewo.
8. De piscatoribus et pistoribus.

A. 1540, Iulii 7, in capitulo generali.

162. (Acta capit. XI).. Rmus.. dnus Sebastianus D. g. epus Poznan. in medio dnorum suorum prelatorum et canonicorum.. constitutus, sentiens nonnullos ex ipsis dnis enormiter scandaloseque contra statum eorum vivere, monuit et requisivit illos, ut huiusmodi excessivos, si qui essent ²⁾, de gremio eorum iuxta eorum statuta capitulariter fraterne corrigerent et ad inquisitionem procederent. Dni itaque prefati monitis sue Rme Ptis humiliter, ut decuit, parentes

¹⁾ Cod. conservaretur. ²⁾ Cod. esset.

ad inquisitionem ipsam per modum scrutinii super excessibus huiusmodi factis processerunt.

163. (Ibidem). Inprimis dnum cantorem adhortati sunt, ne in divinis officiis esset nimium tediosus, vehemens in capitulo ac impaciens, et quod eius famuli concubinas non servarent sibi, domum quoque provideret suam, ne illas illuc intromitterent et inducerent.

164. (Ibidem). Item quamvis dnus Volski contra decretum dnorum Dorotheam coctricem in villa prestimoniali Cocoscino servasset, quia tamen nulla indicia scandalorum iam apparent, permiserunt ei illam in ipso predio servare.

165. (Ibidem). Dnum Myruczki admonuerunt, ut cum adultiore et peritior quam puero diceret canonicas horas et presbiterum misse assistentem sue habeat propter debilitatem visus.

166. (Ibidem). Dnum Skrzetushewski admonuerunt, ut nimiam vehementiam et clamores temperaret, suas novitates incertas, verbis vel scriptis non divulgaret et se [corrigeret?].

167. (Ibidem). Dnum Gorzenski, qui iam pluries monitus erat aut illum suspensione comminantes adhortati sunt, ut decetero fugiat ebrietatem, ad fora non ambulet, ancillam, que sua filia naturalis dicitur, alienet, et ne patruo vicino suo obprobria aut etiam damna irroget.

168. (Ibidem). Contra dnum Lanczski decreverunt illum corrigendum, quod eum ex scrutinio inter dnos facto comperierunt cum nobilibus et ceteris secularibus personis in diversoriis et tabernis publicis sepiusculum solitum esse consedere, plus nimio potare et inebriari, ad dnam Borkowska post montem ambulare non desistisse, neque eam deseruisse eamque ad prestimonium Nyncowo visitasse, contra [decreta] dnorum faciendo illaque parvipendendo et alias quasque correctiones contemnendo. Item etiam comperierunt quandam mulierem Shamarzowska suspectam cum eius infante, qui ex ipso dno Lanczski asseritur procreatus esse, ibidem in Nyncowo servavisse in levitatem dnorum et in scandalum plurimorum.

169. (Ibidem). Decreverunt ammonendum dnum Przeczlawski fore, ne se aliis dnis prelati et canonicis preferret, sed cum eis ut cum confratribus se coequaret et maioribus, ut decet, in omnibus deferret.

170. (Ibidem). Decreverunt adhuc commonendum fore dnum Obyezierski, ut processiones non inturbaret, seculares sibi in processione non associaret, sed cum confratre dno canonico processionatim incederet; rumorem etiam de eo divulgatum esse, veluti ipse cum quadam muliere, quam in domo sua plebanali in Obyezierze fovebat, procreasse debuerit et propter non prestitam mulieri sublevationem pro alimentis dicto puero procreato ipsum inter probos infamasse.

A. 1540, Iulii 14, in capitulo generali.

171. (Acta capit. XI).. Dni.. de cooperturis laminum ereorum disponendum censuerunt et decreverunt, ut darentur per dnum canonicum Przeczlawski fabricatorem ad officinam alias *hamru* circa Glogoviam existentem pariter cum fragmentis eiusdem eris, et extendi iuberentur lamina pro tegenda ecclesia oportuna, proviso eo, ne huiusmodi labore sumptum maiorem faciant, quam si alia

lamina Cracovie vel alias emerentur, quod prudentie dni fabricatoris commiserunt faciendum.

172. (Ibidem). Dni dnum Mylyeski propter verba iniuriosa dno Skrzetushewski in medio capitulo, videlicet: »Damificasti me« iam aliquocies dicta et repetita, que dnus Skrzetushewski ad animum sibi revocavit, suspenderunt a refectionibus et ingressu capitulo ad unum mensem; dnum vero Skrzetushewski propter eius excandescientiam, in quam ad presens et antea sepiissime prorupit, licet corrigendus veniret, tamen propter eius officium procurationis eidem deferendum duxerunt et admonendum tantum sub comminatione suspensionis, ut sibi tandem temperaret ab huiusmodi vehementiis.

173. (Ibidem).. Dni.. instituerunt festum divi Iacincti Confessoris, cuius ossa Cracovie in ecclesia conventuali s. Trinitatis ordinis Predicatorum in Domino requiescunt, celebrandum in crastino festi Assumptionis gloriose virginis Marie, duplex non celebre cum commemoratione s. Rochi.

A. 1540, Iulii 16, in capitulo generali.

174. (Acta capit. XI). Dni decreverunt cuidam nobili de terra Russie, qui apud Turcam unacum patre suo in captivitate erat decem annos, donandum tribus florenis de pecuniis capalium.

175. (Ibidem).. Dni decreverunt emendum vitrum *crzemyenysthe* Cracovie, pro membranis ecclesie.

A. 1540, Augusti 26, Poznaniae.

176. (Acta capit. XI).. In atrio superiori domus et curie generosi ac religiosi dni Iacobi Brzozowicz commendoris domus s. Iohannis ante Poznaniam ordinis Ieruzolimitani ac in presentia illius meique notarii publici ac testium infrascriptorum.. constitutus.. dnus David Ponyatowski de Poprażnyk custos Gneznensis ac canonicus Poznan. protestatus est sollemniter inherendo c. Prelatis vel clericis, De homicidio ¹⁾, quod non vult neque intendit instare et agere cuidam asserto nobili Paulo Nyebyeski quondam familiari suo et factori ville sue prestimonialis Rogalyno ad vindictam et penam sanguinis, sed duntaxat sibi fieri emendam petiit pro excisione et venditione per eum borre furto in hereditate predictae ville Rogalyno, quam in sua custodia per prefatum dnum custodem Ponyatowski sibi commissam habuit, quamquidem excisionem et venditionem magnarum pinorum prefatus Nyebyeski ibidem interrogatus recognovit, quod videlicet ipse uni ex kmethonibus ville Rogalyno aliquot robora pinatica in eadem borra pro VIII gr. et alteri pro VI gr. vendidit; proinde prefatus dnus custos Ponyatowski consuetudini antike ac iuri innitendo predictum Paulum Nyebyeski statuit ac dedit et tradidit in potestatem et manus prefati dni Iacobi commendoris, rogans illum, quatinus pro officio et debito suo fraterno dictum Nyebyeski in potestatem et iurisdictionem ac provisionem suam reciperet sibi que cum predicto Paulo Nyebyeski iustitiam debitam ministraret. Et dnus Commendor prefatus officio ac debito suo satisfaciendo, audita huiusmodi confessione dicti Pauli Nyebyeski, eundem in suam potestatem et ditionem suscepit ipsumque

¹⁾ C. 2. in VI^{to}, V. 4.

tanquam impositum, quum non habuit, qui pro eo de parendo et sese statuendo fideiuberet, neque constabat eum esse et fuisse verum et legitimum nobilem, quem sponsione fidei obligaret, carceribus coniici usque ad satisfactionem pro predictis damnis per illum in predicta borra illatis mandavit.

A. 1540, Septembris 15, in capitulo.

177. (Acta capit. XI). Ex relatione dni Officialis fabricatoris.. Providus Bonaventura Copersmeth de Glogovia reddidit ecclesie X centenarios et I lapidem eris in laminibus, a quorum labore accepit a quolibet centenario per III flor.

178. (Ibidem). Eodem die factus est contractus cum dicto Bonaventura Copersmeth super alio ere, de quo similiter fabricare debet lamina, cui solvendi erunt a quolibet centenario per III flor. et unam ducturam facere sine quavis solutione debebit; pro alia autem vectura reductionis a quolibet centenario VII gr. solventur illi. — Et eodem die accepit de ecclesia XXVI tecturas, que ponderant XI centenarios, lapides III, libras VI, de quibus lamina fabricare debebit; et postquam fabricate fuerint, hic viceversa in suo curru adducere debebit et pondus integrum prefatum restituere in laminibus elaboratis bene et diligenter, quod facere debebit infra hinc et I mensem, super quo dedit litteras suo sigillo obsignatas.

A. 1540, Septembris 20, in capitulo.

179. (Acta capit. XI). Andreas aurifex Almanus, crucis auree fabricator, ad rationem auri per illum recepti, videlicet marcarum XI, scot. VII $\frac{1}{2}$, ostendit in sede ad eandem crucem elaborata ponderari marcas VI minus scot. IV $\frac{1}{2}$, et ultra predictum aurum adhuc apud eundem restant marce V $\frac{1}{2}$ scoti III $\frac{1}{2}$ auri non elaborati.

A. 1540, Septembris 22, in capitulo.

180. (Acta capit. XI). Andreas Andris aurifex predictus recepit de manibus dnorum doctorum Grodziczki et Skrzatuski massam auri Hungar. ponderantem marcas II, scot. X minus I quarta, presente dno Mathia Gerca aurifice.

A. 1540, Novembris 12, in capitulo generali.

181. (Acta capit. XI).. Dni.. ad requisitionem Rmi dni Epi super correctione fraterna, si qui essent de gremio eorum excessivi, capitulariter facienda, resumentes priora decreta in prox. preterito capitulo gener. ss. Petri et Pauli facta, quorum nonnulla contra certos dnos protunc absentes ad executionem non fuerunt deducta, ibidem tales omnes tunc presentes, ut eisdem decretis parerent et iuxta illa se conservarent, charitative admonuerunt.

182. (Ibidem). Dni.. frequentissimas audientes querelas cuiusdam laici contra dnum Obyezierski factas, quod eius uxorem ac res tam ipsius laici quam uxoris sue apud se retineret et extradere pluries requisitus et precatus nollet, extimando valorem dictarum rerum ad marcas XV pecunie, quinimmo postquam ipsam uxorem et res suas ab eodem repeteret, ipsum acriter vulnerasset et percussisset, maximam iniuriam et preiudicium sibi inferendo, petens sibi super premissis iustitiam ministrari; ceterum de infamiatione eiusdem dni canonici

Obyezierski per quandam mulierem inter plures dnos spirituales ac seculares homines facta ob denegationem alimentorum proli, ut dicebat, ex illo suscepto premissis mutuo tractatu decernentes mandaverunt eidem sub pena suspensionis a refectionibus quotidianis, quatinus cum dictis laico et muliere infra hinc et quindenam componeret, ne huiusmodi levissime querele ad notitiam Rmi dni Epi et ad alias extraneas personas pervenirent in levitatem ipsorum dnorum et scandalum multorum hominum.

183. (Ibidem). Dni compertum habentes dnum Gorzenski hactenus quandam puellam, que dicitur esse ipsius filia naturalis, in domo sua servasse, aliam quoque adultiorem illuc frequentasse et solere manere et ita decreto dnorum contra illum facto minime paruisse, mandaverunt eidem sub pena suspensionis a refectionibus quotidianis, quatinus ad triduum eandem ancillam una cum matre eius, ne haberet occasionem illuc ambulandi, alienaret.

184. (Ibidem). Tametsi dni multa ac varia decreta contra dnum Lanczki super exorbitantiis eius fecissent, quibus ipse in nulla parte illorum paruit, et ne ipsi dni frustra fecisse videantur ea fiantque sibi ridiculo, censuerunt illum admonendum, prout facto per dnum decanum tunc presidentem admonuerunt, ut illis sub penis apposis satisfaceret utque hic circa ecclesiam maneret, quo omnem occasionem mali fugeret ac suspicionem malam per hoc de se dudum ab hominibus conceptam tolleret.

A. 1540, Novembris 17, in capitulo generali.

185. (Acta capit. XI).. Dni.. decreverunt omnes obligationes censuum in vim reemptionis de mensa eorum in unum librum papireum regestrandas et inscribendas per ordinem iuxta datas illarum et librum de papiro per dnum thesaurarium pro pecuniis de thesauro comparandum mandaverunt; et demum ubi huiusmodi omnes obligationes regestrentur, extunc privilegia omnia ecclesie ac quecunque alia in librum pargameneum comparandum regestrabuntur.

186. (Ibidem). Dni decreverunt colligendas et congerendas summas pecuniarum et debita ecclesie per vener. capitulum contracta illisque collectis expendendum erit, que et quanta summa pecunie ex proventibus mense dnorum posset reservari pro huiusmodi debitis ecclesie persolvendis; quorumquidem debitorum et summarum collationem commiserunt dnis Grodziczki, Gomolynski, thesaurario et Sdzarowski faciendam.

187. (Ibidem). Decreverunt etiam dni debita defunctorum episcoporum, videlicet calices aureos, summas Mti R. donatas tempore Episcopi de ducibus, fabricam et canonicam portionem per Vilnensem ecclesiam Poznaniensi ecclesie debitam repetendas, contra executores dictorum(s) archiepiscopi Latalski, episcopos ex ducibus et Olyesnyczki defunctos ac capitulum Vilnense commissionem apud futurum dnum Archiepum Gnezn. aut apud Sedem Apostol., ubi videtur commodius, expediendam.

A. 1540, Decembris 7, in capitulo.

188. (Acta capit. XI).. Rmus dnus Epus Branyczski intrans ipsemet ad librariam libros infrascriptos sibi eligens recepit, videlicet: Lexicon utriusque

iuris sive dictionarium; Georgii Valle Placentini, quomodo inventa est medicina; fasciculum temporum; librum beneficiorum, — numero quatuor.

Dnus doctor Grodziczki hos recepit: Galieni quintum volumen; practicam Bertucii, parvum codicem; item librum de cura montagre; item chirurgiam Gwidonis, — numero quatuor.

A. 1541, Ianuarii 26, in capitulo.

189. (Acta capit. XI). Ratio de proventibus perceptis et expositis hospitalis s. Barbare a die festi s. Martini an. Dni 1535 usque ad hoc idem [festum] s. Martini anni 1540 exclusive per vener. dnum Andream Grodziczski artium et medicine doctorem canonicum Poznan., economum dicti hospitalis.. coram vener. dnis Iohanne Volski, Felice Gomolinski et Iohanne Sdzarowski canonicis per vener. capitulum deputatis in domo dicti dni Gomolinski facta.

Percepta: an. Dni MDXXXV — mar. LVIII $\frac{1}{2}$ gr. XVIII.

» » MDXXXVI — » LII $\frac{1}{2}$ » XV.

» » MDXXXVII — » XLIII $\frac{1}{2}$ » XXIII $\frac{1}{2}$.

» » MDXXXVIII — » LI $\frac{1}{2}$ » VIII.

» » MDXXXIX — » XLVIII » $\frac{1}{2}$.

Summa perceptorum annorum supradcriptorum: marce CCLIII gr. XVI.

Item ex remanentiis prioris rationis mar. CCI $\frac{1}{2}$ gr. XVI den. V.

Iunctis autem summis predictis perceptis cum remanentiis faciunt summam videlicet mar. CCCCLVI gr. VIII den. V.

Exposita: an. Dni MDXXXV — mar. XXXV gr. II $\frac{1}{2}$.

» » MDXXXVI — » XLVI gr. VII den. VI.

» » MDXXXVII — » XLIX gr. X $\frac{1}{2}$ den. VI.

» » MDXXXVIII — » LIX gr. X.

» » MDXXXIX — » LIX $\frac{1}{2}$ gr. $\frac{1}{2}$ tern. I.

Item pro empto novo censu V marcarum in villa Pomorzanowicze dedit marcas XC.

Summa omnium expositorum annorum prescriptorum facit mar. CCCXXXIX.

Concordantia: Concordatis perceptis cum expositis remanent apud dnum economum marce CXVII.

A. 1541, Maii 23, in capitulo.

190. (Acta capit. XI).. Dni.. visa et audita visitationis ville Sarbynowo relatione per dnum Gomolynski facta, locationem kmethonum in eadem villa Sarbynowo istorum videlicet: Pauli de Othoczna in manso iam diu per Iacobum Fortuna desertato, Iohannis filii Gąbarzewski in manso Chroyski, Luce Basis in manso Nowakowski et Andree Viti in manso Obartolowski per dnum Skrzetuszewski regentem factam, quibus singulariter singulis per II equas, per II boves, per II vaccas et per vitellum unius anni, per X oves, per IV sues, per IV anseres, per IV gallinas et per I gallum ac ad currum gr. 12 per falcastrum per aratrum daturus est ac libertatem a labore I anni similiter et censu soli Paulo de Othoczna a census solutione per II annos eo, quod habeat deteriora edificia, propter illorum restaurationem, in quantum est ex ipso, concessit et dari ac concedi similiter petiit, ipsi dni ratificaverunt et approbaverunt ac postquam eam

ipsam locationem predictorum kmethonum cognoscent esse commodam, ipsum dnum regentem gratia huiusmodi impensarum eius bonam rationem habentes consolari et sublevare polliciti sunt.

A. 1541, Iunii 30, in capitulo generali.

191. (Acta capit. XI). Rdus dnus Andreas Przeczlawski, decanus et protunc vicarius et Officialis in Spiritualibus generalis ac presidens in hoc generali capitulo, primum hoc modo ipsum generale capitulum exorsus est: In nomine P. et F. et S. S. amen. Deinde indignum et insufficientem se affirmans, ut ceteros de dnis confratribus suis redarguere ex malis moribus vel enormitate vite deberet tanquam etate iunior, quinimmo se ab eis tanquam probatoribus et perfectioribus iudicandum et redarguendum ultro prebebat, quatinus eum in aliquo exorbitari et perverse agere cognoscerent, fraternæ admonitioni et correctioni se subiici malens et illam perferre volens, quam angulosis et privatis obtreptionibus sese alter ab altero lacerari circumferrique, omnes singulatim affatur: num inquisitionem per modum scrutinii facere aut quopiam alio modo vellent, que alioqui tametsi in prox. preteritis capitulis generalibus, potissimum in novissimo capitulo generali s. Martini, ad requisitionem Rmi dni Epi Branyczski fieret, necessariam tamen ex re fore censeret, hac precipue causa motus, quod nonnulli presbiteri, in quos ex visitatione secundum eorum excessus animadversio facta est, quod a maioribus ea correctio non sit inchoata, improbaverunt; maior itaque pars dnorum ipsius vener. capituli in eam ipsam inquisitionem et fraternam correctionem assentiebat, alii vero plus scandali ex tam frequenti inquisitione nasci oriri que affirmabant; postremo vero ipse dnus decanus per modum consilii dixit, ut de gremio sui duos vel plures dnos eligerent, quibus inquisitionem et cognitionem illius committerent; et dni attento consilio ipsius dni decani bono et salubri, eundem cum uno vel pluribus, quos ad hoc noverit magis idoneos, sibi adiunctis elegerunt et ad hoc deputaverunt.

A. 1541, Iulii 19, in capitulo.

192. (Acta capit. XI). Dni attendentes urgentem necessitatem, ne edificia ecclesie maioris ob defectum pecuniarum intermitterentur, que inconsumata ante instantem hyemem absque damno non mediocri relinquerentur, decreverunt pro ea ipsa necessitate ecclesie calicem unum aureum impignorandum in C florenis pecuniarum.

A. 1541, Augusti 18 et 21, in capitulo.

193. (Acta capit. XI). Postquam vener. dni Martinus Dambrowski i. u. doctor archidiaconus Pzevensis in ecclesia Poznan. ac cancellarius et mgr. Albertus de Grodzisko penitentiarius eiusdem ecclesie Poznan. nuntii Rmi.. dni Luce a Gorca episcopi Wladislav. coram dnis prelati et canonicis ecclesie Poznaniensis.. personaliter constituti affirmavissent suam Rmam Ptem cum suo filio magnifico dno Andrea comite a Gorca castellano Poznan. et capitaneo M. Polonie generali esse per generosum olim dnum Hieronimum Moszynski in executores sui testamenti et ultime voluntatis deputatos petiissentque sue Rme Ptis

nomine, ut de deposito dicti olim dni Mossinski, si quod esset in thesauro ecclesie, perquirerent illudque sigillo sue Rme Ptis obsignari permetterent et ibidem in thesauro usque ad adventum felicem ipsius dni castellani Poznan. conservari facerent, in presentia vener. dni Felicis Gomolynski canonici Poznan., qui dixit etiam se et generosum dnum Nicolaum Lanczski iudicem terrestrem Calissiensem esse per predictum olim dnum Moszynski suo testamento novissime facto in executores ipsius sui testamenti constitutos, petens se et dictum suum coexecutorem ad sigillandum depositum huiusmodi rerum admitti illudque ad decisionem huiusmodi controversie in predicto thesauro ecclesie conservari. Dni itaque... prelati et canonici... tametsi de deposito rerum predicti dni Moszynski, qui illud vicecustodi ecclesie eiusdem ad servandum in custodiam eius dederat et commiserat, nullatenus scire volebant; ne tamen, posteaquam ad huiusmodi controversiam ventum est, aliquid difficultatis eis et eorum ecclesie exoriatur, postulationi et desiderio sue Rme Ptis tanquam obsequentissimi illius servitores et capellani satisfaciendo, predictum depositum rerum ipsius olim dni Moszynski, si aliquod in ipso thesauro ecclesie inveniretur prius revisum et conscriptum, sigillis tam sue Rme Ptis quam dnorum canonici Gomolynski et Nicolai Lanczski iudicis obsignari permiserunt illudque ad decisionem eiusmodi controversie ibidem in thesauro ecclesie predictae Poznan. servari mandaverunt, cui negotio superintendendum Rdos dnos decanum et doctorem Zegrowski canonicum et thesaurarium ipsius ecclesie deputaverunt. Quiquidem dni tam deputati quam nuntii prefati descendentes personaliter ad thesaurum ecclesie invenerunt ibidem unam cistam ligneam magnam tribus seris obseratam, quibus seris per serificem ibidem apertis comperierunt in eadem cista pelvim, fusorium, scutellas sex, orbis X, crateres III, quorum unus erat maior, argenteos armis navis unumquodque illorum insignitos et VIII sacculos pecuniarum sigillo similiter navium sigillatos, quorum quatuor erant maiores, in unoquoque eorum quatuor ad estimationem per CC marcas pecuniarum, alii vero quatuor minores fuerunt; que omnia predicta in eadem cista recluserunt ac illam inprimis prefatus dnus cancellarius memorati Rmi dni Epi Wladislaviensis sigillo et dnus Gomolynski suo altero sigillo obsignaverunt in aliquot locis, et dno vicecustodi, ne eam cuipiam de thesauro eodem extraderet, iniunxerunt.

Tandem die Solis XXI m. Augusti prefati dni Dambrowski cancellarius et mgr. Albertus penitentiarius nuntii memorati Rmi dni epi Wladislav. ab eodem missi cum prefatis dnis Przeczlawski decano et Gomolynski canonico Poznan. iterato ad thesaurum ecclesie eiusdem perquirendi gratia de alia cista et deposito rerum ipsius olim dni Moszynski descendentes invenerunt aliam cisticulam ipsius olim dni Moszynski sigillo navis obsignatam eamque clave, quam prefatus dnus Gomolynski penes se habuit, aperiendo, reperiunt VI sacculos pecuniarum similiter sigillatos armis navis, in singulo illorum ad estimationem per C flor. et scatulam cum certis litteris numero XV, sigillis appendentibus sigillatis, quasquidem litteras et VI saccos pecuniarum rursus in eadem cista reclusos inprimis dictus dnus cancellarius Rmi dni Epi Wladislav. prefati et deinde ipse dnus Gomolynski suo et dni Lanczski iudicis prefati sigillis respective in aliquot locis desuper ciste predictae obsignaverunt.

A. 1541, Octobris 10, in capitulo.

194. (Acta capit. XI).. In domo dni procuratoris Gomolynski dni capitulariter congregati audita relatione dnorum Volski, Gomolynski et Skrzetushewski ad infrascripta per eosdem dnos deputatorum, quod videlicet ipsi dni deputati habentes tractatum cum Konyeczka, Gąbka et Vanczek kmethonibus de Goluski, conflagratis totaliter, super relevatione ipsorum constituerunt et convenerunt cum eis hoc modo, quia eisdem in subsidium pro victu et domibus construendis, videlicet Conyeczka et Gąbka per IV marcas et Vanczek II $\frac{1}{2}$ marce dande essent, quarum pecuniarum dni duas et dnus regens tertiam partes darent, a censu autem per II annos et a labore I annum libertatem eisdem dederunt. Et insuper wladarius, unde incendium exivit, ob malam provisionem fomenti ipsius incendii daturus est eis acervum siliginis cum straminibus omnibus propter pabula iumentis, hoc modo inter dictos tres kmethones dividendum, ut Conyeczka et Gąbka sumerent per II cassulas et Vanczek per unam; avene etiam acervum inter illos sic dividet dictus wladarius: omnibus tribus kmethonibus prefatis duas partes cum grano, straminibus et paleis proportionabiliter (s) et equaliter dividendis, sibi vero tertiam partem similiter cum grano, straminibus et paleis relinquet; quibus etiam omnibus dni promiserunt pro edificiis domorum dare robora in Posczukowo; ea omnia rata habentes approbaverunt.

A. 1542, Ianuarii 7, in capitulo generali.

195. (Acta capit. XI).. Rdi.. prelati et canonici.. decreverunt Rmum dnum Sebastianum Branyczski epum Poznan. de summis infrascriptis per ipsum vener. capitulo Poznan. persolutis [quittandum] litterasque quittacionis.. dandum:

Tenor autem quietacionis talis est: Nos prelati et canonici totumque capitulum ecclesie cathedr. Poznan. recognoscimus presentibus, quia Rmus.. dnus Sebastianus epus Poznan. persolvit nobis CC flor., quos solus apud nos mutaverat, et similiter debiti retenti per Rmum olim dnum Stanislaum Olyessnyczski epum Poznan. nobis persolvit, videlicet C aureos Hungar. quemlibet per 45 gr. computando, et XL marcas, prout se nobis suo cyrographo idem Rmus dnus Sebastianus epus noster modernus ea omniaolvere obligaverat; itaque eundem dnum Epum pro ipsius proprio debito prefato ac pro debito olim Rmi dni Stanislai Olyessnyczski epi Poznan. eiusque executores quietamus et cyrographum obligatorium eidem dno Epo per manus nobilis Mathie Zolyewski factoris Poznan., qui nobis eam summam numeravit, restituimus. Datum Poznanie d. Sabbati VII m. Ianuarii an. Dni 1542.

196. (Ibidem).. Rmus dnus Sebastianus Branyczski epus Poznan. respondens ad litteras vener. capituli sui Poznan., quibus alioqui admonitus fuit, quo CC in moneta flor. per prefatum vener. capitulum in edificium ecclesie et structuram sacristie eius calice aureo impignorato expenderunt, tum etiam XXII marcas pecuniarum dno Iohanni Sdzarowski canonico Cracoviam ad R. Mtem ad denuntiandum mortem Rmi olim dni Olyessnyczski epi Poznan. ac aliquem futurum episcopum nominari petendum misso pro viatico datas persolvere et rursus ecclesie reponere edificiumque circa eandem ipsam ecclesiam mandato sue Rme Ptis inceptum et nondum perfectum proseguere et continuare mandaret pro debito officii sui per suum cancellarium, dnum videlicet Iohannem Iaky-

mowski canonicum Poznan. etc. vive vocis oraculo eidem vener. capitulo intimavit atque iniunxit in mandatis, quo ceptum edificium ipsius ecclesie seu alias sacristie proseguire et iuxta exigentiam operis continuare conquisitis in mutuum pecuniis ad opus perficiendum necessariis curarent et exequantur, promittens verbo suo episcopali omnem impensam in eo factam alias debita superius descripta et post in rem necessario fiendam se soluturum ac ecclesiam suam et ipsos dnos capitulares de huiusmodi iam expensis et in futurum expendendis pecuniis brevi tempore indemnes redditurum, quos ipse dnus Iakymowski cancellarius sue Rme Ptis suprascriptus in medio capituli solenniter et expresse nomine et de mandato sue Rme Ptis testificatus est. Et dni ad eum effectum et non alias.. opus edificii suprascripti proseguendum et continuandum ac de impensa ad id necessaria consulendum decreverunt.

A. 1542, Iunii 30, in capitulo generali.

197. (Acta capit. XI). Dni prelati et canonici.. inquisitionem scrutiniumque singillatim de unoquoque dnorum prelatorum et canonicorum ac conversatione et moribus ipsorum faciendam hoc modo, prout sequitur, comperientes uniuscuiusque excessum decreverunt.

198. (Ibidem). Dni admonuerunt dnum cantorem, ut suam vehementiam innatam et propensionem ire ac indignationem et furorem immoderatum, in quem sepe numero rapi et prolabi consuevit, non attenta dignitate et maturitate suis cum indignitate tocus istius vener. collegii, et a vocatione muliercularum pro collationibus se contineret.

199. (Ibidem). Dni Qwyatkowski archidiaconum Szremensem admonuerunt, ut mulierem Agnetem, que dicitur in eius domo puerum ex eo susceptum peperisse, alienaret, linguam volubilem et procacem frenaret, secreta capituli custodiret et non propalaret, nec extra capitulum efferret et proderet essetque immemor sui iuramenti, predictam autem mulierem nullibi servaret neque cum ea conversationem et commercium haberet.

200. (Ibidem). Ut dnus scholasticus modestius suis cantoribus uteretur, ne inde emergeret aliquod scandalum.

201. (Ibidem). Dnus canonicus Lanczski admonitus, ut tabernas non visitaret, nec inebriaret, alias modestius biberet et antiquas consuetudines potandi deponeret, nobilium frequentissima commercia fugeret, ludos cum eis non exerceret, famulos suos, ne vicinis dominis molestias quomodolibet facerent, cohiberet, et domum muratam tegulis coctis, ne destrueretur imbribus, contegeret, reformaret et commode manuteneret.

202. (Ibidem). Dnus canonicus Lyubowiczski admonitus, ut familiam suam frenaret severius et arctius servaret, ne nocturnis temporibus insolentias facerent.

203. (Ibidem). Dnus canonicus Sdzarowski [admonitus], ut puerum ex Agnete, quam iam maritavit, prius susceptum domi, unde magnum scandalum generatur, non servaret.

204. (Ibidem). Dnum canonicum Skrzetushewski iterum atque iterum admonitum esse voluerunt, ut suam temperaret vehementiam.

205. (Ibidem). Dnum canonicum Zakrzewski dni admonuerunt, ut contubernium cum inferioris status hominibus etiam vicariis vitaret et vehementiam

suam, in quam ex levi causa prolabi solet, compesceret, collationes in civitate non faceret ac statum et dignitatem suam custodiret.

206. (Ibidem). Dnum canonicum Obyeziński admonendum censuerunt, ut apud Wlochowam in civitate Poznaniensi, qui dicitur cubavisse nocturnis temporibus in una clausura cum dicta Wlochowam, dum apud illam hospitabatur, deinceps non hospitaretur.

207. (Ibidem). Dni prefati admonuerunt dnum Gorzenski iterum atque iterum, ut ad ecclesiam et alias ubilibet comitantem se servum haberet et servaret et canem solitum irruere in homines catenaret, ac ut catenet, mandaverunt.

A. 1542, Iulii 7, in capitulo generali.

208. (Acta capit. XI). Dni.. considerantes subditos suos in oppido Chwalischewo, qui pre ceteris civitatis Poznaniensis et circa eam incolis in summa libertate conservantur et dnis suis preter terrestrem censum de areis et possessionibus eorum equidem exiguum penitus pendunt nichil, unde locupletiores et opulentiores facti sese erigere in fastum et superbiam ceperunt dominisque suis ex nimia licentia rebelles ac inobedientes effecti; propterea dni.. cupientes huic malo obviare et ipsos subditos suos tam rebelles, inobedientes et insolentes confrenare, conformando se cum aliis civitatibus et oppidis tam regiis quam nobilium istius regni unanimi.. consensu decreverunt ac perpetuo observandum.. ordinaverunt, ut ipsi omnes et singuli oppidani et incole Chwalischovienses iuxta singulorum bonorum et mercantiarum iustam et veram taxam quotannis ad festum Nativ. s. Iohannis Bapt. XXX marcas pecuniarum.. contributionis, que vulgo *schos* nuncupatur, eisdem dnis suis hereditariis pro eorum mensa congerant.. et solvant.

209. (Ibidem). Honor. dnus mgr. Petrus penitentiarius ecclesie Poznan. nomine Rmi dni epi Branczyński presentavit in medio dnorum.. C flor. per gr. XXX.. computatos, quos se de manibus nobilis dni Iohannis Czeslawski prefectoris generalis clavium Poznan. eiusdem Rmi dni recepisse asseruit, pro fabrica et consumatione sacristie; quibusquidem C flor. vener. dnus Iohannes Sdzarowski canonicus et fabricator dicte sacristie postea numeratis et receptis de eisdem perceptis et levatis quietavit.

A. 1542, Iulii 10, in capitulo.

210. (Acta capit. XI). Quum vener. dnus Iohannes Sdzarowski canonicus et procurator.. capituli Poznan. nomine eiusdem.. capituli.. rogasset oppidanos Chwalishovienses tanquam subditos suos, eos potissimum, qui equos haberent, ut robora in borra hereditatis ville Stanschewo excisa et parata ad opus et reformationem molendini capitularis arduum et summe necessarium ex ipsa borra huc Poznaniam adveherent et rursus etiam ipsi subditi humiliter supplicassent, ut attenta eorum calamitate, qua hoc biennio partim inundatione fluvii Vartha, partim occlusionem portarum et prohibitionem ingressus civitatis Poznan. ac in ceteras omnes civitates et oppida ob morbi pestilentici in ipso oppido Chwalishoviensi grassationem ferme per medium anni non mediocriter attriti et afflicti sunt, quo tempore ratio et modus victus querendi denegatus illis erat indeque se fere omnes prope ad extremam egestatem et penuriam affirmabant

devenisse, in eosdem oppidanos propterea benignus habeatur respectus atque ab hac roborum vectura essent liberi; dni vero, hac eorum excusatione et postulatione ex prefato eorum procuratore audita, tametsi non ignari erant tante ipsorum oppidanorum angustie et penurie, cuius et ipsimet dni et ceteri omnes subditi ecclesie circa illam degentes participes facti sunt; verum tamen, quum ea vis et urgens necessitas restaurandi molendini capitularis postularet et ingrueret, cuius pistrinum, nisi ei tempestive succurreretur, rueret, cernentes id magis ex temeritate ac ingratitude erga dnos suos, qui in defensione illorum magnos sumptus plerumque, quam commoda habeant, subeunt, processisse, quandoquidem in huiusmodi ac tanta necessitate violenti et ardua nedum subditi omnes, sed etiam vicini iuribus illos urgentibus non obstante quacunque libertate subvenire teneantur; proinde dni non obstantibus eorum excusationibus frivolis, prefato dno procuratori iniunxerant, ut posteaquam dicti oppidani rogati sponte pro huiusmodi roboribus currus suos transmittere noluerant, mandaret illis, ut unicuique illorum [dnorum] sub pena I sexagene pecuniarum.. [currus] pro eisdem roboribus transmitterent. Hoc itaque mandatum dnorum intimatum eisdem oppidanis per dnum procuratorem, quum illis acerbum videretur idque eorum libertati civili preiudiciale asserebant, petierunt dnum procuratorem, ut hanc penam submoveret, ne subinde in consuetudinem transiret, quo eorum libertas nonnichil ledi videretur, offerentes se ultro iam pro eisdem roboribus missuros, in quo ipsi oppidani ob eorum temeritatem ac inobedientiam tanquam indigni non sunt auditi per dnum procuratorem, sed eis severe precepit sub ipsa pena, ut omnino pro dictis roboribus mitterent. Quo ipsi oppidani arbitantes se esse gravatos, intelligentes nonnullos dnos prelatos et canonicos capitulariter in domo dni cantoris esse congregatos, proconsul una cum consulatu convocata communitate plebis, primum ipse proconsul cum consulibus ac iuratis, deinde etiam ipsa communitas statim post eos in momento hore domum et curiam prefati dni Cantoris tumultuarie intraverunt; unde dni prelati et canonici.. considerantes eorum tantam temeritatem et inobedientiam ac rebellionem et quod ex hac communitatis convocatione, qui se simulaverant petituos venisse in curiam dni Cantoris, ut predicta pena submoveretur, nonnichil doli et insidiarum in dominos moliri videbantur, habentes exploratos auctores principaliores huius commotionis et turbationis communitatis, videlicet Iohannem Horta proconsulem, Georgium Gyrzik consulem ac Simonem cingulatorem advocatum, necnon Iaskolca, Kloffasium, Cocoska, Myecznyk, Lissy et Blasium Ianios, eosdem.. ob enormitatem criminis et excessus in dominos commissi, licet dicti turbatores communitatis de iure civili pena sanguinis damnari debuerant, actamen quia ipsi dni sunt persone spirituales, quibus non licet talia attentare, mitius cum illis agentes, ipsam penam sanguinis in pecuniariam commutaverunt, predictos itaque proconsulem Georgium et advocatum ac quemlibet illorum in X marcas pecuniarum pene per quemlibet solvende in quindena, alios vero, videlicet Iaskolca, Kloffas, Mezczyk, Lyssy et Blasium, proscriptione et bannitione de ipso oppido damnarunt, prefigentes eisdem ad vendendum illorum bona terminum medii anni, et nichilominus eosdem ad carceres deputarunt nec dimittendos de eis, donec quisque eorum cautionem debitam pro se faceret.

A. 1542, Septembris 11, in capitulo.

211. (Acta capit. XI).. Dni.. deputaverunt.. dnum Skrzetuschewski ad synodum diocesanam Kryroviensem propter pestem Poznanie grassantem in crastino s. Hedvigis celebrandam, et per eum coram Rmo dno Epo Brannyczski agenda in scriptis illi sunt data, cui pro viatico decreverunt dandam mediam sexagenam rursus ex contributione, si laudabitur in hac synodo provinciali, detrahendam, et insuper gaudebit refectionibus cum presentibus dnis.

A. 1542, Octobris 2, in capitulo.

212. (Acta capit. XI).. Dni.. deputaverunt.. dnos Andream Grodziczki artium et medicine doctorem presentem et Felicem Gomolynski absentem, canonicos Poznanienses, ad synodum provincialem Pyotrcovie celebrandam in crastino s. Galli.. concedentes illis nomine suo singula iuxta articulos eis in scriptis datos in eadem synodo agendi.. et que laudabiliter fuerint sancita.. concludendi..

A. 1542, Novembris 15, in capitulo generali.

213. (Acta capit. XI).. Dnus Anselmus Lucowski cantor Poznan. et canonicus Gneznensis.. habens specialem affectum.. erga ecclesiam istam cathedrallem Poznan. dedit.. eidem.. duas cortinas, *oponki* vulgariter nuncupatas, unam videlicet, in qua canis est depictus, alteram cum textu »vade mulier noli flere«, — necnon vener. capitulo pro usu illius et tempore Cene Dni IV crateres seu cuppas argenteas inauratas, nichilominus tamen reservans sibi usum illorum ad vitam suam et post mortem suam omnem proprietatem et usum transfert.. cortinarum in ipsam ecclesiam Poznan. et cupparum in prefatum vener. capitulum.

A. 1543, Maii 22, in capitulo.

214. (Acta capit. XI).. Dni.. auditis querelis multorum subditorum super violentiis et vulnerationibus eisdem per fratrem germanum ac famulos.. dni Mathie Slywnyczski iuris utriusque doctoris prepositi Poznan. et archidiaconi Gnezn. irrogatis et inflictis.. decreverunt admonendum primo ipsum dnum prepositum, ut predictum fratrem suum et alios suos familiares cohiberet et frenaret, quo se tantis violentiis invasionibusque domorum tempore nocturno abstinerent et desisterent, iniunxeruntque dno custodi Ponyatowski hoc decretum dnorum prefato dno preposito denuntiandum.. alioquin si ipse dnus prepositus in cohibendis et frenandis suis fratre et familiaribus incurabilis compertus fuerit, eundem suspendendum a refectionibus quotidianis statuerunt.

A. 1543, Iunii 30, in capitulo generali.

215. (Acta capit. XI).. Dni.. decreverunt scrutinium super excessibus personarum capitularium iuxta consuetudinem antiquam laudabilem, postquam iam annus currat anterioris [scrutinii], inter se faciendum, a superiore usque ad inferiorem incipiendo.

216. (Ibidem). Dni recolentes facinora improbata priora dni canonici Lanczski, propter que sepiissime admonitus erat et correctus, adhuc ex superhabundanti admonendum voluerunt et peremptorie admonuerunt, ut sibi caveat a qui-

busvis personis suspectis, eorum consortium ubique locorum vitet ad seque ambulare et ingredi non permittat, diversoria et tabernas non intret, potationes superfluas cum nobilibus et aliis fugiat, a ludis quibusvis inhonestis pro pecunia omnino absteineat sub privatione domus canonicalis et prestimoniorum contrarium faciens.

217. (Ibidem). Considerantes dni.. dnum canonicum Volski toties et pene infinite admonitum non posse abstinere a conversatione cum Camyenska, que in illius domo visa erat non ita pridem inebriata et ad civitatem in curru desuper *oponka* cum armis Godziambitarum tecto et ornato equis ipsius dni Volski, qui sunt multis noti, devecta, ita ut ob hoc tametsi nichil suspecti de eo suspicantur, id vero absque scandalo et murmuratione vulgi non fit, et quod etiam mulierem Dorotheam in curia ville Cocoszcyno in tantum imperiosam servat, ut non famule sed domine dominantis typum gerat, proinde eidem dno Volski sub penis circa huiusmodi decreta contra illum ob conversationem cum ipsa Camyenska edita et apposita(s) omnino prohibuerunt, nec iam deinceps cum ea quibuscumque in locis conveniat utque dictam imperiosam Dorotheam confrenet, ne se efferat et gerat, sicut domina, sed ut famula.

218. (Ibidem). Quoniam iurgantibus dnīs Lanczski et Zegrowski paucis ante diebus exprobrata est dno Zegrowski quedam mulier Cracowyanka, que dicitur esse iuvenis brachiaque et pectus nimis solere denudare, homines quoque, etiam si honesta sit, temere iudicare soleant de huiusmodi atque scandalisari; itaque dni licet in dnum Zegrowski, utpote grandeve etatis, de ea muliere nulla suspicio cadat, tamen precludentes viam hominibus temere sentientibus mandaverunt eidem, ut ipsam mulierem alienaret.

219. (Ibidem). Attendentes dni, quod dnus Sdzarowski puerum Mathiolum, qui dicitur esse suus naturalis filius, contra prohibitionem eorum ita annus factam hactenus non absque scandalo servat, eum iterum ibidem admonuerunt, ut infra hinc et VI hebdomadas a se illum alienaret.

220. (Ibidem). Animadvertentes etiam dnum Zakrzewski non esse in tantum propensum, ut deceret eius statum, ad servitia divina, rarius visitando templum et aliquando hora inconsueta, a cuius ingressu sub quadam frequenti (ut dni arbitrantur) simulata egritudine se abstinere, quamvis levis aut ferme nulla necessitas sua id postulet non absque murmure et scandalo plurimum; proinde dni.. eum.. charitative admonere voluerunt, ut se affectiorem ad servitia divina exhiberet, templum frequentius visitaret ac debita sua custodiret, mulierem quoque Hadam quandam, que iam olim prohibita est, ne eam servaret, domum suam intrare prohiberet ac servitorem suum Sobek filium dicte mulieris insolentem et scortatorem seditiosumque etc. alienaret.

221. (Ibidem). Quum dni frequentius dnum Gorzenski commonitum, ut [circa] se servitorem ad minus unum comitantem ad edem sacram aut ad rus seu alias ubilibet in publicum prodeuntem iuxta statum et conditionem suam haberet et servaret, perpenderent nichili facere huiusmodi dnorum adhortationes fraternas, verum ipsummet ad templum et ad prestimonia in penula alba ad instar laici incedere compertum habuerunt cum levitate status canonicalis; quodque in celebratione missarum minus caute se gessisset circa canones prius verba exprimendo quam cruces aut signa faciendo et hoc omnibus digitis extensis,

atque ideo dni tam ausum temerarium cohibere volentes simulque ut cautius et devotius in pronuntiatione verborum et signorum se gereret, ne videlicet prius signa et cruces faceret quam verba diceret, iniunxerunt eidem sub pena privationis refectionum et suspensionis a divinis officiis.

222. (Ibidem).. Dni.. dnum Chobienski admonuerunt, ut primitias iuxta statuta provincialia ocus expleret, a disputationibus de veneratione Sanctorum cum personis secularibus abstinere sub privatione refectionum.

A. 1543, Iulii 23, in capitulo.

223. (Acta capit. XI).. Dni.. optante ab eis famato dno Andrea pincerna vini et cive Poznan., ut ei admitterent officinam tingendi seu colorandi pannos quoslibet in domo et area sua, quam habet hic in oppido Chwalischswo in litore fluvii Vartha versus occidentem sitam, construere atque a solutione census libertatem dare et nemini alteri aliam officinam similem construere ad decennium permittere dignarentur.. cupientes proventus mense sue tanto uberius adaugere petitionique ipsius dni Andree annuentes.. huiusmodi officinam tinctoriam pannorum eidem dno Andree construere et edificare consenserunt et admiserunt ac a solutione census annui statuendi libertatem ad decennium dederunt.. ipsique promiserunt, quod eo decennio durante nemini alteri huiusmodi officinam tinctoriam permittent construere et edificare, hoc eorum decreto mediante..

A. 1543, Augusti 8, in capitulo.

224. (Acta capit. XI).. Dnus Anselmus Lucowski cantor Poznaniensis.. submitit se et presenti actu obligavit, quia donec vivit, quocienscunque presignatum fuerit stipulo argenteo, per olim vener. Iohannem Bolanczski medicine doctorem archidiaconum Pzewensem comparato, quocumque dierum et precipue solenni celebri hic in ecclesia vel processionibus communibus et publicis, totiens iste presignans illo die prandium apud eundem dnum cantorem habiturus est ipseque eidem presignanti etiam gr. II daturus est.

A. 1544, Ianuarii 21, in capitulo.

225. (Acta capit. XI).. Dni.. attento enormi facinore violationeque pacis et immunitatis ecclesiastice ac execrationis cimiterii ecclesie cathedr. Poznan. ex vulneratione nobilis dni Nicolai Dambrowski per nobilem Vincentium Swadzynski alias Kyerski die dominico et festo Trium Regum prox. preterito infra summam missam facta decreverunt et mandaverunt dno Grodziczski procuratori informationem summariam testium examinandorum recipiendam ac eam Rmo dno Epo Poznan. cum litteris vener. capituli in eo facto scribendis Pyotrcoviam transmittendam, attento, quod dnus Officialis pro officio et debito suis in hiis apparet esse incurabilis propter affinitatem dni Swadzynski.

A. 1544, Februarii 24, in capitulo.

226. (Acta capit. XI). Quum Rdus dnus Andreas Przeczlawski decanus proponeret in medio dnorum prelatorum et canonicorum aggravando sibi erga vener. capitulum, quod ipsum.. capitulum Rmo dno Epo suo scripserit de execratione cimiterii ecclesie istius Poznan. per nobilem Vincentium Kyerski seu

Swadzynski ex vulneratione nobilis Nicolai Dambrowski facta deque violatione pacis et libertatis ecclesiastice per eandem violationem et execrationem cimiterii subsecutam, quodque miserit ipsum.. capitulum super hoc informationem testium summariam eidem dno Rmo sine scientia ipsius dni decani asserentis significationem de hoc casu per litteras.. capituli dno Epo false et in barbam ac levitatem suam scriptam esse atque se meliorem et veriore summariam informationem quam vener. capitulum (quod ad illud non pertinere dixit) dno Rmo postea misisse; dni tandem prelati et canonici.. huiusmodi verba ignominiosa ab ipso dno decano acerbo suscipientes animo illa sibi ad iniuriam revocarunt et revocant, et proinde premissis inter se mutuo tractatu eam iniuriam apud se mature expedientes necnon animo revolventes eum ipsum dnum decanum iam pluries indignis et indecentibus verbis ausu temerario et contemptibiliter arroganterque hoc vener. capitulum afficere solere, volentes ipsum ab huiusmodi audacia et verborum insolentia cohibere, eundem tanquam statuti transgressorem ad unum mensem a refectionibus quotidianis suspenderunt, nichil adversus illum se excessisse rati, quod ipsi capitulariter recepta summaria informatione de prefato indigno facto vulnerationis prefati dni Dambrowski et execratione cimiterii ac violationis pacis Rmo dno Epo miserint, presertim attendentes ipsum dnum decanum eundemque vicarium et officialem in Spiritualibus generalem nullam omnino curam et diligentiam habuisse de inquirenda et punienda ea ipsa execratione et violatione cimiterii, pacis et immunitatis ecclesiastice, propterea quod a genere seu sororio suo prefato Swadzynski est perpetrata.

A. 1544, Maii 3.

227. (Acta capit. XI). Altare in ecclesia s. Barbare in summo Poznaniensi.. post obitum dni Martini de Grodzisko vicarii et vicedecani ecclesie cathedralis Poznan. vacans concessum. Extraditio rerum ad hoc idem altare pertinentium in domo dni Grodzicki doctoris tunc procuratoris capituli et in eiusdem presentia per honor. dnum Iohannem de Gorca cantantem et precentorem ecclesie collegiate s. Marie in summo Poznan. lectorem dicti altaris.. facta:

In primis calix argenteus modici ponderis argenti, ut apparebat, impuri inter labium et pedem in medio eiusdem calicis, inauratus, in pede fractus et in aliis partibus ac in patena incurvatus.

Pacificale argenteum ad quantitatem hostie magne.

Item due ampule stannee parve sine clausuris seu alias cooperturis.

Item scatula antiqua in cute nigra cum II corporalibus satis grossis.

Pallicula serico intermixta.

Casula albi adamasci iam attrita cum apparatu.

Casula de harassio nigro sine alba et humerali et aliis.

Casula czamoleti rubei cum alba et humerali et aliis.

Antependium de camcha rubeum glauco intermixtum.

Antependium vetus laceratum sed mox per Gregorium successorem altaris reformatum.

Mensalia duo meliora: unum cum filis flaveis, alterum tenne Colnensis serico intermixto localiter.

Item alia duo mensalia viliora.

Manus lignea cum reliquiis.

Tabula parva cum ymagine b. Marie, sed reliquie et lapilli de *burstyn* de ea extracti adhuc in vita dni Nicolai Corvi tunc altaris eiusdem altaris.

Per eundem dnum Iohannem Gorca non restituta:

Duo missalia de pargameno scripta lacerata modici valoris.

Palla seu mensale novum datum per olim Blasium vitricum s. Nicolai sartorem de Chwalishewo dno Iohanni tanquam lectori missarum eiusdem altaris.

Cista cum predictis rebus altaris tradita eidem dno Iohanni Gorca per olim dnum Albertum Skrzatowski.

A. 1544, Maii 24, in capitulo.

228. (Acta capit. XI).. Dni prelati et canonici per vota sua in Rdum dnum Martinum Slap Dambrowski iuris utriusque doctorem, decanum Wladislav. et archidiaconum Pzewensem in hac ecclesia virum sane egregie doctrine ac moribus et vita ab omnibus approbatum consenserunt illumque in administratorem¹⁾ cum omnium congratulatione elegerunt.. et.. omnem iurisdictionem illis a iure vacante huiusmodi sede attributam in eundem transfuderunt.. ipsumque in loco principaliori sedere fecerunt; qui resedit. Et eo facto.. [dnus Andreas Przeczlawski] decanus dixit: dnum administratorem, et quicumque de inferioribus de suis prelati et canonicis eligebatur, ante hac nunquam solitum habere locum superiorem et presidentiam in capitulo, nisi in loco suo iuxta vocationem et receptionem suam ad ipsam ecclesiam residere quemque administratorem, excepto primario loco in choro et in processione, ex eo, quod officium hoc administrationis sit temporale, dignitates autem et prelature sint ab initio foundationis ecclesie erecte beneficiaque perpetua censentur esse; et talis consuetudo observatur in aliis ecclesiis cathedralibus presertim in metropolitana Gneznsi, unde idem dnus decanus assererat per hanc remotionem presidentie sue iniuriatum sibi esse ac preiudicium dignitati sue, quam antecessores sui semper defendebant, illatum esse, de quo protestatus est.

A. 1544, Iunii 4, in capitulo.

229. (Acta capit. XI). Rdus dnus Andreas Przeczlawski decanus Poznan. mandato dnorum capitularium obsequendo.. reposuit C flor. per gr. XXX.. a nobili Abraham Voliczski occisore olim honor. dni Stanislai ab Opoczno actu presbyteri apud Rdum dnum Iacobum Dziaduski D. g. epum Enensem ac canonicum et suffraganeum Poznan. agentem de mandato et ex decreto Rmi olim dni Sebastiani Branyczski epi Poznan. loco pene in manus ipsius dni decani datos, petens quemadmodum ipse evincendum ipsum Voliczki occasione huiusmodi pene se obligavit, se quoque eiusdem summe occasione per ipsos dnos capitulares a quibusvis impetitoribus evinci obligari. Et dni.. dicta summa C flor.

¹⁾ Termin do wyboru administratora wyznaczony został na d. 12 Maja. W odnośnym akcie znajduje się też data dokładna śmierci biskupa Poznańskiego: ».. Dni.. prelati et canonici.. certo edicto cum litteris certis tum communi et publica fama de morte Rmi dni Sebastiani epi Poznan. in Laskaczow oppido episcopatus sui Poznan. VI Maii XXII hora defuncti, prout de hoc certius ex litteris dni cancellarii Iakymowski ipsius Rmi dni ad hoc vener. capitulum scriptis didicerunt.. eligendum administratorem generalem decreverunt..»

pene.. recepta.. prefatum dnum decanum evincendum occasione predictae pene a qualibet persona presentibus obligaverunt..

A. 1544, Iunii 9, in capitulo.

230. (Acta capit. XI).. Dni.. humato Rmo dno epo Branyczski in sacello mansionariorum die Mercurii prox. preterito ex Laskarzow advecto.. considerantes deforme esse corpus sine capite ac S. Mti R. de morte ipsius Rmi constare certo non ambigentes, idcirco, ne orbatu tamdiu carerent pastore suo, constituerunt.. diem electionis futuri pontificis videlicet f. V^{am} in crastino Visitationis gloriose Virginis Marie.. et ad ipsam diem electionis futuri Pontificis S. Mti R. denuntiandam elegerunt.. in nuntios suos.. dnos Stanislaum Shlomowski et Iohannem Sdzarowski canonicos, quibus pro viatico dandum decreverunt per X sexagenas, in quantum R. Mtem Varschovie invenirent, alioquin si illam insequerentur usque in Lituaniam, extunc illis dni meliorare promiserunt; et pro munusculo C flor. Hungar. R. Mti et L flor. etiam Hungar. Mti Reginali (impignorantes in eis aureum calicem ecclesie) dandum et perferendum commiserunt..

A. 1544, Iulii 1, in capitulo generali.

231. (Acta capit. XI).. Dni.. attendentes, quod inquisitio et scrutinium super excessibus et exorbitantiis dnorum de capitulo, ita annus fuerit, facta, que de anno in annum iuxta statutum capitulare peragi consueta est, urgentibus nonnullis noviter emersis scandalis, inquisitionem ipsam et scrutinium singulatim de unoquoque dnorum prelatorum et canonicorum ac ipsorum conversatione et moribus faciendam.. decreverunt.

232. (Ibidem).. Dni.. certo edocti, quod dnus Qwiatkowski archidiaconus Szremensis mulierem Agnetem, cum [qua] dicitur procreavisse puerum, iterum alium contra prohibitionem et decretum dnorum reassumpsit et in domo sua servat, quod etiam inter seculares invulgatum est, in non mediocre scandalum ac tocus cleri levitatem, eundem dnum archidiaconum, qui exemplo esse aliis bono deberet, ad semestre ab ingressu capituli et refectionibus quotidianis inter dnos fieri solitis suspenderunt, et ubi postea compertus esset incorrigibilis ac in eo peccato pertinax, penam C flor. ecclesie solvendam apposuerunt, ad quam se ipse dnus Qwiatkowski submisit; cui etiam mandaverunt, ut illam mulierem infra diem naturalem de domo sua alienaret, interdicentes ipsi, ne deinceps cum ea aliqua commercia et colloquia ubilibet locorum haberet.

233. (Ibidem). Dnum Chobienski pro eo, quod ipse presente dno archidiacono Qwiatkowski incontinenti pro eo suspenso surrexit de loco et non rogatus intercedebat ad dnos, per quod alios dnos prodidit et se non fuisse sibi adversum declaravit, ab ingressu capituli et a participatione refectionum post conclusionem capituli ad I mensem suspendendum decreverunt.

A. 1544, Iulii 2, in capitulo generali.

234. (Acta capit. XI). Dnum Zegrowski quod iam diu antehac monitus mulierem Netam Cracowianka iuvenem ac se ornari solitam etc. nondum alienavit, ad tres menses refectionibus privaverunt ac ingressum capituli interdixe-

runt post conclusionem capituli mandaveruntque eidem, ut ipsam mulierem infra quindenam alienaret.

235. (Ibidem). Dnum Skrzetushewski de intemperata vehementia et clamore et excandescencia admonuerunt, ut si compertus fuerit deinceps in hiis intemperatus aut in aliquem vehementer prorupisse idque esset etiam uno confratre comprobatum, extunc ad arbitrium dnorum puniendum decreverunt.

236. (Ibidem). Dnum Zakrzewski admonuerunt, ut in servitio Dei meliorem et affectiorem se redderet et orando cum scholare clamore alios non impediret orantes; et propter contentionem ac rixam cum dno Obyezierski in choro infra octavam Corporis Christi coram divinissimo Sacramento, ubi et scholares missam cantabant et plurimi homines convenerant, quorum omnium oculos se converterant, in non mediocre scandalum irreverenter se gerens ante sacramentum divinum, ipsum post conclusionem capituli ad I septimanam suspendendum decreverunt.

237. (Ibidem). Dni ex multorum fidedignorum relationibus informati, quod dnus Petrus Gorzenski male exprimit verba in canonibus misse circa altare et prius verba exprimit, quam benedicit, nimis festinanter, quo divina maiestas offenditur, eundem premonuerunt, ut in pronuntiatione verborum canonis sit cautus, debite et distinctim verba exprimeret et non prius quam verba benedictionis exprimeret, etiam faceret cruces, alioquin postea in hiis compertus errasse, interdicendum officium misse sibi decreverunt. Item etiam quia, cum sit alicubi in collatione, supra modum inebriatur, quod incedere tunc nequit, utque semper servitorem se comitantem haberet, admonuerunt, alioquin puniendum decreverunt ad arbitrium ipsorum dnorum.

238. (Ibidem). Dni attendentes dnum Chobienski frigidum esse in divinis officiis et rarissime, licet sit iuvenis, missas celebrasse, admonuerunt illum, ut ferventiorum et affectiorem se in hiis exhiberet, ieiunia etiam ab ecclesia instituta et percepta compleret.

239. (Ibidem). Dno Shishynski mandaverunt, illum primum premonentes, ut mulierem, que dicitur cum pueris in Gasski habitasse, de qua iam diu suspectus est, et filium suum ex eadem muliere susceptum, quem penes se servat, desereret, alienaret et cum eadem muliere deinceps nullum commercium et conversationem haberet neque illam in prestimonio suo servaret sub privatione prestimonii et refectionum.

240. (Ibidem). Dni mandaverunt dno Felici Choynowski doctori medico, ut infra I septimanam barbam, quam contra iura communia et consuetudinem patrie defert, raderet sub privatione refectionum.

A. 1544, Iulii 21¹⁾, in capitulo.

241. (Acta capit. XI).. Dni.. attento.. quod laboriosus Albertus Ianusch subditus eorum de Garashewo viduus propter privignum suum adultum agrum, quem privignus existentibus minorennibus possedit, obtinere [non potest] nec [in] ipsa villa Garashewo alius ager esset, quem suscipere posset, ipsaque villa relicta et agro

¹⁾ W rękopisie data jest wyrażona tylko przez słowa »Lune ... Iulie«. Zważywszy, że przedtem wciągnięte już zostały zapiski pod d. 15 Lipca, można datę tę rozwiązać na 21 albo na 28 Lipca.

pro viatico.. attento, quod avena et relique res victus sunt cara, decreverunt, ad tractandum super articulis propositis de extirpandis heresibus, reformandis moribus et presidio seu auxilio contra hostem Turcam R. Mti Polonie dando..

A. 1544, Novembris 12, in capitulo generali.

247. (Acta capit. XI).. Dni. multis violentiis per Andream Slywnyczki fratrem germanum et ceteros familiares Rdi dni Mathie Slywnyczski i. u. doctoris prepositi Poznan. etc. in subditos dñorum seviendo et insaniendo illatis provocati et exacerbati, [licet] admonuerint eundem dñum prepositum an. D. 1543 die Mercurii XXII Maii, de quo ibidem latius continetur, in presentiarum autem ipsi dni non mediocriter violentia et insania dicti Andree et familiarium eiusdem dni prepositi propter vulnerationem gravem socii molendinatoris in stuba molendini ipsorum dñorum Ostroviensis, illud et ceteras domos oppidanorum Ostroviensium invadendo noctu commissam exacerbati magisque ac magis tam enormibus facinoribus aliis malis cumulatis, quod Rdum dñum Martinum Slap Dambrowski i. u. doctorem decanum Wladislav. archidiaconum Pzewensem et protunc sede vacante administratorem Poznan. in presentia ipsius dni prepositi, ad quem in eo facto venerat quidam Rudnyczski sororius eiusdem dni prepositi, ut ipse dicebat, intractabilibus et indignis verbis furibundus affecerat, premissis inter se mutuo tractatu.. considerataque ipsius dni prepositi incurabilitate, licet iam ad executionem decreti predicti merito procedere debuerant, tamen cum eo tanquam suo prelato fraterne et charitative agentes, admonendum illum adhuc sub pena XXX marcarum.. decreverunt, ut ipse dñus prepositus ageret, quo intra quindenam dno administratori pro indigna tractatione predictus Rudnyczski, dñis capitularibus pro huiusmodi violentia, vulnerato pro vulneribus satisfaceret ac eisdem dñis capitularibus seu bonis et subditis ipsorum de securitate provideret et deinceps eosdem tam insolentes et excessivos milites nocturnos circa se non foveret neque servaret, quod si in hiis pertinax et incurabilis apparuerit, graviore pena mulctandum decreverunt.

A. 1544, Novembris 24, in capitulo generali.

248. (Acta capit. XI).. Dni.. commendatam habentes mgri Adam Olyeynyk ex lectionibus, quas hoc triennio transacto in S. Theologia in collegio publice prelegebat, diligentiam et institutum, eidem ad petitionem suam dederunt et gratuito donaverunt X flor. de pecuniis Stawishyn.

A. 1544, Decembris 31, in capitulo.

249. (Acta capit. XI).. Rdus dñus Andreas Przeczlawski decanus Poznan. receptis de manibus honor. dni Martini de Nyeshewa vicarii perpetui et vicecustodis eiusdem ecclesie Poznan. pelvi, lebetes cum armis *Dabno* olim Rmi dni Olyeshnyczski, calice argenteo habente coronam infra labium argenteam deauratam cum patena deaurata, ampulis II albis deauratis, cruce sine pede parva deaurata et curvatura nova olim Rmi dni Branyczski, alba cum casula de atlassio rubeo, que ipse dñus decanus pro Rmo dno Epo Volski moderno apud prelatos et canonicos accommodavit, de eisdem rebus ecclesie restituendis prefatus dñus decanus et dñus Vissoczski canonicus caverunt dñis.

A. 1545, Iulii 7, in capitulo generali.

250. (Acta capit. XI).. Dni.. cum perpenderent et ex querelis frequentibus subditorum suorum oppidi Chwalischowo et Ostrow ad ipsos dños pluries delatis compertum haberent et certo cognoscerent insolentias et violentias famulorum suorum nocturnis temporibus enormiter et crudeliter effringendo hostias, secundo statuas et postes ac parietes domorum, vulnerando familiam ac custodes et vigiles civiles patratas, cupientesque pro securitate ipsorum suorum subditorum huiusmodi violentiis et insolentiis obviare ac vesaniam tam remissorum servorum comprimere.. ordinarunt.. ut cum cuiuscunque prelati et canonici famulus, servitor et commensalis in reprobum sensum datus violentias et insolentias in predictis oppidis commiserit aut aliquem ex subditis vel eorum domesticis pulsaverit etiam leviter, ipse dñus cum suo servitore parti lese iustitiam ministrare mox constituto de excessu suo debet et ad satisfactionem compellere, alioquin talem dominum negligentem aut non curantem facere iustitiam ad satisfactionem parti lese compellere debent.

A. 1545, Septembris 30, in capitulo.

251. (Acta capit. XI).. Dni.. ad humilem supplicationem mgri Ade Olyeynyk penitenciarum ecclesie cathedr., qui se in studia Italica conferre decrevit et in iure canonico aut theologia operam suam navare, considerantes eius laudabile institutum, eidem XII flor. in auro Hungar. pro viatico Italico de pecuniis Stawissiensibus dandum decreverunt.

A. 1546, Martii 15, in capitulo.

252. (Acta capit. XI).. Dni.. ut.. ecclesie et toti diocesi orbate morte olim Rmi dni Pauli Volski epi Poznan., ne in spiritualibus et temporalibus rebus cura et administratio negligatur, presertim hoc labefactante religionis christiane tempore ex Luterana heresi provideretur.. [Rdum dñum Andream Przeczlawski decanum Poznan.] in administratorem delegerunt..

253. (Ibidem).. Dni ad denuntiandum mortem Rmi dni Pauli Volski epi Poznan. R. Mti tunc Cracovie agenti, cui¹⁾ pro viatico marcas XXV propter magnam rerum caritiam ac presentiam refectionum trium septimanarum dederunt, necnon eidem Mti R. C flor. in auro pro munusculo dandos de thesauro ecclesie decreverunt diemque electionis futuri pontificis feriam VI^{am} ante Palmarum eidem Mti R. intimandum et notificandum..

A. 1546, Maii 2, in capitulo.

254. (Acta capit. XI).. Dni Andreas Przeczlawski decanus, Paulus Glogowski iurium doctor archidiaconus, Martinus Shlap Dambrowski iurium doctor Pzewensis archidiaconus, Iohannes Lanczski, Felix Gomolynski, Iohannes Skrzetushewski, Iohannes Corvinus S. Pagine professor, Petrus Zakrzewski, Petrus Gorzenski, David Ponyatowski, Iacobus Vedelicus de Obornyki iuris pontificii doctor, Iacobus Shischynski, Franciscus Vissoczski, Andreas Dambrowski iuris pontificii doctor in loco capitulari.. congregati.. ad eligendum episcopum et

¹⁾ Tu pisarz przez pomyłkę opuścił nazwisko kanonika, którego kapituła wydelegowała do króla.

pastorem suum comparentes.. advenientem generosum dnum Stanislaum Dzyaduski capitaneum Conynensem tanquam S. Mtis nuntium humanissime et reverenter susceperunt litterasque creditivas eiusdem Mtis R. de manibus ipsius humiliter et cum ea, qua decuit, reverentia.. receperunt, relationeque eiusdem dni Stanislai Dzyaduski.. nomine R. Mtis facta et audita, nempe quomodo sua Mtas R. Spiritu s. inspirata episcopatu Poznan. Rmum.. dnum Benedictum Isdbiensi cantorem Cracov. cancellarium Gnezn. et canonicum Poznan. electum vero Camenecensem dignum existimans, quique sit sacerdos probus, virtuosus, idoneus, de republica optime meritis et principibus charus, ad hunc episcopatum Poznan. morte Rmi dni Pauli de Volia episcopi Poznan. vacantem nominare dignata est, utque ipsi dni prelati et canonici huiusmodi.. voluntati Mtis R. sese subscriberent desiderioque Mtis sue satisfacerent prefatumque Rmum dnum Benedictum Isdbiensi in suum episcopum.. eligerent, exoptavit. Itaque prefati dni capitulares.. considerantes, quod S. Mtas R. confratrem ipsorum de eis optime etiam meritum, virtuosum, idoneum episcopatu et prudentem nominare dignata est, eundem.. dnum Benedictum.. concordibus suffragiis ac animis plane letis.. elegerunt..

255. (Ibidem).. Dni.. deputaverunt.. dnos Schlap Dambrowski, custodem Ponyatowski ad postulandum prefatum dnum electum in episcopum Poznan., quibus per flor. 40 pro viatico.. quod Cracoviam proficisci debent, dandum decreverunt.

A. 1546, Maii 16, in capitulo.

256. (Acta capit. XI).. Dni.. attendentes magnas insolentias exorbitantiasque et clamores nepotum vener. dni Casparis Zegrowski et famuli sui Grzimala, quos hic circa se in domo sua canonicali servat, iurgia et contentiones excitantium ac multos iniuriis et probris crebro afficientium et novissime Iohannes Zegrowski nepotum maior, qui inebriatus ac nimium temulentus domos oppidanorum in Chwalischewo invadebat violenterque percuciebat, ex quorum uni adolescenti apud Blasium mensatorem laboranti manum gladio transverberavit et eodem gladio inter homines et pueros proiciebat disturbiumque ac tumultum, magnam nobilium multitudinem ex civitate Poznan. in Chwalischewo contra subditos dnorum excitando, advocavit, fecit et excitavit, et parum abfuit, quin magnas strages in ipsos dnorum subditos admissa sit; et quamvis dni admonuerant mandaverantque eidem dno canonico Zegrowski, ut dictum Grzimala propter illius insolentiam ineffrenatamque ac virulentam.. linguam, qua certos de gremio dnorum canonicos indigne mordaciter affecerat, alienaret illumque neque circa se neque in bonis capitularibus servaret vel foveret, nichilominus tamen eundem contra decretum huiusmodi dnorum servat, unde dni hac ipsius dni canonici Zegrowski temeritate protervitateque et contemptu consideratis.. decreverunt, ut eosdem nepotes et Grzimala famulum suos alienaret, nepotem ¹⁾ suum ad satisfaciendum adolescenti predicto leso adigeret hinc et octavam sub pena suspensionis a refectionibus ad arbitrium dnorum ac privatione prestimonii et domus canonicalis.

¹⁾ Cod. nepotum.

257. (Ibidem). Articuli Rmo intimandi: Ut viros doctos et inquisitorem heretice pravitatis servet.

Omnia onera ecclesie dnos Episcopus subportare tenetur; fabrica vero, que tam per episcopum quam prelatos et canonicos contribuitur, ad minora et singularia onera convertitur.

Ut debita per olim Rmum Volski contracta apud ecclesiam solverentur ex anno gratie, et quod non est dubium dnis, dnos provisores clavium episcopaliū eis commissarum, easdem bene et utiliter administrasse.

Item quod pecunia summa DC marce dno Staraski in rem Rmi est mutuo data.

Ne bona episcopalia secularibus personis arendentur.

Ut damna in borra hereditatis Szolecz per Cuclynowski ex venditione optimarum pinorum tempore Rmi dni epi Volski facta resarciantur.

A. 1546, Septembris 27, in capitulo.

258. (Acta capit. XI). Articuli per Rmum propositi: 1. Tumultus in plebe civitatis Poznan. in honor. dnum Albertum de Wolstyn predicatorem in ecclesia collegiata s. Marie Magdalene et eius collegam dnum Stanislaum de Przibislawko excitatus sedandus. — 2. Inquisitor heretice pravitatis perquirendus. — 3. Clavium possessores vacante sede per mortem olim Rmi dni epi Volski reddant rationem. — 4. Decreta rationum de administratione clavium vacante sede post mortem Rmi dni epi Branyczski. — 5. De murorum destructione circa summum, cuius sumptu essent reedificandi. — 6. Defectus aque ex canalibus. — 7. Negligentia et deformitas saccellorum in ecclesia maiori. — 8. Iudeis vie per summum et bona dnorum capitularium inseguitas.

A. 1546, Novembris 24, in capitulo generali.

259. (Acta capit. XI). Articuli cum Rmo dno Isdbiensi tractandi: Ut fabrica integra ecclesie vivente Rmo dno Epo Volski instituta, in quam consensus et se soluturum promisit, ex illius anno gratie solvatur.

Ut campana(s) confracta maior et alia onera maiora, que officio sue Rme Dnationis incumbunt, curet restauranda et explenda.

Ut ecclesie debita solvantur, que sunt ista: Inprimis olim Rmus dnos Volski flor. aureos Hungar. 150 Mtatibus Regie, Reginali loco donarii missos ¹⁾. — Pro denuncianda morte Mti R. per nuntium dni olim Branyczski flor. 40. — Item pro expensis postulantibus dati sunt flor. 140. — Item CCC marcas pro calice legatas.

Debita Rmi dni Isdbiensi: Inprimis tenetur flor. Hungar. in auro 100 loco donarii ²⁾ R. Mti missos. — Item nuntiis denuntiantibus mortem olim Rmi dni Volski flor. 40. — Item aliis nuntiis postulandum euntibus flor. 80.

Item quod fabrica integra est instituta tempore olim Rmi dni Volski. — Item de reparanda schola. — Item de inquisitore heretice pravitatis constituendo. — De religione christiana per predicatorum suspectos turbata in civitate Poznan.

¹⁾ Cod. donariis missa. ²⁾ Cod. donario.

precipue. — De clausura portarum in summo. — De reformatione murorum circa summum templum.

A. 1546, Decembris 3, 4, in capitulo.

260. (Acta capit. XI).. Quum Rmus.. dnus Benedictus Isdbienski electus confirmatus Poznan. coram.. dnis prelati et canonicis in curia sua capitulariter congregatis graviter quereretur adversus Rdum.. dnum Mathiam Slywnyczski u. i. doctorem prepositum Poznan., quod ipse in levitatem auctoritatis et dignitatis pontificalis violandoque libertatem ecclesiasticam et iurisdictionem ac tribunal sue Rme Ptis turbando iusserit suis famulis Alberto Schapparzynski et Iohanni Corithkowski nudiustertius capi hic in summo ante curiam Rdi dni Iohannis Skrzetuschowski canonici et sue Rme Ptis vicarii in Spiritualibus et officialis generalis Poznan. et ad se adduci concatenarique quendam hominem Petrum Andrych de Costrzyn citatum, postquam egressus esset ab audientia eiusdem dni Officialis, desiderassetque sua Rma Ptas a prefatis dnis capitularibus, ut tante indignitati et lesioni sue Rme Ptis condolentes eidem consilium suum prestarent et mentem suam aperirent, quomodo ipsum dnum prepositum pro huiusmodi suo excessu puniendum censerent, dni autem prelati et canonici prefati in presentia sue Rme Ptis.. comperierunt [per] ipsum dnum prepositum ob huiusmodi violationem libertatis ecclesiastice, quam etiam ipsemet tueri et iuvare deberet, ac turbationem iurisdictionis sue Rme Ptis, eandem non mediocriter lesam esse et propterea una cum sua Rma Pte decreverunt ipsum dnum prepositum domo sua, quam in presentiarum inhabitat, privandum fore.. dantes nichilominus eidem dno preposito liberam facultatem eandem domum infra mensem, cui voluerit, conferendi.. et insuper eundem dnum prepositum a refectionibus quotidianis.. ad annum suspenderunt sub spe relaxationis suspensionis huiusmodi, si gratiam postulaverit.

Tandem in crastino prefatus dnus prepositus in vap[or]ario speciali curie sue Rme Ptis.. constitutus lucrificare cupiens gratiam sue Rme Ptis et [ut] prefati famuli sui de carceribus, quibus [ipsos] sua Rma Ptas propter violationem libertatis ecclesiastice et turbationem iurisdictionis sue Rme Ptis coniecerat, dimitterentur, decretum prefatum humiliter in toto suscepit eidemque se parituum promisit et obligavit. Quo facto.. incontinenti prefati famuli sui de mandato sue Rme Ptis dimissi sunt, quique sic dimissi.. obligaverunt se sub censuris ecclesiasticis parituros mandatis sue Rme Ptis, quandocunque.. avisati et requisiti fuerint..

A. 1547, Ianuarii 3, in capitulo.

261. (Acta capit. XI).. Dni prelati et canonici laudo regni innitentes consuetudinique communi decreverunt statuentes perpetuis temporibus observandum, ut quilibet kmetho colonus et subditi villarum prestimonium vener. capituli Poznan. singulis septimanis per anni circulum laborarent dnis suis regentibus et tenutariis per duos dies integros, ita sicut et metipsis.

A. 1547, Ianuarii 24, in capitulo.

262. (Acta capit. XI).. Dni.. decreverunt mittendum in negotiis ecclesie

et Rmi pro comitiis generalibus Cracovie prox. futuris dnum Ponyatowski, quem Rmus dnus sustentabit..

263. (Ibidem). Agenda cum Rmo per dnum Ponyatowski ad conventum deputatum: De balsamo aquirendo; de occlusionem civitatis Poznaniensis; de invasionem stagni; de illibertatione Varthe fluvii; pensionis archidiaconatus Warschoviensis non solutio duorum annorum; calices aurei duo debiti per dnum Lathalski et Ianussium ex ducibus.

A. 1547, Martii 21, in capitulo.

264. (Acta capit. XI).. Dni.. petitionibus humilibus et instantibus Martini Migala kmethonis de Troianowo permoti pro filio suo Blasio sartore nativo ipsorum dnorum de Troianowo, qui factus est civis Rogoznensis, pro quo ipse Martinus pater de statuendo illo totiens, quotiens requisitus esset, fideiussit, dimiserunt eidem Blasio IV marcas, sex vero marcas daturus est pro festo Nativitatis s. Iohannis Bapt. prox. venturo pro redemptione sui, pro quibus solvendis prefatus pater suos fideiussit, cui Blasio dni prefati decreverunt litteras libertationis dandas.

A. 1547, Iunii 30, in capitulo generali.

265. (Acta capit. XI).. Dni.. capitulum hoc generale.. a correctione pravorum morum et exorbitantiarum, canonica et fraterna, in Dei nomine exorsi sunt.

266. (Ibidem). Dnum cantorem admonuerunt dni, ut curaret operamque citam adnavaret, quo dignitati et loco suis responderet ad studiaque conferret, iurisprudentie animum applicaret et hospitia Chwalischoviensia relinqueret.

267. (Ibidem). Dni admonuerunt dnum custodem, ut quum ipse frequentius presideat in capitulo, absque tedio aliorum suffragia audiat, omnium mentem debite et sufficienter cum gravitate comiter eloquatur et depromat.

268. (Ibidem). Admonuerunt dnum scholasticum, ut de ordine et regimine schole, in qua nullus est ordo nec diligentia in legendis lectionibus, provideret, barbaries scholarium cohibeatur, familiam suam, ne nocturnis temporibus violentias et displicentias in oppidis inferant, confrenet.

269. (Ibidem). Dnum Gomolynski admonuerunt, ut non tam acris, ut consuevit, sed levioribus et mitioribus verbis dnos prelatos et canonicos tanquam confratres suos fraterne adoriatur, servitorem suum factorem in Troyanowo, ut se erga subditos dnorum et vicinos nobiles humaniorem et civiliorem prestaret, instruat et precipiat illi.

270. (Ibidem). Dnum Skrzetuschewski iterum atque iterum commonuerunt, ut vehementiam ac excandescantiam et propensionem animique passionem sui, nocivam sibi et alios plerumque ledentem, ubique locorum temperaret caveretque sibi.

271. (Ibidem). Dnum Zakrzewski admonuerunt, ut non privatam sed publicam missam die festo audiat, panes pulchriores pinsere faciat, coctricem iuvenem non servet propter scandalum, simulas etiam nitidiores distribuat, porcos et vacas in curia non servet sub privatione refectionum.

272. (Ibidem). Dnum Obyezierski admonuerunt, ut patientiorem se in capitulo gerat, processiones non turbet, in vestibis curtis ad civitatem non ambulet, in plebanatu suo in Obyezierze exorbitantias reparat.

273. (Ibidem). Dnus Gorzenski prescripsit, quia servitorem non servat valentior, in sotularibus foraminosis ac in ocreis sordide ambulat publice, bullis porcos pascit, in contione dormit et vicinis molestus fit; admonuerunt illum, ut candidius se gerat decentiusque, ut decet canonicum.

274. (Ibidem). Dnum Nadbor admonuerunt, ut muliercularum ad se frequentantium proinhiberet ingressum et ne quandam ancillam servilem, quam dicitur avocasse a quadam domina, in Lituaniam deduceret propter scandalum et levitatem ignominiamque totius cleri utque nudis pedibus in crepidis ad Chwalyschewo bibitum et consesum(s) non ambularet, in ecclesia religiosior fieret et non murmuraret cum aliis, et servitorem se comitantem ad ecclesiam haberet.

275. (Ibidem). Dnum Chobyenski admonuerunt, ne obmissis maioribus et prioribus dnis in causas, que ad capitulum devolvuntur, prepediendo priorum vota se ingereret et barbam abraderet.

A. 1547, Augusti 16, in capitulo.

276. (Acta capit. XI).. Dni.. diligenter curantes, ut pro debito suo viros doctos et prudentes de gremio sui in nuntios et procuratores ad generalem et provincialem synodum Lanciensem in crastino Exaltationis s. Crucis propediem celebrandam deligerent, post diutinas illorum deliberationes in nuntios factoresque suos speciales et generales.. deputaverunt.. dnos Paulum Glogowski u. i. doctorem archidiaconum et Stanislaum Obyezienski canonicum Poznan. ad tractandum.. cum aliis.. capitulis ecclesiarum istius provincie Gnezn. super certis articulis et capitulis per Rmum.. dnum Nicolaum D. g. archiepum Gnezn. legatum natum et primatem propositis et in scriptis datis in illosque si expediens videbitur nomine nostro et totius cleri dioc. Poznan. alias iuxta informationem nostram, articulatim dictis dnis nuntiis nostris in scriptis, sigilli nostri subimpressione obsignatam, datam consentiendum.. alioquin facienda, statuenda.. contra libertatem totius cleri et in illius gravamen, preter maximam et urgentem necessitatem, dissentiendum, contradicendum et ad S. Sedem Apostol. appellandum..

277. (Ibidem). Dni decreverunt reformandas campanas maiores duas in antiqua turri, ad quod negotium perficiendum dnos Skrzetuschewski officialem et Vissoczki deputaverunt pecunia ex communi fabrica instituta impendenda.

A. 1547, Septembris 1, in capitulo.

278. (Acta capit. XI).. Dni.. ad petitionem mgri Iohannis Lamchii, attendentes, quod ipse per decennium in collegio docuit, seniore agens, etiam tempore pestis, eidem eunti Italiam studiorum gratia XX flor. de pecuniis capalium dandos decreverunt.

A. 1547, Novembris 18, in capitulo generali.

279. (Acta capit. XI). Dni.. decreverunt expostulandum cum Rmo dno Episcopo suo, ut sua Ptas Rma dignaretur pro dignitate et opulentia mense sue episcopalis campanas et alios defectus maiores ecclesie sue tanquam sponse munificentia sua condecorare, ut antecessores illius Rmi dni Epi.. id pie faciebant,

quorum adhuc munimenta plurima extant, nam dotes prelaturarum et prebendarum eiusdem ecclesie tenues sunt; habentes tamen rationem, quod sua Rma Ptas nondum est nummosior facta. summam CCC marcarum.. que debetur ratione aurei calicis ecclesie per olim Rmum dnum Epum Volski, in rem campanarum refabricandarum concesserunt, ac Rma Ptas roganda, ut dignaretur ruinas murorum circa summum templum resarcire et quod clausura portarum in potestate dnorum capitularium fieret.

A. 1547, Novembris 23, in capitulo generali.

280. (Acta capit. XI).. In vaporario superiori curie Rmi dni Epi Poznan. supra portam sito Rmus.. dnus Benedictus Isdbiensi.. epus Poznan. coram.. dnis prelati et canonicis capitulariter congregatis audiens ex Rdo dno Iohanne scholastico Rydzynski, quod ipse Rmus dnus de constituendis oneribus schole summi templi Poznan. nempe edificande et in omnibus reparande ac in necessitatibus per quemlibet scholasticum Poznan. providende in ipsumque scholasticum huiusmodi onera imponenda non posset esse cum capitulo suo iudex competens, ob idque ipse dnus scholasticus petiit suam Rmam Ptem et suum capitulum ad hoc cognoscendum et diffiniendum Rmum dnum Archiepum Gnezn. in iudicem assumi et delegi; quapropter sua Rma Ptas verba predicta per ipsum dnum scholasticum ad Rmam suam Ptem facta esse sibi in contumeliam, levitatem et in enervationem iurisdictionis exauctorationisque sue Rme [Ptis] dicta animadvertens, ad animum suum revocavit, et licet illum pro huiusmodi lesione, levitate et contumelia eidem Rme Pti modo premissis illata corrigere posset, statutis vero dnorum capitularium contravenire nolens, eosdem tamen dnos capitulares monuit hortatusque est ac instetit, ut propterea in illum bene animadverterent, in quo si illi negligentes et remissi essent, sua Rma Ptas in illum animadverteret.

281. (Ibidem). Rmus.. dnus Benedictus Isdbiensi D. g. episcopus ac.. dni prelati et canonici ecclesie Poznaniensis.. considerantes, quod per multos annos retroactos multa et varia incommoda ac negligentie defectusque schole eorum Poznan. in non reficienda illa post constructionem eius a fundamentis muro totaliter per Rmum olim dnum Iohannem Lubranski pro sua pietate et in bono regimine non constituenda tempore moderni scholastici Rdi dni Iohannis Rydzynski et aliorum eius predecessorum fuerunt et sunt commissa, de quibus defectibus ob absentiam scholasticorum certus actus protestationis vener. capituli in sua matrica de an. Dni 1515 d. Lune XVII m. Septembris contentus testatur; volentes itaque huiusmodi defectibus, ne deinceps incuria dnorum scholasticorum eveniant aut quoquomodo admittantur, obviare et in futurum prospicere.. innitentes consuetudini ipsius provincie Gnezn. decreverunt ac presenti statuto suo perpetuo.. decernunt, ut primum bene reformata totaliter eadem schola communi illorum fabrica, deinceps dnus scholasticus modernus et alii pro tempore existentes teneantur et sint astricti annihilationis et destructionis schole ad edificationem, restaurationem et provisionem eius in omnibus defectibus ac bono regimine constituendo, hoc decreto prefati Rmi dni presulis ac dnorum prelaturarum et canonicorum Poznan. mediante, a quo prefatus dnus scholasticus verbo appellavit.

A. 1547, Novembris 28, in capitulo generali.

282. (Acta capit. XI).. Rmus dnus Epus unacum suo capitulo decrevit, ne bibliopole libros, undecunquequos advexerint, auderent aperire, nisi presente dno Officiali et procuratore vener. capituli sub pena C marcarum et amissione omnium librorum huiusmodi.

A. 1548, Februarii 17, in capitulo.

283. (Acta capit. XI).. Rmus dnus Epus vocatis ad se dnis prelati et canonicis huius ecclesie sue cathedr. Poznan. infra descriptis hora vespertina vel quasi, illis deliberationem et voluntatem hanc suam declaravit, quod quamvis eius Rma Ptas ex scriptis tum Officialis sui in Spiritualibus tum etiam vener. capituli huius ecclesie sue cathedr. et inquisitoris heretice pravitatis intellexerit Stanislaum de Przibislaw, quem eius Rma Ptas in predicatorem ecclesie collegiate s. Marie Magdalene in civitate Poznan. constituit, nonnullas opiniones erroneas predicasse, illi ex conventu generali proxime Piotrcovie acto officium contionandi interdicti iusserit, tamen ex certis respectibus eius animum permotibus illum rursus ob spem emendationis ex admonitionibus sue Rme Ptis ad hoc ipsum officium contionandi illi interdictum restituere intendat, tamen sub conditionibus infrascriptis ei proponendis, hiis videlicet: ut ante exordium cuiuslibet sue contionis dicto Ewangelio more vetusto a catholicis contionatoribus per universum orbem Christianum pia ratione observato salutet b. Virginem Mariam, deinde ut doceat populum de veneratione et invocatione Sanctorum et ut eorum vitas et martiria predicet in eorum festis. Item ut recommendet animas defunctorum in orationes populi. Item ut doceat populum de fide et operibus coniunctim ad salutem necessariis. Item de communione sub utraque specie rationabiliter laicis ab ecclesia interdicta. Item ut invehatur in violatores festorum et ieiuniorum et in sacramentarios, et ut non utatur doctrinis et sentiis et verbis ambiguis, que possent in diversum et duplicem sensum trahi et cavillari. Item ut suas predicationes sumat ex libris doctorum ab ecclesia approbatorum et receptorum. Item ut confessionem generalem post finitum sermonem pronuntiet et absolutionem delictorum, ut moris est, dicat et statum universalis ecclesie catholice, summi pontificis, episcoporum, regum presidum ordinumque spiritualium et secularium orationibus communis populi commendet erroresque suos de purgatorio et alios, de quibus delatus est, emendet et corrigat in suis contionibus, ac preposito s. Marie Magdalene tanquam immediato suo prelato in hiis, que ad regimen ecclesie et curam atque salutem animarum attinent, obediat.

Dni vero prelati et canonici illic presentes.. animo revolventes prefatum Stanislaum de Przibislaw ipsos errores de purgatorio et alios, quos predicavit, cum magno populi scandalo non solum non emendasse, ita quemadmodum paterno affectu per ipsum Rmum dnum Epum erat illi iniunctum, id quod se coram eius Rma Pte et etiam coram dno Officiali facturum spoponderat, sed etiam eos ipsos errores valde perniciosos magis confirmavit et auditoribus suis pertinacius inculcavit et in suam ipsius sententiam plerosque illorum pertraxit in vilipendium auctoritatis ipsius Rmi dni Epi, cuius mandatum et admonitionem elusit et in contrarium ridicule vertit, quapropter ipsi dni prelati et canonici,

non fidentes amplius eidem Stanislaio de Przibislaw prospicientesque, ne tali restitutione sua ad officium contionandi aliquorum suorum fautorum suggestione fretus erronearum opinionum materiam diffusius seminare in publicum catholice ecclesie dispendium et perturbationem religionis cleri, protestati sunt solenniter coram Rmo dno Epo et coram me notario, quod nequaquam consentiunt nec consentire volunt, ut is idem Stanislaus debeat amplius ad provinciam concionandi admitti, ne sua ipsorum taciturnitate aut conniventia fautores opinionum erronearum esse censeantur et penas a canonibus et Apostol. sede contra tales promulgatas incurrant. Post quamquidem protestationem modo premissa factam, ipse nichilominus Rmus dnus Epus, vocato ad se et ad presentiam ipsorum prelatorum et canonicorum illic existentium prefato Stanislaio de Przibislaw, illi supra descriptas condiciones pronuntiavit et declaravit illumque preter consensum ipsorum dnorum capitularium ad officium contionandi restituit, de quo iterum protestantur et ubi opus sit, instrumenta harum protestationum sibi dari petunt. Acta sunt hec.. in stuba superiori supra portam curie episcopalis Poznan. sita. Presentibus.. dnis Simone Chabielski custode, Iohanne scholastico Rydzinski, Alberto Qwiatkowski archidiacono Szremensi, Martino Schlap Dambrowski u. i. doctore Pczewensi, cancellario curie, Iohanne Lanczski, Andrea Grodziczski medicine doctore, Felice Gomolynski, Iohanne Skrzetuschewski vicario et officiali generali, Iohanne Corvino Sacrarum litterarum professore, Petro Zakrzewski, Petro Gorzenski, Davide Ponyatowski, doctore Iacobo Vedelski, Bonaventura Chobienski, Iacobo Dziaduski suffraganeo, Iacobo Schischynski et Francisco Vissoczski.

A. 1548, Februarii 27, in capitulo.

284. (Acta capit. XI).. Dni.. ad petitionem suam, habita ratione diligentiarum suarum et operarum in legendis publicis lectionibus in collegio litterario Poznan. in erudienda iuventute per aliquot annos, decreverunt dandos.. mgro Nicolao de Budzischewo X flor. de quibuscunque pecuniis, etiam si extant, capalibus.

A. 1548, Martii 19, in capitulo.

285. (Acta capit. XI) Quum actio, controversia et differentia inter peratores, ex una, et saccularios, ex altera partibus artifices eiusdem contubernii de oppido Chwalischewo occasione prohibitionis laboris crumenarum, vulgariter *waczkow* nuncupatarum, eisdem peratoribus per saccularios facte primum coram officio civili Chwalischoviensi orta et introducta et deinde ab eodem officio civili Chwalischoviensi per appellationem ex parte dictorum peratorum ad vener. capitulum ecclesie Poznan. tanquam ad dnos hereditarios devoluta esset, dni prelati et canonici.. auditis dictarum partium.. propositis et responsis litterisque privilegii *wylkur* nuncupati fraternitati earum, sub qua ambe partes continentur et subsunt, concessis necnon depositionibus testium ex contubernio seu fraternitate eiusdem artis de civitate Poznan. per peratores de oppido Chwalischewo.. revisis et auditis.. cognitoque ex dictorum testium eiusdem artis de civitate Poznan. inductorum eam esse et fuisse consuetudinem et observationem veterem in toto regno Polonie, quod dicti peratores laborabant

et laborant crumenas alias *waczki*, quarum ferramenta ad illos perferuntur et non pro mercimonio, eidem observationi in toto regno et potissimum in civitate Poznan. inherentes decreverunt conservantes eosdem peratores Chwalischowienses circa eandem consuetudinem veterem, ut etiam ipsas crumenas dicti peratores, quibus ferramenta adferantur, laborarent et facerent.

A. 1548, Aprilis 24, in capitulo.

286. (Acta capit. XI).. Dni.. tametsi cognoscant meritum cause, que vertitur, inter Simonem Raczel, ex una, et propinquos olim Agnetis Raczlowa, ex altera partibus, occasione bonorum immobilium in Chwalischewo sitorum non ignorentque diffinire in ea re, nichilominus ne altera partium arbitraretur eosdem dnos iuris civilis Maydemburgensis consuetudinumque in Maiori Polonia carere scientiam, decreverunt, ut utraque pars deligeret ex parte sua per duos viros de civitate Poznan. peritos iuris Maydemburgensis et consuetudinum in Maiori Polonia et signanter in civitate Poznan. diu observatarum, qui erunt iudices et assessores dni procuratoris vener. capituli Poznan., et quidquid illi decreverint, utraque pars suscipere debet et inviolabiliter observare..

A. 1548, Iunii 18, in capitulo.

287. (Acta capit. XI).. Dni.. propter verba iniuriosa et contumeliosa Rdi dni Iohannis Ridzinski scholastici Rdo dno Andree Grodziczski doctori confratri suo excandescente obiecta, nempe: »Invehis in me, hoc est *iedziesch namy*, et vis excludere nobiles ex ecclesia hac«, etsi ipse dnus doctor illa ad animum suum non revocavit, immo probus vir et christianus sincerissimus equo animo tulit iniuriamque sibi illatam benignissime remisit, attamen ob inhonestationem loci et auctoritatis capitularis.. perpensa enormi lesione sui, eundem dnum scholasticum ad semestre a refectionibus quotidianis et ingressu capituli suspendunt.. Si tamen humiliabitur ac dnorum gratiam petet.. illam sibi facturos spoponderunt.

A. 1548, Iunii 27, in capitulo.

288. (Acta capit. XI).. Dni.. ad postulationem Rmi.. dni Benedicti Isdbiensi D. g. epi Poznaniensis.. cupientes sibi suam Rmam Dnationem devincere ac erga se propensorem reddere, decreverunt accommodandum eidem sue Rme Dnationi argentum ecclesie, quecumque indiguerit et sibi ad usum opus esset pro isto conventu generali regni, prius tamen recepta cautione fideiussoria sufficienti, quod totum et integrum post nunc instantem conventionem regni generalem rursus eidem ecclesie restituetur.

A. 1548, Iunii 28, in capitulo.

289. (Acta capit. XI).. Argentum infrascriptum ex decreto dnorum capitularium Rmo dno Epo Isdbyenski.. per.. dnum Franciscum Vissoczski canonicum et thesaurarium ecclesie Poznan. commodato extraditum ponderatum est: Inprimis vasculum ad reponendum orbes ponderat et continet in se marcas 17 minus 6 scotis. — Cantarus marcas 8, scot. 5. — Lavatorium marcas 15, scot. 5. — Pelvis marcas 11½. — Ciffus 1 marcas 2, scot. 1½. — Alter ciffus marcas 2. —

Tertius ciffus marcas 2½, scot. 1. — Quartus ciffus marcas 2, scot. 10. — Summa totius argenti ponderati continet in se marcas argenti 60½, scot. 8½.

A. 1548, Iulii 3, in capitulo generali.

290. (Acta capit. XI).. Dni Martinus Schlap Dambrowski u. i. doctor Pczewensis, Albertus Qwyatkowski doctor in decretis Szremensis archidiaconi, Iohannes Skrzetuschewski vicarius et officialis in Spiritualibus generalis et Franciscus Vissoczski canonici Poznanienses.. fideiusserunt pro argento supra descripto, quod continet in se marcas argenti 60½, necnon baculo pastoralis nuncupato vulgariter curvatura ac cappis et dalmaticis Rmo.. dno Benedicto Isdbiensi epo Poznan. mutuatis.. quod ipse Rmus dnus res predictas integras et salvas restituet, quamprimum sua Rma Ptas redierit huc Poznaniam, alias mox post conventum generalem Regni prox. venturum. Ibidemque accomodate et extradite sunt Rmo dno 2 cappe, 4 dalmatice nigri axamenti ac curvatura tota argentea.

291. (Ibidem). Decreverunt.. dni.. nequaquam in hoc generali conventu tractandum de contributione in clerum laudanda et moderno regi Srmo principi dno Sigismundo Augusto danda, ne videantur emere velle iustitiam apud regem ceu Iudei; verum eo animo consulendum erit de aliqua levi et equa contributione gratificaturi illi; neque consenserunt in deputationem II dnorum de gremio ad conventum regni generalem prox., nisi ut sua Rma Ptas deligeret sibi, quos videret magis idoneos.

292. (Ibidem).. Dni.. post multos tractatus.. concorditer decreverunt non debere se rationem facere Rmo dno Epo suo de cappalibus a tempore, quo ad hanc ecclesiam Poznan. primum in canonicum est sua Ptas Rma recepta, quia illorum fidei et dispensationi sunt concredite, nisi forsitan urgeret necessitas a die receptionis eiusdem Ptis sue ad hunc episcopatum Poznan. usque hactenus.

A. 1548, Septembris 10, in capitulo.

293. (Acta capit. XI). Articuli infrascripti, quos Rmo dno proponere debet ac [cum] eo nomine vener. capituli agere dnus Qwyatkowski debet: De limitibus; ut non scriberet titulos infames vener. capitulo; collegium; salaria magistris; Stawischyn; census retentus ex Gryzyna; debita per Rmum ad ecclesiam contracta; Thomyczki anniversarius; calix; debita olim Rmi dni Volski apud ecclesiam contracta; decima in Budziska, Kielczewo, Zymna Woda; causa cum Comornyczski.

A. 1548, Novembris 14, in capitulo generali.

294. (Acta capit. XII). Dni.. ad postulationem Rmi dni Epi ex causa infirmitatis sue decreverunt prorogandum.. hoc generale capitulum usque ad adventum huc Poznaniam sue Rme Ptis prox. per IV dies, ingressus die exclusa, duntaxat duraturum ad tractandum negotia per suam Ptem Rmam proponenda cum plena facultate generalis capituli presentis, hac tamen conditione adiuncta, ut dni capitulares exauditis sue Rme Ptis propositis seorsum extra presentiam sue Ptis Rme deliberare et vota sua proferre super hiis libere debebunt et iterum sue Rme Pti referre et non alias nec alio modo, ad quos tractatus eiusdem

Rmi dni omnes, qui sunt in presenti capitulo congregati, tenebuntur interesse sub pena marce capitularis et privatione refectionum unius mensis..

A. 1548, Decembris 10, in capitulo.

295. (Acta capit. XII).. Dni.. postquam ex litteris Rmi dni Epi sui Poznan. intellexerunt suam Rmam Ptem redituram Poznaniam ad diem festum divi Thome apost., propter cuius negotia et tractatus ad postulationem eius per litteras suas factam conclusionem generalis capituli s. Martini prox. preteriti in ipsius adventum huc Poznaniam felicem reiecerant et suspenderant, que negotia ob instantia solemnia festa Natalis Dni, ad que nonnullos de gremio dnorum capitularium in parochiales suas secedere et commigrare oportebit, tractari commode non poterint, tum etiam propter egram valetudinem sue Rme Ptis, que eo ipso itinere longo magis defatigabitur, eam ipsam conclusionem generalis capituli s. Martini.. prorogaverunt ad f. III, IV, V et VI^{um} alias per IV dies inclusive post octavas Epiphaniarum Dni prox. venturas, ea lege et conditione, ut concludatur ipsa f. VI^a capitulum generale etiam ad negotia ipsius Rmi et ut actus desuper in generali capitulo s. Martini prox. preterito occasione suspensionis conclusionis capituli ipsius quo ad negotia Rmi dni Epi habitus integre conservetur.

A. 1549, Maii 20, in capitulo.

296. (Acta capit. XII). Rmus.. dnus Benedictus Isdbiensi.. Epus Poznaniensis.. graviter.. proposuit.. contra.. dnum Iacobum Dziaduski.. epum Enensem suffraganeumque et canonicum Poznaniensem.. quomodo cum sua Rma Ptas a prefato dno Suffraganeo suo et vener. dno Iacobo Schischynski canonico Poznan. ut et tanquam executoribus testamenti.. olim dni Iohannis Volski tum canonici Poznan. [postularet, ut] rationem et calculum de omnibus et singulis rebus morte dicti olim testatoris derelictis, quarum inventarium mox eo mortuo conficere debuerant, facerent, ipse vero dnus Suffraganeus ob absentiam principalis executoris quippe Rdi dni Simonis Chabielski custodis Poznan., qui omnes et singulas res dicti dni testatoris in suam custodiam receperat ac huiusmodi res distribuebat, excusabat se rationem huiusmodi posse facere minime neque ad id teneri de iure, peteretque ea de causa terminum huiusmodi de ratione faciendi ad illius redditum prorogari; propter quam excusationem dni Suffraganei Rma sua Ptas commota dixit se dno Suffraganeo in hec vel similia.. verba respondisse: Noscere est, quod huius professionis es monachus, qui monachi soliti sunt testamenta suppressere et deposita illis ad servandum data negare et occultare etc.; tandem vero sequenti audientia prefatus dnus Suffraganeus cum ipso dno Schischynski coexecutore suo, in termino illis ad faciendam huiusmodi rationem prefixo comparentes, loco rationis faciendi in vim protestationis sue cuiusdam obiecit sue Rme Pti verba levia et iniuriosa.. compellendo suam Rmam Dnationem, quod esset et iudex et instigator et procurator muliercularum, in magnam eiusdem Rme Ptis levitatem et pontificalis dignitatis status gravem offensam. Quamquidem iniuriam suam Rma Ptas.. ad animum suum revocavit ac propterea dnos prelatos et canonicos.. petiit, ut in ipsum dnum Suffraganeum pro tam enormi lesione animadverterent ac confrenarent et cohercerent,

quo ipse et alii emendarentur sciretque unusquisque, quomodo sese erga suum presulem et prelatum suum gerere debeat, idque facerent dni iuxta statuta sua capitularia, in quo si ipsi dni negligentes forent prefatumque dnum Suffraganeum pro tam enormi excessu et offensa non punirent, correctio huiusmodi dicti dni Suffraganei et aliorum in Rmum dnum Epum devolveretur. Et dni.. satis dolorose levitati sue Rme Ptis condolentes obtulerunt se omnem iustam et licitam cohercionem et emendam iuxta provincialia et ecclesie istius capitularia statuta administraturos.. Ac ibidem incontinenti post discessum sue Rme Ptis scrutinio et inquisitione sufficienti inter se ipsos factis et audita responsione ipsius dni Suffraganei ea videlicet, quod ipse dnus Suffraganeus auditis superscriptis rigidis et probrosis verbis sibi et toti sue professioni ordinis Franciscanorum de Observantia per ipsum Rmum dnum Epum animo indignabundo ex-candescenti obiectis huiusmodique ignominiosis lacessitus verbis ac etiam nullum contra se instantem considerans recognovit se dixisse eidem Rme Pti, quod esset iudex, instigator et muliercularum procurator, comperierunt ipsum dnum Suffraganeum.. suam Rmam Ptem enormiter lesisse et deliquisse, cohercionem tamen ipsam eiusdem in diem alium.. distulerunt.

A. 1549, Maii 27, in capitulo.

297. (Acta capit. XII).. Dni.. expendentes verba rigida et iniuriosa per Rmam Ptem dno Suffraganeo et econtra utrinque sibi invicem obiecta ipsumque dnum Suffraganeum impatientem sue iniurie fuisse et contra Rmum dnum Pontificem et prelatum et caput suum excessisse ac deliquisse statumque sue Rme Dnationis pontificalis dignitatis satis enormiter lesisse, eundem dnum Suffraganeum ob spem humiliationis fiende sue Rme Pti ab omnibus obventionibus dnis residentibus dari quotidie solitis per tres menses suspenderunt..

298. (Ibidem).. Dni.. audita similiter querela sue Rme Ptis contra vener. dnum canonicum Lanczski, quod ipse verbis presule indignis suam Rmam Ptem, qui tunc nuntium a capitulo egit, agressus est et ex familiaritate de more tractavit, tametsi dnus videbatur parum excessisse ac ex familiaritate dudum cum sua Pte Rma habita illi locutum esse, quia tamen sua Rma Ptas hanc iniuriam verbalem graviter fert, eundem dnum Lanczski, ut sua Rma Dnatio aliquantulum placari possit, a refectionibus et quotidianis distributionibus inter presentes dnos distribui solitis suspenderunt..

299. (Ibidem).. Dni.. ad petita Rmi dni Epi Isdbyensi mutuaverunt eidem CXX marcas.. de thesauro ecclesie ad transfusionem campane maioris, quas sua Rma Ptas promisit restituere.. ad festum Pasche prox. venturum..

A. 1549, Iulii 1, in capitulo generali.

300. (Acta capit. XII).. Dni admonuerunt dnum custodem, ut quum presidet, non se tediosum in negotiis capitularibus prebeat, sed sese pro auctoritate et dignitate capituli maturum, perseverantem ac morosum prestat, quo recte consumateque et diligenter omnia negotia peragerentur et determinarentur; et notarium bene informet, ut recte actus huiusmodi capitulariter gesti perfecte inscriberentur.

301. (Ibidem). Dni.. admonuerunt dnum scholasticum, [ut] cum illius incumbit

officio suusque honor requirit, provideat, ut recte agantur omnia in schola, hoc est lectiones debite de more et consuetudine diligenter legantur, barbaries fugiatur, scholares ad templum processionaliter progrediantur; preces in schola omni vesperi hora debita fiant; quater in anno pro quolibet quartuali anni visitet scholam per se vel alium idoneum ab eo ad id deputatum videatque illius ordinem; magistrum, quem ordinaverit ad scholam, novitium dnis capitularibus prius representet; proventus magistri omnes et presertim decime, ne, cum ipsi magistri fiunt ad tempus, depereant, recuperet sumptu ipsius magistri, diligentia vero instantiaque et sollicitudine ipsius dni scholastici; negligentes magistros et minus idoneos non toleret, sed extemplo de alio magistro idoneo et diligenter ante medium anni ordinando curet; in presentia dni scholastici, qui se huiusmodi oneribus tanquam inconsuetis nolle subicere dixit, de quo ibidem protestatus est.

302. (Ibidem). Dni.. quamvis Rdi dni Alberti Qwiatkowski archidiaconi Srzemensis propensio animi ad negotia capitularia grata illis erat, quia tamen in huiusmodi gestis aliter, quam ei committebatur, se exhibebat et contra dnorum voluntatem: quia in re illum commonuerunt ad presens, ut deinceps cautior fieret idque, quod verbis pollicetur, re faciat; alioquin in eo perseverans, contra illum ad penam procedant. Quod autem attinet negotium capitulare in termino monitionis occasione capalium coram Rmo dno per illum gestum aliter, quam illi commissum erat, et appellationem, quam in manibus suis habuit, ex parte dnorum non interposuerat, eundem in pena XX marcarum.. condemnarunt. Ceterum quia cum Agnete quadam muliere suspecta de illo compertum est eundem conversari contra prohibitionem dnorum, que cum eo dicitur procreasse trinam prolem uno partu, unde ex eo ortum est non mediocre scandalum, propterea ipsum penam C flor. priori decreto appositam, quam in se suscepit, succubuisse decreverunt illamque intra decursum trium mensium solvendam mandaverunt.

303. (Ibidem). Dni.. tametsi Rdum dnum Martinum Schlap Dambrowski u. i. doctorem archidiaconum Pczewensem non ignorent vite honeste et inculpate, indignabundum tamen, frequentius pre se ferens(s) animum, et ob id in consiliis dandis capitulo difficilem; proinde ea de re eundem premonuerunt, ne se talem erga dnos preberet. Quod autem a dnis, qui tum erant per Rmum dnum Epum pro ratione de capalibus non facta excommunicati, defecerat et sese sequestraverat, licet dni existimant illum id fecisse non animo malo, ut ea sequestratione sua dnis noceret, actamen de ipsa defectione et de limitibus diocesum Masoviticarum, Plocensis et Poznaniensis, qui facti sunt in damnum non mediocre mense capitularis propter decime in Budziska a mensa capitulari alienationem, de hac re tractandum in aliud tempus distulerunt.

304. (Ibidem). Dni, quum eis appareat, quod dnus Lanczski ab omnibus, que continentur in decreto contra illum a. D. 1543 facto sese non refrenaret, immo illum perseverasse cognovissent compertumque illis esse, comercia illum habere cum quadam Magdalena Schomarzewska, que dicitur esse suspecta, ac illam ad domum suam canonicalem ambulasse ac eidem domos et habitationes ad manendum conduxisse, frequentius inebriasse, necnon domum lapideam et eius testudinem non reformasse, propterea eidem decreto inherentes eundem

dnus Lanczski in pena in illo decreto apposita succubuisse decreverunt, executionem tamen illius, ut tandem totaliter interea emendaretur lapideam quoque resarciret, ad festum s. Martini prorogaverunt.

305. (Ibidem). Dnum doctorem Grodziczski, ne odiosa et difficilia negotia capitularia fugeret et vitaret et tempestive cum dnis ad capitulum conveniret, premonuerunt sub pena postea in eum statuenda.

306. (Ibidem). Dnum Gomolynski admonuerunt, ut mulierem, que cum Stanislawo Chrzanowski factore suo in Troianowo aliquot dicitur procreasse pueros cum magno scandalo subditorum eiusdem ville et vicinarum eius, extemplo alienaret curiasque prestimoniales suas honeste servaret ac affectus animi sui vehementes temperaret, negotia difficilia et odiosa non fugeret et diebus festis hominibus subditis suis laborare non faceret sub pena privationis refectorum.

A. 1549, Iulii 4, in capitulo generali.

307. (Acta capit. XII). Dni. considerantes, quod Rdus dnus Iohannes Skrzetuschewski nichil temperaverit suas vehementias, per hoc decretis dnorum prius contra illum factis contraveniens, eundem quoque de prodicione secretorum tractatum et negotiorum capitularium Rmum dnum Epum tangentium suspectum habentes, quarum prodicionum nonnullas assecuti sunt certoque resciverunt, et presertim de quodam monitorio Rmi contra dnos capitulares, ut extra derent sue Rme Pti privilegia, que sigillanda erant, emanato; et similiter de argento Rmi dni impignorato etc., item etiam ad iuramenta purgandi se de prodicione huiusmodi sive de liberatione prestanda pronum et facilem, unde varia odia, inimicitie et discordie inter ipsum Rmum dnum Epum et dnos capitulares frequentissime oboriuntur; preterea in iudiciis vehementem et inhonorificum et impatientem, in templo infra divina officia clamorosum et turbulentum, ad verbera suorum subditorum et extraneorum facilem, in exigendis penis a sacerdotibus supra modum gravem, ut fugere cogantur, dnis capitularibus processus gratis dare denegantem, atque ideo dni eundem ad semestre a refectoribus et ingressu capituli suspenderunt.

308. (Ibidem). Dnum doctorem Corvinum admonuerunt, ut legat lectiones debitas in collegio, pro predicatione resumat et verba non repetat in contionibus.

309. (Ibidem). Dnum Zakrzewski admonuerunt, ut primis vesperis dierum festorum et quibus thurificationes fiunt, intersit, frequentius se prepararet ad peragendum sacrum officium, panes pro pauperibus servet, vehementias suas temperet, potationem nimiam caveat sub pena X marcarum; super omnia autem tarditatem in eo ad divina officia et ad capitulum veniendi arguerunt et admonuerunt.

310. (Ibidem). Dni quod dnus Obyezierski contra prohibitionem et decreta dnorum mulierem Margaretam nomine suspectam et imperiosam, que ex eo dicitur procreasse aliquot pueros, non alienavit, licet iam aliquoties premonitus erat, propter quod homines parochie sue in Obyezierze et circumquaque plurimi scandalisuntur, in dedecus status sacerdotalis et levitatem, itaque eundem adhuc admonendum ex superhabundanti censuerunt, ut ipsam abhinc et IV septimanas alienaret et nullibi in bonis et curiis suis servaret. Item canalem, quo defluunt

sordes ex coquina in plateam strictam, qua scholares ex schola in templum transeunt, submoveret; finum ante scholam, unde fetor fit et infectio, non exponeret ibidemque semper mundificaret, a colloquiis in templo cum aliis se contineret, in gestu actibusque modestum, ut sacerdotem decet, bonum se prebeat, vota capitularia non inturbet sub pena C flor. Et ibidem ut dictam mulierem alienaret intra tempus superscriptum, per me notarium de mandato dñorum est monitus.

311. (Ibidem). Dñum Gorzenski quod decreto dñorum priori contra ipsum facto non paruit, suspenderunt a refectionibus ad I mensem.

312. (Ibidem). Dñi laudantes dñum Ponyatowski de dotibus animi, qui illis consilio prodesse possit, solitus tamen est se subtrahere, ex quodam rancore et animi offensione. Item rationem de capitalibus faciendam Rmo dño censuit et protestationes, que vergunt in detrimentum dñorum consentientium in rationes de ipsis capitalibus, fecit, et ob hoc a dñis capitularibus defecit seque segregavit ac Rmo dño adhesit, mulieres suspectas ad curiam suam admittit, hospitia suspecta intrare consuevit; mulier quoque quedam in curia ville sue dicitur puerum procreasse et peperisse, et propterea dñi de iis omnibus ipsum admonuerunt sub pena pene synodalis, ut se intra hinc et I mensem emendaret.

313. (Ibidem). Dñi admonuerunt dñum doctorem Vedelicium, ne suffragiis et votis suis historias et impertinentia intermisceat et factorem fidelem ac diligentem in Rogalynco propter custodiam borre servet.

314. (Ibidem). Dñi.. compertum habentes pontifices etiam cardinales religiosos post sublimationes eorum vestes sue religionis et professionis non deponere solere et deponentes illas sententias excommunicationis ipso facto de iure incidisse, dñum autem Suffraganeum Poznan. vestes sue professionis abiecisce contra canonicas sanctiones, unde plurimos scandalisasse populos ac murmurasse; propterea dñi metuentes periculum animarum suarum atque etiam suorum beneficiorum mandaverunt eidem dño Suffraganeo sub pena exclusionis a consortio eorum et privatione refectionum, ut de dispensatione huiusmodi sua, vestes videlicet deferendi contra professionem suas et canonicas sanctiones, doceret atque etiam ipsum premonuerunt, ut mulierem Bronyewska maritatum, que dicitur esse suspecta, ad curiam suam ambulare non admitteret; a formatis ordinatum, a benedictionibus vestimentorum et aliarum rerum non plus, quam iura permittunt, accipiat. Quod si sic monitus non emendabitur, penam semestris suspendendi a refectionibus et consortio illorum contra illum ostendendam decreverunt.

315. (Ibidem). Dñum Chobienski, qui in votis temere et mordicus dicitur tueri suam sententiam et frequentius erumpere, canonicas horas infra vigiliis mortuorum solitum orare admonuerunt, ut se a talibus abstinere.

316. (Ibidem). Dñi extenderunt contra dñum Schischinski decretum prius contra illum factum, quia quandam Annam mulierem, de qua suspectus est et dicitur aliquos pueros procreasse in domo sua, quam emit in Szodka, servat et ad illam visitasse dicitur, et ideo illum a refectionibus ad I mensem suspenderunt utque illum quamprimum alienaret, eidem sub pena sinodali mandaverunt.

317. (Ibidem). Dñi arguentes dñum Vissoczki in presentiarum procuratorem

tarditatis et negligentie in negotiis procurationis sue ac excessibus corrigendis subditorum in Chwalischewo et Ostrow, mandaverunt eidem, ut filiam coctricis sue iuvenulam propter scandalum in domo sua non servaret, nec eam ad domum suam ambulare permetteret, Cosczot cum sua uxore lenones et adulteros.. de oppido, ut iam diu contra illos decreta facta fuerunt multa, propter illorum nepharios excessus propellat, balneum utrumque sub castro et in Ostrow reformet ac manubria, hoc est *porqce* pontis, per malivolos nocte iam pridem avulsa et deiecta advolvat et applicet reficiatque.

A. 1549, Iulii 8, in capitulo generali.

318. (Acta capit. XII).. Dñum Andream Dambrowski decretorum doctorem admonuerunt dñi, ut onera sui canonicatus expleret diligenter et precipue lectiones et ne fugeret negotia capituli; nepotes suos licentiosos coherceat et illos ut pueros sub disciplina servet; ornatum minus sibi convenientem coctrici sue deponere faciat, pro contione resumat et brevius predicet, servitorem valentiorum servet, frequentius celebret.

319. (Ibidem). Dñi admonuerunt dñum Michaellem Skrzetuschewski sub privatione refectionum, ut Annam de Szotka, de qua dicitur suspectus, deserat et nullum cum ea commercium et conversationem habeat et ad domos suas et habitationes ambulare non permittat.

320. (Ibidem). Admonuerunt dñi vener. dñum Mathiam Schiskowski tanquam novitium canonicum istius ecclesie, ut se temperaret a potatione nimia cervisie et a cremato vino pro nocte abstineat.

A. 1549, Iulii 10, in capitulo generali.

321. (Acta capit. XII). Dñi.. perlecta visitatione et lustratione ville et hereditatis Stanschew tenute Rdi dñi Suffraganei per dños canonicos Lanczski et Schischynski non ita pridem facta ac eorum relatione audita et informatione debita recepta.. decreverunt mandantes ipsi dño Suffraganeo tenentario, ut Mathiam kmethonem, ab agro kmethonali pulsum et in hortulania locatum, in agro kmethonali locaret, si melioraretur vel alium quemcunque meliorem laboratorem, quia meliorare debuit, non destruere; damnum ad XX marcas.. taxatum.. propter excisionem quercuum, 122 numero, in silvis Stanschoviensibus pro sepiendo horto penes curiam in Stanschewo inutili propter capras, ne in ipsum hortum insalient, ad festum s. Martini prox. venturum solvat, limites Stanschovienses, propter quos dñus canonicus Sdzarowski est privatus, faciat intra annum sub privatione prestimoniorum; pecora ad Conoyad abacta cum preiudicio et damno heredum restituat eisdem heredibus, sues per quendam nobilem receptas occulte, iure repetat aut solvat vel de diligentibus suis doceat. Item quercus per nobilem Cowalski excisas, damnum illatum iure repetat; pinos quomodolibet sibi necessarias non excidat neque recipiat, nisi ex admissione dñorum; subditis non prohibeat ad dominos questum ire. De occisione Mathie filii vidue, si constiterit illum ex vulnere eidem per Franciscum factorem inflicto mortuum esse, reservant sibi dñi actionem cum dño tenentario; et ut de dispensatione deponendi habitum religionis sue doceret sub pena suspensionis a refectionibus eidem mandaverunt.

A. 1549, Iulii 16, in capitulo generali.

322. (Acta cap. XII).. Dni.. quum Rmus dnus Epus ab illis quereretur, quo iure in regimen collegii litterarii Poznan. sese ingererent et bona Stawischyn pro magistris eiusdem collegii fundata possiderent, premissis inter se mutuo tractatu.. responderunt sue Rme Pti: Quia ipsi dni capitulares post mortem pie memorie Rmi dni Iohannis Lubranski, qui bona predicta Stawischyn pro ipsis magistris comparavit, in dispositionem omnium suarum rerum vigore nuncupativi testamenti de admissione et consensu successoris sui olim bone memorie Rmi dni Petri Thomyczski tum episcopatus Poznan. immediati possessoris successerunt collegiumque et edificia illius magno sumptu consumaverunt.. ac bona ipsa Stawischiensia spontanea voluntate per olim Rmum dnum Epum Lathalsky ipsis dnis capitularibus dimissa, ad eosdem dnos capitulares, quo et collegii et bonorum Stawischiensium melior fieret provisio utque integre proventus pro ipso collegio provenientes et spectantes conservarentur, devoluta et per vener. capitulum in regimen et gubernationem assumpta sunt et non questus causa; et proinde etiam voto unanimi decreverunt non discedendum a possessione ipsorum bonorum Stawischyn consuetudineque et ordinatione per.. dnum Epum Lathalski an D. 1536, XV Aprilis innovata et ab intentione primi fundatoris, de qua idem.. dnus Epus Lathalski tanquam homo catholicus et prudens facit mentionem. Item de gubernatione collegii, que bono ordine procederet, modo Rmus dnus Epus Isdbiensi arendatarius bonorum Stawischyn persolveret pecuniam ex arenda retentam circiter flor. CCCL. Itaque roganda est sua Rma Dnatio, ut arendam Stawischyn et eius conditiones, que sunt in contractu descripte, de quibus ipse Rmus in suis litteris facit mentionem, observare dignetur tanquam iustitiam colens.

323. (Ibidem). Item roganda sua Rma Ptas, ut dnos canonicos Lanczski et Dziaduski suffraganeum, ex quo iam per capitulum sunt correcti et puniti pro illorum excessibus in suam Rmam Dnationem, in suam gratiam recipere dignaretur; ipsi vero dni delinquentes prefati humiliationem et petitionem pro remittenda indignatione sue Rme Dnationi faciant.

A. 1549, Augusti 15, Poznaniae.

324. (Ibidem). Die solis.. hora XVI. Hac die et hora infelicissimis Rdo dno Iohanni Skrzetuszewski canonico vicarioque et officiali in Spiritualibus generali Poznan. a prandiis manus lavanti et gratias Deo agenti amputata est manus, hoc est palma cum digitis omnibus, sinistra per insidiatores Lagiewniczski et Trampczynski, qui primum Rmo dno Epo Isdbiensi tanquam occasionem prebenti, deinde vener. capitulo et toti clero et subditis ecclesie omnibus ferro et igne denunciavit(s) hostilitates et inimicitias publice tam diu, quousque eis Rmus resarciret damna.

A. 1549, Septembris 23, in capitulo.

325. (Ibidem).. Dni.. ex infelicissimo casu Rdi dni Iohannis Skrzetuszewski canonici et officialis Poznan. atoni[ti], cui non ita pridem manus sinistra cum palma per Lagiewniczski et Trampczynski diffidatores et hostilitatis denuntiatores omnibus personis spiritualibus propter Rmum dnum Epum Isdbiensi am-

putata est in domo sua propria hora XVI circa mensam adhuc post prandium sedenti, ut libertati et securitati sue consulerent.. uno voto decreverunt, ut sub privatione refectionum quilibet ipsorum dnorum servaret per II famulos bene valentes et armatos utque singuli illorum tribus excubiatoribus a qualibet vigilia et custodia nocturna et diurna suo quisque die solveret et daret per gr. I et provisionem victus; et quod quilibet ipsorum dnorum capitularium vicariorum ecclesie cathedr. Poznan., qui domos habet intra et extra muros summi templi Poznan., de qualibet domo sua daret per gr. I pro huiusmodi excubiatoribus, quando eum ordo tetigerit; et hoc durantibus insidiis istis grassatorum, cuius rei providende, constituende et ordinande [officium] commiserunt Rdo dno archidiacono Srzemensi ipsum huiusmodi negotiis preficiendo et custodibus mandaveruntque omnibus subditis suis de Chwalischewo, Ostrow et Zawady, ut etiam ipsi tempore huius ardentissime necessitatis custodes darent et assignarent et, dum signum per campane pulsum daretur, omnes armati in subsidium convenirent; omnes autem famuli dnorum capitularium, quando cum suis dnis ad ecclesiam [causa] audiendi divina officia veniunt, remaneant ante hostium ecclesie cum armis et alterum sit semper clausum et bene obseratum.

A. 1549, Octobris 7, in capitulo.

326. (Acta capit. XII).. Dni.. decreverunt tenendam et servandam custodiam nocturnam de communi fisco utque homines subditi de Chwalischewo duo et de Ostrow ac Zawady unus quolibet die custodiant portas Summi.

A. 1549, Octobris 14, in capitulo.

327. (Acta capit. XII). Dni.. propter varias insecuritates, que dnis capitularibus ex diffidationibus et denuntiatione hostilitatis propter Rmum dnum Epum Isdbiensi per Lagiewniczski et Starczynowski imminent, propter quas ipsos dnos ad loca tutiora et securiora ab ipsa ecclesia abire oporteat et advenire ad hanc ipsam ecclesiam alios non audere.. decreverunt prox. futurum generale capitulum s. Martini Epi et Confessoris transponendum.. ad Dominicam Invocavit.. sub ratihabitione.. Rmi dni Epi Poznaniensis.

A. 1549, Octobris 24, in capitulo.

328. (Acta capit. XII). Dni.. ut eo diligentior et certior fieret clausura portarum summi Poznan., attenta fidelitate et integritate nobilis Thome Schichinsky, eidem ratione occlusionis ipsarum portarum decreverunt.. solvendum I flor. pro quolibet quartuali et ad quamlibet clausionem et apertionem earundem portarum quilibet dnorum tenebitur mittere suum unum famulum armatum sub pena privationis refectionum illius diei, quo non miserit, toties, quoties neglexerit.

A. 1549, Novembris 15, in capitulo generali.

329. (Acta capit. XII). Decreta dnorum loquendi cum Rmo.. In domo dni custodis Chabielski dni prelati et canonici.. concluderunt loquendum cum Rmo dno, ut ipse navaret operam, qui prebuit occasionem diffidationibus siccariis Lagiewniczski et Trampczynski, quo negotium hoc, propter quod diffidarent, ad-

vocetur per S. Mtem R., cuius iudicio unacum senatu suo subiciatur, et quod etiam ipse Rmus defenderet suos prelatos et canonicos ac totum clerum et subditos ecclesie ab istis diffidatoribus ac custodiam ponat. Item ut magistris collegii, quibus salaria pro lectis lectionibus scholaribus per duo quartalia anni ob retentionem arende de bonis Stawischin [debentur], per suam Rmam Ptem solvantur. Item ut litteras diffidorum scriptas ipsi dno Rmo et dnis de capitulo sua Rma Dnatio per suos nuntios publicaret et denuntiaret dno Capitaneo admoneretque illum, quo memor sit debiti et officii et defenderet regnicolas ab istis diffidatoribus.

Item denuntiandum eidem Rmo dno, quod subditi dnorum, Chwalischowienses et Ostrovienses oppidani, ac sue Rme Dnationis, propter gravem ac magnum sumptum in facienda custodia tam diurnis quam nocturnis horis in portis Summi ac ipsis oppidis nimium gravantur ac depauperantur ex data occasione diffidationis per suam Rmam Dnationem.

Item dni prelati et canonici unanimi [voto] ac de scientia et speciali voluntate sue Rme Dnationis litteras tenoris infrascripti ad diffidatores Lagiewnyczki et Trampczynski rescribendas decreverunt et michi Gregorio mandaverunt, que littere sic scripte prius sue Rme Dnationi per dnum canonicum Obieziński sunt demonstrate. Quarum tenor est talis:

Panye Lagiewnyczki y panye Trampczynski. Vidzielyszmy dwa lysty wasche odpowiednie yeho mylosczy kxiandzu Byskupowi Poznanskiemu y nam capitulie przesx kxiandza Valentego plebana s coscielney Goslyny przyslane, s ktorzechesmy vyrozumyely, ysch chczecie skodzicz yeho myloscz ksiandza Biskupa y nasz y poddane yeho Mczy y nasche, czemu szie sdzywicz ny mozemy, bos my wam nycz nyewinny, a wschakosch yeho Mczi kxiandza Biskupa prossylyszmy, yzeby yeho Mcz y szamy sziebie y duchowienstwo swe y poddane koscielne od tych trudnosczy waschich raczil yeho Mcz wyswiebodzicz a wam yeho Mcz, yesly by byl czo wynyen, nagrodzicz. Ieho Mcz kxiandz Byskup dossicz szyroko y wywody sluschnemy przed namy obmowę czynyl, powiadayacz, ysch wzadney rzeczy nycz nye yest wynyen, a wschakze yeho Mcz za radamy naschemy ktemu szye przichilicz raczil, yschby swą nyewynnosc chczial dacz uznacz yeho Crolyewskiey Mczy y radam yeho, a thak yesly byscie thesch natho chczeli swolyz a nya wyroku yeho Crolyewskiey Mylosczy y rad yeho przestacz, prziczy nyemyszie ku yeho Mczy kxiandza Biskupa, yschby yeho Mcz podnyosl a zlozyl wywolanye wasche s croljestwa y gleyt wam wyprawyl u yeho Crolyewskiey Mczy do sluschnego czassu ku theyto sprawie, a thak dayczie nam znacz rychlo, czo w they rzeczi maczie wolya uczynycz. Przy tym racz wam Pan Bog dacz lyepschą mysl. Datum Poznanie f. VI ante festum s. Elisabeth an. Dni 1549. Pralaczy y canonici wschitka capitula cosciola glownego Poznanskiego.

A. 1549, Decembris 9, in capitulo.

330. (Acta capit. XII). Dni decreverunt dare dnis archidiacono Szremensi, Lanczski et Vedelski, bis ambulanti ad dnum capitaneum Poznan. in facto diffidationis per Lagiewnyczski et Trampczynski, duas deputationes.

A. 1549, Decembris 23, in capitulo.

331. (Acta capit. XII). Dni ut custodia in partibus ambabus et turri ecclesie

melior fieret, decreverunt duplum contribuendum, cuius exactorem dnum Lanczski constituerunt utque custodibus ipsis solveret.

A. 1550, Ianuarii 7, in capitulo.

332. (Acta capit. XII).. Dni.. propter insecuritates ex diffidatoribus Lagiewnyczski et Trampczynski imminentes decreverunt ponendam custodiam usque ad Dom. Letare prox., pro qua dabitur de pecunia ex Gryna data, que rursus de pecuniis capalium ad refectones distribuendas mutuatis postquam(s) restituetur.

333. (Ibidem). [Articuli coram Rmo proponendi] — Quod sua Rma Ptas ademit facultatem dnis executoribus testamenti generosi olim dni Hieronimi Mossynski eius legata legatariis distribuendi et ipsamet Rma Ptas ingressit se in distributionem legatorum ac existens distributor legatorum iudicabat eas ipsas causas, ubi se et iudicem ac partem faciebat, precipue cum non constat de illorum negligentia.

Item quod sua Rma Ptas spreto consilio dnorum, quos abiecta cautione petita per ipsos dnos executores danda de evincendis illis ab omnibus impetitoribus occasione depositi extradendi eisdem dnis executoribus sive sue Rme Pti, eosdem dnos de capitulo excommunicavit.

Item quod sua Rma Dnatio evictores pro dna Maczieyowa Mossynska erga Rmum dnum Epum ab impetitore Lagiewnyczki non urget.

Item quod sua Rma Dnatio non detulit R. Mti, quia mandata sue R. Mtis spreta sunt et non exequuntur contra diffidatores, quinimmo eosdem conservant in suis bonis.

Item quod sua Rma Ptas insciis dnis capitularibus de thesauro ecclesie, adacto et compulso dno vicecustode, recepit vi et potenter depositum.

Item quod ipse, ex occasione per eum prestita diffidationis, ipsos dnos capitulares et totum suum clerum ab ipsis diffidatoribus non defendit neque vindicatur.

A. 1550, Martii 3, in capitulo.

334. (Acta capit. XII).. Dni.. propter diffidationes factas per litteras ex parte Lagiewnyczki et Trampczynski iam aliquotiens transmissas unanimiter.. decreverunt, ut custodia fieret quodque unus custos locetur in turri campanarum, alter in porta versus Chwalischewo summi Poznan., occludanturque per portulanos et nobilem Thomam Schischinski, cui ipsi dni de capitulo promiserunt se daturos per gr. 30 pro quartuali anni quolibet.

Item rogandus Rmus dnus, ut bona Stawischyn quemadmodum in arendam illi eadem dederant ad III annos, rursus eadem bona Stawischinensia post iam lapsam arendam pro festo s. Martini preterito libere dimitteret dnis capitularibus. Item requiratur pro fabrica ecclesie, ut solveret, quandoquidem est summe necessaria. Et consulatur de commendatore, quid agendum sit, quod recusat dnos capitulares et totum clerum a malefactoribus defendere. In quibus rebus ad suam Rmam Dnationem deputaverunt dnos Obyeziński, Ponyatowski et Vissoczki.

A. 1550, Martii 10, in capitulo.

335. (Acta capit. XII).. Dni.. longo et fere per multas septimanas quotti-

diano tractatu sufficientique premissa deliberatione concluderunt unanimiter, quod deinceps ad nullos tractatus neque ad aliquam ordinationem de bonis Stawischyn neque ad altare fundandum et in censibus in ipsis bonis emendis erigendum.. consentient.. nisi prius ipsa bona Stawissinensia, que fuerunt per Rmum olim dnum Iohannem Latałski epum protunc Poznan. vener. capitulo Poznan. in dispositionem illius iam olim data, Rmus dñus Benedictus Isdbiński epus modernus Poznan., quorum possessionem ad triennium duntaxat iure locationis et arende ab ipso vener. capitulo nactus est iamque pro festo divi Martini prox. preterito expiravit, rursus in manus eiusdem capituli sui.. restitueret et dimitteret, alioquin protestati sunt, quod nullas provisionis ordinationes collegii ac magistrorum et scholarium in eodem collegio inhabitantium se deinceps intro-mittent..

A. 1550, Aprilis 9, in capitulo.

336. (Acta capit. XII).. Dni.. deputaverunt.. dños cancellarium et custodem Gnezn., canonicos Poznan., et in casu fortuiti et impedimenti alicuius vel absentie alterius illorum suffecerunt illi vener. dnum Michaelem Skrzetuschewski, ad conventum generalem Piotrcoviensem pro festo ss. Philippi et Iacobi apost. prox. futuro celebrandum in certis negotiis ecclesie tam communibus cum Rmo dno Epo, quam suis propriis capitularibus in eo ipso conventu coram S. Mte R. seorsum vel etiam simul et toto senatu agendum, ordinandum omnia et singula illis articulatim in scriptis data..

A. 1550, Aprilis 21, in capitulo.

337. (Acta capit. XII).. Dni.. ad delationem Rmi dñi Epi Isdbiński per nuntios sue Rme Dnationis ad vener. capitulum factam, quod inter illos de gremio dños essent quatuor, qui in sue Rme Dnationis mortem consciverunt et conspiraverunt essetque inter eos unus, qui cum alteris pacisceretur pro una sexagesima pecunie, quod interfici omnino deberet, quando proficisceretur ad conventum Piotrcoviae celebraturum, purgantes sese iuramenta corporalia pre-stiterunt et quilibet eorum prestitit ad S. Scripturam, quod hoc non fecerunt neque facto neque intentione neque per se nec per submissas personas alias nulla via mundi attentasse neque talem de fratribus scire.

A. 1550, Aprilis 19, in capitulo.

338. (Acta capit. XII).. Dni commiserunt.. dno Iacobo Shischynski canonico, ut ipse, qui est vicinior portulano, claves portarum conservaret superintenderetque in hostiarium, ne aperiret nocturnis temporibus, cui hostiario prius dederunt florenum, nunc vero $\frac{1}{2}$ marcam.. dandam decreverunt.

A. 1550, Iulii 10, in capitulo generali.

339. (Acta capit. XII).. Dni.. admiserunt unanimiter kmethonibus id humiliter petentibus, ut ipsi, qui ante hac arabant nobili dno Iohanni Krzessynski pro pascuis tribus vicibus per mediam duntaxat diem, videlicet *na iars, na ugor* et *na zassyenye*, quandoquidem ipsemet nobilis suis duobus aratris istos agros colit, possent loco huiusmodi culture dictorum suorum agrorum metere de qua-

libet domo per unam falcem tribus duntaxat diebus integris et quartam diem ex antiquo solitam, ceteros vero dies integros falcastrabunt prata, avenam et fenum rastrabunt iuxta veterem consuetudinem.

A. 1550, Septembris 1, in capitulo.

340. (Acta capit. XII). Dni.. decreverunt nequaquam consentiendum in contributionem contra Lagyewnyczki et Trąpczynski, diffidatores Rmo, omnibus personis spiritualibus et secularibus subditisque Rmi et vener. capituli, neque in privato neque in generali capitulis.

A. 1550, Octobris 27, in capitulo.

341. (Acta capit. XII).. Venientes nobiles Iohannes Lathalski, Strzezek, Franciscus Turek et Petrus Ziemyelnynsko et alii plures nobiles personaliter, cum Laurentio Lagyewnyczki et Bartholomeo Trampczynski, diffidatoribus ac mutilatoribus vener. dñi Iohannis Skrzetuschewski, coram.. dñis capitularibus protestati sunt solenniter, quia ipse Lagyewnyczki paratus erat parere et satisfacere concordie inter ipsum et Rmum dnum Benedictum Isdbiński epum Poznan. per medium Illustrium et magnificorum dñorum Ianussii Lathalski comitis in Labishyn Poznan. et Iohannis Tanczynski Sandomir. palatinorum etc., quod videlicet pro mutilatione prefati dñi Skrzetuschewski deberet sedere in curia episcopali Poznan., ubi ei locus assignaretur; ipse quoque Rmus prefatus deberet sibi dare M florenos etc.

A. 1550, Novembris 13, in capitulo generali.

342. Acta capit. XII).. In stuba maiori in atrio superiori curie episcopalis circa ecclesiam cathedr. Poznan. site Rmus.. dñus Benedictus Isdbiński D. g. Epus Poznan. cum suis prelatis et canonicis ecclesie eiusdem capitulariter congregatis eosdem sic affatus est, quod sua Rma Ptas intellexisset nonnullos de gremio scandalose et licentiose vivere ac a suo statu et conditione exorbitari, proinde ipsos dños de capitulo ut sua membra dignata est charitative adhortari, ut iuxta statuta sua et sanctiones canonicas de talibus exorbitantibus inter sese perquirerent ac in huiusmodi iuxta exigentiam excessus eorum animadverterent. Quod si ipsi dñi de capitulo negligentes in correctione sui fuerint aut remissi, extunc suam Rmam Ptem in eosdem animadvertere oporteret pro debito et officio suis. Ceterum si quid quoque in sua Rma Pte talis quid fuerit, quod dignum esset emenda, id sue Rme Pti declarent et admoneant, quorum admonitioni libenter se parituros obtulit:

Item que sunt onera maiora et minora ecclesie.

Item de ratione facienda capalium.

De consiliis datis adversariis Rmi dñi in causa Stawishyn.

Item de disuasoribus Lagyewnyczski; item de litteris ad Lagyewnyczski scriptis.

Item quo iure muros et portas summi Poznan. possident.

Item de malo regimine villarum prestimonialium, utque visitatio earum generalis practicetur.

511. (Ibidem). Ratio vener. dni Bartholomei Siekierzeczki canonici Poznan. collectoris contributionis duplae de perceptis et expositis pecuniis ex eadem contributione pro R. Mte laudata anno preterito in synodo Petrkovienſi a clero diocesis Poznan. exacta coram.. dnis Francisco Vissoczki cantore, Iohanne Skrzethuszewski, Michaele Skrzethuszewski et Petro Kuneczki canonicis facta in loco capitulari..

Decanatus Poznan. et primo de ecclesia cathedr. percepta:

Rmus dnus Epus Poznan. reposuit de episcopatu suo flor. 200 in moneta.

De prelaturis et canonicatibus percepta: flor. 106 gr. 6; debita in eisdem flor. 24 gr. 24.

Ab altaristis ecclesie cathedr. percepta: flor. 13, gr. 26. — Ibidem remanent in debitis altaria decem, quorum possessores et valor taxae nescitur; sed dni calculatores pro notitia eorum ad registra dni Chobienski et Stareski collectorum immediate preterite contributionis modernum dnum collectorem remiserunt, ut ex eis notitiam aliquam habere possit.

Collegii s. Marie in Summo percepta ex prebendis flor. 8; debita in eisdem flor. 6 gr. 12.

Ab altaristis percepta ibidem: flor. 2 gr. 11; debita in eisdem flor. 1 gr. 4. Ab substitutis ibidem percepta: gr. 8; debita in eisdem gr. 6.

Collegii s. Nicolai percepta: flor. 5 gr. 21; debita in eisdem: flor. 2 gr. 12. Ab altarista ibidem gr. 24; debita in eisdem gr. 24.

Parochialis s. Margarethe percepta: flor. 1 gr. 5, apud s. Iohannem altare tenetur gr. 10, altare apud s. Barbaram debet gr. 12.

In civitate Poznaniensi:

Collegii s. Marie Magdalene percepta: flor. 15 gr. 18, debita in eisdem gr. 24, a vicariis, sacristiano, organista etc. percepta: gr. 19.

Altaristarum percepta: flor. 17 gr. 26; debita in eisdem: flor. 4 gr. 3.

Gratualiste ibidem gr. 6.

Collegii S. Stanislai percepta: flor. 5 gr. 17; altaristarum ibidem percepta: gr. 27.

Altaristarum s. Gertrudis percepta: gr. 18.

Altaristarum ad OO. Sanctos percepta: gr. 28; debita ibidem: gr. 40.

Oraculi s. Crucis percepta: gr. 24.

Parochialis s. Martini percepta: flor. 1 gr. 13; altaristarum ibidem percepta: flor. 1 gr. 2.

Oraculi s. Spiritus percepta: flor. 2.

Parochialis s. Adalberti percepta: flor. 4 gr. 10.

Summa perceptorum intra et extra menia civitatis Poznan. flor. 390 gr. 9; summa debitorum ibidem flor. 43 gr. 1.

Parochialium decanatus Poznan. percepta: flor. 43 gr. 27; debita in eisdem: flor. 6 gr. 24.

Decanatus Pisdrensis:

In civitate Pisdrensi percepta: flor. 8; debita ibidem. gr. 13; parochialium percepta: flor. 30 gr. 11; debita in eisdem: gr. 43.

Decanatus Obornicensis:

In civitate percepta: flor. 6 gr. 7½; de parochialibus percepta: flor. 77 gr. 1½, debita eiusdem decanatus: flor. 17 gr. 8.

Decanatus Steszeviensis:

Percepta: flor. 24 gr. 10; debita eiusdem decanatus: flor. 1 gr. 21.

Decanatus Szremensis:

In civitate percepta: flor. 11 gr. 8; debita ibidem: flor. 1 gr. 24. — Parochialium eiusdem decanatus percepta: flor. 85 gr. ½; debita in eisdem: flor. 12 gr. 27½.

Decanatus Costensis:

In civitate percepta: flor. 13 gr. 18½; debita ibidem: flor. 11 gr. 26½. — Parochialium eiusdem decanatus percepta: flor. 32 gr. 15, debita in eisdem: flor. 16 gr. 23½.

Decanatus Nove Civitatis:

Percepta: flor. 61 gr. 28½; debita in eodem: flor. 10 gr. 22½.

Decanatus Schovens:

Percepta: flor. 4 gr. 11; debita in eodem: flor. 31 gr. 5.

Decanatus Grodzicens:

Percepta: flor. 22 gr. 23; debita in eodem: flor. 17 gr. 16.

Decanatus Wronicensis:

Percepta: flor. 41 gr. 11; debita in eodem: flor. 27 gr. 6.

Decanatus Miedzirecensis:

[Percepta]: flor. 2 gr. 9; debita in eodem: flor. 22 gr. 7.

Collegii in Szroda percepta: flor. 19 gr. 3½; debita ibidem flor. 3 gr. 12. Abbatiarum percepta: Lubinensis flor. 32, Obrensis flor. 8, Paradisiensis flor. 10, Bledzoviensis flor. 6; summa flor. 56. In debitis: Przemetensis flor. 12.

Summa percepta contributionis facit flor. 930 gr. 14.

Summa debitorum facit flor. 238 gr. 10.

Summa simul iuncta percepta cum debitis: flor. 1168 gr. 24.

Exposita de contributione: collectoribus flor. 16, cursoribus flor. 5, doctori Sarbinio flor. 6. Summa: flor. 27.

Concordantia: Concordatis perceptis cum expositis compertus est dnus Siekierzeczki collector apud se habere in paratis flor. 883 gr. 21, quos thesauro regio tradet.

A. 1558, Maii 21.

512. (Acta capit. XIII).. Rmus.. dnus Stanislaus Osius D. g. epus Varmiensis vir prudentia, sanctitate vite, morum probitate, in rem publicam Christianam pietate preditus proficiscendo Romam gratia edocendi status religionis orthodoxe in regno Polonie in presentiarum observate per Sedem Apost. vocatus huc Poznaniam venit et gratus hospes toti clero extitit et in curia episcopali statio sibi data est, qui in crastino in civitate ecclesias devotissime cum familia sua obambulando in castro apud Magnif. dnum Ianussium a Coscieliecz capitaneum M. Polonie pransus est et tandem postridie in Costan pedem movit per Wratislaviam ad Italos iturus.

A. 1558, Iunii 30, in capitulo generali.

513. (Acta capit. XIII). Dni inherentes statutis suis capitularibus, que disponunt a correctione fraterna tractatus capituli generalis esse incipiendos, premissa ante omnia charitativa admonitione per dnum presidentem ad correctionem fraternam processerunt in hunc, qui sequitur, modum:

514. (Ibidem). Dni tractantes de moribus et vita Rdi dni Martini Isdbiensi de Rusiecz archidiaconi Poznan. collaudaverunt ipsum in moribus, admonentes, ut in eis persistat, nepotem vero suum Albertum Rusieczki, qui vita et moribus dissolutus existens, hominibus in Chwaliszewo et Szrodka sepe fit molestus et iniuriosus, coherceat atque compescat et a talibus reprimat.

515. (Ibidem). Dni collaudantes vitam et mores Rdi dni Francisci Visoczki cantoris et officialis, eundem admonuerunt, ut diligentior sit in colligendis votis et conclusionibus negotiorum capitularium attendatque in fratres rixosos, ne contendant in capitulo in dedecus et scandalum plurimorum; non concludat causas, nisi exauditis et collectis votis omnium, homines ad capitulum in negotiis suis venientes non expediat non premissa tractatu, presbiteros et sacerdotes ab iniuriis eorum pro posse defendat, notarios suos noctu per tabernas discurrentes cohibeat.

516. (Ibidem). Dni vener. dnum Iohannem Skrzethuszewski canonicum admonuerunt, ut se comprimeret a suis affectibus, videlicet iracundia et clamoribus illi nocivis et aliis scandalosis; cum plebano in Giecz, cui dicitur ager plebanalis per se fuisse adeptus et cum quo iam dudum litigat, benignius agat.

517. (Ibidem). Dni vener. dnum Iohannem Corvinum doctorem admonuerunt, ut in locum suum lectorem theologie ad perlegendas lectiones in collegio ordinaret et sufficeret, elemosinas scholaribus tribueret largius.

518. (Ibidem). Dni egre ferentes, quod vener. dnus Stanislaus Obieziński canonicus mulierem quandam Margaretam servilem suam, de se suspectam et cum qua dicitur pueros procreasse, in domo sua canonicali non ita pridem nuptui tradidit et copulavit nuptiasque solennes sub presentia Rmi. dni Stanislai Osii D. g. epi Varmiensis, Romam proficiscentis per Poznaniam tunc in curia episcopali in Summo huc consistentis, fecit in scandalum et murmuraciones multorum hominum ac dedecus status sui canonicali totiusque cleri, decreverunt.. ut omnino eandem mulierem cum marito suo expediat neque eosdem nuptos circa se huc vel in villis detineat amplius infra hinc et festum s. Michaelis prox. sub pena C marcarum pecuniarum neque pueros circa se foveat cum muliere prefata procreatos; admonentes ipsum, ut infra vigilias a colloquiis cum aliis confratribus suis sepe exerceri solitis, a deambulatione de loco in locum infra divina se abstineat, de loco capitulari citius quam alii non exeat, sed pacificus ad finem tractandorum negotiorum permaneat etc.

519. (Ibidem). Dni vener. dnum Bonaventuram Chobienski admonuerunt, ne carnes diebus ab ecclesia prohibitis comedat vel si eis propter adversam suam valetudinem uti illi licuerit vel contigerit, familie eiusdem vesci non permittat, plebanatus suos secularibus personis et in fide suspectis contra statuta provincialia non arendet, per se existens vir doctus contionetur, horas canonicas infra vigilias et contionem non oret, quas domi mane expedire tenetur.

520. (Ibidem). Dni vener. dnum Michaelem Skrzethuszewski canonicum

admonuerunt, ut ad Bednarkam in Ostrow, ubi continuam sessionem agere apud Rmum dnum presulem Poznan. delatus est, non ambularet, homines de Chwaliszewo ac alios subditos capitulares iurisdictioni sue commissos in negotiis eorum ad capitulum, exceptis causis appellationum et gravaminum, non admittat, sed solus expediat.

521. (Ibidem). Dni vener. dnum Petrum Cuneczki canonicum admonuerunt, ut ad ecclesiam superpiliciatus incederet, infra vigilias ac alia divina officia non colloquatur cum fratribus, ab officio vigiliarum ante tempus constitutum et consuetum non discedat.

522. (Ibidem). Dni vener. dnum Stanislaum Stareski canonicum admonuerunt, ne conversationem habeat cum hominibus levis conditionis in Chwaliszewo ad nuptias et sessiones ambulando; nomen Domini, quo sepe in affectionibus suis iurando utitur, in vanum non assumat, infra vigilias et contionem sileat, calceatus et non crepidatus ad ecclesiam incadat.

523. (Ibidem). Dni vener. dnum Iacobum Lanczki canonicum admonuerunt, ut sit diligentior et assiduus in sacrificacione missarum, presertim occurrente sua septimana, cum muliercula quadam Agnete dicta, cum qua dicitur puerum procreatum habuisse et illi domum in Chwaliszewo emisse, amplius nullum commercium habeat sub pena privationis refectionum per unum mensem.

524. (Ibidem). Dni vener. dnum Albertum Wloszczieewski canonicum admonuerunt, ut gestus curiales, qui aliquando tum in verbis tum in factis in eo cernuntur, postponeret, fratres non irrideat, immo illis deferat, amore et honore prosequatur gravitatemque status sui apud seculares homines et ubique servet.

525. (Ibidem). [Dni] dnum Iohannem Przespolewski canonicum admonuerunt, ut famulos insolescentes et presertim quendam puerum, qui sepius hominibus in Chwaliszewo ambulando pro panibus fit molestus, cohiberet ab insolentia.

A. 1558, Iulii II, in capitulo generali.

526. (Acta capit. XIII). Cum vener. dnus Albertus Wloszczieewski canonicus contra et adversus vener. dnum Bartholomeum Siekierzeczki canonicum graviter coram dnis questus esset, quomodo ipsum non ita pridem verbis iniuriis infra divina in ecclesia publice in presentia multorum astantium et audientium adorsus est et inter alia hec illi obicere temere ausus fuisset, quasi ipse dnus Wloszczieewski canonicus coram Rmo. dno Andrea Czarnkowski D. g. Epo Poznan. dicere et affirmare debuit, tantummodo vener. dnum doctorem Corvinum et dnum Przespolewski canonicos ac se ipsum de continentia et aliis eorum meritis per vener. capitulum collaudatos aliquando fuisse, certos vero se ipsos dnos prelatos et canonicos incontinentem et scandalose vivere, purgandoque dnus Wloszczieewski huiusmodi de se opinionem innocentem litteras Rmi dni Epi Poznan. produxit, quibus sua Rma Ptas scripsit neque id neque quicquam mali de dnis capitularibus coram sua Pte dnum Wloszczieewski locutum esse; quiquidem dnus Wloszczieewski canonicus huiusmodi iniuriam ad animum revocando petiit predictum dnum Siekierzeczki canonicum in poena talionis condemnari, alias secundum prescriptum statutorum capitularium puniri; ex adverso dno Siekierzeczki confitente se hec illi dixisse, dno vero Wloszczieewski hec per se dicta et affirmata per dnum Siekierzeczki contra se negante: dni.. considerantes huiusmodi

lites et controversias partium satis inhonestas et turpes, non solum statui eorum nocivas sed et eosdem dnos prelatos et canonicos famamque eorum bonam et laudabilem conversationem tangentes, decreverunt et dno Siekierzeczki mandarunt ad octavam probare, quod videlicet dnos Wloszciejewski canonicus talia sibi per eum obiecta coram Rmo dno Epo Poznan. locutus est. Et nichilominus prefati dni prelati et canonici super huiusmodi iniuria et infamia eisdem taliter temere irrogata per alterum eorum contra eum scilicet, qui super premissis convictus fuerit, aut in probatione legitima defecerit, salvam actionem et correctionem reservaverunt.

527. (Ibidem). Quoniam vener. dnos Siekierzeczki tempore censure de vita et moribus dnorum charitative facte non aderat, dni tractantes similiter de vita, moribus, ac conversatione eiusdem dni canonici Siekierzeczki, recensentes priora decreta et admonitiones suas fraternas contra ipsum esse factas, eisdem inherentes, adhuc ad presens admonuerunt ipsum dnum canonicum, ut se erga fratres dnos prelatos et canonicos honestius gerat, verbis et factis illis non detrahat neque se aliis anteferat ac inter nobiles et ubique de dominis bene sentiat et loquatur, verbis iniuriis eos non afficiat neque cum eis contendat, humilem et non elate mentis se prebeat, infra divina et vigilias colloquia non exerceat, de loco ad locum in ecclesia non discurrat, sed potius in uno loco se contineat, vota aliorum fratrum non interrumpat, vitam et mores eorum non sinistre iudicet. Et quoniam in aula dnorum de Gorka in civitate et curia Rmi dni Epi ac inter vulgum publica vox est et fama ipsum dnum canonicum quandam mulierculam Magdelanka dictam adamasse et cum ea rem habere eandemque cum matre in Ostrow in conspectu omnium sumptibus propriis fovisse, victum et amictum prestare, que sepiissime ad curiam dni canonici similiter et dnos canonici ad eam frequentare dicitur et que sub absentia sue Dnationis per puerum Perek custoditur, in dedecus status sui canonicalis ac omnium presbiterorum scandalum plurimorum Christifidelium, proinde decreverunt ipsumque dnum canonicum admonuerunt et ei mandaverunt, ut omnino huiusmodi mulierculam a se alienaret, cum ea amplius commercium non habeat, nec ad se ambulet et potius eam hinc ableget et non foveat sub pena maioris animadversionis in eum dnorum capitularium in defectu non partitionis presenti charitativo monitorio. Canes valteres ad venandum statui spirituali prohibitos non alat, quin potius sumptus in eos ex patrimonio Christi seu beneficiis ecclesie exponi solitos pro scholaribus et pauperibus convertat.

528. (Ibidem).. Dni collaudantes vitam, mores et doctrinam vener. dni doctoris Pauli Sarbinii canonici eundem admonuerunt, ut locos evangeliorum in contionibus integre, debite breviterque expediat, contra scismaticos et sectarios cum vehementia non invehat, sed potius in lenitate Spiritus doceat verbum Dei, ut convertantur lectionesque eius vocationi incumbentes legat.

529. (Ibidem). Conclusiones et articuli Rmo deferendi:

Obsequiis et orationibus nostris in gratiam Rmi dni diligentissime commendatis precamur, ut sua Rma Dnatio quam diutissime vivat successibusque quibusvis felicissimis semper floreat et augeatur.

Tandem inprimis reducendus est in memoriam sue Rme Dnationis zelus domus Dei et religionis fideique Christiane orthodoxe pietas, ut videlicet sua

Rma Dnatio amore Dei et fidei Christiane propugnante charitate in presbiteros apostatas, scismaticos et hereticos in diocesi sue Rme Dnationis impune in dies crescentes in eorumque erroneas et falsissimas sectas et opiniones diligenter animadvertat eosdem capi et carceribus strictissimis deputari mandet; nam eorum hec libera licentia hincinde impune perambulandi et doctrinas erroneas spargendi magnam iacturam et satis gravem in grege Domini paritura est et precipue de Matheo in Gostin, Petro in Pniewi et aliis eorum multis sectatoribus et discipulis.

Item roganda est sua Rma Dnatio, ut cum dno palatino Lanciensi de Gorka graviter et serio expostulet, quomodo sua Magnificencia calices, monstrantiam argenteos et cruces omnes ecclesie in Vronki restituat et restituere mandet.

Aequum quoque videtur dnis de capitulo, ut sua Rma Dnatio instaret apud dnum Archiepum, ut ante conventionem regni generalem futuram conventionem episcoporum faciat et quosdam in mutuam amicitiam et fidem reducat, ut uno spiritu et uno corde concordet et unanimes in votis et defensione religionis et fidei catholice sint, dominorum quoque secularium et precipue senatorum regni favores et amorem sibi concilient, et hoc iuxta colloquium Volboriense.

Item pro comperto habent dni, quod sua Rma Dnatio libenter habere cupit in curia sua virum doctum et verbi divini predicatorem idoneum, quare commendant sue Dnationi Rme dnum prepositum Vielunensem artium magistrum virum doctrina et pietate non postremum, qui se per litteras dnis ultro obtulit et hanc provinciam predicandi verbum Dei libenter Poznanie suscipere vult, ut sua Rma Dnatio honesta provisione contentum in curia sua fovere dignaretur.

Inherentes dni diligentissimis et instantissimis petitionibus suis prioribus, obsecrant per misericordiam Dei suam Rmam Dnationem, ut in defectus summos ecclesie sue cathedralis iam tandem intendat, membranas undique patentes et pervias, horologium, cappas, ornatus et vestes ecclesie reparare mandet, vinum in tempore pro ecclesia sua, quod iam deficit, et ceram comparet.

Item ut sua Rma Dnatio secundum statuta provincialia nova et vetera carceres privatos pro castigandis erroneis et scandalosis clericis et presbiteris et aliis hominibus excessivis in curia sua Poznan. habeat illosque carceres in Crobia restaurare curet, sunt enim hoc tempore plurimum utiles et necessarii.

Item ut sua Rma Dnatio miserie et paupertati vicariorum ecclesie sue Poznan., quorum non minor pars duntaxat extat, misereatur et eorum dignam rationem habeat, decimam aliquam illis sua Rma Dnatio donare dignetur.

Ibidem dni cum conclusionibus in presenti capitulo factis ad Rmum dnum Epum in Cziazim.. dnum Albertum Rudniczki canonicum deputarunt..

530. (Ibidem).. Dni.. continuantes capitulum generale ss. Petri et Pauli apostolorum.. ad petitionem subditorum suorum oppidi Chwaliszewo.. per seniores plebis nomine eorum factam commoditati et bono regimini eiusdem oppidi consulere et deordinationi ac incommoditati obviare cupientes.. consenserunt.. et permiserunt articulos infrascriptos.. observandum fore:

In primis ut seniores omnium contuberniorum artificum et mercatorum liberam electionem seu nominationem duorum proborum virorum ex oppidanis et subditis possessionatis de Chwaliszewo habeant, quos electos seu nominatos

singule fraternitates dno procuratori vener. capituli pro tempore esistenti in cedula in scriptis sub sigillo contubernii sui ante tempus electionis proconsulis et consulum in septimana porrigent ex eisdemque nominatis et non ex aliis dnus procurator proconsulem et consules oppidi eligat.

Item concesserunt, ut eodem die, quo proconsul cum consulibus per dnum procuratorem eligentur, seniores anni preteriti omnium contuberniorum et plebis advocatum (circa quam communitatem seu plebem proprietas advocatiae per eam empte existit), quem noverint Reipublice commodiorem, eligant.

Item concesserunt, ut omnes fraternitates oppidi prefati habeant plenam facultatem eligendi sibi seniores inter se, quos sciant fraternitati illorum et reipublice commodiores et utiliores.

Item ut ceteri oppidani et subditi nulla artificia laborantes habeant quoque facultatem eligendi sibi duos probos viros, quos sciverint, in seniores, qui prestituto quoque iuramento erunt sicut ceteri seniores, alias *praisiezny*.

Item permiserunt et omnino preceperunt, ut omnes actus tam iudicarii quam extraiudicarii in acta proconsulis et advocati non per quempiam alium nisi per iuratum notarium scribantur.

A. 1558, Octobris 17, in capitulo.

531. (Acta capit. XIII).. Dni recensentes cum solennitate prandii rationem generalem proventuum capitularium per antecessores eorum dnos prelatos et canonicos fieri observatam, in cuius collatione prelati et canonici discordes et iurgiosi sibi invicem reconciliabantur et tandem in generali capitulo in tractandis rebus capitularibus et ecclesie concordēs fiebant, inherentes antike consuetudini dudum observate decreverunt, ut dnus procurator capitularis finita sua ratione prandium pro dnis rationi interessentibus de pecuniis remanentiarum in rationibus compararet, eosdem honesta collatione acciperet et tractaret.

A. 1558, Novembris 5, in capitulo.

532. (Acta capit. XIII). Articuli et informatio ad Rmum dno nuntio:

Inprimis collegii nostri orationes, observantiam et benevolentiam ad Rmum dnus Orator perferat doloremque nostrum, quem maximum ex egra valetudine eius, ut littere ad nos pro medico scripte testate sunt, cepimus, exponat affirmetque nos pro sanitate eius recuperanda esse continuos apud Deum deprecatores.

Deinde explicabit et litteras S. Mtis R. monstrabit, quid Mtas R. a nobis velit, nempe ut privilegia, que in thesauro ecclesie observantur, in proximis comitiis exhibeamus secundum proxime actorum Varszeviensium comitiorum constitutionem et recessum. Roganda itaque est sua Ptas Rma, ut hac in re suum communicare nobis velit consilium; quin sint mittenda privilegia, ut mandato regis pareatur, dubium nullum est, sed nos vehementer anxios tenet sue Ptis Rme adversa valetudo, ut ipsa comitiis generalibus interesse valeat, si enim intererit, id quod nos a Deo cum fide et pietate exposcimus, faciliora et explicatiora in eo casu essent consilia. Siquidem sua Ptas Rma tractatus comitiorum habendo cognitos, ad quid eiusmodi commonstratio privilegiorum pertinet considerando presenti consilio, cum aliis dnis Epis consilio communicato cause nostre

ecclesiastice et immunitati presto esset. Timemus enim, ne quid ad perniciem iurium et libertatum nostrarum in comitiis decernatur. Si vero sua Rma Ptas in comitiis absens esset, quod Deus avertat, is, quem cum iis litteris mittemus, omni prorsus consilio et auxilio orbatus esset, nec ubi in eiusmodi necessitate consisteret, haberet refugium. Rogetur igitur sua Ptas Rma, obsecratur cum attestatione, ut quoad maxime fieri potest, etiam morbo quo vexatur neglecto, quem potestas divina suffragantibus multorum precibus depulsura est, rationes ineat, ut iis comitiis, que gravissimas tractationes habiture sunt, interesse atque desperate ecclesie cause salutis iurium, libertatum et utilitatum patronus et consultor et tutor esse velit. In tanta rerum confusione, quantam alia etas nulla vidit, in iis presertim comitiis, in quibus iactabitur status ecclesiasticus, ut argumentum prebent isti particulares conventus, in quibus sectarii et turbatores fere omnes nuntii sunt designati, maxime necessariam esse spiritualium senatorum virtutem, prudentiam et auctoritatem. Rme autem Ptis sue dignitas et auctoritas et presens consilium tanta nunc apud omnes etiam adversarios in opinione est, ut sapientibus suis consiliis in tantis rerum motibus saluti publice cum regni tum ecclesiastice plurimum opis ferre censeatur. Hanc ergo occasionem iuvande et sublevande Reipublice ne negligat, monenda, roganda et obsecranda est sua Ptas Rma, si modo illi absque periculo vite facere integrum esse possit; alia in eam sententiam dnus orator perorabit et id sedulo aget, ut eius prudentibus et efficacibus suasionibus Rmum ad iter suscipiendum inducere possit.

Postea negotium cum Przethoczki est commemorandum. Convenerat concordie nomine inter Rmum dnum Epum et Nicolaum Przetoczki de sopiendis contentionibus iuridicis, que illi cum Rmo dno et nostro collegio occasione bonorum Liechnino intercesserant, quas ipse Przetoczki integre sopire debebat, ac omnes controversias cassare, quod hactenus non perfecit. Quare curet apud Rmum dnum orator, ut auctoritate sue Ptis Przetoczki arbitramento magnif. dni Ianussii a Koscieliech palatini Syradiensis et capitanei M. Polonie satisfaciat et de 700 florenis collegium nostrum quietet.

Similiter roganda sua Rma Ptas, ut nepotes olim dni Isdbiensi, domini de Russiecz, nos quietent et liberos faciant occasione bonorum ville Liechnino, ut iam tandem ab utrisque quiescamus et tuti esse possimus.

Item reducendum est in memoriam sue Ptis Rme factum Magnif. dnorum comitum de Gorka, qui summas et census annuos ab aliquot annis retentos, ecclesiastice immunitati adscriptos, septem milium florenorum, in quibus aliquot mansionarie ad cultum divinum dotate fuerunt, a civibus Wratislaviensibus et ex aliis bonis, in quibus census reformati erant, sustulerunt et dotationem foundationemque avorum suorum in nichilum verterunt. Et insuper nobis negotium exhibent de extraditione litterarum fidei nostre creditarum.

Roganda sua Ptas Rma, ut hoc factum in comitiis proponatur et fundatio antecessorum ipsorum et pia institutio pristino statui restituatur aut summa 7000 flor. cum censibus perceptis restituatur. Nobis vero nichil merentibus negotium per illos non exhibeatur, grave enim est nobis fidei nostre penas pendere et tot impensis gravari. Hec res Rmam Ptem suam utpote communis permovere debeat et exuscitare ad nostram innocentiam tuendam.

Postremo adhortetur sua Rma Ptas, ut eorum nomina sectariorum, qui

templa et oratoria ornamentis et rebus deodicatis spoliarunt, hereticis ecclesias occuparunt, contra quos informationes et protestationes solennes iuxta constitutiones comitorum facte et Rmo exhibite sunt, in his comitiis in promptu habeat, ut, cum res postulaverit, in senatu commonstretur sectariorum licentia et improbitas.

Reliquum dno Oratori in mentem veniat, illud: Prudentem mittas, nichil illi dicas.

Psalteristarum pensiones ex molendino Costensi retinentur per vicecapitaneum, nec iam habent, unde vivant; roganda sua Ptas Rma, ut litteris suis vicecapitaneo mandare velit, ut solvendo sit et mandato dni capitanei in presentia psalteristarum facto pareat, alioquin etc.

Causa capituli cum piscatoribus, quia coniuncta est cum Rmo dno, consulendum erit de impensis etc.

A. 1559, Iunii 5, in capitulo.

533. (Acta cap. XIII). Cum vener. dnus mgr. Borsinki senior collegii inter perorandum et valedicendum a dnis capitulariter congregatis pro subsidio ad studia Italica per eum capessenda petisset, dni.. attendentes nonnullos magistros, quibus per capitulum ad studia stipendia dabantur, non aliis artibus nisi phisice operam dedisse, qui revertentes ex studiis rei ecclesiasticae nichil vel parum prosunt, propter quod et ipsi dno mgro Borssinki ad presens subsidium denegaverunt, decernentes et eidem dno mgro promittentes, quod si in facultate theologica vel iurisprudentie studia sua prosecutus fuerit, quibus reipublice ecclesiasticae prodesset, quam primum litteras significatorias officiosas huiusmodi studiorum sub titulo alicuius Universitatis Italicae et sigillo eiusdem, ut moris est, mittet et in capitulo commonstrabuntur, stipendium et subsidium honestum se illi non denegaturos et Italiam missuros pro studiis continuandis.

A. 1559, Iunii 30, in capitulo generali.

534. (Acta cap. XIII). Quoniam iura et statuta capitularia disponunt, ut tractatus generalis capituli ab admonitione et correctione fraterna incipiantur, itaque dni huiusmodi statutis et consuetudinibus istius ecclesie satisfacere scandalisque inter fratres obviare cupientes decreverunt ad scrutinium procedendum moresque et vitam dnorum singulatim censendum in hunc modum:

535. (Ibidem).. Dni tractantes de vita et moribus Rmi dni Francisci Vissoczki cantoris collaudando ipsius conversationem honestam eundem admonuerunt, ut intendat tractatibus negotiorum capitularium et conclusionibus et ne discedat de loco capitulari non determinatis nec expeditis negotiis.

536. (Ibidem) Dni inherentes suis prioribus admonitionibus charitativis vener. dnum Iohannem Skrzethuszewski canonicum admonuerunt, ut iracundie sue et clamoris affectus, quibus etiam et in levi re vincitur, postponeret et ab eis se temperaret, ad villam Kozioglovy prestimoniam propter aliquem casum fortuitum, qui aliquando contingunt (s), solus non equitet, sed famulum semper tum propter aliquod periculum, tum pro honestate status sui circa se habeat.

537. (Ibidem).. Dni tractantes de vita et conversatione vener. dni Michaelis Skrzethuszewski canonici et procuratoris sui, recensentesque nonnulla decreta contra eum fuisse lata, quibus admonitus erat, ut quandam Luciam post mon-

tem habitantem, de qua dicitur esse suspectus, alienaret et ipsi domum emptam vendere et evacuare mandaret utque ad Bednarz in Ostrow non visitet, egredientes itaque contemptum decretorum et mandatorum suorum et quod multi ac varii rumores de eo et eisdem mulierculis inter vulgum passim sparguntur, ne amplius scandala alia exinde sequantur, prehabito inter se mutuo consilio decreverunt et prefato dno canonico Skrzethuszewski districte preceperunt.. ut exnunc et postea cum dictis mulierculis commercium nullum habeat, ad Bednarz amplius non ambulet, neque eandem Luciam nec Bednarzewnam ad se admittat, immo ipsa Lucia alicui probo viro domum vendat et post montem non habitet. Insuper ipse dnus procurator pro debito officii sui mulieres suspectas de oppidis Ostrow et Chwaliszevo et ex domibus post montem, propter quas totus plebs scandalisatur et status spiritualis obtrektatur ac vilipendetur, iuxta priora decreta vener. capituli autoritate pellere faciat et in executionem decreta ponat sub poena XX marcarum pecuniarum irremissibiliter persolvenda..

538. (Ibidem) Dni Rdum dnum Iacobum Dziaduski D. g. epum Enensem suffraganeum Poznan. admonuerunt charitative, ut vita et moribus pro dignitate status sui episcopalis fulgeat, scholaribus et pauperibus elemosinam tribuat.

539. (Ibidem).. Vener. dnum Petrum Cuneczki canonicum dni admonuerunt, ut infra vigiliis et divina officia non colloquatur neque a vigiliis ex ecclesia discedat, sed perseveret secundum consuetudinem et statuta capitularia dudum observata sub privatione refectionum illius diei, alias devotiorem se reddat, contiones diligentius audiat et non dormiat. Item suspicionem hominis occisi per famulum sibi obiectam aboleat et tollat.

540. (Ibidem).. Dni vener. dnum Stanislaum Stareski canonicum admonuerunt, ut affectus iracundie sue temperaret, cum focariis suis altercationes non exerceat, ad ecclesiam calceatus incedat; cum mulieribus quibusdam: una de Ostrow, que Stareska nuncupatur, altera, que post montem apud Luciam habitat, de quibus fama publica est, quod in dedecus status sui canonicalis et totius cleri in conspectu multorum in Summo zelotypia laborantes invicem se capillis traxerunt et pugnabantur, conversationem et commercium non habeat, easdem ad domum suam non admittat, nec solus ad eas ambulet, immo ipsas contemnat, deserat et postponat sub pena digne animadversionis in eum.

541. (Ibidem).. Dni.. exaudito decreto et admonitione charitativa.. super excessibus contra vener. dnum Bartholomeum Siekierzeczki canonicum Poznan. anno preterito d. XI Iulii de vita et conversatione ipsius et egredientes contemptum charitative admonitionis decreverunt et prefato dno canonico inhi-buerunt, ut iam tandem quandam Magdalanka, quam in Chwaliszevo cum matre et puero ex se procreato, ut publica vox est et fama, in domo sibi emptam fovet, et que iurgia cum aliis eius farine mulieribus in scandalum multorum et dedecus status spiritualis exercet, ablegaret, amplius eam ad se non admittat et amodo secum nullam conversationem habeat sub poena digne animadversionis in eum, alias XX marcarum, in quantum non resipuerit, eundem dnum canonicum Siekierzeczki admonentes et omnino habere volentes, ut presenti decreto suo pareat, confratribus suis dnis prelatis et canonicis deferat et eos in honore habeat et non contemnat, tractatus capitulares et vota fratrum non inturbet, in ecclesia honestius se gerat hincinde non discurrendo, nec colloquia exercendo infra

vigilias ac alia divina officia; canes sibi prohibitos non foveat, scholaribus premia eis constituta, que recordationes vocant et super quibus contra eum questi sunt, non detineat, alias etiam priori decreto contra se lato in toto satisfaciat.

A. 1559, Iulii 3, in capitulo generali.

542. (Acta capit. XIII). Dni vener. dnum Andream Craiewski iuris utriusque doctorem et canonicum admonuerunt, ut vota fratrum non interrumpat et se iudicio in discutiendis negotiis aliis non preferat.

543. (Ibidem).. Dni egreferentes, quod vener. dnus Iacobus Lanczki canonicus admonitionem fraternam dnorum et prohibitionem, ne visitaret quandam mulierem de se suspectam Iagienka dictam, que secum puerum, ut fertur, procreavit, et ei domum in Chwalissevo emit, in dedecus status sui spiritualis et scandalum offensionemque multorum, contempsit, propter quod eundem dnum canonicum ob contemptum sue admonitionis, ne audacior sit postea transgrediendo precepta dnorum, a refectionibus et distributionibus quotidianis ad unius mensis decursum privaverunt et suspenderunt. Et quoniam publica vox est et fama inter homines, quod assidue prefatus dnus canonicus Lanczki dictam mulierem in Chwalissevo visitat et secum commercium habet et iam proprio eius vocabulo, videlicet Lanczka, per homines nuncupatur, eiusmodi sceleri et infamie publice occurrendo decreverunt et prefato dno canonico districte preceperunt, ut omnino exnunc et in futurum ad dictam Iagienkam non ambulet, nec eam ad se admitteret, quinimmo eam contemnat, expediat et hinc ableget et penitus nullam conversationem secum habeat, neque illi victum prebeat, alias in toto ipsam devitet sub poena XX marcarum, in quantum presenti decreto contraveniret et non satisfaceret; admonentes ipsum, ut potius domi se contineat legendo vel discendo, etatem iuvenilem non negligat in excolendo ingenio, vita et moribus, aut ad studia se conferat, necnon occurrentibus suis septimanis cantandarum missarum digne et devote se ad sacrificandum et offerendum ad altare preparat et gerat, confratres suos dnos prelatos et canonicos honore preveniat, in capitulo honestatem servet.

A. 1559, Iulii 5, in capitulo generali.

544. (Acta capit. XIII).. Dni.. continuando capitulum presens generale de vita et moribus vener. dni Stanislai Obiezierski canonici tractantes decreverunt contra ipsum licet absentem, pro presente tamen reputando, quod in capitulis generalibus omnes dni prelati et canonici ex statuto adesse tenentur, procedendum et penas extendendum. Et quoniam vener. dnus Stanislaus Obiezierski canonicus Poznan. multoties admonitus existens, ut quandam mulierem Margaretham nomine, cum qua dicitur pueros aliquot procreatos habuisse et quam iam nuptui traditam contra prohibitionem dnorum capitularium sepius factam, prout decreta contra eum lata fusius disponunt, in villis suis fovet et secum cohabitavit, in scandalum omnium et dedecus maximum status spiritualis ac levitatem Maiestatisque divine offensionem, et que mulier per nonnullos dnos in curia sua canonicali post prohibitionem visa est, propter quod prefatus dnus canonicus Obiezierski poenam in decreto ultimo in generali capitulo ss. Petri et Pauli anno preterito appositam transgressus est, quam dni nolentes amplius eiusmodi igno-

miniam inter vulgum subortam pati et flagitia, quibus divina offenditur Maiestas, placare cupientes ad iniuriamque revocantes contemptum admonitionis et decretorum suorum, quibus dnus canonicus non solum non paruit verum presenti capitulo generali, non longe distans a Poznania, presentia sua interesse noluit et contempsit. Ne ceteri et ipse dnus canonicus talia impune facere audeant, prefatum vener. dnum Stanislaum Obiezierski canonicum in poena C marcarum pec. eidem decreto apposita condemnauerunt et pro ea ipsum monendum decreverunt; inhibentes ipsi et districte precipientes, ut omnino exnunc et amplius dictam mulierem circa se, neque in villis nec alibi sumptibus suis foveat aut detineat, immo eandem cum pueris a se ableget et expediat maritoquo suo tradat, nullam penitus conversationem et commercium secum habeat, sed eam contemnat et detestetur sub poena privationis prestimoniorum et digne in eum animadversionis. Insuper sicut prius, sic et nunc ipsum dnum canonicum admonendum duxerunt et admonuerunt, ut se a colloquiis in templo absteineat, nec hincinde de loco ad locum discurrat, sed pacifice se contineat neque negotia capitularia interrumpat. Quodquidem decretum eidem dno canonico, quamprimum ad capitulum venerit, intimandum et notificandum decreverunt.

545. (Ibidem).. Dni admonendum decreverunt vener. dnum doctorem Paulum Sarbinium canonicum Poznan. a presenti capitulo absentem, ut diligentius contiones et locos Evangeliorum integros breviusque expediat, rebus secularibus se non implicet, gladium post se gestare non permittat, vestitum et habitum statui suo decentem deferat, lectiones iuxta professionem suam legat.

546. (Ibidem).. Dni vener. dnum Iohannem Przespoliewski canonicum admonuerunt, ut in cultu divino diligentior et sacrificando devotior sit, Rmum dnum Epum, apud quem bene meritus est, persuasionibus suis plurimum valet, ad cultum divinum inter colloquendum inducat et sue Pti sepius persuadeat, ut intenderet defectibus et rei ecclesiastice et ne permittat gravare subditos factoribus clavium Episcopatus sui etc.

547. (Ibidem).. [Dni] vener. dnum Albertum Wloszciejewski canonicum admonuerunt, ut desistat et postponat mores curiosos gravitatem cum in verbis tum in gestis inter fratres et ubique etiam inter seculares servet sanitatque sue admodum egre consulat.

A. 1559, Iulii 8, in capitulo generali.

548. (Acta capit. XIII). Conclusiones et articuli ad Rmum dnum Epum Poznaniensem:

Inprimis dni nuntii pro sua prudentia ordinem collegii nostri verbis commendent ac observantiae erga suam Rmam Ptem nostri studium deferant, postea de infrascriptis negotiis cum sua Rma Pte conferant.

1. Primum negotium sit religionis in his tam pestiferis in hac diocesi motibus, si non sedande, saltem in eo, qui adhuc sanus est, populo retinende danda est opera, ut coniuncta sue Rme Pti cum magnif. dni Supremi capitanei potentia autoritas sit efficax ad exturbanda sectariorum in hac civitate conventicula atque prohibendum, ne lues corruptorum magistrorum huc ex aliis locis confluat.

2. Deinde ad emendationem presentium morum in clero et veteris innocentiae restitutionem animum applicet.
 3. Desertores presbiteros ad sectarios refugientes ac sese contubernio mulierum iungentes, quorum iam est non parvus numerus et in dies augetur, ad suum iudicium vocet poenisque iuridicis perterreat et arceat.
 4. Cum iis, qui se apertos innovatores produnt et hereticos promovent, sua Rma Ptas conversationem et frequentes congressus et publice et privatim devitet.
 5. Iurisdictionem ecclesiasticam manuteneat, causas conquerentium presbiterorum ecclesiarum parochialium curatorum et ceterorum sacrificarum sue diocesis a nobilitate et sectariis oppressorum audiat et eos, quantum potis est, tueatur.
 6. Ecclesia deinde ista materialis, que cathedra est sue Ptis Rme, et foris et intus vitia multa habet ac prorsus in derisum ac probrum multis esse videtur sic neglecta et deserta, ut brevi ruitura esse iudicetur.
 7. Statuta et consuetudines in reparatione retineantur, ut secundum uniuscuiusque debitum mutua pro fabrica fiat collatio.
 8. Fenestrarum, que vacue ecclesiam deturpant et cereis damnose ministrisque in ecclesia incommode sunt, impensa sue Rme Ptis construantur et reparentur.
 9. Sic horologium quoque reparetur, cuius defectus loci huius neglectam et diminutam maiestatem denotat.
 10. Organum item reficiatur et magister organi sumptibus sue Rme Ptis teneatur, ob cuius absentiam in his solennitatibus annuis a pulsu organorum si lebatur non sine dedecore, eo quod simplicitas multorum sinistre iudicat primam hanc ecclesiam ceterarum cathedram posterioris conditionis esse; ad hec reficienda et construenda sua Ptas Rma ex consuetudine et traditione suorum antecessorum tenetur.
 11. Ornamenta apparatus ecclesiastici vetustate vitiantur, novi non augentur, roganda sua Ptas Rma, ut munificentia sua in hosce defectus contueri dignetur.
 12. Ad discernendos limites inter Srzodka et Zavadi commissariorum impetranda est a sua Pte deputatio.
 13. De advocatia Srzodczensi cum sua Pte Rma agendum, ut fundus noster libertatem pristinam habeat.
 14. Item negotium collegii psalteristarum de non solvendis pensionibus ex molendinis Costensibus per dnum capitaneum ab uno et medio anno retentis, ita quod iam non habent psalteriste, unde vivant et quo inopiam suam sustentare queant.
- Quare roganda est sua Ptas, ut pro autoritate sua mandaret solvere huiusmodi pensiones, alias monitorium cum commissione decernere etc.
- Petenda sua Dnatio Rma, ut curaret recuperare census ex Wrathislavia per dnos Gorkanos occupatos et per antecessores eorum deputatos ad usum elemosinarum sacerdotum in Kurnik, Wronki et Syrakow, quorum sacerdotiorum census iam dudum occupaverunt et in usus suos converterunt.
- Nobiles item plerique occupaverunt predia plebanorum, prata, decimas et alios proventus licentiosissime, quare petenda sua Ptas Rma, ut suam iurisdictio-

nem contra tales ex officio suo extendat, quia miseri plebani et alii sacerdotes se ipsos tueri et ad lites quicquam impendere [non] possunt et in tanta licentia contra eos procedere verentur.

Preterea reducende sunt ad memoriam sue Rme Ptis angarie et oppressiones subditorum episcopatus Poznan., qui laboribus inconsuetis onerantur et presertim gravamina oppidanorum de Sliessin, qui adiguntur ad labores in Cziazim prestandos, prout in capitulo retulerunt. Roganda sua Ptas, ne permittat huiusmodi gravaminibus subditos suos premere et potius labores ex antiquo prestari soliti observentur, ut fletus et querimonie subditorum cessarent.

Insuper non pretereundum est, quod ad memoriam sue Rme Ptis reduci non(s) debeant calices, monstrantia, cruces et alia clenodia per dnum Lucam a Gorka palatinum de ecclesia in Wronki recepta, ut pro autoritate sue Rme Ptis restituantur.

Postremo sua Ptas Rma officii sui omnibus in rebus admoneatur.

A. 1559, Septembris 18, in capitulo.

549. (Acta capit. XIII).. Dni.. condolentes casum fortuitum, egestatem et miseriam cmethonum suorum et subditorum de Kozioglovi, ad quam non ita pridem per voraginem ignis redacti sunt, unanimiter consenserunt et decreverunt, ut singuli dni regentes villarum prestimonialium possessionatarum etiam earum, que predia non habeant, per unam mensuram siliginis totidem avene pro sustentatione vite eorum et subsidio condonarent, videlicet siliginem pro festo s. Michaelis prox. futuro, avenam vero pro festo s. Gregorii in anno sequenti dictis cmethonibus extradendam sub pena privationis prestimoniorum; decernentes insuper, ut census anni presentis eisdem cmethonibus dimittatur, prout exnunc illis dimiserunt, necnon per mediam marcarn singulo cmethoni de pecuniis mense ac robora in Sthessevo et Troianovo pro subsidio edificiorum danda decreverunt necessaria.

A. 1559, Novembris 24, in capitulo generali.

550. (Acta capit. XIII).. Dni.. recensentes, quod articuli preteriti capituli generalis s. Petri Rmo dno Epo non sunt publicati, decreverunt eosdem articulos Rmo deferendos, cum quibus ad declarandum conclusiones eosdem Rdos decanum, cantorem, prelatos, Obiezierski et Cuneczki canonicos deputaverunt.

Ibidem dni decreverunt ascribendum articulum pro calice aureo per Rmum dnum Epum Poznan. modernum ratione iucundi ingressus ad ecclesiam debito.

A. 1560, Iulii 1, in capitulo generali.

551. (Acta capit. XIV). Conclusiones et articuli ad Rmum destinandi:

Inprimis dni.. attendentes, quod Rmus.. dnus Andreas Czarnecki D. g. epus Poznan. existens multoties per vener. capitulum de et super debito et officio suo pastoralis admonitus parum profecit, articulos preteriti capituli generalis s. Martini duxerunt repetendos et inculcandos sue Dnationi et infrascriptos adscribendos et apponendos.

Quoniam iura et statuta provincialia disponunt, ut de triennio ad triennium

bona episcopatum per capitula visitarentur de alienationibus bonorum et oppressionibus subditorum perquirendo, efficiendum erit apud suam Ptem, quomodo de scientia et impensis sue Rme Ptis de gremio capituli duo deputandi bona episcopatus Poznan. visitarent, ut statutis et decretis synodalibus satisfiat.

Roganda sua Rma Ptas plurimum in modum, ut bona et fundum ecclesie in ducatu Mazovie negligentia factorum et economorum clavium episcopatus sui alienata et per nonnullos nobiles occupata, quod iam in quibusdam locis per eos nemine contraveniente ville locate existant, pro debito et autoritate suis recuperentur.

Similiter exoranda erit sua Ptas, ut factores et economos genere et nobilitate pollentes in bonis clavium episcopatus sui constituat, qui bona et granicies ab invasionibus et occupationibus et subditos ab iniuriis defendant et protegant.

Petenda etiam est sua Dnatio, ne bona episcopatus sui secularibus personis contra sanctiones ecclesiasticas et statuta provincialia arendaret, propter quod oppressionibus subditorum et alienationibus bonorum occasio prebetur.

Plurimum in modum obsecratur sua Ptas, ut iam animadvertere dignetur in arendatarios, factores et tenentarios bonorum episcopatus sui, qui miserrimos subditos variis et inconsuetis laboribus, gravaminibus et iniuriis opprimunt, ita quod clamore ipsorum in celum fuso, nos vindicta Dei manet.

Inculcanda sunt memorie gesta et facta dominorum de Gorka, qui census ex Wratislavia pro sacerdotiis et elemosinis per antecessores suos comparatos percipiunt et ad usus prophanos convertunt.

Item non tacendum erit magnif. dni Luce a Gorka clenodiorum et aliarum rerum de ecclesiis possessionum suarum receptio et monasterii in Syrakow occupatio et alienatio, ut ea omnia autoritate sue Ptis recuperentur.

Referatur diligenter sue Pti, quod Schovensenses ultra trecenti ad pristinam fidem orthodoxam reducti et conversi literis petunt sibi de plebano et pastore catholico provideri, quare sua Ptas apud S. Mtem R. efficiat, quomodo sectatores de ipsa civitate pellantur et sacrifici fidei orthodoxe pro autoritate et debito sue Ptis Rme constituentur.

Efflagitandum est apud suam Ptem Rmam, ut contra percussores presbiterorum poenas in iure et canonibus expressas pro debito officii sui extendat.

Quoniam ex antiquo erat consuetudo dnis Epis antecessoribus sue Ptis elemozinas pauperibus elargire, quibus etiam scholares in ecclesia laudes Deo cantantes sustentabantur, ad presens, quod elemosine de curia sue Rme Ptis exhibende cessarunt, scholares circa ecclesiam elemozina prelatorum retineri non possunt, quare roganda sua Ptas, ut imitando vestigia predecessorum suorum elemosinas mendicantibus presertim scholaribus in ecclesia laborantibus tribuere mandaret, ut pro decore ecclesie iuventus scholastica circa ecclesiam retineri possit.

Conferendum est insuper cum sua Pte Rma de summa capitali collegii studiosorum Poznan. de bonis Sthavissin levata, ut apud S. Mtem R. sua Dnatio efficere possit et consensum pro exemptione aliquorum bonorum regaliū impetrare aut quidpiam certi de eadem pecunia sua Ptas constituere dignetur in commodum studiosorum.

Calix pretereā aureus ex iucundo ingressu ad ecclesiam per suam Ptem debitus non est comparatus.

Item dni archidiaconi circa ecclesiam non resident, nec officia illis incumbentia exercent, quare roganda est sua Ptas, ut iuxta dispositionem bulle et statutorum ad residentiam vocentur.

Commemorandus est calix argenteus deauratus cum armis Chorab pro usu sue Ptis de ecclesia ab aliquot annis receptus, ut rursus ad ecclesiam restitatur.

Agendum est de calice ad altare in ecclesia dive Barbare pertinente, quem altaris olim Gregorius Nadaricius intestatus, dum vivebat, in domo sua servabat, post cuius mortem per dnum Rudniczki canonicum cum aliis rebus receptus est, ut altari restitatur.

Item intercedendum est pro Rdo dno Suffraganeo, ut decime ratione oneris et officii sui per antecessores episcopos concessae restituatur.

Similiter pro doctore Paulo Sarbinio predicatore, ut iuxta gratiam sibi concessam pensio eidem de molendino Bukoviensi persolvatur, ut commodius vitam suam sustentare et muneri, quo fungitur, diligentius et alacrius vacare possit.

Absoluto huiusmodi tractatu suprascriptorum articulorum premonenda est sua Ptas Rma mirari dnos de capitulo, quod sepius admonitiones suas singulis fere generalibus capitulis apud suam Ptem repetunt, quarum haberi rationem et effectum sortiri considerare non possunt timentesque reprehensionem future synodi acturos iam esse, ut prescripta anteactorum provincialium synodorum sequantur.

Ultimo roganda est sua Ptas Rma, ne egreferat, quod ad intercessionem sue Ptis in advitalitatem advocatiae Vielichoviensis, magnif. dno Alberto Czarnkowski castellano Srzemensi concessam, obstantibus statutis et sanctionibus capitularibus consentire non potuimus, ne exinde alienatio bonorum episcopalium sequeretur, quemadmodum olim in bonis Ianuszevicze contingit.

A. 1560, Iulii 3, in capitulo generali.

552. (Acta capit. XIV). Dni. decreverunt, ut quotienscunque in aliquo negotio ad Rmum dnum Epum deputatio necessaria fuerit, dni prelati et canonici ex ordine et senio suo deputandi erunt; et ibidem cum conclusionibus et articulis presentis capituli ad Rmum dnum Andream Czarnkowski D. g. epum Poznan. Rdos ac vener. dnos Stanislaum Obiezierski et Iacobum Dziaduski suffraganeum canonicos ex senio eorum deputaverunt; dnus vero suffraganeus in locum suum dnum doctorem Craiewski substituit, hoc onus acceptantem.

A. 1560, Decembris 9, in capitulo.

553. (Acta capit. XIV). Vener. dnus Iohannes a Iuniwladislavia Corvinus dictus S. Theologie professor canonicus, memoriam sui in ecclesia hac cathedrali Poznan. relinquendo sponte libere et ex mera liberalitate calicem cum patena argentea deaurata in sede seu pede calicis imaginem Passionis Salvatoris Dni nostri Ihesu Christi, s. Iohannis et Marie matris Dni *odlievane* cum lapillis in medio calicis et characteres »Ihesus« continente, necnon pacificale argenteum

deauratum cum crystallo, corallis ornatum, ac lucibulare ereum cum duobus lucibularibus alias *z rurkany* ibidem exhibitum pro ecclesia cathedr. Poznan. et usu sacerdotum sacrificantium dedit.. et contulit in perpetuum, ut videlicet eisdem calice et pacificali utatur quotidie ecclesia iuxta dispositionem in testamento suo contentam: inprimis vicarii pro celebranda missa in saccello mansionariorum, tandem penitentiarii in missa s. Trinitatis; his expeditis utantur eis omnes sacerdotes legentes missas, tamen in hoc preponantur canonici celebrantes presertim diebus festis. Quamquidem donationem dni ratam.. habentes peractis gratiis dno Doctori huiusmodi calicem, pacificale ac lucibulare.. decreverunt esse danda ad sacristiam pro usu sacerdotum.

A. 1561, Ianuarii 12, in capitulo.

554. (Acta capit. XIV).. Dni.. viso et perlecto processu Rmi.. dni Iohannis Przeremski D. g. archiepi Gnezn., quo pro synodo provinciali f. II post fest. Purif. Marie prox. Petrkovie indicta invitantur, parendo mandatis sue Dnationis pro eadem synodo vener. dnos Stanislaum Obiezierski et doctorem Paulum Sarbinium canonicos deputarunt.

555. (Ibidem).. Dni vener. dnum Bartholomeum Siekierzeczki canonicum ad Rmum dnum Epum Poznan. in Cziazim decumbentem deputaverunt ad persuadendum sue Dnationi eamque petendum capituli nomine, ut si per valetudinem liceret, synodo future provinciali pro debito officii sui personaliter intersit.

A. 1561, Ianuarii 13, Poznaniae.

556. (Acta capit. XIV). Synodus diocesana in ecclesia cathedrali celebrata:

A. D. 1561, die Martis, 13 Ianuarii.. Rdus dnos Franciscus Vissoczki cantor, canonicus vicariusque in Spiritualibus et officialis generalis, commissarius per Rmum.. dnum Andream Czarnkowski D. g. epum Poznan. presenti synodo diocesane ob egritudinem pedogricam, qua correptus est et propter quam eidem synodo sua Dnatio interesse non potuit, deputatus, lectis litteris commissionis Rmi dni Epi, assidentibus sibi vener. dnis Iohanne Skrzethusewski, Iohanne Corvino, Stanislaio Obiezierski, Iacobo Dziaduski suffraganeo, Michaele Skrzethusewski, Petro Cuneczki, Stanislaio Stareski, Bartholomeo Siekierzeczki, Andrea Craiewski iuris utriusque doctore, Iacobo Lanczki, Paulo Sarbinio theologie professore et Iohanne Przespoliewski canonicis, necnon Rdis Iohanne Vegorzewski Przemetensi, Petro Bledzeviensi, Iohanne Obrensi abbatibus, ceterorumque abbatum diocesis huius nuntiis absentiam excusantibus ipsorum, in presentia totius cleri huius dioc. congregati, presentem synodum peracto sacrificio misse de s. Spiritu et peroratione per dnum doctorem Paulum Sarbinium incepit et ad articulos infrascriptos per Rmum dnum Archiepum missos vota et sententias exquirebat omnium, postea synodum conclusit in Dei nomine.

557. (Ibidem). Articuli, de quibus in prox. synodo deliberandum erit, per Rmum dnum Archiepiscopum porrecti:

Quandoquidem in dies invalescunt mala, que ecclesiam in provincia nostra perturbant et ordinem ecclesiasticum subruunt, neque ullum remedium, quod ad eam diem tentatum est, profuerit, neque ulla consilia successerint, dubitare ne-

mo potest, quin digitus Dei sit hoc, cuius furor exarsit et indignatio effusa est super nos. Quamobrem querende erunt cause tante indignationis et inveniendus modus earum tolerandarum(s) ac placandi Dei, si forte conversus respiciat nos et iram suam avertat a nobis.

Querende erunt vie, quibus hii, qui discesserunt ab unitate ecclesie et in tot sectas scissi sunt, sanari et ad unitatem ecclesie reduci possint.

Quid cum pertinacibus et obstinatis blasphemis ecclesias occupantibus, sacramenta prophanantibus, synagogas novas extruentibus in tanta effrenata audacia et licentia, ubi nullum in legibus et magistratibus presidium est, faciendum sit?

Inquirendum erit, si aliqui abusus vel superstitiones cum pietate et doctrina catholica pugnant invecite sint et quomodo sine offendiculo et scandalo tollenda essent.

Consultandum erit, qua ratione reformatio cleri aggredienda esset et quatenus extendenda, ne infirmioribus occasio detur ad hereticos transfugiendi.

Cum tanta sit inopia sacerdotum et clericorum, ut multe ecclesie deserte sint non sine magno animarum periculo, sacerdotia quoque minora redditibus aversis extincta, querenda via erit, qua seminarium aliquod cleri institui possit, et dispiciendum, an non expediat collegia Societatis Ihesu in celebribus locis, utpote Cracovie, Poznanie, Mazovie, Leopoli, Vilne aut saltem in aliquibus horum instituere, ex quorum integritate, doctrina et miro instituende iuventutis compendio ingentem profectum ad pietatem Vienne vidimus, et unde sumptus et ad ducendos et ad alendos petendus sit; videndum erit preterea, num expediat libros, quibus ecclesia in Dei cultu utitur, diligentius excudere et examinare ac officia quedam privata, que parum ad pietatem faciunt, abicere et ad communia officia redigere, hystorias quoque Sanctorum ex parum certis authoribus desumptas mutare et lectiones nimia brevitate notabiles, ex quibus nullus fructus provenire potest, augere. — Ut provideatur in summa, quo cultus Dei et administratio sacramentorum pie, religiose et efficaciter fiat.

In conventu, qui proxime preteriiit, tantus impetus tantaque impressio ab hereticis, qui per speciem tuende libertatis publice inter nuntios ordinis equestris facile primum locum obtinent eosque etiam ceteri catholici sequuntur, facta in nos fuit, ut eam sustinere nequaquam possemus; coacti itaque fuimus ex sententia, qui aderant, omnium ecclesiarum cathedr. prelatorum promittere synodum sub tempus proximi conventus nos esse habituros atque ibi de omnibus istis controversiis, que nobis cum ordine equestri intercedunt, amice et fraterne tractaturos. Et quamquam illi in eo non acquieverunt atque rebus infectis discesserunt, Mtem tamen S. Regiam de ea nostra promissione litteris publicis testatam esse accepimus. Quamobrem consultandum erit, quid facere nos oporteat.

De eo etiam agendum erit, qua ratione et quatenus disciplinam ecclesiasticam extendere, iura et libertates ecclesiarum retinere possimus et debeamus clerumque plus nimio oppressum sublevare valeamus.

Illud quoque in deliberationem veniet, quandoquidem a summo pontifice requisiti sumus, ut concilio generali, quod prope diem indicturus est, intersimus, existimamus autem id requisitos esse ibidem et alios Rmos dnos coepiscopos nostros, an expediat nos hoc periculoso tempore ab ecclesiis nostris abesse.

Deinde qui mittendi sint provincie totius nomine, qui et intersint concilio et probent Sti eius et concilio causam absentium.

De schola Cracoviensi reformanda agendum erit.

Videndum erit etiam, ut ineatur aliqua ratio, qua subveniendum sit fratribus mendicantium ordinum, ut in studiis fratres alere possint, ex quibus fructus ad ecclesiam Dei pervenit.

Si Mtas R. requisiverit vel ecclesiastica communis necessitas exegerit, ut de contributione decernenda agatur, quid faciendum.

558. (Ibidem) Consultatio et conclusiones synodi diocesane ad articulos suprascriptos pro synodo provinciali prox. futura Varschoviam translata ex certis rationibus per Rmum dnum Archiepum Gnezn. in litteris, ad vener. capitulum datis, expressis dnis nuntiis dande pro informatione.

Quia in dies mala succrescunt et hereses oriuntur quotidie, ideo ruere videtur ecclesia Dei et ordo ecclesiasticus tolli et dissipari. Digitum quidem Dei hunc et plagas ingentes illatas ecclesie a dno Deo confitemur, sed que iuste commeruimus propter negligentias et scandala gravissima tum presidentium, tum reliquorum sacerdotum. Dum enim negligentiores sunt et in stationibus suis secure dormiunt et dignitate sacerdotali abutantur ac vita licentiosa diffuant per omnia flagitia, venit inimicus et superseminavit zizania, modum vero placande ire Dei et digiti huius gravissimi ab ecclesia avertendi arbitramur oportunum: inprimis aversione omnium nostrorum a gravissimis flagitiis et scandalis ac vita prorsus pecuali et mundana, et integram, intimam ac perpetuam ad dnum Deum nostrum conversionem.

Inprimis vero oportere censemur Rmos dnos presules antesignanos et duces nostros vitam suam corrigere, vigilantissimos pastores ecclesie Dei se prestare, contionibus publicis insistere, orationibus vacare, elemosinas sacras pauperibus elargire, subditos suos laboribus iniustis et inconsuetis non gravare, bona exempla proferre vulgo, doctos viros fovere, studiosis sumptus prestare, hereticos constanter convincere, cum illis non conversari, aversos ab ecclesia sedula et benigna inprimis admonitione revocare, iurisdictionem suam exercere et illam ad mortem usque contra quoscunque tandem hereticos et tyrannos oportune importune tueri. Si enim Rmi dni presules nostri tales se prestabunt, facile suis exemplis ad similia facienda reliquos sacerdotes et universum populum invitabunt et tandem has gravissimas penas a dno Deo permissas ab ecclesia Dei avertent et revocabunt; ad plebanatus et alia beneficia nonnisi sacerdotes idoneos admittant examinatos etc.

Via reducendi eos, qui ab ecclesia catholica recesserunt et in tot sectas dissecti sunt, inprimis concilium generale [in] s. Spiritu congregatum, cui Spiritus s. affuit et aderit semper, modo domini ecclesiarum presides decreta conciliorum observent et ad hoc Dei gratia, quam in consecratione nacti sunt, reges, duces, principes et alias potestates seculares sana admonitione, vita sanctissima et diligentissima persuasionem adducant; preterea, ut supra diximus, doctos viros foveant et optimos contionatores promoveant largissimis stipendiis, his enim arietibus hereses insurgentes gratia divina assistente omnibus temporibus cudebantur. Pertinaces obstinati blasphemii ecclesiarum occupatores, sacramentorum prophetae, synagogarum novarum extractores inprimis docendi sunt, tandem orandi,

monendi, ut resipiscant ab erroribus, deinde vero, si audire noluerint, mucrone spiritali feriendi et ab unitate ecclesie reiiciendi et satane tradendi in interitum carnis, ut Spiritus salvus fiat in die dni nostri Iesu Christi. In huiusmodi autem correctione non fiat omnino personarum acceptio, sed ii prius admonendi et tandem corrigendi sunt, qui in primis occasionem dant erroribus; interdum efflagitandum erit auxilium apud R. Mtem et alias seculares potestates catholicas, ut iuxta prescriptum legum patrie tales puniantur, alias habeantur soli pro talibus et publicentur. Abusus, si qui sint invecti in ecclesiam, cum religione et pietate Christiana pugnantes, successive tollendi.

Reformatio cleri diu aggredienda fuit per Rmos dnos presides et nunc exercenda eo modo, qui est constitutus in iure canonico, modo fiat in primis reformatio in presidibus, tanquam capitibus; nisi enim ipsi reformabuntur, frustra reformationem expectamus.

Inopiam sacerdotum omnes spectamus et dolemus per hereticos et tyrannos spoliatos esse, quos relevare debeant opes et magni introitus episcoporum; ad hoc enim tanti redditus instituti sunt, ut ministri ecclesiarum pauperes et egeni quique inde alantur et vivant. Et quia sacerdotia et pene omnes parochiales suis proventibus spoliatae sunt, via hec est reformandi: autoritas Rmorum dnorum presulum, non tantum per se, sed etiam per R. Mtem. Quid enim ipsi apud R. Mtem, existentes regni consilarii primarii, si sedule et instantissime postularent, non obtinerent, si sancti, iusti, pii et diligentissimi dispensatores ministeriorum Dei existerent et tales existentes raptoribus istis sese opponerent? Certe ultro sese Dominus illorum petitionibus et diligentibus offerret, ultro petita prestaret, ultro miserationes suas erga ministros ecclesiarum effunderet et numerum eorum accresceret; non opus esset querere Ihesuitas et nova collegia instituere, immo melius esset antiqua sacerdotia tueri et ministros eorum promoveri ac defendere. Hii vero sacerdotes, qui serviunt secularibus, suis ecclesiis restituunt et omnes revocentur ac tandem, si placet, Ihesuitas vocari et de opibus episcoporum et abbatiarum illis victum instituere.

Quod Rmus dnum Archiepus cum aliis episcopis et aliarum ecclesiarum prelatis, ut loquitur articulus, coactus est synodum sub tempus comitorum generalium regni constituere et illic de universis controversiis cum secularibus et hereticis fraterne conferre, hec res nova est et inaudita et talis, que magis obesset, quam prodesset ecclesie Dei. Quis enim istic erit presidens istius synodi? Rex esse presidens non potest, non secularis, non hereticus. Heretici vicissim catholicum presidentem refugient. Quid igitur illic spectamus, nisi turbam acephalam et inutilem contentionem?

Octavus et decimus articulus continetur in aliis.

Ad concilium generale duo graves episcopi de gremio mittendi sunt et sese alant opibus suis et R. Mtis.

Schola Cracoviensis reformanda.

Subveniendum item monachis mendicantibus maxime studiosis per Rmos dnos presules.

Petendi Rmi dni presules, ne permittant vexari miserum clerum istis contributionibus creberrimis, satis sit illis pati ab hereticis et tyrannis tot persecu-

tiones, tot direptiones, ac tamen dni nuntii huius ecclesie habebunt mutuum consilium cum aliis nuntiis capitulorum.

559. (Ibidem). Mandata dnis nuntiis commissa:

Agendum erit dnis nuntiis, ut synodus hec futura ab executione statutorum et constitutionum synodorum anteactarum incipiatur.

Rogare synodum universam, admoneat Rmos dnos presules, ut iurisdictionem ecclesiasticam, quam illi intermiserunt, existimantes per R. Mtem sublatam, rursus contra hereticos et raptos, invasores, occupatores ecclesiarum extendant et soli in persona sua propria iudicia exerceant et sacerdotes miseros defendant. Ex opibus suis prestent dni presules impensas liberales in ecclesiarum suarum necessitates; nam sunt, qui onera ecclesiastica ferre nolunt et in capitula reiciunt, unde laus Dei et decor domus eius in dies minuitur, interim tamen sumptibus non parcunt ad ditandum propinquos et fratres carnales, aulas construendo, pingendo etc.

Collegia Cracoviense et Poznaniense reformanda.

Rogentur Rmi dni presules, ut solis actu presbiteris idoneis parochiales conferant ecclesias et seculares homines cogant ad privandum eisdem. Nam magnus certe est numerus secularium plane hominum, qui preter regulam ecclesie occupant plebanatus et licentiose ac scandalose vivunt.

Archidiaconi omnino cogantur, ut autoritate synodi huius de triennio ad maius in triennium plebanos et omnes visitent sacerdotes et eos officio deferant puniendos; nam per intermissionem visitationum sacerdotes scandalose vivunt; alioquin archidiaconi puniantur aut priventur et alii digniores substituantur.

Admoneat synodus Rmos dnos presules, ut iuxta regulam ecclesie Dei visitent xenodochia pauperum, quorum economi fortassis plus sibi de obventionibus pauperum vendicant, quam illos deceat. Quare auctoritate dnorum Eporum proventus illorum provideantur, ut tantum in usum pauperum et non in prophanos usus convertantur.

Nullum unquam tempore in hoc regno morbus avaritie plus invaluit et fortassis a spiritualibus sumpsit exordium, qui universa bona ecclesiastica secularibus arendaverunt et quidem pro maximis pecuniis, unde cmethones plusquam pagano furore opprimuntur, exactionantur, continuis laboribus exhaustiuntur. Unde verendum est, ne iram Dei et vindictam eius propter istam tyrannidem experiamur.

Advigilent Rmi dni presules, ut morbus usure, qui plus solito per universum hoc regnum Polonie radices egit, exterminari possit, aut saltem modificari, nam his nostris temporibus omnes ordines secularium questibus istis usurariis vivunt, neque credunt hoc genere detestabilis huius peccati dnum Deum offendi, cum tamen universis eloquiis divinis morbus iste usurarius taxatus est et maxime comminationibus a Deo prohibitus.

Referatur synodo tyrannis hereticorum et aliorum secularium, qui non patiuntur se citari ad tribunalia episcoporum et officialium et verberant scipionibus, canibus expellunt et alia nefanda et ignominiosa mala eis infligunt. Unde oranda synodus, ut decernat, quid cum talibus faciendum; nam nisi defensam et salubre consilium executores processuum habuerint, iam in synodo dyocesana protestati sunt, se non teneri ad subeunda huiusmodi pericula, maxime cum nullam defensam habeant ab episcopis et prelatibus suis.

Roganda est etiam synodus, ut admoneat Rmos dnos presules, ut ipsi soli in propria persona dyoceses suas visitarent, quemadmodum illi prisci Polonici episcopi facere consueverant, et ut in huiusmodi visitatione circa se doctos viros et optimos contionatores habeant, qui et velint et possint erudire universam plebem, lapsos revocare, hereticos convincere. Magnum certe sperandum esset emolumentum in obeundis huiusmodi visitationibus tam sacerdotum, quam laicorum.

Orandi Rmi dni presules, ut exponant R. Mti insolentias hereticorum et aliorum nobilium, quibus in hoc regno licet et quidem impune non solum hereses diversi generis seminare, eorum sacerdotes promoveri, verum etiam ecclesias spoliare sacerdotes affligendo, expellendo, cmethones subditos suos omni genere laborum sine intermissione etiam festivis diebus opprimendo. Misereatur R. Mtas tante calamitati sacerdotum spoliatorum et oppressorum rusticorum, ut frena imponat licentiosis et avaris istis nobilibus; alioquin verendum est, ne dnus Deus iram suam et vindictam in hoc regnum effundat et severo iudicio suo potestates istas seculares et eos, qui negligenter presunt, involvat. Orandi dni Epi, ut unum episcopum semper foveant circa R. Mtem, ut ipse cohibeat presentia sua hereticos et hostes ecclesie.

Quoniam fere omnes excommunicati contemnentes censuras ecclesiasticas ad parochiales, cum celebrantur divina, temere veniunt et requisiti discedere nolunt non sine maxima perturbatione et scandalo Christifidelium, querendus itaque modus erit, quomodo cum eis procedendum et obviandum sit, ne ceteris offendiculo sint pertinacia sua.

Efficiendum erit, ut autoritate S. R. Mtis appellationes sive motiones ab inscriptionibus et obligationibus censuum et toleratione censurarum per dnos capitaneos locorum non admittantur, que cum maximo damno et desertatione censuum spiritualium fiunt, cum nulla fit executio statutorum.

560. (Ibidem). Articuli ex parte cleri totius diocesis in synodo dati et porrecti:

Convocati ad hanc sacram synodum Rdi patres et vener. dni pro veteri observantia et obedientia nostris, erga hanc aliam sedem Poznan. pontificalem semper illibate hactenus servatis, comparemus libenter, necnon de extirpandis heresibus ac oppressionibus nostris communibus sublevandis nobis omnibus in commune tractandum sit iuxta processum synodalem ordinarium nobis nuper insinuat. Sunt quedam sententie et gravamina tam publica quam privata, que nobis coram Paternitatibus vestris necessario proponenda veniunt.

Primum itaque querimus hoc tempore nequam iam plane omni autoritate et defensione ecclesiastica nos esse penitus exutos et destitutos, cum iam tota illa vetus disciplina et iurisditio ecclesiastica adeo in contemptum venerit apud omnes fere seculares et aliquos forte clericos, ut in universum pro nihilo pendatur.

Videmus etiam ad oculum et audimus ecclesias quamplures parochiales cum reliquis sacerdotibus per totum plane hoc regnum inclitum impune esse desertatas, plebanos earum depulsos, decimas, proventus, redditus et fundos earundem et reliqua id genus ablata, direpta et occupata a secularibus esse, immo ordinem totius universi iam plane esse confusum cum obedientia utriusque po-

testatis pariter apud omnes fere seculares, ut etiam iam nichil plane rectum in hac parte de ecclesiastica defensione sperare possimus vel nobis polliceri.

Unde sub tanta rerum licentia et confusione in hoc primum gravamur, dum ad executiones personales processuum quorumvis contra malos et hereticos homines requirimus et impellimur sub penis et debito obedientie nostre.

Quequidem executiones citationum consuetarum et aliorum processuum quantum timoris, tremoris et periculorum hoc turbulento tempore nobis et nostris pariter ac vestris sacerdotibus, vicariis et cursoribus simul vestris apud hereticos afferant, ipsi bene experientia didicistis, dum aliqui iam enormiter percussi, baculati et domibus pulsi, canibus elatrati ac pessime cum processibus tractati et violati existant.

Preterea cum iam adeo multiplicati sunt ubique heretici Pycardi et scismatici ac censurati, ut etiam vitari nequeant sine periculo, dum armatim ad ecclesias conveniunt plus ex temeritate quam ex devotione, ut solum sacra mysteria et sacramenta irrideant, quomodo inde pellendi et amovendi sunt absque periculo, an tolerandi, si periculum immineret, informari petimus; nam nedum in nostris ecclesiis parochialibus nos ipsi eos interdum et vim eorum experimur, sed etiam in hac cathedrali ecclesia fortassis tales sustinere et vos ipsi aliquando cogimini, dum ad sepulturas vel alios actus solennes tumultuarie et gregatim conveniunt, sicut apud vos, ita apud nos.

Cum vero huiusmodi sint tempora, ut omnia queque mala et pessima impune omnibus transeant, uti ad oculum cernimus, petimus, ne ad pericula cum processionibus inter hereticos subeunda, ad personalem citationem et id genus cogamur, alias protestamur nos ad talem obedientiam et executionem non teneri, ubi viderimus periculum salutis nobis imminere processusque et sacerdotia nostra contemptui et pro nichilo reputari; id ipsum de censuris sentimus.

Petimus itaque, ut alius modus exequendi processus aut inveniat aut scribatur contra huiusmodi pertinaces; secus est de illis, ubi nullum periculum immineret; alioquin furiosos et hereticos homines sui et honoris oblitos et monachos castrantes vel sacerdotes verberantes non tenemur nec debemus personam aggrederi cum salutis periculo vel eos ab ecclesia pellere, deficiente publica defensione et metu ac iuris et potestatis rigore et emenda totaliter extinctis.

Insuper clerus in hoc se gravari dicit ab officiis ordinariarum, dum in causis manifestis missalium, decimarum aut aliorum proventuum solitorum et foundationum ecclesiasticarum, de quibus iam statuta provincialia sufficienter et clare deciderunt et statuerunt, superfluas probationes facere ex decreto iudicum cogimur; per hoc enim contigit, quod quidam probantes missalia preteriti anni, que tum non negabantur, mortui sunt, alii vero vix quinquennio vel sexigennio causam suam terminaverunt. Cum tamen statuto provinciali sit cautum et laudatum, quod de quibusvis agris cultis, dummodo colantur, sive sint possessionati sive deserti, missalia sive decime iuxta loci consuetudinem solvuntur, unde non est opus probare solutionem missalium vel decime sed culturam agri tantum, si fuerit negatum; alioqui confessa agricultura tenetur quilibet ad solutionem missalium vel decimarum pro loci consuetudine iuxta statutum.

Similiter de damnis notoriis in bonis seu fundis ecclesiasticis notorie factis et admissis statuta provincialia observari et exequi petimus per modum sum-

marie informationis, et ubi testimonia litterarum autenticarum fuerint, ut eis omnino stetur absque superfluis probationibus denuo faciendis. Nam si unquam fuerint difficiles probationes, nunc longe difficiliores fiunt, dum timor Dei et iustitiae equitas in omni statu ab hominibus evanuerit et homines a dicenda veritate minis deterrentur et artantur, adeo ut aliqui plus sibi preferant, ut vulgares homines, temporales dominos suos, quam Deum eternum, ipsorum calamitatibus et angariis superati crudeliter, possentque tales negativae malitiose de rebus manifestis fieri, ut nos nichil probare unquam possimus parochianis nostris ad nutum ipsorum dnorum reformidantibus.

Non negamus etiam necessariam fore vite nostre et morum reformationem et emendam tam in capite quam in membris, sed nescimus, quomodo extendi vel agredi debeat, cum clerus a Deo defecerit, ut nedum vicarios sed etiam simplices clericos ad ministrandum in ecclesiis iam nequeamus habere. Que si quomodo fieri debeat, a maioribus inchoetur, ut ab avaritia, a vano fastu, a rapinis et oppressionibus cessent et ut se statutis et canonibus in victu et amictu ac vita suis conforment quilibet in suo ordine.

Hereses apud nos et in omni regno non possunt ullo modo absque regibus et principibus ac eorum potestate sanari, cum iam tam longe lateque et profunde radices fixerint. Prius enim reges et principes per concilium coadunandi essent ac demum subditi per eos vi essent vincendi et impellendi; alioqui si secus tentatum fuerit, bella civilia, quod absit, exinde cavenda essent omnesque conatus nostri eliderentur, ut iam sepius factum est. Immo timendum etiam est nobis, ne ad eam conditionem rerum in hoc regno deveniamus, sicuti quondam actum est in florentissimo regno Bohemie, in quo usque in hec tempora hereses et scismata evelli minime potuerunt, licet binum concilium ob id celebratum olim fuerat et heresiarche exusti, omnia tamen in peius successerunt principiis neglectis, sicut etiam apud nos agitur.

Sed cum heresis poena sit peccati, curandum esset, ut primum episcopi, abbates et alii maiores prelati ecclesiarum piam, humilem et devotam vitam agant more veteri ceteris in exemplum, ne bona ecclesiarum tyrannis locent vel arendent, ne plus nimis questum curent vel lucra querant, ne insolita onera subditis imponant, ne eos poenis, rapinis et aliis insolitis angariis opprimant. Sint contenti censibus et iuribus consuetis antiquis, iura subditis servant, si sua servari volunt, alioqui multe maledictiones adversus eos cum lachrimis a subditis passim ubique effunduntur, cum scandalo plurimorum secularium, a quibus aures nostre pastorales sepius obstupescunt et animi nostri perturbantur.

Unde opus esset, ut bona ecclesiarum, episcoporum, monasteriorum sepius obambulentur et visitentur, et an in aliquo ultra statutum et consuetum usum homines gravantur, id ipsum tum a subditis, quam ipsorum parochis diligenter exquiratur; longe enim digressi et transgressi sumus terminos patrum nostrorum, unde »ve, ve, ve« quotidie profertur contra nos, meliusque foret pane uti cum sale simplici, quam tantis maledictis affici, que celos penetrant adversus nos.

Statuta quidem est per Sigismundum regem una dies in septimana ad laborandum hominibus subditis ratione angarie, quod statutum omnes viri ecclesiastici tam seculares, quam regulares, proch dolor, ter quaterque et septies

transgrediuntur, homines impie et stulte non solum angariis quotidianis, sed etiam poenis et rapinis impie affligentes et opprimentes in pessimum scandalum secularium.

Nec mirum est tot hereses subortas et dilatatas esse propter peccata nostra, multi enim sunt inter nostros tam seculares quam religiosi, qui humilibus orti natalibus, dum quondam vix rude vestimentum habebant, nunc bonis ecclesiasticis ditati, vix eorum avaritie totus sufficeret mundus, tumidi, avari, impii, pietatis et officii sui obliti. Innitentur ergo vestigia patrum suorum et charitatem primam faciant, que sola edificat, misericordiam enim vult Deus non sacrificium.

Optaremus etiam monasteria opulentiora in melius institui, ut abbates sint pii, religiosi et veri patres et monachi, caputia, cuculas et habitum humilem monasticum tam domi, quam foris gestantes, non dominantes more mundanorum, nec se magnificantes, sed sint tanquam unus ex illis, alioqui seculares videntes eorum vitam laxiorem, videntes eos habitu, gestu et moribus religiosis abuti et dominari instar dominorum mundi, de facili eorum dominatione incenduntur, ut saltim instar eorum dominantur et bona ac villas eorum habeant. Qui si abiectos se mundo et hominibus testarentur monachos esse, uti ante fuit, nunquam aulici eorum bona et abbatias appeterent vel ambirent, quas prius nec ipsi agasones expetebant. Et nisi fuerint ad communem usum et formam pauperum presertim Bernardinorum reducti et reformati, ubi omnia in communi habentur apostolorum more, timendum est, ne ipsorum dominatione privata et thesauris eorum privatis seculares accensi bona eorum propediem distrahant et diripiant, sicut se ad id toti recipiunt. Contineantur itaque, ut se magis humilient, quam extollant vel fiant de triennio vel sexiennio in sexigennium amovibiles pro more ministri Minorum. Sic seculares desisterent ab ambitionibus abbatiarum.

Item abbatibus aule prohibeantur. Vivat abbas inter monachos, legat cum illis sepius et in meditationibus sacris inter ceteros orando se exerceat. Ad hec illa monasteria, que sufficienter dotata sunt et in quibus nullus ordo aut regula servatur, nec monachi habentur, in alios usus meliores et collegia probate religionis converti possent, aut mendicantes cum eis coniungantur, si fieri potest: Dominicani cum Cisterciensibus et reliqui, ne ceteros gravent suis mendicationibus molestentque isto tempore periculoso, exceptis Minoribus, qui forte ex optentu s. Francisci soli in impetrandis elemosinis accepti sunt hucusque.

Franciscani ad Bernardinos impellendi essent, ut regulam cum eis unanimiter servarent ad literam iuxta traditionem b. Francisci, et ne sic absolute vivant per oppida scandalose; sic enim cessaret apostasia fratrum Minorum, quorum plurimi ab eis ad Franciscanos ad laxiorem vitam deficiunt.

De imponenda contributione non consentimus et rogamus, ne fiat, nam et de preterita nulla utilitas nobis et ecclesie facta est. Et quia in preterita contributione multi plus nimis gravati sunt et fortassis plus exactum est ab aliquibus, quam fieri debuit, unde petimus, ut in exactione contributionum in futurum caveatur, ne id fiat, et ut registra ultime relaxationis custodiantur et secundum eadem dni exactores se semper gerant, nichil addentes, quandoquidem his temporibus non augmento sed diminutione opus est, dum proventus nostri sunt diminuti et alii totaliter extincti.

Luteranis et Pycardis nichil pendentibus in contributionem, per quod se esse contrarios non solum Deo et hominibus, sed etiam ipsis potestatibus rebelles testantur et hereticis extraordinarios.

Concilium dni Episcopi pro suis amplissimis dominationibus, prout tenentur, absolvant absque adiumento cleri vel gravamine; alioquin protestamur, quoniam non habemus, unde solvere contributionem utcunque coloratam possimus vel debeamus.

Quoniam omnibus palam est fundos plebanales: agros, census et dotes sacerdotiorum nostrorum tam per seculares, quam spirituales potestates maxima in parte, ceteris vero in toto direptos et occupatos esse, itaque agendum esset per dnos loci ordinarios, quomodo rursus huiusmodi agri et proventus ablati ecclesiis restituantur et ad pristinam integritatem redigantur.

Preterea aurum, argentum, clenodia ecclesiis sacrata per hereticos et tyrannos manu sacrilega discerpta repetantur et ecclesiis restituantur.

Referatur item synodo difficilis exactio denarii s. Petri, quo non exacto cogimur iuxta antiquas taxas solvere et multa probra a populo et scismaticis habemus, eo quod ob non solutionem oboli excommunicari solent, unde scandalisunt plurimum. Inveniatur itaque modus alius exigendi huius denarii: vel seculari potestati committatur exactio per R. Mtem aut iste denarius extinguatur.

Exponendum erit gravamen honor. Martini a Dunaïow et Mathie a Poniecz prebendariorum s. Nicolai Poznan. in synodo propositum, qui ad instantiam honor. Iohannis Makolski, similiter prebendarii s. Nicolai curie Rmi dni Archiepiscopi notarii, non expectato decreto super querela sua Rmi dni Epi vel Officialis tanquam iudicis ipsorum competentis, pretextu cuiusdam appellationis inique, in parte conficte, Lovitium litteris citationis Rmi dni Archiepiscopi contra statutum et ius commune temere et de facto evocati sunt, ut saltem idem Makolski de gendo circa curiam in impensas et damna eos induceret, quos veritate vincere non potest.

A. 1561, Ianuarii 27, in capitulo.

561. (Acta capit. XIV). Dni. decreverunt esse dandum pro viatico itineris dnis nuntiis pro synodo futura Varscheviensi deputatis, videlicet Obiezierski cum doctore Paulo Sarbinio, per marcas XVI, quos etiam ad participationem refectorum in absentia eorum dividendarum admiserunt.

A. 1561, Februarii 17, in capitulo.

562. (Acta capit. XIV). Mandatum pro synodo — Capitulum ecclesie cathedr. Poznan. universis et singulis et presertim Rmis. dnis Archiepo et episcopis totius provincie Gnezn. dominis gracioussimis et ecclesiarum ipsarum capitulis fratribus charissimis significamus. quomodo nos de gremio nostri capituli de consensu expressaque voluntate totius cleri diocesis Poznan. in synodo diocesana prox. preterita Poznanie celebrata congregati vener. dnos Stanislaum Obiezierski et Paulum Sarbinium s. Theologie professorem canonicos Poznan. confratres nostros in nuntios et negotiorum nostrorum gestores et factores pro futura synodo provinciali f. III post Dom. Reminiscere prox. Varschovie indicta

et celebranda elegimus et deputavimus eisdemque dnis nuntiis nostris commisi-
mus plenam et omnimodam facultatem concessimus in eadem s. synodo in s. Spi-
ritu congreganda comparendi, pro communi utilitate et libertate totius ordinis
ecclesiastici ac morum depravatorum correctione necnon animarum salute here-
sibusque iam in universum exortis et agitatibus extirpandis iuxta deliberationem
et informationem nostram eisdem traditam cum aliis dnis nuntiis capitulorum
totius provincie Gnezn. consultandi, tractandi, gravamina et oppressiones omnes-
que calamitates cleri diocesis Poznan., beneficiorum ecclesiasticorum direptiones
exponendi totiusque ecclesie Christiane causas, negotia et defectus proponendi,
etiam plenius et latius, quam a nobis informationem scriptam habeant, decla-
randi, verbis ornandi et exprimendi.. diligentias et admonitiones nostras in ca-
pitulis nostris generalibus prestitas exhibendi, necnon tractatibus dicti s. concilii
interessendi ac omnibus et singulis eiusdem sinodi definitionibus, decretis, pre-
scriptis, statutis et sententiis ad commodum et utilitatem orthodoxe catholice
fidei s. Romane ecclesie universalis totiusque Christianitatis profectum factis et
fiendis, promulgatis et promulgandis, ipsas et ipsa et alia quolibet s. Concilii
eiusdem mandata recipiendi.. et approbandi, iuramenta etiam quecunque, si
fuerint necessaria, licita et honesta.. prestandi et generaliter omnia et singula
in dicta s. synodo faciendi.. quod nosmet ipsi, si personaliter eidem synodo in-
teressemus, facere et exercere possemus, promittentes nos omne illud ratum
gratum habituros, quidquid per nos commissum prefati dni nuntii nostri nomine
nostro in eadem synodo dixerint, fecerint et exercuerint..

A. 1561, Aprilis 28, in capitulo.

563. (Acta capit. XIV). Rmus.. dnus Andreas Czarnkowski D. g. epus
Poznan. comparens personaliter in loco capitulari, dum coram dnis prelatibus et
canonicis capitulariter congregatis conquereretur et expostulasset in prox. pre-
terita synodo provinciali Varscheviensi per dnos nuntios capitulares
minus iuste in nonnullis articulis, utpote: quod fratribus suis bona arendare de-
beret, quod citius nuptiis vel negotiis amicorum quam divinis officiis adesse
solitus sit, et aliis in rebus ibidem in medium per suam Dnationem adductis
false sua Rma Ptas delata et accusata fuerit non sine maxima perturbatione
animi et molestia et status sui episcopalis summa lesione, requirendo a dominis,
ut sue Pti exprimerent, an hec dnis nuntiis per dnos capitulares commissa fue-
rint vel ipsi nuntii suapte id fecissent. Domini huiusmodi exprobrationem egre-
ferentes deliberati in hac re se responsuros sue Pti obtulerunt.

A. 1561, Maii 4, in capitulo.

564. (Acta capit. XIV). Dni capitulariter congregati ad placandum Rmum
dnum Epum et excusandum delationem dnorum iuxta informationem infra-
scriptam sub sigillo capitulari tradendam vener. dnum Stanislaum Stareski ca-
nonicum ad Cziazym deputaverunt, cui pro viatico I sexagenam pecunie et pre-
sentiam ad refectiones communes et panes concesserunt litterasque creditivas
esse scribendas decreverunt.

565. (Ibidem). Informatio ad Rmum — Premissa commendatione et
salutatione solita etc. Exponat dnus nuntius Rmo dno Epo, quod vener. dni

prelati et canonici cum summa animi molestia sue Rme Dnationis querelas ex-
cipiunt et cum ingenti dolore cordis ferunt.

Inprimis vero Rmo dno exponatur, quod synodi provincialis admonitiones
non ex sola unius aut alterius capituli aut nuntiorum delatione emanant, nam
eo loci aliarum ecclesiarum prelati adesse solent, qui simul congregati nichil
pretermittunt, quod eis tam ad admonitiones, quam etiam reformationem morum
in capitibus ac membris accommodum videretur.

Item sue Rme Dnationi exponatur, quod vener. capitulum penas synodales
in preteritis synodis sancitas et promulgatas evadere volens, admonitiones ii. ca-
pitulis generalibus sue Rme Dnationi factas pro diligentiarum suarum common-
stratione ad synodum misit, in quibus si fortassis aliquis continebatur articulus,
cui sua Rma Dnatio post huiusmodi admonitionem in aliqua parte non satisfacit,
roganda erit sua Ptas, ut ignoscat nobis. Arbitrati enim sumus nos in hac parte
debito nostro satisfacisse et penas synodales evadere potuisse.

Quum autem aliqui defectus ecclesie Poznan. adeo usque manifesti sunt,
ut nulla tergiversatione celari possunt, neque nobis mandare, neque nuntiis no-
stris referre illos defectus opus erat synodo provinciali, ut inde sua Rma Dnatio
admoneri debuerit, erant enim alii, prout ex nostris nuntiis accepimus, qui eos
defectus clare synodo proposuerunt.

Quantum vero ad articulos in querimonia Rmi propositos et in scriptis ex-
hibitos, sue Rme Dnationi referre mandarunt, neque se ipsos neque suos nuntios
in hac parte culpandos, cum nec ipsi talia referre synodo mandaverunt, nec dni
nuntii a se dixisse aut retulisse fassi sunt.

Illud quidem, ubi dicitur de officio episcopali (cui in nulla parte satisfacisse
videtur), domini de capitulo ista tam acerba nuntiis suis exponere synodo non
commiserunt, sed et dni nuntii se dixisse negant. De plebanorum vero non
admissione ad presentiam et neglecta sacerdotum defensione forte ex querimo-
niis cleri in synodo diocesana in scriptis exhibitis ad provincialem synodum
missis desumptum est.

De aliquibus oneribus ecclesie cathedr. debitis et non exhibitis ac aliis
negligentiis, si quid ab aliquo dictum est, non est, quod suam Dnationem Rmam
offendere debeat, cum et sua Dnatio non in totum illis satisfacisse fateatur, et
dni per tot annos multis precibus de illis cum sua Dnatione egerunt et non in
toto profecerunt, unde et domus Dei deformatur et cultus eius sensim deperit.
De Crusficiensi ecclesia, si ecclesie Poznaniensi comparata sit in synodo, nec
dni neque nuntii aliquid sciunt.

Bona episcopatus etc. De oppressione inaudita subditorum per arendatores
multa in medium iactata esse dicuntur, non a nostris nuntiis, verum ab aliis,
quibus Mazovie bonorum administratio notior est. Sed quod fratribus Rmus dnus
bona episcopatus arendaverit, aut quod fratres sue Rme Dnationis misere ali-
quem oppresserint, ad vivum expilaverint aut iniustis lucris aggravarent, dni de
capitulo nunquam ista nuntiis suis commiserunt ad synodum perferre. Dni etiam
nuntii negant constanter ea coram synodo aut quocunque alio dixisse sed neque
audivisse hoc, et fortassis vitio scriptoris factum est, ut fratres Rmi in hac
scheda ponerentur aut culparentur. Sciunt enim dni de capitulo et universus
ordo spiritualis fatetur magnificos dnos fratres sue Rme Dnationis eximiis vir-

tutibus preditos esse et bonis temporalibus propriis abundare, in administratione bonorum ecclesiasticorum iustitiam et pietatem colere, pro quibus eximiis virtutibus fatentur se ultro domini suis Magnificentis tam servitiis quam perpetuis orationibus suis multum debere.

Ad comitia regni etc. Dni ista nuntiis non commiserunt et nuntii se dixisse negant.

Admonet etc. De summa capitali collegii Poznan. nichil a nobis mandatum est et dni nuntii repositioni ipsius in capitulo palam contradixerunt, ut etiam nuntius Rmi dni Epi fatetur. Negotium vero collegii Poznan. eo loci inductum est, ubi Rmi dni Epi super articulis synodalibus sententias dicebant, in quibus continebatur negotium reformationis collegii Cracoviensis.

Illud vero maxime urget dnos prelatos et canonicos de capitulo Poznan., quia Rmus dnus graviter questus sit contra quosdam de capitulo, qui non contenti, ut famam et dignitatem ac existimationem sue Rme Dnationis coram alienis et quidem maximis viris proscindant et suggillant, verum etiam inter suam Rmam Dnationem et capitulum Poznan. inimicitias, discordias et contentiones seminant, ut tam nobile collegium ecclesie istius dissensionibus et discordiis involvant. Roganda est sua Rma Dnatio, ut dni de capitulo hoc tantum malum et auctores tanti facinoris scire possint, ne tam atrox scelus ecclesiastice dispensationis et divisionis, quod Deus auferat, si ignotum et impunitum esset, serperet et ingravesceret liberius.

In sua etc. Oranda sua Rma Dnatio, ne facile quibusvis delationibus contra dnos quomodocunque et a quibuscunque excogitatis credat, admonitiones vero dnorum pias, iustas et utiles grato animo et solita benignitate suscipiat. Testatur enim coram dno Deo et universa ecclesia Christiana nichil nos unquam sive in admonitionibus sive in omnibus quibusvis actibus tam publicis quam privatis per odium aut aliquam pravitatem contra suam Rmam Dnationem egisse, sed tantum officium et debitum nostrum in huiusmodi actibus semper respexisse et cultum divinum, quantum possumus, promovisse. Cetera dnus nuntius curabit apud Rmum dnum presulem nostrum obtinere, ut benignitatem ac gratiam sue Rme Dnationis habeamus et dno Deo cum universo clero et populo unanimiter in quiete et tranquillitate serviamus.

Item roganda sua Rma Dnatio, ut iam designare velit commissarium pro dislimitatione agrorum et rubetorum advocatie nostre Srzedensis a ceteris agris subditorum sue Rme Dnationis ac etiam Srodcensis sicut a bonis capituli Zavadi.

A. 1561, Maii 19, in capitulo.

566. (Acta capit. XIV).. Dni, conquerentibus omnibus cmetonibus, quod adiguntur laborare dno suo regenti, sive arare per XXX sulcos una die, ita quod neque pecoribus suis, nec soli sufficere possunt ad laborem.. decreverunt et eisdem cmetonibus de Pabyanovo mandaverunt, ut non plus nisi per XX sulcos diebus constitutis agros excolerent.

A. 1561, Iulii 7, in capitulo generali.

567. (Acta capit. XIV).. Rmus.. dnus Andreas Czarnkowski D. g. Epus

Poznan. in sedili ad locum capitulare allatus multa de rebus ecclesie cum dnis conferendo, lectis etiam constitutionibus et decretis in prox. preterita synodo Varscheviensi conscriptis¹⁾, declarando se easdem in omnibus punctis observaturum, a dominis tanquam consiliariis suis captabat consilia, quo modo et via ad executionem constitutionum procedere deberet, allegans, quod sua Ptas expedivit commissionem a Sede apost. de et super oneribus ecclesie prestandis, ut per sententiam declaratum sit, utrum sua Ptas vel capitulum ad subeundos et supplendos defectus ecclesiasticos de iure vel consuetudine teneatur etc.

Insuper sua Ptas Rma postulavit a dnis capitularibus, quatinus magnif. dno Alberto Czarnkowski castellano Srzemensi et capitaneo Costensi fratri sue Ptis in advitalitatem super villas Przisiejka, Podlodovo monasterii Przemetensis concessas consentirent. Preterea allegavit sua Dnatio maximas impensas in edificia stagnorum et piscinarum in clavibus episcopatus sui fecisse, petens a dnis capitularibus, ut ratione huiusmodi sumptuum in sigillationem privilegii super molendinum Glowense, in summa CCC aureorum per suam Ptem acceptorum Martino Kiethuss molendinatori concessum, consensum quoque suum capitularem exhiberent etc.

Ad ea omnia suprascripta dni deliberati se responsuros obtulerunt.

A. 1561, Augusti 18, in capitulo.

568. (Acta capit. XIV).. Cum Rmus.. dnus Andreas Czarnkowski D. g. epus Poznan. per nuntium suum vener. dnum Iohannem Povodowski canonicum a dnis consultasset, utrum scholares de Gabin dioc. Poznan. ob furtum sacramenti ad Lovicz adductos et vinctos in curam suam iuxta admonitionem Rmi dni Archiepi per litteras scriptas recipere deberet, dni ex quo irrequisito Rmo dno Epo Poznan. et sine scientia sue Ptis de diocesi Poznan. in Lovicz missi et illic vincti sunt, nequaquam censuerunt eosdem per suam Ptem esse recipiendos etc.

A. 1561, Novembris 17, in capitulo generali.

569. (Acta capit. XIV).. Rmus dnus Andreas Craiewski canonicus ob discessum hinc suum regestrum sive inventarium librorum et claves ad bibliotecam huius ecclesie cathedr., quam in dispositione sua habuit, restituit dnis capitularibus.

A. 1561, Novembris 18, in capitulo generali.

570. (Acta capit. XIV). Cum vener. dnus Iacobus Lanczki canonicus Poznan. coram.. dnis.. declarasset, se propter uberiora studia liberalia consequenda Italiam versus paraturum iter et a dnis instanter petisset, quatinus illi florenos in auro CC ad triennium de thesauro ecclesie pro eisdem studiis consequendis mutuarent.. dni.. ex pluralitate votorum eo quod sit pium et laudabile institutum hoc dni Lanczki, consenserunt et decreverunt eidem esse commodato dandos ad decursum III annorum aureos CC ex thesauro ecclesie, modo parens cum fratribus dni canonici et ipse in certis bonis ipsorum proprietariis obligationem in forma firma, prout dnis visum fuerit, in foro competenti de solvenda pe-

¹⁾ Wydane w Archiwum Kom. Prawniczej, T. I, str. 456 sq.

cunia mutuanda facerent et in studiis dnus canonicus Italie proficeret; contradicentibus dnis cantore, Iohanne et Michaele Skrzetuschevski ac Coneczki.

571. (Ibidem). Ad proposita Rmi dni Epi dnorum capitularium deliberatio:

In primis magne et immortales Rmo dno presuli nostro agende sunt gratie de admonitione et correctione charitativa nobis in genere premissa, iuxta quam, ut moris et consuetudinis est, ad examen et reformationem morum et vitarum nostrarum processimus.

Cum satis abunde scriptura sacra et statuta provincialia nova et vetera, quales episcopus fieri oporteat, declarant, dni capitulares censuerunt ea non esse repetenda, que antehac pluries Rmo dno inculcabantur. Efflagitandum tamen erit apud suam Ptem Rmam, ut velit ecclesie Dei et domui sue pro debito officii sui pastoralis bene prodesse. Quandoquidem sua Rma Ptas in capitulo generali s. Petri et Pauli apost. coram cum dnis capitularibus inter legendum constitutiones novissime Synodi Varscheviensis existens, ea omnia, que in eisdem conscripta sunt, pro virili suo se effecturum promiserat, hac enim ratione et debito sue Ptis pastoralis satisfaceret.

Postea referendum erit, quod vener. dnus Stanislaus Obieziński canonicus Poznan. propter nuptias in domo sua canonicali cuidam mulieri de se suspecte ab aliquot annis celebratas cum scandalo multorum per vener. capitulum reprehendebatur et certa pena pecuniaria correptus est.

In statutis et consuetudinibus synodalibus modus revocandorum archidiaconorum ad residentiam personalem circa ecclesiam faciendam ac debitorum officiorum et onerum illis incumbendum explendorum sufficienter descriptus extat, qui etiam census et proventus beneficiorum ecclesiasticorum per hereticos directos circa visitationem parochialium facile describere poterint; saltem remediis iuris ad residentiam et debitum suum explendum iuxta dispositionem bulle cogantur.

Item Rmus dnus pro futura conventionione generali regni dnos nuntios de gremio capituli, qui sue Rme Pti placuerint, pro auctoritate et consilio suis eligere poterit; mandata vero, si que illis dari et committi debeant, dnis de capitulo integrum non videtur, nisi prius proponatur, in quem usum et effectum hec concedenda essent.

Sacerdotes honestos(s) et utiles, qui beneficia curata propter oppressionem scismaticorum resignare volunt, per suam Rmam Ptem promovendi et defendendi sunt diligenter, ut circa ecclesias retineri possint.

De oneribus ecclesie Poznan. per Rmos dnos Epos prestandis in synodo Piotrkoviensi an. 1551 celebrata decisum est; roganda itaque sua Ptas, ut de his omnibus ex liberalitate sua providere dignetur.

Sunt etiam alia plurima onera et impense, quas capitulum pro necessariis ecclesie, synodis, studiosis, captivis etc. de cappalibus ex consuetudine et debito prestare solent.

Dnorum Chabielski et Russieczki canonicorum Poznan. excessus iuxta prescriptum canonum et statutorum corrigendi et puniendi sunt matureque cohercendi, ne maiora scandala exinde sequantur.

Philari circa ecclesiam neque canalia ad presens et presertim hoc hiberno

tempore reformari possunt; curabitur tamen, ut aliquo modo rime in tecto ecclesie refici et aqua per canalia haberi poterit.

Similes laminas aeris commodatas generosus dnus Stanislaus a Gorka iuxta obligationem suam restituere tenebitur, quarum nonnullae habentur adhuc in ecclesia, ex quibus similitudo et pondus aeris commodati constare poterit.

Advitalitas nobilibus Stanislae Rolia Brathuski super advocatiam in Slupcza, Stanislae Brzeski super duos mansos agri in Buk et Sigismundo Młodczki servitoribus sue Rme Ptis super scultetiam in Szamarzewo concedantur, modo illis onera et servitia aliqua dnis Epis et ecclesie Poznan. prestanda imponantur.

572. (Ibidem). Admonitio Rmo fienda — Tandem sua Rma Ptas admonebitur, ut provisus defectibus ecclesie sue materialis, spiritualis ecclesie etiam curam habeat; pauperibus et scholaribus mendicantibus circa ecclesiam hanc degentibus, ut ad laudem Dei retineri possint, elemosinam et victum tribuere mandaret.

Preterea cum laudabilis illa antiquitas et memoria episcoporum Poznan. et vitarum illorum per modum chronice depicta tempore episcopatus sue Ptis sit abolita, roganda erit, ut demum in aliquo loco competenti pro imitatione bonorum operum, devitatione vero malorum, depingantur.

Item calix de sacristia pro usu Rme Ptis sue iam dudum receptus non est restitutus et alter altaris apud s. Barbaram collationis capitularis post mortem olim dni Gregorii Naderza intestati abest, qui ut restituantur locis suis Rma Ptas sua roganda erit.

Item ut calix aureus pro iucundo ingressu ad episcopatum per suam Ptem ex statuto et consuetudine ecclesie debitus in vita compararetur, commemorandum est.

Sacerdotes et executores processuum iurisdictionis spiritualis passim ubique in diocesi Poznan. per tyrannidem hereticorum et aliorum nobilium opprimuntur et verberantur impune, quemadmodum non ita pridem cursor Galli vicarii per dnum Iohannem Czarnkowski percussus et pulsatus est. Per viscera misericordie Dei sua Ptas deprecetur, ut ulciscatur iniuriam miserorum et afflictorum sacerdotum et in huiusmodi tyrannidem serio animadvertere dignetur.

Efficiendum erit apud suam Ptem, ut unus vel alter magistri doctrina et integritate maturi ad collegium Poznan. sumptibus sue Ptis adducantur provideaturque summa capitalis collegii Rmo dno Archiepo data et in aliquibus certis bonis, ne depereat, reformetur.

Quoniam vero magistri idonei huc induci, haberi et retineri non possunt ob defectum provisionis, danda esset opera, ut aliqua beneficia pro collegiatis magistris iuxta morem schole Cracov. convertantur, qui ad sacerdotia promoti residere et collegio preesse valeant, aut sua Ptas Rma ex liberalitate et gratia suis summam pecunie augere dignetur, ut maiores census pro alendis magistris et studiosis compararentur.

Vicarii preterea cathedr. ecclesie, quibus hac malitia seculi census non solvuntur, in summam egestatem devenerunt, et nisi aliis mature provisum fuerit, vix circa ecclesiam postea retineri possint.

Item roganda est sua Rma Ptas, ut bona ecclesiastica et presertim circa Czartoriam, que generosus dnus Stanislaus a Gorka usurpat, constanter defendere dignetur antecessorum suorum vestigia sequendo...

Insuper admonenda etiam erit sua Ptas, ut pro auctoritate contionatorem doctum et idoneum ac capellanos in aula sua habeat.

Agendum etiam erit cum sua Pte de commissariis pro dislimitatione agrorum advocatium cum agris civilibus in Srzodka dudum assignatis, ut iam dislimitatio huiusmodi sortiatur effectum.

Intercedendum est pro Marchewczina in Slupcza, ut sua Ptas litteras confirmationis perpetue super agros circa Slupcza per eam possessos eidem cum pueris suis concedere de gratia et benignitate sua dignetur.

Item commemorandum erit, quod die s. Elisabeth preterita in curia episcopali ligna per cmethones secabantur et die preterito festi Presentationis Marie quercum equis Rmi ad curiam duxerunt in scandalum multorum Christifidelium utque de mandato sue Ptis labores diebus festis in bonis episcopalibus, si qui essent, in exemplum aliorum cessarent.

In reliquis verò omnibus, que ad officium et pietatem episcopalem pertineant, precepta et constitutiones sinodales sua Ptas sequatur.

Preterea quoniam multe insolentie, potationes, luxus et scelera in domo Calieczina, que est pene sentina omnium malorum, ac apud Kluczniczka et Tatarova in oppido Srzodka patrari solent, fortassis conniventia officii vel factorum oppidi illius, roganda itaque erit sua Ptas diligentissime, ne huiusmodi excessus et scelera, propter que ira Dei et vindicta nos omnes sequitur, impunita maneant, nec amplius admittantur.

Non abs re etiam sua Ptas admonenda esset, ut servitores curie sue, que etiam vitiis non carent, in vita et moribus reformare dignetur.

Item referatur sue Pti, quod census ex Wrathislavia per olim dnum Lucam a Gorka ad usus pios comparatos moderni dni comites a Gorka recipiunt et ad usus suos prophanos convertunt, pro quibus ut sua Ptas agat, deprecanda est.

Limitum quoque bonorum episcopalium sua Ptas curam habeat diligentem.

De oppressionibus subditorum in clavibus episcopatus Poznan. Rmo dno etiam referendum erit.

Misse infra summum sacrum non legantur — Dni attendentes, quod omnes Christifideles pro debito et ex prescripto canonum ecclesiasticorum summis missis interesse tenentur et quadam consuetudine invecum esse in hac ecclesia per abusum, quod diebus festis infra summam missam, ut sepe fit, etiam infra contionem per sacerdotes misse legantur cum impedimento misse ad maius altare celebrate; proinde dni huiusmodi abusui obviare cupientes Rmum dnum Epum rogandum duxerunt, ut pro auctoritate sua aboleat huiusmodi consuetudinem et sacerdotibus inhibeat, ne infra summam missam privatas missas celebrare audeant, sed potius ante summum sacrum sua expediant sacrificia; hac enim ratione plebs devotior et ad finem summe misse retineri poterit.

In stallis beneficiati et processionibus intersint — Preterea efficiendum erit apud suam Ptem, ut omnes presbiteros circa ecclesiam hanc degentes beneficiatos et gratialistas pro auctoritate sua adigat et compellat inherendo consuetudini ecclesie metropolitane, quatinus in stallis suis in choro ecclesie contiones audiant et processionibus intersint sub certis penis eisdem per dnum Officialem afficiendis.

Horologium, organum, apparatus — Rogandus etiam veniet et admo-

nendus Rmus, ut horologium et organum reficiatur et magistrum organo habeat, necnon apparatus ecclesie in casulis albis et aliis vestibis sacris reformare mandaret vel que necessaria forent, de novo compararet, ad ea enim ex statuto et consuetudine tenetur.

A. 1561, Novembris 24, in capitulo generali.

573. (Acta capit. XIV).. Dni decreverunt cum articulis et determinationibus presentis capituli gener. ad Rmum dnum Epum eundum illique determinationes capitulares declarandum suamque Ptem adhortandum et monendum de defectibus ecclesiasticis etc., ut supra descriptum est, in oratores et interpretes articulorum dnos cantorem et doctorem Paulum deputantes.

A. 1562, Ianuarii 5, in capitulo.

574. (Acta capit. XIV). Coram vener. capitulo ecclesie cathedr. Poznan. cum nobilis ac providi Stanislaus Lanczki, Clemens et Paulus Gibossa seniores fraternitatis institorum nomine totius fraternitatis contra et adversus providos Iohannem, Mathiam Mielek et Albertum Vissinik accuarios et Martinum Papuga et Iohannem Zorawski pectinarios, artificiorum magistros de oppido Chwalissevo, questi sunt, quomodo ipsi non suscepta cum eisdem institoribus fraternitate mercimonia alias *thovar* non solum laboris proprii artificiorum suorum sed etiam alias res extranei laboris aquisitas, in scheda descriptas ac ibidem per institores porrectas, publice circa pontem magnum exponere et vendere audent contra privilegium foundationis eiusdem fraternitatis institorum per vener. capitulum ab antiquo concessum damnumque non mediocriter ipsorum, petentes iuxta privilegium eosdem magistros accuarios et pectinarios puniri et venditionem huiusmodi illis inhiberi; allegantibus prefatis accuariis et pectinariis, quia ipsi non plus, nisi *thovar* opificii et laboris proprii aliasque res parvas ad opificia ipsorum pertinentes, que etiam magistris artis illorum in civitate Poznan. ad vendendum per consulum concessa sunt, exponunt et vendunt, ut exinde victum acquirere possint, petentibus sibi venditionem huiusmodi non denegare. Rdi. dni. privilegio institorum perlecto, illud in suo robore conservantes inherendo consuetudini civitatis Poznan. decreverunt, ut prefati magistri opificii accuariorum et pectinariorum non nisi *thovar* artis et laboris proprii exponere et vendere audeant sub penis in privilegio institorum contentis, concedentes insuper eisdem accuariis, quatinus etiam has res ad opificium eorum pertinentes, utpote: *dromlie, droth Noremburski do instrumentow, kulczanki, szidla, naparsthki rozmaythe, snurki do zakovek potrzebne a karthi do czapniczego rzemiesla przislussaiane* exponere et vendere possint et valeant.

A. 1562, Iunii 30, in capitulo generali.

575. (Acta capit. XIV).. Dni. ad requisitionem S. Mtis R. per litteras contributionem a clero collectam deferendum Cracoviam ad dnum thesaurarium vener. dnum Michaellem Skrzethusowski canonicum et collectorem contributionis deputaverunt, cui pro viatico flor. XX in moneta de eadem et refectiones quotidianas dandum esse decreverunt.

A. 1562, Iuli 7, in capitulo generali.

576. (Acta capit. XIV). Cum excessisset e vita egregius vir dnus Iohannes Lamchovius artium et medicine doctor, qui operam suam in arte medica certo stipendio vener. capitulo navabat, dni.. videntes, quod medico destituti essent neque illis esset in collegio illorum, qui munus hoc obiret, communi consilio atque consensu egregium virum dnum Stephanum Mycanum philosophie et medicine doctorem propter illius virtutem et doctrinam vocandum ad id munus decreverunt. Et cum illum in capitulum accersivissent ac ne provinciam, quam sibi offerrent, recusaret, postulassent, illo vicissim voluntatem dominorum erga se amplectente, eundem in medicum et provisorem salutis ipsorum susceperunt ea conditione, ut ipse dnus Doctor presentia sua curam habeat valetudinum earum Dnationum, ratione cuius officii per I flor. in moneta et per tres panes singulis hebdomadis habeat ac per tres albos panes hiis diebus, quibus dnus de capitulo distribuuntur, percipiet. Et quanto se diligentior in huiusmodi officio curandi valetudines illarum Dnationum exhibuerit, tanto maiorem gratiam ab eisdem dnis prelati et canonicis omnibus merebitur. Licebit quoque ipsi dno Doctori curam habere aliorum amicorum, ad quos vocatus fuerit, modo ut non possit diutius absentari, quam per unum mensem continuum in anno; verum quando aliquis dominorum egritudine periculosa correptus fuisset, tunc non licebit illi a Poznan. quoquam discedere, alioquin si per unum mensem continuum, non tamen unum, duos, tres, quatuor, quinque etc. dies in eundem mensem computando, a loco Poznan. absens fuerit, tunc liberum erit de alio medico illis provideri pro arbitrio suo. Actum Poznanie in loco capitulari.

A. 1562, Iulii 9, in Czarńków.

577. (Acta capit. XIV).. Rmus.. dnus Andreas Czarńkowski D. g. epus Poznan. toto tempore episcopatus sui podagrico morbo laborans et in Czazim sepiissime decumbens variis structuris edificiorum et deliciis hortorum comparandorum deditus, congregatis thesauris ac auro et argento posteris suis fratribusque relictis, in Czarńkow post discessum suum hinc tertia die miserrime decessit, cuius anima requiescat in pace.

A. 1562, Iulii 14, in capitulo.

578. (Acta capit. XIV).. Cum generosus dnus Albertus Przyemski notarius terrestris Calisiensis suo et magnificorum dnorum Petri Poznan., Alberti Szremensis castellanorum, Stanislai Czarńkowskich fratrum et executorum testamenti Rmi.. dni Andree Czarńkowski D. g. epi Poznan. nuper defuncti nominibus inter consultandum de die et tempore sepulture fiende retulisset et denuntiasset dnus capitularibus fieri citius non posse sepulturam Rmi certis ex causis, nisi in lapsu sex septimanarum, idque ut cum consensu vener. capituli fiat, postulando, dni.. responderunt et concluderunt, se nullo modo consentire posse neque illis licere in prolongationem temporis sepulture, obstantibus statutis provincialibus, que disponunt, ut funera episcoporum in diocesi sua morientium ad summum in XV diebus a morte computatis sepelire procurentur per executores testamenti etc., prout se ad hoc idem statutum in toto retulerunt.

In quoquidem negotio ad eosdem magnif. dnos in Czazim vener. dnum Bartholomeum Siekierzeczki canonicum confratrem suum deputaverunt, cui informationem in scripto dandam esse decreverunt in hunc modum, qui sequitur:

Informatio dno Siekierzeczki — Salutatione premissa. Magnificis ac generosis dnis Petro Poznan., Alberto Szremensi castellanis et Stanislao Czarńkowskim fratribus ac Alberto Przyemski notario terrestri Calisiensi, executoribus olim Rmi dni Andree Czarńkowski D. g. epi Poznan., domini nostri clementissimi nuper in Domino defuncti, dnus nuntius capitularis salutem et omnem felicitatem precabitur, mortem vero eiusdem Rmi condolebit, deinde eosdem verbis facundis solabitur.

Demum excusabit dnos de capitulo, quod in tempus et diem sepulture et funeri olim Rmi institutum et prolongatum, obstantibus statutis et sanctionibus ecclesiasticis consentire nequaquam potuimus idque rationibus sufficientibus declarabit.

Item rogandi sunt idem magnifici et generosi dni fratres et executores olim Rmi dni Epi, quatinus nobis exemplar sive transsumptum testamenti illius mittere dignentur, ut nobis de dispositione sua constare possit.

Item efficiendum est etiam apud suas Dnationes, ut tempore hoc administrationis eorum bona episcopatus provideantur, ne diripiantur, que illesa successoribus dno Epo tradi possint.

Item rogandum, ut sub tempore hoc non expediti funeris Rmi de cera et vino in ecclesia provideatur.

Reducantur etiam suis Dnationibus in memoriam debita per olim Rmum mense capitulari contracta, utpote ea, que dnus deputatis ad postulandum in episcopatum et denuntiandum electionem exposita sunt etc., de quibus olim Rmus respondere tenebatur et dni executores tenentur.

Commemorandum erit etiam de calice ecclesie per suam Ptem ad usum illius recepto et altero calice post mortem olim dni Gregorii Naderza intestati derelicto ad altare s. Barbare in Chwaliszevo collationis capitularis spectante, ut restituantur locis suis.

In his autem et aliis rebus dnos capitulares concernentibus cum dnis executoribus testamenti expedito funere Rmi tractaturus dnus nuntius offerat, et ea, que ad presens necessaria sunt, expediat prudentie illius commissa.

A. 1562, Iulii 20, in capitulo.

579. (Acta capit. XIV).. Inter tractandum, qui de capitulo ad R. Mtem pro denuntiatione mortis olim Rmi et postulatione novi pontificis mitti debeat, dni.. attendentes maximos sumptus nuntio huiusmodi inaniter dari et exponere solere, censuerunt et decreverunt Rmo dno Iohanni Makowieczki archidiacono Varscheviensi in aula versanti, qui etiam in gratia R. Mtis esse dicitur, id negotii committendum fore, prout exnunc ipsum deputaverunt ad perficiendum superscripta, eidem dno Craiewski adiungentes.

580. (Ibidem). Dum generosus dnus Albertus Przyemski notarius terre Calisiensis, executor testamenti Rmi olim dni epi Poznan., suo et aliorum dnorum coexecutorum suorum nominibus coram dnis.. denuo exposuerit et denuntiaverit certis de causis sepulturam olim Rmi dni Epi funeri a die hodierna in

tribus septimanis institutam esse, postulando et expetendo a dnis capitularibus, ut bona clavis Cziachimensis in dispositione et regimine dnorum executorum propter ipsorum sustentationem et victum, tum etiam familiæ mortui dni Epi, ad tempus expeditionis funeris relinquuntur, dni prehabito inter se mutuo tractatu non recedendum esse a priori sua deliberatione et conclusione iuxta statutum de funere episcopali fiendo censuerunt, quantum de clave bonorum Cziachimensium relinquenda, nondum habere bona episcopatus Poznan. in dispositione sua respondendum decreverunt.

581. (Ibidem).. Dni executores Rmi olim dni Andree Czarnkowski D. g. epi Poznan. calicem argenteum deauratum cum armis *Chorab* et *sherzinkam* auro intextam per olim Rmum de ecclesia pro usu receptam restituerunt, quam ego notarius de mandato dnorum vicecustodi ecclesie ad thesaurum servandum dedi.

582. (Ibidem).. Generosus dnus Przyemski executor olim Rmi dni Epi Poznan. suo et coexecutorum suorum nominibus marcas XC pecunie per vener. capitulum tempore postulationis et denuntiationis electionis in episcopatum Rmi dni Epi defuncti expositas et per eum, dum vivebat, contractas in manus Rdorum dnorum cantoris et cancellarii in domo eiusdem dni cantoris persolvit..

583. (Ibidem).. Coram dnis.. dni executores testamenti Rmi olim.. dni Andree Czarnkowski.. clausulas certas testamenti illius pro ecclesia duntaxat pertinentes per dnum cancellarium legi et publicari fecerunt.

A. 1562, Iulii 24, in capitulo.

584. (Acta capit. XIV).. Dni.. considerata Rdi dni Francisci Vissoczki cantoris et canonici Poznan. singulari prudentia rerumque gerendarum peritia et dexteritate eundem communibus suis suffragiis in administratorem totius episcopatus Poznan. elegerunt..

A. 1562, Iulii 27, in capitulo.

585. (Acta capit. XIV).. Dni.. vocato ad sui presentiam vener. dno Erasmo Mielenski Poznan. [canonico], Rmi dni Philippi Padniewski D. g. Epi Cracov. et vicecancellarii regni familiare, cum didicissent eum hinc ad curiam S. Mtis R. discedere, postulaverunt ab eodem diligenter, ut aureos C R. Mti circa postulationem ad episcopatum novi pontificis ex consuetudine dari pro munusculo solitos, ad manus dnorum archidiaconi Varscheviensis et doctoris Craiewski canonici Poznan. circa aulam Regiam versantibus, hoc in negotio perficiendo per capitulum deputatis, reciperet preferendos, tali tamen modo, ut si R. Mtas iam episcopum, non expectata denuntiatione mortis episcopi nuper defuncti, ut mos est, alium nominavit, eosdem C aureos dnis capitularibus remittat, nam frustraneum esset impensas facere munusculumque hoc R. Mti prebere ordinem ab antiquo constitutum non observanti. Cum itaque dnus canonicus Mielenski ea omnia libenti animo pro voto dominorum se expleturum et syngropham de recipiendis huiusmodi 100 aureis daturum promisit, dni ex mera liberalitate sua erga dnum canonicum Mielenski onus hoc sponte in se assumptum pensionem annuam XIV marcarum mense capitulari de canonicatu suo solvi solitam anni currentis exnunc dimittendum decreverunt et dimiserunt, ut sit a solutione illius procurator liber, pro qua liberalitate dnus canonicus reddit dnis capitularibus gratias.

A. 1562, Augusti 11, in capitulo.

586. (Acta capit. XIV).. Dni.. argentum et apparatus infrascriptum per executores testamenti Rmi olim dni Epi pro ecclesia datum receperunt ad thesaurum ecclesie et quietationem dandam decreverunt, cuius copia sequitur:

Capitulum ecclesie cathedr. Poznan. recognoscimus.. recepisse de manibus magnif. et gener. dnorum Petri Poznan., Alberti Srzemensis castellanorum, Stanislai fratrum germanorum Czarnkowskich et Alberti Przyemski notarii districtus Calisiensis, executorum testamenti Rmi olim.. dni Andree Czarnkowski.. *naliewkam* argenteam deauratam cum pelvi argentea in parte deaurata signata stemmate *Nalecz*; item ampulas duas argenteas deauratas more Italico pulchre elaboratas, sthemate *Cziolek* Rmi dni Samuelis Maczeiowski epi Cracov. insignitas; item apparatus pontificalem, videlicet infulam albam de *srzebrznoglow* auro intextam et ornatam cum appendentiis argenteis deauratis, signatam insigniis *Nalecz*, et chirotecas albas sericeas auro intextas in scatula continentes (s); item casulam de albo *srzebrznoglow* ex utraque parte cruce aurea insignitam, albam cum *platy* similis *srzebrznoglow* cum duobus cingulis sericeis albis; item tunicellas duas de albo adamasco fimbriis aureis munitas; item par sandalorum albi adamasci cum *thkanicza* aurea et calceos de albo *srzebrznoglow pasamany* aurei[s] ornatos, per eundem Rmum olim.. dnum Andream Czarnkowski D. g. epum Poznan. ecclesie cathedr. Poznan. testamentaliter donatas et legatas, de quibus quidem rebus et apparatu per nos recepto prefatos magnificos ac generosos dnos executores olim Rmi dni Epi quietamus..

A. 1562, Novembris 14, in capitulo generali.

587. (Acta capit. XIV). Postquam generosus dnus Albertus Przyemski notarius terrestris districtus Calisiensis repetiisset coram dnis capitularibus petitionem suam de et super consensu dnorum exhibendo in donationem advitalitatis ville Bochliewo etc. per olim Rmum dnum Andream Czarnkowski epum Poznan. nuper defunctum eidem concessit, prout ibidem litteras sub titulo et sigillo eiusdem Rmi exhibuit, utque donatio huiusmodi ad presens pro rato et grato per dnos suscepta sigillo capitulari muniatur etc., dni.. quamvis in prox. preterito capitulo generali pro festo s. Petri celebrato ad intercessionem olim Rmi dni Epi, tum ad petitionem ipsius dni notarii certis ex rationibus obstanteque statuto capitulari advitalitati huiusmodi concessit consensum suum denegaverunt, tamen considerantes virtutem, dexteritatem, prudentiam et auctoritatem dni notarii prefati, quibus inter magnates homines plurimum pollet, tum etiam illius erga ecclesiam Dei et personas spirituales his presertim turbatis temporibus, quibus fere omnes eas odio prosequuntur, attendentes etiam, quod in villa Bochliewo aliquot cmethones conflagrati sunt, quibus nisi hoc anno per ipsum dnum notarium fuerit provisum, actum esset de illis et villa desertaretur; cum etiam iura et statuta pro ratione temporum mutari soleant, licet ad presens petitioni eiusdem dni notarii Calisiensis satisfacere et in sigillationem privilegii sui sub absentia Rmi dni Epi Poznan. noviter electi, sine quo in his rebus quidquam statuere integrum non est, se consentire nequaquam posse responderunt et declaraverunt, tamen cum Rmus dnus Epus dante Domino redierit et advi-

talitatem huiusmodi ville dno notario datam approbaverit vel denuo concesserit, consensum quoque suum capitularem ad id non denegaturos in favorem et gratiam ipsius dni notarii Calisiensis, immo se daturos velle.. promiserunt.. nec non promotionem ad Rmum, dum venerit, pro eodem se facturos declaraverunt.

A. 1562, Novembris 18, in capitulo generali.

588. (Acta capit. XIV).. Cum vener. dnus Michael Skrzethuszewski canonicus Poznan. et arendatarius parochialis Msczonoviensis in ducatu Mazovie pro mensa capitulari unite.. petisset sibi damna per mercenarium militem, dum ibat adversus Moscum, in parochiali eadem patrata resarciri., dni.. huiusmodi damna.. ipsi dno Skrzethuszewski.. recompensare cupientes, decreverunt eidem esse dimittendas 10 sexagenas pecunie, quas illi ex arenda defalcare mandarerunt.

A. 1563, Aprilis 14, in capitulo.

589. (Acta cap. XIV). Dni.. pro iudiciis novis in comitiis generalibus Pyotrkovie constitutis, videlicet ad Schochaczow in palatinatu Ravensi die 1 Maii, in palatinatu Sandomiriensi 8 Maii, in Varschoviensi 20 Maii, in Lyublin Lukoviensis districtus 3 Iunii celebrandis, in negotiis Rmi dni Epi Poznan. a regno Polonie absentis vener. dnos Petrum Cuneczki et Albertum Rudniczki canonicos deputaverunt cum dnis procuratoribus bonorum episcopalium equitandum.

A. 1563, Aprilis 19, in capitulo.

590. (Acta cap. XIV).. Dni.. in negotiis Rmi dni Epi et mense episcopalis ad Lyublin et Szendomierz vener. dnos Michaellem Skrzethuszewski et Petrum Coneczki, Varschowiam et Schochaczew dnos Siekierzeczki et Rudniczki canonicos pro iudiciis novis Piotrkovie in comitiis generalibus regni celebratis(s) deputaverunt; quibus etsi de iure et statuto non teneantur, in gratiam et favorem Rmi dni Epi ad presens a regno absentis refectiones communes tamdiu, quousque istic negotia episcopalia non expediverint, pro hac vice duntaxat dandas esse decreverunt ac per tres panes singuli eorum septimanatim concesserunt pro alimentis familie.

A. 1563, Maii 4, in capitulo.

591. (Acta capit. XIV).. Dni in negotiis suis capitularibus pro iudiciis novis regalibus in Vagā civitatis Poznan. hodie celebrandis vener. dnos Iohannem Rzeskowski et Laurentium Modliszewski deputaverunt cum litteris super censum Wrathislavie comparatum.

A. 1563, Octobris 18, in capitulo.

592. (Acta capit. XIV).. Dni.. postquam intellexerunt ex litteris Rmi.. dni Adami Conarski D. g. epi Poznan. suam Rmam Dnationem postulasse a vener. capitulo, ut omnes et singulas summas pecuniarias de proventibus episcopatus Poznan. sub absentia sue Dnationis a regno collectas de manibus economorum et procuratorum ipsius ad thesaurum ecclesie in curam et custodiam capitularem susciperent eandemque pecuniam ad adventum sue Rme Ptis de

regno Neapolitano conservarent etc., prehabito inter se mutuo consilio, reducentes in memoriam casum, qui occasione depositi olim Mossinski acciderat, ita quod hucusque dni capitulares molestias, damna et impensas minus iuste ferunt, inherentesque suo statuto capitulari vel decreto de non recipienda ad thesaurum et curam capitularem aliena pecunia etc. dudum lato, ex quo Rmo dno Epo tanquam principi ac capiti huius ecclesie etiam irrequisitis membris et capitulo suo thesaurum et depositum proprium in ecclesia sua servare [licet], decreverunt non esse denegandum locum in thesauro ecclesie procuratoribus sive economis episcopatus Poznan. ad conservandum pecuniam Rmi, eam tamen in curam et provisionem capitularem non esse recipiendam propter pericula evitanda etc.

A. 1563, Novembris 8, in capitulo.

593. (Acta capit. XIV).. Dni pro comitiis futuris Warschovie celebrandis vener. dnum Bartholomeum Siekierzeczki canonicum, qui istic in negotiis Rmi dni Epi proficiscitur, similiter in causis capitularibus cum privilegiis etc. deputaverunt, quem ad perceptionem quotidianarum refectionum durantibus comitiis regni admiserunt et eidem pro viatico marcas X dandas decreverunt.

A. 1563, Novembris 17, in capitulo generali.

594. (Acta capit. XIV).. Dni.. revolvantes in animo, quod cum vener. dnus Iacobus Lanczki canonicus Poznan. anno preterito pro studiis liberalibus uberius capessendis Italiam versus iter arriperet, non alia ratione, nisi ut triennale studium continuaret et diligentia sua in studiis proficeret, CC aureos in mutuum ad triennii lapsum concessos ab eisdem dnis capitularibus emunxisset idque perficiendi de eo spes erat concepta, quod pro decore huius collegii et ipsius dni canonici commodo et laude cedere posset; verum quia ipse dnus canonicus vix per unum annum in partibus Italie in studiis commorando et parum, uti dicitur, in eisdem proficiendo pecunia consumpta huc rediit triennale studium non perficiendo, quod in maximum illius dedecus totiusque collegii ignominiam vergit, prehabito itaque.. mutuo consilio dni egreferentes, quod ipse dnus canonicus expectationi de se concepte non satisfecit, et quia potuit pecunia hec sibi sub specie boni usus concessa ad alium pium usum et commodum mense per dnos converti, decreverunt.. huiusmodi pecuniam commodatam ab eo esse repetendam, non expectato tempore et rata solutionis per parentem suam inscripta.

A. 1563, Novembris 18, in capitulo generali.

595. (Acta capit. XIV).. Cum a dnis.. requireret vener. dnus Bartholomeus Siekierzeczki canonicus de impensa ad negotia capitularia in comitiis regni habita aquirenda, dni decernendo obtulerunt se persoluturos dno canonico, quidquid ad negotia sua procuratoribusque per ipsum expositum fuerit, ultra pecuniam pro viatico sibi concessam, decernendo nichilominus eisdem dno canonico propter familiam in curia sua existentem singulis septimanis per tres panes dandos esse.

A. 1563, Novembris 20, in capitulo generali.

596. (Acta capit. XIV).. Dni repetentes tractatum de pecunia CC aureorum vener. dno Iacobo Lanczki canonico pro studiis italicis commodatorum in presentia dni canonici redditum suum excusantes, decretum in huiusmodi negotio contra eundem non ita pridem videlicet 17 Novembris.. latum in robore conservando, illud dicto dno canonico publicaverunt et mandaverunt, ut efficeret apud parentem suum, quo pecuniam 200 aureorum mutuam ante inscriptum tempus mense capitulari persolveret, denegantes etiam illi marcas VIII, quas ratione studiorum de mensa capitulari iuxta statutum recipere deberet, eo quod insufficientes litteras testimoniales studiorum suorum commonstraverit etc.

A. 1563, Novembris 29, in capitulo.

597. (Acta capit. XIV).. Rdus dnus Andreas Przeczlawski decanus Poznan., scholasticus Crac., custos Plocensis etc. ex mera sua liberalitate.. calicem argenteum deauratum per medium floribus ornatum, in sede sculptum cum armis Carpionis, et patinam deauratam valoris IV marcarum argenti et XX scutorum, item vasculum argenteum deauratum alias *puske* pro deferendo pane ad maius altare ponderis II marcarum argenti minus scoto medio.. donavit donatione irrevocabili inter vivos fieri solita.. promittens se in futurum liberaliorem vita comite exhibiturum; et dni.. munus datum grato animo susceperunt.

A. 1564, Maii 2, in capitulo.

598. (Acta capit. XIV).. Vener. dnus Michael Skrzethuszewski canonicus nomine Rmi dni Epi Poznan. obtulit duo mandata S. R. Mtis ad magnif. dnum capitaneum et consulum Poznan. de expellendis sectatoribus et innovatoribus fidei de regno etc., tertium occasione foraminum in aggere penes pontem magnum et foralium, que exiguntur in Chwalissewo etc., quibus mandatis dni capitulares perlectis, eadem in librum capitularem ingrossanda decreverunt, tractatus vero de executione eorundem mandatorum ad adventum Rmi reiecerunt et ea, ut secreto fierent, decreverunt.

A. 1564, Iulii 7, in capitulo generali.

599. (Acta capit. XIV).. Dni.. ad Rmum.. dnum Adamum Conarski D. g. Epum Poznan. in Cziazim commorantem cum articulis et conclusionibus capituli generalis, quorum exemplar in libro secretorum continetur, ac aliis negotiis capitularibus vener. dnos Michaellem Skrzethuszewski et Albertum Rudniczki canonicos deputaverunt..

A. 1564, Augusti 31.

600. (Acta capit. XIV). Ingressus Poznaniam Rmi.. dni Adami Conarski D. g. epi Poznan. etc. pridie calendas Septembris, alias die Iovis ultima m. Augusti an. 1564.

A. D. MDLXII Rdus dnus Adam Conarsky prepositus Poznan. et canonicus Cracov. etc., cum superioribus annis et ad Paulum IV Pontificem maximum et ad Pium IV cum obedientia nomine regio obiisset legationes iterumque ad eundem pontificem maximum Pium et ad Srmi Philippi Hispaniarum regis mi-

nistros in regno Neapolitano de recuperandis bonis mobilibus Srmo regi Augusto hereditate materna debitis missus esset, in eaque legatione Kal. Augusti ex Chelmensi (quem necdum occuparat) in Poznaniensem episcopatum a Srmo Augusto rege nominatus per vener. ecclesie cathedr. Poznan. capitulum electus tandem a Pio pontifice confirmatus est, ob quamquidem legationem, quod graviore(s) ob recuperata bona iam difficilior esset, ab episcopatu suo abesse diutius est coactus, nec prius in regnum Polonie reverti voluit, quam omnia ibi regi suo probe fideliter confecisset; confectis itaque rebus omnibus Varschovie primum, deinde Parczovie in comitiis generalibus legationum suarum Srmo Regi Augusto postquam sufficientissimas fecisset rationes sibique ac posteritati de perpetua securitate huiusmodi rerum recuperatarum et reddituum providisset, curato aliquantulum in Cziazim ex triennialibus continuis laboribus egro corpore tandem post diuturnas totius M. Polonie expectationes ex propria villa Glussina Poznaniam die Augusti XXX^{ma} (s) a. D. MDLXIV post nominationem anno II feliciter, splendide ac sumptuose est ingressus deducentibus eum magnif. dnis Andrea de Coscieliecz palatino Poznan., Calisiensi patre et Crusficiensi castellanis multisque aliis ex prima nobilitate viris; exceptus autem fuit prope urbem a magnif. dnis Ianussio a Koscieliecz Syradiensi palatino et generali M. Polonie capitaneo, Luca de Gorka Calisiensi palatino, preterea a castellanis Poznaniensi, Szremensi, Przemetensi, ab Andrea comite de Gorka ac ferme ab omnibus proceribus ac nobilibus Maioris Polonie, multis insuper ex aliis districtibus ultro ad id concurrentibus. Quin etiam tota urbs honorificentissime obviam ei processit multumque ac diu desideratum hilariter excepit. Tandem passim salutationes et tam frequentate voces, quibus et eum et comitatum eius universi prosequuti sunt, audiebantur, ut minime mirum eo die omnium diuturno desiderio et expectationi satisfactum esse, cum omnes una voce proclamarent eum multis rebus antecessores suos vel primo ingressu superasse et successoribus vix aliquid maius, quod ad dignitatem et virtutem episcopalem in viro desiderari possit, reliquisse. Nam et cum tandem sacris in aede Corporis Christi pro more absolutis in cathedralem ecclesiam iam non modo ab illis, qui cum eo venerant, sed a prelatibus et universo clero esset deductus luculentaque oratione ab eisdem salutatus, ibi breviter quidem sed pie et eleganter illis respondit commonefaciens illos sedulo officii et ut exemplo tam in doctrina, quam moribus ceteris prestare studerent, ad que omnia se ducem illis prebuit extemploque cum omnibus Deo vota absolvit. Deus faxit, ut Eodem confirmante et iuvante longissimis temporibus ea prosequatur et perficiat in ecclesia et Republica, que constituit.

A. 1564, Septembris 18, in capitulo.

601. (Acta capit. XIV).. Rmus.. dnus Adamus Conarski D. g. epus Poznan. in medio Rdorum dnorum capitularium existens inter alios tractatus, quos conferebat, litteras notificate et assignate synodi provincialis per Rmum dnum Archiepum Gnezn. dnis capitularibus intimavit etc., ut paratos habeant nuntios pro eadem synodo mittendos.

A. 1564, Octobris 2, in capitulo.

602. (Acta capit. XIV) Rdus dnus Albertus Rudniczki canonicus productis

litteris creditivis nomine Rmi dni Epi Poznan. hos proposuit articulos, ut super eisdem deliberationem suam dni capitulares notificarent:

Inprimis quia Rmus dnus Archiepus Gnezn. irrequisitis dnis Epis et capitulis provincie huius contra sanctiones synodales et consuetudinem ab antiquo observatam synodos provinciales indixit et instituit.

Item quia articulos, super quibus in synodo tractare debeat, dnis episcopis et capitulis non misit.

Item quod contributionis pro R. Mte laudande in litteris suis mentionem fecerit eo non obstante, quod de decimis non consentiente clero repetitur per exactores regios etc.

Item quomodo procedendum ad executionem decretorum concilii Tridentini non ita pridem finiti etc.

A. 1564, Novembris 13, in capitulo generali.

603. (Acta capit. XIV).. Nobilis dnus Nicolaus Slupsky clavis Poznan. episcopatus capitaneus exhibitis litteris creditivis nomine Rmi dni Epi Poznan. obtulit certos articulos in scripto, super quibus vener. capitulum deliberationem suam Rmo dno intimarent etc.

A. 1564, Novembris 14, in capitulo generali.

604. (Acta capit. XIV).. Dni.. super articulis nomine Rmi oblatis sententias suas dederunt et super eisdem per litteras in medio capituli recitatas Rmo responderunt.

A. 1564, Novembris 15, in capitulo generali.

605. (Acta cap. XIV) Dni.. pro futura synodo Petrikovie indicta Rdos dnos Laurentium Kierski archidiaconum Pczewensem et Stanislaum Varscheviczki cancellarium Poznan. deputaverunt cum plenaria facultate, alias in forma meliori.

A. 1565, Ianuarii 22, in capitulo.

606. (Acta capit. XIV).. Dni.. considerantes nonnullos subditos suos de advocatia Kielczow, qui gratis arendas obtinent emensuratas et nonnulli parvo pretio comparatos hortos vel domos, ad presens possessiones suas, per venditiones externis hominibus maximis onerare summis, preterea nonnullos nobiles, absque scitu et voluntate vener. capituli tanquam dominorum hereditariorum, in dicta advocatia Kielczoviensi domos et hortos possidere emptos, propter quod per ipsorum rebellionem et insolentiam fundus et subditi opprimuntur, quare damnis et servituti hominum providere cupientes decreverunt et omnino habere volentes Petro Baranek villico tunc in capitulo presenti mandaverunt, ut non admitteret resignationes domorum sive hortorum, qui venduntur maioribus summis, quam ex antiquo taxate sunt, onerare, neque nobilibus absque speciali consensu vener. capituli agros, prata, hortos vel domos in eadem advocatia Kielczew emere vel possidere, quod decretum suum dni capitulares proclamare per ministerialem Costensem fecerunt, ne quispiam de premissis aliquam ignorantiam pretenderet etc.

A. 1565, Ianuarii 29, in capitulo.

607. (Acta capit. XIV).. Dni.. pro comperto habentes, quod vener. dnus Petrus Coneczki canonicus et regens ville Sthessewo ligna arida alias *suss, wywrothi* et *wierzchoviska* in strugem lignorum comparat et demum vendit ad Poznaniam non parva pecunia, fratribus autem dnis prelati et canonicis ligna ex borra Sthessewo ad focum ducere denegat propter questum suum et privatam utilitatem et dominorum damnum ac levitatem, que omnia ad animum revocantes prefatum dnum canonicum ratione huiusmodi damnorum in borra factorum in marca fertorum pecuniarum mense capitulari solvendorum condemnaverunt, inhibentes sibi omnino, ne in futurum tam per se, quam factorem suum robora etiam arida de borra Sthesseviensi vendantur vel donentur cuicumque.

A. 1565, Maii 30, in capitulo.

608. (Acta capit. XIV).. Dni.. tractantes in negotio discessus in Urbem ad Summum Pontificem Romanum Rdi dni Francisci Crassinski archidiaconi Lanciensi per capitula ecclesiarum provincie Gnezn. occasione relaxationis decreti Tridentini Concilii de pluralitate beneficiorum non tenenda deputati nuntii.. decreverunt non esse dissentendum a conclusionibus hoc in negotio factis aliorum capitulorum ecclesiarum provincie huius consentiendumque in prefatum dnum Crassinski nuntium deputatum, cui mandatum plenissimum unacum informatione sua dandum decreverunt et pro viatico ex parte capituli Poznan. cuius mensa in proventibus est tenuis, aureos XL numerandos esse et concedendos per dnum thesaurarium unanimiter consenserunt.

A. 1565, Iunii 13, in capitulo.

609. (Acta capit. XIV). Insertio decreti S. R. Mtis, ex quo constat iuste vener. capitulum prohibere appellationes in causis subditorum suorum etc.

Sigismundus Augustus D. g. rex Polonie.. significamus presentibus litteris nostris, quorum interest, universis: posteaquam vocata esset in iudicium nostrum litteris citationis nostre religiosa Druzianna alias Zophia monialis ordinis s. Francisci extra muros Poznan. ab honesto Iohanne Wrobl cive Vilnensi ad prosequendam appellationem a sententia capituli Poznan. ad nos interpositam, que quidem appellatio etsi ad tribunal nostrum interposita fuerit, tamen per capitulum eiusdem ecclesie non est illi delatum, in causa C marcarum pecunie sorori Iohannis Wrobl defuncte iuxta officiosas inscriptiones retentorum necdum persolutarum, uti ea omnia in citatione latius continentur; in termino itaque hucusque continuato partibus utrisque per plenipotentes suos coram nobis legitime comparentibus terminumque attentantibus, nobilis Iohannes Piotrowski plenipotens Druzianne sive Zophiae monialis allegabat non esse ordinarium tribunal provocandi ad nos a sententia capituli Poznan. ob idque expetebat principalem suam ab hac instantia et impetitione Iohannis Wrobl liberam et absolutam a nobis pronuntiari. Nos cum consiliariis et iuris peritis nostris controversia partium examinata comperimus non esse forum ordinarium et competens Iohanni Wrobl ad iudicium nostrum a sententia capituli Poznan. tanquam ab heredibus possessoribus fundi bonorum suorum

provocandi. Ideoque decernimus Druziannam sive Zophiam ab hac instantia et impetitione Iohannis Wrobl liberam et absolutam fore hac nostra sententia mediante. In cuius rei fidem et testimonium sigillum nostrum presentibus est subimpressum. Datum Petricovie in conventu Regni generali f. IV post Dom. (s) prox. a. D. MDLXV regni nostri XXXVI°. — Relatio Magnif. Valentini Dembienski R. P. cancellarii Liubomlensisque capitanei etc. — Valentinus Dembienski R. P. cancellarius ss.

A. 1565, Iunii 18, in capitulo.

610. (Acta capit. XIV). Coram dnis.. providus Petrus Baranek villicus de advocatia Kielceviensi comparens produxit in scripto.. proclamationem ministerialis iuxta mandatum dominorum, quam dni.. actis presentibus connotare mandaverunt, que sequitur:

Actum in Costan f. II post Dom. Quadr. Reminiscere (19 Martii) a. D. 1565: Stanislaus Chileczki ministerialis terrestris Costensis.. recognovit, quia ipse de mandato.. dñorum prelatorum et canonicorum eccl. cath. Poznan. die hodierna fori septimanalis in circulo civitatis Costensis publicavit, proclamavit et ad notitiam, quorum interest, deduxit, ne quis omnino cuiuscunque status et conditionis existens aliqua bona immobilia scultetie ipsorum Kielceviensis ad eandem ipsorum scultetiam quocunque modo spectantia.. sine expresso consensu et voluntate prefatorum dñorum prelatorum et canonicorum eccl. cath. Poznan. apud quemcunque hominum subditorum eorundem emere audeat, eiusmodi etenim venditiones irritas, inanes nulliusque roboris et momenti esse volunt. Quam suam relationem publicationis prefate idem ministerialis certas ob causas actis presentibus inscribi petiit, quod obtinuit. Ex libro actorum castr. districtus Costensis extractum. Paulus actorum eorundem notarius m. p. sussescripsit.

A. 1565, Iunii 30, in capitulo generali.

611. (Acta capit. XIV).. Rmus.. dnus Adamus Conarski D. g. epus Poznan. nonnullos articulos mentis sue ad tractandum dedit et in scripto proposuit, ad quos vener. capit. deliberaturum se obtulit et responsurum Rmo etc.

A. 1565, Iulii 2, in capitulo generali.

612. (Acta capit. XIV). Posteaquam.. dni.. ex visitationibus borarum et aliis certis documentis comperierunt maximam excisionem arborum in silvis sive borris villarum Sthessevo, Rogalinko, Nyeslabino, Tworzikowa, Posczikow etc. partim ex donatione roborum a dominis fieri solita, partim pro usu dñorum regentium usurpatorum, qui privatis questibus sive commoditatibus existentes studiosi pro arbitrio suo robora singulis annis excidere et divendere consueverant; quapropter damnis borarum, sero tamen prospicere cupientes, ne forte ad usus capitulares et ecclesie robora ipsa sufficiant aliisque de causis.. vigore presentis capituli generalis decreverunt.. ut exnunc et in posterum dni regentes villarum prestimonialium borras habentium nequaquam robora non solum recentia alias *swiesego drzeva*, sed nec arida vel sicca de borris capitularibus excidere, deducere ac divendere tam per se quam per factores pro usu et comodo eorum amplius presumant vel audeant sub pena digne animadversionis in eos,

sed pro necessitate ecclesie usuque dñorum capitularium ac villarum suarum ipse borre integre maneant et conserventur nec amplius excidantur, nisi de scientia vener. capituli et expressa voluntate. Licebit nichilominus dnis regentibus pro foco sive usu domestico duntaxat ligna arida alias *szus* deducere.

A. 1565, Augusti 27, in capitulo.

613. (Acta capit. XIV).. Coram dnis nomine Rmi dnus Slupski visitationes archidiaconatus Poznan., processum indicte synodi diocesane et articulos per Rmum dñum Archiepum porrectos intimavit et presentavit etc.

A. 1565, Octobris 1, in capitulo.

614. (Acta capit. XIV).. Dni pro futura synodo provinciali celebranda Rdum dñum Stanislaum Varscheviczki cancellarium et Nicolaum Grochowski canonicos cum plenaria facultate deputaverunt, quibus per marcas XV pro viatico dandum decreverunt.

A. 1565, Decembris 10, in capitulo.

615. (Acta capit. XIV). Ad querelam cmethonum de villis Kozieglowy, Rogalinko, Nieslabino et Posczikowo, qui retulerunt sibi magna per inundationem aquarum damna esse illata, subsidium petentes, dni attendentes solos census pro mensa capitulari ex villis prestimonialibus pertinere, reliquas utilitates et labores cmethonum regentibus debere, decreverunt, ut in talibus casibus dni regentes, ex quo sentiunt multa commoda, rationem habeant subditorum suorum et illis subsidium non denegent, ne desertarentur.

A. 1566, Novembris 12, in capitulo generali.

616. (Acta capit. XIV). Quamvis magnif. dnus Iacobus Ostrorog capitaneus M. Polonie generalis egreferat, prout id ad vener. capitulum intimavit, quod non permittuntur subditi capitulares, ut molant frumenta in molendinis regalibus, dni prelati et canonici ne videantur abuti dominio et iurisdictione sua etc. omnino decreverunt et constituerunt, ut nullus subditorum capitularium audeat deponere frumenta pro emolitione ad molendina regalia, sed ad capitularia, excepto eo, cum non possent molendina capitularia sufficere ad molendum etc.

617. (Ibidem). Postquam multoties magnif. dnus capitaneus generalis requisitus esset mandatis R. Mtis et a vener. capitulo amice rogatus, ut cessaret ab exactione foralium in oppido Chwaliszewo, vener. capitulo tanquam dominis fundi mere spectantium, occupatorum, attamen ab eis desinere nolisset, dni, ne maiora damna et pericula exinde sequantur, decreverunt quanto celerius occasione huiusmodi foralium coram R. Mte esse experiendum accepto consilio a procuratoribus peritis, negotium hoc committentes dno procuratori suo generali.

618. (Ibidem).. Dni.. attendentes paucitatem vicariorum in hac ecclesia cathedr. laborantium eo, quod ex consuetudine antiquitus observata recipi non solent ad officium hoc vicariatus, nisi qui habeant vocem magnam et correctam, verum quia non in voce tantum officium et character sacerdotalis consistat, decreverunt exnunc observandum esse, ut occurrentibus vicariatus vacationibus dni canonici huius ecclesie presentarent non solum de voce verum pie-

tate, doctrina ac conversatione honestas et idoneas personas ad vicarias ecclesie cathedr. Poznan., quas universitas vicariorum absque aliqua contradictione suscipere debebunt in confratres, dummodo ad serviendum Deo et debite officia ecclesiastica psallendum etc. idonei reperti fuerint, vel etiam ad exigendum census et disponendum proventus eorum apti essent, ut alter fiat ad chorum, ad forum alter; et ita rationibus et commoditatibus eorundem vicariorum et huic ecclesie aliquomodo subveniri poterit.

A. 1566, Novembris 15, in capitulo generali.

619. (Acta capit. XIV).. Postquam ad aures dñorum capitularium pervenit personas inhonestas et mulieres vagas, que ex civitate pelluntur propter facinora, in oppido Chwalisewo, Ostrow et post Montem sub iurisdictione et in fundo capitulari receptacula habere, advocato ad sui presentiam proconsule Chwalisewiensi et Ostroviensi districte illis preceperunt, ut omnes et singulas personas inhonestas, ubicunque in fundo capitulari habitarent, facto de eis scrutinio sine aliqua procrastinatione pellere et proscribere faciant; hoc ipsum dno procuratori suo generali demandantes.

A. 1566, Novembris 16, in capitulo generali.

620. (Acta capit. XIV).. Dni propter varia pericula, que evenire solent hiis pessimis et depravatis temporibus decreverunt summis precibus et instantia esse efficiendum apud Rmum dñum Epum, ut murorum corruptio reformaretur et clausura portarum in summo Poznan. fieret, propter quod fabricam esse communem constituendam consenserunt, quo in negotio scribendum Rmo aut secus conferendum decreverunt.

A. 1566, Novembris 18, in capitulo generali.

621. (Acta capit. XIV). Dispositio de aureis 1200 per dñum plebanum in Strzelcze — Cum honor. dñus Martinus Orlius plebanus in Strzelcze circa Gostin coram dñis.. comparens exposuisset se velle certam ordinationem ecclesie Strzelczensis et pauperibus hospitalis ibidem etc. pro summa principali 1200 aureorum census 89½ marcarum, in certis bonis terrestribus sub pignore dñi capitanei M. Polonie solvi obligati, facere, petens humiliter a vener. capitulo, ut onus tutorie et executionem ordinationis concepte in se susciperent et consilia sana sibi prestarent, ne malitia temporum interveniente huiusmodi sua ordinatio pie constituta in nihilum verteretur, prout in aliis ecclesiis huius diocesis multa apparent:

Summe cum censibus commonstrate:

In bonis Bieliewo, Strzelcze minus, Bodzewo pro summa 200 aureorum census marc. 15 comparatus.

In bonis Krzizanowo etc. pro summa 200 aureorum census marc. 15.

Item in Skrzipno etc. pro 200 aureis census marc. 15.

Item in Potarzicza etc. pro 100 aureis census marc. 7½.

In bonis Vydzissewo pro summa aureorum 100 marc. 7.

In Pogorzal pro summa 200 aureorum census marc. 15.

Item in Radzewo et Morka pro summa 200 aureorum marc. 15.

Summa principalis: aurei 1200. — Summa census: marc. 89½.

Dispositio talis esse debet: Pro necessitatibus ecclesie in villa Strzelcze marc. 10; pro hospitali ibidem marc. 10; pro duobus vicariis marc. 10; pro ministro ecclesie marc. 10. Qui vicarii et minister singulis diebus officia divina ibidem in Strzelcze more solito decantarent.

Item pro pauperibus in ecclesia ibidem circa officia perseverantibus et preces ad Deum facientibus marc. 9½, ut quotidie unus grossus dividatur egenis vel in defectu scholaribus, quod autem residuum fuerit, videlicet II sexagene pro cantore et ministro conferantur.

Item pro uno scholare studioso singulis annis marc. 10.

Pro desponsanda puella vel femina honesta marc. 10.

Item pro exactore censuum et dispensatore eorundem constituendo marc. 10.

Item pro impensis exigendorum censuum suprascriptorum marc. 10.

Hii census si, quod absit, malitia patronorum vel heredum ecclesia in Strzelcze prophanata esset, pro abitrio vener. capituli Poznan. ad pios usus converti poterint, prout hoc in ordinatione et donatione providebitur.

Rdi et vener. dñi prelati et canonici audita petitione humili et pio proposito considerato ipsius honor. dñi Martini plebani in Strzelcze consenserunt et decreverunt onus hoc dispensationis in se assumendum, modo super huiusmodi ordinatione debita inscriptio fieret tam in castro Poznan., quam coram officio ecclesiastico etc.

Hoc autem dñus plebanus fecit inductus per me notarium amicum suum, quod tam solennem ordinationem et piam dispositioni vener. capituli commisit.

A. 1567, Februarii 17, in capitulo.

622. (Acta capit. XIV) Dni.. in negotio fidei catholice ad Srzodam in comitiis particularibus ad Rmum dñum Archiepum Gnezn. Rdum dñum cancellarium deputaverunt, cui presentiam dederunt.

A. 1567, Februarii 26, in capitulo.

623. (Acta capit. XIV).. Dni certis rationibus permoti decreverunt, ut exempla litterarum ad Paduam Rmo scriptarum, similiter littere Rmi in librum secretorum conscribantur.

A. 1567, Aprilis 14, in capitulo.

624. (Acta capit. XIV).. Dni pro comitiis regni Petrikovie celebratis in negotiis capitularibus vener. dñum Iacobum Lanczki canonicum deputaverunt, cui pro viatico flor. XX in moneta et presentiam ad participationem communium refectionum ad decursum IV septimanarum et I panem in hebdomada propter alendam familiam in curia dandum decreverunt.

A. 1567, Maii 13 in capitulo.

625. (Acta capit. XIV).. Dni.. inherendo statutis capitularibus in presentia cmethonum de villis Tanieborz, Garaszewo, Nynkowo, Starczinowo, Koziegłowy, Rogalinko, Gluchowo, Goluski, Pabyanowo, Unykowo, Trzcielinko, Drozicze citatione litterali vocatorum decreverunt eisdemque districte preceperunt,

ut singuli eorum molant frumenta in molendinis capitularibus sub pena I sexagene per dnum procuratorem capituli ab inobedientibus exigenda.

A. 1567, Iunii 30, in capitulo generali.

626. (Acta capit. XIV).. Rmus dnus Epus Poznan. ex parte sua proposuit certos articulos verbo, super quibus vener. capitulum tractare debet, utpote de religione et iurisdictione ecclesiastica retinenda, moribus et vita clericorum, reformatione ecclesie et capellarum, defectu et correctione vicariorum huius ecclesie etc. Super quo dni prelati et canonici deliberati se responsuros obtulerunt.

A. 1567, Iulii 1, in capitulo generali.

627. (Acta capit. XIV) Conclusiones articulorum, super quibus deliberatum est, Rmo deferende:

..Dni.. decreverunt, ut in presentia omnium capitularium Rmo dno Epo [super] articulis per eum propositis et de quibus in capitulo generali tractatum est, respondeatur, videlicet ut religio christiana et iurisdictio spiritualis iuxta prescripta canonum et conciliorum ac statutorum tueatur et retineatur; similiter vita et mores clericorum reformatur; preterea reformatio ecclesie et capellarum facta et laudata fabrica fiat.

Item vicarii provideantur ex liberalitate Rmi et animadversio in scandalosos ut fiat per dnum decanum.

Item pro canalibus reficiendis ut Rmus duas partes et capitulum tertiam daret. — Item portarum reformatio et murorum ut quoque fieret.

Pro limitibus Vynna Gora termino adveniente deputatio facile fiet.

Item ut Rmus modo permutationis pro stagno circa Summum villam Kielczewo mense capitulari concederet, rogandus veniet.

Item ut Rmus pro auctoritate sua commissarios ad dislimitandum Czarthoriam occupatam expediret et eos sumptu proprio inducere velit etc.

Item Rmus quoque rogandus, ut iungat canonicatum prepositure S. Marie Magdalene et dno Grochowski canonico, preposito ibidem precibus vener. capituli effecto, gratiam flor. 100 concedat et apud decanum efficiat, ut pensio solvi solita sibi ex prepositura hac extinguatur, magnam namque impensam istic prepositum facere in sacerdotum et scholasticorum alimenta oportet, ad presens proventibus parvis extantibus.

A. 1567, Augusti 18, in capitulo.

628. (Acta capit. XIV).. Dni ad petitionem nobilium Stareski, Chrzastow et aliorum *rothmistrzow*, ad servitium bellicum contra Moschos euntium, decreverunt illis condonandum talaros quatuor.

629. (Ibidem).. Rdus dnus Stanislaus Warschewiczki scholasticus Gnezn. et cancellarius Poznan., vir doctrina et pietate insignis, moribus et vita preclarus, in seminando verbo Dei felix et hominibus audientibus desideratissimus, coram dnis.. exposuit se brevi Italiam versus certis ex rationibus discessurum instituisse, eosdem valedixit contradicentes intentioni sue et dissuadentes sibi iter conceptum et institutum persuadentesque, ut potius hic permaneret et grato

populo Christiano verbum Dei predicaret. Sed dum retineri huc non posset f. V^{ta} ante festum s. Bartholomei (21 Augusti) Poznaniam versus Wrathislaviam discessit. — Postea vero regulam fratrum Societatis Ihesu Rome suscepit, orationibus, lectionibus s. Scripture et predicationibus vacans etc.

A. 1567, Septembris 14, in capitulo.

630. (Acta capit. XIV). Dni.. certis rationibus permoti decreverunt, ut domus albicerdonum Luterane secte adherentium in Chwalissewo habitantium per probos viros ex consulatu vel scabinis iuratis Chwalisseviensibus iusto iudicio taxentur, qui postea facile solutis taxis pelli de oppido possint etc.

631. (Ibidem).. Dni in gratiam et favorem generosi dni Balthazaris Strzezmiski iudicis terrestris Poznan. huc ad celebrandum iudicia particularia venientis decreverunt illi condonandum VI talaros sive pro eis VI mensuras avene emendum et illi mittendum pro statione liberali, ut maiorem rationem haberet equitatis et iustitie reddende clero habenti actiones et negotia in iudicio etc.

A. 1567, Septembris 21.

632. (Acta capit. XIV).. Rdus dnus Albertus Rudniczki, canonicus Poznan. heres de Dambrowka terre Cuiaviensis, cancellarius Rmi olim dni Czarnkowski et moderni dni Adami Conarski D. g. epi Poznan., homo pius doctrina, iuribus et humanitate pollens etc. morbo intestinali alias *vipukloszczią* laborans ultimam diem vite sue clausit hora decima noctis preterite, sepultus in ambitu versus capellam olim dni Czarnkowski epi domini sui, cuius anima requiescat in pace. Amen.

A. 1567, Octobris 6, in capitulo.

633. (Acta capit. XIV).. Dni cuidam nobili ex captivitate Tartarorum, uti asseruit, profugo ratione elemozine talarum condonandum decreverunt.

A. 1567, Octobris 13, in capitulo.

634. (Acta capit. XIV).. Dni.. in gratiam et favorem generosi Iohannis Miaskowski sive Kuczkowski camerarii Poznan., qui pro subsidio filio suo, quem ad servitium contra Moscos mittit, petenti eo, quod ipsius dni camerarii opera ad limites constituendos indigent, devincere illum sibi cupientes decreverunt sibi condonandos talaros V; contradicentibus dno Stareski, Herbesto et Grochowski canonicis.

A. 1567, Octobris 24, in capitulo.

635. (Acta capit. XIV).. Dni Lyubomyrowy *rothmistrzewy* pro subsidio petenti decreverunt dandum talaros V.

A. 1568, Maii 4, in capitulo.

636. (Acta capit. XV).. Dni prelati propter molestias, quas sepius ferunt per promotionem magnatum hominum, videlicet dnorum palatinorum Poznanien-sis et Wladislaviensis ac castellani Gnezn., pro Martino Kyanka albicerdone in Chwalissewo heresi Luterana infecto, decreverunt, ut iamiam exemeretur

domusque sua iuxta taxationem proborum hominum ad id deputatorum pecunia capitulari persolveretur, quod negotii dno Grochowski canonico thesaurario suo commiserunt; contravenientibus dnis Rzeskowski et Powodowski canonicis, qui sententias dabant, id in maximum damnum mense futurum et in sequelam malignantium etc.

637. (Ibidem). Dni amplius fere nolentes sectatores Lutheranismi in oppido suo Chwalissew decreverunt, ut omnino tres albicardones Luterani domos suas vendant, alio se conferant infra hinc et festum s. Iohannis Baptiste.

A. 1568, Iunii 30, in capitulo generali.

638. (Acta capit. XV).. Nomine Rmi.. dni Adami Conarski D. g. epi Poznan. Rdus dnus Iohannes Piotrowski cancellarius sue [Rme Dnationis] dnis in scripto obtulit articulos, super quibus deliberationem et responsionem Rmus dnus Epus requirit.

A. 1568, Iulii 6, in capitulo generali.

639. (Acta capit. XV).. Dni postquam ad eorum pervenit notitiam iam pene in Chwalissewo pestem grassari et homines infectos in domibus occluso mori maximamque inopiam pati, quod non habeant sumptum, quo provideantur vel iam mortui quo sepeliantur; quare defectibus huiusmodi aliquo modo succurrere cupientes decreverunt dandum ex suo capitulari thesauro marcas XX ad dispensandum proconsuli, ut provideat infirmos et mortuos sepeliri curet, postea daturus rationem cessante pestilentia, et que pecunia per communitatem denuo ad thesaurum composita exsolvi debet.

A. 1568, Augusti 12, in capitulo.

640. (Acta capit. XV).. Providi Ambrosius Lyndner et Laurentius Stang albicardones ac Michael Verner pello, oppidani Chwalissevienses, levatis et in effectum numeratis marcis X pecuniarum de manibus meis per vener. capitulum ad instantes preces prefatorum subditorum suorum mutuo datis ad victum hoc tempore periculoso et pestifero, sponte submiserunt se et obligaverunt obligatione firma in bonis suis mobilibus et immobilibus, que habent in oppido Chwalissewo, manu coniuncta et indivisa easdem marcas X vener. capitulo dnis suis gratis cessante peste, si vixerint, solvere, alias submiserunt successores suos de bonis relinquendis ad solutionem.. ad requisitionem dni procuratoris capitularis vel officii Chwalisseviensis..

A. 1568, Augusti 17.

641. (Acta capit. XV). Circa festum Assumptionis Marie in oppido Chwalissewo, Srzodka et Ostrow pestis grassare vehementer cepit et multi homines mortui, unus ab altero infecti, quapropter ego notarius, ad quem multi homines in negotiis capitularibus concurrebant etc., coactus sum hinc discedere f. III post fest. Assumptionis Marie peracto iubileo.

A. 1568, Septembris 24 et 30.

642. (Acta capit. XV).. Iam cessante pestilentia Rdus dnus Franci-

scus Vissoczki cantor, canonicus et officialis Poznan. annorum 70 citra vel ultra peste infectus vir pius et gravis, de ecclesia et hominibus bene meritus, ultimam diem clausit; deinde Andreas a Zagorowo notarius et servitor suos ultima Septembris ipsum secutus, quorum animabus Deus sit propitius.

A. 1569, Martii 5, in capitulo.

643. (Acta capit. XV). Conflagratum oppidum Chwaliszewo a ponte magno ad maccella f. V post fest. s. Crucis in Maio hora 3 noctis precedentis in postico stabuli Kothlarz et Baran incensum et ad horam 6 consumptum. Conflagrata insuper platea novi aggeris et in arenis circa Bernardinos etc. Flagellum Domini horrendum conspicientibus, miserabile patientibus etc.

644. (Ibidem). Dni.. inter tractatum de damno conflagrate medietatis oppidi Chwalissewo decreverunt et concluderunt consolandos esse miseros subditos, quorum bona sunt conflagrata, condonando illis II maldratas siliginis de mensa capituli, dimittendo quoque iis, qui damna passi sunt et qui nondum solverunt, censum; preterea dimiserunt communitati marcas XXX tempore pestis commodato officio commissas ad sublevandum miseros tali modo, ut hii, qui usi sunt huiusmodi pecunia et conflagrationem non patiuntur, restituant commodata pro consolatione conflagratorum dividenda. Insuper concesserunt illis libertatem a non solutione census etc. ad X annos, promittentes quoque illis robora ad edificia concessuros de borris capitularibus, que(s) dnus procurator pro conditione cuiusque conflagrati ad se venientis quietationes scribere notario precepturus est. Super quibus omnibus miseri subditi gratias egerunt.

A. 1569, Maii 16, in capitulo.

645. (Acta capit. XV).. Dni.. commiseratione erga subditos suos in Chwalissewo, quibus domus sunt conflagrate, permoti decreverunt singulis, qui voluerint domum edificare, octo pinus dandum in Rogalinko, ita tamen, ut pro edificiis huiusmodi robora per eos convertantur et non vendantur:

Primo Alberto Gygliarz advocato in Chwalissewo 10 pinus dati; Nicolao Pasnik p. 8; Clementi sartori p. 8; Iacobo Swiecz quercus 4 in Sthessew; Anne Cramarcze p. 8; Clementi Cramarzewy p. 8; Dorothee Barthossewey p. 8; Sthulichowy p. 8; item filio suo *na Gadkowskim* p. 8; Lekossewy p. 8; Sepowey p. 8; Wronye p. 8; Broziem p. 8; Hadzye matri sue p. 8; Knafflikowy p. 8; Vysniewskiemu p. 8; Iacobo Swiecz p. 8; Cecilie filie sue p. 8; Czichowlaska p. 8; Margarethe Gregrowey *garbarcze* 8; Alberto advocato pro altera area 8; eidem pro *przyciessy* in Sthessewo quercus 4; Blasio *piekarz* p. 8; Gregorio Maslek p. 8; Anne Czechowy *wdowie* p. 8; Hester *kramarcze* p. 8; Iacobo introligatori p. 8; Stanislawo Danko p. 8; Sebastiano Vyka p. 8; Andree filio eius p. 8; Martino Chilinski p. 8; Paulo Grzebienyk p. 8; Andree Miecznik p. 8; Luce Darmopych: in Posczikow 8, in Rogalinko 8; Brodcze *szerwcsewy* p. 8; Christophowey vidue et Hester *kramarcze* quercus 4 in Sthessew; Adamo barbitonsori p. 8; Petro Kothlarzewy p. 8; Skopkowy pro 2 *placzi* p. 16; Valentino sutori p. 8; Simoni Lekoss in Sthessewo quercus 6; dno archidiacono Pczewensi pro edificio domus in area conflagrate in Chwalissewo 10 robora in Posczikow et 4 quercus in Sthessew; Stanislawo Dambrowski p. 8; Sziski *kramarcze* p. 8; Hedwigi *introliga-*

torcze p. 8; Catherine Sepowey pro altera area p. 8; Mathie sartori de Poznania pro edificio p. 8.

A. 1569, Iulii 4, in capitulo generali.

646. (Acta capit. XV). Dni decreverunt esse iure agendum et experendum, demum finiendum per procuratores capitulares contra occupatores fundi capitularis presertim contra Zelandkowski et Zbiczkie. — *Alie ze wsisthkiego nycz nyebendzye*, frustra aer verberatur *y smyech* ¹⁾.

647. (Ibidem). Quoniam hucusque magis ac magis heresis in Schamothuli opera dni palatini Poznan. cepta invalescit, decreverunt [dni] animandos esse sacerdotes, ut illic se contineant et perseverarent in persecutione, etiam si divina officia postponere sunt coacti, de quo Rmo dno Epo scribere pro quarto mandarunt.

A. 1569, Iulii 7, in capitulo generali.

648. (Acta capit. XV).. Dni.. decreverunt esse efficiendum apud Rmum dnum Epum, ut deputare mandaret et edificare locum carceris in curia episcopali pro conservandis spiritualibus personis et sacerdotibus scandalosis etc.

A. 1569, Iulii 7—8, in capitulo generali.

649. (Acta capit. XV).. Dni ad magnif. dnum Lucam comitem a Gorca palatinum Poznan. occasione ecclesie in Schamothuli et introductionis ibidem heretici Nicolai etc. deputaverunt dnos Suffraganeum et Herbestum theologos, qui demum d. 8 Iulii relationem fecerunt multum cum dno palatino egisse in rem ecclesie, sed nichil effecisse etc.

A. 1569, Iulii 26, in capitulo.

650. (Acta capit. XV).. Dni decreverunt honor. Mathiam freneticum sacerdotem de Mądre providendum, ne insaniret, pro qua provisione gr. 30 dederunt, deinde septimanatim gr. 12 component, quem in domo canonicali pro notario conversa fovendum et mulierem sibi ordinandam, que eum custodiret et provideret, mandarunt et commiserunt dno Grochowski canonico.

A. 1569, Septembris 16.

651. (Acta capit. XV).. Vener. dnus Michael Skrzethussewski canonicus et officialis ac procurator vener. capituli veniens ad villam suam prestimonialem Troianowo, dum revidebat agros satos et excultos in equo obequitando, correptus repentina infirmitate, capite in lapide posito et vestibus disiectis pre dolore agonisans obdormivit in Domino fortassis morbo pleuris vel asme, quibus afficiebatur sepius. Erat vir bonus et sincerus, cuius opera et diligentia in exigendis proventibus capitularibus et officio procurationis multum profuit illo vivente etc. Eius anime misereatur Deus omnipotens, precandum est.

¹⁾ Uwagę tę skreślił notaryusz bezpośrednio po głównej zapisce, oddzielając ją tylko od tekstu osobnem zakreśleniem.

A. 1569, Septembris 29, in capitulo.

652. (Acta capit. XV).. Dni ad excipiendum legatum apostolicum qui hic in brevi futurus cum Rmo expectatur, dnos cantorem et scholasticum deputaverunt, ut sub absentia unius alter sit paratus. Similiter ad excipiendum magnif. dnum Albertum Sandivogii Czarnkowski capitaneum M. Polonie generalem in brevi venturum Poznaniam dnos scholasticum et Rzeskowski canonicum deputaverunt.

A. 1569, Octobris 17, in capitulo.

653. (Acta capit. XV). Dnus Cantor accepit duo privilegia legato apostolico mittenda: primum privilegium libertatis Boleslai ducis de an. D. 1258, aliud super decimatione libera in ducatu Mazoviae Kazimiri regis de dato in Racziass an. 1358 kal. XV Februarii.

A. 1569, Novembris 14, in capitulo generali.

654. (Acta capit. XV).. Dni.. exauditis nonnullis articulis ex parte Rmi dni Epi in medio capituli propositis et annotatis obtulerunt se deliberati ad omnia responsuros verbo vel in scripto daturos.

A. 1570, Aprilis 2.

655. (Acta capit. XV). Obiit.. dnus Grochowski canonicus in parochiali sua Konynensi febris correptus die Dominico Conductus Pasche, de cuius morte Christifideles civitatis Poznan. (eo quod diligentem pastorem in exercendo officio predicatione et prepositura apud ecclesiam s. Marie Magdalene, dum vixit, egit et tempore pestifero digne residentiam faciebat in vinea Domini laborando, cuius anima requiescat in s. pace) plurimum sunt turbati etc.

A. 1570, Aprilis 24, in capitulo.

656. (Acta capit. XV).. Dni pro comitiis presentibus Warschowie celebratis Rdum dnum Iohannem Piotrowski cantorem et dnum Modlisewski canonicum cum privilegiis ecclesie et capituli etc. deputaverunt; in defectu vero si dnus cantor adesse in comitiis non posset, dnum Choienski canonicum sufferunt; quibusquidem dnis deputatis ratione impensarum, quamdiu in comitiis negotia capitularia peragerent singuli eorum, septimanatim flor. sex dandum decreverunt.

A. 1570, Maii 28, in capitulo.

657. (Acta capit. XV).. Dni Stanislaus Stareski et Iacobus Lanczki canonici Poznan. ad infrascripta deputati relationem fecerunt revisionis sue agrorum et edificiorum scultetie Kielczow ex charta scripta, cuius tenor sequitur et est talis:

Domus lignea glebata: in hypocausto tria scamna, quatuor fenestre vitree, quatuor partes alias *sthuki lystheff* in pariete *y symbank*. Item in atrio duo scamna, *sthempa* in terra et pars *listwi* in pariete fixa, ex atrio camera glebata et in alia parte fornax ad pinsendum panem; *dwyerze supelna wsisthkie w domu y komor z rzeczyedzamy*. Item *korwnata drzewyana dobra podlie ysdbi, dachu po-*

trzeba poprawycz na domu y na kownaczie. Item ex opposito domus versus viam solek partim de roboribus partim ex glebatis parietibus constans, u nyego szcziana iedna wypadla ku myasthu, na dolie komora, na gorze druga, rzeczyacz na dolie u drzwierzi, na gorze zamek. Item chlyewi podlie ssolku, podlie domu stayna ze zlobem na sterzi konie, za nym dwa chlyewi lypione w drzewo y komorka, u kthori ssą dzwierz zrzeciedzem, thakze v staynye. Item chlyewi potrzebują oprawy wsczianach y w dachu. Item ex opposito owczarnia y stajenka w drzewo lypiona, iest w ny zlob, potrzebuye oprawy wsczianach y w dachu; są przy nych dzwierz, sthunya przy stayni gnoyna y korito przy ny potrzebuye oprawy; w oborze golebiniacz dobrzy. Item sthodola przy oborze potrzebuye dobrzy oprawy w dachu y wliepienia, ma oboye wrotha; w parkanye czo przegrodzono obore, glina opadala y wroth nyemass, potrzeba liepienia podlie stodoli, wrotha w dylie na przek. Item w gumnie dwie stodolye potrzebują oprawy w dachach y w sczianach, bo sie ossarpali. Item sadzawka pelna wodi, brzedi zawalone y ploth popsowany, wroth nyemass do gumna, plothi zewsand ossarpane nyczemu sye nye godzą okolo gumna y okolo dworu. Item okolo ogroda za domem, gdzie lna nassiane, plothi thakze zle na przodku od myasta, nyezle wrotha w podworzu. Item na domu drabyňa dobra. Item za isdbą sescz pny psczol y drugich proznych pnyow nyemalo, thamze sanye wielgie lyezą, sthodoli wyerzbamy ossadzono y po yedni stronie chlyew.

Item przeciwko dworowy mlyn wiatrowy, chalupa przynym nyczemu sie nye-godzi, obali sie czo godzyna y nyemoze bycz oprawyona. Item przy mlinie wielki ogrod co nany nasyano rzi, plothi okolo nyego zle, od drogi y od mlina od Kielczewa kessa plothu nyemass. Item przy thym ogrodzie ku myasthu dwie chalupie zagrodnicze oprawy potrzebują w dachu y plocie ogrodu nyeogrodzone. Item na mlinie kamienie iesth.

A. 1570, Iulii 17, in capitulo.

658. (Acta capit. XV).. Dni decreverunt.. cerdonem quendam Germanum recipiendum esse in aream Chwalisewie hac tamen conditione interposita, ut prius abnegaret et repudiaret fidem Luteranam coram officio publico et pro se non discessuro ab ecclesia catholica fideiussores sisteret.

A. 1570, Novembris 14, in capitulo generali.

659. (Acta capit. XV).. Dni.. animadvertentes varia imminencia pericula ecclesie et sibi futura ob receptionem thesaurorum alienorum a procustode sine consensu vener. capituli in fiscum ecclesie cathedr., deputaverunt ad revisionem thesauri capituli et tapetiorum et aliarum ecclesiasticarum rerum descriptionem et animadversionem in procustodem Rdos dnos cantorem et custodem et dnum Szlawinski canonicum Poznan., decreverunt ibidem simul et legem talem fecerunt, ne procustos audeat sub pena carceris pecuniam alienam in thesaurum ecclesie recipere aut tapetia vel aliam suppellectilem seu ornatum ecclesie extra et in prophanos usus commodare et extradere sine mandato et consensu capituli.

A. 1570, Novembris 17, in capitulo generali.

660. (Acta capit. XV).. Dni.. deputaverunt ex gremio suo vener. capi-

tuli cum certis articulis propositis Rdos dnos Stanislaum Schedzinski suffraganeum et Felicem Pomorski ad Rmum Epum mittendos.

A. 1570, Novembris 19, in capitulo generali.

661. (Acta capit. XV).. Dni.. animadvertentes contributionem noviter a quibusdam personis non debito ordine suo laudatam in subditos spirituales, renuerunt neque consenserunt in eandem, inherendo Gnezn. capitulo et aliis capitulis, que quid constituerint de hac contributione, illud tenendum et sequendum putarunt.

A. 1570, Novembris 20, in capitulo.

662. (Acta capit. XV).. Dni canonici Hierominus Choienski et Laurentius Modliszewski deputati ad damna in borra Stęszew per incuriam vener. dni Iohannis Rzeszkowski regentis eiusdem ville commissa, examinatis rusticis ibidem imprimis retulerunt reversi in capitulo, quod aque ex lacu ductura pro cerevisia braxanda a vener. capitulo olim Rdo dno Suffraganeo interdicta fuit, que a presenti regente instituta est.

2. Colono Stanislao nomine pratum a presenti regente adeptum, quod olim dnus Koneczki cum eodem colono commutarat.

3. Carbones cremari, cum a tribus ville regentibus soliti sine tamen aliqua iactura vener. capituli.

4. Graves sibi fieri vecturas quotidianas ad loca diversa queruntur, tanquam insolitas et extraordinarias.

5. Ligna Poznaniam vehunt rustici, que preter quartalia vehere nunquam erant antea soliti.

6. In agris male extirpatis defatigari boves et equos queruntur; et famulum dni regentis, qui eidem ville preest, crebro Poznaniam curru vehere solent, et ibidem sepius inscio dno regente cum eodem ultra triduum commorari coguntur.

Gora — Usus aratri predialis, qui omnino necessarius et utilis est, interiit. Reliqua cum visitatione et revisione superiori conveniunt.

A. 1571, Ianuarii 15, in capitulo.

663. (Acta capit. XV).. Dni vener. dnum Benedictum Herbestum magistrum et canonicum confratrem suum discedentem Romam et ad maiorem statum perfectionis anhelantem et villam fundi pro predicatore sibi reservantem ex consensu Rmi Epi et suo admonuerunt, ut locum suum contionandi digno et docto viro provideat et oeconomiam villarum suarum diligentem per suum oeconomum gerat, quod idem.. Herbestus bona fide promisit et vener. dnum Simonem Volstinensem artium baccalarium et penitentiarium ecclesie cathedr. Poznan. in locum contionatoris providit.. in quem dni.. consenserunt.

A. 1571, Ianuarii 29, in capitulo.

664. (Acta capit. XV).. Dni.. pauperes infirmos in domum suam in Ostrow sitam recipiendos decreverunt, hac tamen conditione, ne sint peste aut hispanica lue suspecti.

Item de domibus muratis et aliis canonicalium(s) et vicariorum etc., que incurabiliter providentur.

Item ut littere et privilegia ad terram Prussie in thesauro ecclesie querantur.

De articulis synodalibus.

De electione nuntiorum ad synodum provincialem Lovitio indicta attentarum et negotii magnitudine.

De violentiis ecclesiarum.

De calicibus aureis retentis per executores Rmorum dnorum Episcoporum in Dno defunctorum et legato argento per olim Rmum dnum Epum Branyczski.

De discerptione aggeris stagni circa villam episcopalem Cunow per dnum Gostynski, qui etiam velit stagnum facere circa ripam ecclesie, pro quo permetteret aggerem per illum discerptum altius elevare, prout fuerit necessarium.

De privilegiis scultetorum bonorum ecclesie, de quibus tenebatur expeditio bellica, ut perquirantur et comportentur ad synodum provincialem Lovitium.

A. 1550, Novembris 14, in capitulo generali.

343. (Acta capit. XII).. Dni.. attendentes.. Rmi dni Epi admonitionem eorum paternam et charitativam.. considerantesque, quod huiusmodi correctio iam inter illos diu iamque annus est fuisset habita.. decreverunt procedendum ad correctionem ipsam per modum scrutinii.

344. (Ibidem). Dni.. recensentes admonitionem dni custodis Chabielski, iam annus pro generali capitulo ss. Petri et Pauli apost. lapsus, factam, ne videlicet se tediosum et fastidiosum ac vehementem in capitulis circa tractatus capitulares exhiberet, sed causas et suffragia singulorum dnorum de gremio diligentius audiret, et in hiis nullatenus se temperavit neque moderavit; precipue vero, quum est presidens, quod auctoritatem capituli, in quo honor totius capituli dependet, non retinet, ut negocia capituli recte ac accurate concluderet; preterea in deputationibus sese solitus est excusare, tametsi sit prelatus pinguius beneficiis honorificatus, et quod in presentia dni Rmi proponentis votisat; utque nepotem suum dnum canonicum iuvenem, quem in curam suam suscepit et licentiose ac remisse servat, ad virtutes et ad mores bonos moderet ac ad studium generale aliquod transmittat. Et in hiis omnibus suam Dnationem fraterne admonuerunt.

345. (Ibidem). Decreverunt dni et mandaverunt dno scholastico, ut eo diligentius schole intenderet, et quod schole magister diligentius legeret, baccalaureum servaret ipseque dnos scholasticus maturitatem pre se ferret ac sollicitus sit, ut magister schole decimas suas non negligeret.

346. (Ibidem). Dni considerantes, quod dnos canonicus Lanczski contra prohibitionem dnorum mulierem quandam Annam assertam neptem suam servaret, que cum ipso dno canonico frequentius rixasse et contendisse dicitur et eam parum abfuit, quin interficeret, semperque visa est apud illum manere, preterea lapideam iam frequentius admonitus non reformavit, ad civitatem ambulat frequenter ibidemque inebriari solet et decretis contra illum factis nunquam paruit, propter quod ipsum prestimoniis privaverunt ac illa vacare decreverunt deputaveruntque dnum canonicum Obiezierski procuratorem suum ad lustrandas

villas prestimoniales Cocoscino et Cobylnyky, ut omnia illic in prediis et curiis conscriberet et obedientiam prestandam vener. capitulo subditis mandaret.

347. (Ibidem). Decreverunt dni, ut dnos Gomolynski ex perlucris, in quibus propter negligentiam limitum ex parte ville capitularis Mychowow tenute sue per modum arende cum bonis generose dne Lwowska faciendis succubuit, dnos capitulares eliberaret aut per amicabilem compositionem aut tales citationes interponeret, quibus huiusmodi perlucra elideret et evaderet, hinc et terminos particulares sub pena privationis prestimoniorum et villarum tenute sue; mulieres prolificantes cum factoribus eius in prestimoniis propter magna scandala subditorum et aliorum vicinorum alienaret.

348. (Ibidem). Dni relegentes decretum suum contra dnum Skrzetuschewski in generali capitulo.. anno preterito promulgatum.. et [considerantes] odia inter Rmum dnum Epum et dnos capitulares non desinere crescere, ideo admonuerunt iterum eundem, ut se tanquam homo grandevus in hiis omnibus, quanto magis poterit, ab huiusmodi vitiosis moribus abstineret ac se ipsum in omnibus temperaret et moderaret, alioquin in quantum experimento dni consequerentur et didicerent se vel eorum aliquem de gremio sue Rme Pti delatos esse ac eidem secretos tractatus revelatos esse, in illum penam privationis prestimonii sui confestim extenderent.

349. (Ibidem). Dni compertum habentes dnum Obiezierski in nullo paruisse decreto contra illum in capitulo generali ss. Petri et Pauli anno preterito lato, precipue vero quod mulierem Margaretam non alienaret, unde scandala multa oboriuntur, et quod in ecclesia tumultuantem se preberet, propterea eundem decreverunt succubuisse in pena C flor. illi priori decreto apposita, quam ut intra hinc et I mensem solveret et mulierem predictam alienaret sub pena privationis prestimonii sui mandaverunt, in ecclesia vero compositum se ut preberet, adhuc admonuerunt. Et memoratus dnos Obyeziarski, quando dni de capitulo illum ita se gessisse decernerent, se paritum presenti decreto obtulit, alioquin protestatus est de gravamine et appellando, prout ibidem verbo appellavit.

350. (Ibidem). Dni prelati et canonici, quamvis vener. dnos Iohannes Lanczki, confrater suos, propter mores suos depravatos viteque turpitudinem ac innumera scandala per multos annos, ut matrice capitulares testantur, commissa per decretum suum supra contra illum factum privatus esset prestimoniis; quia vero ipse dnos Lanczski supplicem se dnis capitularibus fecit ac gratiam ab eis postulavit, emendationem vite sue promittens, proinde ipsi dni ex gratia sua peculiari eam penam privationis prestimoniorum suorum commutaverunt, ipsum videlicet dnum Lanczski propter eius excessus varios ac scandala plurima hinc ad generale capitulum ss. Petri et Pauli apost. prox. venturum ab omnibus refectionibus et quottidianis distributionibus suspendentes et privantes. Et nichilominus eidem demandaverunt, ut in posterum huiusmodi excessus et scandala presertim ingurgitationes, commessiones et computationes in civitate Poznan. et alibi subterfugeret; preterea eo instante mulierem Annam suspectam alienaret, nec eam vel aliquam aliam domi vel in prestimoniis foveret nec aliqua commercia cum illa vel aliis suspectis mulieribus haberet, quod si in hiis deprehensus vel comprobatus fuerit, prestimoniis suis privabitur, quod decretum ipse dnos Lanczski benivole suscepit ac eidem se submisit.

351. (Ibidem). Dni declaraverunt et decreverunt vener. dnum Zakrzewski ob transgressionem decreti anno preterito in generali capitulo s. Petri contra illum facto succubuisse in pena X marcarum, quam mandaverunt eidem, ut in quindena solveret.

352. (Ibidem). Dni admonuerunt dnum doctorem Iacobum Vedelicium, ut non esset novigerulus et ad propositum votisaret.

A. 1550, Novembris 16, in capitulo generali.

353. (Acta capit. XII).. Dni considerantes, quod dnus Chobienski admonitus decreto anno preterito pro festo ss. Petri et Pauli apost. lapso [promulgato] sese non temperaret, immo illum licentius vota dnorum interrumpere solere et ultra ceteros dnos magis de se presumere, aliorum vota emendare et suum magis valere velle, licentiose familiam suam servare, mulieres ad curiam eius frequentare; quibus dni obviantes penam XX marcarum in eum, ut cautior et modestior esset, statuerunt, et de muliere, que de domo eius impregnata exivit, canonicam purgationem eidem indixerunt et iniunxerunt.

354. (Ibidem). Considerantes dni, quod dnus Suffraganeus monitus per decretum hucusque de dispensatione deferendi habitum professioni sue non aptum non docuit, quodque ut ex relatione plurium hominum didicerunt, femine ad curiam suam frequentarent, et ideo mandaverunt eidem, ut hinc et tres menses de dispensatione deferendi habitum doceret et feminis suspectis ad curiam suam frequentare non admitteret sub pena XX marcarum.

355. (Ibidem). Dni considerantes, quod etiam dnus doctor Dąbrowski decreto contra se pro generali capitulo s. Petri iam lapso promulgato in nullo paruit, precipue vero quod publicas debitas lectiones in collegio iam diu non explet ac coctrici ornatum minus sibi convenientem non interdicit deferre, et quod etiam ipsemet non contionatur rarissimeque celebrat missam ac domum lapideam foris a planicie seu a fossata in aliquibus locis destructam non reformat; et ideo eidem mandaverunt sub pena XX marcarum, ut premissis omnibus satisfaciatur ac coctricem huiusmodi ornatum sibi inconvenientem deferentem ac sic suspectam ad quindenam alienet, aut canonicam purgationem faciat, a quo decreto reformandi lapideam et modo pene imposite ipse dnus doctor appellavit.

356. (Ibidem). Dni attendentes, quod dnus Michael Skrzetuschewski decreto contra illum facto monitus non paruit, quodque se ad sacrificium misse non preparat, vestem inconvenientem defert et barbam nutrit, proinde secundo illum adhuc admonuerunt, ut premissis omnibus et decreto preterito satisfaciatur sub pena XX marcarum.

357. (Ibidem). Dni admonuerunt dnum Coneczski, ut feminas sibi obviantes, et in tabernis suspectis vel hospitibus nocturnis temporibus non sedeat aliosque actus illicitos devitet sub pena X marcarum.

A. 1550, Decembris 1, in capitulo.

358. (Acta capit. XII). Dni privilegium novum super scultetiam in Wilczina nobili Alberto Przetoczki concessum.. non fore sigillandum decreverunt, quia sunt pratum et agri certi adempti ab eadem scultetia pro predio episcopali et lustratio illius non est premissa, ipsi quoque nobili advitalitas est concessa ac

privilegium antiquum non est eis presentatum neque quietatio priorum scultetorum de satisfactione est facta et exhibita, summa quoque pecunie contra statuta regni et consuetudinem observatam est aucta.

A. 1550, Decembris 22, in capitulo.

359. (Acta capit. XII). Dni.. attenta maxima et urgenti necessitate ex conflagratione curie et horrei in Gora superveniente et exorta, unanimi suffragio decreverunt, ut omnes kmethones in Posczukowo bini et bini veherent victualia pecoribus ex Posczukowo ad villam Gora, quoties opus fuerit, usque ad divi Alberti festum prox. futurum.

A. 1551, Aprilis 1, in capitulo.

360. (Acta capit. XII).. Dni.. attenta destructione pontium circa muros summi templi Poznan. ex inundatione excellentis aque, que attigerat ad pavimentum summi altaris in ecclesia cathedr., non tamen illud operuerat, quod parum abfuit, decreverunt unanimiter, ut dnus Vissoczki thesaurarius de residuitatibus dni olim Grodziczski vel undecunque extantibus ad reformandum eosdem pontes [pecuniam necessariam darēt]¹⁾, cui operi dnum canonicum Starąski prefecerunt.

A. 1551, Aprilis 13, in capitulo.

361. (Acta capit. XII).. Coram dnis.. nomine Rmi dni Epi fuit propositum hoc negotium, quod non patitur moram, ut dni consulerent et concluderent, quo pavimentum totum ecclesie, quod ex inundatione aque excellentis destructum erat, ac etiam membrane ipsius ecclesie eo cicius et facilius restarentur urgente ipsa necessitate, super quo dni capitulares.. ut eo facilius pavimentum et membrane ecclesie istius reformarentur, innitendo consuetudini eiusdem ecclesie diutissime observate unanimiter decreverunt instituendam more solito fabricam communem etiam integram, quam si Rmus dnus prius solvet, postea etiam dni quamprimum conferent subditisque suis omnibus kmethonibus mandabunt, ut arenam advehant, modo etiam subditi Rmi prius illam ducere incipiant.

A. 1551, Aprilis 20, in capitulo.

362. (Acta capit. XII). Dni.. admonitum esse voluerunt dnum canonicum Obieziński, qui in synodo provinciali Lanciciensi prox. preterita ab eis deputatus agebat nuntium, quia ipse ex ipsa synodo decreta et statuta synodalia dnis capitularibus non reportavit neque hactenus reportare curat; et propterea ipsi dni capitulares protestati sunt, quod si ipsis aliquid damni aut difficultatis propter huiusmodi negligentiam suam emerit, precipue vero de pena synodali extorquenda ab eis, extunc huiusmodi damna et penas ex illo repetent.

A. 1551, Maii 25, in capitulo.

363. (Acta capit. XII). Dni tametsi dnis nuntiis, qui ad synodos provinciales deputabantur, iuxta statutum et consuetudinem antiquam nisi per

¹⁾ Uzupełniamy w ten sposób widoczne opuszczenie notaryusza kapitulnego.

VI marcas dari soliti sunt, habito tamen respectu caritatis magne omnium victualium eisdem per IX marcas pecunie dandum decreverunt, que postea ex contributione, si in clerum laudabitur, detrahentur et restituentur, unde fuerint recepte, et interea temporis, quam(s) in itineribus illuc atque huc ac in ipsa synodo consumpserint temporis(s), per illud totum tempus habebunt integras refectiones dni deputati nuntii.

A. 1551, Maii 31, in capitulo.

364. (Acta capit. XII).. Dni.. prelati et canonici ecclesie Poznan. interfuerunt processioni cum divinissimo Sacramento in eadem ecclesia cathedr. propter diruptionem pontium per inundationem aquarum habite.

A. 1551, Iunii 15, in capitulo.

365. (Acta capit. XII). In facto construendi pontem magnum, per quem itur de Chwalischewo in civitatem Poznan., necnon aggeris dicti Czartoria implendi terra, ut esset pertransibilis cum curribus onustis, mandatum regium per me notarium ac Petrum de Schamotuli ministerialem terrestrem Poznan. cum nobilibus presentatum consulatui Poznaniensi.

A. 1551, Augusti 3, in capitulo.

366. (Acta capit. XII). Deputarunt dni ad Rmum dnum Epum dnos Theologum et Canonistam doctores, requirendum suam Rmam Dnationem, ut etiam suum nuntium cum nuntiis capitularibus destinaret ad dnum Capitaneum in negotio supradicto¹⁾, et si de mittendis eisdem nuntiis placeret deliberatio hec sue Rme Dnationi. Ibidemque rogandum eandem suam Rmam Dnationem, ne contra suum iusiurandum et consuetudinem ingereret se in domos canonicales.

A. 1551, Augusti 31, in capitulo.

367. (Acta capit. XII). Rmus.. dnus Benedictus Isdbiensi D. g. epus Poznan. in medio dnorum prelatorum et canonicorum residens allegavit.. se ex certis indiciis et ipsis etiam certis statutis provincialibus in prox. preterita synodo editis intellexisse et cognovisse se ab ipsis dnis capitularibus per nuntios suos in predicta synodo provinciali Piotrcoviensi coram Rmis dnis Archiepo et epis ac nuntiis capitulorum illinc congregatis traductum esse eamque traductionem sui ex ipsis certis statutis, precipue vero ex statuto: De maioribus et minoribus oneribus²⁾ — clare est videre; et propterea ipse Rmus dnus ab huiusmodi sui traductione et a prima notitia dictorum statutorum contra se editorum ad Sedem apostolicam.. appellavit verbo..

A. 1551, Novembris 12, in capitulo generali.

368. (Acta capit. XII).. Dni.. considerantes, quod correctio fraterna inter ipsosmet dnos non peragebatur, nisi ita annus; et ne propter negligentiam correctionis excessuum eo magis crescerent mala scandalaque in plebe, cui exemplo

¹⁾ Ut decretum R. Mtis contra piscatores Poznan. alias castrenses exequatur. — O tem jest mowa w bezpośrednio poprzedzającej uchwale kapitulnej.

²⁾ Uchwały tego synodu znane nie są.

esse debent, fierent, decreverunt per viam scrutinii ad correctionem fraternam procedendum, primo incipientes a senioribus prelati.

369. (Ibidem). Dni considerantes dnum custodem Chabielski in actionibus capitularibus nimis tediosum homines cum vehementia non absque ignominia ipsorum ac indignitate dnorum indignabunde absolvendo, ac in gestis suis precipitem, ex quo generantur odia et inimicitie, quemadmodum in presentiarum accidit, quod litteras, quas dnus Qwiatkowski archidiaconus Szremensis dno Suffraganeo de gestis Masoviticis scripsit, illas aperiendo omnibus dnis de gremio et ultimo Rmo dno legendas dedit, quibus scriptis sua Rma Dnatio ad indignationem provocata est, et dno Qwiatkowski peperit odium huiusmodi litterarum demonstratio, [ipsum dnum Qwiatkowski admonuerunt].

370. (Ibidem). Dni admonuerunt dnum Scholasticum, ut decreto ita annus et 1549 pro festo s. Petri et Pauli habitis et factis satisfaceret et cantoribus suis in organis cantare non admitteret.

371. (Ibidem). Dni laudaverunt dnum archidiaconum Pczewensem de moribus et vita, verum admonuerunt illum, ut primitias perageret, archidiaconatum visitaret suum et suspectas mulieres in curiam suam intromittere non permitteret.

372. (Ibidem). Dnum Gomolynski admonuerunt, ut decretis prioribus satisfaceret: hoc est limites Troianovienses perficeret ac ex perlucris, in quibus ob illius contumaciam occasione limitum Mychowensium cum Vierzenycza succubuit, dnos capitulares evincat et eliberet hinc et festum Nativ. Dni prox. sub privatione prestimoniorum.

373. (Ibidem). Admonuerunt dnum Chobienski, ut memor sit decreti, ita annus contra ipsum facti.

374. (Ibidem). Dnus Suffraganeus, ex quo non utitur *rokietha* et vestes sericeas deposuit litterisque missilibus dni Leonardi Nawoyka Herman, eius sigillo obsignatis et manu illius scriptis et subscriptis, quas dni pro recognitis habuerunt, docuit, quod eo modo, ut ad presens defert habitum, non incidit penam excommunicationis a canone latam, decreti ita annus contra illum facti effectum in suspenso reliquerunt.

375. (Ibidem).. Rmum dnum admonuerunt, ut se verum et vigilantem pastorem super grege suo ac stabilienda fide et religione curet diligentius.

376. (Ibidem). Dni decreverunt, ut iuxta constitutionem synodalem contributio daretur, premissa tamen retaxatione omnium beneficiorum.

377. (Ibidem). De nuntiis ad conventum generalem regni deputandis cum Rmo: deputant dni dnos archidiaconum Pczewensem et Szyekyrzeczski canonicum ac eosdem [iusserunt proficisci] ad Stawiszyn, quocunque tempore sua Rma Ptas voluerit.

378. (Ibidem). Ad exemendum agros in Stawyszyn pro predio constituendo dni capitulares deputabunt illos(?), quando voluerit sua Rma Dnatio.

379. (Ibidem). De ruptura murorum — Dni consentiunt nunc, ut ad rupturam murorum robora convehantur, ad resartionem tamen rupturarum in muris non sufficiunt; *thamam* autem cum auxilio Rmi primo quoque tempore facere curabunt.

380. (Ibidem). Crucem auream opus imperfectum per olim Rmum dnum

Epum Lubranski inchoatum libenter dni perficerent, si facultas adesset. Petatur sua Rma Ptas, ut illam perficere dignaretur, perpetuam mercedem a dno Deo relaturus.

381. (Ibidem). Ordo in collegio constitui non potest, nisi provisio mense communis et maius solarium magistris constituatur. Si enim hec provisio constituta fuerit, proculdubio iuventus in studiis et disciplina facile retinebitur et ordo bonus illius collegii constituetur. Quare flagitandum est a sua Rma Pte, ut in Stawischyn predium compararet et erigeret.

382. (Ibidem). De expeditis litteris contra exemptos etc. et de habitu dni Suffraganei decenti rogant dni capitulares, ut sua Rma Ptas gratiose se gerat erga illum, nec vident, quod contra habitum in aliquo peccet, quia defert pallium sibi decentem iuxta consuetudinem aliorum pro conditione religionis sue; expensis enim iuribus ¹⁾ consuetudinibusque et constitutionibus omnibus non vident, ut ad aliquid aliud amplius cogi debeat. Et quia Rma sua Ptas habet facultatem a Summo pontifice constituendi cum eo, rogant illam, ut se illi clementissimum exhibeat, ac decimas ²⁾, que ad mensam sue Rme Ptis sunt reducte, restituere dignaretur, et superpilicio utatur.

383. (Ibidem). Quoniam Rmus proposuit coram dnis capitularibus se tractum esse innocenter per nuntios capitulares in synodo provinciali Piotrcoviensi prox. preterita, proinde dni decreverunt, ut persuadeatur Rmo, ne sua Rma Ptas habeat suspicionem super nuntios capitulares, et ne ipsis solis imputet, quod ab omnibus consultum, tractatum et conclusum est. Quantum vero de aliis in ipsa synodo tractatis et conclusis, quamvis dnis nuntiis id specificè non commiserint, in genere tamen commiserunt illis habere cointelligentiam cum aliis capitulorum nuntiis, et nec latum unguem ab eorum sententiis et consiliis discederent. Quidquid ergo fecerunt, pro rato habent; quod autem durius contra suam Rmam Ptem scriptum est in constitutionibus synodalibus, forte ex aliorum relatione factum.

384. (Ibidem). Dni de inquisitore heretice pravitatis tractandum et de eo concludendum ac litteras desuper necessarias de electione loci ad sepulchrum constituendum lecturarumque ac anniversarii constituendorum suspenderunt quo ad hoc generale capitulum ad diem tertiam post adventum sue Rme Ptis Poznaniam ex Czianzym.

A. 1551, Novembris 23, in capitulo generali.

385. (Acta capit. XII). Rdi dni Iacobus Dziaduski D. g. epus Enensis canonicus suffraganeusque et Iohannes Rydzinski scholasticus Poznan. nuntii preterite synodi Piotrcoviensis a vener. capitulo Poznan. deputati, cupientes evadere penas synodales contra eosdem nuntios decretas, monuerunt.. dnos prelatos et canonicos.. ut ad executionem constitutionum synodaliū pergerent, Rmum dnum Epum admonerent, quo et ipse id efficiat..

A. 1551, Decembris 7, in capitulo.

386. (Acta capit. XII).. Dni.. deputaverunt.. dnum Bonaventuram Cho-

¹⁾ Cod. iuris. ²⁾ Cod. decime.

byenyski Gnezn. et Poznan. canonicum in collectorem contributionis in totum clerum in synodo provinciali Piotrcoviensi prox. preterita laudate.. concedentes eidem.. omnimodam potestatem.. huiusmodi contributionem unacum vener. dno Stanislao Starąski canonico ex parte Rmi dni Epi Poznan. in collegam et concollectorem electo.. exigendi.. ac de eadem quittandi..

A. 1552, Ianuarii 26, in capitulo.

387. (Acta capit. XII).. Dni.. deputaverunt de gremio sui dnos Iohannem Skrzetushewski et doctorem Corvinum ad Rmum dnum, quo suam Rmam Dnationem admonerent, ut navaret suam operam, quo synodalibus conclusionibus satisfiat.

388. (Ibidem).. Dni.. deputaverunt ad comitia regni generalia Piotrcoviensia dnos Laurentium Kierski archidiaconum Pczewensem absentem et Bartholomeum Sziekyrzeczski canonicum Poznan., qui etiam in negotiis Rmi illuc iturus est, committentes illis negotia infrascripta: causas appellationum contra insordescentes ac contra pisces Poznan., ad quas defendendas mittunt dno Zlowoczski procuratori suo aut dno Czyrski servitori Rmi dni Chelmensis, iuxta cuius informationem omnia negotia dnorum agant, IV florenos. Curare etiam debent dni deputati, quo flagitent a Rmis, ut statutum de insordescensibus in robore suo conservetur et ne in posterum appellationes ab executione statuti per presides admittantur. Utque hoc ipsum statutum per S. Mtem R. declareiur, quod tam contra plebeos quam contra nobiles extendatur.

Item agant prefati dni nuntii deputati cum Rmo dno Archipresule, ut partes suas ad Rmum dnum Epum Plocensem interponat, quo aut decimam de Budziska vener. capitulo Poznan. restituat aut totam decimam post oppidum Okuniewo eliberet; qua in re communicent consilia sua et habeant cointelligentiam cum dno Stanislao Okun.

Ceterum sollicitent Rmum dnum Archiepum de heresibus extirpandis, ut sui officii memor esset ac institutas causas et actiones contra hereticos prosequeretur ac ad effectum deducat comprovincialesque episcopos ad hoc ipsum inducat; et presertim dnum Epum Poznan., cuius diocesis admodum ardet, presertim in Ostrorog, Myedzirzecz et circa Wschowa.

Efficiant etiam, ut Mtas R. mandet executionem fieri sui decreti per dnum surrogatum contra pisces.

Item admoneatur dnus capitaneus Gostiniensis, ut Rmi olim dni Epi parentis sui debita apud capitulum contracta solvat.

A. 1552, Februarii 15, in capitulo.

389. (Acta capit. XII). Dni unanimiter decreverunt dno Iohanni Skrzetushewski eunti ad conventionem generalem Piotrcoviensem regni dandas litteras commendaticias ad Senatores regni, quotquot habere voluerit.

390. (Ibidem). Dni decreverunt mittendas II ollas malmatici boni per gr. 16 in lagenis ligneis dno Officiali Gnezn. tanquam iudici appellationis cum dno preposito Curnycensi loco poculenti.

A. 1552, Martii 2, in capitulo.

391. (Acta capit. XII). Ratio vener. dnorum Bonaventure Chobienski et Stanislai Starąski canonicorum Poznan. collectorum contributionis super totum clerum provincie Gnezn. in synodo provinciali Piotrcoviensi prox. preterita in gratiam S. Mtis R. laudate coram Rdis dnis Francisco Vissoczski cantore et canonico vicarioque in Spiritualibus et officiali generali ac Simone Chabielski custode Poznan. ad id per Rmum.. dnum Benedictum Isdbiensi D. g. epum Poznan. ac suum vener. capitulum Poznan. deputatis de ea ipsa collecta contributionis in diocesi Poznan. et eius decanatibus infrascriptis.. facta:

Percepta contributionis:

Summa perceptorum in civitate Poznan. flor. 249 gr. 13 den. 1.

Decanatus Poznaniensis flor. 59, gr. 9.

Decanatus Pisdrensis flor. 43.

Decanatus Obornycensis flor. 117½, gr. 7½, den. 8.

Decanatus Stanshoviensis flor. 25½, gr. 10.

Decanatus Srzemensis flor. 111½, gr. 9, den. 5.

Decanatus Costensis flor. 88½, gr. 6, den. 3.

Decanatus Nove Civitatis flor. 84, gr. 12½, den. 5.

Decanatus Wschowensis flor. 7½, gr. 2½.

Decanatus Grodzicensis flor. 42½, gr. 8½, den. 3.

Decanatus Wronycensis flor. 78½, gr. 2½, den. 1.

Decanatus Myedzyrzecensis flor. 10½, gr. 10.

Collegiate Srzedensis flor. 27, gr. 26.

Abbates flor. 87½.

Dnus Episcopus flor. 250.

Summa omium perceptorum flor. 1283½, gr. 11, den. 4.

Debita contributionis:

In civitate Poznan. debita certa flor. 36.

In decanatu Poznan. flor. 6, gr. 2½.

In Pysdrensi decanatu flor. 4, gr. 5.

In Obornycensi decanatu flor. 21, gr. 9, den. 1.

In Stanshoviensi decanatu flor. 2½, gr. 3½.

In decanatu Srzemensi flor. 19, gr. 10.

In decanatu Nove Civitatis flor. 13½, gr. 2½, den. 8.

In Costensi decanatu flor. 9, gr. 24.

In decanatu Wschovensi flor. 35, gr. 11, den. 2.

In decanatu Grodzicensi flor. 8½, gr. 3½, den. 6.

In Wronycensi flor. 2, gr. 22½, den. 5.

In Myedzirzecensi flor. 16½, gr. 14½.

Collegiate Srzedensis flor. 1.

Summa omnium debitorum flor. 177½, gr. 4½, den. 4.

Summa omnium tam perceptorum quam debitorum flor. 1461½, gr. 1, den. 8.

Exposita de contributione: summa flor. 49, gr. 21.

Concordantia: Concordatis perceptis cum expositis remanserunt apud prefatos dnos collectores flor. 1234, gr. 5, den. 4 preter debita, de quibus tenentur respondere in secunda ratione.

A. 1552, Martii 7, in capitulo.

392. (Acta capit. XII).. Dni.. lectis litteris Rmi dni Epi Isdbiensi, quibus sua Rma Ptas ipsis dnis de capitulo scribit, ut pecuniam contributionis collecte a clero diocesis Poznan., que in promptu apud collectores est, quamprimum ad thesaurum R. Mtis seu Rmi dni Archiepi Gnezn. transmittendam curent intelligentesque ex prefato dno thesaurario Skrzetushewski, quod theloneatores Poznan. aut famatus dnus Hanus Groff civis et mercator Poznan.. prout erat deliberatio Rmi dni Epi Poznan., munus perferendi eam pecuniam ad thesaurum regium in se suscipere nollent, premissis inter se mutuo tractatu.. decreverunt, ne ulterior admittatur mora, qua animos cum Mtis R., tum Rmorum dnorum Archiepi et Episcopi prefatorum offendant, perferendam ipsam pecuniam contributionis per vener. dnos Lanczski et Starąski canonicos ad manus et thesaurum Rmi dni epi Poznan. in Cziamzim ad presens agentis, ut sua Rma Ptas illam pecuniam ad thesaurum regium vel Rmi dni Archiepi Gnezn. deponendam transmitteret; quam pecuniam postquam Rmo dno Epo Poznan. ipsi dni Lanczski et Starąski numeraverint ac ei extradiderint et de extraditione ac receptione quietationem a sua Rma Pte dnis capitularibus adferent, demum ipsi dni capitulares dnos collectores eius contributionis quietabunt de eadem.

A. 1552, Maii 19, in capitulo.

393. (Acta capit. XII). Ista sunt debita per Rmum dnum Epum Isdbiensi apud vener. capitulum Poznan. contracta:

In primis C aureos Hungar. de mandato Rmi dni Benedicti Isdbiensi nominati Poznan. per dnos nuntios vener. capituli postulantes ipsum Rmum ad episcopatum Poznan. R. Mti loco donarii ab ipso vener. capitulo datos.

Item XL flor. per gr. 30 computatos nuntiis denuntiantibus [mortem] Rmi olim dni Epi Volski.

Item LXXX flor. nuntiis postulantibus Rmum dnum Epum Isdbyensi ad episcopatum Poznan. pro viatico datos.

Item C flor. in moneta pecuniarum cuiusdam presbiteri interfecti per Rdum patrem dnum Iacobum Dziaduski suffraganeum Poznan. ad thesaurum ad servandum datos et prefato Rmo mutuatos.

Item CXX marcas pecuniarum eidem Rmo dno mutuatas.

Item calicem aureum iuxta iusiurandum illius.

Item XVI marcas magistris collegii in defectu pecuniarum Stawissiensium in spem restitutionis datas.

Item legatos CCC flor. in moneta per dnum Mossynski pro fundando altari in capella olim Rmi dni Andree Bynski epi Poznaniensis.

Item CC marcas legatas et designatas pro fundando anniversario olim Rmi dni Epi Thomyczski.

A. 1552, Iunii 30, in capitulo generali.

394. (Acta capit. XII). Dni.. revidentes multa et varia sua decreta aliorumque pristinorum commemorantes decretorum, [que] contra vener. dnum Iohannem Lanczski canonicum ob illius varios excessus et exorbitationes ac vite enormitatem multiphariam promulgabantur, ut illum ab huiusmodi excessibus

cohiberent ac ad meliorem vite sue statum flectere quoquomodo possent comminationibus penarum adhibitis, eisdem tamen decretis non obstantibus considerantes, quod ipse dnus canonicus ad maiora et peiora facinora, scandala ac exorbitantias morumque pravitatem et vite enormitatem tendere videtur, nam mulierem quandam, que vulgo *panna* Anna a Bidgostia nuncupatur, que etiam ante hac per civitates, oppida, suburbia et villas inhoneste et dissolute vivendo divagabatur, adhuc retinet ac domos suas et curias canonicalem et prestimonialem frequentat eamque toti familie sue etiam in prestimoniis suis prefecit regentem, insuper domum in oppido Chvalishewo prope summum templum dicitur sibi emisse, quamque consanguineam et neptem suam adhuc virginem appellare non erubescit sibi que est supramodum imperiosa, non absque gravi scandalo populi in levitatem et dedecus non mediocre totius clericalis status contra decreta huiusmodi dominorum in generali capitulo s. Martini a. D. 1550 promulgata faciendo, parvificiendoque dnorum et charitativas admonitiones et decreta; proinde ipsi dni capitulares considerantes illius animi diutinam duritiam et obstinaciam cordis, predicti decreti penam in illum decreverunt extendendam eamque illum incurrisse declaraverunt, privantes et suspendentes illum a quotidianis refectionibus et distributionibus quibuscunque ac ingressu capituli ad semestre ac in pena XX marcarum ob transgressionem decreti eundem condemnauerunt ipsique dno procuratori suo mandaverunt predictam mulierem de oppido pellere sibi que domum suam vendere mandare.

A. 1552, Iulii 4, in capitulo generali.

395. (Acta capit. XII).. Dni.. reviso decreto suo contra dnum Michaellem Skrzetushewski a. D. 1550 in capitulo gener. s. Martini lato compertumque habentes, quod Annam Kluczykowna de Srzedka non deseruerit, que sibi publice per Rmum dnum Epum cum animi indignatione exprobrari frequentius auditur, non absque magna levitate collegii dnorum capitularium, propter [quod] eum in pena XX marcarum in dicto decreto expressa condemnarunt, ac insuper propter transgressionem huiusmodi decreti eiusque parvipensionem a refectionibus et quotidianis distributionibus per semestre suspenderunt.

396. (Ibidem). Item dnum canonicum Chabielski iuniorem admonuerunt charitative et fraterne, ut quum iam plusquam ab uno anno effectus sit sacerdos, munia sacerdotalia exequeretur et a cursitationibus nocturnis ac a lusu illicito sacerdoti et turpi abstineret sub pena XX marcarum pecuniarum.

A. 1552, Iulii 6, in capitulo generali.

397. (Acta capit. XII).. Dni.. quum ad Rmum dnum Epum nonnulli de gremio dnorum delati essent, quod etiam ex rumore et fama publica, que per totam civitatem istam Poznan. percrebrisset et ad aures dnorum pervenisset, presertim de dno Suffraganeo, qui quandam femellam Glupyewczianka ad se ambulare frequentius admisisset, compertumque habentes cum ex confessione ipsius dni Suffraganei tum etiam ex certorum fidedignorum dnorum de gremio relationibus eam Glupyewczianka ad ipsum in curiam suam ambulasse illamque apud se aliquot diebus retinuisse et servasse et decreto dnorum a. D. 1550 d. 16 Novembris lato contravenisse ac in pena XX marcarum in eodem decreto

apposita succubuisse, decreverunt mandantes, ut eandem penam XX marcarum infra hinc et mensem reponeret; et nichilominus propter magnum scandalum exortum a refectionibus quotidianis et ingressu capituli eundem ad semestre suspenderunt et privaverunt, et ne de cetero aliquas femines suspectas ad curiam suam frequentare admitteret, penam C flor. apposuerunt.

398. (Ibidem). De negligentis doctorum in lectionibus etc. Doctor Corvinus satisfaciat officio suo, dnus vero Dambrowski valde remissus, et quia in presentiarum egrotat, dni tamen constituent penas, ne postea sint negligentes.

A. 1552, Iulii 10, in capitulo generali.

399. (Acta capit. XII). Dni.. commendatam habentes egregii viri dni Iohannis Lamchii artium et medicine doctoris.. tum etiam probitatem vite ac morum honestatem necnon erga se observantiam ac in curandis egrotis diligentiam, cupientes illum reddere sibi affectiorem.. unanimi suffragio eidem dno doctori singulis septimanis per gr. 30 et per panes tres ac qualibet die, ut dominis, similes tres dandum decreverunt et, si se prebuerit vigilantior ac affectiorem, cogitabunt dni de meliori sua provisione.

A. 1552, Novembris 14, in capitulo generali.

400. (Acta capit. XII). Dni.. admonuerunt charitative.. dnum Qwyatkowski archidiaconum Srzemensem, ut sit gravior maturiorque et constantior in suis gestis et dictis et mulierem Zophiam, quam in domo sua circa se servat, alienaret quamprimum sub pena suspensionis a refectionibus.

A. 1552, Novembris 18, in capitulo generali.

401. (Acta capit. XII).. Dni.. attendentes, quod dnus Lanczski decretis dnorum contra illum factis in nullo paruit penamque XX marcarum illis decretis dudum appositam incurrisse, decreverunt et illum pro ea, ut illam in manus dni procuratoris reponeret, moneri iusserunt. Et si deinceps cum ea muliere dicta Anna loqui compertus fuerit aut ad eius domum ambulare visus, illum privandum prestimoniis decreverunt, utque lapideam domum canonicalem, in qua habitat, ubi opus fuerit, resartiret et reformaret ad festum ss. Petri et Pauli apost. sub pena XX marcarum. Quiquidem dnus Lanczski ibidem per me est monitus, ut decretis huiusmodi dnorum pareret et predictam penam XX marcarum, in qua succubuisse dicitur, ad octavam reponeret.

402. (Ibidem). Dni.. iterum atque iterum admonuerunt dnum canonicum Skrzetushewski seniore, ut nemini secretos tractatus capitulares panderet ullo modo neque dictis neque scriptis, vehementias suas ac clamores temperaret et mitigaret, sputis et secretionibus non fedaret circa se sedentes, ancillam que sibi fugerat, propter scandalum alienaret et amoveret.

403. (Ibidem). Admonuerunt iterum dnum Cuneczski, qui plus esse secularis quam spiritualis apparet, [ut] in missis celebrandis sit cautior, mulieres quoque ad curiam episcopalem ambulare non admittat, neque cum eis in publicis locis colloquatur, a mulctis superfluis hominum se temperet. — De aliis dnis de gremio absentibus corrigendis cum aliis negotiis Rmi reiecerunt ad prox. adventum Poznaniam eiusdem Rmi.

A. 1552, Decembris 12, in capitulo.

404. (Acta capit. XII).. Dni.. ad diligentem et humilem supplicationem Rdi.. dni Iacobi Dziaduski ultra semestre penitentis emendamque factam eundem ad gremium suum benigne assumentes suspensionem de illo factam relaxaverunt atque ad participationem omnium refectionum et panum admiserunt.

A. 1553, Ianuarii 2, in capitulo.

405. (Acta capit. XII).. Dni.. propter certa magne importantie negotia agenda coram R. Mte in conventionem regni generali Cracoviensi prox. celebranda, confidentes de prudentia et de rerum agendarum dexteritate ac vigilantia et studio Rdi dni Martini Galczinski, prepositi Loviciensis ac custodis Poznan. et canonici Gnezn., eundem in suum nuntium et negotiorum suorum gestorem deputaverunt.. cui XXX marcas pecuniarum pro viatico ac presentiam omnium refectionum et participationem tam diu, quam diu Cracovie propter negotia ipsorum dnorum manserit, concesserunt.

A. 1553, Ianuarii 9, in capitulo.

406. (Acta capit. XII).. Dni.. quum diu cogitassent et deliberassent, quem eligere deberent in oeconomum hospitalis s. Barbare in Chwalishewo, querentes nedum inter prelatos, canonicos ac vicarios et ceteros sacerdotes dignum et factivum ac ydoneum omnesque superfugiebant hoc officium propter malitiam solventium census et alia debita eiusdem hospitalis, accessit tamen unanimis dnorum assensus in vener. dnum Stanislaum Starąski canonicum Poznan., censes eum dignum ac fidelem, diligentem et ydoneum ad hoc ipsum munus perferendum, eundem licet diu renitentem et reluctantem, pietate tamen singulari in pauperes orphanos permotum, votis dnorum ac instantissimis precibus flexum in oeconomum et provisorem ac patronum specialem dicti hospitalis s. Barbare constituerunt et deputaverunt sibi omni facultatem census ac omnia et singula debita quantocunque tempore retenta et quomodolibet contracta exigendi.. et tollendi.. necnon in hospitali predicto bonum ordinem constituendi, corrigendi ac excessivos et rebelles scandalososque alienandi et alios suscipiendi dantes et concedentes, et que in premissis et circa ea fuerint necessaria. Quamquidem oeconomiam ipse dnus Starąski ad I annum suscepit.

A. 1553, Ianuarii 17.

407. (Acta capit. XII). Mors Rmi dni Benedicti Isdbiensi a Znena oppido diocesis Gnezn., [qui] mortuus est a. D. 1553 d. Martis 17 Ianuarii circa horam duodecimam noctis precedentis. Hic depositum argenti et pecuniae in thesauro ecclesiae sub custodia vicecustodum eiusdem per aliquot denos annos servatum olim generosi dni Hieronimi Mossinski vi recepit. Et capitulum ob non extraditionem eius pro festo Anuntiationis Marie Virginis per Dom. Palmarum excommunicavit, a qua dnus Rmus Archiepiscopus Gnezn. Nicolaus Dzirgowski absolvit. Propterea a Laurentio Lagiewniczski necessario dicti dni Mossinski toti clero et omnibus subditis episcopatus Poznan. et vener. capituli est diffidatum; vener. dno Iohanni Skrzetushewski canonico et officiali Poznan. generali manus sinistra amputata, captus plebanus Cormornycensis et per XVIII septimanas in

Kalyshek in ducatu Saxoniae detentus, postea per amicos C florenis exemptus, utque ea discrimina et diffidationes complanentur, mox in omnes suos oppidanos et kmethones ac molendinatores instituit contributionem gravem, et ex ea emendo pacem dedit M flor. diffidatori Lagiewniczki.

A. 1553, Ianuarii 23, in capitulo.

408. (Acta capit. XII).. Dni.. deputaverunt dnum Zakrzewski ad claves Dolscensem et Crobensem ad conscribendum res, pecora et pecudes in curiis et holodiis, ut illic interdiceret omnibus subditis episcopatus, ne prestarent obedientiam factoribus mortui episcopi, cui pro viatico marcam, ex refectionibus dandam, ac presentiam participationis omnium distributionum donaverunt, postea de proventibus episcopalibus detrahendam a tenutariis dictarum clavium.

A. 1553, Ianuarii 31, in capitulo.

409. (Acta capit. XII). Articuli per dnos de capitulo dnus Russieczkiem nepotibus olim Rmi dni Benedicti Isdbiensi episcopi Poznan. propositi.. sequuntur hoc ordine:

Ut dni Russieczczy nepotes Rmi dni Epi Isdbiensi restituant privilegia ecclesie recepta de thesauro ecclesie.

Item petiam axamenti nigri ulnarum 24 post exequias olim illustris dni Andree de Gorca comitis castellani Poznan. et capitanei M. Poloniae generalis relictam.

Item adamasci grisei aliquot ulnae.

Item pannum aureum aliquot ulnae pro feretro.

Item calicem argenteum cum ampulis deauratis apud ecclesiam commodata.

Debita ecclesiae:

C aureos R. Mti donatos etc.

CXX marcas mutuatas.

CXX florenos denuntiantibus mortem et postulantibus episcopum nuntiis pro viatico datos.

C florenos mutuatos eunti Rmo ad conventionem.

XVI marcas magistris collegii in defectu pecuniarum Stawyszynensium datas pro salario.

CC marcas pro anniversario olim Rmi dni Thomyczski per dnos executores deputatas, quas dnus Epus diu retinuit.

CCC florenos per olim dnum Hieronimum Mossynski pro altari ecclesie Poznan. fundando legatas.

M marcas pro fabrica et aliis negligentis ecclesie.

Cappam, ornatum cum apparamentis.

Pelvim argenteam cum guttatorio alias infusorio.

Opponas IV magnas cum ymaginibus.

Lapillos aliquot zaphirinos vel alios bonos pro ornanda cruce.

Item relinquunt sufficientia semina vernalia et victum pro sustentatione canonicorum et familie curiarum usque ad messem etc.

Item magistris collegii solvant retenta salaria.

Balsamum ecclesie ad hoc emptum relinquunt.

Item ut omnem familiam aule et prediorum seu curiarum episcopialium bene expediant.

Item ut debita omnia per olim Rmum dnum Epum contracta quibuslibet hominibus, que liquidata et probata fuerint, persolvant.

Ut dno suffraganeo pro decimis sibi adeptis LXX marcas solvant.

Item ut [faciant] cautionem in castro Poznan. cum II nobilibus bene possessionis, quibus accedant vener. dni Cocalyewski thesaurarius et Crayewski sub X millibus flor. de evincendis dnis de capitulo ab impetitione quarumlibet personarum occasione quarumcunque rerum et debitorum.

A. 1553, Februarii 7, in capitulo.

410. (Acta capit. XII).. Dni.. considerata Rdi dni Francisci Vissoczski cantoris et canonici Poznan. singulari prudentia ac rerum gerendarum peritia et dexteritate, eundem.. in administratorem elegerunt..

A. 1553, Februarii 23, in capitulo.

411. (Acta capit XII). Prelati et canonici totumque capitulum ecclesie cathedr. Poznan. recognoscimus tenore presentium.. quia nos vigore concordie inter nos et nobiles dnos Iacobum, Stanislaum et Michaellem fratres germanos Russieczkye nepotes olim Rmi.. dni Benedicti Isdbiensi.. epi Poznan. nuper in Dno defuncti suo et Rdi dni Martini Russieczky iurium doctoris archidiaconi Poznan. nominibus.. occasione omnium bonorum et rerum mobilium morte memorati olim Rmi dni Epi Isdbiensi derelictarum et ad nostram dispositionem tanquam post intestatum de iure communi devolutorum post transfusionem iuris nostri in ipsorum dnorum Martini, Iacobi, Stanislai et Michaelis Russieczkye personas factam, subducto cum eisdem super universis capitulo nostro debitis per eundem olim Rmum dnum Epum Isdbiensi contractis calculo, compertus est idem olim Rmus dnus Epus Isdbiensi nobis debere in moneta duo millia et VIII flor. ac gr. 18; quam summam pecuniarum prefati Iacobus, Stanislaus et Michael Russieczky promiserunt.. in solidum nobis solvere ad unius medii anni decursum, ad cuius summe pecuniarum rationem ibidem incontinenti, cum promptam non haberent pecuniam, dederunt in pignus marcas argenti LXXXIII½; que faciunt in moneta flor. DCLXVIII, reliquum vero argenti, tantum quantum predicta summa et plus valeret, debent et obligati sunt intra II septimanas huc ad nos Poznaniam mittere et nobis dare. Preterea recognoscimus, quia memoratus Rmus dnus Epus Isdbiensi satisfecit pro calice aureo, quem olim Rmus dnus Paulus Volski Epus Poznan. ecclesie Poznan. mansit obligatus et debitus, quodque Rmus dnus Epus Isdbiensi fabricam ecclesie integram per nos capitulariter laudatam et per ipsum olim Rmum dnum Epum Volsky approbatam et solvi debitam pro eodem dno Epo Volsky LX marcas pecuniarum dedit et solvit. Quasquidem CCC marcas pro calice aureo legatas ac LX marcas pecuniarum nomine fabrice ecclesie per olim prefatum dnum Epum Volski, ut premissum est, debitas et per ipsum olim dnum Epum Isdbiensi ecclesie solutas prefati dni Russieczky debent sibi defalcare de anno gratie, quem ipse Rmus dnus Epus Isdbiensi prefato olim dno Epo Volski tenetur mansitque debitus.

In cuius rei testimonium.. sigillum nostrum est presentibus impressum. Actum et datum Poznaniae..

412. (Ibidem). Argentum vero supradescriptum in istis clenodiis et portionibus fuit: Scutelle magne 4, scutelle mediocres 2, parapsedes alias *przestawky* 2, tallaria XI, lebes alias *nalyewka* I, pelvis I; ponderabant olim a principio marcas argenti LXXXIII½ per flor. 8, faciunt flor. 668.

413. (Ibidem). Res ecclesie iste restitute sunt per dnos Russieczkye: Calix deauratus, due ampule, petia axameti nigri, petia parva adamasci, petiola panni aurei.

A. 1553, Martii 6, in capitulo.

414. (Acta capit. XII).. Dni.. prelati et canonici.. Rmum.. dnum Andream Czarnkowski Gnezn. et Lancic. prepositum etc. per S. Mtem R. dnum.. Sigismundum Augustum modernum.. nominatum suis litteris, Dei cum invocato auxilio, cum sit prudentissimus consilio ac ex preclara veteri familia oriundus.. concordibus suffragiis.. elegerunt in Episcopum..

415. (Ibidem).. Dni.. deputaverunt dnos Laurentium Kierski archidiaconum Pczewensem et Bonaventuram Chobyensky Gnezn. et Poznan. canonicum ad postulandum.. Rmum dnum Electum in Episcopum Poznan., quibus per marcas XXX pro viatico ac presentiam omnium distributionum dederunt.

A. 1553, Martii 14, in capitulo.

416. (Acta capit. XII). Clenodia aurea et argentea per dnos Russieczkye vener. capitulo in pignus data: In primis crux aurea maior cum lapillis valoris CCC flor. per gr. 30 computatorum cum catenula. Item alia crux maior aurea sine catenula cum lapillis valoris seu ponderans aureos Hungar. XXI; lapilli eius valent florenos in moneta LXXXVIII. Item tertia crux aurea cum catenula valet aureos Hungar. LXXXVI. Item in moneta Polonicali, aureis et achemtalaris, floreni per gr. 30 computati dati sunt DLXXXIV gr. 9½ (s).

Computatis argento, aureo et moneta in pecunia, que dni Russieczky impignoraverunt et reposuerunt apud dnos capitulares, in valore et summa MDMVII floreni Polonicales, remanserunt adhuc dni Russieczky dnis capitularibus florenos CI, in quibus impignoraverunt cappam cum *lystwy* panni aurei, adamasci rubei, ornatus cum dalmaticis 4 eiusdem adamasci auro intexti, tunicellas 2 rubeas sericeas; albas 5 cum panniculis, tres cum adamasco auro intexto simplici rubeo; humeralia 5, stole 2, manipularia 2 cum cingulis, due tunicelle adamasci albi; operculum pro sedili episcopali cum pulvinari parvo nigri veluti; infula cum dependentiis argenteis deauratis et 2 paria cyrothecarum.

417. (Ibidem). Prelati et canonici totumque capitulum ecclesie cathedr. Poznan. recognoscimus.. quia nos a nobilibus dnis Iacobo, Stanislao et Michaelle Russieczkych nepotibus olim Rmi.. dni Benedicti Isdbiensi epi Poznan. ratione pignoris in residuitate summe duorum millium et VIII flor. ac gr. VIII, per 30 gr. Pol. quemlibet computando florenum, quam summam pecuniarum prefatus olim Rmus dnus Epus Isdbiensi nobis ad thesaurum nostrum manserat debitus, recepimus 3 cruces aureas cum lapillis preciosis et cum I catenula ac summam in aureis Hungar. et reliquum in moneta ad unam summam pecuniarum redactum, vide-

licet flor. DLXXXIV et gr. VII.. necnon apparatus pontificalem cum infula in suis arculis clausos; quas cruces tres aureas et predictas res pontificales exemere debent iuxta priorem nostram quittance ab illius data ad medium annum..

Reddita pecunia a dnis Russieczkych in moneta: floreni 357 gr. 4.

Item alia in achemtalaris: flor. 45 gr. 3.

Item in auro 105 per gr. 52, faciunt in moneta 182.

Summa simul iuncta cum aureis et achemtalaris faciunt, flor. per 30 computando, 584 gr. 7.

A. 1553, Aprilis 18, in capitulo.

418. (Acta capit. XII). Decreverunt dni.. practicandam visitationem villarum prestimonialium singulis diebus capitularibus particularibus in septimana ad minus duas villas, et si vacabit tempus, plures.

A. 1553, Maii 7, in capitulo.

419. (Acta capit. XII).. Dni.. unanimiter decreverunt.. Rmum dnum Iacobum Uchanski archidiaconum Warschoviensem declarandum [incidisse in sententias excommunicationis], iniungentes dno Stanislao Starąski procuratori, apud quem est iurisdictio, ut eum declararet et processum excommunicationis declarationis contra illum publicaret.

A. 1553, Iunii 25, in capitulo.

420. (Acta capit. XII).. Dni.. decreverunt, ut dni regentes villarum prestimonialium omnium mandarent sub pena I sexagene pecuniarum cuilibet kmethoni, quo quilibet ipsorum propter urgentem necessitatem adveheret rubeta pinatica per duos currus bene impletos ad molendinum *Capitulnyk* hinc et octavam; remotiores vero ville hinc et quindenam aut loco duorum curruum rubeti pinatici per 3 gr. solvant. Quibus kmethonibus circa receptionem usque ad *Capitulnyk* factores villarum adsint, qui etiam eosdem kmethones ducentes iam rubeta dno procuratori representabunt.

A. 1553, Augusti 20, in capitulo.

421. (Acta capit. XII). Dni.. decreverunt, ut omnes prelati et canonici de villis prestimonialibus a quolibet cmethone de manso per 2 gr. et de medio manso per grossum exigant et pecuniam in manus dni procuratoris reponent infra hinc et 3 septimanas sub privatione refectionum, quam pecuniam dnus procurator exponet ad robora pro edificio pontis eundo ad Walischevo.

A. 1553, Septembris 4, in capitulo.

422. (Acta capit. XII). Dni.. dnos Iohannem Lanczki et Stanislaum Obieziński iuxta antiquam laudabilem consuetudinem ad excipiendum Rmum dnum Andream Czarnkowski D. g. episcopum Poznan. ad Cziachim deputaverunt.

A. 1554, Ianuarii 22, in capitulo.

423. (Acta capit. XII). Dni.. dnum Stanislaum Obieziński canonicum Poznan. ad futura comitia particularia ad Srzodam in negotio Stavischin deputaverunt..

A. 1554, Martii 19, in capitulo.

424. (Acta capit. XII). Mandata Rmo dno episcopo Poznan. per vener. dnos Bonaventuram Chobiński et Andream Craiewski canonicos Poznan. nuntios de gremio designatos nomine vener. capituli Poznan. exponenda d. Mercurii 28 m. Martii, hoc est post f. Pasche:

Ante omnia referre Rme Pti deliberationem dnorum de cive blasphemio susceptam eandemque illi in scriptis offerre, excusatione premissa, quod eiusmodi deliberatio propter certa impedimenta sumi et mitti non potuit celerius.

Deinde revocanda sunt in memoriam sue Rme Pti ea, que de hereticis Picardis superioribus litteris a capitulo ei [sunt] perscripta, nempe quod ipsi antehac occultam erroris et pertinacie sue pre se ferebant causam neque apertam agendi, que velint, obtinebant libertatem. Nunc iam impietate sua eo progressi sunt, quod aperte et impudenter magna audacia impune, nemine impediante, in ecclesiasticam concordiam pessundandam licentiose feruntur, libere et frequentes in domo quadam dni Iacobi Ostrorog extra urbis menia conventus agunt, dogmata nova depredicant et secte sue factionem apertissime instituunt multosque in errorem suum Christifideles pertrahunt. Et quod et detestandum et omnibus piis, nobis presertim membris Rme Ptis sue, magnopere dolendum, quod nefarii homines ad id sceleris et flagitii perducti sunt, ut non verentur nomine Rme Ptis sue traducere et palam coram omnibus calumniare sibi ea omnia, que aperte agunt, sue Ptis Rme voluntate et permissione licere, inde gloriantur et nomen sue Ptis Rme ad celos evehunt et ea de causa desertores sese aperte denuntiant et libere clerum, contionatores, quibus pericula machinantur, convitiis proscindunt. Nichil prorsus ad patrandum Christo iniuriam et enervandam ecclesiasticam libertatem reliqui facientes, non alio quopiam pretextu, nisi eo, quo sibi falso concessam a sua Rma Pte esse aperte predicant libertatem. Et quamvis apud bonos et cordatos homines, qui sue Ptis Rme integritatem et erga religionem Christianam ecclesiamque Romanam s. catholicam pietatem perspectam habent, calumnia sua hac effecta nichil proficiunt, tamen pii homines et simplices suspicionem sinistram de sua Rma Pte concipientes scandalisuntur et duris imprecationibus sue Rme Pti maledicunt et Dei vindictam erga blasphematores et eos, qui scelera tanta connivent¹⁾, precantur. His Rme Pti diligenter in animum inductis et inculcatis, explicandum illi est sedulo Capitulo impositam esse sub gravissimis penis eam necessitatem a Synodo Piotrkoviensi prox. preterita, cuius decreta illi exhibeantur, ut episcopos de sollicitudine et cura coercendi hereticos et repurgandi diocesim ab erroribus admoneant admonitionisque sue in futura synodo diligentias necessario exhibeant.

Admonenda itaque est capituli nomine sua Rma Ptas: Inprimis ut ad ecclesiam suam veniat, quamprimum processum legitimum contra desertores coram tribunali suo instituendum mandet, dissidia suborta ad unionem reducat et aversos ad ecclesiam revocet hacque ratione [a] suspicione iniquorum sermonibus exorta sese liberet nomenque suum et pietatem in rem Christianam omnibus hominibus declaret. Id enim si neglexerit, et sua Ptas reprehensione apud pios non carebit et periculum clero nobisque omnibus metuendum est.

¹⁾ Cod. covivent.

Item ut sua Rma Ptas doctos viros in aula sua foveat. Item ut inquisitorem heretice pravitatis hominem probatum per predecessorem suum institutum retineat provisione competenti.

A. 1554, Aprilis 4, in capitulo.

425. (Acta capit. XII). Responsio Rmi ad articulos — Die Mercurii.. dni Bonaventura Chobienski et Andreas Craiewski canonici Poznan. nuntii cum mandatis suprascriptis ad Rmum.. dnum Andream Czarnkowski.. epum Poznan. in Cziachim de gremio capituli missi redeuntes responsum ad articulos suprascriptos a Rmo retulerunt in hunc, qui sequitur, modum:

In primis Rmus dnus Epus deliberationem dnorum de cive blasphemio susceptam per dnos nuntios illi oretenus expositam et postea exhibitam in scriptis gratissimo animo accepit, perlectam collaudavit concordemque et consonam esse voluntati sue et opinioni dixit ac ei acquiescens recepit sese iuxta ipsius prescriptum processurum, idque negotii dno cancellario suo daturum, quem Poznaniam eius rei causa prope diem missurum se obtulit.

Item ad secundum articulum de licentia nimia hereticorum et Picardorum reprimenda et coercenda ac de traductione nominis eius calumniosa, quasi eius voluntate et permissione ad id furoris perducerentur, in eum modum Rmum dnum Epum respondisse retulerunt: Dolere se et excruciiari magnopere eiusmodi pestem hereseos in diocesi sua magis ac magis ingravescere et vires sumere; que licet iam pridem, adhuc dno Isdbiensi episcopatum gerente, initium sumpsit, querimonieque ea de re in aula regis et ubique audiebantur, permovit tamen ea res suam Ptem, etiam dnis non admonentibus, et ad eam curam et cogitationem descendere coegit, ut perquirantur et inveniantur vie, quibus iis malis obsisti possit, sed episcopatum suum in ea tempora incidisse dixit, quo impunitas et licentia hominum sceleratorum eo processit, ut etiam si maxime omnibus viribus adniti vellet, effrenatam hominum licentiam in officio continere et collapsum rei ecclesiastice statum reparare, nichil se effecturum confidit. Si quidem ipsi Regi privilegiorum nostrorum custodi et iniuriarum ecclesie vindici, a quo tota nostra protectio dependet, is honor ab iis hominibus habetur et ea gratia refertur, ut ei obedientia¹⁾ denegatur et plane ab eis despicitur et contemnitur, nec quid agendum illi sit hoc perturbato rerum statu, vix explicatam consiliorum suorum rationem habere creditur. Commemoravit hac de re mox post assequutum episcopatum cum Mte R. in presentia dni Capitanei egisse et auxilium eius impetrasse obtinuisseque, quod Mtas R. dno Capitaneo oretenus mandavit et mandata scribe iussit ad reprimendam hereticorum temeritatem, et quamvis presentia tempora eiusmodi sunt, ut multi, quominus muneri suo respondeant, deterreantur, sibi tamen eum animum esse, etiam si omnia pericula subeunda illi sint, non facile se deterreri pateretur. Nichil enim antiquius sibi in animum proponit, quam ut muneri et officio suo satisfaceret; idque aliquid existimatione de se concepta dignum egisset, si valetudo adversa, que omnibus erat conspicua, non impedivisset.

¹⁾ Cod. obedientiam.

Dixit etiam sua Rma Ptas a quodam Senatore significatum sibi esse et consilium datum, ne quid agi cum hereticis stantibus comitiis permitteret¹⁾; pollicitus nichilominus navaturum operam, ut processus contra hereticos et Picardos instituantur. Quod negotium paulo ante et per litteras et per interminationes dno Officiali demandaverat repetere, tamen id ipse promisit.

Nominis sui traductionem non aliunde exivisse quam e capitulo dixit, esse enim nonnullos, qui scriptis suis privatis apud homines illum traducunt hereticum et Picardum calumniando, quod sibi certo compertum esse asseruit, perquisitum se esse hac de re diligenter affirmavit, ut ea iniqua calumnia in apertum prodeat. Quod cum prodibit in apertum, acturus est cum calumniatore, ut intelligere possit, quid sit episcopum calumniari.

Negotium quoque et contemptum sui a capitulo cum dnis Russieczkimi de actione contra illos manu coniuncta commemoravit et gravissime questus est de indignitate hac in parte sibi a capitulo facta. Et quum bonis modis a capitulo, ut de damnis bonis episcopalibus illatis sese iustificarent aut ubi ea damna repetenda essent, demonstrarent, impetrare non potuit, petiturus amplius non est, quandoquidem impensam magnam in Urbem fecit, ubi in quamcunque partem iudicatum erit, stare et parere vult.

Ad tertium articulum de viris doctis in aula servandis respondit sua Rma Ptas nichil sibi magis in votis esse, quam ut cum doctis viris conversationem habeat, quorum tanta est raritas, ut haberi ab omnibus episcopis preter dnum Archiepiscopum non possunt, demonstrari sibi eiusmodi viros per capitulum petiit, quibus ille sumptum et stipendia competentia promissurus est.

Ad quartum de inquisitore retinendo respondit: placere sibi doctorem Paulum Sarbin, cum quo multa iam contulit et constituit cum illo de provisione eius, ut munus suum obeat.

Valedicendo Rma Ptas sua nuntios ea suprascripta punctim commemoravit, ea tamen, que illum ex parte capituli commoverant, mitigando. Id tamen adiunxit se omnes admonitiones dnorum de capitulo gratissimo animo suscipere, modo proficiscantur ex charitate.

A. 1554, Iulii 3, in capitulo generali.

426. (Acta capit. XII). Deliberatio et consultatio dnorum ad articulos Rmi per vener. dnum Albertum Rudniczki nuntium sue Rme Ptis propositos:

Inprimis de articulis synodalibus in hoc capitulo deliberatio sumi difficile poterat, quandoquidem processus provincialis synodi ad dioceses per Rmum dnum Archiepiscopum non sunt transmissi, quibus iuxta morem et provincialis synodus edicitur et materia tractanda in synodo proponitur articuli que unacum processibus mittuntur, de quibus in particularibus synodis fit deliberatio. Quapropter domini electis et designatis ad provincialem synodum nuntiis e gremio suo deliberationem ad articulos distulerunt, dum per Rmum dnum Archiepiscopum mittentur. Dubitant enim, quo tempore et loco synodus provincialis celebrabitur, cum Rmus dnus Archiepiscopus voluntates dnorum episcoporum et capitulorum exquirebat, de publicis vero litteris hactenus nichil auditum est.

¹⁾ Cod. permittere.

Ad articulum secundum, quomodo hereticis et eorum potentie sit occurrendum, ad eum modum Rmo respondendum est: iura communia, canones, provincialia et regni statuta aperte instruunt, qua ratione hereticorum pravitas sit reprimenda, Rma itaque Ptas iuxta iurium prescripta in coercendis hereticis sese gerat, cuius rei iam optima iecit fundamenta cum summa nominis sui celebritate et catholicorum ingenti consolatione, nec spes est dubia suam Rmam Ptem plurimum¹⁾ opis afferre posse afflicte reipublice Christiane auctoritate sua, qua in iudiciis concomitatur levitas et moderatur clementia, ita quod boni levitatem iudiciorum laudant et amplectuntur, ipsi vero heretici palam profitentur auctoritatem sue Rme Pti terrori sibi esse et iam magna ex parte his iudiciorum initiis ab illis spiritibus elatis deiecti esse videntur; perseverandum est Rmo in suscepto proposito et conandum, ut non solum infime conditionis homines, sed et ipsi excellentiores, qui infimos tutantur et hac ratione in iudiciis sue Rme Ptis palam se esse hereticos profitentur et protestationibus suis id declarant, in ius Rme Ptis hereseos nomine vocentur et iuxta dispositionem iurium heretici declarentur. Et ut sententiarum sue Rme Ptis executio fiat, auctoritate sua et gratia, qua plurimum pollet sua Rma Ptas apud S. Mtem R., efficiat; habendo quoque rationem horum iniquorum temporum ad conciliandum favorem et parandum adhuc maiorem auctoritatem attineret, ut Rmus eos homines, qui catholicam religionem integre adhuc retinent, benevolentia, gratia, humanitate ac beneficiis, liberalitate, ut sibi adhereant, alliciat, quorum amicitia munitus erga rebelles maximam vindicandi, quos opus esset, obtineret auctoritatem et potestatem. Qua ratione et modo olim Archiepus Gamrath apud omnes status regni huius paraverat sibi favorem et ingentem auctoritatem adeo, quod et ab amicis suis et inimicis colebatur et magno terrori omnibus fuit in rebus eius potentia et auctoritas. Quamvis sua Rma Ptas minime cum illo conferenda est, quem ultra ea, quibus olim Gamrath peditus fuit, humanitatis officia prudentia, usu, peritia et eruditione et quod maximum est, generis amplitudine plurimum illum precellit.

Videtur quoque id dominis Reipublice Christiane utile et accommodum, ut presbyteri heretici, qui in diocesi sue Rme Ptis sisaniam disseminandi habent omnem libertatem nemine impediante, non citationibus in ius vocentur, sed realiter per amicos et servitores Rme Ptis apprehendantur et doctrine sue rationem facere cogantur, presertim cum persone spirituales immediate subsunt correctioni sue Rme Ptis, etiam non servato eo processu, qui secularibus admittitur. Quiquidem sacrifici plus quam alii ex secularibus inficiunt gregem Domini palam commorantes in diocesi sue Rme Ptis; et sunt multi, qui ab aliis episcopis pulsi et eiecti in diocesim Poznan. refugium et receptaculum habent, sicut Discordia declaratus hereticus in Szmygiel et Costen errores damnatas in ecclesiis predicat et seducit quam plurimos, quem facili negotio servitores dni capitanei Costensis fratris sue Rme Ptis apprehendere et coram Rmo sistere possent. Sic quoque et Matheus in Chodziesz, Capusthka in Curnyk et alii, qui absque ullo metu id, quod volunt, faciunt et factiones erroris sui instituunt. Quos capere non esset difficile amicis et servitoribus sue Rme Ptis, quum et olim dni Lathalsky, quum

¹⁾ Cod plurimum.

episcopatum Poznan. gessit, fratres et servitores, qui et generis claritate et potentia longe inferiores amicis sue Rme Ptis fuerant, hereticos captivabant et dno Epo sistebant. Haec sue Rme Pti de hereticis diligenter sunt proponenda; addendum et hoc, ut viros idoneos et doctos sua Rma Ptas in curia sua habeat, quorum consiliis suffulciatur.

3. De decimis per Rmum olim dnum Benedictum Isdbiinsky in Mazovia alienatis respondendum est, dominos de capitulo minime teneri ad repetitionem decimarum ad pios usus donatarum per Rmum olim defunctum episcopum, quandoquidem ex consuetudine episcopis fuit et est semper liberum ecclesias dotare et pietatis officia prestare de bonis et proventibus mense sue episcopalis revisione sufficienti a capitulo facta et consensu capituli accedente. Quum itaque Rmus olim defunctus Epus cultum divinum adaugendo rationibus legitimis capitulo propositis, erectionibus et privilegiorum litteris legitime confectis et revisione sufficienti facta consensum a capitulo obtinuit, imputari capitulo non potest, quasi eius culpa id factum sit. quum in iustis rationibus et piis operibus obsisti episcopo iuxta prescripta statutorum non poterat. Quod si qui privilegiis et eiusmodi donationibus abutuntur et bona seu decimas ad mensam episcopalem pertinentes ultra privilegia sua occupaverunt, eiusmodi repetitio decimarum et proventuum male possessorum Rmo ut episcopo et loci ordinario attinet. Similes multi sunt abusus decimarum ab antiquo per episcopos ab pios usus donatarum, sicut sunt donationes Andree de Bnyn episcopi decimarum, quibus dotavit tres prebendas ecclesie collegiate s. Marie in summo Poznan., quarum patroni sunt de familia domus eius; similiter Uriel et Latalsky episcopi dotationes multas fecerunt de mensa episcopali ecclesiis in Curnyk, Gorka et Szerakow, quibus donationibus nunc abutuntur et eae ipse decime per seculares capiuntur, sacerdotes non foveantur et officia divina ad id instituta negliguntur. Et quia manifestus est abusus earum decimarum, sua Rma Ptas repetere aut ad pristinum statum officia et sacerdotes provisos reducere debet et tenetur.

Pecuniae acceptae ab defuncto Epo pro decimis in reformationem mensae episcopalis conversae sunt, cuius reformationis revisio per nuntios a capitulo designatos facta fuit.

4. Negotium collegii Poznan. ita expediendum est: Quum collegii et proventuum eius dispositio in potestate fuit dnorum de capitulo, omnia bono ordine gesta sunt, sed cum ab olim Episcopo adempta illis est gubernatio, nec eos ex privilegio concernebat, domini de cetero in eius administrationem sese ingerere nolunt, Rmo dno Epo consilium dant, ut cum bona Sthawiszin haberi non possunt, summa quamprimum a commissariis recipiatur et alia bona vel hereditario iure vel reemptionis titulo coemantur et studium erudiendae indolis instituatur, ne tam pium institutum Rmi olim dni epi Lubransky et memoria intermoriatur; domus vero cura et reparatio dno Officiali vel cuipiam alteri canonico vel prelato a Rmo committatur.

5. Przethoczky de capitulo iustam conquerendi non habet occasionem, neque de Lyechnyno, quod illi consensus est datus, capitulo potest facere negotium, quandoquidem non cum illis, sed cum olim Episcopo contractus habitus est, ad quem illi instante Episcopo consenserunt persuasi de bonis conditionibus mense episcopalis faciendis. Sed quia in commutandis et commostrandis bonis

eius collusio facta est, contractus non voluntate capituli sed episcopi defuncti infectus est, ipse enim collusionem considerans merito contractui stare, nec bona episcopalia Liechnyno resignare voluit et Przethoczky resignationem ratam et gratam habere noluit. Et quia ille Przethoczky violenter bona occupaverat, legitime ut raptor bonorum ecclesie excommunicatus sententia excommunicationis maiori et condemnatus in certa summa pecuniaria fuit tam per officialem Poznan. quam iudicium Rmi dni Archiepi; quequidem sententia, quia transivit in rem iudicatam, et apellationes Przethoczky sunt desertate:

Roganda sua Rma Ptas, ut bona episcopalia Liechnyno in manu teneat, summam pecuniariam, in qua condemnatus est, repetat et excommunicationem maiorem extendat rursum nec relaxationes concedat; facilius nunc Przethoczky ad id, quod convenit, iure cogi potest, quam antea, quum castellanus et capitaneus toti clero infensus fautor et promotor eius fuit.

6. Litterae generoso dno Iohanni Gosthinsky sigillabuntur revisione prius facta, quam sua Rma Ptas fieri voluit, ad quam sunt designati archidiaconus et Andreas Crayewsky canonicus Poznaniensis.

7. Non repugnant dni, quominus controversia limitum cum dna Sthrykowska concordie nomine componatur, modo quatuor ad minus prelati ecclesiae ei concordie et transactioni adiungantur, qui prospiciant, ne qua bonorum episcopalium fiat diminutio et ut eam concordiam ipse Rmus solus, non per amicos faciat.

8. Advitalitas dno Gnyazdowsky uni filio ad scultetiam in Canti iuxta prius decretum sigillabitur, nam in plures filios decerni absque periculo non poterat.

9. Ad revidendum decimas ville Topolno, ecclesie in Czernino dotationis ergo adiungendas, revisores sunt deputati.

10. Littere inquisitori cum parabuntur ad eum modum, ut necesse erit, libenter sigillabuntur et sigillatio extra generale capitulum earundem litterarum dilata est.

11. Visitatio monasteriorum apprime necessaria est, probaturque hoc Rmi propositum, quod facultatem a Sede Apost. sibi datam negligendam non putat, longe deterior est monasteriorum conditio, quum a nobilibus personis reguntur, quam quum a plebeis administrata sunt. Iam enim pro alendis studiosis et egenis personis nunc canes alunt et omne illecebrarum genus exercent, bona alienant monasteriorum, quemadmodum in Bledzoviensi, ubi abbas Przethoczky duas villas in usum dedit, et in abbate Paradiensi Rma Ptas visitando experietur, tributa a subditis monasterii Bledzeviensis castro Myedzyrzeczensi penduntur in summam angustiam redacti.

12. Ante synodum diocesanam dni archidiaconi, qui presentes sunt, visitationes suas se esse absoluturos receperunt.

427. (Ibidem). Mandata capituli per nuntios Rmo dno Episcopo exponenda:

Inprimis declarande sunt ruine ecclesie in muris et tectis, que subita opus habent reformatione, fabrica itaque necessario est constituenda per suam Rmam Ptem et necessitati consulatur ecclesie, onera quoque maiora per suam Rmam Ptem iuxta preterite proxime synodi decretum sufferantur, que sue Rme Pti expendantur planissime. Capitulum quoque ad id, quod tenetur ferre, paratum est.

Pecunia, que a dno Isdbyensky accepta est loco fabrice, pro aliis episcopis

demortuis eius antecessoribus iam pridem exposita fuerat ex thesauro ecclesie, nam cum episcopi dni Isdbiensi antecessores non solverant ex thesauro ecclesie, ruine murorum et tectorum reformabantur, proinde cum dnus Isdbiinsky ex anno gratie retento fabricam solvit, domini de capitulo summam expositam resarciendam in thesaurum intulerunt, quapropter nullam summam habent penes se, que esset in fabricam convertenda.

2. De prebenda iuriste ut viro idoneo provideatur, roganda sua Rma Ptas. Et quia propter gravitatem oneris eiusdem prebende, ab iuristis recipi ea prebenda recusatur, percommodum esset, ut iurista legendi in iure tantum onus habeat; roganda autem sua Rma Ptas instituere dignetur in decimis aliquibus ordinarium predicatorem ad normam ecclesie Cracoviensis, qui officium ordinarium contionandi obeat, theologus vero et iurista lectionibus in iure et thologie insistant et nonnisi diebus pro festis solennibus predicent.

3. Bona ecclesie per Zwolsky et Cziolek in clave Prawda circa Crempo prope Laskarzow et per Canimiros occupata repetantur et a raptoribus vindicentur. Damna quoque subditis per olim Czyolek et Zwolsky illata, que per decretum dni Episcopi Plocensis pensari debuerant, repetantur et, ut sint resarcta, provideatur.

Borre quoque magna pars ville Sobyny per capitaneum in Ossyek possidetur nemine contradicente cum magno detrimento bonorum ecclesiae.

Roganda sua Rma Ptas, ut bona in Mazovia prestantibus personis committantur, qui ea manu tenere et ab iniuriis vindicare et tueri possent, quemadmodum antecessores sue Rme Ptis eis committebant ea bona, qui terrori iis, qui vim inferre volebant, fiebant; commemoranda sunt damna et violentie proxime sub morte defuncti episcopi et iam tempore sue Rme Ptis illata.

4. In districtu Wschovenski versus Silesiam multe ecclesie ab annis aliquot sunt absque rectoribus, nobiles vero patroni illarum fundos et dotes occupant et vagabundis apostatis sine institutione ordinariarum easdem ecclesias conferunt, qui plebem doctrina prava inbuunt in suamque perfidiam pertrahunt. Et non solum versus Silesiam id agunt, sed prope Poznaniam in oppidis Ostrorog et Grodzisko ac Thomycze ecclesie sunt pastoribus et sacerdotibus catholicis destitute. Roganda sua Rma Ptas, ut eadem ecclesie bonis presbiteris facultate ordinaria conferantur et provideantur ac dotes earum et fundi, decime et alii proventus ab occupatoribus secularibus patronis repetantur.

5. Dni Russyeczczy, defuncti episcopi nepotes, passim conqueruntur et capitulum in ius castrense non sine magnis impensis capituli vocant ob non solutionem per suam Ptem anni gratie et retentionem seu arestationem summarum pecuniarum in Mazovia, quibus illi creditoribusolvere possent et capitulum ab impetitione creditorum molestiaque et impensis liberare; usi sunt iam apud suam Ptem gravissimorum virorum deprecationibus, ut sue Rme Ptis gratia suam obtineant, et quia illorum petitio reiecta est, conqueruntur habebuntque necessitatem in conventibus conquerendi. Roganda itaque sua Ptas, ut de anno gratie cum illis componat et solvat et arrestatas summas in Mazovia extradi mandet, et creditoribus solvatur, ne et illis et capitulo exhibeant negotium.

Damna bonorum episcopalium per eos facta declarentur per suam Rmam

Ptem, quod se iam pridem facturam receperat; dni Russieczczy de eis sese responsuros et iustificaturos offerunt.

6. Vicariorum ecclesiae Poznan. mensa propter proventus, quos fere in censibus reemptitiis habent diminutos, decrescit et vicariorum numerus diminuitur. Quare supplicandum sue Rme Pti. dignetur eorum mense aliquam decimam ex his agris in Mazovia ex cruda radice extirpatis assignare et adiungere, alioqui collegium illorum brevi desolabitur.

7. Roganda quoque sua Rma Ptas pro dno Suffraganeo, ut illi decima manipularis in Mazovia dudum pro illo destinata et per Rmum olim defunctum Epum adempta restituatur iuxta preterite synodi decretum poena D flor. obfirmatum, nisi restituta fuerit.

8. Organistis et calcantibus salarium retinetur.

428. (Ibidem).. Dni.. ad revidendum et conscribendum omnes et singulos libros, qui habentur in libraria ecclesie huius Poznan., necnon ad curandum et providendum, ut res et apparatus ecclesie reformarentur, quecunque indigent reformatione, Rdos dnos Franciscum Vissoczky cantorem et in Spiritualibus officialem, Laurentium Kyersky archidiaconum Pzewensem et Andream Crayewsky canonicum elegerunt et deputaverunt.

A. 1554, Iulii 14, in capitulo generali.

449. (Acta capit. XII).. Dni.. considerantes.. prudentiam ac solertiam ac in rebus agendis dexteritatem Rdorum dnorum Francisci Vissoczky cantoris.. vicarii in Spiritualibus et officialis Poznan. generalis et Laurentii Kyersky archidiaconi Pzewensis in ecclesia Poznan. eosdem.. ad synodum provincialem prox. ubicunque locorum celebrandam elegerunt et destinaverunt.

450. (Ibidem).. Dni.. ad Rmum.. dnum Andream Czarnkowsky epum Poznan. deputaverunt nuntios cum articulis suprascriptis ad Ciazym Rdos dnos Franciscum Vissoczky cantorem.. et Stanislaum Obyeziersky canonicum Poznanienses.

A. 1554, Iulii 16, in capitulo.

451. (Acta capit. XII).. Dni Visoczki cantor, Laurentius Kiersky, Iohannes Skrzethussewsky, Petrus Cuneczky et Michael Skrzethussewsky procurator per dnos capitulares deputati perlectis litteris religioso Paulo Sarbinio ¹⁾ per Rmum dnum Epum Poznan. concessis easdem sigillaverunt, quibus sigillatis sigillo maiori illud rursus cera obvolutum sigillis suis undique obsignaverunt in presentia mei notarii.

A. 1554, Septembris 10, in capitulo.

452. (Acta capit. XII).. Dni ad petitionem dni Craykowsky donaverunt ei kmethonem, quem restituerat capitulo in limitibus tanquam profugum; vener. dnos Bonaventura duntaxat in huiusmodi donationem non consensit, de quo protestatus est.

¹⁾ Z nagłówka nad tym zapiskiem wynika, że »Paulus Sabirnius« wykonywać miał funkcje »inquisitoris heretice pravitatis«. Cf. Nr. 425. 4 i 426. 10.

A. 1554, Octobris 14, in capitulo.

453. (Acta capit. XII). Dni.. nuntiis ad synodum provincialem Piotrcoviensem prox. celebrandam decreverunt dandum per marcas X ac integras quotidianas refectiones et distributiones, quousque redierint, exceptis anniversariis.

A. 1554, Novembris 20, in capitulo generali.

454. (Acta capit. XII).. Dni ad Rmum.. dnum Andream Epum Poznan. modernum cum articulis infrascriptis deputaverunt Rmum dnum Suffraganeum et scholasticum, cum Rmus hic Poznaniam redierit: Inprimis roganda erit sua Rma Ptas, ut fabrica instituat propter ruinas maximas templi; item de villa Onultowo non commutanda; item de canalium reformatione; item ut predicatori ordinario conferret prebendam iuriste presertim vero Paulo Sarbinio; item rogabunt Rmum, ut mandaret solvere sepum de Srzodka capitulo iuxta consuetudinem; item de negotio cum Przetoczky occasione Lyechnyno.

A. 1555, Aprilis 5, in capitulo.

455. (Acta capit. XII). Rdus ac religiosus dnos Paulus Sarbinus monachus ordinis Predicatorum s. Dominici s. Theologie professor coram dnis capitulariter congregatis personaliter constitutus oblatis litteris nominationis sub titulo et sigillo Rmi.. dni Andree Czarnkowski D. g. episcopi Poznan. de persona sua et vener. dni Stanislai Dambrowski prepositi s. Anne Cracovie decretorum doctoris de data in Czyazym a. D. 1555 d. 28 Martii, vigore quarum petiit et requisivit, ut ad electionem huiusmodi procederent. Et dni litteris susceptis electionem ad f. VI prox. distulerunt. Tandem die Veneris V Aprilis Rdi et vener. dni.. prelati et canonici.. solenniter protestati sunt, quod ipsi non alio modo ad huiusmodi electionem Pauli Sarbinii volunt procedere, nisi hoc quod a privilegio et bulla ac statutis provincialibus per hanc electionem nolunt nec intendunt recedere, tantum pro hac una duntaxat vice idque urgentibus necessitatibus reipublice ecclesiastice, que undique his temporibus ab heresibus opprimitur, preterea quod iurisperitus ad eandem prebendam inveniri non potuit, insuper si per Sedem apost. dispensatum fuerit, quam dispensationem prefatus doctor Paulus infra semestre expedire debet; debet insuper hic circa ecclesiam Poznan. residere et officium predicatoris subire. Qua protestatione facta.. eundem decreverunt et elegerunt suscipiendum et recipiendum et litteras pro institutione obtinenda dederunt ad Rmum dnum presulem Poznan. ac eidem dno doctori X marcas ratione iocundi ingressus dari solitas ad ipsius humilem petitionem dimiserunt..

A. 1555, Iulii 8, in capitulo generali.

456. (Acta capit. XII).. In controversia inter magistrum scholae cathedralis, ex una, tanquam actorem, et altera cantorem eiusdem scholae reum partibus ad vener. capitulum mota occasione floreni a processione funerali solvi soliti, ibidemque magistro controversiam retractari et cantore pro se approbati petentibus, considerantes tunc inprimis domini magistrum nullam portionem cum vicariis habere de vigiliis vel aliis obsequiis fieri solitis circa funus, tum etiam

propter processionis maiorem solennitatem et decorem sua presentia processioni necessarium exemplo aliarum scholarum prefatam controversiam sua sententia mediante deciderunt, decernentes processionis canonicalis pecuniam equaliter inter se distribuendam, sic tamen, ut uterque adolescentibus processioni interessentibus pro consolatione aliquid donet. Quod si vero alicuius magnifici mortui funus extra moenia deducendum sit, aut pro illo extra urbem processione eundum sit, inherentes aliarum ecclesiarum consuetudinibus scholaribus, statuerunt non ultra magistro scholae ab amicis magnifici e vita decessi exigendam sexagenam, de qua cantori, signatori et aliis adolescentibusolvere tenetur, quod utraque prefata pars pro grato et rato suscepit.

A. 1555, Novembris 12, in capitulo generali.

457. (Acta capit. XII). Responsio ad articulos per Rmum dnum Petrum Mischkowski scholasticum Cracov. et archidiaconum Srzemensensem etc. nomine Rmi dni Andree Czarnkowski D. g. episcopi Poznan. in medio capituli proposita:

1. De abbate Przemetensi. Dni.. suam deliberationem Rmo dno Epo declarandum [decreverunt], ut sua Rma Ptas conventum et abbatem Przemetensem et alia monasteria et abbates sua presentia visitare dignetur, uti ordinarius conventuum, nam quibusdam ex dnis certo constat suam Rmam Ptem rescriptum a Sede apost. obtinuisse ad visitandum monasteria et abbates exemptos, cuiuscunque ordinis sint, illorumque excessus ex depositione testium et debita informatione corrigendi et eos deponendi aliosque in eorum loca instituendi; et si sue Rme Ptis adversa valetudo non permiserit, saltem duos de gremio capituli prelatos vel canonicos ad eadem monasteria loco sui deputare ad suprascripta exequenda.

2. De deputatione in Mazoviam pro limitibus faciendis in certis bonis episcopalibus, dni.. duos de gremio capituli dnos, si viatico competenti provisi fuerint vigore presentis capituli generalis, per Rmum dnum Epum nominandos deputarunt.

3. De Onulthovo villa prestimoniali dni ut ante in aliis capitulis generalibus eam non posse alienare se declaraverunt et nunc declarant.

4. De advitalitate scultetie in Kanthi villa episcopali in clave Cziasnensi sita dno Andree Gnyazdowski sculteto et eius unico filio, quem ipse nominaverit, in forma solita privilegium dandum et sigillandum consenserunt. Nichilominus roganda est sua Rma Ptas, ne talia privilegia ex sua cancellaria emanare et extradere permittat, que sapiunt hereditatem et alienationem bonorum episcopalium ab ecclesia perpetuam ac in odium capituli; latius dni nuntii referent.

5. De medico permittunt dni, ut curaret valetudinem sue Rme Ptis neque gravatim illi solitas refectiones tamdiu, quo in servitio sue Rme Ptis fuerit, pendere volunt.

6. Donationem pro ecclesia parochiali in Czernino factam iuxta privilegium sue Rme Ptis approbaverunt et sigillo suo obsignare permiserunt.

7. Privilegium Sliczni advocati in Dachova, prout scriptum et sigillatum sigillo Rmi ac in capitulo exhibitum est, sigillandum decreverunt.

8. De parochiali Pzewensi dni sue Rme Ptis postulationi satisfaciendes

exponunt, quod sua Rma Ptas omnes et singulos plebanos sue diocesis in sua potestate habet, docentque canones et iura ecclesie, quod absentem rectorem ab ecclesia et parochiali sua per unum annum legalem et illa non provisa ipso facto privari potest.

9. De clausura summi Poznan. Hoc negotium ad adventum sue Rme Ptis hic Poznaniam mutuo conferendum et consultandum distulerunt, nam licentia nobilium et aliorum malevolorum hominum hoc prohibet ac tamen consilio a sua Rma Pte accepto, si tute fieri potest, perficietur.

10. De occupatione domorum post montem et in aliis bonis ecclesie, prout sua Rma Ptas dnis capitularibus iniunxit, ut modum querant, qualiter et quomodo isti nobiles occupatores domorum et arearum semoveri possent; hoc idem dni a sua Rma Pte summis precibus et orationibus exorant tanquam humiles capellani, ut sua auctoritate interposita eosdem semoveret, nam exinde pericula dnis provenire possunt, prout ex hoc apparet.

458. (Ibidem). Mandata dnorum per nuntios Rmo dno Epo exponenda:

1. Onera maiora ecclesie, que Rmus dnus Epus ferre tenetur ac decreto synodali prox. preterito est astrictus, ut omnia onera maiora ecclesie cathedr. Poznan. sua Rma Ptas supportaret, hoc est ut vestes ad divina celebranda, calices fractos, ampulas et id genus, que sunt in sacristia, membranas ecclesie, horologium, campanas, organa etc. reformare ac denuo, que sunt necessaria, comparare et fabricare est astrictus. Sua Rma Ptas est admonenda et roganda pro amore sponse sue et officio suo, ut ea inspicere et considerare velit ac ea, que sunt necessaria, reparare suo sumptu mandet.

2. Imagines episcoporum, que erant in saula curie episcopalis Poznan. per Rmum olim dnum Iohannem Lubranski episcopum Poznan. antecessorem suum depicte, cum annotationibus epithaphiorum vite illorum et conditionis, que sunt iussu sue Rme Ptis destructe et annihilate, roganda sua Ptas, ut prima estate rursus in aliquo loco competenti depingantur cum epithaphiis eorum et iam exnunc deputet unum ad id faciendum.

3. Profectio Rmi Italiam. Roganda sua Rma Ptas summis precibus, ut a suo proposito cepto desistat et se circa sponsam suam et gregem ac oves a Deo sibi commissas in protectione eorum contineatur; et si a suo proposito recedere nollet, saltem tali viro sponsam suam et bona sua episcopalia ac gregem Dni sibi commissum pro auctoritate et maiestate sua providere dignetur, ne omnia sub absentia sue Rme Ptis in nichilum redigantur, quod dni nuntii rationibus dignis latius et accuratius persuadere curabunt.

4. Schola providenda. Roganda sua Ptas Rma, ut sua auctoritate ac pietate et clementia providere velit, ne ecclesia in suis divinis officiis deserta sit, hoc est, ut sua Rma Ptas crebrius circa suam sponsam hic Poznanie permanere, egenos et pauperes quotidiana elemosina exemplo suorum antecessorum alere et omnia, que sunt necessaria tam in ecclesia, quam aliunde prospicere dignetur, ut etiam suam curiam episcopalem Poznan. capitaneo spirituali et non seculari committere velit, nam quevis persona ecclesiastica pietatem erga scholares et pauperes ac defectus ecclesiasticos celerius exhibebit; ac etiam deprecanda est sua Rma Ptas precibus, ut ad suam sponsam saltem ad festa nunc

prox. instantia Natalis Christi advenire dignetur et se episcopum christianum omnibus declaret. Cetera dni nuntii latius rationibus certis deducant.

5. Pecuniarum summa capitalis collegii. Admonenda est Rma Ptas ac rogetur, ut taliter provideat, quomodo summa in aliquibus certis bonis reponi queat ac similis census pro doctoribus et magistris collegii, ut prius fuit, comparetur.

6. Calix aureus ratione iocundi ingressus. Deprecetur sua Rma Ptas, ut iuxta iuramentum corporale in capitulo de observandis statutis prestitum in vita sua, prout tenetur, comparetur etc.

7. Petitio dni custodis Poznan. Rdus dnus Martinus Galczinski custos Poznan. petit per intercessionem confratrum suorum, ut sua Rma Ptas certos commissarios aut ex Poznan. cathedrali vel Varschoviensi collegiata ecclesiis prelatos duos vel canonicos ad discernendum et diiudicandum de decimis manipularibus in villis regalibus in ducatu Mazovie consistentibus: Vielgillas et ...¹⁾ de agris predialibus et scultetialibus, que decime manipulares semper ex antiquo et a fundatione pertinebant ad ecclesiam parochialem in Lathovicz et non ad mensam episcopalem, [deputare dignetur].

8. Donatio summe capitalis in bonis scultetie ville Conoiad per Rmum.. dnus Iacobum Dziaduski episcopum Enensem et suffraganeum Poznan. etc. capitulari mense pro anniversario comparando, ut sua Rma Ptas consensum suum dare dignetur, roganda est.

9. Villa templi, que est loco suburbii in oppido Crobia, que etiam est in media parte pro fundo scholastie Poznan., itaque dnus scholasticus ad gravem querelam subditorum illius ville, qui ad inconsuetos labores et angarias trahuntur et coguntur per capitaneum illius clavis, deprecatur, ut subditi illius ville more antiquo in laboribus conserventur propter diminuendos fructus sue scholastie ac in damnum capituli, unde pensio diminuatur ex scholastia.

10. Collegium psalteristarum cum lachrimis queritur contra dnus capitaneum Costensem, quod arendam ex molendino Costensi solvi solitam eidem collegio ab uno et medio anno non solvit, propter quod coguntur iam miseri sacerdotes deserere officia sua; supplicant pauperes, ut sua Rma Ptas auctoritatem suam interponere dignetur, ut ipsa solutio per dnus capitaneum prestaretur vel sua Rma Ptas de suo, uti promissum erat, solvere dignetur. De cetero autem petit collegium ipsum psalteristarum, ut habere posset liberam potestatem exigendi tertiam mensuram suam vel alteri cuiquam arendandi, qui in solutione facilius foret, quam ipse modernus dnus capitaneus.

11. Item queritur etiam hoc ipsum collegium psalteristarum retentas illis marcas XXX a factoribus magnifici olim dni Opalenski castellani Gnezn., quos factores sua Rma Ptas tanquam primarius tutor bonorum omnium morte dni olim Opalenski relictorum in sua potestate habuit rationemque ab eis cum certis contutoribus exegit, census et redditus de bonis illis in magna parte percipit. Supplicant obnix miseri sacerdotes, ut sua Rma Ptas adiuvere illos sua auctoritate dignaretur, quo solutionem ipsam habere possint, presertim ex his bonis, que sua Ptas possidet.

¹⁾ Luka w rękopisie.

12. Petitio dni Stareski. Nobilis dnus Benedictus Stareski dnus capitulares summis precibus exorabat postulavitque, ut suam intercessionem pro eo ad Rmum dnus Epum interponerent, ut sua Rma Ptas hoc respectu habito, quod dnus Stareski existens capitaneus clavis Bukoviensis bonorum episcopatus Poznan. in defensione eorundem bonorum illi casus evenit, quod quendam servitorem dne Strykowska famuli sui in defensione occiderunt. Dignetur sua Rma Ptas sua intercessionem accedere ad dnus Strikowska germanam suam, ut saltem a sessione, quam subire ipse dnus Stareski ex concordia facta tenetur, ab ea liber esset vel saltem illi minuatur, quam statutum est in concordia.

13. In causa capituli cum Slupczani roganda sua Rma Ptas, ut capitulo cum suis subditis terminum presentem prorogare et differre ad decisionem sue Rme Ptis cum Russieckimi occasione anni gratie vel ut sua Rma Ptas ad rationem anni gratie, quod Russieckim tenetur, eam summam persolvere velit, nam Russieczci ad hoc consentiunt; si hoc fieri non potest, ad suum adventum Poznaniam terminus differatur, ad ultimum si ad hoc non consenserit sua Rma Ptas, saltem ad quindenam prorogetur. Latius dni nuntii rationibus et persuasionebus suis deducant.

14. Dnus Simon Chabelski canonicus Poznan. confrater noster ab annis V vel ultra actu presbiter est effectus, qui hoc non attento vestes laicas defert ac in moribus et vita totus ad statum laicalem se confert in scandalum et dedecus sue Rme Ptis et eius capituli. Rogetur sua Rma Ptas, ut auctoritate sua eundem arceat ac ad statum clericalem et alia faciendum compellat.

A. 1555, Novembris 16, in capitulo generali.

459. (Acta capit. XII).. Dni.. dnus Petrus Mischkowski scholasticum Cracov. et archidiaconum Srzemensensem ac Stanislaum Obieziński canonicum Poznan. ad denuntiandum conclusiones articulorum in capitulo generali factas supra descriptas easdemque nomine totius capituli in scriptis Rmo dno Andree Czarnkowski D. g. epo Poznan. referre deputaverunt.

A. 1555, Novembris 26, in capitulo.

460. (Acta capit. XII). Rdus dnus Martinus Isdbiński de Rusiecz archidiaconus Poznan. suo et germanorum suorum Iacobi, Stanislai et Michaelis Rusieczkich nominibus in medio capituli.. petiit per dnus certa clenodia aurea cum lapillis pretiosis ac argentum et habitum ecclesiasticum post concordiam cum lapillis pretiosis ac argentum et habitum ecclesiasticum post concordiam per germanos suos cum dnis capitularibus an. 1553 d. Lune 13 Martii factam in pignore in 1424 flor. et 10 gr. in moneta Polon. consueta, in quemlibet flor. gr. 30 computando, data et reposita restitui, offerens se eam summam superscriptam dnis capitularibus.. die hodierna numerasse, postquam hoc idem pignus sibi datum fuerit, petens etiam ad huiusmodi summam numerandam et tollendam ac pignus extradi de medio sui aliquos dnus deputari.. Et dni.. dnus Franciscum Vissoczki cantorem et officialem, Michaellem Skrzethuszewski, Petrum Cuneczki et Paulum Sarbinium canonicos confratres suos.. deputaverunt.

Eodem die hora vespere in domum prefati dni archidiaconi Poznan. in stubellam superiorem versus orientem sitam.. dni.. per dnus capitulares [deputati].. cum pignore huiusmodi venerunt, ad quorum superscriptorum dnorum

manus Rdus dnus Martinus Isdbienski archidiaconus Poznan. suo et fratrum suorum.. nominibus.. reposuit et in effectum numeravit in auro.. flor. 817, quemlibet per gr. 52 computando ad monetam polonicalem et talaros 7 gr. 5, qui floreni in auro 817, taleri 7 gr. 5 faciunt in moneta polonica, florenum per 30 gr. computando, flor. 1424 gr. 10; qua summa levata et numerata prefati dni cantor et canonici deputati eidem.. dno archidiacono Poznan. clenodia, argentum et habitum ecclesiasticum, videlicet: crucem auream maiorem cum lapillis cruci infixis, crucem minorem similiter cum lapillis cruci infixis, tertiam crucem simplicem cum cathena aurea, scutellas maiores 4, mediocres alias *pulmiski* 2, *przestawki* 2, talaria 11, lebes alias *nalewkam* 1, pelvim 1, integrum pondus iuxta acta capituli circa repositionem eiusdem argenti continentes, infulam albam auro intextam cum dependentiis argenteis deauratis 10, paria 2 chirotecarum albarum et brunaticarum cum scatula, ornatum, cappam, 4 dalmaticas rubei hathlasii auro intexti, tunicellas 4, rubeas 2 ex *kytaika*, albas 2 ex albo adamasco, albas 5, humeralia 5, stollas 2, manipularia 2, cingulos 5, balthem ex serico rubeo, sandaliorum duo paria alba et rubea, calceorum duo paria, operculum ad sellam ecclesiasticam ex serico nigro; hec omnia integra restituerunt et in effectum dederunt ac prefatum dnum archidiaconum unacum germanis suis supradictis de summa iam nominata effectualiter levata et numerata nomine tocus capituli Poznaniensis.. quietaverunt.. Quiquidem dnus Martinus archidiaconus suo et.. germanorum suorum nominibus.. perceptis clenodiis, argento, habitu ecclesiastico superius nominatis.. hoc idem.. capitulum Poznan. de pignore suprascripto quietavit.. presentibus ibidem famato et nobilibus dnis Mathia Czeszewski aurifabro et cive Poznan., Bartholomeo Sczipierski, Mathia Paxinski, Benedicto Gorynski, notariis consistorii Poznan. ac aliis testibus..

A. 1555, Decembris 24, in capitulo.

461. (Acta capit. XII).. Dni acceptis litteris missilibus Rmi dni Epi Poznan. sigillatis et manu sue Rme Ptis subscriptis.. per vener. dnum Albertum Rudniczki canonicum Poznan. in medio capituli exhibitis, quibus perlectis voluntatem et mandatum sue Rme Ptis, si quod haberet ad capitulum, ut referret, monuerunt. Qui dnus Rudniczki canonicus nomine sue Rme Ptis.. postulavit, ut duos de gremio capituli confratres in Cziazim ad tractanda et conferenda quedam certa negotia cum sua Rma Pte tam capituli, quam etiam sue Rme Ptis deputarent. Et dni habito.. mutuo tractatu.. deputaverunt Rdos dnos Andrean Przeczlawski decanum et Franciscum Visoczki cantorem, canonicum et officialem generalem.. quibus certos articulos coram sua Rma Pte repetendos, licet prius per confratres suos dnos Miskowski archidiaconum Srzemensem et Obiezierski canonicum, ex capitulo generali s. Martini deputatos, propositi erant, eisdem executionem fiendam petentes, prout sua Ptas promiserat per eosdem nuntios ac alios articulos infrascriptos conferre et tractare commiserunt, quibus creditivas litteras scribendum mandaverunt.

Articuli Rmo proponendi:

In bonis ville Cunovo clavis Dolsensis dnus Iohannes Gostinski ultra contractum aggerem construxit meatumque aque ex antiquo alveo fluvii Obra ad suam piscinam in bonis episcopalibus noviter constructam cum periculo et damno

molendini episcopalis in Cunow eduxit ac meatum eiusdem aque alibi quam ad piscinam episcopi, in qua habetur molendinum Cunoviense, convertit, necnon prata colonorum in Ostrow villa episcopali aquis piscine sue nove nemine contradicente inundavit.

Item admonenda est sua Rma Ptas, ut bona episcopalia, hoc est claves bonorum episcopalium, fratribus de gremio capituli et non personis secularibus in suo hinc discessu in provisionem conferat, ne angaria et rapina contra iustitiam coloni et subditi opprimantur.

Item quod limites bonorum episcopalium sub absentia sue Rme Ptis commode et sine damno vel aliqua alienatione nequaquam fieri possunt.

Item roganda sua Rma Ptas, ut testamentum ante discessum suum ordinare et conficere velit, ne bona episcopalia in aliquod dispendium devenirent.

Interdictum contra dnum palatinum Brzestensem ad instantiam capituli Gnezn. latum, a quo ad presens sublatio est obtenta, rogetur sua Rma Ptas, ut constituat cum dno palatino de solutione eidem capitulo fienda, ne rursum post discessum sue Rme Ptis lapso termino huiusmodi sublationis hoc idem interdictum fulminaretur in scandalum Christifidelium et religionis periculum vel ne per hoc tempus civitas Poznan. eidem interdicto subiciatur usque ad adventum sue Rme Ptis, quoniam verendum est, ne perversi tanta temeritate adducti, quod Deus auferat, in clerum totius diocesis irruerent; latius dni nuntii referent.

Item consensus super scultetiam in Conoiad, in qua est summa per dnum Suffraganeum donata, expediatur et ad presens littere obtineantur.

Item rogetur sua Rma Ptas, ut dno Suffraganeo suo Poznan. decimam manipularem in ducatu Mazovie per suos antecessores episcopos ratione officii suffraganeatus donatam, sed per olim dnum Isdbienski episcopum antecessorem acceptam et pro mensa episcopali usurpatam, sua Rma Ptas rursus restituere mandet.

Item capella in Cziazinensi curia reedificetur et fundus ac ministerium sacerdotale in integrum restituatur.

A. 1556, Ianuarii 28—4 Februarii, in capitulo particulari.

462. (Acta capit. XIII).. Dni.. reginulam Zophiam seniore sororem S. Mtis R. Sigismundi Augusti, que nuptui tradita est duci Brzszviciensi, huc Poznaniam venientem oratione, qua meliori possit, excipiendam dno Preczlawski decano commiserunt; que postea d. Martis 4 Februarii ante vespas Poznaniam per dnum de Gorka, per dnum Coszcieleccki capitaneum M. Polonie ac alios nobiles ac cives Poznan. satis honeste deducta est et ad ecclesiam cathedr. equitando descendit, ubi eandem reginam genibus ante altare s. Trinitatis flectentem prefatus dnus decanus nomine tocus capituli honesta oratione excepit ac illi gratificatus est, cui postea magnif. dnus Lucas de Gorka castellanus Brzestensis, vices marsalci regine gerens, retulit gratias. Que postridie versus Brusfik sponso suo ducta est.

A. 1556, Februarii 17, in capitulo.

463. (Acta capit. XIII). Cum nuper oblata esset petitio in medio dnorum capitulariter congregatorum per vener. ac egregium virum dnum Iohannem Lam-

chovium artium et medicine doctorem, quatinus sibi.. dni prelati et canonici eam gratiam exhibere et declarare dignarentur, ut si eum in statum secularem sive spiritualem devenire contigerit, eadem gratia et liberalitate prosequi dignarentur, qua inhactenus ratione servitiorum suorum prosequuntur. Et.. dni.. considerantes eiusdem dni doctoris dexteritatem ac summam diligentiam in obeundis officiis suis circa provisionem salutis dnorum.. ipsum dnum doctorem Lamchovium in medicum suum et provisorem salutis ipsorum susceperunt, ea conditione, ut ipse dnos doctor presentia sua continua in quocunque statu sive spirituali sive seculari constitutus fuerit, curam habeat valetudinum earum dnationum, ratione cuius officii per I florenum.. et per tres panes singulis hebdomadis habebit ac per tres panes albos his diebus, quibus dnis de capitulo distribuuntur, percipiet; et quanto se diligentiores in huiusmodi officio curandi valetudines illarum dnationum exhibuerit, tanto maiorem gratiam ab eisdem omnibus dnis prelati et canonicis merebit. Licebit quoque ipsi dno doctori curam habere aliorum amicorum, ad quos vocatus fuerit, modo ut non possit diutius absentari, quam per I mensem in anno, et hoc quando aliquis dnorum egritudine periculosa correptus fuisset, tunc non licebit illi a Poznaniam nusquam discedere, alioquin si per I mensem continuum, non tamen unum, duos, tres, quatuor, quinque etc. dies in eundem mensem computandos, a loco Poznaniensi absens fuerit, extunc liberum erit de alio medico illis provideri pro arbitrio suo.

A. 1556, Martii 9, in capitulo.

464. (Acta capit. XIII). Dni exaudita petitione generosi dni Szapikowski theloneatoris Poznan., factoris dni Vargawski in villa Rogalinko, ut videlicet maiores labores cmethonibus de Nieslabino, quam nunc prestant, ad curiam in Rogalinko augerent, demum etiam audita responsione cmethonum, eosdem circa antiquos labores ob absentiam dni regentis ad capitulum generale, ubi talia negotia decerni et tractari solita sunt, conservaverunt; tamen considerantes, quod parvi labores dictis cmethonibus in Nieslabino et manuales constituti sunt, decreverunt et mandaverunt eisdem cmethonibus, ut tres dies estivalis arature et tres hiemalis dno regenti in Rogalinko laborarent et ararent equis et aratris propriis.

A. 1556, Martii 16, in capitulo particulari.

465. (Acta capit. XIII). Coram.. dnis capitulariter congregatis nobilis dnos Stanislaus Ulanowski petiit eosdem, quatinus sibi sex marcas census annui tempore procurationis dni Obiezierski mense capitulari retentas in dimidio dimitterent et moderarent; et dni.. unam marcā tantum illi dimiserunt et quinque solvendas in manus dni Obiezierski decreverunt.

A. 1556, Aprilis 20, in capitulo.

466. (Acta capit. XIII). Dni postquam intellexerunt Rmum.. dnum Andream Czarnkowski.. epum Poznan. commotum esse erga personas eorum totumque capitulum ex quibusdam delationibus secretorum de gremio capituli proditorum (ut opinantur).. deputaverunt ad suam Rmam Ptem Rdos dnos Andream Przeczłowski decanum, Franciscum Vissoczki cantorem, Martinum Gal-

czinski custodem prelatos et Paulum Glogowski canonicum de gremio sui, quatinus ipsi persuasionibus suis et oratione decenti apud suam Rmam Ptem capitulum excusarent et suspensionem de eo, quam in animo suo concepit, tollerent ac suam Ptem rogarent, ut tali animo, quo decet episcopum erga suum capitulum tanquam caput erga membra, sit etc. Et quoniam de huiusmodi delatione inter se perquirere canonica purgatione ac de quolibet eorum suspensionem tollere merito debuerant, nichilominus tamen charitativam et fraternam admonitionem inter se fecerunt, quatinus ii, qui tales delatores apud suam Rmam Ptem et alibi essent, linguas suas custodirent et memores sint iuramentorum suorum in primo ingressu ad capitulum de non revelandis secretis etc. prestitorum.

A. 1556, Aprilis 29—1 Maii, in capitulo.

467. (Acta capit. XIII). Rmus.. dnos Nicolaus Diergowski archiepiscopus Gnezn. legatus natus et primas regni necnon Rmus dnos Allosius Lipomanus D. g. Epus Veronensis nuntius apostolicus ad visitandum aedem Corporis Christi huc Poznaniam venerunt, quos Rdus dnos Vissoczki cantor et officialis in ecclesia cathedrali in stallis ante rectorarium stantes oratione sua excepit. Eodem die post vespertas.. Rmus dnos nuntius apostol. in locum capitularem dnis prelati et canonicis congregatis intravit et eos suavi oratione allocutus est et certos articulos in medium illorum proposuit. Similiter Rmus dnos Archiepiscopus sequenti hora tertiarum ad capitulum intrans eosdem dnos admonuit de fraterna correctione morum et ut sint vigiles in sopienda heresi ac alios articulos proposuit. Qui Rmi die Veneris 1 Maii ad Vagrovicz profecti sunt.

A. 1556, Iulii 1, in capitulo generali.

468. (Acta capit. XIII). Articuli per Rmum coram dnis propositi: Rmus.. dnos Andreas Czarnkowski.. epus Poznan. in medio dnorum prelatores et canonicorum ecclesie cathedrali Poznan. in loco capitulari personaliter constitutus articulos infrascriptos verbo proposuit:

1. Inprimis negotium religionis contra rerum novarum studiosos, ut vocant Pycardos, spoliationis ecclesiarum, alienationis ministrorum et sacerdotum, quavia quibusve modis coram Mte R. Varsaviae eundem sit, ut eisdem periculis aliquomodo in tempore obvietur.

2. Item de Trepka cive Poznan., qui novos libros pestiferos cerebri sui vendere presumit Poznaniae etc., super quo mandata regia sunt etc.

3. De abbatibus et precipue abbate Przematensi. cum subditis suis discordia et eorundem subditorum conspirata rebellione erga dominum suum, quomodo dictus abbas ab huiusmodi sua superba licentia reprimi possit et subditorum rebellionem qualiter obviandum sit.

4. Nobilis Uieiski petit, ut de consensu capituli possit edificare pontem in palude in bonis Vielichow episcopatus Poznan., ubi admodum difficilis transitus dicitur.

5. Gniazdowski advocatus in Kanthi petit advitalitatem quinque filiis ad scultetiam in Kanthi.

6. Intercedit Rmus dnos pro nobili dno Novovieiski, ut sibi villa capitularis Onultovo vendatur vel saltim in arendam committeretur.

7. Similiter magnifico dno Lucae comiti a Gorka palatino Brzestensi villae desertae Chartovo prestimonialis arendationem fieri petit.

8. Item qui dni de gremio capituli deputandi sunt ad limites in Mazoviam contra Canimiri, necnon ad revidendum decimas in villis noviter edificatis et locatis pro ecclesia de novo erigenda in Glinianka adscribendum.

9. Item postulat Rmus dnus a capitulo dno Officiali Varscheviensi super creatione canonicatus consensum dari et donationem decime eidem dno Officiali in Kanczkie approbari.

10. Item cupit Rmus dnus fieri informatus ab iis, qui fuerunt in limitibus in bonis Slupcza in stagno cum abbate Landensi.

11. Item dnorum archidiaconorum ab ecclesia maiori absentia, qui parochiales pro officio suo visitare et visitatione facta Rmo dno referre minime curant.

12. Item dnus Albertus Ridzinski petit, ut rescindatur contractus per eum cum olim Rmo dno Isdbiensi occasione aggeris in bonis Noviecz factus et alius occasione permutationis paludis pro rubeto concederetur etc.

A. 1556, Iulii 3, in capitulo generali.

469. (Acta capit. XIII). Vener. dnus Mathias Vargawski canonicus Poznan. et villae prestimonialis Rogalinko regens coram dnis capitularibus constitutus ab eisdem petiit.. quatinus cmethonibus de villa Nieslabino, villae praestimoniali Rogalinko annexa, certos labores ad curiam in Rogalinko per eos praestandos constituerent, asserens de eisdem cmethonibus nullum commodum habere, immo eos rebelles esse et inobedientes, qui neque tres dies illis pro hiemali consemnatione ad arandum d. IX Martii anno presenti constitutos laborare noluerunt. Et dni premissis mutuo tractatu attendentes, quod cmethones de aliis villis praestimonialibus maiores labores, quam cmethones de Nieslabino, qui sunt ditiores et bono solo residentes, dnis regentibus obeunt, rationem tamen vie longinque, quoniam Nieslabino duorum miliariorum a Rogalinko distare dicitur, habentes unanimiter decreverunt et ipsis cmethonibus de Nieslabino in capitulo presentibus mandaverunt, ut exnunc et postea temporibus eviternis dicti cmethones de Nieslabino singulis septimanis tempore messium, videlicet a festo s. Petri et Pauli apostolorum ad f. S. Bartholomei, per duos dies, hyeme vero hoc est aliis septimanis annuatim per unum diem in Rogalinko praefato dno Vargawski regenti et aliis in futurum pro tempore existentibus regentibus villae Rogalinko laborarent, laboris qualiscunque et quod illis iussum fuerit, ut consuetum est in regno Poloniae per cmethones dnis suis laborare; ita tamen, quod si qui dies in hyeme, quibus cmethones in curia non laborarent neglecti fuerint, ad tempora messium, ut per quosdam dnos solitum est facere, non differantur, nec ad explendum eosdem dies neglectos cogi et compelli debent, quo pacto ipsi cmethones ad angarias et in servitutem redigerentur.

A. 1556, Iulii 8, in capitulo generali.

470. (Acta capit. XIII). Deliberatio et consultatio dnorum ad articulos Rmi: In negotio religionis.. dni praelati et canonici totumque capitulum ecclesie cathedr. Poznan. unanimiter Rmo.. dno Andree Czarnkowski D. g. epo Poznan.

dno suo clementissimo respondere et deliberationem iudiciumque suum in hac parte sue Rme Dnationi declarare per nuntios suos mandaverunt:

1. Ita videlicet, ut sua Rma Ptas per dnos archidiaconos suos, quos monere faciat, ut circa ecclesiam frequentius sub penis in iure prescriptis commaneant, visitationem omnium parochialium de novo sine mora peragant et registra nova visitationum suarum Rmo dno ante synodum sive conventionem generalem Lovitii per Rmum dnum Aloysium D. g. Epum Veronensem nuntium apostolicum celebrandam exhibeant, alioquin per notarios suos examen testium iuratorum super spoliatis ecclesiis, ornamentis, calicibus et aliis rebus ecclesiasticis raptis et receptis nonnullisque Poznanie per Casparum mercatorem civem Poznan. divenditis informacionem in tempore recipiat, ut in Gostin, Chodzicz, Thomicze, Grodzisko, Ostrorog, Potulicze etc. factum est, quo facto Rmus dnus S. Mti R. post latum statutum Piotrkoviae in conventionem generali praeterita hec omnia patrata esse per dnos Ostrorog, Gostinskie, Thomiczki etc. graviter exponere queat.

2. De Trepka cive Poznan., qui iam multos pestiferos et suspectos libros divendit, quia intempestive huic rei obviatum est, consultum dnis esse videretur, ut sua Rma Dnatio contra eundem ad executionem mandatorum regionum, si que sunt, procedere mandet et curet, ut residui libri cito cito interceptantur.

3. Item de abbatibus et precipue abbate Przemetensi Dnatio sua Rma optime fecisset, si ante hunc conventum Varszeviensem eorum monasteria visitare posset, qui multa indigent correctione: abbas Przemethensis, quia dedit occasionem rebellionis subditorum suorum nimiis depactionibus, deferendus est commissario generali ordinis eius, vel si est commissio, ad depositionem eius procedendum. Subditi abbatis nonnisi adhibita seculari potestate et auctoritate regia, ex quo ad mandata sue Rme Dnationis et dni capitanei M. Polonie noluerunt esse obedientes, sua rebellione arceri et reprimi possunt, quorum rebellio iam esset suppressa, si hii ipsi, qui fuerant intercepti tempore olim Rmi dni Isdbiensi episcopi per vicecapitaneum Poznan., dignas rebellionis suae darent poenas.

4. Item de ponte in Vielichow per dnum Uieiski edificando attendentes dni, quia per eius constructionem alienatio fundi ecclesiastici quandoque eveniret, rogandam suam Rmam Dnationem decreverunt, ut sua Rma Dnatio propter commodum suum, subditorum suorum et aliorum hominum pontem vel aggerem, in quo molendinum fieri posset, suis impensis edificet et theloneum obtinere possit.

5. Advitalitas nobili dno Gniazdowski sculteto in Kanthi nonnisi duobus filiis maioribus natu ad intercessionem sue Rme Dnationis danda est, nam si omnibus daretur, curriculo temporis alienatio bonorum ecclesie facile sequi et in manus secularium devenire possit.

6. Villa Onulthowo vendi et arendari non potest, quia est onerata officiis et oneribus altaris, nullos etiam proventus mensa capitularis certiores habet, quam ex villis prestimonialibus.

7. Ad limites contra Canimiri et ad revisionem decimarum pro ecclesia in Glinianka noviter erigenda donandarum Rdos ac vener. dnos Martinum Gal-

czinski custodem, Michaellem Skrzethuszewski, Mathiam Vargawski et Petrum Cuneczki canonicos deputaverunt.

8. Idem etiam revisionem facere debent dno officiali Varscheviensi decime in Kanczkie per Rmum dnum concesse, qua facta facient, quod equum erit. Sed ut gravitate et doctrina preditum illic sua Rma Dnatio constituat officialem iuxta veterem consuetudinem, rogant.

9. In limitibus cum abbate Landensi tempore olim Rmi dni Isdbiensi fuerunt dni Kierski archidiaconus Pczevensis et Stanislaus Stareski canonicus, quorum alter dnos Stareski retulit, quod a fundatione iurisdictionis dnorum commissariorum per Rmum dnum Archiepum deputatorum appellatum est et facta appellatione discesserunt: dnos Povodowski notarius huius cause fuit, ab eo sua Rma Dnatio meliorem informationem accipiet.

10. Dni archidiaconi, quia non resident circa ecclesiam contra statuta provincialia et bullam apostolicam, vocandi sunt per suam Rmam Ptem, ut resident et officiis suis intendant, alias iuxta bullam provincialem et statuta puniantur.

11. De dno Ridzinski non videtur dnis consentaneum esse, ut decretum capituli generalis et contractus cum eo per olim Rmum dnum Isdbiensi epum factus de aggere et molendino in aggere in clave Dolscensi per eum constructo immutetur, sed ut illud decretum in robore permaneat.

12. In locationem et arendationem villae prestimonialis deserte Chartovo dno palatino Brzestensi ad annos tres consenserunt, ea conditione adiecta, ut sine mora ad instantiam regentis dni Siekierzeczki vel alterius pro tempore existentis auctoritate et auxilio sue Magnificentie limites cum Viskoczki perficiantur; subditi sue Magnificentie de limitibus eiusdem ville Chartovo, ut sciunt, dicant, iuxta quorum relationem et antiquam consuetudinem sua Magnificentia limites eiusdem ville tueatur et defendat, nec illas occupari sinat.

471. (Ibidem). Mandata dnorum per nuntios Rmo dno exponenda:

Rogetur sua Rma Dnatio, ut commendatorem domus s. Iohannis, iurisdictioni sue Rme Dnationis subiectum tanquam canonicum, in vita et moribus reformet et in officio pietatis constituat, qui habitum decentem non defert, Cracoviae dissolute vivit, hic subditos suos per factores graviter exactionibus, penis et laboribus insolitis opprimit et angarias dignitati sue Rme Ptis non defert, ut tenetur, nam sacerdotes cum processibus contra eum missis cum magna indignitate sue Rme Dnationis verberibus et minis afficit. Quod si idem sibi impune transibit, verendum est, ne postea ad peiora prorumpat.

Item roganda est sua Rma Dnatio, ut aliquot idoneos plebanos ad Costan, Schova et Radzim ordinet et instituat, quia metuendum est, ne per carentiam eorum in istis locis hereses oriantur, ut iam nunc in magna parte sunt in Wschova, Costan, Miedzirzecz, Squirzina etc., nam Stanislaus Bolechow uxoratus plebanus in Vilkovo post discessum Simonis de Grodzisko, contionatoris, ad Costan est vocatus, ipse vero Simon, qui etiam de sua doctrina redditur esse suspectus, ad ecclesiam in Ridzin est presentatus.

Item exoranda est Ptas sua Rma, ne laicos et non promotos ad beneficia ecclesiastica instituat.

Item roganda sua Rma Dnatio, ut in absentia sue Dnationis Rme in tem-

pore de cera et vino bono non acetoso et incorrupto provideatur, utque sua Rma Dnatio mandaret reformare fenestras seu membranas ecclesie et precipue fenestram maiorem penes organa, non tantum pro decore ecclesie, sed propter pacificum cereorum ardorem, quia per flatum ventorum ad ecclesiam maxime cera defluit de candelis, et ita facile ardent.

Item quoniam non ita pridem catholicus plebanus in Lwovek decessit e vivis, roganda est sua Rma Ptas, ut aliquis pius et catholicus plebanus illic preficiatur, ne patroni in hunc locum hereticum sufficiant.

Item roganda sua Rma Dnatio, ut agat et expostulet cum dnis de Gorka, qui census annuos recipiunt a civibus Wratislaviensibus pro sacerdotibus in Curnik et ad hospitalia pauperum pertinentes sine consensu capituli, quorum fidei hoc commissum erat, et sacerdotia fundata in arce Curniciensi destruxerunt, unde laus divina diminuitur, et ut auctoritate sue Rme Dnationis per eosdem dnos sacerdotia et census pauperibus sacerdotibus et hospitalibus restituantur.

Item rogandus Rmus dnos, ut negotium occasione bonorum Lechnino cum Przetoczki in conventionem futura sine detrimento ecclesie perficere dignetur.

Item dni capitulares attendentes, quod per absentiam dnorum prelatorum et canonicorum huius ecclesie multe negligentie in obeundis divinis officiis committuntur, et nichilominus occurrente vacatione ad aliquot dies aut septimanas accurrunt, villas prestimoniales iuxta senium eorum accipiunt, illisque acceptis non resident, immo easdem extraneis hominibus secularibus arendant et committunt, unde subditi opprimuntur et bona diripiuntur, neque in capitulis generalibus fiunt, et si aliquando adveniunt, ad conclusionem non perseverant, quare suam Rmam Dnationem unanimiter rogandam duxerunt, ut statutum per eos conditum auctoritate sue Rme Ptis approbare dignetur, ut dni continue aut frequentius circa ecclesiam residentes, licet vocatione posteriores, tamen ratione onerum et officiorum, que sufferunt, senioribus et circa ecclesiam non residentibus in optione villarum preferantur etc.

A. 1556, Iulii 9, in capitulo generali.

472. (Acta capit. XIII).. Dni.. cum articulis suprascriptis ad Rmum.. dnum Andream Czarnkowski epum dnos custodem, Iohannem Skrzethuszewski, Chobienski et Siekierzeczki deputaverunt.

A. 1556, Iulii 10, in capitulo generali.

473. (Acta capit. XIII).. Dni.. attendentes, quod per absentiam multorum prelatorum et canonicorum huius ecclesie multe negligentie in obeundis divinis officiis committuntur, occurrente tamen vacatione villarum prestimonialium ad aliquot dies accurrunt et adveniunt illasque villas iuxta senium eorum optant et accipiunt, ac eis acceptis non resident, immo easdem extraneis secularibus hominibus arendant et committunt, unde subditi opprimuntur et bona ecclesiastica diripiuntur, similiter in capitulis generalibus non fiunt, et si aliqui adveniunt, ad conclusionem non perseverant, premissis inter se mutuo tractatu de unanimis votis, excepto dno custode contradicente, consenserunt et decreverunt vigore presentis capituli generalis condendum esse statutum sub approbatione Rmi dni Andree Czarnkowski.. epi Poznan. tanquam capitis, ut dni prelati et

canonici huius ecclesie continue vel frequentius circa eandem ecclesiam residentes licet vocatione posteriores, tamen ratione onerum et officiorum, que existentes circa ecclesiam sufferunt, senioribus dnis prelati et canonicis in optione villarum preficiantur.

474. (Ibidem).. Dni prelati et canonici receptis cum ea, qua decet, reverentia litteris missilibus Rmi.. dni Nicolai Dzierzowski D. g. archiepi Gnezn. legati nati etc. eisdemque parentes, ad conventionem vel synodum per Illmum et Rmum dnum Aloisium Lypomanum.. epum Veronensem, Sedis apost. legatum auctoritate Smi.. dni Pauli pape IV. indictam die dominico prox. ante fest. Nativ. Marie per suprascriptos Rmos ac alios episcopos et capitula provincie Gnezn. Lovicie celebrandam.. dnos Martinum Galczinski custodem et Bonaventuram Chobienski canonicum in nuntios eorum de gremio capituli deputaverunt, quibus commiserunt plenam et omnimodam potestatem dederunt in predicta conventionem comparendi ab eodemque Rmo dno legato apostol. mandata certa Smi dni nostri Pape audiendi communicandique simul et capiendi consilia, quibus rationibus collapsus religionis orthodoxe status cum Dei adiutorio et Mti R. auctoritate restituendus sit, tuendus et stabiliendus eorumque ecclesie quaslibet causas et negotia proponendi.. et promovendi, necnon tractatibus et conclusionibus dicte sacre congregationis et concilii interessendi ac omnibus et singulis diffinitionibus, preceptis, statutis, decretis et sententiis ad commodum et utilitatem orthodoxe catholice fidei necnon s. Romane et universalis ecclesie totiusque Christianitatis profectum factis et faciendis, promulgatis et promulgandis, mutua prehabita deliberatione.. cum aliis nuntiis capitulorum provincie Gnezn. consentiendi, ipsas et ipsa ac alia quelibet sacri concilii predicti mandata recipiendi.. ac approbandi.. in forma plenissima.

A. 1556, Augusti 28, in capitulo.

475. (Acta capit. XIII).. Dni.. tractantes de viatico dnis nuntiis ad synodum Lovitiensem proxime per dnum legatum apostol. celebrandam proficiscentibus, quia Rdus dnus Martinus Galczinski custos multa optima beneficia in Mazovia obtinet et Lovitii existens prepositus domicilium proprium habet, eidem VIII marcas et vener. dno Bonaventure Chobienski canonico, quia illic sumptu maximo eget, XII marcas.. pro viatico itineris dandum et eisdem dnis nuntiis refectiones distributionum quotidianarum alias presentiam concedendum decreverunt.

A. 1556, Novembris 17, in capitulo.

476. (Acta capit. XIII).. Dni.. discedente hinc.. dno Mathia Vargawski canonico ad conventionem generalem Varschoviam, ut ad notitiam indubitatam S. R. Mti ac Rmis dnis Epis deduceretur huc multos pestiferos libros hereticos de latino in polonicam phrasim conversos per Eustachium Trepka civem Poznan. esse adductos, decreverunt postillam cum cathéchismo Brencii in polonicam linguam translatam Rmo dno Aloysio Lypomano D. g. Epo Veronensi nuntio Sedis apostol. Varschoviam esse mittendam, quod negotii eidem vener. dno Vargawski, ut dictos libros perferat ac alia cum dnis Epis in futura conventionem expostulet et tractet nomine capituli com-

miserunt eidemque dnos Przeczlawski decanum et Miskowski archidiaconum Strzemiesem in ecclesia cathedr. Poznan. adiunxerunt et memoriale in scriptis dandum mandaverunt in hunc, qui sequitur, modum:

Inprimis Rmo legato apostol. magne gratie sint agende pro cura eius pastoralis, quod negotium fidei et religionis constanter apud principem nostrum promoveat et promovere non desistat.

Item offerantur sue Rme Pti isti libri heretici, adhibito prius consilio Rmi presulis nostri Poznan. et aliorum dnorum Eporum, quia contra edicta regia Poznaniam per Eustachium Trepka civem Poznan. hereticum et ecclesie hostem sunt inveci, ex quibus libris multi scandalisati sunt, et quidem a Romana et catholica ecclesia iam defecerunt, quare ne maiora scandala oriantur, roganda est sua Rma Ptas, ut instaret apud Mtem R., ut author prefatus eorundem librorum et contemptor edictorum condigna pena percellatur.

Roganda sua Rma Ptas, ut Radzivilonis rescripto respondeat, nam eius epistola responsiva in Regio Monte typis excussa teritur manibus sectariorum, qui putant Legatum argumentatorum vi a Radzivilo esse conclusum, ut hiscere non audeat.

Preterea sollicitanda est sua Rma Dnatio, ut collegii nostri Poznan., quod iam fere desolatum est, curam habeat Mti R. negotium eius commendet, ut sua Mtas consensum daret et oppidum Sthavissin rursum deoccupari mandaret.

A. 1556, Novembris 18, in capitulo generali.

477. (Acta capit. XIII).. Dni.. tractantes.. de libraria seu bybliotheca huius ecclesie, cuius parvus aut prorsus nullus habetur usus, immo libri pulvere sparsi frustra iacere feruntur, decreverunt eandem librariam esse revidendam pro huiusmodique revisione dnos cantorem, Chobienski, Stareski et Siekierzeczki deputaverunt.

A. 1556, Novembris 20, in capitulo generali.

478. (Acta capit. XIII). Tametsi ex consuetudine iuxta statuta huius ecclesie per triennium ville prestimoniales visitantur, sed quoniam ad executionem visitationes huiusmodi raro perveniunt ob non revisionem earum, inherentes dni consuetudini decreverunt visitationes huiusmodi villarum per visitatorem generalem dnum Cuneczki anno presenti factas sub hoc capitulo generali recensendas et practicandas. Quoniam etiam inceptio capituli generalis a correctione morum tam in capite quam in membris iuxta statutum capitulare fieri deberet, de vita et moribus cuiuslibet eorum perscrutari volentes, ne seculares malo exemplo spiritualium vivendi offendantur, decreverunt mores ac vitam dnorum capitularium inter eos censendum et corrigendum.

A. 1556, Novembris 24, in capitulo generali.

479. (Acta capit. XIII).. Dni.. considerando, quod iam ab anno vel ultra correctio fraterna inter ipsosmet dnos non peragebatur, a qua capitulum generale incipere deberetur, ne itaque propter negligentiam correctionis excessum eo magis crescerent inter eos malitiae et in plebe scandala, qui omnibus exemplo

bono esse debent, ut fulgeant, sicut lux, decreverunt per viam scrutinii ad correctionem fraternam procedendum, primo a senioribus prelatis incipiendo:

480. (Ibidem). Dni collaudantes vitam et mores dni Francisci Vissoczki cantoris presidentis eundem admonuerunt, ut in capitulo gravitatem servet, disceptationes et iurgia fratrum reprimat, a murmurationibus infra vigilias ac alia divina in ecclesia celebranda coerceat et in eos animadvertat, in colligendis votis et conclusionibus diligentior se prebeat, prout id ad suam Dnationem pertinet.

481. (Ibidem). Dni vener. dnum Iohannem Skrzethuszewski admonuerunt, ut se ab iracundia ac aliis suis affectibus naturalibus temperaret, sibi quam aliis magis nocivis, cum iam sit vir grandevus et canitie venerandus, necnon malam opinionem de se apud vulgum tollat, quem aiunt agrum plebano in sua villa canonicali ademisse, unde seculares homines scandalisuntur.

482. (Ibidem). Dni cum non habeant, in quo mores dni doctoris Corvini viri iam senectute maturi censerent, ipsum petierunt, ut cum iam propter etatem suam ingravescens lectionibus clero perlegendis satis facere non potest, doctorem Adam Montanum cathedre preficiat, qui etiam lectionibus intendat, aut ipsum in coadiutorem optet et capitulo presentandum curet per Rmum dnum Epum Poznan.

483. (Ibidem). Dni recensentes priora decreta an. 1549, 4 Iulii et 1550, 13 Novembris in capitulis generalibus contra vener. dnum Stanislaum Obieziarski canonicum Poznan. facta, quibus decretis dicto dno canonico quedam mulier Margaretha, cum qua dicitur aliquot pueros procreasse, a se ablegari prohibita est, hucusque rumor de eo inter nobiles et vulgum spargitur, quod eandem mulierem apud se cum pueris fovet et ad villas secum in caretha ducit in maximum dedecus status sui canonicalis contemptumque non modicum totius cleri ac in scandalum plurimorum, inherentesque itaque eisdem decretis dictum dnum canonicum etiam nunc fraterne et charitative admonuerunt, ne huiusmodi mulierem neque pueros cum ea procreatos circa se detineat amplius, sed ablegat a se et alienet, ut sit immunis infamie divulgate. Quod etiam aliquando in capitulo vota fratrum et conceptus mentis interrumpendo ac in contionibus audiendis tediosus apparere solet, ne sit malo exemplo ceteris, ipsum admonuerunt, ut ab iis aliisque suis affectibus se reprimeret, circa divina officia honeste se gerat, protestando in defectu paritionis huiusmodi monitoriorum in posterum erga eum severius se animadversuros.

484. (Ibidem). Ibidem dni Rdum dnum Iacobum Dziaduski epum Enensem suffraganeum, ad quem sepe muliercule signanter quedam Wlochowna visitare fertur, quam sumptibus propriis alere et ei in civitate mansionem dedisse suspiciosus redditur inter vulgum, licet soli de eo hanc opinionem non habeant, tamen eundem admonuerunt, cum sit auctoritate et dignitate pollens in hac ecclesia, de se huiusmodi opinionem malam tollat, mulieres in domum suam non admittendo neque cum eis conversationem habendo etc.

485. (Ibidem).. Dni tractantes de vita vener. dni Michaelis Skrzethuszewski canonici et procuratoris sui ipsum fraterne admonuerunt, ut mulierem quandam Luciam (cui resignationem domus post mortem olim dni Petri Zolthowski post montem apud executores testamenti per eam empte sine consensu capituli ad-

misit, de qua redditur suspectus et que zelotypia laborando multipliciter eum diffamavit et famam eius clericalem laceravit, propter quam ex rumore vulgi multe dissensiones inter familiam canonicealem et alios esse dicuntur, ita quod unus occisus et aliquot vulnerati existant) a se alienaret, cum ea amplius commercium non habeat dissensionesque subortas opera sua sopire curet, domum per eam emptam liberam faceret et evacuet infra hinc et quindenam, mandaverunt.

486. (Ibidem). Dni vener. dnum Petrum Cuneczki canonicum admonuerunt, ut serotinas conversationes et colloquutiones cum mulieribus devitet.

487. (Ibidem).. [Dni].. dnum Bartholomeum Siekierzeczki canonicum admonuerunt, ut a conversationibus vespertinis et coenis cum mulierculis se abtineat, constitutiones, ordinationes et negotia capitularia curiositate sua non interturbet, capitulum appellationibus non molestet, sed potius fratres suos de gremio capituli in charitate vite morum gravitate, amore prosequatur, in ecclesia se honeste gerat.

488. (Ibidem).. Dni vener. dnum Paulum Sarbinium S. Theol. professorem petierunt et admonuerunt, ut satisfaciendo officio canonicatus sui circa ecclesiam hanc resideat, contiones pro edificatione Christifidelium et lectiones pro commodo sacerdotum et aliorum studentium iuxta consuetudinem peragat.

489. (Ibidem). Dni cum non habeant, in quo mores et vitam vener. dni Iohannis Przespolewski canonici redarguerint, famulum eius Mathiam, qui dicitur esse licentiosus, reprimere iusserunt.

A. 1556, Novembris 27, in capitulo generali.

490. (Acta capit. XIII).. Dni vener. dnum Paulum Sarbinium S. Theologie professorem, canonicum et confratrem suum, in negotio religionis orthodoxe et ecclesie menseque eorum pro conventionione generali Varschovie celebrata designaverunt.. adiungendo illi vener. dnos Mathiam Vargawski, Albertum Rudzinski et Albertum Wloszczewski canonicos circa aulam Rmi degentes, dantes eisdem plenam et omnimodam potestatem cum Rmo dno Aloysio Lypomano D. g. Epo Veronensi legato apostol., Poznaniensi ac aliis dnis episcopis in eadem conventionione existentibus agendi.. alias iuxta informationem illis in scriptis datam, cuius tenor sequitur estque talis:

Informatio nuntiis per vener. capitulum Poznan. pro conventionione Varschov. data:

Inprimis Rmi et amplissimi dni legatus apostol. et epus Poznan. officiosissime et diligentissime nomine nostro salutentur.

Tandem Rmo dno presuli nostro magne et immortales agende sunt gratie, quod in favorem orthodoxe religionis edicta et mandata a S. R. Mte expediat, quod ut in his comitiis verum se etiam pastorem declaret et pro conservanda veteri apostol. sedis doctrina se viriliter opponat, magnopere a sua Rma Pte flagitandum erit.

Et quia Eustachius Trepka contra mandata et edicta regia venenosissimos libros, quos in linguam maternam traduxit, non solum Poznaniam, sed alio etiam convexit, ex quibus libris permulti nobilium et civium impia dogmata hauserunt et a catholica ecclesia desciverunt, proinde sollicitandus ac rogandus

est Rmus dnus Epus noster, ut in ea re communicato consilio cum legato apostol. et aliis episcopis graviter in senatu hoc facinus audax et temerarium proponatur et exaggeretur, ut contemptor dignis penis percellatur ac libri publicentur et proscribantur.

Et quoniam permulte parochie orthodoxis pastoribus per impressiones nobilium sectariorum sunt spoliatae, ideo S. Mtas R. obnixe flagitetur, ut parochi catholici restituantur.

Preterea quia constat et manifestum est per novatores res Deo dicatas et consecratas ecclesiis ademptas esse, ideo S. Mtas rogetur, ut sacrilegi novatores ablata restituant.

Quoniam vero tota religio orthodoxa dependet ex iudicio Spiritualium, ideo cooperandum erit, ut iurisditio dnis ordinariis restituatur, sine qua euthasia ecclesie constare non potest.

Quandoquidem sectariorum non obscura est conspiratio, quia scriptis suis classicum canere videntur, ut pristinam doctrinam apostol. sedis aboleant, personas spirituales cum Romano pontifice suis sedibus deiciant; proinde Mti R. auxilium contra eorum insultus imploretur, ut severitate legum eorum temeritas coerceatur, nam si patribus tum in Niceno concilio contra Arianos licebat a Constantino Augusto, tum in Ephesino primo contra Nestorium apud Theodosium et Valentinianum imperatores auxilium implorare, licebit etiam et nobis hoc flagitare, ut Srmus princeps noster ab omnibus hereticis nos tueatur, defendat et statuta contra eos exequatur. Nam si sectariorum licentia impune transigerit et severitate iuris coercita non fuerit, non tantum clero formidande erunt insidie, sed etiam ipsi principi, non temere enim coniurationes in conciliabulis faciunt, duces et antesignanos suos publicis scriptis divulgant, ut catholicis omnibus terrorem incutiant.

Privilegia ecclesie nostre accurate servantur et custodiantur, et si opus erit Mti R. presente Rmo dno Epo nostro exhibeantur, que roganda erit, ut in eisdem immunitatibus et libertatibus cum subditis nostris conservemur, que in ipsis privilegiis significantibus verbis sunt expressa.

Causam ville Lechnino ita Rmus dnus noster cum Przethoczki transigat, ut Lechnino apud ecclesiam maneat et villa nostra Kozioglovi ab impetitione sua libera sit, qui minus iuste in iudicium nos trahit.

Causa piscatoria, quia nobis cum Rmo dno nostro coniuncta est, petatur sua Rma Ptas, ut eam commendatissimam habeat, ne negligentia aliqua amittatur.

Et quoniam Rmus dnus legatus per litteras suas declaravit se esse specialem patronum, ut academia seu collegium Poznan. restauretur et proventibus aliquibus adaugeretur, ideo roganda est sua Rma Ptas, ut apud Mtem R. sollicitante Rmo presule nostro efficeret, ut bona Sthavissyn collegio restituantur aut similia bona concedantur.

Ceterum sua Rma Ptas roganda est, ut membranas ecclesie reformare mandet, que reformabantur semper per dnos Epos ratione molendini Sklanni nuncupati ad eum usum antiquitus comparati et instituti per dnos Epos.

Horologium etiam desideratur, nam iam ab aliquot septimanis cessat, nec refici potest, quia rote penitus sunt atrite, opus itaque est, ut horologium novum

cum campana comparetur, nisi enim Rma Ptas liberalitate sua succurrerit iis defectibus, non bene consuletur ecclesie.

In ecclesia nostra Poznan. rarescit prelatorum residentia, nam licet quatuor sint archidiaconi, tamen nemo circa ecclesiam residet, ideo ad residendum cogendi sunt, horum enim officium est dioceses visitare et hereticos libros explodere.

Preterea ii, qui inter penitentiarios moribus et eruditione conspicui erant, iam alio vocati sunt, nam doctor Adamus Wrathislavie canonicatu et officialatu per epum Wratislav. provisorius est et mgr. Grochowski parochia in Conyn provisorius illic residet, quare ne ecclesia nostra viris probis et doctis orbetur, roganda est sua Rma Ptas, ut doctorem Adamum circa ecclesiam retineat illique gratiose scribat, ut expectaret meliorem provisionem, ne se ad gentem exteram transferat.

Magistri collegii rogant, ut sua Rma Ptas curaret eos pro hieme lignis providere secundum veterem consuetudinem, nam iam nonnulli ex collegio propter frigus discesserunt.

Non inutiliter sua Rma Ptas faceret, si mgrum Borszinski, qui nunc est Lovitii, ad collegium Poznan. vocaret, quia homo est doctus, diligens et honestus.

Actio de restituendis privilegiis comitibus a Gorka magis Rmam Ptem suam concernit, quam nobis(s), ideo sua Ptas sollicitanda est, ut iuvet hanc causam nostram, ne privilegia in detrimentum ecclesie ipsis extradantur.

Petatur Rmus dnus Legatus, ut Radzivil calumniis respondeat, nam sectarii putant Legatum adeo esse conclusum, ut hiscere amplius non audeat.

Roganda adhuc est sua Rma Ptas, quatinus cum dnis de Gorca expostulet, ut census per eorum avum sacerdotibus et hospitalibus pauperibus emptos et dotatos, quos ipsi sine consensu capituli, cui hoc fidei commissum erat, a civibus Wratislaviensibus percipiunt, nec eos sacerdotibus et hospitalibus dispensant, immo ad usus proprios convertunt, unde laus divina postponitur, rursus restituant ac in pristinum statum reducant.

Notificent insuper dni nuntii Rmo dno presuli Poznan., quia dnus Andreas Opalienski tenentarius oppidi Szrem admisit Iudeis synagogam in Szrem, que illic nunquam antea erat edificata, unde sollicite, diligenter ac studiose edificatur et consurgunt parietes in altum festinanter. Quare verendum est, ne per huiusmodi cultus iudaicos illic admissos et institutos Christiani scandalizentur et aliquid mali emergatur.

Rogenter Rmi presules et procures regni, ut apud R. Mtem impetrent, ne tolleratoribus censurarum et in causis obligationum census appellationes admittantur, nec eis deferatur.

Rogetur sua Rma Ptas pro psalteristis ecclesie cathedr. Poznan., quibus arenda molendini Costensis a II annis CXX marcarum retenta est per dnum capitaneum Costensem fratrem sue Ptis, quatinus persolveret, aut tertiam mensuram emolimentorum eis libere, ut eam percipiant, mittat; nisi enim auctoritas sue Rme Ptis in persolutione huiusmodi arende aderit, cogentur miseri sacerdotes pre inopia ab ecclesia discedere et officia illis incumbencia ommittere ob non solutionem censuum mense eorum collegii retentorum.

491. (Ibidem).. Dni vener. dno doctori Paulo Sarbino nuntio suo proficiscenti Varschoviam ad comitia in negotio capitulari et Rmi dni Epi Poznan. pro viatico et victu XII flor. in moneta dandos decreverunt.

A. 1557, Ianuarii 18, in capitulo.

492. (Acta capit. XIII).. Dnus Michael Skrzethuszewski canonicus, productis litteris significatorialibus de annali studio vener. dni Andree Craiewski canonici Poznan. Bononie operam studiis navantis sub sigillo Universitatis Bononiensis, petiit nomine dicti dni Craiewski canonici a dnis capitularibus, quatinus ei iuxta consuetudinem et statutum capitulare certam pensionem annuam de mensa capitulari dnis canonicis in studiis commorantibus solvi solitam pro presenti anno in Italiam mittendam dare mandarent et decernerent. Et dni.. perlectis huiusmodi litteris Universitatis Bononiensis, quibus constat dnum Craiewski ab uno vel eo plus anno Bononie studiis operam et diligentiam navare, petitam pensionem anni presentis iuxta taxam statuti capitularis dandam decreverunt et dictas litteras hic ingrossandum decreverunt, quarum tenor sequitur estque talis:

Ochoa Lopez de Uncueta Hispanus V. V. scholarium iuristarum almi studii inclite civitatis Bononiensis rector. Universis et singulis, quorum interest et ad quorum presentes nostre littere pervenerint notitiam, specialiter tamen Rdis dnis prelati et canonicis totique collegio ecclesie cathedr. Poznan. in regno Polonie significamus, quia cum nobilis Andreas Craiewski Polonus alme Universitatis studii Bononiensis nostre scholaris sibi et studiis suis expedire confideret, ut sue circa Universitatem nostram morae et continue, quam in ediscendis sacrosanctis legibus et canonibus navat, diligentie litterarum nostrarum fidem et testimonium apud eos, quorum id interest, haberet, commodo eius et iusto desiderio deesse nolentes, has ei dedimus litteras, quibus fidem plenam omnibus facimus: eum ipsum nobilem ab uno vel eo plus anno Bononie studiorum causa venisse, nomen suum in numerum et cathalogum scholarium huius Universitatis nostre referri curasse atque cepta legum et canonum studia omni cura, labore, diligentia doctissimorum preceptorum et lectorum privatim publice utens auxilio proficere, cum doctis et sui similibus consuetudinem habere pulcherrimaque vite sue morum probitatis et modestie ceterarumque virtutum specimina exhibere, ita ut nemini dubium esse debet ipsum brevi ex iis studiis patrie suo ornamento et usui esse futurum, expectationi de se concepte responsurum nostramque hanc litterarum et testimonii fidem sine dubio comprobaturum, quare omnes, quos ea res attinet, hortamur, ut ipsius hunc progressum favore et gratia sua promoveant et adaugeant facturi officio suo rem dignam et a pietate non alienam. Quibus nos nomenque Universitatis nostre commendamus. In cuius rei maiorem fidem et testimonium sigillum dicte Universitatis nostre apponi mandamus, manuque nostra subscripsimus. Datum Bononiae prima die m. Novembris a. D. 1556. — Ochoa Lopez de Uncueta V. V. iuristarum rector. — Ieronimus Belinsius dicte Universitatis notarius de manu suscripsit.

A. 1557, Martii 8, in capitulo.

493. (Acta capit. XIII).. Dni.. exaudita humili petitione subditorum suorum cmethonum de villa prestimoniali Drozicze tenute Rdi dni Miskowski archi-

diaconi Srzemensis, ne eos cuiuspiam presertim secularibus hominibus arendarent, a quibus magnas iniurias patiuntur et ad inconsuetos labores adiguntur depactionibus nimis, decreverunt, ut dicti cmethones nemini ex secularibus et presertim dno Zadorski, cui eosdem subditos dnus arendavit archidiaconus tenutarius absque voluntate dnorum, nullos labores sine licentia vener. capituli et mandato, nisi quos ex pascuis subire coguntur antiquitus constitutos, obeant, nec amplius labores prestant extra, nisi in bonis et predio ville Drozicze dno regenti, mandantesque, ut decretum circa practicationem villarum contra dnum archidiaconum Srzemensem tenutarium in generali capitulo factum eidem intimetur et notificetur.

A. 1557, Martii 22, in capitulo.

494. (Acta capit. XIII).. Dni.. ad querelam omnium et singulorum cmethonum de villa prestimoniali Bienkovo tenute vener. dni Andree Craiewski canonici Poznan. Bononie in studiis morantis, quod eosdem nobilis dnus Mathias Craiewski frater eiusdem dni canonici et factor dicte ville maximis laboribus inconsuetis et angariis premit, ita quod eos ad araturas agrorum predii plebanalis Dolsensis compellit et iam aliquoties laborabant, se ipsos cum pecoribus ibi aliquot dies macerantes laboribus, victum non habentes, easdem angarias et querelas subditorum suorum iam aliquoties factas egreferentes, iniunxerunt illis mandaverunt et inhibuerunt, ut exnunc nullos prorsus labores dicto dno Mathie Craiewski prestant et ab obedientia omni eidem prestanda sint liberi.

Ibidem etiam.. uxor honesti Petri de Bienkovo sculteti lamentabiliter questa est.. contra eundem dnum Mathiam Craiewski, quod preterita die Sabbati dictum scultetum maritum suum nulla causa legitima habita secum in Dolsko acceptum compedibus ferreis vinxit et stricta vincula illi addidit, illum in eis hucusque detinendo, neque eum dimittere vult, donec illi reponeret XX marcas. Quam iniuriam dni ad animum revocando, exquisita re et violentia huiusmodi a cmethonibus de Bienkovo, qui omnes sic fieri affirmabant, contra prefatum dnum Mathiam Craiewski tanquam violatorem iurisdictionis eorum monitorium cum comminatione interdicti premittendum mandaverunt..

A. 1557, Martii 29, in capitulo.

495. (Acta capit. XIII). Conquirente vener. dno Stanislao Obiezerski canonico et tenutario ville Unikovo cum subditis dominorum de Pabyanovo agros desertos scultetiales in Gorczino colentibus, ex quibus plebanus s. Martini extra Poznaniam vener. dnus Albertus a Grodzisko penitentiarius ecclesie cathedr. ab eisdem cmethonibus missalia petit et eorum occasione illos ad forum dni Officialis trahit ad diemque hodiernam sunt citati, dni.. decreverunt: cum dnus plebanus cum prefatis cmethonibus hic in capitulo occasione eorundem missalium sibi administrari iustitiam petiit probatioque possessionis eorum decreta sit, hic et non in alio foro causam hanc finire debet, nam subditi capitulares iudicari non possunt, nec debent, nisi per capitulum; cuius rei gratia me notarium suum ad dnum Officiale, ut subditos eorum cum plebano ad capitulum pro administratione iustitie remitteret, deputaverunt.

496. (Ibidem). Tractantes dni capitulares de villa prestimoniali Bienkovo

tenute vener. dni Andree Craiewski canonici in studiis Bononiae commorantis, quam nobilis dnus Mathias Craiewski frater dni canonici ex sua commissione possidebat et gubernabat cmethonesque et incolas eiusdem ville intolerabilibus laboribus in predio plebanatus Dolsensis ac variis penis, prout ipsi cmethones conquesti sunt, afficiebat, necnon scultetum de Bienkovo nullam iurisdictionem in eum habens in vilipendium dignitatis et iurisdictionis capitularis ac maximum preiudicium dicti sculteti vinctum in Dolsko ferreis vinculis detinuit, eumque non dimisit, donec fideiussores de reponendis XXX (s) marcis statuit; et licet cum eodem dno Mathia propter huiusmodi violentiam merito iure agere debuissent, tamen bonam conservationem et merita dni canonici fratris sui pre oculis habentes, prehabito inter se mutuo consilio, cum statutum capitulare sit, ut nullus ex secularibus bona eorum teneat et gubernet, iniuriisque prefatis laceranti decreverunt eandem villam Bienkovo cum colonis de potestate et gubernatione dicti dni Mathie Craiewski esse accipiendam et obedientiam subditorum illi prestandam inhibendum, prout exnunc accipiunt ac labores et obedientiam illi prestare inhibent per presentes, mandantes vener. dno Michaeli Skrzethuszewski canonico tanquam procuratori prefati dni Andree Craiewski canonici, ut eandem villam in tutelam suam suscipiat, regat et gubernet ac subditos a gravaminibus tueatur usque ad adventum dni canonici eiusdem ville regentis. Qui cmethones eo, quod undique a vicinis opprimuntur et quod parvum sit predium regentis, a festo s. Petri II dies ad festum s. Bartholomei et unam in hieme laborabunt.

A. 1557, Aprilis 5, in capitulo.

497. (Acta capit. XIII). Coram dnis honor. dnus Thomas a Przedeck vicarius et precentor ecclesie cathedr. Poznan. tenens et habens suis in manibus librum pargameneum, cute alba obvolutum, rubricam ecclesie, lamentationes ac alios cantus circa ordines fieri solitos etc. in se continentem, ut defectus ecclesie huius, qui in cantu aliquando committi solebant, supplerentur et cantus in maioribus libris deficientes in promptu ad manum habeantur, eundem librum, quem sumptu proprio comparatum esse dixit, huic ecclesie cathedr. dicavit et donavit. Quo libro dni suscepto eius pium opus collaudaverunt et gratias retulerunt.

A. 1557, Aprilis 21, in capitulo.

498. (Acta capit. XIII). Dni.. ad animum revocantes iniuriam divinam et scandalum plurimorum Christifidelium non modicum eo, quod vener. dnus Iacobus Lanczki canonicus actu presbiter celebrata prima missa tempore vicis sue, alias missas, quas ad minus quatuor in septimana iuxta statutum capitulare adimplere tenebatur, non continuavit et die Cene Dni cum aliis secularibus hominibus apud maius altare laicali more communicavit in dedecus status sacerdotalis; similiter ipso die Pasche, qua sacerdos quilibet sacrificium Deo offerre debet, missam non celebravit.. eundem charitative admonuerunt, ut postea sit devotior in offerendis divinis sacrificiis et sepius offerat et Deo servire asuescat, nichilominus tamen pro huiusmodi excessu per eum commisso, ut se in posterum ab huiusmodi scandalis prestandis devitaret licet rigidius cum eo

agere deberent, pena suspensionis a distributione refectionum communium per II dies immediate se sequentes mulctaverunt.. mandantes eidem, ut huiusmodi suam negligentiam et indevotionem proximo dominico, lune et Martis diebus futuris suppleret quolibet die unam missam legendo. Quam correctionem et admonitionem fraternam dnus canonicus humiliter et benivole suscepit.

A. 1557, Aprilis 27, in synodo diocesana.

499. (Acta capit. XIII). Synodus — Rmus.. dnus Andreas Czarnkowski D. g. epus Poznan. cum.. dnis Francisco Visoczki cantore, canonico et officiali generali, Martino Galczinski custode, Iohanne Skrzetuszewski, Iohanne Corvino, Stanislae Obieziński, Bonaventura Chobiński, Petro Cuneczki, Iacobo Lanczki, Alberto Rudniczki doctore, Paulo Sarbinio, Iohanne Przespolewski et Alberto Wloszczewski, prelatis et canonicis ecclesie cathedr. consiliariis suis, ac cetero clero diocesis Poznan. synodaliter congregatis, audita inprimis suavi ac pulcherrima oratione latina adhortatoria ad clerum per dnum doctorem Paulum Sarbinium de ambona prolata, synodum diocesanam in Dei nomine in choro ecclesie cathedr. Poznan. celebravit. Qui Rmus dnus cum prefatis suis consiliariis ac cetero clero propositis tribus in medium articulis, videlicet: quomodo obviandum sit heresi etc., de reformandis moribus in clero et de charitativo subsidio — iuxta senia sua vota et suffragia dabant. Quibus votis exauditis et collectis Rmus dnus demum ipsam synodum in Dei nomine conclusit.

A. 1557, Maii 4, in capitulo.

500. (Acta capit. XIII). Cum Rdus dnus Martinus Galczinski custos, nuntius cum vener. dno Stanislae Obieziński canonico pro synodo provinciali prox. Petrkovie celebranda deputatus, coram dnis prelatis et canonicis allegasset, quod propter certa sua ardua negotia, que habiturus est et presertim, quod sibi sit delatum corporale iuramentum a iudice in prox. terminis particularibus in Pisdri celebrandis occasione cmethonis de Lubrze, quem ab eo dnus Ivienski repetit, prestandum, circa quem actum requiritur presentia sua, ita quod deputationi sue pro ipsa synodo satisfacere non potest, petiissetque se propterea ab onere huiusmodi nuntii pro hac vice dimitti; dni.. eiusdem dni custodis petitionem tanquam iustam et rationi consonam suscipientes, ipsum ab huiusmodi onere dimiserunt ac in locum eius.. dnum Bartholomeum Siekierzeczki canonicum suffecerunt et in suum nuntium pro eadem synodo cum.. dno Stanislae Obieziński canonico deputaverunt.. Nichilominus tamen prefato dno custodi excusationem suam iustam per actum iuramenti prestandi occasione eiusdem cmethonis aut concordie cum dno Ivienski ineunde et in dictis terminis particularibus Pisdrensibus fiende infra lapsum I mensis probare mandarunt. Quod si huiusmodi termini in Pisdri limitati fuerint, extunc dnus custos pro eadem synodo equitare tenebitur.. dnus autem Syekierzeczki ab huiusmodi evadet, ad quod se dnus custos submisit.

A. 1557, Maii 6, in capitulo.

501. (Acta capit. XIII). Cum vener. dni Stanislaus Obieziński et Bartholomeus Siekierzeczki canonici in nuntios capitulares pro futura synodo Piotr-

koviensi deputati dnos prelatos et canonicos.. pro sufficienti et decenti viatico ad profectionem suam Piotrkoviam pro synodo presertim hoc maligno tempore, quo omnia care venduntur, petiissent, protestantes se nolle proficisci, nec de iure ac consuetudine debere, cum nemo propriis stipendiis militat, Dni.. ad importunam prefatorum dnorum nuntiorum.. petitionem considerantes Rmum dnum Archiepum synodum presentem extra tempus a iure et consuetudine prescriptum videlicet vernali tempore.. instituisse rationemque presentium temporum habentes, quibus avene ac aliorum victualium maxima caristia ubique cernitur, recedentes a veteri consuetudine viatici pro synodis concedendi, pro hac vice duntaxat decreverunt eisdem dnis nuntiis dandam pro itinere singulo per marcas XV monete communis, quas postea repetent et defalcabunt ex contributione collecta a clero; hoc proviso, quod presens summa seu taxa XV marcarum, pro viatico dnis nuntiis data et concessa ex certis rationibus, non habeatur pro statuto et consuetudine, sed recursus habeatur ad priorem antiquam consuetudinem et iuxta exigentiam temporum dabitur. Quibusquidem dnis nuntiis ex antiqua consuetudine presentiam percipiendarum refectionum reservaverunt et per II panes septimanatim singulo propter eorum familiam dandum concesserunt tamdiu, quousque dnos Obiezierski de ipsa synodo redibit ¹⁾.

502. (Ibidem). Articuli pro synodo provinciali Petrkoviensi per nuntios capitulares proponendi:

Tametsi in singulis fere synodis provincialibus sacrosancte leges et sanctiones promulgantur, ut non solum clerus in capite sed in membris tam in vita quam in moribus in melius emendetur et hereses ex hac provincia extirpentur, tamen cum non sit statutorum executio, vane sunt nostre synodi, frustra enim leges et statuta conduntur, que debite exequutioni non demandantur.

Quamobrem flagitandum est, ut dni ordinarii penis in statutis expressis per dnum metropolitanum Gneznensem percellantur, quod statuta presertim synodi Petrkovie 1551 celebrate et Lovitiae proxime preterite executioni non demandaverunt.

Constat enim nonnullos dnos ordinarios, ut a capite incipiamus, sui officii immemores esse, quod ex hominibus assumpti pro hominibus constituti sunt, in iis, que sunt ad Deum, ut offerant dona et sacrificia pro peccatis, qui non invigilent gregi Domini fidei sue concredito, de quo olim in illo districto iudicio reddenda erit ratio omnipotenti Deo. Verum ipsi otio torpescunt, ventri et gule subserviunt, rebus secularibus se implicant et neque sint boni operis exemplum infirmioribus, nam quanto quisque ad dignitatis gradum sublimius evehitur, tanto conspectior hominibus fit eius vita et mores.

Reliquus inferior clerus multum remisit de pristina in Deum pietate et devotione, quotusquisque enim est, qui secundum canonicam scripturam et secundum ss. Patrum canones et statuta provincialia nova et vetera vitam suam instituat, omnes declinaverunt et non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum.

¹⁾ Obok tego aktu ta sama ręka dopisała: »Articuli huc scribi debebantur, quos supra(s) reperies die prima Iulii». Artykuły te znajdują się istotnie o 20 kart dalej z dopiskiem: »Die Veneris VI Maii scribendi erant». — Umieszczamy je pod właściwą datą.

Et propterea sacerdotes, cuiuscunque status sint et conditionis, adstringendi sunt, ut sacra Biblia, decreta patrum, oecumenicorum conciliorum et statutorum(s) provincialium statuta et definitiones ac doctorum ab ecclesia receptorum et approbatorum: Ambrosii, Hieronimi, Augustini, Gregorii, Origenis, Chrisostomi, Cypriani, Basilii magni, Leonis, Cyrilli, Damasceni et similium libros ad manus habeant, ex quibus et vitam suam privatam et aliorum ad virtutem instituere valeant, hereticorum vero libros venenosissimos ceu pestem quandam fugiant, Martini Luteri et sequacium eius Philippi Melanchtonis, Iohannis Bugenhagii Pomerani, Iusti Ionaë, Martini Bucerii, Iohannis Brancii, Vergerii, Oziandri, Zvinglii, Aecolampadii, Serveti novi ariani, Valdensium seu Pycardorum, Anabaptistarum et similium, que hereses tametsi sint diverse, una alteram insectatur, una alteram peius angue odit, tamen tanta est rerum novarum cupiditas, quod quidam nostratium, tum ex Saxoniciis tum et Helveticis lacunis haustis pestilentissimis doctrinis, eas propagare non reformidant.

Quamobrem profuerit admonere per edictum publicum omnes pios et orthodoxos homines utriusque sexus, ut sibi caveant ab eiusmodi venenosissimis libellis, qui vel latine vel polonice facti in maternam linguam ex linguis sint traducti a Iohanne Secluciano, Martino Croviczki, Iohanne Laski, Andrea Fricio, Eustachio Trepka cive Poznan., Stanislae Lutomierski, Nicolao Rey, Andrea Trzeciecki, Nicolao Radzivil Palatino Vilnensi et similium, quibus nobis scriptis suis accurate persuadere nituntur, ut nos ab unitate ecclesie catholice et apostol. Romane precidamus eorumque sectis nos adiungamus. Sed quia sectarii inter se non conveniunt, graves enim altercationes sunt inter eos, ut invective et apologie eorum testantur, Luterani Zvinglianos, Anabaptistas et Picardos acerrime insectantur, affirmantes apud se Christum et lucem evangelice veritatis esse, illi vicissim dicunt apud Luteranos Christum non esse sed apud se, Pycardi vero utrosque vatiniano odio prosequuntur; et quia non est dissensionis Deus, sed unitatis et pacis, nequaquam sectariis assentiendum, sed in ea fide s. Romane apostol. et catholice ecclesie inviolabiter maneamus, quam maiores nostri fere iam a sexcentis annis ab ecclesia apostol. Romana acceperunt, nec hactenus in ea, ut annales nostri testantur, vacillaverunt. Quamobrem prefatorum authorum scripta, qui scismata et hereses in hanc provinciam invexerunt et potentes quosdam homines scriptis accenderant et inflamaverunt, ut basilicas suas, aras subverterent, simulachra Divorum comburerent, calices, patinas, monstrantias, urceos, candelabra, turribula et alia vasa cum ornatu et vestitu consecratos sacrilegis manibus diriperent et in usus suos prophanos converterent, vigore huius sacrosancte synodi in Spiritu s. congregata damnentur et reprobenentur, ac omnibus et singulis in hac provincia hominibus constitutis sub indignatione omnipotentis Dei interdendum est, ne prefatorum hereticorum scripta legant, neque ea apud se vel domi sue habeant ipsosque authores, qui se hereticos scriptis suis esse declararunt, mandandum, ut commercia eorum effugiantur et tanquam oves moribide ab omnibus Christifidelibus tamdiu, si ad ecclesiam non redierint et penitentiam egerint, evitentur. Typographi et bybliopole sub anatematis et excommunicationis pena non audeant eosdem libros typis excudere et in publicum emittere vel clam aut publice divendere, contra inobedientes vero gravior pena in comitiis Regni a Mte R. flagitanda erit.

Porro quia constat permultos clericos esse, qui cum gradum presbiteratus assecuti fraudulenter fuerint, ad synagogas scismaticorum confugiunt, dogmata et impietatem eorum publice docent, quare, si qui eiusmodi inventi fuerint, flagitandum erit a Mte R. in comitiis Regni contra tales statutum condatur, ut ex hac provincia proscribantur exterresque fiant. Ipsi vero scriptores scismatum et heresum seu fautores aut protectores eorum bona sua mobilia et immobilia vendant et ex hoc regno sub pena capitis et bonorum suorum omnium confiscatione ad decursum I anni edicto regio abire cogantur, si errores suos agnoscere et hereses abiurare et palinodiam recantare infra semestre noluerint.

Item multiplicatus et ingens numerus hereticorum et eorum fautorum, qui publice defendunt Pycardos, Valdenses, Viclevistas, Anabaptistas et ceteros eiusdem farine homines, prout experientia edocti sumus, dum hereticos palam in iudicio Rmi dni Epi Poznan. moderni defenderunt et se eorum fautores declaraverunt publice, que audacia hominum et insolentia ac furor ut cohibeantur, synodo declaratur.

Item parochiales ecclesie multe desertate et hactenus desertantur dotesque earum per patronos occupantur, non pridem enim in Ostrorog, Grodzisko, Wschova, Thomicze, Gostin et alie multe plebanis orthodoxis vacant et hereticis per vim concesse.

Item iurisdictio et auctoritas ordinaria exequi negligitur, persone spirituales per iudices seculares in iudiciis eorum opprimuntur, persequuntur, ad iuramenta in manibus laicorum et ministerialium prestanda stringuntur contra libertatem ecclesiasticam et consuetudinem ac contra sacros canones, qui decernunt iudices seculares cuiuscunque status et dignitatis monere et anatemate percuti, si clericos ad iurandum in manibus secularibus cogunt aut excommunicatos ad agendum in iudiciis admittunt.

Item ipsi iudices seculares existentes in censuris ecclesiasticis iudicia sua exercent et iudicant et ceteros excommunicatos ad agendum in iudiciis suis admittunt.

Item admoneantur Rmi dni Archiepus cum ceteris Epis, ut apud Smum Romanum pontificem, accedente ad id auctoritate R. Mtis instent, ut quanto celerius concilium generale renovetur et terminetur inchoatum Tridenti, nam stante hac suspensione concilii generalis hereses magis ac magis invalescunt et peiora speranda sunt.

Item consulendum de edictis regiis et decretis synodalibus exequendis contra studentes Polonos in Vitemberga, Monte Regio et in aliis suspectis locis de eis revocandis.

Item rogentur Rmi dni, ut instent apud R. Mtem pro restitutione bonorum Stavissin collegio Poznan., nam totus ordo equestris in conventionem generali instare apud S. R. Mtem pro restauratione collegii Poznan. pollicetur considerando commodum reipublice, propter cuius collegii desertationem pueri nobilium in Germaniam plurimi mittuntur.

Item exponatur synodo, quod iurisdictio spiritualium in diocesi est in tantum neglecta, quod citationes et declarationes iam miseri parochi non audent exequi, nam propter hoc nempe, quando nobiles citant, excommunicant, tunc percutiuntur et deglutire et vorare citationes et alios processus coguntur. Quare

ordo sacerdotalis semper decrescit et beneficia cum censibus pereunt, miseris sacerdotibus in nihilum redactis, interim autem dni Epi eos non defendunt.

Item Rmi dni curent, ut R. Mtas revocetur ad regnum quamprimum propter pericula imminencia regno et ecclesiis.

Item curandum, ut Rmi dni non foveant hereticos in aulis suis aut suspectos de heresi, non communicent cum excommunicatis, interdictis et heresi notatis, non instituant ad beneficia seculares homines et de fide suspectos, non provideant de beneficiis servitoribus suis secularibus.

Item innitentes constitutionibus vetustis rogandi sunt dni Epi, ut foveant studiosos sacerdotes tam in studio Cracoviensi, quam in Italia, nam hi postea futuri sunt pastores et doctores ecclesiarum.

Item rogandus Rmus dnus Archipresul, ne synodum postea instituat extra tempora a iure prescripta, et nunc hanc synodum, quam instituit, tempestive instituit cum iactura gravi et sanitatum et substantiarum, alias protestamur nolle talibus synodis amplius interesse.

Item Rmi dni presules et prelati regentes aliquas villas non onerent importatilibus et inconsuetis laboribus subditos suos ad instar secularium, quia seculares inde vehementer scandalisuntur, nam contra hoc etiam ipsi seculares vociferantur.

Item Rmi dni Epi foveant in aulis suis patronos et procuratores causarum spiritualium, qui agant et defendant causas sacerdotum, nam ipsi soli nec audent nec possunt se defendere.

Item executio decreti preterite synodi Petrковиensis anni 1551 contra Petrum abbatem Blezoviensem ut sit, rogandi sunt Rmi dni, ut repetat II villas a monasterio suo alienatas.

Item curandum, ut decreto synodi transactio fiat de decima in Budziska cum dno Epo Plocensi.

Item rogandum, ut pascua sterilia communia in bonis Spiritualium subditis spiritualibus fiant.

Item rogandum est, ut statuta et constitutiones preteritarum synodorum in unum librum colligantur et per calcographos excudantur ac tandem debite exequantur.

Item dni nuntii ad moderatam contributionem, que non esset onerosa clero, consentiant.

A. 1557, Iulii 1, in capitulo generali.

503. (Acta capit. XIII). Articuli Rmo dno Epo proponendi:

1. Inprimis causa fidei et ecclesie necessitates ingruentes diligenter nomine capituli commenduntur ac innovationes, conventicula et congressus hereticorum sub absentia sue Rme Dnationis hoc tempore nundinarum, contiones publice in domibus aliquot, videlicet domo dni Ostrorog in suburbio s. Adalberti in magna lapidea ante Bernardinos etc. graviter referantur atque rogetur sua Rma Dnatio, ut pro officio Christiani presulis dignam animadversionem in eos ipsos adversarios fidei sancte habeat et iam tandem suscipiat, dnumque capitaneum M. Polonie, qui se Dnationi Rme pro fraterno amore ac in rem et fidem Christi pietate se totum et sincerum exhibet, inducere et adhortari non desistat deferendo

eidem cives et nobiles, qui hec conventicula contra mandata regia severa et statuta regni in civitatibus regiis publice celebrare non verentur in contemptum mandatorum Mtis R. et sue Magnificentie vilipendium. Et si hec animadversio in nobiles fieri minime nequit, saltem cives ipsi, qui immediate subsunt iurisdictioni sue Magnificentie, per suam Magnificentiam puniantur et ab hac rebellionem et contemptu mandatorum S. R. Mtis facile retrahentur, modo ut in hoc diligentia omnis fiat et severitas aliqua saltem ostendatur. Ne itaque hoc illis ludibrio sit, curandum est, ut dignis afficiantur ipsi transgressores penis. Hoc enim pro comperto dni habent multos ex cerdonibus non ita pridem sectam hanc suscepisse et iuramenta conspiracy minantia prestitisse, quod si impune illis id transiret, verendum est, ne aliquid deterius inde emergat, seditiones vel quod absit direptiones et spoliationes ecclesiarum etc., principiis enim obstare prudentis est.

2. Item fenestras seu membranas ecclesie destructas et cum summo dedecore imbribus et ventis pervias, ut sua Rma Dnatio pro debito suo reformandas curet et horologium pro necessitate ecclesie sue et suorum presbiterorum conficere et reformare mandet. Similiter ut cera pro luminibus ecclesie, ut moris est, pro diebus solennibus ematur; preteritis enim diebus festis cerei defuerant in dedecus ecclesie ac scandalum cum maledictionibus plurimorum Christifidelium.

3. Preterea rogetur Rmus dnus, ut canales nostros propter commodum et necessitatem singularis reipublice et ecclesie sue nobis restituere mandet atque capitaneo suo inhibeat, ne hac in re, nostra et ecclesie necessitate, huiusmodi canales, sicut per nos locabuntur, auferre et in alium modum, quam per nos locati erunt, constituere audeat.

4. Reducaturque sue Rme Dnationi in memoriam collegii negotium, ubi modice vel ferme nulle discipline iuventuti sunt et ut magistri idonei per suam Rmam Dnationem avocentur et constituentur, necnon domus eiusdem collegii in tecto stillans imbricibus tegatur.

5. Item ut calicem aureum sui felicis ingressus ad ecclesiam Poznan. eidem ecclesie secundum statuta et consuetudinem antiquam sua Rma Ptas dare et comparare dignetur.

6. Item negotium Rdi dni Archidiaconi Poznan. et fratrum eius dnorum Rusieczkich sue Rme Dnationi commendandum erit, ut occasione anni gratie olim Rmi dni Isdbiensi Epi amabiliter et gratiose cum eis componere et transigere sua Rma Ptas dignaretur.

7. Item innotescende sunt sue Rme Dnationi iniurie et oppressiones cmethonum et subditorum clavis Soleczensis, qui per factores assiduis et inconsuetis laboribus opprimuntur et in plebanatu Vinna Gora labores prestare coguntur.

8. Similiter exponende sunt querele et gravamina subditorum sue Rme Dnationis in Srzodka et nostrorum in advocatia Srzedczensi locatorum, qui per capitaneum adiguntur propinari cerevisiam in brassatorio episcopali in eadem Srzodka coctam non tantum ex braseis sue Rme Dnationis, verum etiam eius capitanei propriis, quam homines bibere nolunt, eo quod mala sit; et non expropinatam aut expositam coguntur propriis pecuniis solvere. Itaque roganda est sua Rma Ptas, ut subditos suos non permittat nimis laboribus et huiusmodi

braxatura cerevisie, unde plurimi seculares scandalizantur, premere nostrosque subditos ab eadem propinatione liberos esse mandet.

9. Insuper expetendum est, ut sua Rma Dnatio consentiat et concedat sepulchrum defuncto olim dno epo Isdbiensi, quem nepotes sui dni Russieczci construere intendunt, in ecclesia cathedr. statuere.

10. Non pretermittendum est etiam facinus cuiusdam Leonardi Goreczki, qui certo die infra octavas Corporis Christi accedens ad altare maius ecclesie collegiate s. Marie Magdalene Poznan. hora vesperorum post nonam iniecit manus sacrilegas in divinissimum Sacramentum et monstrantiam deicere voluit in obrobrium eiusdem divinissimi sacramenti cum scandalo plurimorum Christifidelium; et perfecisset ipsum scelus, nisi per quosdam adolescentes prohibitus fuerit. Quare roganda est sua Ptas summopere, ut pro auctoritate sue Rme Dnationis ulciscat iniuriam divinam et pro huiusmodi scelere ipsum sacrilegum et violatorem puniat.

11. Item fabricam communem ecclesie dni capitulares summe necessariam esse iudicant, quare rogant suam Rmam Dnationem, ut constituere eam et in constitutam consentire dignaretur.

A. 1557, Septembris 13, in capitulo.

504. (Acta capit. XIII). Dni acceptis litteris missilibus Rmi dni Andree Czarnecki epi Poznan. sui illisque perlectis in gratiam sue Rme Ptis consenserunt, ut vener. et egregius dnus Iohannes Lamchovius medicine doctor cum sua Rma Pte ad terminas curande eius adverse valetudinis gratia, videlicet pedogre, proficisceretur et stipendio suo consueto de mensa capitulari gauderet, modo ut dnum doctorem Stephanum loco sui ordinaret, qui salutem dnorum, si quispiam infirmitate correptus fuerit, sub absentia eius provideat.

A. 1557, Septembris 20, in capitulo.

505. (Acta capit. XIII). Cum villicus suo et aliorum vicinorum suorum cmethonum de villa prestimoniali Tworzikovo, ville Gorka annexa, coram dnis prelatis et canonicis questus fuisset eos esse plurimum gravatos nimis et inconsuetis laboribus, quos in villa Gorka per generosum dnum Nicolaum Splawski, cui earundem villarum factoriam seu regimen Rdus dnus archidiaconus Poznan. tenutarius commisit, prestare coguntur, licet longius videlicet uno miliari a Gorka distant, petens se una cum vicinis suis cmethonibus circa consuetos labores antiquitus dnis regentibus in prefata Gorka prestare solitos conservari; et dni. audita prefati dni Splawski factoris ad querelam cmethonum replicatione. quod videlicet dictos cmethones ultra consuetudinem aliarum villarum ad labores non instigat, quibus tantum in estate duos dies septimanatim laborare iubeat, exauditisque utilitatibus et commodis, que dicti cmethones pro usu suo in hereditate Tworzikoviensi habent, per dnum Splawski enumeratis, et dominis suis parvum censum solvunt et labores prorsus nullos prestant. unanimis votis, discrepante et non consentiente dno Cantore, decreverunt exnunc et in posterum perpetuo fore observandum, ut predicti cmethones de villa Tworzikovo prestimoniali a festo Pasche ad festum s. Michaelis duos dies et tandem a festo Michaelis ad festa Pasche per unum diem septimanatim in villa Gorka

dnis regentibus pro tempore existentibus prestent labores quosvis per cmethones aliarum villarum dnis suis laborari et obire solitos. Quam constitutionem et ordinationem laborum, ut vicinis suis cmethonibus de Tworzikovo deferat, districte preceperunt predicto villico.

506. (Ibidem). Similiter consulentibus cmethonibus de villis prestimonialibus Unikovo et Pabyanovo regiminis vener. dni Stanislai Obiezierski canonici, quantum labores(s) dno regenti prestare debent, asserentibus se adeo gravatos esse nimis laboribus per factorem eius ac aliis iniuriis, quas illis infert, dni eisdem cmethonibus mandaverunt a festo s. Iohannis Bapt. ad festum s. Michaelis per II dies et a festo s. Michaelis ad festum s. Iohannis per I diem singulis septimanis, ut consuetum est, laborare.

A. 1557, Novembris 13, in capitulo generali.

507. (Acta capit. XIII). Informatio nuntiorum ad Rmum dnum Epum:

Inprimis sua Rma Ptas officiosissime et diligentissime nomine nostro salutetur et iuges deprecationes ei afferantur, quas apud Deum fundimus, ut eam, quam diutissime incolumem servaret cum ad Reipublice Christiane bonum tum ad nostram omnium summam consolationem.

Quamvis sua Rma Ptas pro sua sollicitudine et pastoralis cura nichil magis elaborat, quam ut orthodoxa religio ubique locorum integre et inviolabiliter conservetur, tamen ut currentibus calcaria addamus, premonendum esse putamus, quod contra edicta regia in Schamothuli libri pestiferi ac seditiosi prociduntur, ut recepta religio cum papatu (ut vocant), sacerdotio et sacrificio aboleatur et Luteranismus invehatur.

Lysmaninus etiam apostata in Thomiczze alitur ac fovetur ad ecclesie Dei persecutionem etiam contra edictum regium et proscriptionem, cui novatores dant optimam spem, quod in futuris comitiis apud regem et senatum efficere vellent, ut pariter cum uxore sua in gratiam reciperetur et edictum contra eum latum antiquaretur. Quare pernecessarium nobis videtur, ut sua Ptas Rma paterne premoneret transgressores, ne se ab ecclesia catholica precipiant, extra quam salus non est, ne edicta principis sui violare aut potius contemnere videantur.

Referatur sue Rme Pti, quod pro limitibus Strykoviensibus e medio nostri certos confratres deputavimus, sed sua Rma Ptas non sit immemor, quod tam in actis terrestribus, quam castrensibus suscepit se effecturum esse, ut diligenter littere limitum sue Ptis Rme nomine inquirerentur, quod ut re fiat, sua Rma Ptas plurimum roganda est.

Profuerit etiam, ut capitaneus Bucoviensis acceptis quibusdam hominibus senibus perlustraret limites ante terminum, ut antea scripsimus, ac scopulos et signa notabiliora diligenter consignaret, ne quid in mora esset, quum dies limitum advenerit.

Sed quia eventus dubius est litis, utra pars notabiliora signa demonstraverit, non abs re fuerit, ut sua Rma Ptas ad tuendum causam ecclesie procuratorem conduceret et nobiles ad prestandum iusiurandum (si opus fuerit) ad manum haberet paratos.

Optaremus, si per valetudinem liceret, ut Rma Ptas sua presentia sua illis

limitibus interesset, ut omnia remedio iuris transigerentur. Item ut cera pro usu ecclesie per suam Rmam Ptem comparetur, plurimum rogandum est.

Rogandus Rmus dnus Epus pro plebano in Sebestianovo, ut confirmaret donationem decime post predium Prawda et aliarum decimarum in privilegio contentarum.

A. 1557, Decembris 13, in capitulo.

508. (Acta capit. XIII). Dni.. tractantes in negotio exigende contributionis, pro R. Mte in prox. preterita synodo Petrkoviensis per clerum solvende laudate, de consensu et expressa voluntate Rmi.. dni Andree Czarnkowski D. g. epi Poznan. ac aliis certis de causis animum suum permoventibus decreverunt et dnis collectoribus mandaverunt, inherentes ordinationi de exigenda contributione in eadem synodo facte, ut non secundum decisionem seu informationem Rmi.. dni Nicolai Dzierzgowski D. g. Archiepi Gnezn. in litteris privatis missam, sed iuxta taxam antiquam duple in registris contentam exigant et colligant contributionem, iis autem clericis, quibus proventus beneficiorum suorum perierunt aut per occupatores et detentores eorum non solvitur, accepto ab eis iuramento de diligentia exactionum et repetitionum eorundem proventuum moderationem contributionis fiendam censuerunt.

A. 1558, Maii 9, in capitulo.

509. (Acta capit. XIII).. Dni.. attendentes S. Mtem R. pro defensione regni delectum militum facere proptereaque graviter ferre, quod contributio pecuniaria a clero iuxta laudum synodi Petrkoviensis anni preteriti exacta ex diocesi Poznan. per tantum temporis ad thesaurum sue Mtis non sit extradita, precavendo, ne id negligentie eorum imputaretur, protestati sunt, non per eos stare, quod tam diu huiusmodi contributio thesauro regio transmissa et extradita non fuerit, cum id officii non ad capitulum, sed ad Rmum dnum Epum ex antiqua consuetudine et iuxta sanctiones synodales pertinere dinoscitur, quam contributionem antea semper antecessores sue Rme Ptis pontifices pro tempore existentes transmitters solebant et presenti anno omnes episcopi huius regni transmiserunt, de qua contributione transferenda suam Rmam Ptem tum verbis, tum scriptis admonuerunt, de quo iterum atque iterum solenniter et expresse protestati sunt.

A. 1558, Maii 17, in capitulo.

510. (Acta capit. XIII). Dni.. attenta relatione vener. dni Alberti Rudniczki canonici Poznan. nomine Rmi dni Epi Poznan. de perferendis pecuniis contributionis facta.. deputaverunt ad deferendum eandem pecuniam ex contributione collectam Cracoviam et thesauro regio reddendam vener. dnum Bartholomeum Siekierzeczki canonicum et collectorem huiusmodi contributionis, decernentes, accedente.. voluntate Rmi dni Epi.. dno Siekierzeczki canonico pro viatico de huiusmodi contributione flor. XX in moneta; utque eo citius dnus nuntius cum pecunia expediri poterit ad portandum, mandaverunt continuare rationem inceptam eiusdem contributionis, cuius calculatores deputaverunt dnos Michaellem Skrzethuszewski, Cuneczki et Stareski canonicos.

A. 1571, Iulii 4, in capitulo generali.

665. (Acta capit. XV).. Dni scientes illud esse sapientis non modo, quod ante pedes est, videre, sed etiam illa, que futura sunt, prospicere, decreverunt reliquias Sanctorum tantum solennioribus et principalibus festis ad altare exponendas propter varia pericula, que passim ecclesiis iam ac hereticis contingunt.

A. 1571, Iulii 9, in capitulo generali.

666. (Acta capit. XV).. Dni animadvertentes studium et propositum de constituenda et fundanda s. societate Iesu ardens et certum Rmi Epi Poznan. Adami Conarszki de Cobelino, cui nichil antiquius in votis fuit, quamprimum ad munus episcopale vocatus est, nisi incumbere in curam ecclesiasticam testante eiusdem societatis erectione, ut fidelis servus et prudens super familia constitutus coram Deo inveniatur, certo sibi persuadens nichil gratius ipsi prestari posse obsequii, quam si ad eius ecclesiam, que pretiosissimo sanguine est redempta ex immensa charitate divina, amplificandam studia honesta dirigantur. Ideo cum ad eum finem et effectum Rmus divina gratia pervenisset, ut in primaria civitate M. Polonie collegium Iesuitarum a se constituendum sit et ab omnibus primariis huius urbis in illud consentiendum, quoniam et primaria capita nempe Smus.. Pater Pius V modernus necnon Srmus et Illmus rex Polonie etc. consenserint, visum quoque et placitum est dnis capitularibus, scientibus omnem societatem causa boni alicuius esse constitutam, ut hanc maxime, — non solum enim propter seminandum verbum Dei, sed etiam propter excolendam commodius iuventutem, que est procul dubio seges rerum publicarum, — consentire super eandem foundationem et erectionem prefati collegii sine tamen detrimento sui capituli et scholarum desolatione, que necessario ecclesiis pro cantu et aliis officiis ecclesiasticis exequendis antiquitus fundate et prudenter a maioribus nostris constitute sunt, prout et exnunc consentiunt, approbando propositum Rmi, qui exemplo aliorum episcoporum non dedignatur pro virili ecclesiam catholicam regere et eiusdem fidem orthodoxam augere viris doctissimis providendo, cui etiam collegio pro victu ex gratia sua speciali certam summam pecuniarum in erectione contentam se obligavit de suis proventibus et obligat daturum tamdiu, donec villis idem collegium provideat¹⁾.

A. 1571, Novembris 14, in capitulo generali.

667. (Acta capit. XV).. Dni tractantes inter se.. quem ad comitia generalia sive Varsevie sive alias futura necnon ad Illmum et Rmum legatum Commendonum Roma in Poloniam venientem, aptiorem et magis digniorem iudicarent de gremio suo, Rdum dnum Erasmum Mielenski canonicum et confratrem suum aptissimum et dignissimum attendentes deputandum unanimi consensu decreverunt.

A. 1572, Iunii 30, in capitulo generali.

668. (Acta capit. XV).. Dni ad compilandum et conscribendum articulos

¹⁾ Przyzwolenie swe na obdarowanie Jezuitów Poznańskich czterema wsiami (Ziemsko, Kielczewo, Bochlewo, Tokarki) należącemi do »mensa episcopalis« daje kapituła d. 1 Lipca 1572 r.

ad Rmum dnum Epum Poznan. porrigendos dnos Modliszewsky et Pomorsky deputaverunt.

A. 1572, Augusti 4, in capitulo.

669. (Acta capit. XV).. Dni attendentes tanto magis ac magis pestem, Poznanie grassari ceptam, sevire et iam passim per omnes adiacentias Poznanie excrescere ac hic prope in Chwaliszewo oppido eorum inchoari, scientes nullum aliud remedium salubrius contra pestem fore, nisi inde celeriter ac longe fugere ac illuc non facile redire, ipsius occultam malitiam et contagia, ne forte videatur tentari Dominus, evitando, propter quod intelligentes ex questionibus et responsionibus suis omnes ferme esse e collegio eorum, qui evitando pestis gratia discedere hinc in animis constituerunt, ne ob hoc in ecclesia Domini negligentie alique in sacrificiis et aliis divinis officiis per eos expleri debitis fiant, vicariis perpetuis canonicalibus eiusdem cathedr. ecclesie omnem curam in divinis officiis omnibus explendis committendum decreverunt.

Et inprimis votis concordantibus, quod si aliqua hebdomada (in quantum non fuerit prelati aut canonici) vicarii missas canonicas cantaverint et expleverint, eisdem una marca pecuniarum, quam vocant cantata, cum pane uno, quem cantans habere debebat, per dnum procuratorem mittatur. At quoniam vicariis circa maius altare sacrificare indultum non est, plebanus s. Iohannis in commendatoratu diebus dominicis et festis eorum missas ex debito officii sui circa et ad hoc idem altare explebit, ratione cuius gr. XII ex eadem marca sibi defalcabunt, ad quod fer. VI ante diem Dominicum illum venturum per campanatorem certificabitur.

De anniversariis autem inter se tractantes cum aliter per eos expleri non possunt, nisi ut quilibet dñorum, ubi manserit, (manere autem propter certas causas in villis prestimonialibus quemlibet non aliter neque alio modo voluerunt), eosdem diligenter sub conscientia sua expleat, ubique Deum et diversas ecclesias in parietibus, unam autem esse in Spiritu censentes, eosdem ob hoc residentia ex integro gaudere debere. Quod si vero aliquis dominorum mutato animo per hoc tempus hic continue residerit, eidem ex thesauro, ultra quotidianas refectiones hebdomadales, uno floreno pecunie resartatur. Sed quoniam panes quotidie distribui solitos minus tute et quibusdam propter loci distantiam difficile fuerit hinc accipere, ut ex molendini Posczikoviensis arenda retenta loco panum VII hebdomadalium pro una metreta siliginis ad dnum Chabelsky canonicum arendarium presentem et ad id consentientem Posczikoviam quilibet dñorum.. panem hinc non accipiens cum quietatione eiusdem arendarii mitteret. Premissa omnia ad s. Michaelis, si tutus hic accessus, sin minus, ad s. Martini prox. festa duratura constituerunt.. quibuscunque constitutionibus non obstantibus ex necessitate presentis negotii..

670. (Ibidem). Rmus.. dñus Stanislaus Schedzinsky, D. g. epus Enensis canonicus et sufraganeus Poznan., vir doctissimus, eximia insignis pietate, exemplo vite sue omnibus fulgens, hic cum ad ecclesiam hanc ad commendationem summorum virorum receptus est, magnam spem de se omnibus prebuit et magna in reverentia, honore apud omnes erat. At post superstitionibus quibusdam ac temeritatibus suis, ex quibus se admonere nemini est passus, multi ab eo

animum repulerunt. Post hec vacante prepositura s. Marie Poznan. se in eandem ultro ingressi et ut magis in vinea Dni operaretur, cum institutionem impetrare non potuit, commendam ad certum tempus a Sede apostolica super eandem preposituram obtinuit. Ibi ex imperio omnia habere voluit et quedam gessit. Diligentissimus in divinis officiis et sacramentis ecclesiasticis administrandis, contionabatur, confessiones die qualibet homines audiebat, multos in vineam Domini aberrantes reducendo, atque sic infectus morbo pestilenti mox sacramentis ecclesiasticis tamen procuratus et oleo sancto unctus decessit et in Domino obdormivit die Sabbati in diem Dominicam, que fuit 2 m. Augusti hora noctis tertia. Ibidem in crastino, ne infectio illa dilataretur, que succreverat non mediocriter, in eadem ecclesia s. Marie Magdalene, ad quam manebat, ante maius altare in fornice cuiusdam civis, ceremoniis et exequiis in aliud tempus traiectis, sepultus. Deus misereatur anime sue et perducatur eam ad vitam eternam. Amen.

671. (Ibidem).. Dni attendentes maximam necessitatem ecclesie, ne forte cultus divinus quoquo modo hoc tempore pestifero in absentia dnorum negligatur, volentes cantorem, adolescentes schole et campanatores ecclesie huius circa ecclesiam retinere decreverunt, quatinus dnus procurator Dominice presentis a refectionibus pro dominis omnibus, in villis suis prestimonialibus iuxta decretum nuper factum residentibus, distribuendis ex sorte uniuscuiusque gr. XVIII defalcaret et acciperet, quos dabit ad dispensandum dno oeconomio hospitalis s. Barbare ad legumina coemenda, denique ad tempora et quousque durabit prenomina residentia dominorum, ex refectionibus eorum grossum 1½ defalcet, quos loco recordationis solebant dni dare adolescentibus, quos itidem tradet predicto oeconomio, et ille eandem pecuniam et gr. 6 additis, ex curia hebdomadatim eisdem adolescentibus solvi debitis, convertet pro carnibus ad prandia quotidiana in eodem hospitali usitata pro adolescentibus decem, incluso cantore et campanatoribus: Quia vero predicti(s) grossi 6 ex curia episcopali et gr. 1½ a dnis residentibus adolescentes schole ad usus suos convertere pro illorum meliori [utilitate] solebant, ne ipsis iniuria hac in parte fiat, decreverunt, ut dnus Blasius vicarius oeconomus hospitalis, cum nunc non habet pecuniam pro carnibus ex fundatione iniuria presentium temporum emendis et interim nunc eorum pecunia propria predicta eadem carnes ementur, postquam habebit pecuniam, quam sperat se habere certe ex arenda Chwalisewiensis et Ostroviensis maccellorum pro festo s. Michaelis, residentibus adolescentibus pro cuiuslibet interesse postea distribueret, quod durare ad tempus conventionis dnorum ad ecclesiam constituerunt.

A. 1572, Septembris 1 in capitulo.

672. (Acta capit. XV).. Rdus dnus Iohannes Piothrowski, cantor, canonicus vicariusque in Spiritualibus et officialis generalis Poznan., pronunc presidens in capitulo convocatis dnis pro die hodierna capitulari e villis prestimonialibus, inprimis facta ad eos charitativa admonitione et cum eosdem in retractationem decreti seu ordinationis nuper d. 4 Augusti super presentia in villis prestimonialibus dnis manentibus concedenda facti adducere non potuit, allegavit, quod quamquam unanimiter et ipse in hoc idem decretum consentiebat, tamen nunc dum bene rem perspexit et perpendit, nam illa die propter id, quod devotioni totus

deditus erat ex eo, quod septimanam in sacrificiis explebat et absoluto sacrificio ad rem peractam et conclusam consensit, negotium et materiam rei ipsamque questionem non adeo, ut nunc, ruminavit et cognovit; proinde sentiens hoc fore contra statutum necnon in damnum ecclesie maximum, iniuriam successorum et antecessorum etc. iterum atque iterum in retractationem consentiendo de nullitate etc. protestatus est.. Similiter dni Slawinsky et Pomorsky inherentes suis prioribus protestationibus protestati sunt.

673. (Ibidem).. Dni Chabelsky, Lanczky et Rzeczkowsky ac Mlodeczky coram me notario publico se nunquam eiusmodi inconstantiam habere, ut quod in uno capitulari die cum aliis constituerent, in alio id retractare deberent, cum retractatio fieri non potest, quia ex causa necessaria decretum est factum, neque omnes dni pronunc sunt, qui pro illa die fuerant, protestantes, itidem in omnibus punctis predictum decretum servaturos solenniter iterum atque iterum protestati sunt.

A. 1572, Novembris 11 et 24.

674. (Acta capit. XV). Vener. dnus Iohannes Rzeszkowski (s) canonicus Poznan. XI m. Novembris, hoc est ipso festo s. Martini Confessoris, noctis hora tertia in villa prestimoniali Steszewo regiminis sui, ubi aura pestifera Poznanie viginti manebat, moritur, postea in ecclesia cathedr. Poznan. d. 24 eiusdem mensis sepelitur.

A. 1572, Novembris 12, in capitulo generali.

675. (Acta capit. XV).. Dni Iohannes Piothrowski cantor, Iohannes Powodowski scholasticus, Simon Chabelski, Iacobus Lanczki, Laurentius Modlyszewski, Michael Slawinski, Felix Pomorski, mgr. Gabriel Szadek prelati et canonici ecclesie huius cathedr. Poznaniensis.. aura pestifera Poznanie nondum sopita in superiori parte palatii episcopalis, alias na *sąły*, in curia episcopali congregati, lecto statuto de limitatione capituli generalis decreverunt capitulum generale propter electionem novi procuratoris etc. incipiendum eoque electo ex causa pestis.. ad tempus certum non adeo de peste suspectum prorogandum.

676. (Ibidem). Quum Rmus dnus Epus Poznan. dnis denuntiavit, quod in conventionem primatum et nobilium preterita in Caszky facta constitutum sit, ut privilegia, libertates etc. omnium ecclesiarum, castrorum, urbium et civitatum etc. Warszowie in conventionem generali proxime futura propter electionem regis celebranda revideantur etc., dni, ut secundum proposita eiusmodi privilegia haberi possint, ad revidendum et eligendum ea dnos Slawinski et Pomorski deputaverunt.

677. (Ibidem).. Dni ex causa aure pestifere nondum sopite.. capitulum generale presens.. ad primam iuris post fest. s. Lucie prox. limitaverunt..

A. 1572, Decembris 9, in capitulo.

678. (Acta capit. XV).. Dni.. tractantes de privilegiis Warszoviam pro conventionem futura causa correctionis iurium tempore hoc interregni remittendis, ut unanimiter una cum aliarum ecclesiarum capitulis, utpote Gneznensis, Cracoviensis etc., aliquam cointelligentiam, consilium et communionem

habeant, Rdo dno scholastico Poznan. confratri et Gnezn. canonico Gneznam proficiscenti commiserunt, ut commendatis officiis confratribus suis totique capitulo Gnezn. eisdem nonnulla nomine capituli Poznan. exponeret, communicaret et consilium caperet, ut exinde dni informati sufficientius ac liberior in negotio hoc agere possint. Cuiquidem dno scholastico litteras credentie dandum mandaverunt.

A. 1572, Decembris 15, in capitulo generali.

679. (Acta capit. XV).. Dni.. ex certis rationibus.. et signanter propter suspicionem de peste secundo capitulum generale pro festo s. Martini Confessoris celebrari solitum, quod in diem hodiernam ex limitatione prima venerat, ad f. II post Dom. Reminiscere limitandum decreverunt..

680. (Ibidem).. Dni.. dnos Iohannem Piothrowski cantorem, Felicem Pomorsky canonicos in nuntios capitulares cum privilegiis certis Warszawiam ad comitia causa correctionis iurium destinata proficiscendum elegerunt.. et ratione oneris ac laborum decreverunt eisdem dandum per XXX marcas pecuniarum necnon presentiam ex integro ac hebdomadatim per tres panes canonicales causa alende familie.

681. (Ibidem).. Dni dirimentes ac decedentes controversias ac altercationes inter se ipsos ortas.. utrumne refectiones et anniversarii iuxta decretum seu ordinationem super presentia non residentibus tempore pestis danda d. 4 m. Augusti anni presentis factum, an secundum capitularia statuta usitata et antiqua dari et distribui debeant, premissis votis per quemlibet eorum factis satis sufficienter, ex maiori et saniori parte ac votorum pluralitate decretum seu ordinationem predictam.. in suo robore permanere voluerunt et secundum contenta illius refectiones et anniversarios distribuendum decreverunt.. dnis Pomorsky, Szadek et Czaczky in contrarium sentientibus.

682. (Ibidem).. Dni residentibus circa ecclesiam tempore pestis preterite florenos hebdomadales iuxta ordinationem dno thesaurario persolvendos ex pecunia thesauri decreverunt.

A. 1573, Ianuarii 19, in capitulo.

683. (Acta capit. XV).. Dnus Andreas Czaczky satisfaciendo provisioni sue ad canonicatum Poznan. auctoritate s. Sedis apost. sibi gratiose concessae.. iuxta formam sacrosancti oecumenici concilii Tridentini et bulle fel. record. Pii Pape IV desuper edite sub data Rome apud s. Petrum an. Incarn. Dom. 1564 Idibus Novembris pontificatus eius an. IV^{to} orthodoxe sue fidei publicam fecit professionem seque in Romane ecclesie obedientia permansurum spopondit atque omnino iuravit..

A. 1573, Ianuarii 26, in capitulo.

684. (Acta capit. XV).. Dni ad referendum dnis castellano Rogoznensi et iudici terrestri Poznan. nuntiis ad vener. capitulum ab magnif. dnis comitibus de Gorka se nullo modo posse admittere sepulturam petitam in sacello ecclesie cathedr. vulgariter dicto Gorkonum olim magnif. dno Luce comiti a Gorka palatino Poznan. etc. ex eo, quia non erat in fide catholica Romana etc.,

diligentissimamque et rationabilem excusationem facere vener. dnos Felicem Pomorsky et Mathiam Walowsky canonicos confratres deputaverunt.

A. 1573, Februarii 16, in capitulo generali.

685. (Acta capit. XV).. Dni.. attento negotio et causa presenti de sepultura magnif. dni Luce comitis a Gorka palatini Poznan., extra ecclesiam catholicam mortui, que per magnif. dnos comites de Gorka fratres ipsius Magnifici etiam dnis non consentientibus heretico more vi celebrari comminatur, debitum officii sui erga ecclesiam alumnam suam, quod ex canonum, statutorum iuriumque ac libertatibus(s) suis dispositione unusquisque eorum agnoscit, super omnia preferentes, intellecta etiam intentione, animo atque studio Rmi dni Epi sui, qui unanimiter constantissime cum dnis in negotio predicto etiam secundum voluntatem eorum stare, interesse sese benigne offert.. decreverunt, ut.. omnes.. nunc in presenti capitulo existentes et ii, qui commode certificari circa ecclesiam metropol. Gnezn. residentes possunt, circa ecclesiam matrem suam in negotio presenti tamdiu residerent.. donec illud absolutum fuerit.. in effectu..

686. (Ibidem).. [Dni] in eodem negotio de non admittenda sepultura in sacello dicto Gorkonum ecclesie cathedr. Poznan. predicti dni capitanei Poznan. extra ecclesiam catholicam mortui, ad civitatem ad magnif. dnum Andream comitem a Gorka castellanum Miedzyrzeczensem dnos cantorem et scholasticum deputaverunt.

A. 1573, Februarii 26, in capitulo generali.

687. (Acta capit. XV).. [Dni] audita relatione ex deputatione ad dnum Andream comitem a Gorka ab dnis cantore et scholastico.. decreverunt necessarium esse, ut Srzodam pro conventione futura e medio sui duos nuntios mittant, qui nacta occasione et si necessarium esse cognoverint, vener. capitulum rationibus iustis et firmissimis ob non admissam sepulturam dno olim palatino in sacello ecclesie cathedr. Poznan. coram primatibus et nobilibus etc. excusarent, atque in instanti.. dnos Sigismundum Mlodeczky et Iacobum Lanczky ad hoc elegerunt et deputaverunt..

A. 1573, Martii 16, in capitulo generali.

688. (Acta capit. XV).. [Dni] ad tractandum cum Rmo dno Epo de securitate ab Zebrzydowsky, qui familiaribus dominorum insidiatur, dnos scholasticum cum Chabelsky deputaverunt.

A. 1573, Martii 17, in capitulo generali.

689. (Acta capit. XV).. Dni.. tractantes de electione nuntiorum et deputatione eorundem pro conventione generali Regni super electione novi Poloniae regis post Warszawiam destinata decreverunt apprime necessariam esse suorum, iuxta aliorum capitulorum electionem, nuntiorum electionem, qui ibidem unacum primatibus regni huius, videlicet Rmis, Illmis, Illribus, Spectabilibus, Magnificis, Generosis et Nobilibus dnis Archiepis, Epis, palatinis, castellanis, dignitariis et officialibus ac universo ordine equestri amplissimi huius regni Poloniae, M. Ducatus Lithwanie, Russie, Prussie, Mazovie, Samogitie, Ky-

iovie, Wolinie, Podlachie et Livonie existentes diligentissime cum aliis capitularibus nuntiis dignitatem, auctoritatem, iura, privilegia, libertates ecclesiasticas et capitulares custodirent, defenderent.. omnibus melioribus modis. Quod ut eo cum meliori usu et commodo ecclesie facerent, ex his, qui circa Rmum Dnum Epum agunt, duos eligendum constituerunt, atque ibidem Rdum ac vener. dnos Iohannem Piothrowsky cantorem, canonicum vicariumque in Spiritualibus et officialem generalem, Sigismundum Mlodeczky canonicum Poznan., qui cum Rmo dno Epo proficiscendum decreverant, elegerunt e medio sui, quibus dant.. omnimodam facultatem.. ad premissa..

A. 1573, Septembris 22, in capitulo.

690. (Acta capit. XVI).. Quum negotium hoc Rmi dni Epi est schole reparatio, proinde in absentia sue Rme Ptis a diocesi et regno, dum legatione salutandi et invitandi novi Polonie regis gratia in Galliis fungitur, [dni] decreverunt ex thesauro ecclesie depromendos X flor. ad reparationem schole erogandos, ita tamen, ut aut ab Rmo aut ex pecunia fabrice postea repetantur et restituantur ad thesaurum.

A. 1573, Novembris 12, in capitulo generali.

691. (Acta capit. XVI).. Dni.. tractantes inter se de commoditate, utilitatibus tam mense sue quam etiam subditorum suorum de villis omnibus et singulis prestimonialibus, attento eo, quia iidem subditi maximo cum impendio, labore et iactura solent onera mense capitularis subire, quibus et ad quos inusitati neque preparati esse solent, preterea remotis huc atque illuc locis manentes commode et ad tempus necessarium convenire non possunt; quapropter eorum commode et utilitati tum etiam mense sue consulere et subvenire volentes, ut iidem subditi certam notitiam [circa] id, quod mense debent, habeant et suorum laborum ac dominorum suorum eo diligentiores fiant, certam notitiam ad id libenter omnes et singulos cmethones consentire, ex relatione vener. dni Simonis Chabelski canonici revisoris generalis villarum prestimonialium, habentes, vigore capituli generalis decreverunt perpetuo observandum cmethones villarum suarum prestimonialium ad labores quosvis predictos mense capitulari debitos non cogi neque angariari, sed ut labores creditos redimendo quilibet cmetho possessionatus ex omnibus et singulis villis prestimonialibus de manso uno unam metretam, de medio manso mediam, de tribus quartis tres modios, et sic de reliquis, avene pro equis capitularibus ad absolvendum predictos labores servandis anno presenti pro festo s. Nicolai Confessoris prox., sequentibus autem annis pro festo s. Martini Confessoris dare.. ac Poznaniam reducere et in manus dni procuratoris pro tempore existentis reponere teneatur et omnino sit astrictus. Quod si vero aliqua villa seu cmetho praedicti presenti decreto et ordinationi contraveniendo ad tempus predictum debitum non persolverit, regens illius ville ad persolutionem tam totius quam partis debiti predicti teneatur, ad quod censura ecclesiastica.. compellatur.

A. 1573, Novembris 16, in capitulo generali.

692. (Acta capit. XVI).. Dni.. nihil dubitantes de Rmi dni Epi debito

decreverunt pro restauratione pro hac vice fenestrarum obviando scandalis sub hoc adventu regio futuro, que facile ex ruinis ecclesie oriri possint, fabricam simplam componendum infra hinc et festum s. Lucie prox., ad quam exigendam vener. dnum Felicem Pomorsky canonicum Poznan. elegerunt..

693. (Ibidem).. [Dni] decreverunt purgandum parietes ecclesie causa adventus regii Deo volente futuri Poznaniam, quod negotium vicecustodi commiserunt et II flor. ex thesauro eidem ad conducendum purgatorios dandum mandaverunt.

694. (Ibidem).. Dni.. certificati Srmum ac Potentissimum principem Henricum D. g. electum regem Polonie.. brevi Poznaniam venturum ex Gallia, ad salutandam suam R. Mtem nomine totius capituli Poznan. Rdum.. dnum Hieronimum Choinsky decanum Poznan., Cracov. canonicum.. e medio sui deputaverunt.

695. (Ibidem). Ibidem predicti dni.. inherentes vestigiis primatum et aliarum universitatum regni ad condonandam S. R. Mtem CC florenos pro emptione alicuius clenodii ornati et subtiliter facti ex thesauro capitulari accipiendum decreverunt.

696. (Ibidem).. Dni ad comitia coronationis futura Cracovie assignata e medio collegii huius ecclesie cathedr. Poznan. Rdos dnos Hieronymum Choinsky decanum et Erasmus Mielinsky Poznan. et Cracov. canonicos cum privilegiis capitularibus et libertatibus ecclesiasticis confirmandis.. deputaverunt.

697. (Ibidem).. Dni.. decreverunt omnia et singula privilegia in rem ecclesie et ecclesiasticarum libertatum extantia in unum volumen pargameneum de verbo ad verbum regestrandum more ecclesie Cracov., quibus cum accesserit confirmatio in presenti futura conventionem seu comitiis coronationis Cracoviensibus, unum sigillum S. R. Mtis subappendetur ad perpetuam rei memoriam, decernentes michi notario a quolibet privilegio registrato dandum gr. 12. Quod negotium dno thesaurario curandum commiserunt.

A. 1573, Decembris 29, in capitulo.

698. (Acta capit. XVI).. [Dni] decreverunt addendum flor. C ad CC flor. pro emptione clenodii R. Mti donandi assignatos et decretos.

A. 1574, Ianuarii 26 — Februarii 21.

699. (Acta capit. XVI). Ingressus solennis S. Regie Mtis Poznaniam — Srmus et invictissimus princeps Henricus Valesius D. g. electus rex Poloniae.. post electionem, que in tentoriis ad villam Kamiona fundi canonicatus Plocensis sitam unum miliare a civitate Warsoviensi Spiritus s. gratia feliciter et concorditer fuit peracta, e Galliis per legatos totius Regni Polonie invitatus, cum ducitur Cracoviam coronationis gratia, que ad diem dominicum Quinquagesime erat destinata, Poznaniam venit. Hic inprimis regni fines intrando Miedzirzecz civitatem in finibus Polonie sitam visitat, ubi unam diem manet, exinde proficiscitur Leopolim, sive potius Lwovek versus Poznaniam, postea Buk oppidum episcopi Poznan. XXVII mensis eiusdem recte in curiam episcopalem in lectica intrat, ibi per Rmum.. dnum Adamum Conarsky de Cobylyno D. g. epum Poznan. suam Srmam Mtem e Galliis, tanquam supremum legatum, du-

centem cum maximo et ingenti sue Srtatis ac ducum Gallie comitatu splendide et sufficienter excipitur, inde in crastino Poznaniam divertitur; cui proficiscenti magnates, primates et nobiles Poloni splendide equestri(s) armati plumati cum tumbis, timpanis etc. gratitudinem et obedientiam Domino suo prestantes in media via salutatum occurrunt; pre multitudine copiarum tam R. Mtis quam nobilitatis Polone sonitus maximus oritur, dies serena gaudiis et pompe respondet eoque tota die iter Poznaniam e Buk protrahitur. Unum miliare a civitate senatus civitatis et omnes cives cum Universitatibus diversi diversis vestibus ornati R. Mti occurrunt et iam civitatem propinquo machinarum, quas alii tormenta vocant, sonitus suscitatur ex muro turribusque iaculis bombardarum aer verberatur. Regi portam civitatis, que Wratislaviensis dicitur, intranti magistratus claves civitatis in signum obedientie et fidelitatis reverenter confert; inter portas professores Societatis Iesu e solio in altum pulchre erecto et constructo atque facibus ardentibus pre tenebris, quas nox tulerat, illuminato per tres Deas, quarum altera erat iustitia, una manu gladium vibratum, altera vero lancem tenens, carmine et canticis ipsum salutant. Intrat Rex eques civitatem, pallio sericeo rubei coloris subducto et pileo violacei serici indutus, platea Wratislaviensi, qua iter faciebat, pulchre et decenter tapetibus variis, pinaticis arboribus viridantibus, arbustis pictisque floribus formalibus ornata splendet. Eo quia ad cathedr. ecclesiam tempus et nox proficiscendi non permittebat, recte properat Srmus rex ad ecclesiam s. Marie Magdalene in civitate, que est parochia Poznan. Interim hora secunda noctis auditur. Intrabundi ecclesiam episcopus infulatus, prelati et canonici ecclesie cathedr. in cappis cum ceteris presbiteris ante hostium ecclesie in pede cimiterii R. Mtem suscipiunt sicque ducitur per Episcopum ad altare maius ad osculum s. Crucis reliquiarum Sanctorum, quod sibi per eundem Epum cum reverentia datur. Tandem flexis genibus rex ad altare maius orat; oratione finita in stallum in choro paratum ab Epo abducitur, ibi sedit. Duces, palatini, castellani, capitanei, comites et alii dignitarii astant. »Te Deum laudamus« ab omnibus interim clara voce cum organo cantatur; quo finito dat Epus benedictionem. Rex ad extremum in castrum Poznan. proficiscitur ibique manet. Die altera mane S. R. Mtas e castro ad gratias agendas Deo optimo Maximo ad cathedram Poznan. et votivam audiendum proficiscitur non mediocri frequentatu quam die preterita. Tandem Rmi dni Stanislaus Carnkowski Wladislaviensis et Pomeranie, Adam Conarski Poznan. episcopi, abbates diocesani et alii multi extradiocesani infulati, necnon prelati et canonici ac omnes et singuli presbiteri tam regulares quam seculares et totus clerus ante ecclesiam s. Dorothee Summi Poznan. superpelliciati expectabant. Ibi rex eques venit et equo prosiliens in tapete prostrato secundum normam in pontificali descriptam osculum crucis s. per epum Wladislav. porrectum suscipit. Ducitur tandem medius inter Epos ad ecclesiam cathedr., intrat ecclesiam, »Te Deum laudamus« cum organo et choro alternatim occinitur. Hoc finito a capitulo Poznan. salutatur oratione Rdi dni Hieronimi Choinsky decani etc. Poznan. brevi eleganti et permotiva, qua ab eodem ad lachrimas usque (quod oculis meis vidi) permovetur. Oratione finita Wladislav. Epus sacrum sacrificium incipit et perficit. Osculum dat Epus Poznan. Absoluto sacrificio sacro prandet apud Poznan. Epum in curia episcopali. Similiter die dominico sequenti una et

cum ducibus Gallicis et primariis Polonie lune I m. Februarii Poznaniam Cracoviam simili pompa et comitatu, ut ante in ingressu, discedit Cracovieque XXI eiusdem mensis per Rmum.. dnum Iacobum Uchanski D. g. Archiepum Gnezn. legatum natum et R. Polonie primatem diademate regio coronatur. Cuius regnum et imperium sit felix et faustum felicissimusque exitus. Amen¹⁾.

A. 1574, Februarii 1, in capitulo.

700. (Acta capit. XVI).. Dni.. dnis deputatis ad comitia ad coronationem videlicet dnis decano et Erasmo Mylinski canonico etc. loco vialium decreverunt dandum per L flor. cuilibet eorum et solitam presentiam durantibus comitiis et cuilibet per II panes septimanatim.

A. 1574, Aprilis 2, in capitulo.

701. (Acta capit. XVI).. Questi sunt cmethones de Gluchowo contra dnum regentem ideo, quia gravantur et opprimuntur multis laboribus: inprimis ductura magnorum roborum in Lussowo fundum decanatus, deinde plures agros arant quam ante, quia pauciores extant nunc cmethones. Postea coguntur forsitan, ut dicebant, inscio domino nere alias *przasca*, propter quod unus cmetho, qui ad nendum uxorem non habuit et nichilominus ad id verberibus cogeatur, aufugit; sex omnes aderant et duo tempore regiminis dni regentis terga dederunt; ad extremum angariantur et coguntur solvere boves pro profugo presenti cmethone, ad quod se minime tenere cmethones asserebant; petentes sui misereri et iuxta iura et consuetudines antiquas se conservari. Et dni super hoc ad dnum regentem Cracoviam litteras scribere mandaverunt.

A. 1574, Augusti 30, in capitulo.

702. (Acta capit. XVI).. Dni.. audiverunt relationem ab Rmo ad articulos capituli generalis acceptos, quam Rdi dni prepositus et custos nuntii oretenus fecerunt, offerentes se eandem daturos in scriptis.

A. 1574, Octobris 18, in capitulo.

703. (Acta capit. XVI).. Dni vener. dno Gabrieli Szadek canonico Poznan. in Italiam.. causa promotionis ad doctoratum proficiscenti X flor. aureos, postquam pecunia ad manus dominorum pervenerit, dono dandum decreverunt, exponentes illi se interim plura dare non posse propter inopiam et defectum pecunie; consulentes preterea sibi, ut ipse ab aliquo amico eosdem X aureos consiliaret et thesaurarius dominorum eidem postea reddet, pro quo dnus Szadek gratias egit.

A. 1574, Decembris 1, in Cziąszym.

704. (Acta capit. XVI).. Die Mercurii.. hora noctis IV in feriam V^{am} prox. Cziąszyni villa clavis episcopatus Poznan. Rmus.. Adamus Conarski Epus Poznan., senator tam de ecclesiastica quam politica republica optime meritis legationibus et in vita Srmi Sigismundi I patris et Sigismundi Augusti filii regum Polonorum ad Pontificem Maximum, S. Cesaream Mtem, reges, principes et monarchas totius ferme Christianitatis ad extremum nomine totius status et

¹⁾ Tekst ten ogłosił już Prof. Wierzbowski: Uchańściana IV. 309.

ordinis R. Polonie invitando et salutando Srmum principem Henricum Valesium modernum Galliarum et Polonie regem, M. Ducem Lithuanie etc. optime felicissimeque pre ceteris omnibus fungens, universe ferme Christianitati ex rerum gestarum peritia notus, in regno de omnibus bene meritus, nemini molestus, patientia heroica peditus, familiaribus et sanguine iunctis multis beneficiis ecclesiasticis collatis, spe maioris ascensus omnium etiam hominum voto et optato fatorum invidia frustratus, Warsoviam proficiscendo pro congregatione ex discessu regis ex regno facta caloribus maximis et infirmitate debilitatus, extremum cursum vite sue perfecit et in Domino Deo obdormivit. Cuius anima requiescat in sancta pace. Amen.

A. 1574, Decembris 20, in capitulo.

705. (Acta capit. XVI).. Dni.. considerata Rdi dni Iohannis Powodowski prepositi Poznan. singulari prudentia rerumque gerendarum peritia et dexteritate eundem communibus suis votis ex pluralitate vocum in administratorem totius episcopatus et diocesis Poznan. elegerunt..¹⁾

A. 1575, Ianuarii 17.

706. (Acta capit. XVI).. Rmus.. dnus Adam Conarsky de Cobylyno epus Poznan. in sacello secundo intrando in ecclesiam foribus ab curia episcopali in parte dextra, quod sacellum vocatur dominorum de Bnyn, penes sacellum, in quo sepultus est olim Rmus dnus Andreas Czarnecky epus antecessor suus, cum debitis ceremoniis et pompa funebri est sepultus in conventu magnatum et principum etc., unus ex Societate Iesu orationem funebralem ex contionatorio loco peregit, Societas ipsa et eorum studiosi carminibus varii generis in parietibus more funebri applicatis vitam et gesta sua errorabant (s) et immortalis laude decorabant.

A. 1575, Martii 7, in capitulo.

707. (Acta capit. XVI).. Dni.. negotium curationis et consecrationis sepulchri Rmi olim dni Adami Conarsky de Cobylyno.. epi Poznan. ex pecunia ad hoc legata et assignata, ut possint cum artifice in arte perito forum facere, demensurare et integre totum perficere et in forma latissima, Rdis dnis Hieromino Choinsky decano, Iohanni Piothrowsky custodi exequutoribus testamenti eiusdem Rmi dni Epi et Stanislawo Cuninsky scholastico Poznan. commiserunt et eosdem ad premissa deputaverunt.

A. 1575, Martii 22, in capitulo.

708. (Acta capit. XVI).. Dni.. mutuis tractatibus ac votis premissis et permoti, quod quodam cum scandalo pinaculum in templo supra maius altare et ante sacrum sanctuarium est constructum, ex quo usu temerario et prohibiti homines aliquando solent adesse cum scandalo Christifidelium et sacrificantium molestia et aliis multis ex causis certis rationabilibus decreverunt du-

¹⁾ Dnia 2 Grudnia kapituła wybrała »in commissarium administratoratus« Hieromina Chojeńskiego dziekana Poznańskiego, odraczając równocześnie wybór administratora »ad quindenam«.

rante hac vacatione sedis hoc idem pinaculum e medio tollendum abolendumque murosque, ut antea fuit, adequandum, prout presentibus decernunt.

A. 1575, Aprilis 11, in capitulo.

709. (Acta capit. XVI).. Dni.. ut satisfaceret eo citius voluntati ultime Rmi olim.. dni Adami Conarsky.. epi Poznan. et sepulchrum illius honorificum construi facerent, ut prepararetur materia, murator conduceretur et sacellum, ubi est sepultus, adornetur, ad hoc Rdum dnem Iohannem Piothrowsky custodem Poznan. e medio sui deputaverunt, cui hoc idem negotium commiserunt atque pecuniam pro necessitate huiusmodi sibi dare decreverunt.

710. (Ibidem) Dni.. sepulchrum honorificum Rmo olim.. dno Adamo Conarsky de Cobylyno.. epo Poznan. iuxta illius ultimam voluntatem de pecunia per ipsum ad hoc dnem data construere volentes, ex deputatis pro eodem sepulchro curando unum Rdum dnem Stanislawum Kuninsky scholasticum Cracoviam deputaverunt, cui commiserunt, ut accepta mensuratione sacelli et modello facto artificem sculptorem pro sepulchro conficiendo conducatur, arram sibi tradat et omnino negotium hoc perfecte et decenter faciat, ad quod sibi florenos in moneta CCCC ex pecunia pro sepulchro assignata dare decreverunt, ex qua, data arra artifice, reliquum in manus alicuius prelati Cracoviensis, qui necessaria ad sepulchrum iuxta conductamen cum artifice ministrabit et pro eadem pecunia comparari faciet, dabit, de quo dnem et ex eo, quod in itinere consumpserit, rationem faciet..

A. 1575, Aprilis 18, in capitulo.

711. (Acta capit. XVI).. Dni.. volentes eo celerius ultime voluntati Rmi dni Epi Poznan. nuper mortui satisfacere et sacellum, in quo sepultus est, erecto sepulchro adornare, decreverunt committere.. dno custodi, ut Iohannem Baptistam Italum murem et civem Poznan. pro reparatione, corroboracione et adoratione sacelli, in quo corpus eiusdem Rmi dni Adami Conarsky epi Poznan. mortuum est sepultum, conduceret, contractum faceret et iuxta exigentiam omnia faceret et perficeret omni meliori modo.

A. 1575, Maii 16, in capitulo.

712. (Acta capit. XVI).. Dni.. auditis querelis, que multoties in capitulo fiebant, ab cmethonibus ville Thworzikow, et attendentes, quod ex agris paucis idque arenosis, videlicet mediis mansis, bis laborabant qualibet hebdomada, et preterea in agris obduratis et incultis paucitate cmethonum in Gorka multum gravantur, adeo ut quidam et nudiustercius unus cmetho aufugerunt, decreverunt, ut nichilominus secundum antiquam divisionem anni et prout observabatur ex antiquo et in aliis villis capitularibus observatur, bis in hebdomada laborarent ad predium Gorka, sed unam diem pecoribus, alteram vero ipsi per se vel familiam manualiter, prout presentibus decernunt; mandantes id dno regi seu illius vicesregenti aut factori literis intimare et ad notitiam deducere.

A. 1575, Iunii 25, in capitulo.

713. (Acta capit. XVI).. Rdus dnus Stanislaw Kuninsky scholasticus Cra-

covia rediens retulit, quia contractum fecit cum sculptore occasione preparationis sepulchri pro Rmo olim dno Adamo Conarsky episcopo, atque monstrata forma picta sepulchri contractum scriptum et singraphum in manus dni thesaurarii reddidit.

A. 1575, Iulii 1, in capitulo generali.

714. (Acta capit. XVI).. Cum Rdus dnus Iohannes Wegorzewsky D. g. epus Enensis, abbas Przemethensis, canonicus et suffraganeus Poznan., sponte ac libere de regimine et procuracione clavis Kozloviensis in ducatu Mazovie episcopatus Poznan., sibi ab capitulo sede vacante presenti data et concessa, in gratiam et favorem necnon personam Rmi dni Petri Dunin Wolsky Gnezn. Cracov. Poznan. canonici, R. P. vicecancellarii, cessit et renuntiavit seque ab eisdem liberum fieri et cessionem admitti petiit, Rdi.. dni.. acceptis litteris ab eodem Rmo dno Petro Wolsky et audito nuntio sue Rme Dnationis, attendentes, quia bona eadem in melioribus defensa, regimine et gubernatione ab Rmo dno Vicecancellario tum propter sue Dnationis Rme dignitatem et officium senatorium tum propter vicinitatem amicorum et consanguineorum sue Rme Dnationis ibidem circumcirca habitorum et ex aliis multis causis et rationibus.. premissa solenni protestatione, quod non in derogationem statutorum et consuetudinis ecclesie laudabilium agitur et agere intendunt, sed necessitate presenti et utilitati bonorum episcopalium et ecclesie providentes, eandem cessionem et renuntiationem.. sub hac conditione ratam.. habentes, ut omnino idem Rdus dnus Suffraganeus de procuracione sua ad diem futuram realis cessionis futuro successori Epo rationem facere sit astrictus, et acceptis obligationibus ab Rdo et vener. dnis Iohanne Powodowsky preposito et Felice Pomorsky canonico confratribus, qui se sponte.. obligaverunt.. quod idem Rmus dnus Petrus Dunin Wolsky R. P. vicecancellarius cautionem sufficientem.. de evictione.. capituli ab impedimentis omnibus futuri Epi ante acceptationem possessionis episcopatus ipsius vener. capitulo faciet et transmittet, eidem Rmo dno Petro Dunin Wolsky confratri clavem eandem Kozloviensem et omnia bona episcopatus ante fluvium Istulam ex hac parte consistentia in tenutam et regimen conferendum decreverunt..

715. (Ibidem).. Dni attendentes Sedis episcopalis vacationem propter regis absentiam ultra expectationem illorum in longius tempus protrahi, ex multis causis et rationibus precaventes indemnitati bonorum episcopalium unanimiter decreverunt, ut revisores ad bona episcopalia prox. peractis vindemiis ex capitulo mittantur, qui de crescentia de omnibus fructibus et proventibus, de diminutione et occupatione bonorum, oppressionibus subditorum diligenter perquirant. Mandaverunt preterea auctoritate generalis capituli, ut regentes bonorum episcopalium omnem pecuniam, quocunque nomine vocetur, ex proventibus episcopalibus perceptam in II septimanis post festum s. Martini prox. futurum ad thesaurum capituli inferant et sigillis suis vel capituli sigillent sub amissione sue totius tenute et poena excommunicationis.

716. (Ibidem).. Dni cernentes cum magno periculo ruinas ecclesie, pro quarum reparatione magnus sumptus necessarius esset, quem capitulum ex censibus suis nullomodo aliquando habere potest, revolventesque sibi in animos,

quomodo Rmi dni Epi ad earum reparationem tepidi sunt, in hoc negotio capitula aliarum ecclesiarum imitantes unanimiter vigore capituli generalis decreverunt Summo Pontifici supplicandum, ut medietatem proventuum episcopalium pro frabrica ecclesie et sustentatione cleri tempore vacationis presentis colligendorum converti permittat; ad quod impetrandum.. litteras Romam miserunt.

717. (Ibidem).. Dni iudicantes vanam et inanem esse economiam sine copia pecorum predialium, propterea decreverunt assignare certam summam pecuniariam pro coemendis pecoribus ad predia.

718. (Ibidem).. Dni attendentes statum et ordinem Reipublice et qui sit effectus conventionum sub hoc tempore ob regis discessum a regno, intelligentesque propter odia et discordiam primatum regni et nobilitatis omnia in peius ruere et iusticiam exularem, providentes de munimentis ecclesie decreverunt, ut extracta mutuatarum pecuniarum et ad alia negotia capituli pertinentia ex libris castrensibus per dnum procuratorem extrahi autentice curentur.

719. (Ibidem).. Dni cernentes cum periculo testudinem templi et parietes scissos esse, deputaverunt dnos [Stanislaum Kuninsky] scholasticum et [Iohannem Kokalewsky archidiaconum] Srzemensem cum muratore ad revidendas ruinas huiusmodi et de securitate perquirendum.

A. 1575, Iulii 4, in capitulo generali.

720. (Acta capit. XVI).. Exequendo decretum de emptione pecorum ad predia nudiustertius factum, cum pecuniam ad presens non habent, decreverunt calicem seu scyphum argenteum deauratum integrum, pro Rege emptum, in CC flor. pecunie in moneta apud dnum Pomorsky provisorem collegii de pecunia collegii invadiare, quem eximere tempore necessitatis ad primam requisitionem dni Pomorsky debebunt.

721. (Ibidem).. Dni approbaverunt decretum de remissione pensionis dno Vincentio Kokalewsky canonico gratia studendi in Italiam eunti in capitulo particulari factum, ea tamen ratione, ut doceret litteris ab professore illius Academie, utrum navat operam litteris in Italia.

A. 1575, Augusti 1, in capitulo.

722. (Acta capit. XVI).. Dni mandaverunt conducere Flasnerum, ut faceret crathem *drothova* pro fenestra in sacello, ubi edificatur sepulchrum Rmo dno Conarsky epo Poznaniensi.

A. 1575, Augusti 8, in capitulo.

723. (Acta capit. XVI).. [Dni] Iohanni Mlodoievite studioso ex collegio societatis Iesu ad capessenda studia proficiscenti in Italiam XII ducatos ex pecunia seminarii seu collegii dandos decreverunt.

A. 1575, Octobris 10, in capitulo.

724. (Acta capit. XVI). Coram.. dnis prelatis et canonicis.. Rdus dnus Martinus Iszbynsky de Ruszycz archidiaconus Poznan. et scholasticus Cracov. solenniter protestatus est, quia quum ab certis fidedignis sibi sit relatam, quod bona episcopatus Poznan. ab vener. capitulo dnis confratribus suis collata et in

regimen ac custodiam commissa, ab nonnullis forsitan ita administrantur, ut exinde maiora damna cum dilapidatione bonorum, quam aliquid emolumenti et fructuum futurus Epus habere poterit, quoniam autem ex eo, quem debet mense communi capitulari, amore et observantia inter dnos capitulares admonitiones de meliori provisione, regimine, cura et superintendencia Poznaniam huc veniens fecit et precavebat, nolens, ut mensa communis capitularis de huiusmodi unius vel alterius mala administratione et regimine respondeat vel aliquas difficultates vener. capitulum cum damno et impensa communi habeat, iterum atque iterum protestatus est..

A. 1575, Octobris 31, in capitulo.

725. (Acta capit. XVI).. Dni.. ad congregationem electionis regis sub Warszovia assignatam ex collegio suo Rdos dnos Albertum Gadomsky cantorem, Stanislaum Fogelweder archidiaconum Warszoviensem et Lucam Skarzynsky canonicos Poznan. confratres suos.. elegerunt.. quibus et pro mandato et pro informatione cum literis membranas mittere in manus dni Kokalewsky archidiaconi Srzemensis mandaverunt.

A. 1575, Novembris 16, in capitulo generali.

726. (Acta capit. XVI).. Dni.. se conformando decreto sacrosancti concilii Tridentini, quod incipit: »Statuit s. Synodus, ut in omnibus etc.« Sess. XXV cap. VI, de Reformatione edito, elegerunt et deputaverunt Rdos dnos Iohannem Powodowsky prepositum, Iohannem Piothrowsky custodem, Stanislaum Kuninsky scholasticum et Erasmum Mielynsky canonicum Poznan. vel ex eo numero duos cum potestate substituendi ad eum effectum, ut iuxta dispositionem eiusdem decreti assistent ordinario seu eius Vicesgerenti in cognoscendis et decidendis litibus, controversiis et causis quomodolibet contra quemcunque ex capitulo ad cuiuscunque instantiam motis.. movendis et instituendis, dantes illis facultatem.. iuxta dispositionem prefati decreti procedendi.. et terminandi.

A. 1576, Februarii 13, in capitulo.

727. (Acta capit. XVI).. Dni.. ex supplicatione laboriosorum Iohannis et Stanislai Wielplagonie cmethonum de villa Zarnowky clavis Laszkarszow scripto oblata et ex revisione et in scriptis oretenus per vener. dnum Felicem Pomorsky canonicum Poznan. revisorem clavis eiusdem Laszkarszow facta intellexerunt vener. dnum Iacobum Lanczky canonicum Poznan. in causa infelici homicidii dictis cmethonibus incidenti prepostero ordine processisse eo, quod sine cognitione cause omnia et singula bona et substantiam nichil penitus excipiendo dictis cmethonibus accipere iussit et ob id uxores et liberi eorum, ne fame pereant, emendicantes villas et alios vicinos querulantes cursitant, agrosque episcopales desertavit, moleste et factum et causam ferentes, sed tamen, ut iuxta iuris communis dispositionem actio perficiatur, eisdem cmethonibus salvum conductum per sex menses sub pena duorum millium flor. dare et eisdem omnia et singula bona et substantiam, que in supplica sua idem cmethones specificarunt, restituere per dnum Lanczky regentem clavis Laszkarszow sub privatione ipsius clavis infra mensem decreverunt..

A. 1576, Martii 29, in capitulo.

728. (Acta capit. XVI).. Dni.. audita revisione bonorum episcopatus Poznan. in ducatu Mazovie ultra Istulam in mense Ianuario anni presentis per Rdum dnum Felicem Pomorsky canonicum sub vacatione presenti sedis episcopalis facta, attendentes, quod quedam in ea reperiuntur, que merito reformatione indigent, ideo pro debito muneris et officiorum suorum, quibus ex privilegiis et iuribus ecclesiasticis et ut custodes bonorum episcopalium funguntur, eaque vel ex prima consuetudine vel contra libertates in gravamen et preiudicium bonorum et subditorum ecclesiasticorum sunt introducta et hactenus observata, in meliorem dispositionem, regimen ordinemque reducere volentes taliter decreverunt:

Et inprimis in oppido Laszkarszow civibus agros civiles sub episcopatu Rmi olim Adami Conarsky immediati episcopi per dnum Rosznowski ademptos restituerunt et restituere mandaverunt.

De villa Wola quandoquidem ad custodiam nocturnam in curia Laszkarszow coloni ex antiquo non tenebantur et non ita pridem ad eam adstringebantur, eandem submovendum et [non] deberi illos amplius pro eadem stringi declaraverunt.

In villis Prawda et Iemielnia viduis vel successoribus suspensorum ea, que modernus dnos regens seu illius factor utpote frumenta, pecora, pecudes, pecuniam et alia omnia et singula ad minimum post damnationem eorum acceperat, restituere sub pena arbitraria mandaverunt. Rationem autem habentes coloni Sziszka de villa Kobialky in casu et damnis per ipsum passis, eidem reliquum arende agrorum desertorum dimittendum decreverunt.

Quoniam autem multum subditi gravantur, dum plures dies ex medio manso quam tres laborare coguntur, omnino eosdem ad plures dies septimanatim non debere cogi pronuntiaverunt. Cum autem cervisiam braxare voluerint, ad solutionem et exactionem cauponorum preter ad mensuram ptisane non sunt astricti.

In villa Borek iniquam conditionem abolendo avenam censualem non debere exigi, nisi ad iustam, usitatam et communem mensuram iuxta antiquam consuetudinem declaraverunt.

Unicuique equum est iura et privilegia servari; quapropter advocatos in Grembkowo secundum privilegia eorum conservari mandaverunt.

In Zarnowka quoniam ex antiquo unam diem et non plures laborare hebdomadatim coloni domino solebant pro predio, ex consensu eorum et dum predio crebriores labores minus sunt necessarii, dies duos hebdomadatim eosdem laborare decreverunt. Custodia vero ab eis, nisi presente episcopo, prelato seu canonico ecclesie Poznan. vel in concursu militum exigetur.

A. 1576, Aprilis 16, in capitulo.

729. (Acta capit. XVI).. Dni vener. dnum Gabrielem Szadek canonicum iter Cracoviam promissum habentem ad ducendum munumentum Rmi olim dni Adami Conarsky epi Poznan. hic Poznaniam — deputaverunt et pecuniam artificii et pro ductoribus dare mandarunt.

730. (Ibidem).. Dni acceptis cum ea, qua decet, reverentia litteris iubilei ad informandum de illarum executione et collegium faciendum cum doctoribus

aliarum ecclesiarum dnos Kokalewsky, Powodowsky, Pomorsky, Szadek canonicos ex capitulo deputaverunt.

A. 1576, Aprilis 25, in capitulo.

731. (Acta capit. XVI).. Dni.. decreverunt dare literas licentie studendi in Italia vener. dno Zadorsky canonico Poznaniensi.

A. 1576, Maii 7, in capitulo.

732. (Acta capit. XVI). Postquam per ascensum ad villas Gora et Stheszewo Rdi dni Iohannis Kokalewsky et non acceptationem provisionis conditionalis dni Laurentii Modliszewsky villa Nyncowo vacavit Rdusque dnos Hieronimus Powodowsky sibi eandem iuxta residentiam et senium suum, quod deducebat, conferi in regimen et tenutam optaverit.. dni.. premittendo vota et communes tractatus, ex quibus orta est questio de residentia et observatione statutorum, de optione et collatione villarum prestimonialium editorum, cumque in neutram partem sententia ferri poterat, ante omnia diluendo questionem, utrum vetus vel novum statutum in provisione presenti ville predictae Nynkowo, stantibus motionibus in medio collegii dominorum deductis, observari debeat, ballotandum arbitrati sunt atque ballotando una cum predicto dno optante ex pluralitate calculorum ballotantium decreverunt omnino statutum novum, quo residentiam habere optanti laudatum est, in toto observari. Postea predictum dnum optantem pro residente habentes ex paritate calculorum ballotantium post additionem et gratificationem vocis dni presidentis villam eandem Nynkowo omni meliori modo predicto dno Hieronimo Powodowsky in tenutam et regimen contulerunt, prout conferunt presentibus.

A. 1576, Iunii 30, in capitulo generali.

733. (Acta capit. XVI).. Dni.. acceptis litteris S. R. Mtis domini sui clementissimi cum ea, qua decet, reverentia sub sigillo maioris cancellarie clausulariter missas et manu propria S. Mtis R. subscriptas eisdemque lectis et intellectis, quandoquidem S. R. Mtas de hominibus sacri ordinis, qui munus episcopale recte et idonee obire possent, suam Mtem R. certificari eosque nominare et declarare mandat.. unanimiter decreverunt R. Mti de huiusmodi dignis ad onus episcopale viris scripto notificare atque quatuor per vota publica et clara, quos ad officium episcopale dignos sentiebant, elegerunt, videlicet Rmum et Rdos dnos Petrum Dunin Wolsky R. P. cancellarium canonicum Poznan., [Hieronimum] Rozdrazewsky Plocensem et Wratislaviensem prepositum, Paulum Glogowsky canonicum Poznan. etc. et Iohannem Powodowsky prepositum et sedis presentis vacatione administratorem Poznan., quos litteris missilibus R. Mti notificare constituerunt et literas scribere dnos Hieronimum Powodowsky et Brzeszinsky (s) deputaverunt.

A. 1576, Iulii 4, in capitulo generali.

734. (Acta capit. XVI).. Dni.. dum dnos Pomorsky [a] procuracione fabrice sese excusavit, ad alterum fabricatorem, videlicet dnum Brzesinsky, dnum Slavinsky canonicum presentem et acceptantem elegerunt et addiderunt, et eisdem

in administratorem fabrice eiusdem Iohannem Baptistam Italum conducere hebdomadatim mandaverunt.

735. (Ibidem).. Dni prelati.. attendentes ex revisionibus paucos esse agros, quos cmethones pro usu suo colunt, minus esse necessariam locationem cmethonis Raisky dicti censes, eo ut alii non desertati melius habere possint, decreverunt agrum desertatum predictum Raisky inter cmethones possessionatos in eadem villa Bienkowo salvo censu annuo, quem idem cmethones solvere ex integro pro mensa debebunt, dividere, declarantes iam non teneri vener. dnum Laurentium Modliszewsky canonicum regentem eiusdem ville ad illius locationem, preterquam ad hos, qui sunt desertati, ut sint ex integro bene locati et possessionati septem, prout decernunt et declarant per presentes omni meliori modo.

A. 1576, Iulii 5, in capitulo generali.

736. (Acta capit. XVI).. Dni.. ex certis et legitimis et rationabilibus causis in medio collegii deductis literas ad S. R. Mtem iam scriptas avocarunt et nominatis duobus pro regendo episcopatu idoneis, videlicet dnis cancellario R. Polonie et Rosdraszewsky, eos R. Mti declarare litteris suis per dnos Powodowsky et Brzeszinsky scribendis decreverunt.

A. 1576, Iulii 16, in capitulo.

737. (Acta capit. XVI).. Dni.. ad petitionem Illris et magnifici.. dni Andree comitis a Gorka castellani Miedzirzeczensis etc. per vener. dnum Thomam Kolaczek prepositum Kurniczensem antiquum familiarem domus dominorum de Gorka post mutuos tractatus et votorum premissionem decreverunt et consensum suum tulerunt.. ut idem.. dnos comes a Gorka in capella seu sacello ecclesie cathedr. penes sacristiam versus Orientem in sinistra parte consistenti, in quo monumenta et corpora preavorum, avorum, patris et matris eorundem dnorum comitum posita et humata sunt, adorationem ceptam continuari mandaret, pavimentum novum, stallum longum amoveret et novum decentius et comprehensivum more tamen ecclesie catholice poneret, tectum novum et canalialia seu scilincidria(s) alias *renne* inter hoc idem sacellum et ecclesiam ac sacristiam decentius et melius amoveret et repararet, ita tamen, ne fenestre ecclesie sint obumbrate, prout decernunt et consentiunt..

A. 1576, Septembris 3, in capitulo.

738. (Acta capit. XVI).. Dni.. quandoquidem S. R. Mtas non admissis rationibus eorum, quas sue R. Mti litteris suis exposuerant, iterum literis suis eadem R. Mtas omnino sine mora tria millia flor. Rmo dno Petro Dunin Wolsky cancellario regni in mutuum transmitti, voluit habitis mutuis tractatibus capitulari congregatione ad hoc die presenti specialiter facta, quoniam bona episcopatus, ex quibus summa eadem petitur, in regimine Rdorum dnorum regentium habentur nullosque fructus et redditus ac pecuniam capitulum habeat, eo permoti, quod sua S. R. Mtas literis suis capitulo assecurationem promiserit, ex consilio communi omnium et assensu die hodierna specificatorum ad manus suas receperunt ab Rdis dnis regentibus clavium episcopatus eiusdem florenos

in moneta MDCCXXX ex proventibus clavium eiusdem episcopatus collectos, videlicet ab Rdis et vener. dnis Iohanne Powodowsky preposito, clavium Bukoviensis et Wielichoviensis regente flor. D, Laurentio Kiersky Poznan. clavis regente flor. CCC, ab Stanislao Kuninsky scholastico Pczewensi regente flor. CC, Erasmo Mylinsky Ciaszinensi regente CCCLXX, Laurentio Modliszewsky Solczensi regente LX, Mathia Walowsky Crobensi CC, Andrea Czaczky, canonicis Poznaniensibus, regente clavis Dolscensis flor. in moneta C.. promittentes eisdem dnis regentibus pro ea, quam a S. Mte R. assecurationem habent, simul apud Rmum dnum Epum futurum Poznan. effecturos, ut in rationibus eisdem et cuilibet illorum pecunia hec suscipiatur et ut de eadem quietentur et sint liberi omni meliori modo.

739. (Ibidem). Protestatio Rdi dni custodis hora vesperorum alias vigesima integri horologii — Coram me notario publico.. Rdus dnus Iohannes Piothrowsky custos Poznan. in curia residentie sue inherendo protestationi sue verbo et rationibus circa tractum ex loco et senio suo coram.. dnis prelati et canonicis ecclesie cathedr. Poznan. capitulariter congregatis facte, iuxta promissionem suam protestationem predictam de actu mittende pecunie Rmo dno cancellario ex bonis et redditibus episcopatus collecte in scripto produxit ad acta presentia inscribendam, cuius tenor.. sequitur..

Que post primas S. R. Mtis literas in negotio pecuniarum, de quibus sua Mtas pro Rdo dno Cancellario scripserat, dixi, ea nunc quoque protestando repetito et dico: nullam pecuniam nomine capituli dandam mittendamque ex eo, quia res est maximi exempli et ad futura incommoda viam demonstrans hoc presertim calamitoso tempore, quo immense cupiditates animos hominum obsederunt et ad inconvenientia petenda ac omni consilio, promotione, perorationibus, exemplorum allegationibus etc. extorquenda impellunt. Cui malo ecclesie illarumque persone plurimum obnoxie et exposite sunt. Item ultra hec, quia nulla pecunia habetur in manibus et potestate capituli neque capitulum nomine universitatis sue habet bona vacantia episcopatus aliqua, ex quibus colligeret pecuniam, sed omnia quidam dni ex capitularibus tanquam singuli possident, regunt, pecuniam colligunt ac penes se servant et detinent, nec amplius post divisionem et acceptationem huiusmodi bonorum auctoritati capitulari subsunt, neque etiam subesse volunt, maxime ratione proventuum, immo dicunt, allegant et contendunt neminem de iure et consuetudine posse neque etiam velle respondere de huiusmodi proventibus, nisi episcopo futuro; itaque quemadmodum prius sensi et censui, nunc idemque sentio et censeo mittendum nomine capituli ad S. R. Mtem ad excusandum capitulum et supplicandum, ut Mtas sua ex his et aliis, que ex mutuo capitulari consilio possint colligi, rationibus voluntatem suam et propositum mutare Rdoque dno Cancellario necessitatibus aliunde providere dignetur. Similiter rogandum Rdum dnum Cancellarium et monendum fraterne, ut ab hac pecunia absteineat alioque eam in loco potius querat, quam hoc nostro, unde illi sine incommodo ecclesie et capituli dari non possit; exponendumque pericula, que exhinc oriri poterint; cum eo exemplo ceteri quoque huiusmodi S. R. Mtis promotiones sibi advocare procul dubio curabunt etc., alias si hoc non successerit, ad exponendum Mti sue, penes quos et in quorum potestate sit, a quibus sit repetenda pecunia, et hoc non onerando capitulum incom-

II. ACTA CAPITULI WLADISLAVIENSIS.

A. 1519, Ianuarii 7, in capitulo generali.

767. (Acta capit. II).. Attendentes dni, quomodo statuta ipsorum capitularia communia tam in arengis, quam etiam essentialium narratione et continentia nimis sunt diffusa et perplexa, ita ut et legentibus fastidium et quandam intelligendi ambiguitatem inferant et ingerant, decreverunt in breviori forma ponere et conscribere, ab essentialibus tamen eorundem non recedendo, ad quod faciendum Rdum patrem venerabilesque dnos Alexandrum D. g. epum Margaritensem suffraganeum, Iacobum de Arczieschow decretorum doctorem et Felicem Rzechowski canonicum Wladislav. tunc presentes deputaverunt. Quiquidem dni deputati hoc ipsum onus grate susceperunt et subierunt et quilibet eorum suscepit et subiit. Et cum ipsa statuta sic ordinata et disposita fuerint, decreverunt in pergamento scribenda esse, petendumque Rmum.. dnum Mathiam D. g. modernum aut tunc pro tempore existentem Epum Wladislav., ut auctoritatem suam ordinariam et suum unacum eorundem dnorum sigillum ipsis statutis apponeret et appenderet.. et quod etiam publicorum notariorum scripturis et signis munirentur.

A. 1519, Ianuarii 11, in capitulo generali.

768. (Acta capit. II) Quoniam inter dnos prelatos et canonicos ecclesie huius Wladislav., villas mense communis capitularis in tenutas sive provisiones tenentes, frequens oboritur questio et ambiguitas, quantum videlicet in decimis, fructibus, censibus et quibuscunque aliis obventionibus annatim faciant tenute sive provisiones huiusmodi, decreverunt alias iuxta capituli generalis festi Assumptionis s. Marie prox. et immediate preteriti decretum omnes et singulos fructus, decimas, census et generaliter quascunque obventiones tenutarum sive provisionum huiusmodi per dnos regentes conscribendas esse, ita quod et laneos sive mansos, post quos decime proveniunt, tam in Spiritualium quam secularium sive militarium personarum villis necnon ipsarum decimarum valorem describerent hinc infra et festum Assumptionis s. Marie futurum, ita quod tum in capitulo dominos certificarent in premissis

769. (Ibidem) Habentes dni in memoria, quomodo dni Iohannes custos et Felix canonicus ecclesie Wladislav. germani de Naropna refectiones per totum tempus, quo cum Rmo dno Mathia D. g. Epo Wladislav. moderno in conventionem Cracoviensi in prox. transacta Quadragesima celebrata stabant¹⁾, receperunt, asserentes per totum illud tempus, se in facto ecclesie occasione decimarum in Pomerania conversari, decreverunt fraterne monendos, ut sic receptas restituerent, nec etenim verisimile est ipsos circa unicum hunc actum per tantum tempus fuisse versatos, alias extunc nichilominus ipsorum conscientias in premissis onerari, in quantum reddere nolint.

A. 1519, Ianuarii 13, in capitulo generali.

770. (Acta capit. II) Lecta publice per vener. dnum Iohannem Parznyowski prepositum Wladislav. modernum.. copia bulle Smi.. dni Leonis.. pape X moderni apud eandem Sedem apostol. per eundem dnum prepositum super tenendis villis mense communis capitularis necnon decimis et maldratis eiusdem per dnos prelatos et canonicos eo modo, prout et nunc tenent in provisiones sive tenutas, decreverunt apud eandem Sedem petendum reformandam esse in eis punctis, ubi ipsis dnis visum fuerit eadem reformatione indigere, et redimendum pecunia communi capitulari; dno Alexandro D. g. epo Margaritensi non consentiente, nisi prius reformatio ipsa per dnos revideatur, et dno Felice Rzechowski similiter contradicente nec consentiente ex eo, quia super huiusmodi provisionibus tenendis aut non tenendis questio inter dnos fuit mota et eius decisio in Rmum dnum Mathiam D. g. Epum Wladislav. est coniecta et devoluta, expectandumque ipsius dni Epi decisionem in premissis; dno Felice Naropiński canonico et cancellario curie episcopalis Wladislaviensis similiter contradicente expresse nec in aliquo consentiente..

A. 1519, Ianuarii 14, in capitulo generali.

771. (Acta capit. II) Inprimis, quia Rmus.. dnus Mathias D. g. Epus Wladislaviensis modernus negotium super questione inter dnos mota de provisionibus sive alias villis et maldratis et decimis in provisiones obtinendis, que mense communis capitularis existunt, decidenda, quam maiori deliberatione indigere asserebat, distulit ad prox. futurum generale capitulum festi Assumptionis s. Marie, si tunc sua Rma Ptas non fuerit reipublice et aliis negotiis legitimis occupata, alias extunc ad aliud quodcunque sequens tempus opportunum, et dni de capitulo similiter interim pro parte sua deliberabunt.

772. (Ibidem) Necessitate coram dnis magnifici dni Iohannis de Oporow castellani Brestensis et capitanei Cruschviciensis exposita tum propter incinerationem arcis Cruschviciensis tenute sue tum etiam propter expeditionem ad conventionem hanc generalem Piotrkowie in proximo celebrandam solutionem XXX flor. pecuniarum presentis rate testamenti olim dni Andree Oporowski Epi Wladislav. infra hinc et festum Pasche prox. faciendam continuaverunt, quos XXX flor. dnus Iohannes se ibidem obligavit soluturum sub ecclesiasticis censuris omnibus.

¹⁾ Cod. stantes.

A. 1519, Ianuarii 15, in capitulo generali.

773. (Acta capit. II) Statutum de villis, decimis et maldratis dnis optantibus in provisiones dandis, quod disponit in fine cuiuslibet capituli generalis festi Epiphanie Dni et non alias, dummodo vacaverint, distribuendas recensentes, intelligentes presens capitulum iam aliquantulum vergere ad conclusionem, moverunt questionem, an videlicet sint distribuende aut non distribuende. Visum igitur fuit dnis Iohanni Parzniowski preposito, Nicolao Koszcielecwski decano, Iohanni Chleviczki scholastico, Nicolao Labiski archidiacono Pomeranie, Iohanni Biezdrowski, Iacobo de Arczieschow, Felici Rzechowski, Iohanni Sathkowski, Iohanni Parznyowski iuniori et Iohanni Piethuch, quod distribuarentur, ne ex vacatione earundem aliqualis destructio in eis fieret. E converso dnis Alexandro D. g. epo Margaritensi suffraganeo, Stanislao de Lipowicz, Stephano Lochowski et Felici Naropiński cancellario curie episcopalis visum fuit, quod non distribuarentur, sed quod sic manerent in manibus procuratorum usque ad decisionem Rmi dni Epi in premissis fiendam. Ubi etiam tunc memoratus dnus Felix cancellarius suo et dni Iohannis Naropiński custodis Wladislav., a quo se dixit mandatum habere, nominibus protestatus est sollemniter se nullomodo velle consentire in distributionem provisionum huiusmodi presertim propter provisionem Swyanthniki, que est fundus custodie prenominati dni Iohannis custodis.

A. 1519, Ianuarii 17, in capitulo generali.

774. (Acta capit. II) Et quoniam Rmus.. dnus Mathias D. g. epus Wladislav. modernus propter meliorem deliberationem informationemque super decidenda questione de villis, decimis et maldratis mense capitularis communis, quas certi dnorum et prelatorum et canonicorum obtinent in provisiones, inter dnos capitulariter mota ad prox. futurum capitulum generale festi Assumptionis s. Marie, si tunc sua Ptas Rma reipublice et aliis negotiis legitimis non fuerit occupata, alias extunc ad aliud sequens tempus opportunum continuari voluit iuxta et secundum actum festi Assumptionis s. Marie et capituli eiusdem prox. et immediate preteriti, quem voluit in suo robore per omnia conservari et conservavit permisitque dnis prelati et canonici iuxta ipsorum senium pro hac vice de huiusmodi provisionibus vacantibus optionem, sub tali tamen conditione, quod tunc pro immediate futuro sequenti capitulo festi Assumptionis s. Marie, seu alias quando tunc sua Rma Ptas super eadem questione inter dnos mota opportunum tempus nacta fuerit, decideret et sententiabit, decisionem et sententiam sue Rme Ptis firmiter per omnia stare et obedire, nec ab eisdem provocare seu alias super declinandis eisdem aliqua beneficia iuris querere compromitterent et pollicerentur. Et dni presentes sue Rme Ptis decisionem et sententiam quilibet eorum tantum pro persona sua firmiter standum esse decreverunt et compromiserunt, dno Iohanne Parzniowski preposito non promittente pro persona sua, dno Alexandro epo Margaritensi suffraganeo similiter compromittente, si et in quantum decisio et sententia huiusmodi fierent, prout de iure; et nichilominus attendentes dni negotium ipsum omnes tangere, etiam et illos, qui a presenti capitulo sunt absentes in curiaque Romana et alibi consistunt, attendentes etiam, quia quod omnes tangit, ab omnibus debeat approbari, citationem contra eos-

dem dnos absentes ad valvas ecclesie huius Wladislav. ad premissa omnia et singula fieri videndum et audiendum decreverunt fore dandam et premittendam.

A. 1519, Ianuarii 18, in capitulo generali.

775. (Acta capit. II). Perpendentes dni prelati et canonici ecclesiam hanc Wladislav. in nonnullis eiusdem locis tam in muris parietum, quam etiam in tecto non modica indigere reparacione, decreverunt eque cum Rmo... dno Mathia D. g. epo Wladislav. pro reparacione eiusdem ac ad ecclesie eiusdem alias necessitates, que fabricam concernunt, certam pecunie summam componere, ita quod ipse Rmus dnus Epus duas et ipsi domini terciam partes huiusmodi fabricae componant, dicendumque etiam erit eidem Rmo dno Epo, ut apparatus ecclesie mandaret reformari, puta quia de cappis et ornatis margarite et alia clenodia incipiunt decidere.

A. 1519, Ianuarii 19, in capitulo generali.

776. (Acta capit. II) Animadvertentes dni, quomodo res sive apparatus ecclesie... preciosiores minus bono ordine conservantur... decreverunt duos dnorum prelatorum aut canonicorum aut alterum ex eisdem in thesaurarios ecclesie et rerum predictarum ad nutum ammovibilem e medio sui deligendos, qui res huiusmodi tam in auro, argento, margaritis, clenodiis lapidibusque pretiosioribus et ornamentis quibuscunque ipsas uterque eorum conscribentes et registrum conscriptorum ad recipiendum in aliquo scrinio tuto et ipsarum rerum capaci duabus seris, a quibus quilibet eorum speciales claves habeat, conservent ac custodiant in thesauro ecclesie Wladislav. predictae; dum vero officium huiusmodi ipsis seu ipsorum alteri fieret recusatum seu ipsum sponte deposuerit sive deposuerint, extunc de rebus huiusmodi sibi creditis coram dnis... facient... rationem, registraque cum clavibus ponent thesaurariis tandem de novo eligendis iuxta dnorum arbitrium consignanda.

777. (Ibidem) Quoniam vener. dnus Iohannes Piethuch canonicus Wladislav. coram dnis... allegavit se velle iturum ad studium generale Bononiense causa scientie capessende, quare petivit a dnis sibi salarium annuatim decerni dari, alias secundum statutum; et dni attendentes tenorem statuti... decreverunt ei dandas IX marcas communes ultra corpus.

778. (Ibidem) Non latet dnos, quomodo Srmus dnus Sigismundus D. g. rex Polonie etc. cum omnibus dnis tam spiritualibus quam secularibus consiliariis regni sui constituerit, ut omnes et singuli cmethones omnium villarum regni dominis suis quibuscunque unum diem septimanatim laborarent laborem, quem dni eisdem mandaverint, et iniunxerit penamque eadem Srtas contra secus facientes dnos eidem constitutioni apposuerit, decreverunt, ut amodo et deinceps omnes et singuli cmethones villarum dnorum ipsorum unum dictum diem dnis regentibus hebdomadatim laborent et ad laborandum sint astricti nulla excepcione suffragante.

A. 1519, Ianuarii 20, in capitulo generali.

779. (Acta capit. II) Certis respectibus, quos ad scholam Wladislav. et eius regimen... dni... habent... permoti... in presentia vener. dni Iohannis

Chleviczski scholastici Wladislav., ad quem ratione sue prelature presentacio rectoris pro schola Wladislav. ydonei pertinet... dnum Franciscum de Orlov studii Cracov. artium liberalium magistrum a festo s. Petri apost. proxime... futuro a regimine prenominate schole Wladislav. decreverunt ammovendum esse ibidemque unacum memorato dno Iohanne scholastico petierunt vener. dnum Iacobum de Arczieschow decretorum doctorem canonicum Wladislav. nunc euntem Cracoviam, ut ibidem operam navaret, quod bonus magister in scientia, moribus et exemplaris ordinaretur, qui etiam baccalarium in artibus pro locato et iuvenum eruditione et cantorem bonum de voce et cantus peritia alias pro choro ecclesie Wladislav. bene ydoneum in salariis ipsorum ex antiquo constitutis semper tenent; quod se facturum obtulit.

780. (Ibidem) Erranti tam in diurnalium quam nocturnalium horarum signatione horologio in turri circa ecclesiam Wladislav. sito, ut ob eius multiplicem fallaciam et errorem¹⁾ aliquando cultus divinus precipitetur, aliquando nimis remoretur, sit necesse, dni providere cupientes provide Tiburtio serifabro nunc Wladislavie commoranti, qui ipsum horologium secundum veram horarum successionem dirigeret et ipsius corporis seu alias volubiliu minores rupturas seu fracturas etiam dum per eum id steterit etiam magnas reformaret et ad pristinum motum reduceret seu dummodo ipsorum per se capax non fieret, per alium id fieri suo sumptu ordinaret, ratione salarii annalis ab omnibus et singulis premissis eidem decreverunt dandum III marcas Cuiavienses, qui sub huiusmodi salario onus hoc ipsum super se acceptavit.

A. 1519, Augusti 16, in capitulo generali.

781. (Acta capit. II) Non ignorantes dni... S. R. Mtem cum baronibus et consiliariis tam spiritualibus quam etiam secularibus regni sui laudasse generaliter et constituisse ac in statutum publicum redeigisse et promulgasse, quod kmethones et incole quarumcunque villarum tam regalium, spiritualium et secularium diem unum in septimana qualemcunque laborem dominis suis laborare teneantur et sint adstricti, decreverunt et mandaverunt hominibus de Karsko et Cobilnicza dno regenti unum diem integrum in septimana laborare.

A. 1519, Augusti 17, in capitulo generali.

782. (Acta capit. II) Nec sine fastidio dni prolixitatem inutilem statutorum ipsorum communium capitularium ducentes et habentes, quum non modicam temporis utilioris eorundem lectione occupent partem, volentes ea ipsa statuta saltem in ipsorum essentialibus in breviori forma ponere et ipsa ad eam reducere, decreverunt et deputaverunt in reductionem huiusmodi statutorum dnos Alexandrum D. g. epum Margaritensem suffraganeum et Stanislaum de Strzelcze canonicum sacrorum canonum doctores, quatinus statuta ipsa quanto cicius possent in formam, ut premittitur, reducerent brevioribus essentialibus ipsorum nullatenus ommissis, alias iuxta decretum et dispositionem capituli generalis festi Epiphanie Dni prox. preteriti; qui onus huiusmodi ipsis iniunctum susceperunt etc.

¹⁾ Cod. errorum.

783. (Ibidem) Consuetudine antiqua in hac civitate Wladislav. fuit tentum atque observatum, ut in foro septimanali calcei undecunque advecti libere venderentur, que consuetudo per fraternitatem sutorum modernam est penitus sumnota et abolita et ideo calceorum aut caristia aut inopia introducta; volentes dni huiusmodi desuetudini obviari deputaverunt ad reformationem in premissis fiendam dnos Iohannem Parzniowski et Stephanum Lochowski eisdem iniungentes, ut vocatis senioribus sutorum fraternitatis Wladislav. ipsis instituerent valorem calceorum vendendorum, quem nullatenus transgrederentur, alias extunc fraternitas hec ipsis summovenda erit et libera venditio huiusmodi calceorum promulganda et proclamanda iuxta antiquam consuetudinem.

A. 1519, Augusti 18, in capitulo generali.

784. (Acta capit. II) Solitudinem huius loci, quem hic incolunt, dni attendentes, tum etiam quia ex eis ut in plurimum multos contingit infirmari et ad eorum sublevamen sive consultationem medicus non potest haberi, dno Erasmo de Lublyn artis medicine doctori, phisico dni Mathie epi Wladislav. moderni, decreverunt pro salario diurnali singulis diebus, quibus circa ecclesiam hanc Wladislav. residebit personaliter vel fuerit in negotio fratris infirmi intra diocesim tamen Wladislav. existentis et non alias eidem per II gr. Polon. et I panem bullarum quantitatis bulle integre septimanatim fore dandum per procuratores tunc existentes.

A. 1519, Augusti 19, in capitulo generali.

785. (Acta capit. II) Plerumque evenit, ut cum aliquem sive propter intemperamentum sive ex nature vitio aliqua egritudo invadit, ea contagione sua, nisi bene caveatur et provideatur, in alium quempiam serpat et simili turpitudine sive imbecillitate afficiat. Timentes dni, ne aliquorum sacerdotum circa eandem ecclesiam morantium, qui diversis morbis pronunc laborare videntur, contrahant contagionem, ordinaverunt et decreverunt, ne a modo et deinceps vicecustos ecclesie huius Wladislav. pro tempore existens alicui sacerdotum ipsorum apparatus dnorum ad celebrandum tradat.

A. 1519, Augusti 25, in capitulo.

786. Acta capit. II).. Dni.. attendentes, quomodo iuvenes alias scholares parvi, qui nondum sunt pro cantu et choro valentes, infra summe misse solennia murmuraciones et insolentias exercent, ut vix per senioresem possunt cohiberi et ita non modicas et celebranti et audientibus divina faciunt et generant displicencias, tum etiam in studio suorum puerilium negliguntur, ordinaverunt dni, ut amplius presertim ferialibus diebus infra missarum solennia non sint preter dies a populo celebres et processiones etiam et in vespers, sed quod tunc in scholis ipsos baccalarius aut aliquis sociorum senior per rectorem deputatus informaret.

A. 1519, Septembris 30, in capitulo.

787. (Acta capit. II) Quia etiam vener. dni Iohannes custos et Felix cancellarius episcopalis Naropiensci [postulaverunt] refectiones per tempus, quo in

conventionem in Colo nunc prox. celebrata cum Rmo.. dno Mathia D. g. Epo Wladislav. moderno steterunt et qui se licentiam ad eundem a dominis capitulo habere dixerunt et allegaverunt, dni capitulum attendentes ipsos illuc non fuisse deputatos, cum nulla ipsius dni Epi aut ecclesie sue vel capituli causa tractabatur, interpretationem statuti in et super talibus disponentis ad futurum generale capitulum.. prorogaverunt..

A. 1519, Octobris 14, in capitulo.

788. (Acta capit. II).. Dni.. tractatu mutuo habito.. quod Rmus dnus Epus Wladislav. predictus occasione predicti et immediate suprascripti actus in facto dnorum Naropinsci facti eosdem coram se in arcem Wladislav. accersivit ad ipsorum dnorum Naropinsci, uti presumitur, suggestionem et instinctum, deputaverunt e medio sui dnos Iohannem Parzniowski prepositum et Iohannem Biezdrowski canonicum ad respondendum ipsi dno Epo et petendum, quod conservaret actum per dnos mature et deliberate factum et dicere(s), quod sua Rma Dnatio gracie hanc responsionem reciperet, quia non licet dnis in capitulo hoc septimanali aliquam facere perpetuam ordinationem, presertim cum statutum ipsum non sic, ut illud dni Naropiensci intelligunt et interpretantur, fuit in observatione et propter cavendam sequelam in futurum, ne videlicet alii cum detrimento capituli id expostulent.

789. (Ibidem).. Dni.. attendentes et in recenti memoria habentes, quomodo in prox. transacto capitulo dnus Iohannes Naropinski custos ecclesie Wladislav., audito decreto dnorum, quod videlicet memorati dni petitioni dnorum eiusdem Iohannis custodis et Felicis canonici Naropiensci, qua presentiam alias refectiones per tempus et dies, quibus in conventionem in Colo nunc celebrata cum Rmo dno Mathia Epo Wladislav. steterunt, sibi dari exposcebant, quod videlicet negotium ipsum totum ad futurum capitulum generale.. continuabant propter sequelam in futurum cavendam, hoc vel eis in effectu similia dixit verba: »Utinam interficerer, si alicui vestrum in perpetuum amicus fuero et si in aliqua necessitate vestra inserviam« revolventes etiam statuta capituli sui et provincialia, quid in talibus disponunt et penam ibi appositam et quod premissa indigerent bona deliberatione, continuaverunt hunc actum et [decreverunt] super premissis tractare ad futuram f. V-tam..

A. 1519, Octobris 20, in capitulo.

790. (Acta capit. II).. Dni.. revolventes actum occasione excessus dni Iohannis Naropinski custodis Wladislav. in capitulum facti ultimo capitulariter factum, timentes penam suspensionis ab ingressu ecclesie in statuto provinciali contentam.. si infra XV dies a die commissi delicti ad correctionem ipsius dni custodis non procederent, attendentes etiam ipsum nunc abesse a loco et civitate Wladislav., ne contra absentem aliquid precipitantius facerent, concluderunt.. sententiam in premissis diffinitivam prox. futura V-ta feria contra eundem promulgandam, exequutionem tamen eiusdem usque ad ipsius adventum suspendendam, ubi tunc eidem statutum provinciale ad legendum ostendent penasque ibidem.. contentas monstrabant..

A. 1519, Octobris 27, in capitulo.

791. (Acta capit. II).. Dni.. attendentes.. verba dni Iohannis Naro-
pienski.. que in medio dnorum.. protulit.. ut et tamquam iniuriosa.. et in
levitatem ipsorum irreverenter prolata, timentes etiam penam statuti provincialis
de iurgiosis et litigijs ac probrosis fratribus institutam incidere.. huiusmodi
verba.. ad animum.. revocaverunt decreveruntque ipsum dnum Iohannem custo-
dem tunc, cum primum.. ad ecclesiam venerit, per dnos.. ab ingressu capituli et
perceptione refectionum per unum quartale anni suspendendum propterea fore.

A. 1519, Octobris 31, in capitulo.

792. (Acta capit. II).. Dni.. petitione et humiliatione.. dni Iohannis cu-
stodis permoti a declaratione eundem¹⁾ incidisse.. penam statuti provincialis
supersederunt, iniungentes rigide eidem, ut in posterum moderatius et honestius
se erga dnos capitulum fratres suos gerat, quia alias non adeo facile ut nunc
sibi in posterum invenient, sicque eidem omnem noxam dimiserunt.

793. (Ibidem) Non sine gravi damno mense eorum communis capitularis
Wladislav. dni perpendentes stipendiatos per Srmum.. dnum Sigismundum
D. g. Polonie Regem etc. contra Illustrem principem dnum Albertum ordinis
Theutonicorum s. Marie Iherosolim. dnorum de Prussia magistrum generalem
advocatos et congestos in et super bonis ipsorum hic in Cuiavia persistere et
iacere, qui immaniter homines ipsorum depredantur, deputaverunt prenomi-
natum dnum Iohannem Naropienski.. eundem Thoruniam ad S. Mtem R. et peten-
dum, ut sua Mtas homines sive stipendiatos huiusmodi de dictis eorum bonis
reduci et amoveri faciat, ne ulterius damna hominibus ipsorum inferant.

A. 1519, Decembris 15, in capitulo.

794. (Acta capit. II) Preterea timentes dni, quia multi kmethones et in-
cole villarum et bonorum ipsorum propter insecuritatem et damna vitanda in
posterum, que ipsis a stipendiariis modo sunt illata, hoc siquidem malefi-
cum genus nisi de bonis ecclesie novit suam saccare ingluviem, in bona nobi-
lium se transferent et illic confugient, prout iam aliqui eorum, ut domini sunt
edocti, agros sub nobilibus susceperunt, ordinaverunt et decreverunt unanimiter
petendam S. Mtem R., ut daret suas patentes litteras ad capitaneos locorum,
ut tandem homines huiusmodi perfugos sine iuris strepitu et figura iudicii po-
scentibus dominis dari mandarent.

A. 1520, Ianuarii 9, in capitulo generali.

795. (Acta capit. II) Ordinatio super kmethones, ut laborent unum
diem in septimana et quod census eis diminuatur:

Attendentes.. dni commune laudum sive statutum regni Polo-
nie esse factum, quod kmethones sive incole villarum tam spiritualium quam
secularium dnorum unum diem in septimana dominis suis laborare qualem-
cunque laborem teneantur, quod tandem in presenti conventionem Thoru-

¹⁾ Cod. eiusdem.

nensi dicitur esse innovatum, volentes etiam decretum suum in capitulo ge-
nerali festi Assumptionis s. Marie factum in suo esse conservare, decreverunt
et mandaverunt dnis regentibus villarum, ut quilibet ipsorum in villis sive tenutis
suis huiusmodi diem laborare mandarent, et ubi predia non sunt vel ubi labor
non fuerit necessarius, quod census eis adaugeretur in aliquanta summa. Verum-
tamen dnos regens visa presenti kmethonum destructione per expe-
ditionem bellicam et stipendiatos Prussiam euntes, consideratis
hominum damnis gratiose cum eis procedet, etiam quia in medio dnorum mo-
tum fuit, quod sunt certe ville capituli, quarum incolas vicini nobiles in tantum
molestant, quod eisdem annuatim multos dies laborare sibi compellunt,
iniunxerunt dnis regentibus, ut huiusmodi subditos suos mediante iure defendant,
alias iuxta statutum, si sit, quod tantum VI sulcos ad hiemalia, VI ad estivalia et
VI *na ugor* eisdem nobilibus, sine quibus esse non possunt, arent.

796. (Ibidem) Et quoniam Rmus.. dnos Mathias D. g. Epus Wladislav.
modernus nunc circa R. Mtem in negotiis Reipublice Thorunie manens..
dnos.. per litteras suas per dnum Erasmum de Lublin artis medicine doctorem
suum phisicum monuit et hortatus fuit, ut dni ipsi iuxta equitatem et iustitiam
super provisionibus tenendis aut non tenendis questionem dudum inter se mo-
tam finirent.. alias extunc ad futurum generale capitulum.. alias ad decisionem
sue Rme Ptis faciendam differrent et continuarent, quiquidem dni attenta dispa-
ritate votorum suorum inter se in premissis, hoc ipsum totum negotium ad tem-
pus quod supra videlicet ad capitulum festi Assumptionis s. Marie.. cum ipsius
toto processu.. prorogaverunt.

797. (Ibidem) Continebatur preterea in ipsius Rmi dni Epi litteris, quod
dni.. in mutuacionem pecunie contributionis universalis clericorum,
que apud dnos depositarios Cracovie existit, S. Mti R. pro presenti sua necessi-
tate fiendam consentient. Dni ipsi, quantum in eis fuit, consenserunt, ita tamen
si et in quantum superiores ecclesie et eorum capitula consentirent, cum
quibus dicti dni se semper consueverunt conformare.

A. 1520, Ianuarii 10, in capitulo generali.

798. (Acta capit. II) Diuturnam dni habentes experientiam, quia dum et
quando aliqua in capitulis generalibus pro ipsorum et ecclesie huius utilitate
necessaria concluderint et ordinaverint, que tamen ob non exequutionem eorun-
dem principaliter fiendam pretereuntur silencio non sine magno capituli ipsius
discrimine, decreverunt.. ut amodo et deinceps procuratores capituli.. genera-
les statim capitulo concluso omnia capituli ipsius decreta habeant in manuali
et pre oculis et ea quanto melius et quantocius exequantur ac ad effectum de-
ducant iuxta informationem dnorum in septimanali capitulo presidentium.

A. 1520, Ianuarii 11, in capitulo generali.

799. (Acta capit. II) Laudabilem consuetudinem aliarum ecclesiarum et
precipue sancte primarie et metropolitane Gnezn. ecclesie.. dni.. hanc esse
attendentes, quod capitula generalia earundem ecclesiarum quo ad con-
clusionem magnorum et perpetuorum negotiorum non amplius quam integra
septimana durant et continuantur, sicque dni eisdem capitulis interessentes marca

pecuniarum Polonicali ratione huiusmodi interessentie gaudere debeant, que eisdem in octo partes alias per VI gr. dividatur, singulis diebus septimane huiusmodi per eos tollendos, decreverunt dni... ac perpetuo... observandum in ecclesia hac Wladislav. statuerunt. Et quicumque dnorum ante octavum diem recedere voluerit aut ex necessitate aut quacunque alia de causa, habita tamen licentia dnorum capituli, tantum de marca predicta recipiet, quot dies perseveraverit sub duratione capituli.

800. (Ibidem) Quoniam S. Mtas R. mandavit per suas patentes litteras dnis capitaneis locorum, ut recipiant iuramenta ab incolis villarum tam spiritualium quam secularium dnorum intra districtus sive territoria sua commorantium super damnis sibi per stipendiarios nunc Prussiam euntes illatis, que damna unacum nominibus et cognominibus ea inferentium debebunt in registra conscribere et sigillis suis sigillare, tandem ipsi R. Mti offerenda, ut de stipendio ipsorum damnificatorum tantum defalcetur, quantum ipsi fecerunt damnum, decreverunt, ut quilibet dominorum villas et bona regentium cum hominibus villarum suarum ad huiusmodi capitaneos vadat vel familiarem suum idoneum aut notarium mittat.

A. 1520, Ianuarii 19, in capitulo.

801. (Acta capit. II) Timentes dni ob negligentiam et defectum non solutionis fertorum de quolibet manso bonorum quorumcunque tam spiritualium quam etiam secularium constitutorum ipsis et bonis ipsorum per R. Mtem et consiliarios suos solvi indictorum periculum imminere, decreverunt unanimi eorum consensu, ut huiusmodi fertones de pecunia fabrice ecclesie quantocius solvantur, que pecunia fabrice unde iterum debeat resarciri et reponi, negotium ipsum ad futurum capitulum generale... distulerunt...

A. 1520, Augusti 16, in capitulo generali.

802. (Acta capit. II) Destructionem etiam kmethonum et incolarum suorum ville prestimonialis Sykorowo tenute dni Gabrielis Parzniowski archidiaconi Wladislav. per stipendiatos in Prussiam euntes in anno preterito factam attendentes, timentes, ne propterea villa huiusmodi in extremam redigeretur desertacionem, volentes homines eiusdem utcunque in futurum conservare, ipsis in tertia parte census anni preteriti gratiam fecerunt et ipsam eisdem dimiserunt.

A. 1520, Augusti 17, in capitulo generali.

803. (Acta capit. II) Non minus etiam solliciti dni, quomodo magna discrepantia inter ecclesiam et totum clerum diocesis Wladislav. in dicendis horis canonicis oboritur eo, quia breviarium non secundum veram et diutius tentam rubricam eiusdem ecclesie Wladislav. est confectum, decreverunt petendum Rmum... dnum Mathiam D. g. Epum Wladislav. modernum, ut exponat tres viros ecclesiasticos et bene idoneos ac gnaros rubrice ecclesie predictae Wladislav., qui huiusmodi breviarium secundum veram rubricam ecclesie Wladislav. mature conficiant, et dum fecerint per unam septimanam, quod in capitulo se-

ptimantali dnis ostendant, ut si quid addendum aut amputandum esset, reformetur quodque fieret rubrica communis secundum quam totus clerus eiusdem diocesis sese regat et de transpositione festorum infra hebdomadam sanctam occurrentium quod Gneznensis rubrica teneretur in toto etc.

A. 1520, Augusti 21, in capitulo generali.

804. (Acta capit. II) Animo revolventes dni, quomodo ingruente reipublice arduissimis negotiis tum etiam oppressione cleri noviter adinventum nec tali forte unquam audita Rmus... dnus Iohannes D. g. archiepus Gnezn. legatus natus et primas cum aliis dnis episcopis provincie sue, ut his novis tempestive occurreret, sinodum provincialem Piotrkowie celebrandam Lancicie instituit, ad quam dni e medio sui deputaverunt dnos Iohannem Parzniowski prepositum et Felicem Naropienski canonicum et cancellarium curie episcopalis Wladislav., qui onus acceptaverunt et dni ipsis mandatum dari fecerunt.

A. 1520, Augusti 22, in capitulo generali.

805. (Acta capit. II)... Rmus... dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. habendo in memoria compromissum dnorum occasione villarum, provisionum, decimarum, maldratarum et censuum mense communis capitularis in suam Ptem per dnos factum, an videlicet eo modo, prout nunc teneri et regi debeant aut non, sentiens se nunc multis negotiis Reipublice fuisse occupatum remque sive negotium ipsum magna et bona indigere deliberatione admonuit ipsos dnos, ut ipsi inter se bonum modum querant fraterne, quomodo videlicet commodius et utilius dicte provisiones debeant regi et gubernari, alias exnunc terminum ad idem faciendum cum ipsis dnis ad immediate sequens capitulum generale... continuavit; dno Iohanne Parzniowski preposito Wladislav. prioribus protestationibus suis in premissis inherente etc.

A. 1520, Decembris 29, in capitulo.

806. (Acta capit. II)... Dni... attendentes destructionem bonorum suorum capitularium tum per stipendiatos in anno preterito Prussiam euntes tum in anno presenti per nobilitatem ad expeditionem bellicam contra Alemanos Bidgostiam euntem factam, tum etiam quia adhuc et nunc nedum stipendiati sed et curienses R. Mtis damna in bonis ipsorum dnorum non modica inferunt, decreverunt mittendum ad R. Mtem hic in oppido Brestensi nunc consistentem vener. dnos Iohannem Parzniowski prepositum, Iohannem Naropienski custodem, Iohannem Biesdrowski et Stephanum Lochowski prelatos et canonicos ecclesie Wladislav. memorate, ut exponant coram R. Mte de damnis sibi quo supra modo illatis et de istis etiam, que et nunc adhuc inferuntur, ut ea reformari gratiose mandaret; et de curiensibus ut eisdem mandet, ne huiusmodi damna amplius inferant, sed ut vivant suis stipendiis, qui onus acceperunt.

A. 1521, Ianuarii 7, in capitulo generali.

807. (Acta capit. II) Decoro ecclesie ac commoditati clericorum ac pauperum circa hanc ecclesiam Wladislav. tanquam in loco invio et deserto con-

stitutam degentium inprimis dni consulere cupientes, ut tenentur, videntes hoc ante omnia, quomodo Rmus.. dnus Mathias D. g. epus modernus aut forte iuramenti sui in sublimatione ipsius ad hanc ecclesiam Wladislav. per eum prestiti memor non existit, ut ecclesiam hanc suam unacum oppido eidem contiguo iuxta pristinam consuetudinem et in libertate antiqua conservaret, unde non modice oppressiones cleri et pauperum circa hanc ipsam ecclesiam degentium et commorantium in victualibus presertim emergunt et in facto eveniunt, decreverunt loqui cum eodem Rmo dno Epo, ut talem faciat ordinationem, ne huiusmodi oppressiones committantur, et maxime in eo, quia sua Rma Ptas dudum dnis ipsis promiserat, quod huiusmodi foralia saltem a carnibus et ex hominibus dnorum capituli, que hic ad liberum forum adducunt, non exigantur et extorqueantur in arcem, inhibere factoribus suis, quod tamen non est factum ob absentiam sue Ptis.

808. (Ibidem) Congrue preterea memorantes dni, quomodo ob indebitam et satis dispendiosam editionem breviarii dicendarum horarum canonicarum, quod non secundum veram rubricam ecclesie huius Wladislav. noscitur esse confectum, non modici surgunt errores, quia videlicet ecclesia hec aliter tenet, quam tota diocesis, que breviarii huiusmodi rubricam intuetur, que se cum matrici ecclesia secundum ius commune deberet conformare, decreverunt loquendum cum prenominato Rmo dno Epo, ut exponat aliquos bonos viros ecclesiasticos, qui rubricam huiusmodi perpetuo duraturam conficiant et de transpositione festorum, que secundum quantitatem intervalli in locis incompetentibus occurrunt, quod rubrica Gneznensis in talibus legitime facta per omnia observetur et quod amplius totus clerus cum matrice ecclesia se conformet.

A. 1521, Ianuarii 8, in capitulo generali.

809. (Acta capit. II) Permoniti.. dni processibus et litteris Rmi.. dni Iohannis D. g. archiepi Gnezn. legati nati et primatis.. super presentia synodi provincialis.. pro festo Conversionis s. Pauli apost. celebrande per dnos capitulum sive eorum.. procuratores.. exhibenda personali.. deputaverunt e medio sui.. in suos.. procuratores nuntiosque.. in forma plenissima iuris etiam cum clausulis specialibus maxime statum ac libertatem ecclesiasticam et totius eiusdem provincie cleri concernentibus presertim super denegatione cuiusdam nove et insolite datie in et super beneficiis clericorum ea in titulum obtinentium inequaliter et quodam insolito more taxate attempta eorundem tum per stipendiatos quam etiam expeditionem bellicam contra magistrum Prussie generalem et quendam exercitum Almanum in anno prox. transacto factam destructionem; iniungentes dictis suis procuratoribus, ut firmiter starent, ne hec taxatio in esse suo procederet, etiam si ecclesie alie consenserint, saltem cum earundem una maiori tamen stando et generaliter ad omnia, que requirunt bonum, honestum et utile ecclesiarum ac totius cleri provincie predictae et in quantum constitutio aliqua non contineat enormem ecclesiarum lesionem nec contrarium quid sacris canonibus contineat, videlicet vener. dnos Iohannem Chleviczki scholasticum et Iohannem Naropienski custodem Wladislav. presentes et onus huiusmodi in se sponte assumentes, quibus provisionem iuxta statutum dari mandaverunt.

A. 1521, Ianuarii 9, in capitulo generali.

810. (Acta capit. II) Non inscii dni.. existentes, quomodo reipublice totius regni Polonie exigente necessitate Srmus.. dnus Sigismundus D. g. rex Polonie modernus cum dnis consiliariis regni constituit et ordinavit, ut omnes tam spirituales quam etiam seculares dni bona temporalia sicut villas et huiusmodi obtinentes a singulis ipsarum villarum mansis et laneis per unum fertonem Polonicum infra certum tempus iam designatum solvant pro predictae Reipublice subsidio et in quantum solvere recusaverint, seu alias neglexerint, magnas penas est interminatus, huiusmodi fertones de pecunia olim dni Nicolai Epi Chelmen-sis pro fabrica turris huius ecclesie legata testamentaliter, timentes in mora periculum, solvi mandarunt et solverunt, advertentes nichilominus, quomodo quidam dnorum ipsorum villas, aliqui decimas. nonnulli vero eorum maldratas in provisiones tenent, decreverunt.. ut dni huiusmodi villas, decimas et maldratas tenentes inter se equationem facientes ipsam pecuniam sic expositam reponant, et ut decretum ipsum vim suam tanto celerius consequi possit, deputaverunt e medio sui dnos, videlicet Iohannem Parsniowski prepositum, Alexandrum suffraganeum, Stanislaum de Lippowicz et Stephanum Lochowski officialem, qui hinc infra et duas septimanas equationem facientes dnis ipsis premissa tenentibus solvere mandent et in defectu solutionis ipsos censuris ecclesiasticis subiciant et eos excommunicent.

A. 1521, Ianuarii 10, in capitulo generali.

811. (Acta capit. II) Tociens pulsatus Rmus.. dnus Mathias D. g. epus Wladislav. modernus petitionibus honestis dnorum capituli sui, ne foralia a rebus venalibus victualibus in arcem recipi mandaret propter nimiam cleri et pauperum hic circa ecclesiam manentium oppressionem, cui petitioni memoratus dnus Epus acquiescens promisit se prohibiturum, ne foralia a carnibus per homines dnorum capituli venumdandum adductis quomodolibet amplius capiantur. Et id se demandaturum suis factoribus dominus pollicitus est etc.

812. (Ibidem) Consuetudinem hanc passim fere esse dni non immerito pensantes, quomodo videlicet in singulis oppidis procul et deprope hic adiacentibus vasa cerevisie et similiter cantari mensurales, quanti debeant vendi, singulis annis visa crescentia vel decrescentia frugum instituuntur, ne populus quomodolibet depactationibus illicitis damnificetur, petierunt dni, quatinus Rmus dnus Epus.. hic etiam Wladislavie similiter fieri mandaret, quod se similiter promisit facturum. Et ad huiusmodi rei exequutionem exposuit dnos Iohannem Parzniowski prepositum et Stephanum Lochowski canonicum Wladislav. unacum capitaneo castri pro tempore, qui civibus hoc observari firmiter sub pena mandaret etc.

813. (Ibidem) Et quoniam Rmus.. dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. modernus secundum compromissum dnorum occasione provisionum tenendarum aut non tenendarum dudum in eum per dnos factum attendendo presentes difficultates, tum etiam gwerram inter regem Polonie et magistrum de Prussia generalem obortam coram dnis allegavit se nunc in talibus non posse diffinire commode et ita terminum ad idem faciendum pro futuro capitulo generali.. differendum, dni vero attendentes terminum ipsum esse subductum nec omnes

dnos, qui provisiones ipsas tenent, nunc esse presentes, visum eis fuit propter tuciores in talibus progressum, ut citatio adhuc contra dnos interesse putantes premitteretur; dno Iohanne Parzniowski preposito protestante, sicut et semper protestatus fuit se nolle in talibus intromittere nec ad aliquid faciendum sive innovandum consentire etc.

814. (Ibidem) Fuit hoc per consulum Gdanensem coram Rmo dno Epo Wladislav. in petitione deductum, quomodo ipse consulum metu obsidionis hostilis infra hanc guerram dni Sigismundi regis Polonie cum dno Alberto magistro Prussie generali exortam certa bona mense episcopalis Wladislav. in anteurbio Gdanensi, videlicet Oppembruch, Schothlanth et Stolczembergk demoliti sunt, ne testibus (s) essent receptui voluitque consulum, ut dnus Epus eadem bona super certa pensione annua de pretorio Gdanensi solvenda mense sue locet, dni omnes contradixerunt unanimiter ex hac causa, ne se tandem ipsa Gdanum etiam a iurisdiccione ordinaria dni Epi eximeret et vestigium successu temporis aboliretur eandem ditionis Polonie fuisse, et ita nullatenus petitioni eorum standum.

815. (Ibidem) Animadversione digna dni pensantes, quomodo nobiles Iohannes, Mathias et Stanislaus Vitkoszi sese in insulam capitularem Karnyow versus Bobrowniki navigando violenter intromiserunt et certa ac magna robora exinde excidi et incinerari fecerunt, et propterea ob violentam bonorum ecclesie invasionem ad instantiam dnorum fuerunt excommunicati et etiam interdicti; attendentes etiam, quomodo S. Mtas R. occasione huiusmodi differentie, videlicet quod ipsi nobiles eque ut et dni capitulum ipsam insulam suam esse allegant et desuper iura habere se dicunt, terminum comparendi propterea coram se Torunie f. III post Dom. Reminiscere immediate prox. designavit, timentes, ne ob negligentiam aliquod eos incurrere contingat damnum et ne iuri eorum aliquid detrahatur, deputaverunt illuc eundem nomine eorum omnium ad docendum de iuribus suis dnos Iohannem Chlewiczki scholasticum, Iohannem Naropinski custodem, Iohannem Biezdrowski et Iohannem Sathkowski prelatos et canonicos Wladislav., qui acceptarunt.

A. 1521, Ianuarii 18, in capitulo generali.

816. (Acta capit. II) Perkow de essentia provisionis Swyanthnyki dni Iohannis Parsnyowski prepositi Wladislav. moderni domini ex revisione dnorum revisorum edocti scientes, quomodo sit penitus destructa et desolata etiam tempore presentis guerre, in qua nullus incolarum et kmethonum pronunc residet, unde timetur ville eiusdem perpetua desertatio, in quantum tempestive non provideatur, mandaverunt itaque dni dno preposito regenti, ut eos cogat ad incolandum et residendum in ibidem et quod pro iniuriis ipsorum cum iniuriatoribus agat hinc infra et capitulum generale festi Assumpc. s. Marie prox. sub pena statuti fulminanda.

A. 1521, Ianuarii 19, in capitulo generali.

817. (Acta capit. II) Quoniam fuit controversia mota inter dnos capitulum super quantitate numeri provisionis dande dnis ad synodos provinciales

nomine ecclesie et cleri deputandis, eo quod statutum disponit et continet »monete et numeri currentis«, unde dubietatem parit, qualiter sit interpretandum et quia aliquot vicibus dnis ad huiusmodi synodos deputatis fuit data provisio in moneta et numero Polonice, decreverunt etiam pronunc sic dandum dnis Iohanni Chlewiczki scholastico et Iohanni Naropinski custodi ad sinodum provinciale Piotrkowie in proximo celebrandam deputatis, interpretationem vero huiusmodi statuti ad prox. futurum capitulum generale... suspenderunt...

818. (Ibidem) Attendentes etiam dni, quomodo in provisionibus illorum, qui eas tenent, non modica tam per stipendarios, quam etiam bellicam expeditionem sunt illata damna, unde pensiones de dictis provisionibus debitas eis aliquid onerosum videtur solvere, sed quia in diminutione pensionum mensa communis magnam pateretur iacturam, videntes etiam statutum commune regni ac canonicas sanctiones esse, quod ea damna poterint iure repeti, provisio etiam dicitur a providendo, si ergo aliquis dnorum male provisionem suam providebit, sit suum damnum et pensiones nichilominus solvantur integre, quia dni, etiam qui antea habuerunt utilitatem, nunc non debent moleste ferre damnum, cum et adhuc ex provisionibus ipsis poterunt in futurum habere commodum, ibidemque dni provisiones habentes ad huiusmodi decretum dnorum consenserunt expresse etc.

A. 1521, Augusti 19, in capitulo generali.

819. (Acta capit. II) Revolventes... dni, quomodo die hesterno magna pars sexus utriusque hominum vespere peractis ad baptisandum quendam puerum ex quadam Lucia muliere in pistaria bullarum editum manens, unde clamores et multa scandala maxime in levitatem cleri publice oborta sunt, quum ipsa Lucia primo in domo dni Iohannis Sathkowski manserit et ibidem dicitur impregnata esse, tum etiam quia ipse dnus Iohannes Sathkowski aliam mulierem Dorotheam nomine et, ut ex rumore dni ipsi audiverunt, maritam etiam partui vicinam fovet in domo sua, monuerunt eundem dnum Iohannem etc., ut et eandem Luciam de pistaria bullarum et Dorotheam de domo sua eiciat infra diem naturalem, nec easdem de cetero fovere audeat sub prohibitione ingressus capituli, carencie refectionum domusque et provisionis privationis penis, super quo eorum huiusmodi decreto michi notario eorum per dnum prepositum relationem fecerunt.

A. 1521, Augusti 21, in capitulo generali.

820. (Acta capit. II) Dudum inter dnos fuit quesitum et motum, an ville, census, decime et maldrate per singulares personas dnorum debeant oportune regi et gubernari, que antiquitus provisiones nuncuparunt. Quia vero hoc motivum et eius dubietas tollenda fuere in dnum Epum Wladislav. modernum et eius decisionem coniecta, volens prenomatus Rmus dnus Epus huic questioni debitum imponere finem unacum dnis capitulo suo decrevit, ut omnes ville tam provisionum quam etiam prestimoniorum et eorum predia ac alii proventus, numerus incolarum ac servitia hominum infra hinc et festum s. Martini immediate prox. conscriberentur ac huiusmodi provisiones et prestimonia debite dividantur sive iungantur, ut dnis ea optantibus commode possent conferri, de-

putaverunt dnos Iohannem Parzniowski prepositum, Iohannem Biezdrowski, Stephanum Lochowski et Iohannem Sathkowski canonicos Wladislav., qui et onus huiusmodi acceptaverunt.

821. (Ibidem) Rationabilibus causis dni permoti tum etiam circa tractum capitulorum generalium, que per non modicum temporis intervallum circa negotia minora quam ea, que in perpetuis sint necessaria, protrahuntur non sine gravi sumptu et impensa dnorum de procul veniencium et quod videlicet aliqui eorum non habent hic provisiones aliquas preter fundum sive alias corpus suarum prebendarum, unde necessario coguntur non modicas incurrere expensas, statuerant et decreverant, ut huiusmodi capitulorum generalium quantum ad conclusionem in perpetuis per octo dies tantummodo fieret duratio et quod marca capitularis ratione interessentie capitulorum huiusmodi singulis dnorum debita in octo partes divideretur, ut dnus quilibet capitulo interessens tantum de marcha huiusmodi habeat, quantum dierum capitulo interfuit, excepta infirmitatis causa, que hic interessentes non tamen capitulum ingredi valentes excusaret. Quia vero occasione huiusmodi decreti inter dnos ut plerunque varia occurrunt vota, volentes decretum hoc suum perpetuum efficere, petierunt eidem per Rmum dnum Epum modernum robur apponi perpetue firmitatis et ipsum auctoritate ordinaria confirmari, quod Rmus dnus Epus consensu ipsorum dnorum ad id accedente confirmavit perpetuo mansurum.

822. (Ibidem) Ad petitionem dnorum prelatorum et canonicorum ecclesie Wladislav. Rmus.. dnus Mathias D. g. epus Wladislav. admisit fieri liberum forum in civitate Wladislav. per decursum tocius [anni] singulorum annorum (s), carniarum presertim, et quod lanii alias carnifices non audeant emere carnes apud forenses ad forum adductas, nisi prius carnes per clerum emanant. Hi vero, qui aliunde carnes adducunt, quod unum pondus lapidis sebi ad arcem Wladislav. solvant annuatim, exceptis dnorum capituli hominibus, qui ab huiusmodi solutione sebi liberi erunt. Et huiusmodi forum ipse Rmus dnus Epus proclamari faciet publice; et dni eidem gratias egerunt.

823. (Ibidem) Item quia Rmus.. dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. predictus occasione villarum, provisionum, decimarum, censuum et maldratarum, que domini in provisione obtinent, secundum continuationes terminorum, prout ex matrica capituli lucide potest colligi, tum etiam citationes desuper decretas.. ad.. terminum hodiernum decisionis huiusmodi sue in premissis secundum compromissum dnorum dudum in suam Ptem Rmam factum continuaverat peremptorie et devolverat, proposuit igitur et has conditiones huiusmodi villarum, decimarum, censuum et maldratarum, ab adequacione non recedendo, tenendarum habendas in medium protulit dnorum, ut omnes et singuli census, decime et maldrate in manibus procuratorum duorum, tunc per capitulum eligendorum fierent et ad communem massam hoc modo dispensanda, ut dnis: preposito XXX, cuilibet prelato XX et canonicis singulis per XV marcas monete et numeri Polon. ad numerum Cracov. singulis annis et pro festo et capitulo generali Epiphanie Dni pro corporibus tribuatur, reliqua vero summa excrescens ad distributiones quotidianas dnis residentibus et interessentibus divinis convertatur, ville vero provisionales huiusmodi ut dnis secundum eorum senium sive alias ad ecclesiam recepcionem in prestimonia conferantur, prerogativa dni pre-

positi semper salva, qui ad optandum prestimonia huiusmodi secundum antiqua statuta opcionem habet primam, que vero villarum huiusmodi adeo exiles et tenues in colonis et prediis fierent, ut pro conditione fratris eas secundum suum senium optantis sufficere non possent, quod in unum prestimonium plures talium iungerentur et incorporarentur. .. Et dni.. compromiserunt.. sub pena M ducatorum stare firmiter decisioni sue Rme Dnationis..

A. 1521, Augusti 22, in capitulo generali.

824. (Acta cap. II) Multe difference inter dnos capitulum et eos, qui ad sinodos provinciales nomine ecclesie deputabantur ituri, plerumque oboriebantur occasione unius clausule sive alias particule in statuto de deputandis ad negotia sive alias sinodos provinciales contente, presertim in eo passu, ubi continetur in statuto ipso effectualiter »monete usualis et numeri currentis«, quibusdam allegantibus debere intelligi ad numerum Polonicum in mediis grossis, quibusdam vero aliter sentientibus, videlicet ad numerum Cuiaviensem in solidis, prout alias in terra Cuiaviensi communiter computatur; quare petierunt Rmum dnum Mathiam Epum Wladislav. modernum, quatinus huiusmodi differentie finem imponere et particulam ipsam interpretari et eidem auctoritatem suam ordinariam interponere vellet; quiquidem Rmus dnus Mathias Epus interpretando decrevit debere intelligi clausulam ipsam et sonare: monete usualis et numeri currentis, scilicet prout hic in terra Cuiaviensi communiter numeratur ad numerum solidorum tres solidos in unum grossum computando, et ita statutum ipsum observari voluit eviterne, nisi in quantum numerus communis interim sumeret mutationem temporum intervallo efficiente, et eidem statuto auctoritatem suam ordinariam interposuit.

825. (Ibidem) Non ignari dni, quomodo ob inadvertenciam aliquorum vicariorum perpetuorum et substitutorum eorundem huius ecclesie Wladislav. aut etiam aliorum presbiterorum libri ecclesiastici pretiosi comparati, super quibus hore canonice ac alia divina officia decantari et peragi solent, nimium destruuntur et maculantur ac etiam deturpantur, mandavit propterea Rmus dnus Epus cum capitulo suo, ne quis vicariorum substitutorum aut presbiterorum huiusmodi libros ipsos dimittere inconclusos nec super eis candelam ardentem tenere aut nudam ponere manum vel eos registris inter querendum officium pro tempore occurrens precipitanter involvere et folia lacerare audeat sub excommunicationis et refusionis damni penis.

Item etiam mandavit prenomatus Rmus dnus Epus Wladislav., ut statutum de residentia vicariorum ipsorum perpetuorum ponatur in exequutione in forma, prout per suam Rmam Ptem est confectum, et quod illi, qui habent plebanias extra diocesim hanc Wladislav., huiusmodi vicariis priventur et mandavit contra eosdem per Rdum.. dnum Stephanum Lochowski vicarium suum in Spiritualibus et officialem Wladislav. iuridice ad privationem procedi, ad quodquidem negotium instigandum constituit in procuratorem.. mgrum Petrum Borowiecz..

Mandavit etiam cuilibet eorum almutia comparare hinc infra et festum Epiphanie Dni immediate prox. sub pena I fertonis per quemlibet eorum irremissibiliter solvenda et fabrice ecclesie huius Wladislav. applicanda.

Item mandavit memoratus Rmus dnus Epus unacum dnis capitulo suo,

quod rectores ab inceptione divini officii non recedant, nisi missa et vespers plene peractis, et alias nisi »Benedicamus« completo etc.

Etiam iniunxit, quod hebdomadarius incepto etiam officio suo circa pulpitum stet nec discurrat, prout alias consueverunt, sub pena per dnum Iohannem Parzniowski prepositum Wladislav, cui Rmus dnus predictus commisit vices suas, mulctanda etc.

826. (Ibidem) Experiri volentes dni, quantum habeant pecunie communis capitularis ad refectiones et onera capitularia necessario convertende, revolutis et recensitis registris dnorum procuratorum suorum invenerunt CLXV¹/₂ marcas numeri Polonic. de pecunia restantes; et ita exponentes C marcas Polonic. decreverunt septimanatim dividendas per V marcas ratione refectionum dnis presentibus et interessentibus officiis divinis usque ad futurum capitulum generale... ubi tunc de refectionibus maturius constituetur; et residuum huiusmodi pecunie, quod excrescit ultra dictas C marcas, pro oneribus necessariis servabunt.

A. 1522, Ianuarii 2, in capitulo.

827. (Acta cap. II) Anno.. MDXXII.. et ut rumor communis sparserat vacante tunc Sede apostol. per mortem et obitum olim dni Leonis divina providentia pape decimi, ut tunc communiter vulgabatur, novissime defuncti, die vero Iovis II m. Ianuarii.. dni.. advertentes consuetudinem esse antiquam, quod eis torta sive alias eius occasione certa consolatio pecuniaria dabatur pro festo Nativitatis Dni quolibet, decreverunt et nunc dandum secundum priora decreta.

828. (Ibidem) Item quia dnus Iohannes Koscielski Momoth quendam kmethonem, ut asseruit, nativum suum expetivit sibi dari per dominos de villa Slupi, qui ibidem prescripsit nec ipsum prenominatus dnus Iohannes infra terminum iuris, quum in vicinatu maneat, postulavit, decreverunt non dandum ipsum eidem, immo omnibus remediis iuris ipsum defendendum, quia nullo iure sibi obvenire poterit.

829. (Ibidem) Attendentes dni, quomodo in festo Nativitatis Dni prox. preterito per prenominatum Iohannem Koscielski et suos complices magna levitas in ecclesia Wladislav. maiori est facta, ubi tumultuose clamabant cantilenas scurriles cantantes et blasphemantes nomen Dni Dei et imagines sanctas, decreverunt dandum contra eosdem articulos ex officio coram dno Officiali Wladislav. et testes desuper recipiendos, ut cum re parata mittant ad dnum Epum nunc Piotrkowie in conventionem generali existentem et querulandum, ut hanc levitatem coram et R. Mte consiliariis regni deponat.

A. 1522, Ianuarii 13, in capitulo generali.

830. (Acta cap. II) Super provisionibus et earum dispositione ac conversione earum in prestimonia sententia diffinitiva dni Episcopi:

Rmus.. dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. modernus iuxta termini exigentiam et compromissum dnorum in suam Rmam Dnationem dudum factum occasione villarum, decimarum, censuum et maldratarum, que alias ipsi dni prelati et canonici iuxta eorum senium sive alias ad ecclesiam hanc Wladislav. vocationem in provisiones secundum consuetudinem antiquam obtinebant, que

alias ville, decime, census et maldrate iuxta adequationem prebendarum et dignitatum in eandem ecclesiam dudum introductam et auctoritate sancta apostol. approbatam et confirmatam ad communem massam mense communis capitularis spectabant et pertinebant et in manibus duorum procuratorum per ipsum capitulum eligendorum et deputandorum esse debebant, in suprascriptorum dnorum tunc congregatorum presentium audientium et ut verisimiliter apparebat intelligencium sententiam diffinitivam arbitralem tulit.. in hunc.. modum:

Christi nomine invocato.. in causa et causis mote questionis et controversie inter vener. dnos prelatos et canonicos ecclesie nostre cathedr. Wladislav. occasione certarum provisionum sic appellatarum, quas nonnulli ex prelati et canonicis eiusdem ecclesie quadam consuetudine inolita in provisiones tenuerunt et habuerunt ac de presenti tenent et habent, per hanc nostram sententiam, quam auctoritate ordinaria et vigore compromissi.. in prox. preterito capitulo generali.. in nos facti.. pronunciamus et patenter declaramus per prefatos dnos prelatos et canonicos ordinationi dudum super adequatione dignitatum, canonicatum et prebendarum dicte Wladislav. ecclesie per certos arbitros olim videlicet Rmos.. dnos Andream Posnaniensem, Iacobum Plocensem D. g. episcopos ac Petrum licenciatum in decretis, camere apost. in regno Polonie et provincia Gnezn. collectorem generalem, et Daczbogium cantorem et canonicum Plocensem tunc per Rmum.. dnum Iohannem D. g. epum Wladislav. predecessorem nostrum et per prelatos et canonicos dicte ecclesie nostre Wladislav. electos.. facte et Sedis apost. auctoritate.. approbate ex certis et rationabilibus causis tunc expressis contravenisse et in eadem contraventione perstitisse et propterea cessantibus eiusmodi causis eandem ordinationem innovandam fore, prout sub approbatione Sedis apost. innovamus et in hunc, qui sequitur, modum ordinamus: Quod videlicet omnes et singule decime, maldrate et census omnium provisionum et prestimoniorum sint in manibus procuratorum duorum per capitulum eligendorum, ex quibus decimis, maldratis et censibus singulis annis pro capitulo generali festi Epiphaniarum Dni pro corporibus dignitatum, canonicatum et prebendarum dnis preposito XXX, aliis prelati per XX et canonicis per XV marcas pecuniarum monete et numeri Polon. in mediis gr. iuxta cursum moderni temporis loco monete Pragensis, que mutatione temporis mutata et evulsa existit in usuque esse desiit, procuratores prefati dare et solvere teneantur et sint astricti; reliquas vero pecunias de eisdem decimis, maldratis et censibus provenientes et excrescentes pro quotidianis refectionibus inter prelatos et canonicos ad ecclesiam residentes et divinis officiis interessentes dividant divisione equali. Ex villis vero, que antea provisiones vocabantur, prestimonia facimus; iuxta ordinationem et divisionem earundem per certos prelatos et canonicos ad hoc in capitulo generali proxime deputatos factam ordinamus, quod villa Lubanie cum molendino Osla, quod molendinum primus regens duntaxat ad vitam tenebit, postea ad manus procuratorum redditurum, sit pro primo prestimonio; Sziothlkowo cum Sbrachlino pro secundo; Bathkowo, quam nunc dnus Iohannes Biesdrowski obtinet, quem in ipso prestimonio propter conditionem, quam in ibi fecit meliorem, decernimus remanendum, pro tertio; Slupi pro quarto; Mikanowo, Cuczerz, Czeslino et insula Carnyow pro quinto; Murziniecz, Perkow et Cobilnicza cum IV marcis de censu pro

sexto; Niemcze cum decima Zolandowo pecuniaria pro septimo; Swianthniki et Popovicze pro octavo; Biskupicze et Sikorowo pro nono; Carsko cum Cobilnicza pro decimo; Poklankowo et Kurzeschino pro undecimo; Oschlomovicze pro duodecimo; Chomlino et Coschonowo pro tredicimo; Sathki, Lopathki, Kampka pro quartodecimo, Smolsko pro quindecimo, exceptis maldratis et decimis ac censibus ex dictis villis quomodolibet provenientibus, de quibus preter decimam in Zolandowo pecuniariam, que ad Niemcze est annexa, regentes pro tempore existentes dn̄is procuratoribus singulis annis respondere teneantur ac maldratas vectigali kmethonum ad molendinum conducere facient, de quibus procuratores panes ordinabunt. Que prestimonia sic ordinata dn̄i prelati et canonici, dn̄i prepositi optione priori, quam secundum antiqua statuta habet, semper salva remanente, per senium alias receptionem ad ecclesiam uniuscuiusque optabunt, et quibus eisdem dn̄is sic optantibus per capitulum alias per prelatos et canonicos provideatur; Wloszonowo vero cum aliis proventibus et decimis ecclesie parochialis in Gambino, que capitulo incorporata existit, per unum de gremio per vota electum ad beneplacitum capituli regantur et disponantur; ius vero patronatus ecclesiarum parochialium et aliorum beneficiorum relinquimus antiquis patronis iuxta adequationem antiquam. Insuper decernimus omnibus et singulis dn̄is prelati et canonicis dicte ecclesie et cuilibet eorum specialiter sub pena in compromisso apposita, videlicet M ducatorum auri in auro Hungar. boni et iusti ponderis, cuius medietatem camere apostol. et reliquam medietatem pro fabrica ecclesie Wladislav. per contra venientes huic nostre sententie et ordinationi irremissibiliter solvendam applicamus, mandantes, quatinus quilibet ipsorum provisionem suam ac prestimonium die crastino hic in capitulo coram nobis et nostris fratribus resignet in effectu et de eadem cedat ac eisdem dn̄is prelati et canonicis sub eadem pena mandamus, quatinus communi impensa sententiam et huiusmodi ordinationem nostram per Sedem apostol. infra unum annum a die presenti computandum confirmari procurent ac Sedi apostol. nostro et eorum nominibus pro eiusdem confirmationis litteris obtinendis supplicent, ad quod et premissa omnia et singula observanda nos eosdem cogimus et compellimus hac nostra sententia mediante. Quequidem sententia nostra per nos taliter, ut sequitur, fuerat manu propria subscripta. Ita pronuntiavi sententiam prescriptam: ego Mathias qui supra Epus Wladislav. manu propria subscribo et attestor. Lecta lata et in scriptis pronuntiata est hec sententia diffinitiva ordinaria et arbitralis per prenominatum Rmum dñum Mathiam D. g. Epum Wladislav. predictum in domo vener. dn̄i Iohannis Parzniowski prepositi Wladislav. in presentia dñorum prelatorum et canonicorum supradictorum... A quaquidem sententia Rmi dn̄i predicti vener. dn̄us Iohannes Parzniowski prepositus, dn̄i Gabrielis Parzniowski archidiaconi Wladislav. legitimus procurator... appellavit...

A. 1522, Ianuarii 14, in capitulo generali.

831. (Acta cap. II) Pensantes dn̄i... quomodo Rmus... dn̄us Mathias D. g. Epus Wladislav. oneravit dños capitulum in sententia sua occasione provisionum novissime per eum lata, quod videlicet confirmationem a Sede apost. huiusmodi sentencie sue obtinerent impensa communi, decreverunt petendum eundem

Rmum dñum Epum, ut confirmationem ipsam per se obtineat, ne communis mensa dñorum in tantum ledatur. Et si in totum nolit, quod per medium expediat cum dn̄is ipsis capitularibus.

832. (Ibidem) Hoc etiam volentes animo dn̄i, quomodo nonnulli dñorum a sententia Rmi dn̄i Epi predicti tanquam eis nociva et preiudiciali appellaverunt, appellationem ipsam offerentes se prosecuturos, unde timentes dn̄i ipsis aliquas difficultates in futurum evenire posse ac impensas facere inanes decreverunt etiam petendum Rmum dñum Epum prememoratum, ut defensionem in se suscipiat, quia defensio huiusmodi sua quam dñorum capituli multo firior esset et ita et facilius in causa ipsa triumphus.

833. (Ibidem) Et quoniam Rmus dn̄us Epus predictus in memorata sua sententia excepit et excipere voluit maldratas, census et decimas ex villis huiusmodi dñorum prius alias provisionibus nuncupatis provenientes, que mense communi invisceravit, alias videlicet quod iam amodo in manibus procuratorum essent, dn̄i hoc declarandum decreverunt, ut cetera omnes obventiones ex prestimoniis huiusmodi provenientes sint dñorum regentium propter servandam familiam; et quod de borra Lubanensi dn̄i poterint ligna sicca pro foco suo conducere et conduci facere, tamen moderate et cum scientia dn̄i tunc regentis; et quantum ad robora ad edificandum pro illis capitulum peti debet, et quantum eorum capitulum obsignaverit, tantum cum scientia regentis educet propter regentis in futurum inculpationem sive suspicionem ab eo evitandam etc.

834. (Ibidem) Antiquissimis et vetustissimis statutis capitularibus dn̄i revolvantes cautum et sancitum, ut ville, que olim provisiones et prestimonia appellabantur, per cessum aut decessum sive alias quomodolibet vacantia nonnisi alias in capitulo generali festi Epiphanie Domini dn̄is ea secundum suum senium sive alias ad ecclesiam hanc receptionem ea optantibus conferri debuissent, unde per diuturnam eorum vacationem destructiones et desertationes multe in eis contingebant et contingunt, decreverunt et ordinaverunt... ut postquam huiusmodi ville sive alias prestimonia vacaverint, citatione premissa ad valvas ecclesie Wladislav. predictae per edictum publicum contra interesse putantes exequendum, ut compareant infra mensem unum... ad videndum... de huiusmodi prestimonio... optanti provideri et ipsum sibi conferri.

A. 1522, Ianuarii 17, in capitulo generali.

835. (Acta cap. II) Motum ut frequenter et pluries fuit in capitulo per dños pro de et super statutis eorum capitularibus communibus, ut vel in brevioris et strictioris formam redigerentur... ne ex eorum ambagibus et formis diffusis et obscuris alique eveniant difficultates, ad quod faciendum memorati dn̄i nonnullos e medio sui deputaverant ordinatores; sed quia vel propter aliquas emergentes difficultates aut forte deputatorum incuriam nichil in premissis fuit aliquando factum, ut negotium hoc suum assequatur effectum, nunc ad premissa omnia et singula faciendum deputaverunt dños Iohannem Parznyowski prepositum et Stephanum Lochowski canonicum officialem; qui onus susceperunt.

A. 1522, Februarii 8, Wladislaviae.

836. (Acta cap. II) Hoc presenti anno, Saturni VIII m. Februarii in nocte

precedenti et quasi de die Veneris in diem Saturni vener. dnus Andreas Oporowski canonicus huius ecclesie Wladislav. de armis Sulyma, mediam aquilam super tribus quadris lapidibus pro insigni deferentium, vir utique etatis medie, patrimonii sui non bene prodigus, Italicum hominem mente et fastu gerens, qui Rome aliquandiu agens circa novem millia ducatorum astruitur absumisse et ibi ex motu animi ad Aram celi inter fratres Minores de observantia regulari s. Francisci cuculla deformatus aliquantisper degit¹⁾, qua iterum exmissa priorem nominem reassumpsit; res italicas in sublime efferre, que sibi plus nocumento fuerunt, solitus est, patrias vero cum hominibus hic degentibus barbare dirigi ac homines indigenas bestias nuncupari non veritus, malo gallico dudum male vexatus, dispositione de rebus suis, quas ad ostentationem cumularat non spernendis quidem legitime facta, sacramentis etiam catholice procuratus in domo sua Wladislavie in Summo sita ab amicis et necessariis infrequentatus decumbens moritur. Sepelitur tandem altera die videlicet die Saturni VIII m. Februarii in ecclesia Wladislav. ante aram collacionis dni scholastici Wladislav. intra corpus ecclesie huius non pomposis exequiis, plus avi et patru suorum episcoporum Wladislav. memoria insignis.

A. 1523, Ianuarii 12, in capitulo generali.

837. (Acta cap. II) Item [dni] deputaverunt ad sinodum Volborie celebrandam sive alias indictam provincialem pro dominica LXme exnunc immediate instanti dnos Iohannem Parzniowski prepositum et Iohannem Biesdrowski canonicum Wladislav. propter magna et ardua negotia clero et ecclesie incumbencia et mandaverunt michi notario eorum ipsis dnis deputatis dari et scribi binum mandatum: unum generale et aliud speciale, ita quod generale ostendant et speciale reservent, nisi in quantum fuerit inevitabilis necessitas, tunc ipsum speciale etiam producant. Et decreverunt eisdem dandum salarium secundum statutum, et si ultra solitum in dicta sinodo persisterent seu morentur, tunc eis consolationem faciendam, et continuaverunt etiam quantum ad hoc negotium capitulum hoc generale ad dom. Letare vel interim quodcumque alias ad ipsorum dnorum deputatorum a Sinodo reversionem et relationem conclusorum.

A. 1523, Augusti 18, in capitulo generali.

838. (Acta cap. II) Turpe ducentes dni, quod horalogium circa ecclesiam eorundem Wladislav. tamdiu silet, volentes huic rei commodius obviare commiserunt dno Petro Isdbiensi canonico Wladislav. nunc Cracoviam eunti, ut operam daret omnimodam, quod posset artificem bonum ordinare, cui deputaverunt IV marcas Polon. salarii annualis eo modo tamen, qui sciret per se horalogium reformare et ipsum dirigere.

A. 1523, Septembris 12, in capitulo.

839. (Acta cap. II) Dni... intelligentes sinodum provincialem in brevi esse celebrandam et quoniam antea certos nuntios sive alias procuratores

¹⁾ Cod. deguit.

suos deputaverunt ad illam sinodum prius indictam, que tunc suum sortita non fuit effectum, nunc vero ne negligentes in eo invenirentur, presertim exonerante se dno Iohanne Biesdrowski canonico prius deputato ex eadem et difficultates suas ac invaliditatem allegante, deputaverunt et de novo constituerunt coniunctive ad dnum Iohannem Parznyewsky prepositum dnum Iohannem Naropienski custodem... onus huiusmodi acceptantem.

840. (Ibidem) Quoniam Rmus... dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. modernus a... capitulo suo Wladislav. expostulavit, ut aliquem dnorum prelatorum aut canonicorum ecclesie huius sue Wladislav. vice et nomine sue Rme Dnationis ad conventionem particularem Radzieoviensem per nobiles terre Cuyavie agendam mitterent et deputarent; qui dni unanimi omnium voto dnum Iohannem Naropienski custodem Wladislav. tunc presentem... deputaverunt, cui et presentiam dederunt. Et nichilominus attendentes hoc mense eorum communi capitulari non minus esse onerosum, quia dnus Epus eis imponit negotia sua, decreverunt loquendum cum ipso dno Epo, ne ita dnis negotia sua imponat propter gravandam mensam communem capitularem.

A. 1524, Ianuarii 8, in capitulo generali.

841. (Acta cap. II) Quoniam Rmus... dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. dnis... per suas litteras ordinavit magistrum tegularum perfectum et bonum et consulit suscipiendum, dni acquiescentes consilio eiusdem Rmi dni Epi sui decreverunt suscipiendum; et nichilominus chorum ecclesie et ubi opus fuerit istis tegulis antiquis quamprimum reformandum propter putrefactionem roborum et tignorum superius precise attractorum, et nichilominus totum hoc negotium ad arbitrium eiusdem dni Epi reiciendum est et expectandum suam Rmam Ptem ad consultandum mutuo in premissis et intimandum sue Rme Dnationi tempestive in hoc facto et regratiandum eidem super huiusmodi negotio, quod invigilat pro ecclesia.

A. 1524, Ianuarii 15, in capitulo generali.

842. (Acta cap. II) Quidam serifaber de Bantkowo terre Siradie nunc huc veniens horalogium ecclesie huius Wladislav. per aliquot tempora conticens adorsus est reformare; dni volentes conservare eundem decreverunt scribendum ad Rmum dnum Epum nunc Volborie manentem, ut eum eliberet apud dnum Nicolaum Wspinek Skothnyczsky tribunum maiorem Siradiensem et capitaneum Volborensensem, quod domicilium hic suum libere transferre posset et se comportare cum uxore, liberis et instrumentis artis sue. Et dni domum eidem emere intendunt hic in civitate Wladislav., quam ipse faber tandem dnis exolvat successive et horalogium diriget et reformabit, et ratione salarii sui occasione premissorum habebit mediam marcam Polon. ad quodlibet quartale anni; tamen attentis ipsius deligentia et magisterio salarium sibi promittunt augmentare et in taxa domus emende eidem defalcabunt hoc salarium.

A. 1524, Iulii 14, in capitulo.

843. (Acta cap. II) Convenerunt sive alias condixerunt... dni... providum Mathiam Kokoschka civem Wladislav. murem ad reformandum

ecclesiam ipsam Wladislav. in universo tecto et parietibus ac sustentaculis, que *philari* vulgo nuncupantur, et ubicunque lateres sive tegule deciderunt et generaliter ubicunque reformatione opus sit; etiam gradum, quo tenditur ad turrim campanarum, in quem asseres immurabit; et hec omnia faciet de materia et toto sumptu dnorum, cui dni pro labore huiusmodi solvent 30 flor. in moneta.

A. 1524, Decembris 15, in capitulo.

844. (Acta cap. II) .. Dni.. ruminantes et pensantes.. quomodo synodus provincialis Gneznensis in proximo verisimiliter presumitur indicenda, ne negligentie incusentur tum maxime, quia res ecclesie in non modico discrimine versantur pronunc, deputaverunt nuntios e medio sui Iohannem Naropienski custodem.. et Felicem germanum suum decanum Wladislavienses..

A. 1525, Februarii 9, in capitulo.

845. (Acta cap. II) .. Dni.. intendentes communi commodo mense eorum capitularis ad petitionem et requisitionem laboriosorum I. Valaschek et N. Papolka kmethonum colonorum ville Bantchkowo, nomine tocus communitatis villanorum eorundem coniunctim missorum, omnes et singulos agros et mansos desertos, videlicet XI^{1/2} in dicta hereditate consistentes ipsis ad arandum et colendum dederunt etiam cum usu pratorum eo modo, ut huiusmodi agros colant et provideant ac etiam infiment, acsi eorum proprios, nec quandocunque velint eos dimittant, nisi aliquem mansum contingat possessionari, nec eos alienigenis arandos conducant ratione laboris alicuius sibi prestandi, et de eis dnis censum et regenti gallos et ova temporibus in privilegio ville contentis solvent, quod se summiserunt facturos.

A. 1525, Augusti 16, in capitulo generali.

846. (Acta cap. II) Perlatum ad dnos fuit, quomodo mgr. Martinus de Chrosna schole Wladislav. modernus rector aliququaliter dissolute iuvenes et adolescentes eiusdem schole teneat; quare vocandum ad se decreverunt et eidem iniungendum et mandandum, quod melius iuvenes et adolescentes ipsos in disciplina et rigore teneat et habeat et eos in peregrina veste, quam clericalis sit, non servet, et aliunde advenientes nequaquam suscipiat propter cavendam contagionem et pestilenticam auram, que in certis partibus vigere dicitur.

A. 1525, Augusti 17, in capitulo generali.

847. (Acta cap. II) Mature tractantes.. dni, quomodo Rmus.. dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. modernus et sue Rme Ptis antecessores pro tempore Wladislav. episcopi quilibet eorum in intronisatione sua et in ecclesiam ipsam suam Wladislav. ingressu iuraverunt, prout et ipse Rmus dnus Mathias Epus etc. iuravit inter cetera in iuramento episcopali, in statuto ecclesie huius Wladislav. contento et ex statuto provinciali extracto et conscripto, contenta tenutas, castra fortalicia, sicuti Wladislaviense, Raczianzinense, Volboriense, Perkoviense etc. prout ex alio statuto ecclesie colligitur, se in tenutas non concessurum, nisi fratribus de gremio capituli; et hii quidem et alii per eos

forte in tenutis ipsis subrogandi sive substituendi in manibus dnorum capituli, quotiescunque instituendi forent, debeant et debent fidelitatis prestare iuramentum propter difficultates et pericula evitanda, que alias evenire solent, prout quondam contigit eidem capitulo Wladislav. circa fortalitium Volboriense. Et quia Rmus dnus Mathias Epus Wladislav. modernus promisit ipsis dnis capitulo tenutarios ipsos debere taliter in fortaliciis ipsis et castris servari et haberi, ut prestant dnis capitulo fidelitatis iuramenta, prout in quibusdam Wladislav. et Raczianzinensis castrorum capitaneis fuit servatum et exequutum preter modernos tenutarios, quibus arces ipse commisse sunt sine huiusmodi iuramentorum prestatione; quantum vero ad fortalitium sive castrum Volboriense ipse Rmus dnus Mathias Epus modernus promiserat dudum dnis capitulo, quod dnus Nicolaus Wspinek tribunus maior Siradiensis, Volboriensis capitaneus modernus, Pte sua Rma operante, prout ex matrica capituli colligitur, dudum debuisset similiter prestare huiusmodi iuramentum, ad quod recipiendum ab eodem dni capitulum deputaverant tunc de medio sui dnos Iohannem Chlewiczky olim scholasticum et Iohannem Naropienski modernum custodem Wladislav., quod tamen et usque modo non est factum non sine gravi ecclesie et capituli periculo, presertim quum in eadem Volborz non fortalitium, ut ante ea tantummodo, sed arx fortis per ipsum Rmum dnum Epum noviter est erecta et constructa; quare ipsi dni suprascripti attendentes ad tempora moderna et conditiones hominum varias custodientes et ipsius Rmi dni Epi iuramenta et conscientias mature et constanter deliberaverunt et concluserunt unanimi omnium voto et concordi deliberatione loqui cum eodem Rmo dno Epo et iam ulterius hoc non debere nec velle se dissimulare, ut ipse Rmus dnus Epus sui predicti iuramenti memor et statutorum ecclesie, que similiter servare iuravit, tenutas ipsas dnis de gremio committat capitaneosque omnes castrorum et fortalitorum huiusmodi in manibus dnorum capituli prestando subiciat debito iuramento; et decreverunt exnunc dni mittendos duos fratres de medio sui, qui a Volboriensi et Pierkoviensi capitaneis recipiant huiusmodi solita iuramenta; quod si Rmus dnus Epus predictus fieri detractaverit sive dissimulaverit, extunc decreverunt dni omnes.. salva sue Rme Dnationis bona pace et gratia in synodo provinciali proxima coram Rmo dno Archiepo et Epis ac communi clero querulandum et consilium et auxilium eorum petendum, ne deinceps bona ecclesie in tanto periculo et dispendio presertim moderno tempore et laicorum contra clerum infrendentia versentur et ponantur, nec velle ulterius suas et ipsius dni Epi ex negligentia premissorum conscientias gravare.

A. 1525, Augusti 22, in capitulo generali.

848. (Acta cap. II) Sequuntur multe mulieres dissolute curiam Rmi dni Epi moderni non sine scandalo multorum et communis populi murmure, quare decreverunt dni ipsi eundem Rmum dnum Epum premonendum, licet dni credant suam Rmam Ptem tanquam bonum prelatum hoc ignorare, ut hoc ipsum suis curialibus prohibeat, presertim ut tollatur scandalum maxime istis temporibus malis et insecuris.

849. (Ibidem) Quoniam multa negotia tanquam ardua tum ex parte Rmi.. dni Mathie D. g. Epi Wladislav. cum dnis capitulo et ipsorum dnorum capituli

cum eodem Rmo dno Epo fuissent tractanda, sed quia nunc sua Rma Dnatio nequaquam potuit huc presencialiter interesse, presertim quum pronunc coram S. R. Mte in civitate Cracov. contra Gedanenses Lutherizantes hereticos sese firmum obicem ponit et gregi suo ut bonus pastor vigilat, quare dni omnia sua negotia cum sua Rma Pte habenda vigore capituli huius generalis ad sue Rme Dnationis felicem adventum continuaverunt.

A. 1526, Ianuarii 12, in capitulo generali.

850. (Acta cap. II) Curaverunt dni inter se deliberantes, ut turris hec noviter suppleta et ad partem meridianam ecclesie huius consistens, ne muri eius nudi per hymbres alluantur et destruantur tempestive tecto muniatur; quare commiserunt et iniunxerunt dno Stephano Lochowsky canonico etc. procuratori eorum generali, ut robora pro confectione sufficientia et necessaria coemat et architectum sive alias carpentarium conveniat, ad quorum omnium initium mandaverunt recipi marcas X cappalum de cista communi capitulari; et onus hoc suscepit et accepit.

Eidem etiam commiserunt et iniunxerunt attendentes, quomodo domus sive schola scholarium Wladislav. in tecto stramineo multum est foraminosa et stillans, ut eam tegat scilindris pro pecunia capituli tempestive coemptis.

851. (Ibidem) Fuit aliquot annis preteritis, qua causa extante ignoratur, sanctum Ewangelium maxime diebus dominicis in sermone ad populum publice ex ambone faciendo per contionatorem pro tempore dici sive recitari materna lingua intermissum vel alias neglectum. Ne id transeat in abusum dni caventes decreverunt et statuerunt amodo et deinceps observandum, ut semper et maxime dominicis diebus iuxta occurrentiam per predicatorem dicatur sive recitetur publice.

A. 1526, Augusti 16, in capitulo generali.

852. (Acta cap. II) Tractatum fuit in capitulo generali festi Epiphanie Dni prox. preterito pro Ewangelio in sermone maxime diebus dominicis materna lingua ad populum ex ambone publice recitando, quod quia licitum et honestum ac necessarium fieri dni cognoverunt, decreverunt tractatum illum in suo vigore permanere, constituentes habendo respectum ad multiplicitatem cantus et divinorum officiorum protractionem, ut sermo cum Ewangelio recitando sit una media hora, quod commiserunt dici dno mgro Paulo per dnum Suffraganeum tanquam predicatorem; et obtulit facturum sese.

A. 1527, Ianuarii 7, in capitulo generali.

853. (Acta cap. II) Intelligentes dni scholam hanc Wladislav. ex inadvertentia sive negligentia mgri Martini de Chrosna moderni ipsius [rectoris] non bene dirigi et in malo regimine positam esse, cupientes ut tenentur huiusmodi defectibus et negligentis mature providere, decreverunt scribi dno Felici Naropienski decano, cancellario Rmi dni Epi Wladislav., nunc scholastriam in manibus habenti, ut cum scientia dni Iacobi de Arczieschow canonici Cracovien. decretorum doctoris curet de magistro artium liberalium bono, qui non vagabatur per villas seu oppida, sed continue stetit in studio Universitatis Cracov., qui ad futurum

sit rector schole Wladislav. a festo s. Petri prox. futuro et quod a nunc et deinceps schola revideretur semel in quolibet mense per dnos Alexandrum D. g. Epum Margaritensem suffraganeum et Erasmum de Lublin medicine doctorem, et conspiciantur lectiones et earum continuatio et quod constituent[ur] eiusmodi lectiones et utiliores ac iuvenibus proficue traderentur.

A. 1527, Augusti 19, in capitulo generali.

854. (Acta cap. II) Dni attendentes multos errores et heresim et presertim in Pomerania et Prussia pullulare, visum fuit ipsis rogandum Rmum.. dnum Mathiam D. g. Epum Wladislav., ut archidiaconi cum summa diligentia ecclesias parochiales in ipsorum archidiaconatibus visitent, heresim et errores perquirant et in defectu visitationis archidiaconorum sua Rma Ptas presertim ad archidiaconatum Pomeranie aliquem virum doctum et idoneum visitandum easdem mittere dignetur.

A. 1528, Augusti 17, in capitulo generali.

855. (Acta cap. II) Pervenit ad notitiam dnorum.. ex certorum relatione nobilium, quod salarium a scholaribus scole Wladislav. per mgrum scole et alios suos officiales ac adolescentes non mediocre exigitur, propter quod puerorum sive scholarium parentes coram ipsis dnis conqueruntur. Quapropter dni supradicti, dum lectum est statutum de mgro scole inter alia statuta positum, meminerunt et decreverunt, ut scolares scolam Wladislav. visitantes, non tamen pauperes, videlicet qui Donatum nondum studerent, per grossum unum, Donatum vero studentes et puerilia declinantes per duos, latinum declinantes et in loco sedentes per tres, ad maximum vero per quatuor gr. ad quodlibet quartale anni suis resumptoris seu informatoribus, qui specialiter eis vel eorum cuilibet seorsim resumerent, solvant; nec audeat quispiam salarium ultra quatuor gr. Polon. modo premissis a scholaribus exigere, excepto si parentes talium voluntarie porrexerint.

A. 1528, Augusti 19, in capitulo generali.

856. (Acta cap. II) Rmus.. dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. in medio dnorum capituli proposuit, quomodo vener. dnus Iohannes Vylkowski scolasticus Wladislav. taxillos lusit cum nobili dno Iohanne Lubyenyeczki in civitate Wladislav. et domo providi Ieronimi dicti Ierosch fabri et civis Wladislav. in maximum scandalum dnorum prelatorum et totius cleri; unde talibus scandalis sua Rma Ptas obviare volens dnos.. monuit, ut prefato dno scolastico sub aliquibus penis inhiherent, quatinus a ludo taxillorum et quocunque alio et presertim in civitate et domibus civium desisteret. Et dni gratam habentes sue Rme Ptis ammonitionem inhiuerunt prefato dno scolastico, ut a talibus se contineat sub penis infrascriptis, videlicet: si deinceps taxillos in civitate et in domibus civium cum quibuscunque personis ludere presumpserit et probatio contra eundem fieri poterit, extunc pro prima huiusmodi ammonitione privabitur refectionibus per IV septimanas; si vero secundo et post secundam ammonitionem luserit et a ludo desistere noluerit, extunc per unum quartale anni refec-

tionibus privabitur; tertio si in talibus compertus fuerit et pertinaciter a ludo prohibito desistere noluerit, extunc privandus erit refectionibus et quibusvis quotidianis distributionibus per unum annum et excludendus ab ingressu capituli per unum predictum annum. Et ibidem dni supradicti prenominationum dnum scolasticum sub penis suprascriptis, quas eidem tunc audienti et intelligenti declaraverunt et pro primo et prima vice monuerunt, ut a ludo sic ut prefertur prohibito desisteret.

A. 1529, Aprilis 15, in capitulo.

857. (Acta cap. II).. Rmus.. dnus Mathias D. g. Epus Wladislav. in medio dnorum capituli septimanalis proposuit, quomodo vener. dnus Felix Relski canonicus Wladislav. die certa in medio noctis quendam nobilem Iohannem Czyechoczki famulum Magnif. dni Petri Sluzewski castellani Iuniwladislav. etc. in civitate Wladislav. et domo providi Iacobi levigatoris et civis Wladislav. multiplicibus plagis et vulneribus afflixit per alias domos tabernales discurrendo in maximum scandalum dnorum prelatorum et totius cleri, unde talibus scandalis sua Rma Ptas obviare volens dnos.. monuit, ut prefato dno Felici Relski canonico sub aliquibus penis inhiherent, quatinus a collatione et sessione nocturna tabernarum et aliis quibuscunque presertim in civitate et domibus civium desisteret. Et.. dni.. ipsum dnum Felicem Relski ab ingressu capituli et perceptione refectionum iuxta tenorem statuti contra tales editi suspenderunt et ei de capitulo exire mandaverunt, ita tamen quod prefatus dnus Felix Relski nullibi ab ecclesia cathedr. recedat, sed circa eandem resideat..

A. 1529, Aprilis 22, in capitulo.

858. (Acta cap. II).. Dni.. ad petitionem vener. dni Felicis Relski canonici Wladislav. ecclesie.. suspensionis a perceptione refectionum decretum relaxaverunt eo modo, ut peramplius a suprascriptis excessibus supersedebat et se abstinere promisit.

A. 1529, Augusti 17, in capitulo generali.

859. (Acta cap. II).. Dni.. habitis mutuo tractatu et intelligentia cum Rmo.. dno Mathia Drzevicio D. g. Epo Wladislav. vener. dnos Iohannem Parznyewski prepositum et Felicem Naropinski decanum ecclesie Wladislav. predictae.. in negotio ecclesie collegiate ss. Petri et Pauli apost. Cruswiciensis videlicet de ordine bono imponendo statuendoque, puta ut sint illic officialis foraneus, penitentiarius et predicator, quibus prepetita ecclesia adornaretur et decoraretur, tractare deputaverunt..

A. 1529, Decembris 9, Wladislaviae.

860. (Acta cap. II).. Vener. dnus Iohannes Byezdrowski canonicus Wladislav. Polonus vir haud immaturus de armis Lesczicz alias acervorum hasma(s), febre pestilentica et senecta laborans aliquamdiu in domo habitationis sue in stuba alba minori in summo Wladislav. ab arce versus ecclesiam eundo inter domos.. dni Alexandri D. g. Epi Margaritensis suffraganei, ex una, et.. dni Felicis Naropyenski decani Wladislav. ab altera partibus sita hora ferme

meridiei testamento nichilominus facto et ordinato sacramentis etiam ecclesiasticis more veri et boni catholici hominis digne perceptis haud spernendo exemplum similiter facientium post se aliis derelinquendum [obiit], sepelitur altera die condignis exequiis ex opposito hostii ecclesie Wladislav. lateralis in ecclesia inter ipsum hostium et fontem baptismalem et requiescit in Domino.

A. 1530, Ianuarii 7, in capitulo generali.

861. (Acta cap. II).. Vener. capitulum intendens decori ecclesie regimique mense sue profectui ac commodo, attendens statuta capitularia antiqua et nova in magna sui parte non minus diffusa et non in uno volumine esse, decrevit ea in summarios compendiosos non discrepantes a iure communi redigi debere, quibus auctoritas Rmi dni Epi petenda erit apponi suo et capituli sigillis munienda, ad quod faciendum.. deputaverunt.. dnos Alexandrum D. g. Epum Margaritensem suffraganeum et Stephanum Lochowski canonicum vicariumque in Spiritualibus et officialem Wladislav. generalem, qui faciendum pro posse id sese polliciti sunt.

A. 1530, Ianuarii 8, in capitulo generali.

862. (Acta cap. II).. Dni.. perpendentes in animo rumores passim spargentes inter vulgum presertim de excessibus tam de curiensibus Rmi dni Epi, quam etiam dnorum de capitulo decreverunt tractatum super huiusmodi coercione tam inter curienses quam etiam capitulum Wladislav. facienda ad felicem Rmi dni Epi Wladislav. adventum continuari, ubi sua Rma Ptas unacum toto capitulo inquisitionem super huiusmodi excessibus et scandalis uti famatur faciendam tenebitur.

I. 1530, Maii 5, in capitulo.

863. (Acta cap. II).. Dni.. habitis mutuo tractatu et intelligentia ad synodum provincialem Pyotrkoviensem in prox. celebrandam eundum videlicet dnos Felicem Naropyenski decanum et Felicem Rylski canonicum Wladislav. confratres suos.. constituerunt procuratores.. quibus procuratoribus suis specialiter dederunt in mandatis super contributione cum aliis ecclesiis superioribus instituenda concordandum et super receptione rationis de contributione a Rmo.. dno Iohanne D. g. Archiepo Gneznensi.. recepta necnon super et de eisdem, in quantum satisfecerit et solverit, quittandum.

A. 1530, Augusti 17, in capitulo generali.

864. (Acta cap. II) Pluribus tunc multum Rmus.. dnus Mathias D. g. Epus Cuyaviensis unacum vener. dnis prelati et canonicis memoratis occupati, ita ut singulis eorum pro hac vice nequeunt intendere commode, hoc presens capitulum generale ad aliquod certum tempus mox peracto et concluso hoc presenti generali capitulo ad correctionem morum revisionemque et inquisitionem tam inter Rmum dnum Epum et ipsius Curiam quam etiam capitulum faciendam [de] aliisque omnibus et singulis scandalis continuaverunt et prorogarunt, cuiusquidem revisionis et inquisitionis faciende dni Felicem Relski cano-

nicum ipsis omnibus ad hoc consentientibus in eorumque notarium deputaverunt et elegerunt, quem tandem ipsi soli inquirere et revidere tenebuntur.

A. 1530, Augusti 18, in capitulo generali.

865. (Acta cap. II).. Ex relatione vener. dni Felicis Naropynyski decani Wladislav. nuntii capituli Wladislav. ad synodum Pyotrkoviensem nuper celebratam deputati intellexerunt dni constitutiones dicte synodus provincialis Pyotrkoviensis generalis die Lune ante f. s. Margarete celebrate, quomodo sacra Synodus his modis fieri voluit decrevitque, ut quamprimum peracta synodo huiusmodi provinciali Pyotrkovienensi in singulis diocesibus tres: unus videlicet abbas et duo ex capitulo maioris ecclesie viri graves et idonei pro retaxatione fideliter per eos facienda in unum locum convenientes episcopatus, abbatiarum beneficiorumque omnium et singulorum tam secularium quam regularium in diocesi ex inventariis iam conscriptis [retaxationem] faciant, per marcasque argenti et quid marca argenti continebit [retaxationem hanc synodus] fieri decrevit. Ad quamquidem retaxationem faciendam Rmus dnus Epus cum suo capitulo generali.. dnos Felicem Naropynyski decanum, Stephanum Lochowski, Stanislaum Lipowycz, Felicem Relski et Petrum Pyotrkowski canonicos Wladislav. unacum vener. dno Mathia abbate Coronoviensi deputaverunt..

A. 1530, Septembris 10, Wladislaviae.

866. (Acta cap. II).. Vener. dnus Nicolaus Coszeleccki canonicus Wladislav. de terra Cuyaviensi originarius vir haud immaturus de armis Ogonyczyk, diuturna tamen infirmitate paralis et fluxu laborans, nemini nisi ipsi soli nocivus, prodigus, futuri improvidus, contractis multis debitis in domo habitationis sue in caminata superiori domus minoris in summo Wladislav. inter domos vener. dni Iohannis Parznyewski canonici, ex una, et honor. dni Iohannis Schampolinski vicarii Wladislav. ex altera partibus sita hora tertiarum testamento nichilominus facto, licet rebus exiguis aut fere nullis habitis, sacramentis ecclesiasticis more veri christiani hominis rite et legitime perceptis, diem huius transitorie et labilis vite sue clausit extremam. Sepultus eadem die hora vesperrum condignis exequiis penes altare s. Crucis ante aram s. Triadis et requiescit iam exutus mortalibus curis in Domino.

A. 1530, Octobris 20, in capitulo.

867. (Acta cap. II).. Dni.. memorantes, quomodo poeta certus de partibus Hungarie oratione(s) quadam ornata in laudem dive Virginis s. Marie in medio capituli in scriptis produxit, volentes, ut obinde a dnis gratiam intelligeret specialem, decreverunt et mandaverunt procuratori suo eidem dandos IV flor. in moneta usuali consuetos.

A. 1531, Augusti 31, in capitulo.

868. (Acta cap. II).. Coram Rmo.. dno Mathia D. g. Epo, electo postulato Gnezn., et vener. dnis prelati et canonicis.. ecclesie cathedr. Wladislaviensis.. dnus Albertus Manasterski plebanus Brzozoviensis Rmi.. dni

Iohannis Epi electi Wladislav. procurator legitimus.. habens in suis manibus certas brevis apostol. litteras.. easdem dictis dnis.. presentavit ipsosque.. ut ad exequucionem earum procederent.. requisivit.. Qui Rmus et vener. dni Epus, prelati et canonici.. eidem Rmo dno constituti in persona dicti sui procuratoris possessionem realem.. ipsius episcopatus Wladislaviensis.. admitterunt. Et ut magis et clarius.. ipsius episcopatus possessionis recipiende.. admissio universo civitatis Wladislav. et ipsius diocesis populo innotesceret, inductionem ad dictam cathedr. ecclesiam ipsius Rmi dni constituentis in persona dicti sui dni procuratoris fiendam ad dominicam diem prox. (*d. 3 Septembris*) propter populorum ad divina audienda congregandorum.. multitudinem distulerunt..

A. 1532, Ianuarii 9, in capitulo generali.

869. (Acta cap. II).. [Dni].. dno Stephano Lochowski canonico Wladislav. sponte se offerenti omnia et singula vener. capituli Wladislav. privilegia commiserunt registrare et in unum volumen redigere.

A. 1532, Iunii 26, in capitulo.

870. (Acta cap. II).. Quia vener. dnus Felix Naropynyski decanus Wladislav. nomine vener. dni Iohannis Drzevicii archidiaconi Pomeranie in ecclesia Wladislav. egit apud vener. capitulum Wladislav. de resignando archidiaconatu eodem suo Pomeraniensi in personam dni Andree Duchnyczki in artibus mgri seu doctoris ex certo contractu inter eos facto, quod videlicet ipse dnus Iohannes Drzevicius loco archidiaconatus prefati debet habere canonicatum et prebendam Wladislav., prout hunc ipsum contractum coram eodem vener. capitulo ipse dnus Felix declaravit et consensum Rmi.. dni Mathie D. g. archiepi Gnezn. primatis et legati nati ad hoc faciendum per binas litteras manu sue Rme Ptis scriptas unacum mandato prefati dni Iohannis Drzevicii ad resignationem huiusmodi faciendam exhibuit, ideo ipsi dni capitulares attempta probitate, moribus et sciencia prefati dni Andree Duchnyczki eundem ad hunc ipsum archidiaconatum Pomeraniensem eo modo vacaturum, quantum in eis fuit et est, elegerunt.. et litteras pro eo promotoriales ad Rmum.. dnum Iohannem D. g. Epum Wladislav. dandas decreverunt..

A. 1532, Augusti 8, in capitulo.

871. (Acta cap. II).. Dni.. Rmi.. dni Iohannis Carnkowski D. g. Epi Wladislav. feliciter moderni improbatione electionis.. dni Andree Duchnyczki mgri in artibus in archidiaconatum Pomeraniensem nondum vacantem intellecta et indignatione sue Rme Ptis erga se contracta, quod videlicet istud fecissent in contemptum sue Rme Ptis, et quia hec electio sub conditione facta est et fuit, in quantum videlicet consensus sue Rme Ptis accesserit, sine quo negotium istud suum effectum sortiri non potuit, singulariter igitur singuli petierunt, quatinus sua Rma Ptis hoc non revocaret ad animum, sed illis hoc indulgere dignaretur. Et ipse Rmus dnus Epus in medio tunc ipsius capituli existens hoc ipsis dnis prelati et canonicis, quum hoc negotium ex huiusmodi

prepostera electione non est sortitum effectum suum, nec sortietur, ex animo indulsit et pro deletio hec omnia habere voluit et habet, dnis.. hanc electionem, que causa suprascripta nulla fuit, retractantibus et nullam habere volentibus.

A. 1532, Novembris 14, in capitulo.

872. (Acta cap. II).. Quoniam vener. dnos Iohannem Dzyaduski archidiaconum et Iohannem Naropynski custodem Wladislav. deputatos nuncios ex eorum capitulo ad sinodum provincialem Pyotrkovie hoc anno celebratam a die eorum inde discessus per omnes dies prosecutionis vie in Pyotrkow et existencie inibi, quamdiu sinodus non fuit dissoluta et conclusa, voluerunt carere distributionibus quotidianis; et prefato dno archidiacono allegante istud dnos.. prelatos et canonicos facere contra consuetudinem eorum capituli ac petente se per illos dies omnes haberi et reputari pro presenti nec privari distributionibus ipsis, dni suprascripti.. attento eo, quod in multis ipse dnus archidiaconus in ipsa sinodo inservivisset eorum negotiis et volentes eum consolatum reddere pro tanta diligentia omnium expressorum superius dierum, presentiam.. decreverunt eum habere et distributionibus gaudere..

A. 1536, Februarii 24, in capitulo.

873. (Acta cap. II).. Dni.. postquam.. dnus Stanislaus Lipowycz canonicus Wladislav. et regens ecclesie paroch. in Gambino ordinationem de fundanda [mansionaria] in eadem ecclesia in Gambino ex decreto generalis capituli.. legit et pronunciavit.. donantes.. eisdem mansionariis pro vino ad sacrificium singulis annis per eos emendo excrescentiam denarii s. Petri, que singulis annis fit, soluto denario ipso s. Petri collectori eiusdem, noluerunt hoc in privilegio erectionis et fundacionis mansionarie predictae contineri et specificari.

A. 1537, Decembris 20, in capitulo.

874. (Acta cap. II).. Dni.. intelligentes certo Rmum.. dnus Iohannem Carnkowski D. g. Epum Wladislav. f. III ante festum s. Lucie.. prox. iam solvisse debitum nature, cupientesque providere, ne sede vacante respublica tum in Spiritualibus tum etiam in temporalibus ipsius ecclesie dispendia et iacturas susciperet.. nemine eorum discrepante.. dnus Stanislaus Lipowycz canonicum Wladislav. in administratorem in Spiritualibus et temporalibus elegerunt..

A. 1538, Maii 16, in capitulo.

875. (Acta cap. II) Comparentes cmethones de Sykorowo, questi sunt, qualiter dominus eorum seu possessor ville predictae alienat ab eis agrum, quem ante pro se colebant et in predium suum convertit, petentes se unusquisque eorum iuxta suum agrum conservari et diem ad laborandum decretum extinguere, censum vero propter defectum eorum diminui. Et dni quantum ad censum diminuendum pro meliori eorum informatione ad adventum dni regentis suspenderunt, labores vero, prout in aliis bonis cmethones laborant, inherendo priori decreto laborare decreverunt et agros in predium dno regenti converti concesserunt.

A. 1538, Augusti 17, in capitulo generali.

876. (Acta cap. II) Crebris relationibus et querelis colonorum prestimoni in Sykorowo.. dni pulsati et ne etiam bona eorum quovis modo annihilarentur, volentes nichilominus ipsa bona et eorum colonos pro posse conservare, ut tanto firmiter in bonis resideant et edificia construant, gratiam eis fecerunt eiusmodi, quia dimiserunt eis de manso per fertonem unicum census ad annos immediate se sequentes in presentia dni Sczawynski regentis.

A. 1539, Ianuarii 7, in capitulo generali.

877. (Acta cap. III) Certo edocti.. dni.. archidiaconatum Pomeranie maximo defectu presbiterorum laborasse, quem vix in tribus citra ultramiliariis inveniri potest, itaque parvulos sine baptismo ac alios Christifideles sine sacra Eucaristia decedisse, decreverunt cum Rmo dno Epo de talibus loquendum, quomodo talibus obviandum et succurrendum erit.

A. 1539, Ianuarii 13, in capitulo generali.

878. (Acta cap. III) Commendatam habentes probitatem dni Mgri Danielis de Rawa in regimine schole Wladislaviensis.. dni pro festo s. Petri apost. proximo.. futuro regimen schole prenominate.. prefato dno mgro Danieli.. contulerunt sub ratihabitione consensuque Rdi dni scholastici ad hoc prehabito; et ibidem.. dnus Stanislaus Lyppowicz vicarius in Spiritualibus etc. pro Rdo dno Samuele Maczyeyowski scolastico Wladislav. tunc. absente cavit, quod ipse dnus Scolasticus non mutabit dnorum decretum..

879. (Ibidem) Capitulum.. [considerando] multa incommoda et dampna in bonis capituli tam etiam hic in Summo oboriri domosque canonicales nonnullas ex negligentis et incurabilitate dnorum easdem tenentium et inhabitantium ruinosas esse deputaverunt e medio sui omnium et singulorum revisores.. dnos Stanislaus Stampowski, Andrean Duchnyczki canonicos Wladislavienses.. quod quidem onus dni decreverunt explendum ante festum Assumptionis.

A. 1540, Ianuarii 7, in capitulo generali.

880. (Acta cap. III).. Dni.. attendentes, quoniam statuta ipsorum capitularia communia in nonnullis egent punctis et clausulis articulisque emendatione, decreverunt itaque per unum statutum in unoquoque capitulo septimanali capitulariter emendare, corrigere et in meliorem statum reducere.

A. 1540, Ianuarii 9, in capitulo generali.

881. (Acta cap. III).. Comparentes honor. dnus Iohannes Longus de Cracovia, altaris tituli Corporis Christi in ecclesia b. Virginis Marie in circulo Cracov., Melchier filius prefati dni Iohannis et Mathias de Gomolthowo in facto rerum post mortem et obitum olim vener. dni Iacobi Longi de Cracovia ecclesie Wladislav. canonici derelictarum, ibidemque.. dni prelati et canonici.. moleste ferentes contra Mathiam de Gomolthowo, olim dni Longi canonici servitorem, quod ipse nonnullas res, quas et solus fatebatur, post mortem prefati dni Longi recepit, distraxit et pro suo usu damnabili convertit in non mediocre gravamen suarum Rdarum Ptum et vener. dnorum prelatorum

et canonicorum tanquam legitimorum executorum post obitum fratris sui intestati decedentis; et ibidem Melchier dni olim Longi consanguineus fassus est, quod dum olim Longus e medio vivorum sublatus erat, hoc est f. VI ante Nativ. Marie prox. a. D. MDXXXIX hora septima a meridie, in crastino hoc est sabbato cum ad Syedlemyno idem Melchier equitaret, tunc idem Mathias claves in sua potestate habendo VIII scutillas stanneas alias *pulmyskow wozowych*, II talaria in sacco de tela, II libras croci, III libras piperis et alias multas herbas cum cisticula recepit, VIII cantaros magnos et parvos communes, IV talaria ista ex promptuario recepit, mortarium, mitram parvam de axameto tela nigra subductam, tripedes seu caldaria duo magna, libri multi, ferrum in quo caldaria appenduntur in camino, serras duas, secures octo, cathenam bonam magnam, duo candelabra, III florenos in moneta Polonicali, de moneta Lithwanicali in vesica ad instar pugilli magni speratur ad XV flor. citra vel ultra, necnon et registra seu inventaria ex cista parva de sacculo ad instar arcu papiri, et ut presumitur esse testamentum, idem Mathias recepit, quarum unam in medio capituli produxit, in qua continebatur summa conscripta XXX flor. Itaque apparet eundem Mathiam scire de aliis rebus, que et ubi sunt distracte, ubi etiam solus Melchier fassus est per se recepisse VIII Filipicos alias *noblye* magnos et VIII minores, octo flor. in auro, coclearia argentea octo necnon res nonnullas ad Brzesczie adductas, que sunt iam in manibus vener. capituli; ibidemque sue Rde Ptes protestati sunt in presentia dni Iohannis Longi.. quod suarum R. Ptum procurator generalis, cum primum Melchier scitum dedit de morte olim Longi canonici, hoc est die Dominica hora II.. alias in vigilia Nativ. Marie, eo momento cum fratribus dnis canonicis ac duobus notariis et testibus fidedignis adhibitis omnes et singulas res post obitum Longi derelictas et iam ut apparebat non in toto inventas conscripserunt et obsignaverunt custodia fideli adhibita, cadaver vero fetidum per noctes duas et diem unam per Melchierum et Mathiam in domo servatum sepulture ecclesiastice capituli impensis tradiderunt, quia nullum grossum paratum post mortem ipsius invenire potuerunt. Dnus itaque Iohannes Longus altarista prefatus et olim dni Longi canonici germanus, qui fuit per nonnullos ex fama edoctus, quod vener. capitulum post obitum fratris sui millena reciperet, omnium dubietatum per confessiones Malchieris et Mathie viam amputavit, immo eosdem exnunc reos tam apud Deum quam etiam apud homines culpabiles invenit vidensque spe sua frustratum esse precipue de millenariis petiit suas R. Ptes.. tanquam veros executores olim dni Longi canonici fratris sui intestati decedentis, quatinus eundem ad intercessionem Rmi dni Epi feliciter moderni consolatum redderent. Et dni ad intercessionem sue Rme Ptis non recedendo a suo statuto habentesque singularem affectum ad dnum Iohannem et ad ipsius filias, quarum ut asserebat dnus Iohannes ad duo millia flor. de patrimonio in Universitatibus Bononie etc. ac in partibus Italie olim dnos Longus canonicus consumpsit, itaque non aliquo metu sed sola pura et sincera christianaque pietate ducti istis rebus omnibus, quas Melchier tam in auro, quam etiam in vestibus et in aliis, quas ad Brzesczie duxerat, videlicet duabus trabeis alias optimis vulpibus subductis: una de czamletho nigro, alia de arassio nigro etiam optimo, iopula de adamasco, aliquot ulne adamasci nigri novi, reservaculum scutellarum optimi stanni, alie scutelle sine reservaculo

numero quinque, tres partes tele, tapetium, sellarium magnum novum Ostrodo-miensis panni, indusium magnum super plumaticam dederunt et condonaverunt; reliqua vero pro debitis hic in civitate Wladislav. tantum et non aliunde contractis et [ad] eadem solvenda dnis de capitulo deputatis vendi mandaverunt, dno Iohanne presente et pro grato.. suscipiente. Post quarumquidem rati et grati habitionem Rdi patres.. petierunt dnum Iohannem prefatum, ut eosdem de omnibus rebus per eum.. receptis.. quietaret unacum Melchiere filio suo, liberos mitteret ac ab impetitione.. omnium filiarum suarum propinquorumque et remotorum sanguine iunctorum, vener. capitulum quovismodo occasione premissorum molestari volentium, principalem se poneret; ibidemque dnos Iohannes unacum filio suo Malchiere.. dnos prelatos et canonicos eccl. cathedr. Wladislaviensis.. quietaverunt.. Ibidemque.. dni.. fama communi spargente, quod olim Longus canonicus millenos haberet, protestati sunt sollemniter, ut cum primum talium millenariorum depositum apud aliquem rescirent, Rmo dno Epo Wladisl. feliciter moderno in manus ac tuitionem.. commiserunt, de talibus se exonerantes..

A. 1540, Martii 29, Wladislaviae.

882. (Acta cap. III).. Die Lune.. f. II Pasche hora fere V-ta secundum medium horologium post meridiem vener. dnos Stanislaus Lippowicz canonicus Wladislav. etc. de armis thaurorum in conclavi domus sue in stuba magna, quarta antehac die infirmitate gravi correptus, vir religiosus testamento de rebus suis manu propria confecto, prout Deo placuit, defunctus est et in ecclesia cathedr. Wladislav. ante altare s. Barbare virginis sepultus in Domino requiescit.

A. 1540, Maii 5, in capitulo.

883. (Acta cap. III).. Referente.. dno Andrea Duchnyczki canonico.. et exactore contributionis spiritualis anni D. 1539, quia summam contributionis predictae exacte videlicet DCCLXVI flor. in moneta et numero Polon. quemlibet flor. per. XXX gr. Pol. computando, in manus.. dni Petri Piotrkowski canonici et procuratoris.. capituli Wladislav. gener. dedit et reposuit, seque de eadem summa per dnos.. quietari petente.. dni.. eundem de predicta summa contributionis quietaverunt et liberum.. dimiserunt.

A. 1540, Maii 12, in capitulo.

884. (Acta cap. III) Vacante prestimonio Murzinek et Perkow ex vi assecutionis alterius prestimonii.. dni Iohannis Parznyewski canonici Wladislav. eiusdem ultimi.. possessoris.. hociidem prestimonium.. dnos Mathias Vargawski canonicus Wladislav. optavit sibi de illo provideri ac possessionem illius assignari petiit. Et dni.. attendentes illum fore proficuum et defensorem ac tutorem illius prestimonii fortem eo, quod in curia R. Mtis versatur et sue Mti servit conservationemque bonam magnatum habet, optionem huiusmodi admiserunt sibi de predicto prestimonio providerunt..

A. 1540, Iunii 18, in capitulo.

885. (Acta cap. III).. Dnus Petrus Piotrkowski canonicus et vener. olim

dni Thobie Ianykowski canonici huius ecclesie Wladislav. testamenti executor... [dnos] petiit, quatinus testamentum prefati olim dni Ianykowski... matrice presenti ingrossari admitterent. Et dni... predictum testamentum... ingrossari mandaverunt, cuius tenor... sequitur et est talis:

In nomine Domini amen. Anno... MDXL... hora II post meridiem secundum medium horologium vel quasi die Iovis XVIII m. Martii in domo vener. dni Mathie Drzevicki cathedr. Cracov. et Wladislav. ecclesiarum canonici et mansionis tunc... dni Thobie Ianykowski canonici Wladislav. et Loviciensis in meique notarii publici et testium infrascriptorum... presentia idem dnus Thobias Ianykowski... eger corpore compos tamen rationis... ordinavit et condidit suum presens nuncupatum testamentum... in hunc, qui sequitur, modum:

Inprimis... animam suam exnunc omnipotenti Deo et sue intemerate matri semper virgini et sanctis angelis, sanctis apostolis Petro et Paulo, Bartholomeo, Iacobo, Thome, s. Iohanni Baptiste et s. Iohanni Evangeliste sanctisque Adalberto, Stanislao, Laurentio, Francisco, Ieronimo, Augustino, Ambrosio, Nicolao, Martino, s. Anne, s. Catherine et s. Marie Magdalene totique celesti curie sanctorum et s. virginum humiliter commendavit. Ante omnia autem protestatus est sollemniter se esse catholicum presbiterum... et quod... in fide catholica... mori... intendit... et si de hac infirmitate... decedere contingat... corpori suo elegit... sepulturam in ecclesia cathedr. Wladislav, ubi secundum suum honestum modum et conditionem voluit sepeliri, pro cuius expeditione assignavit... LXXX (s) flor., XXX in argenteis triplicibus grossis et L in antiqua moneta et III flor. in solidis.

Demonstravit insuper in uno sacco C flor., inclusis argenteis grossis in eodem sacco contentis, de quibus commisit familiam salariare: inprimis Stanislao XXX flor., eidem subductam vulpinam panni nigri Ostrodomiensis, thogam alias *kythlicza* harasii nigri; item Iohanni XXX flor., item subductam vulpinam czamleti nigri et thogam de harassio fodratam pellibus vulpinis; item Iohanni Byelski aucipi V flor. pecuniarum; item Bartholomeo alias Barthoschek V flor. pecuniarum, aliis autem servitoribus suis non diu servientibus dare commisit, quantum unusquisque eorum merebitur et prout melius videbitur dnis exequutoribus infrascriptis.

Item alium saccum demonstravit, in quo continentur C marce pecuniarum, ex quibus commisit dare et legavit: primo nobili Iohanni nepoti suo ex germana sorore XXXIV flor. pecuniarum; item alteri Iohanni de Ianykowicze nepoti suo XXXIV flor.; item nobili dne Byelska nepti sue XXXIV flor.; item nobili Mathie in Ianykowicze homini pauperrimo suo consanguineo XXX flor., reliquum vero summe istius commisit arbitrio dnorum exequutorum dispensandum pro anima sua modo infrascripto.

Item ostendit etiam idem dnus testator CC flor. in auro Hungar. boni ponderis, pro quibus voluit emi et emere commisit censum annum et fundare in ipso censu II missas in ecclesia seu sacello s. Vitalis Wladislaviensi singulis annis in singulis septimanis perpetuis futuris temporibus peragendas... unam f. II pro sacerdote pro defunctis, aliam vero f. VI de Passione Domini »Humiliavit« videlicet etc., et hanc voluit cantari per scholares schole Wladislav., et de ipso censu emendo, cuius poterint esse et fieri plusquam XII flor., commisit

salariare II sacerdotes pro tempore, qui peragent ipsas missas, cuilibet eorum per IV flor. pecuniarum et scholam seu scholares eius pro decantacione ipsius misse de Passione Dni contentare, prout subsistere potuerit de ipsa summa census prefati, de reliquo vero ceram ad prefatam ecclesiam s. Vitalis commisit providere, et de hoc ordinationem constituere commisit dnis exequutoribus infrascriptis, prout illis melius videbitur expedire. Et ad perpetuam rei memoriam voluit propterea et petivit presens suum testamentum et ultimam voluntatem ingrossari... matrice vener. capituli Wladislaviensis.

Item commisit et petivit ipse dnus testator, ut ipsa ecclesia s. Vitalis prefata debite reformaretur et adornaretur de pecuniis summarum predictarum; que excrescent ultra legata et que pro vestimentis suis vendendis inferius descriptis ac que ex anno gratie beneficiorum suorum recipientur aliisque rebus inferius describendis.

Item legavit XX flor. in auro pro edificanda domo circa hospitale pauperum Wladislav. pro sacerdotibus lectoribus missarum suarum per eum in ecclesia cathedr. Wladislav. fundatarum.

Item idem dnus testator ostendit cistam suam magnam penes altare magnum in ecclesia cathedr. Wladislav. stantem et dixit in ea contineri tres casulas, calicem deauratum, pacificale deauratum et ampulas deauratas, et hec legavit dandum ecclesie prefate cathedr., ubi corpus suum tumulabitur. Vestes insuper nonnullas in eadem cista contineri, quas commisit vendere et pecunias pro eisdem convertere ad pia opera pro anima sua, prout melius videbitur dnis suis exequutoribus. Cistam vero hanc, in qua hec omnia continentur, postquam de ea deposita fuerint, legavit dandum dno Alberto vicecustodi Wladislaviensi.

Item ad vestes veniendo demonstravit in eadem cista, que stat in ecclesia cathedr. Wladislav. circa magnum altare, dixit contineri tres trabeas: unam de czamletho nigro pellibus mardurinis foderatam, aliam de harassio nigro pellibus vulpinis foderatam, et istas duas vendere pretio quo meliori fieri potuerit et pecuniam ad pia opera et adorationem ac refectionem sacelli s. Vitalis prefati convertere commisit; tertiam vero coloris *dzykyey* pellibus vulpinis foderatam, et hanc legavit nobili Iohanni Dobromyrski, qui servit Rmo dno Archiepo Gnezn., item eidem equum dextrarium, sellas duas magnas, duas tunicas rubei coloris, duas mitras alias *barwy*, duas balistas ferreas cum ipsarum apparatu et duos gladios.

Item idem testator demonstravit et dixit se habere hanc cistam et alias vestes, item schubam magnam czamlethi nigri cisinis foderatam, quam priori suo testamento legaverat dno Bechcziczki canonico Lovicensi, sed in confectione presentis sui testamenti nichil eius meminit; item aliam trabeam czamlethi coloris *dzykyey* pellibus *nowogrotki* foderatam; item tertiam harassii nigri *byelyssnowa*; item quartam trabeam harassii nigri pellibus mardurinis foderatam; item tunicam magnam de czamletho coloris *dzykyey*; item aliam tunicam nigram de panno, quas vendere commisit et pecuniam pro eis recipiendam ad pia opera et alias ad reparationem sacelli s. Vitalis convertere.

Item duo estivalia sua de harassio nigro et ea legavit danda duobus nepotibus suis, videlicet Iohanni et alio Iohanni suprascriptis.

Item etiam demonstravit se habere XII coclearia argentea, de quibus voluit fieri crucem ad ecclesiam collegiatam in Lovicz.

Item duos meliores lodices et hos ad cathedr. Wladislav. et alios duos lodices non ita bonos et hos ad collegiatam in Lowicz ecclesias dandos legavit et commisit.

Item quicquid de stanno et ere habet, datis ex eis dne Byelska nepti sue duabus maioribus et quatuor minoribus scutellis et duobus calidariis parvis, reliquum eorum nobilibus Iohanni et altero Iohanni nepotibus suis superscriptis dandum legavit et equaliter inter eos dividendum commisit.

Item idem dnus testator demonstravit et dixit se habere tria superpilicia, quorum unum dno Georgio in Drzewicza, unum dno Mathie in Rzecicza ecclesiarum commendariis dandum legavit et tertium, quod est novum, vendere commisit et pecuniam ad pia opera pro salute anime sue convertere.

Item quicquid camisiarum idem dnus testator habet, medietatem unam earum Iohanni servitori et aliam medietatem Iohanni nepoti suo superscripto, qui est sibi propinquior, dandum legavit.

Item eidem Iohanni nepoti lectisternia et Iohanni servitori prefato duos cussinos et pulvinar unum bonum de cutibus legavit.

Item nobili Iohanni Dobromyrski, qui in Zduny factor fuit, gladium magnum, quem et ab ipso ipse testator habuisse se dixit, dandum legavit.

Item vener. dno Ieronimo Gawronski custodi Unieioviensi... badam suam cum cultellis dandum legavit.

Item dnus testator dixit se etiam habere pluviale de panno griseo et hoc legavit dandum Iohanni servitori suo superscripto.

Item dixit se habere idem dnus testator V currus, duos in quibus vehebatur ipse, tertium phiscarium cum coopertis et apparatus eorum omnibus novis et duos alios, in quibus ligna ducebantur, ferro reformatos, quorum duos fuisse Lovicii dixit, unum videlicet *rydwan* et alium simplicem, in quo ligna ducuntur; illos omnes vendere commisit cum attinentiis eorum et pecuniam ad pia opera, ut supra expressum est, pro salute anime sue convertere commisit et legavit.

Item idem testator dixit se habere cistam in ecclesia collegiata Lovicensi, in qua et nonnullas res contineri, quorum memoriam non potuit habere debitam, sed quicquid in ea continetur, commisit dnis exequutoribus dispensandum, prout illis melius videbitur et expediens fuerit saluti testatoris ipsius.

Item quicquid in Opoczno et Rzecicza plebanatibus est in horreis de frumentis et in domibus de pecoribus et pecudibus ac supellectilibus rebusque aliis domesticis, de omnibus prefatis dnis exequutoribus disponere commisit et vendere ac pecunias pro salute anime sue ad pia opera convertere, prout melius visum fuerit illis, consanguineorum tamen suorum prefatorum ratione habita et presertim Iohannis nepotis sui sibi propinquioris.

Item factori suo in Opoczno et Rzecicza legavit duos acervos siliginis, quos et dare sibi commisit.

Item dixit se teneri et debere dno Mathie commendario in Rzecicza XX marcas, quas commisit sibi solvere, si alias sibi non receperit eas ex aliis quibus ipsius ecclesie proventibus in Rzecicza.

Item idem testator legavit dne Catherine Byelska nepti sue trabeam de

czamletho coloris *dzykyey* foderatam *nowogrothkamy* et aliam de harassio nigro foderatam *byelysnamy* cum corelio. Item eidem dne Byelska legavit et commisit dandum duas scutellas magnas stanneas et IV minores.

Item idem dnus testator dixit, quod si aliquid rerum suarum, que forsitan per oblivionem non fuerint aut non sunt hic expressa et descripta, inventum fuerit, voluit et commisit, ut dni executores infrascripti disponerent de illis pro arbitrio eorum converterentque ad pia opera pro salute anime sue.

Item sortes seu portiones ex beneficiis omnibus et singulis suis, que hactenus obtinet, ipsum ex anno gratie pertinentibus et spectantibus, ipsis dnis exequutoribus commisit exigendum et arbitrio eorum ad pia opera pro salute anime ipsius convertendum.

Item equos suos, quotquot sunt hic Wladislavie, ultra legatos commisit vendendos per dnos executores infrascriptos et pecuniam pro eis recipiendam ad pia opera convertere pro salute anime sue, secundum quod melius et utilius videbitur illis expedire.

Item ipse dnus testator dixit, quod sibi tenetur nobilis Gradowski IV flor. pecuniarum in mutuum sibi datos, quos ab eo exigi voluit et commisit dnis executoribus suis ad pia opera convertere pro salute anime sue.

Ut autem omnia et singula premissa executioni debite demandentur.. huiusmodi testamenti.. prenomatus testator executores.. ordinavit videlicet vener. viros dnos Stanislaum Lippowicz.. et Petrum Piotrkowski.. canonicos Wladislavienses ambo in solidum.. Acta sunt hec anno Dni.. die, mense, hora et loco quibus supra..

A. 1540, Iunii 26, in capitulo.

886. (Acta cap. III).. Dni.. attendentes, quod violentie subditis et bonorum invasiones ac raptus frequentius per nobiles committuntur, volentes super huiusmodi violentiis consilium sanum explorare progressumque contra habere, consuluerunt vener. dnum Mathiam Lanczki iuris utriusque doctorem archidiaconum Pomeranie in ecclesia cathedr. Wladislav. et Rmi.. dni Iohannis Lathalski Archiepi Gnezn. curie cancellarium presentem in capitulo occasione interdicti fulminandi contra invasores violentos aut raptos vel iniuriatores bonorum ecclesie. Quicquidem dnus Lanczki archidiaconus observationes in talibus servari solitas aliarum diocesum videlicet Gnezn. et Cracov. reposuit et dixit, quod quodocunque aliqua violentia vel invasio violenta in bonis ecclesie etiam plus quam XXX passibus ab ecclesia distantibus alicui persone vel rebus ecclesie per aliquem infertur, etiam si et vulnera, habita summaria informatione ex testium depositione, inferens violentiam aut vulnera vel invadens violenter bona sive hereditatem aliquam ecclesie monendus sit cum minatione interdicti, ut satisfaciat iniuriam vel violentiam passo; in termino vero monitorii huiusmodi si inferens violentiam non fuerit concordatus vel non satisfecerit cum iniuriam vel violentiam passo, interdictum ecclesiasticum per iudicem spiritualem, cuius titulo monitus fuerit, contra huiusmodi inferentem violentiam fulminari debet; quando vero vulnera vel aliqua iniuria sive violentia infertur vel illata fuerit alicui subdito sive subditis ecclesie extra hereditatem ecclesiasticam, extunc inferens debet in iudicio seculari vel castrensi.

in cuius districtu factum fuerit, pro eisdem conveniri per procuratorem ad id deputatum.

A. 1540, Augusti 16, in capitulo generali.

887. (Acta cap. III).. Dni inherentes consuetudini Regni Polonie mandaverunt deinceps et amodo cmetonibus de villis Murzinek et Perkow prestimonialibus vener. capituli Wladislav. tenute ad presens vener. dni Mathie Vargawski canonici Wladislav. diem in septimana unam singulis septimanis laborare et duos mansos desertos decanales nuncupatos in predicta villa Murzinek pro predio colere seu arare.

A. 1540, Augusti 19, in capitulo generali.

888. (Acta cap. III).. Dni.. audito nuntio Rmi.. dni Luce comitis a Gorka D. g. epi Wladislav. feliciter moderni de electione futuri suffraganei, quatinus ipsi.. dni.. de collegio suo aliquem probum et idoneum.. prelatum vel canonicum.. eligerent et sue Rme Pti nominarent.. ad electionem huiusmodi per vota eorum gradientes, paucis dissentientibus pluribus vero consentientibus, Rdum dnum Iohannem Dziaduski iuris utriusque doctorem archidiaconum Wladislav. S. Mtis R. secretarium absentem a capitulo propter infirmitatem febris, qua tunc detinebatur in domo ipsius, elegerunt.. sueque Rme Pti presentaverunt pro et cum eo supplicantes de sufficienti provisione eiusdem.

A. 1540, Septembris 9, in capitulo.

889. (Acta cap. III).. Dni.. edocti per.. dnum Petrum Piotrkowski canonicum et procuratorem capituli generalem exequutoremque testamenti olim.. dni Iohannis Parznyewski prepositi Wladislav., quod missale scriptum in pargameno per prefatum olim dnum prepositum huic ecclesie ad sacristiam in custodiam honor. Paulo de Bolechow et Andree campanatoribus traditum nunc vero tempore custodie eorum destructum, quia nonnullae carte et imago Crucifixi auro depicta ante canonem excisse, propterea predicti dni ipsis campanatoribus iniunxerunt, ut prefatum missale restaurare et reparare curent et vigilent, alias eisdem salarium dandum denegaverunt.

A. 1540, Novembris 18, Wladislaviae.

890. (Acta cap. III).. Dnus Iohannes Parznyewsky canonicus Wladislav. de armis ancarum longa infirmitate valitudinaria per totam fere estatam detentus et in domo ipsius canonicali Wladislavie decumbens speransque ab hac infirmitate posse resurgere et diutius vivere non procuratus sacramentis ecclesiasticis testamento nichilominus de rebus suis confecto nimio defluxu sanguinis de ore eius suffocatus est diemque extremum vite huius transitorie clausit et hic Wladislavie in ecclesia cathedr. in vigilia s. Catherine sepultus requiescit in Domino.

A. 1540, Novembris 24, in capitulo.

891. (Acta cap. III).. Dni.. dnum Felicem Relski canonicum presentem in capitulo propter contentionem in cimiterio ecclesie cathedr. Wladi-

slav. cum dno Lyubynieczki gladifero Brestensi et propter querelam dni Lassoczki tribuni Bobrownicensis et Venceslai Tulibowski dapiferi Dobrzinensis contra eundem factam eundem ab ingressu capituli et refectionibus quotidianis percipiendis ad decursum unius anni suspenderunt ac eundem eisdem carere voluerunt et volunt.

A. 1540, Decembris 2, in capitulo.

892. (Acta cap. III).. Dni.. attendentes, quod.. dnus Felix Relski canonicus decretum.. contra ipsum.. promulgatum patienter fert, omnibus appellationibus postpositis, eundem.. in gratiam et in gremium suum receperunt decretumque relaxaverunt computando pro toto anno suspensionem ipsius a refectionibus per unam hanc septimanam, quodquidem ipse dnus Relski pro grato.. habet.

A. 1541, Ianuarii 7, in capitulo generali.

893. (Acta cap. III).. Dni decreverunt Rmum.. dnum Lucam comitem a Gorca.. Epum Wladislaviensem.. rogandum pro permutatione statuti de duobus generalibus capitulis institutis, quod videlicet unum pro festo Circumcisionis Dni, aliud vero pro festo Visitationis gloriose Virginis Marie deinceps celebrentur.

A. 1541, Ianuarii 10, in capitulo generali.

894. (Acta cap. III).. Dni.. propter varias necessitates valitudinarias et infirmitates volentes huiusmodi emergentiis obviare salutique corporum suorum consulere, aliquem probum virum phisicum in medicinis doctorem hic circa ecclesiam habendum et actu residentem, qui mediis refectionibus videlicet panum et pecuniarum gaudebit, necnon et procuratorem causarum mense eorum tam in spiritali quam etiam seculari vel terrestri foro seu iudicio habendum et salario competenti contentandum decreverunt.

A. 1541, Ianuarii 13, in capitulo generali.

895. (Acta cap. III).. Dni.. dno Felici Relski canonico et dispositori seu provisorio proventuum ecclesie parochialis Gambinensis post mortem.. dni Stanislai Lippowicz canonici imagines antiquas de ecclesia prefata Gambinensi, que erant ante magnum altare, tempore arende ipsius parochialis prefati dni Lippowicz ablatas et eductas atque ab eadem ecclesia alienatas repetendas.. mandaverunt.

A. 1541, Ianuarii 27, in capitulo.

896. (Acta cap. III).. In prox. preterito generali capitulo.. dni.. statuerunt doctorem in medicinis et magistrum schole circa ecclesiam hanc Wladislav. habendos, pro quoquidem doctore et magistro schole conveniendis.. dnum Iacobum Paczynski canonicum e medio sui deputaverunt.. qui presentia unius septimane post discessum ex Wladislavia distributionum pecuniarum, panum vero per totum tempus durationis Cracovie et in itinere gaudebit.

A. 1541, Ianuarii 29.

897. (Ibidem) Contractus inter vener. capitulum et magistrum horolo-

giorum de Thorunia — Anno.. MDXLI ipso die sabbato post festum divi Pauli Conversionis prox. (d. 29 Januarii) factus est contractus per.. [dnos] a vener. capitulo Wladislav. deputatos, videlicet Petrum Piotrkowski, Andream Duchnyczki canonicos et procuratores capituli, Albertum de Gorca vicecustodem, Gregorium Vab vicarios perpetuos Wladislav. inter predictum vener. capitulum et providum Fabianum concivem de Thorunia horologiorum magistrum cognominatum Pappelbom, quod latine sonat populus, polonice *thopolya*, super horologio novo edificando in hunc qui sequitur modum:

Imprimis predictus Fabianus debet facere novum horologium semiintegrum vel dimidium, alias quod pulsabit ad XII horas, quod debet esse firmum et solidum, cuius omnia instrumenta ferrea debent esse subducta calibe et munita.

Item alia omnia pertinentia, ut puta campanulam pulsatilem pro signatura horarum, spheram cum globo lunari et manu indicante horas et tabulam numero depictam, omnia ista *weingolth* depicta auro procurare, facere et forisare et ea omnia diligenter et accurate, ut recte fiant, curare [debet] pro pecuniis tamen vener. capituli Wladislaviensis.

Item predictum horologium debet elaborare et presentibus se obligat hinc ad festum s. Iohannis Baptiste prox. futurum, que omnia elaborata et disposita debet hic fluvio in navi solus adducere et adaptare atque cameram procurare facere, in qua hec tuto collocabuntur, sumptibus tamen et impensis vener. capituli, ad que omnia se obligavit cirographo manu sua propria scripto et subscripto.

Item pro vectigali et pro expensis interim dum hic, hec predicta adaptando et collocando, manserit, vener. capitulum debet ei providere metsecundo expensas.

Item vener. capitulum huic provido dno Fabiano horologiorum magistro pro eiusmodi labore et pro omnibus diligentis solvere debet LX flor. et duo vetera horologia eidem dare, et hoc tunc, postquam novum horologium adduxerit et imposuerit.

Item pro arra ipse dnus Fabianus recepit iam exnunc XXX. flor. ad rationem LX flor. et pro s. Iohannis florenum aut XXX gr. Quod si autem predictum Fabianum ante hoc tempus ante perfectionem et collocaionem predicti horologii mori contigerit, extunc. predicto vener. capitulo liberum erit repetere istos XXXI flor. per ipsum pro arra receptos in omnibus bonis, que nunc et in posterum tenet et possidebit tam Thorunie, quam in aliis locis tam mobilibus quam immobilibus, ad quod debitum XXXI flor. solvendum seipsum cum omnibus bonis suis.. submisit sub pena dupli..

A. 1541, Martii 10, in capitulo.

898. (Acta cap. III).. Dni.. commendatam habentes probitatem et idoneitatem mgri Stanislai de Cracovia per litteras Rdi dni Andree Czarnecki scolastici Wladislav. in medio tunc exhibitas, eundem dnum Stanislau Cracovitam artium mgrum in rectorem schole Wladislav. susceperunt.

A. 1541, Maii 25, in capitulo.

899. (Acta cap. III).. Rmus dnus Epus mandavit vener. dno Simoni Visoczki canonico et capitaneo suo Wladislav. tunc in capitulo presenti, ne for-

lium exactio ex nunc et deinceps futuris temporibus in civitate Wladislav. exigatur a quibuscunque rebus venalibus, ut homines et vectores quicunque ac venditores prefatarum rerum venalium libere et eo frequentius easdem res suas Wladislavie vendere possent, ut dni prelati et canonici ac universus clerus hic circa ecclesiam residentes et subditi eiusdem civitatis possent leviori pretio easdem res venales pro necessitate sua comparare, hoc tantum excepto, quod sua Rma Ptas a laniis a quolibet pecore, bove vel vacca, unum gr., a pecude vero sive mutone sive vitello ternarium habere voluit et vult, ab aliis vero rebus venalibus tam victualibus quam aliis quibuscunque exactionem foralium deinceps cessare mandavit.

A. 1541, Iunii 15, in capitulo.

900. (Acta cap. III) Anno.. MDXL.. die Veneris II m. Aprilis ante meridiem hora nona secundum medium horologium.. in domo.. dni Iohannis Parznyewski prepositi Wladislav. in summo Wladislav. sita.. idem dnus Iohannes Parznyewski.. suum testamentum.. condidit.. Inprimis itaque idem dnus testator.. corpus.. suum.. in ecclesia cathedr. Wladislav. sepeliri.. commisit et quod funeralia et exequie pro eius anima decenter fiant secundum morem et consuetudinem Christianorum.. ordinavit. Pro qua sepultura dum se ostendit et dixit habere D flor. pecuniarum in moneta.. assignavit ex eisdem C flor. committens, ut pannus emeretur et caperentur XII scholares, qui precedent funus suum ad tumulum deferendum, et item vestirentur pauperes in hospitalibus Brestensi et Wladislav. degentes, et si quid ultra hoc ex his C flor., expeditis premissis omnibus, excreverit et remanserit, pro isto vestirentur alii pauperes extra predicta hospitalia manentes.

Item dixit idem dnus testator, quod et si servitores sui precellenciores singulis quartalibus solvuntur et salariantur, tamen habendo rationem benemeritorum eorum commisit et legavit dandum nobili Martino Belchaczki XV flor., item honestis Casparo XV flor. et Laurentio Starosta VI flor. pecuniarum in moneta.

Item commisit et legavit dandum L flor. pecuniarum.. pro comparanda cappa bona ad ecclesiam collegiatam Calissiensem.

Item legavit et commisit dandum XII marcas pecuniarum ad hospitale pauperum Wladislaviense.

Item pro emendis quadratis lapidibus legavit C flor. pecuniarum.. et voluit ac commisit, ut pavementum in corpore cathedr. ecclesie Wladislav. in magna iam parte per eum stratum hiisdem lapidibus emendis ad finem sterneretur et perficeretur debite.

Item idem dnus testator legavit C flor. ad sacellum s. Vitalis Wladislav. committens dnis executoribus infrascriptis, ut pro eis emerent censum annuum perpetuum et fundarent eviterne unam missam de b. Virgine Maria sabbatinis diebus singulis septimanis perpetuis futuris temporibus per sacerdotem pro tempore ad hoc deputandum in ipso sacello obeundam cum impositione collectarum de s. Anna et pro defuncto sacerdote, dans.. ius conferendi ipsam capellaniam vener. capitulo Wladislav. et illud in illud transfundens, et ad perpetuam rei memoriam voluit et petivit presens hoc testamentum suum metrica ipsius vener. capituli ingrossari..

Item legavit ad hoc saccellum s. Vitalis L flor. pecuniarum in moneta pro testitudinando ipso saccello seu testitudine facienda in eo.

Item idem dnus testator legavit.. C flor. pecuniarum.. ad tricesimas pro anima sua, quas voluit peragi sine intermissione a tempore, quo incepte fuerint, volens.. ut dni executores eosdem C flor. ad ipsas tricesimas dispensarent. et ipsis C flor. in toto dispensatis redderent de eis rationem vener. capitulo Wladislaviensi.

Item ostendit et dixit se habere idem dnus testator XIV coclearia argentea, de quibus.. commisit comparare calicem ad ecclesiam parochialem in Bogdanowo.

Item dixit se etiam habere LVI flor. in auro Hungar., de quibus voluit contentari dnos suos executores per X flor., ut eo ferventius et diligentius ac citius demandent executioni debite suum hoc testamentum, et de his etiam L flor. voluit dari flor. VI pro deauratione calicis ad ecclesiam.. in Bogdanow comparandi.

Item idem dnus testator dixit et ostendit se habere ciphum argenteum et duo sigilla magna argentea, de quibus voluit fieri et comparari crucem, qualis potuerit fieri ex eisdem, ad ecclesiam prefatam in Bogdanowo.

Item idem dnus testator dixit se habere in debitis nonnunquid pecuniarum: et primo apud generosum dnum Andream Grabski castellanum Crusficiensem CL flor. pecuniarum.. in mutuum sibi datos, quos ipse dnus castellanus debet solvere pro festo prox. Pentecostes sine aliqua dilatione.

Item apud generosam dnam Annam Lubranska castellanam Brestensem C flor. pecuniarum in moneta et hoc ad rationem CC flor. generoso olim dno Thome Lubranski castellano Brestensi marito suo in mutuum datorum.

Item apud nobilem dnum Martinum Chodowski XXX flor. pecuniarum in moneta iam dudum sibi in mutuum datos.

Item dixit se etiam habere idem dnus testator in mensa, que est in stuba, XC flor. pecuniarum in moneta preter pecuniam, que pro expensis exponitur.

Item dixit etiam se habere idem dnus testator IV equos redarios et unum gradarium et hos commisit vendere et pecuniam pro eisdem convertere per dnos exequutores ad pia opera pro salute anime sue.

Item quicquid pecorum et pecudum est in curia in Lubanye, dixit idem dnus testator, quod ea et eos propriis pecuniis coemit et neminem alterum aliquid iuris ad ea habere, que ut venderentur per dnos executores suos commisit et pecuniam pro arbitrio suo converterent ad pia opera pro salute anime sue, alias prout inferius patebit et describetur.

Quantum vero ad legata veniendo inprimis michi Andree plebano in Sbrachlyno allodium cum orto contiguo sibi inter vener. dni Iohannis Vilkowski canonici Wladislav. ex una et honor. olim Swanthoslai mansionarii Wladislav. domos partibus ab altera situm per eum dudum emptum legavit.

Item nobili dne Rzekieczka sorori sue V marcas pecuniarum ad numerum Polonicalem dandum legavit.

Item ad ecclesiam parochialem in Sbrachlyno, que est de collatione sua, X flor. in moneta et numero Polonicali dandum legavit.

Item ex his pecuniis, que sunt in debitis et superius descriptis: inprimis..nobilibus Casparo, Bernardo et Gabrieli de Grodzisko fratribus germanis nepotibus suis ex sorore germana per X flor. pecuniarum.. legavit.

Item discretis Iohanni et Petro de Lochinsko et Iob de Schidlow iunctis sibi sanguine ac Alberto Rey scholaribus, quos hucusque fovet in expensis suis, ad studia per VI flor. pecuniarum.. unicuique eorum dandum legavit.

Quantum vero ad vestes et supellectilem domesticam: inprimis ostendit se habere pellicium mardurinum cum fibulis argenteis deauratis et hoc legavit vener. dno Iohanni Parznyewski canonico Wladislav. fratri suo, volens per eum dari V flor. ad tricesimas pro salute anime sue, quem ad hoc faciendum obligavit.

Item schubam panni brunatici Italici marduribus foderatam legavit vener. Petro Piotrowski canonico Crusficiensi nepoti suo dandum.

Item tunicam nigram Ostrodomiensis panni legavit dandum alicui ex scholaribus domesticis.

Item estivale nigrum de harassio reformatum intus sericeo panno alias *kythayka myenyona* michi notario presentis testamenti legavit.

Item tunicam panni brunatici coloris hanc, si voluerit vener. dnus Petrus Piotrkowski canonicus Wladislav. recipere et susceperit onus exequutionis testamenti presentis sui, eidem dedit et legavit.

Item michi Andree plebano in Sbrachlyno testamenti presentis notario XX flor. pecuniarum.. dandum legavit pro labore.

Item etiam michi notario libros suos videlicet Angelicam summam Crisostomi super Ewangelia et Decretales dandum legavit.

Item totam suam supellectilem et utensibilia domus legavit vener. dno Iohanni Parznyowski canonico Wladislav. fratri suo preter scutellas, que fiunt et fieri consueverant, dum ad aliquam viam ibat in observaculo, quoniam eas dudum legavit et nunc legat nobili dno Piotrowski fratri suo, qui quondam egit wladarium in Sobkow.

Item lodices meliores duos operis Turciani ad ecclesiam cathedr. Wladislav. et veteriores prefato dno Parznyowski canonico fratri suo dandum legavit.

Item mensas IV cum cistis, que sunt preciosiores, arbitrio dnorum executorum suorum infrascriptorum dispensandum commisit, eas vero mensas, que sunt simplices, pro successore reliquendum in domo legavit.

Item de reliquo pecuniarum, que sunt in debitis et que pro pecoribus ac pecudibus et etiam equis vendendis et aliunde, utpote ex anno gratie beneficiorum suorum, colligi poterint atque de XXX aureis reliquis summe LVI flor. superius ostensorum, que et qui excrescent ultra legata iam expressa, commisit dispensare et disponere dnis suis executoribus, prout illis melius et utilius videbitur expedire anime saluti sue et presertim, si quid boni et perpetui viderint fundari ad laudem omnipotentis Dei et honorem sue Genitricis Virginis Marie et alicuius Sancti in sacello s. Vitalis prefato, hoc totum in subsidium foundationis huiusmodi convertere et dare pro emendo censu perpetuo legavit.

Preterea idem dnus testator dixit se habere duo decorativa parietum magna cum imaginibus et ea legavit ad ecclesiam cathedr. Wladislaviensem.

Item excitatorium horologium et hoc legavit ad ecclesiam prefatam cathedr., ut campanatores secundum illud dirigerent horologium istius ecclesie.

Item coopertorium lecti seu lectisternium operis Turciani legavit dandum nobili dne Ursule Coziroska sorori sue patrueli.

Item horologium suum, quod est apud honor. dnum Gregorium Vab plebanum Biczinensem et vicarium perpetuum Wladislav., eidem dno Gregorio legavit, de alio vero horologio, quod est in domo, commisit disponendum dnis executoribus suis.

Item lectisternia sua omnia commisit et legavit danda alicui pauperi sacerdoti, ut memor sit anime sue.

Item signetum suum pro se insignitum aureum plus appendens quam X aureos et nulli alteri illud dixit valere ad usum et sigillandum, nisi suprascripto dno Iohanni Parznyewski canonico prefato fratri suo, quum sit eorundem armorum, illud sibi legavit, volens, ut si illud acceperit, nichil haberet ad X illos flor. aureos suprascriptos sibi ex summa LVI aureorum legatos ratione oneris executionis testamenti sui principalis per eum suscepti. Quod si vero ipse dnus canonicus recepto ipso signeto dixerit se nolle aliquid habere ad prefatos X aureos, ipse dnus testator commisit.. cosdem adiungere suprascriptis XXX aureis et disponere de eis, ut superius continetur.

Ut autem omnia et singula premissa exequutioni demandentur ..prenominatus testator exequutores et procuratores.. constituit ..suos veros et indubitatos.. dnos Iohannem Parznyewski fratrem suum et Petrum Piotrkowski canonicos Wladislavienses..

A. 1541, Augusti 18, in capitulo generali.

901. (Acta cap. III).. Dni.. animadvertentes beneficentiam Rmi dni Luce comitis a Gorca D. g. Epi Wladislav. feliciter moderni erga se et ecclesiam ac totum clerum ecclesie huius Wladislav., quod videlicet foralia a rebus quibuscunque venalibus in civitate Wladislav. dimisit nec amplius exigere mandavit, ut tanto uberiores victualium rerum [copiam] habeant, prefatum dnum Epum pro privilegio super huiusmodi foralibus non exigendis necnon pro molendino Swyach, quod eisdem dnis seu eorum mense communi dictum molendinum donare dignaretur, et etiam de reparanda testitudine thesauri ecclesie Wladislav. suam Rmam Dnationem rogandam decreverunt, in quibus rebus vener. dno Simoni Vissoczki capitaneo et canonico Wladislav. se ad suam Rmam Dnationem iturum ultro offerenti tractandum cum sua Dnatione commiserunt.

902. (Ibidem).. Dni suorum predecessorum vestigiis et rationabilibus decretis iuri communi non contrariis, quod disponit non puniendum, qui non dedit occasionem malo, inherentes et ea innovantes decreverunt.. ut quotienscunque (quod absit) in civitate Wladislav. aura se viret pestifera, que ad presens ab omni fere circumvicina parte sevit, propter quam circa ipsam ecclesiam Wladislav. ipsis dnis ceterisque pro tempore existentibus prelati et canonicis non esset securum manere, ut omnes prelati et canonici, qui ab ipsa Wladislav. ecclesia occasione predicta ad alia tutiora et ipsi ecclesie Wladislav. viciniore loca non autem extra diocesim predictam vite eorum, que summo studio ultra omnes huius mundi facultates curanda est, se moraturos transtulerint et in eis durante (quam omnipotens dnus Deus avertat) pestilentia morarentur ad effectum infra duas septimanas, ad maximum infra unum mensem etiam frequentius, si id necessitas suaserit, in locum, qui tunc securior per dominos presentes specificatus fuerit, commodius simul conveniendi, ut negotiis ipsius ecclesie totiusque

diocesis suis salubribus consiliis in casibus sub hoc hereseo tempore frequentius emergentibus ac etiam aliis ad manum tempestive esse poterint, ne ipsa ecclesia diocesisque propter frequentem Rmi dni Epi ab ipsa sua ecclesia ac prefatorum dnorum prelatorum et canonicorum ac pro tempore existentium forte propter huiusmodi (quod absit) pestilentiam extra diocesim et in remotioribus locis se ponentium et agentium absentiam desolata et orbata esse videatur, pro presentibus.. habeantur non secus, quam si semper et continue circa ipsam ecclesiam Wladislav. residerent omnibusque quotidianis distributionibus et anniversariis ac quibuscunque solitis obventionibus, quibus si residerent, gauderent, absque quavis contradictione.. fruantur. Et hoc idem observandum voluerunt in fratribus egrotis in locis predictis agentibus, qui propter eorum egritudinem probabilem ecclesie predictae eiusque ac diocesis negotiis ac aliis incumbentibus consulturi in locum sic, ut prefertur, commode venire non possent, nichilominus tamen nuntium, qui egritudinem fratris dominis innotesceret, mittere debent.. secus vero facientes pro presentibus non reputabuntur; quodquidem decretum non observandum fore vener. dnus Stanislaus Stampowski canonicus protestatus est.

A. 1542, Aprilis 5, in capitulo.

903. (Acta cap. III) Vener. dnus Andreas Duchnyczki canonicus XXII volumina librorum cum diversis materiis in loco capitulari coram dnis prelati et canonicis capitulariter consedentibus per olim.. dnum Alexandrum Mysczynski epum Margaritensem suffraganeum derelicta, que germanus predicti olim dni suffraganei nobilis Mathias Mysczynski apud eundem dnum Duchnyczki deposuerat, putans ea esse ecclesie Wladislav., ex quo nulla mentio de eisdem in testamento dicti olim dni Suffraganei facta est, [presentavit]. Sunt autem libri isti videlicet:

luris canonici Archidiaconus super Decreto. Item D. de Gemiano super Sexto.

Item Felinus in duobus voluminibus super primo, secundo et tertio.

Item tria volumina magna, in quibus continentur libri utriusque testamenti cum glosis ordinariis interlinealibus et textualibus.

Item libellus mammotrectus super utrumque testamentum vocabula difficiliora declarans.

Item liber scriptus Constanciensis concilii.

Item moralia Gregorii super Iob.

Item Thomas de Aquino super quatuor Evangelia.

Item Martialis sermones de s. Maria matre Domini.

Item vocabularius in pargameno scriptus vel repertorium.

Item liber Omeliarum.

Item Panormitanus super secundo Decretalium.

Item alter liber Panormitani super secundo.

Item duo volumina summe Raymarii.

Item liber vocabularius Salemoni Constantiensis episcopi.

Item tria volumina repertorii Iohannis Berthuchini de Firmo u. i. [doctoris].

A. 1542, Augusti 17, in capitulo generali.

904. (Acta cap. III).. Dni.. inherentes contractui per vener. dnum Felicem

Relski canonicum cum magistro horologiorum Fabiano de Thorunia coram senatu Thoruniensi facto decreverunt, quod postquam horologium per prefatum Fabianum noviter fabrefactum in ecclesia Wladislav. fuerit debite rectificatum et per aliquos bonos et probos huius artificii magistros revisum, si opus videbitur bonum, tolerandum, si vero minus perfectum, extunc antiqua horologia repetenda simul cum impensis propterea per capitulum factis.. decreverunt.

A. 1542, Octobris 5, in capitulo.

905. (Acta cap. III) Permoti.. dni.. processibus et litteris Rmi.. dni Petri Archiepi Gnezn. legati nati et primatis visa temporum qualitate et necessitate urgente super presentia Sinodi provincialis.. f. III post festum s. Galli celebranda, ut et consuetudini provincie ac prenominati Rmi dni Archiepi permonitioni satisset, constituerunt.. in suos.. procuratores nuntiosque.. dnos.. Felicem Relski et Stanislaum Szczawynski canonicos..

A. 1542, Octobris 20, in capitulo.

906. (Acta cap. III) [Tenor testamenti olim Rmi dni Luce epi Wladislav.]: Testamentum meum in manus dnorum prelatorum et canonicorum ecclesie mee traditum per eos, cum debitum nature me solvere contigerit, appeiendum et iuxta eius tenorem exequendum:

Tenor: Iesus Nazarenus rex Iudeorum, Maria. A. Dni MDXLI die XXI Maii. Cum nichil sit morte certius, hora autem mortis incertius, necessarium mecum iudicavi testamentum conficere et annotare manu mea, quid de proventibus episcopatus mei, quorum medietas iuxta mensium decursum ad me pertinere dinoscitur, sit faciendum et quorsum sint divertenda.

Inprimis si me decedere contigerit, lego ex eodem anno gratie M flor. in moneta pro emendo censu pro mansionariis ecclesie mee Wladislav., ut in nova capella, quam extruxi, ipsi mansionarii canerent quotidie missam de beatissima Maria Virgine »Rorate« cum collecta pro vivis et defunctis »Omnipotens« etc.

Item lego pro ornanda eadem capella tam ornamentis, casulis, imaginibus, stallis, antependiis et aliis rebus ex eodem anno gratie D flor. etiam in moneta, in qua capella seu sacello sepulturam eligo.

Item residuum eiusdem anni gratie mediorum fructuum, qui ultra summas suprascriptas se ad duo millia flor. extendent, lego pro campana ad ecclesiam cathedr. meam D flor.

Item lego etiam alios D flor. pro emendo censu pro IV anniversariis, ut omni quartali anni haberem in ecclesia anniversarium, qui in sacello capelle mee caneretur.

Item lego ex eisdem proventibus CC flor. pro emendo censu ad sacellum meum pro cera et vino, ut circa decantacionem cuiuslibet misse »Rorate« incenderentur septem candeles, quoad cantabitur prefata missa.

Item quidquid supererit eiusdem medietatis anni gratie, lego medietatem pro necessitatibus ecclesie mee, ubi magis ex re videbitur dnis executoribus convertendum, aliam vero medietatem pro pauperibus et egenis, ubi magis ex re videbitur convertendum dnis executoribus.

Item cappam, cassulam et IV dalmaticas cum antependio ad altare maius lego ecclesie mee Wladislav. cum pastoralis argenteo.

Item si me terciam partem proventuum in vita deservire contigerit, lego eandem pro psalteria in ecclesia mea erigenda, similiter si et quartam anni partem supervixero, similiter de ea intelligendum volo convertenda. Quod si medii fructus episcopatus pro tanto opere non sufficerent, saltem hoc principio habito dnus Deus probos homines ad tam pium opus inspirare dignabitur.

Item volo nec successorum nec aliquorum hominum quispiam distrahat aliquid cum pecorum et pecudum, tum rerum domesticarum quarumcunque, sed omnia integre pro successore conserventur.

Executores huius testamenti et ultime voluntatis mee eligo dnos prelatos et canonicos ecclesie mee, quibus in tutores, defensores ac ut superintenderent, ut omnibus iuxta voluntatem meam satisfiat, adiungo spectabiles et magnificos dnos Iohannem de Lathalicze comitem in Labyschyn palatinum Poznan. etc. ac Andream a Gorca castellanum Poznan. et Maioris Polonie capitaneum generalem filium meum, quos oro pro dno Deo, ut pro debito amoris et benivolentie superintenderent, ut huic voluntati mee satisfieret in omnibus, accepturi a dno Deo et eius intemerata matre, cum ita fecerint, indubiam mercedem. — Idem Lucas Epus Wladislav. manu propria suscripsit.

907. (Ibidem) Ruminantibus et diutius inter se tractantibus dnis.. an sit suscipiendum onus executionis testamenti prefati olim Rmi dni Epi nuper defuncti per capitulum Wladislav. vel non, maiore tamen parte dnorum.. executionem testamenti prefati assumente.. testamentum ipsum exequendum decreverunt, aliis dnis videlicet Rmo dno Epo Camenecensi suffraganeo et archidiacono, Marco Zukowski cantore, Mathia Ossnyczski et Stanislaio Stampowski canonicis, qui in eorum votis non consentiebant, immo contrarii fuerunt, huiusmodi testamenti executionem fore per capitulum minime suscipiendam solenniter coram me notario protestati sunt cum omnibus illis adherentibus et adherere volentibus, de quo iterum atque iterum protestati sunt.

908. (Ibidem) Dni.. edocti iam certo de morte olim Rmi dni Luce comitis a Gorca D. g. Epi Wladislav. cupientesque providere, ne sede vacante respublica tum in spiritualibus tum etiam in temporalibus ipsius ecclesie dispendia et iacturas susciperet.. ad electionem administratoris processerunt. Imprimis itaque.. dnus Epus Camenecensis suffraganeus et archidiaconus tanquam prelatus senior in voto suo quatuor dnos nominavit, videlicet: vener. Mathiam Lanczki archidiaconum Pomeranie, Iohannem Vischeczki, Andream Duchnyczki et Stanislaum Dambrowski, in quorum unum per dnos nominandum in voto suo consentire dixit. Tandem vero alii dni, quamvis in votis suis principaliter ipsum Rmum dnum Epum Camenecensem nominarent, tamen quia se exoneravit neque onus huiusmodi ex certis rationibus.. acceptare voluit, omnes et singuli in votis eorum gradatim et successive procedentes.. dnum Mathiam Lanczski iuris utr. doctorem archidiaconum Pomeranie in administratorem in spiritualibus et temporibus elegerunt..

A. 1542, Novembris 2, in capitulo.

909. (Acta cap. III) Dni Iohannes Vilkowski, Felix Relski et Petrus Piotr-

kowski canonici inherentes protestacioni Rmi dni Iohannis Dziaduski Epi Came-necensis et archidiaconi Wladislav. et aliorum dnorum.. solenniter et expresse protestati sunt non se velle nec posse onus executionis testamenti.. olim ..Rmi dni Luce comitis a Gorca D. g. Epi Wladislav. suscipere nec se huiusmodi execu-cioni predicti testamenti intromittere debere ea occasione et racione, quod huiusmodi testamentum totaliter in debitis conditum sit et non in aliqua parata pecuniarum summa, in quo testamento pro tutione testamenti nichil specificatum est et debitores potentes sunt solucionem non secus quam strepitu iuris facere curandam et ex aliis legitimis rationibus loco et tempore suis.. specificandis, nec illud per vener. capitulum Wladislav. exequi commode et bona pace posse onusque huiusmodi executionis per predictum capitulum assumendum.. non debere.. Et si per aliquos dnos prelatos et canonicos ecclesie Wladislav. exequendum huiusmodi testamentum suscipiatur, extunc non ut prefati vener. capituli sed ut privatarum personarum nomine exequatur..

A. 1542, Novembris 20, in capitulo.

910. (Acta cap. III).. Rdus dnos Mathias Lanczki.. archidiaconus Pome-ranie necnon sede vacante ecclesie cathedr. Wladislav. administrator diem electionis futuri pontificis videlicet feriam VI-tam post f. s. Thome apost. prox. constituit et assignavit..

A. 1543, Ianuarii 12, in capitulo generali.

911. (Acta cap. III) Exigente termino citationis.. quatinus ipsi.. dni prelati et canonici ad electionem futuri pontificis procederent, ad postulationem tamen S. Mtis R. Polonie electionem ipsam hinc ad feriam VI-tam post Cinerum dni.. prorogaverunt..

A. 1543, Ianuarii 16, in capitulo generali.

912. (Acta cap. III) Attendentes dni.. quod absque magnis sumptibus et impensis eorum mense communis frumenta decimarum manipularium per procuratores eorum decimarum et trituratorum non possunt ad locum deputatum videlicet Wladislaviam conduci, quarum magna pars decimari solet et presenti anno decimata est ea racione.. ut sint libere, quia per earum venditionem sepius et solutio detinetur et illibertantur, huic itaque difficultati obviare volentes dni.. decreverunt.. quod deinceps cmethones seu incole villarum prestimonialium teneantur et sint astricti ducere frumenta huiusmodi decimarum trituratorum presertim de illis villis, que sunt propinquiores locis illis, in quibus huiusmodi frumenta consistunt; dni autem regentes huiusmodi villarum prestimonialium debebunt.. cmethonibus suis huiusmodi aliquot dies angariarum dimittere ratione huiusmodi ducture.

913. (Ibidem) Commoditati mense eorum communis consulere cupientes dni.. decreverunt.. quod subditi villarum capitularium in molendinis capitularibus moliant sua frumenta et quilibet eorum signum plumbeum a molendinatore capiet, que [signa] quilibet eorum restituere villico seu sculteto ville, in qua manet aut cui subiacet, aut ville factori, villicus autem seu scultetus aut factor dno regenti ville illius, regens vero dnis procuratoribus generalibus representabit; pena autem

a transgressoribus per dnos regentes aut eorum factores erit pro eorum usu exigenda, signa vero predicta decreverunt fienda plumbea numero C impensis capituli comparanda.

A. 1543, Februarii 1, in capitulo.

914. (Acta cap. III).. Factus est contractus pro testitudine nova facienda in capella nova ecclesie Wladislav. cum famato dno Leonardo Italo murtore de Ploczka, qui tenebitur frangere testitudinem antiquam et tectum de capella prefata deponere et tandem testitudinem novam facere dictam *orzewyami*, quo decentius et ornatius poterit, fenestrasque eiusdem capelle infringere et de-nuo iuxta proporcionem parietum easdem similiter et introitum eiusdem capelle decenter adornare totamque capellam cum testitudine cemento complanare et dealbare ipsamque testitudinem cum parietibus duabus ulnis cum media altiore quam nunc est facere et tectum novum super eandem capellam cum cemento ponere et tegere ac modo debito circa decorem et adorationem prefate capelle perficere, secundum quod dnis de capitulo eiusdem ecclesie melius videbitur. Cuiquidem muratori prefato dni prefati tenebuntur dare totam materiam ad laborem pertinentem et L flor., qui se submitit quanto celerius et melius prefatum laborem incipere et perficere sub censuris ecclesiasticis. Et ibidem ad rationem salarii recepit II florenos..

A. 1543, Martii 29, in capitulo.

915. (Acta cap. III).. Dni.. dno Mathie Lanczki archidiacono et administratori sede vacante mandaverunt dandum XL marcas de proventibus anni gratie olim Rmi dni Luce Epi pro nuntiis, videlicet vener. dnis Iohanne Visheczki et Felice Relski, deputatis ad postulandum Rmum ..dnem Nicolaum Dziergowski D. g. Epum Chelmensem in et ad ecclesiam et sedem episcopalem eiusdem ecclesie; quequidem XL marce debent repeti ex proventibus moderni Epi Wladislaviensis.

A. 1543, Augusti 23, in capitulo generali.

916. (Acta cap. III) Dni.. decoro ecclesie intendentes, volentes esse capitulare liberum a copia librorum minus necessariorum, delectis ad legendum necessariis et delectabilioribus, decreverunt [ceteros] in locum seorsum per dnum Piotrkowski canonicum et fabricatorem constructum reponendos.

A. 1544, Ianuarii 7, in capitulo generali.

917. (Acta cap. III).. Dni.. audita recitatione statutorum capituli perpendentesque in nonnullis punctis et clausulis eadem statuta egere emendatione decreverunt.. decretum de innovatione eorundem in festo ss. Trium Regum in capitulo generali a D. 1540 factum in robore conservandum et exequendum.

A. 1544, Ianuarii 25, in capitulo generali.

918. (Acta cap. III).. Dni.. attendentes vener. dnum Felicem Relsky canonicum Wladislav., nuper in procuratorem capituli unacum vener. dno Nicodemo Pczienynsky canonico Wladislav. electum et constitutum, occupatum

curis et negotiis aliis officio procurationis capitularis sibi iniuncto vacare et satisfacere commode non posse, quin ob predicta negotia alia plerumque absentare se ab ecclesia et capitulo presencia procuratoris indigente idque potissimum hoc tempore, quo trituracio frumentorum decimalium matura pernecessaria est, propterea quod avium et tempestatum aeris in proxima resolutione damnificationi sunt plurimum obnoxia, revocandum et exonerandum duxerunt ac decreverunt eundem dnum Felicem Relsky ab officio et onere procurationis capitularis predictae hoc ipsumque procurationis officium college suo prefato dno Nicodemo Pczienynsky debere esse committendum per eum cum viceprocuratore sibi iuxta arbitrium eius assumendo et deputando honor. dno Iohanne plebano in Klobyą obeundum; id quod dno canonico Relsky mandaverunt intimandum commiseruntque.. dno Nicodemo Pczienynsky procuratori, ut sub occasione commoda vie presenti, decimis tritrandis et frumento pro pane parando absque mora quavis intendat.

A. 1544, Ianuarii 28, in capitulo generali.

919. (Acta cap. III) Vener. dñus Stanislaus Dambrowski canonicus Wladislav. ad peragendum legationem infrascriptam Pyotrkowye in futura conventionem Rmo.. dno Nicolao D. g. Epo Wladislav. in negotiis capituli per dnos electus et deputatus, qui ita volentibus dñis habebit presenciam tanti temporis, quo Pyotrkovie et in itineribus faciendis rebus et negotiis vener. capituli Wladislav. vacabit, quod tempus ipsemet veniens declarabit.. Cuiusquidem legationis tenor per modum articulorum descriptus presentibus actis de mandato dñorum est insertus in hunc qui sequitur modum:

Instructio nuntio ad Rmum.. dñum Nicolaum D. g. Epum Wladislav. misso a vener. capitulo ecclesie Wladislav. data:

Premissa verborum complexu ornato decentique commendatione obsequiorum et orationum nostrarum Rmo dno Epo domino et prelato nostro dignissimo nuntius primum ad ea, que Dnatio illius Rma per dñum Felicem Relsky canonicum in prox. generali capitulo proponere est dignata, respondeat in eum qui sequitur modum:

Quod Rmus dñus Epus noster nos capellanos et servitores suos salutandi officio prosequi non est dedignatus et ut vigilantissimus gregis sui pastor admonere nos cum officii viteque ad normam et institutionem sacris prescriptam canonibus componende, tum vero ubi ita postularet necessitas iurisdictionis nostre in nos ipsos exercende et exequende, gratiarum actiones summe Dnationi illius Rme a nobis hoc nomine reponantur et habeantur, qui denique conatus studiaque animorum nostrorum omnia eo potissimum conferre contendemus, ut quoad eius fieri possit maxime hec tam pia, tam sancta, tam denique salutaris Dnationis sue Rme admonitio in nobis vacua non sit, quin intra imma pectoris cuiusque nostrum recondita optatum suum ferat fructum, qua tamen in re ubi Dnatio sua Rma quidpiam desiderari in nobis cerneret, nos censuram et correctionem ipsius paternam obsequentissime pollicemur ac devovemus esse subituros.

De thesauro in capitularem locum transferendo ad tempus exponat nuntius Dnationi sue Rme nobis quoque rem hanc apprime cordi esse, verum non videri nobis eum ipsum capitularem locum universi thesauri rebus debere esse

occupandum, plerumque etenim expedire, ut illic et non alibi negotia capituli obeantur, id quod commode fieri non posset, si locus ille res thesauri reciperet, posse tamen transferri illuc de thesauro res aliquas aureas et sericeas pretiosiores ad tempus, hoc est tantisper ibi adservandas, quominus putrescant et corrumpantur, donec receptaculum earum sive thesaurus commodiori loco, quam ut nunc est, extruatur, eum vero locum non videri nobis commodiorem nisi super sacristia ecclesie, ubi et eminentior ipse locus et lucis calorisque solaris capacior esse posset.

Inventarium rerum thesauri ecclesie omnium, cuius rei admonere nos Rmus dñus Epus dignatus est, cum vicecustode novo iam debite confectum esse referat nuntius.

Organi restaurandi et boni organiste instituendi habendique in hac ecclesia probari nobis consilium ac institutum Dnationis sue Rme, verum non videri nobis rationibus ecclesie fore proficuum et utile, ut in provisionem organiste deputetur una vicaria, in qua ille chori munia sacerdote expleret substituto, primum quod eo pacto detractum foret rationibus chori vicariarum numero non admodum abundanti, quarum alioqui una iampridem pro mgro schole addicta est, deinde vero quod vicariarum plerumque adeo tenues et exigui annorum malitia contingunt proventus, ut vix inde persona solius vicarii absque substituto ali ac sustentari possit, id quod presenti et aliquot retroactis annis evenisse compertum est. Tacemus vicariorum collegium contionatoris et penitentie muneribus esse quoque implicitum. Roganda itaque est Dnatio sua Rma, ut pro ornamento divini cultus in hac ecclesia sua constituere et assignare dignaretur organiste de mensa sua salarium annuum XX marcarum pecunie olim quoque constitutum ac solutum, sed predecessorum Dnationis sue Rme voluntate extinctum et abolitum; hoc vero amplius dari faciat illi victum in hac arce competentem, eiusmodi namque provisione constituta non dubium est, quia haberi queat hic bonus organista. Ecclesie Crusficiensis restaurande et per clerum frequentande ratio tametsi ad nos mere vix pertineat, habet namque illa ecclesia prelatos et canonicos suos, qui curande illi ac providende in omnibus tenentur et quos Dnatio sua Rma ad rationes illius recte constituendas accire potest, quando tamen fert ita Dnationis sue Rme voluntas, ut exquirat nostra quoque de prefata ecclesia instauranda consilia, nos ut de hac re deliberationem nostram excutiamus maxime, non reperimus quonam pacto alio succurri ecclesie illi posset, quam quod vel in locum alium frequentiore hominibus transferatur idque ex auctoritate Summi pontificis, R. Mtis et Rme Dnationis sue vel saltem pars aliqua sacerdotiorum eius ad monocularitatem redigatur, porro cum sint illic pleaque sacerdotia et in eis nemo personalem agat residenciam, non abs re foret, ut Dnatio sua Rma eorum aliqua obtinere curaret pro concionatore organistaque in hac ecclesia sua diocesis primaria erigendo.

Dnum decanum mandato Dnationis sue Rme de committendis in sua absentia vicibus suis alicui alteri prelato sive canonico ad iurisdictionem in vicarios hic exercendam esse admonitum idque illum, dum hinc discederet, prestitisse.

Notarium capituli provisione meliori indigere plane nos perspicere, verum unde et quonam pacto istec provisio fieri debeat, diffinire nos non posse sine consilio et ope Dnationis illius Rme, cum enim notarius ipse capituli habeat

altare collationis nostre sibi provisionis nomine pridem addictum, non videmus unde aliunde auctarium provisionis istius sue facere debeamus, siquidem rationes mense nostre capitularis adeo sumptibus variis obnoxie sunt, ut accidi eis absque enormi lesione amplius nequeat.

Mentione de restituendis sive restaurandis foralibus facta exponatur dno Rmo valide perculsos et conturbatos nos esse, qui revera non in aliud neque alio respectu quam cleri huius ecclesie causa apud predecessorem Dnationis sue Rme multo precum nostrarum conatu effecimus, ut foralia ista non quidem abrogata totaliter sed moderacione summe necessaria restricta sint, quippe quorum exactione hic omnium maxime vero victualium multa parabatur inopia, nemine plerumque aut quandoque paucis admodum metu foralium ipsorum quidpiam rerum invehere huc volentibus non sine gravamine magno cleri locum hunc solitudinarium et ab oppidorum aliorum villarumque frequentia remotum tum silvis vastis circumsitum pene undique incolentis cultuique divino vacantis, enim vero quotusquisque hominum esset, qui preter tristem ac invisam depactionem foralium, quam venienti huc sibi statim imminere non dubitaret, fatigam quoque longi ac prolixi itineris subire ad nos non detractaret; roganda itaque est impense Dnatio sua Rma, ut restrictionem istam foralium non alio nomine, quam cleri huius causa obtentam et factam, non solum non eat rescissam verum etiam pro summa bonitate clementiaque genuina sua sartam tectam auctoritate sua nobis prestet; eo siquidem pacto Dnatio sua Rma privilegio predecessoris sui concesso nobis et ecclesie constare videbitur et clerum hunc universum suum, qui iam inde ab initio, quo ipsa Dei optimi Maximi hutu preesse nobis cepit, in magnam erectus est de illa fiduciam, solatio summo afficiet ad orandumque pro felici suo statu dnum Deum ferventiorum reddet.

Hoc idem vero exponatur Dnationi sue Rme familiam huius castri ab exigendis quidem scapulis carniarum nunc abstinere, se quevis alia foralium nomine exigere contra dispositionem privilegii predicti nobis et ecclesie concessi petaturque a Dnatione sua Rma, ut familie prefate licentia comprimat talia audendi.

Dnus Wilkowski dno Epo decernitur deferendus — Deteriorationem ecclesie parochialis Raciazensis per dnum Wylkowsky quidvis potius quam ipsam ecclesiam suam curantem non posse nos vehementer non dolere idque cum plerisque de causis, tum vel hac una non minus precipua quam nobis parum grata, quod nos nichil tale demeriti a secularibus hominibus culpe et facti istius dni Wylkowsky passim haud dubie affines pronunciamur; hoc etenim multum depravato seculo, ut magna est in illis adversum nos ecclesiasticos linguarum virulentia, quoties vident unum quempiam aut alterum nostracium ab officio vel vite sue instituto deflectere, eum universum ordinem nostrum inelamant, sugillant, insectantur et proscindunt; quare roganda est Dnatio sua Rma nostrum omnium nomine, quatinus dnum Wylkowsky diocesis et collationis sue plebanum iuris censura sua acri afficiat ecclesieque illi restaurande intendat, quandoquidem nostra iurisdictio in plebanos corrigendos sese non extendat.

Quod Dnatio sua Rma mente sua volvere dignatur curam habendi hic medici, agantur ei plurime gracie hoc nomine rogeturque, ut quando commode poterit et aliquem in arte medica non imperitum migrare huc volentem fuerit nacta, Dnatio sua Rma advocare eum dignetur; nos vero nichil gravabi-

mur constituere illi provisionem pariformem ei, que aliis medicis doctoribus hic constituebatur.

Dnorum Pyotrskowsky et Sczawynsky cum uterque natura sit tractabili, benigna et mansueta, controversia per nos facili negotio est composita.

Hactenus responso ad illa, que nomine Rmi dni Epi per dnum Felicem Relsky in capitulo sunt exposita, deinde quoque ea, que sequuntur, Dnationi illius Rme nomine capituli exponantur:

De heresi Lutherana — Quantopere inoleverit et inoleseat in dies magis in hac diocesi Lutherane heresis impietas, nemo bonus non videt cum dolore, enim vero ea pestilens contagio non Gedanum solum, sed terram Pomeraniensem corripuit pene populariter, verumetiam, quod dolenter referendum est, penitiora eiusdem diocesis pervagatur libere nemine contradicente, nemine illam impugnante, nemine pro domo Israel murum sese opponente. Itaque perniciosissima hec labes iam vel in his Cuiavie terris passim complectitur, ab hominibus presertim nobilibus iam palam celebratur multorum sermonibus, iam denique multo conatu ac studio inculcatur teneris puerorum mentibus sine respectu et metu ullo penarum statutis regni in tales constitutarum. Rogandus itaque est Rmus dnus Epus, ut si vocacioni sue non deesse, si professioni satisfacere, si denique anime sue saluti consulere velit, huic tanto tam exitiali tamque populariter complecti incepto malo, obviam ire exterminandoque vi exemplo priscorum Eporum, qui vite sanctimonia et religionis pietate conspicui inter divos relati sunt, curam, operam et sollicitudinem suam omnem admoveat dignaretur, idque auctoritate regia adhibita, sine qua inveterati iam propemodum mali huius radix extirpari evellique commode vix possit. Operepretium autem est ad eam rem aggrediendam primum inquisitorem heretice pravitatis virum aliquem gravem et maturum constitui ac foveri, qui virulente huius secte assertores, fautores et assecclas pervestigaret censura et animadversione debita puniendos.

De elemosina ex arce danda scholaribus. — Olim fuit hic in Sdgo-wyanthka flumine scholarium molendinum, cuius vestigia adhuc extant, ex quo dabatur schole panis in ea quantitate, qua potuit. Postea vero molendinum istud causa frequentioris molitionis in aliis molendinis episcopalibus habende permissu capituli est sublatum ea conditione, ut loco panis, qui proveniebat inde scholaribus, elemosina eis de arce etiam in absentia dni Epi pro tempore existentis preberetur, prebitaque est per continuatas temporum series, usque dum modernus Rmus dnus Epus presidere cepit, cuius tempore inscicia forte familie castri elemosina ista, panis videlicet et cervisia, singulis feriis sextis dari cessavit. Cum igitur non solum rationis bone instituto elemosina pauperibus maxime ecclesiasticis ab loci ordinariis dari ubique consueverit, verumetiam schole huic Wladislaviensi ratione abrogati molendini predicti pendi illam conveniat, rogetur Rmus dnus Epus, ut restituere dignaretur intermissum hunc s. elemosine morem mandareque familie hic sue castrensi, ut in absentia Dnationis sue Rme singulis ad minus feriis sextis detur panis et cervisia scholaribus necnon campanatoribus, mercedem Dnatio sua Rma a dno Deo habitura.

De tertia mensura mensurarum episcopalium in molendino Szwyantkowsky capitulo per defunctum Lucam Epum data — Licet Rmus.. dnus Lu-

cas bone memorie Epus tertiam mensurarum suarum partem in molendino Swyanthkowsky dicto mense nostre capitulari perpetuo donaverit nosque freti donatione ista eiusmodi partem tertiam mensurarum perceperimus ac eo respectu superiore anno molendinum predictum vi et impetu aque nimio preruptum sumptu et impensa nostra refecerimus, nichilominus tamen nunc preter scientiam et voluntatem Dnationis sue Rme, ut credere est phas, familia castri aliquot iam vicibus mensuras ex dicto molendino nobis irrequisitis insciisque interceptit omnes, quamvis etiam habeamus privilegium per predecessores Dnationis sue Rme nobis concessum et confirmatum de molendis nobis frumentis ad panem capitularem in molendino Szwyachowsky predicto, ita ut a triginta coretis ipsius frumenti nostri nonnisi coreti unius medietas mensurarum nomine caperetur, nunc tamen conniventia quadam et nutu familie castri molendinator illic subtrahit se ab eiusmodi frumento nobis molendo, preterquam ubi ab eo mensuras eque atque a frumento quorumvis aliorum hominum perciperet. Rogetur itaque Rmus dnus Epus, ut sua Dnatio Rma privilegia nostra tam super tertiam mensurarum suarum partem, quam etiam super molenda nobis in dicto molendino frumenta conditione supradescrpta nobis concessa iuramentoque Dnationis sue Rme firmata manutenere et in suo robore conservare dignetur, et neque Dnatio sua Rma proponat magnopere sibi respiciendum querelam familie castri penuriam et paucitatem emolumentorum ad se provenientium incusantis, compertum namque est ultra ea, que mense nostre concessa sunt, suppetere eis victum competentem posse ex mensuris ad castrum provenientibus, dummodo mensura ille bona fide conserventur ac habeantur neque crumenule impinguande causa divendantur.

De lampade et vino ecclesie plerumque deficiente. — Quia contingit in hac ecclesia lampadem et vinum nonnunquam deficere querique vinum hostiatim non absque dedecore et ignominia huius ecclesie inter cathedrales ecclesias regni non postreme, rogetur Rmus dnus Epus, ut provideri mandet, quo et oleum sive pinguedo lampadi arsura et vinum ecclesie necessarium habeatur in tanta copia, quod et hoc hostiatim queri et illam defectu olei sive pinguedinis extinguere unamque de numero fatuarum virginum censi non contingat.

De mille florenis Rmo dno a capitulo numeratis. — Cum missa Rotate per Rmum dnum Lucam Epum defunctum instituta sustineri et cantari non aliunde debeat, nisi ex comparando censu pro summa mille flor. Rmo dno moderno Epo numerata per nos, iam vero expletus est annus unus, ex quo missa ipsa cantari incepit solutaque sunt sacerdotibus illam cantantibus quartalia IV marcis XXVIII pecunie, roganda est Dnatio sua Rma, ut istas XXVIII marcas pecunie restitui nobis mandet, deinceps vero predicta quartalia sacerdotibus ipsa Dnatio sua Rma tantisper solvenda curet, donec habuerit penes se M flor. predictos, de quibus sollicitetur etiam, quo vel ordinationem, quemadmodum est pollicita, facere velit vel eosdem flor. M nobis reponat in emendum annum censum redigendos vel aliquam pro sua prudentia rationem et consilium mature ineat, ne missam predictam desinere cantari oporteat ob defectum salarii sacerdotibus necessarij, que res quam sinistram pariet nobis opinionem cum apud homines omnes, tum vero apud dnum castellanum Poznan. nobis alioqui vel ex hoc solo vehementer infestum, quod istos M flor. Rme Dnationi sue numeraveramus, quisque bone mentis expendere facile potest.

De marcis 80 ac item 14 et sex florenis numerari debitis. — Exposite sunt quoque nuntiis a nobis nomine capituli missis primum ad Mtem R. denuntiatum mortem Rmi dni Luce Epi, deinde vero ad Rmum dnum modernum Epum postulandi eum causa marce LXXX pecunie ac item flor. sex in causidicum, negotium molendini in Dzwierzno procurantem, ea vero omnis pecunia cum ex more institutoque veteri nonnisi Rmo dno Epo ferri expensa debeat, roganda est sua Rma Dnatio, ut illam pariter cum censu preteriti anni XIV marcarum pecunie de molendino Wolboriensi quotannis pendi mense nostre debito, solvi mandet aut solutis istis XIV marcis, de molendino predicto retentis, nos ad percipiendas deinceps mensuras illius molendini admittat iuxta ordinationem super hoc factam.

De bonis ecclesie non locandis personis secularibus et ab his, quibus locata sunt, eliberandis. — De bonis ecclesiasticis non conferendis neque titulo arende locandis secularibus hominibus non temere est cautum sacris canonibus et statutis huius ecclesie; quare rogandus est Rmus dnus Epus, ut bona sua Pyrkow episcopalia curet eliberanda et tam ea ipsa bona quam quevis alia nemini secularium hominum inscribat tenenda, compertum namque est bona ipsa eo potissimum pacto desertari et ad deteriore redigi condicionem.

Contra capitaneum Racziazinesem. — Subditi de clave Racziazinesi plerique, signanter vero de villa Straschewo, sepenumero veniunt huc ad capitulum querentes de austeritate nimia capitanei sui Racziazinesis deque depactionibus, angariis et iniuriis, quibus affici se ab illo non sine lacrimis asseverant, ob quas iniurias bona pars ville illius colonis dilapsis desertata esse dicitur, reliquos vero colonos in fugam spectare. Rogetur ergo Rmus dnus Epus, ut pro miti benignaque natura sua subditorum illorum suorum commiserationem capere prefatumque capitaneum vel ab ea qua est asperitate oportune revocare vel si pertinax in illa fuerit, amovere aliumque in locum eius mitiorem sufficere dignetur, ne relinquatur subditis illis necessitas opem nostram et Rmi dni Epi auctoritatem amplius implorandi.

De iuramento per capitaneos prestando. — Adhuc a nemine capitaneorum sive prefectorum in bonis episcopalibus presidentium iuramentum in capitulo est prestitum, quam rem cum ita fieri debere decernat statutum ecclesie, rogetur dnus Rmus, ut eiusmodi iuramenta fieri mandet ab omnibus eorum locorum episcopatus sui prefectis, ex quibus ab antiquo iurari solitum est.

De iurisdictione Rmi dni Epi. — Iurdictio hic Rmi dni Epi, sub absentia presertim Dnationis sue Rme a diocesi, languens admodum et tepida est non absque incommodo et dispendio non mediocri hominum, presertim vero cleri, iusticie loco plerumque vel dilationes iuri contrarias vel causarum suarum decisiones parum consonas quinimo iniurias reportantis; quare agendum est cum Rmo dno Epo, ut vel hoc nomine tam cleri sui quam omnium hominum hic iure experientium rationibus consultum iri velit rectius, de qua re nuntius Dnationis sue Rme referat fusius.

De fabrica ecclesie. — Ecclesia hec in multis suis locis indiget reparatione, quare contributionem fabrice necessariam decrevimus, cui ut Rmus quoque dnus Epus subscribat suamque quotam numerari et in manus fabrica-

toris tradi et consignari mandet, nuntius apud suam Dnationem Rmam sollicitare non pretermittat.

De vicariis ecclesie — Chorus ecclesie huius decrevit valde in vicariis vocalibus cantusque periciam habentibus adeo, ut preter eorum duos plures non habeat. Rogandus itaque est Rmus dnus Epus, ut sua Dnatio Rma, memor statuti de non adsciscendis nisi idoneis ad vicarias anno superiori ab se facti, homines ad eas indignos non promoveat; etsi namque dnus Iohannes de Laszko, quem sua Dnatio Rma nuper commendare dignata est, prestare videatur hic vicariorum aliquibus cantandi plane rudibus vocesque in choro instar muscarum ollis contentarum reddentibus atque ideo in septimanis intonandi suis ab ecclesia discessionibus suscipientibus, in ea tamen paucitate et decremento summo hominum vocalium necesse est maturissime subvenire choro vacillanti, saltem nunc aliquot vicariis melius, perfectius vocaliusque dno Iohanne canentibus, quod nisi ita fieret, de choro atque adeo ornatu divini cultus in hac ecclesia actum esse videretur.

De ratione facienda a dominis — Ratio de proventibus et pecuniis Rmi dni Luce Epi defuncti, quia nec in Pyotrkow neque alibi preterquam hic Wladislavie commode fieri potest, opereprecium namque est interesse eidem rationi simul eos omnes, quos concernit eius negocium, quique perceperunt, exposuerunt et dispensaverunt proventus et pecunias predictas; quare rogandus est Rmus dnus Epus: agere dignaretur cum dno castellano Poznan, ut si ille voluerit eidem rationi intendere, deputet et mittat huc aliquos suos, qui pro tempore constituto omnibus eidem rationi fiende intendat, quandoquidem in Pyotrkow nunc, quemadmodum voluit dnus castellanus prefatus, per vicarias personas commode nequeat prestari.

Circa hunc articulum exponatur eam omnem pecuniam, que in avenam emptam ad conseminandum et que dno Administratori pro eius sustentatione numerata est, forte non alteri preterquam Rmo dno Epo moderno ferri oportere expensam.

De nobilibus insolescentibus — Sepenumero plerique nobilium in domos nostras venientes cum armis nos contumeliose tractant et verbis obiurgant iusticiam nobis hoc pacto de manibus extorquere contententes, quemadmodum dnus Pyotrkowsky et Wysscheczky officiali nuper accidit; rogetur itaque Dnus Rmus, ut rationem ineat, quo hec tanta illorum licentia comprimatur.

De cerevisia, pane et aliis victualibus — Pollicita erat, sed demum fortasse oblita Dnatio sua Rma dare negotium aliquibus nostrum superintendendi ad hoc, ne clerus hic gravetur a civibus cervisiam et alias res victuales carius quam equum sit vendentibus, quod gravamen quia hactenus sublatum non est, rogetur Dnatio sua Rma, ut consulat ei abrogando.

920. (Acta cap. III)... Dnus Felix Relsky canonicus Wladislav. personaliter constitutus cedulam papiri protestationem in se continentem hincidem in medio capituli lectam produxit tenoris infrascripti:

Dne notarie, sis rogatus de exoneratione procurationis, que ut puto nulliter et de facto per nunc presentes et modicos dominos extra capitulum generale¹⁾

¹⁾ Protestujący kanonik dla tego tak twierdzi, że pierwsza sesja kapituły generalnej zamknięta

ex quorundam odio in me preter omnem meam culpam concepto facta est, sum contentus, dummodo per omnes dnos, per quos in immediate preterito generali capitulo, qui nunc sunt absentes, legitime electus, immo verius pluralitate uniformium votorum adactus sum, rata habeatur. Et nihilominus dne notarie suo et omnium michi adherentium et adherere volentium nominibus solenniter protestor de inversa capituli generalis observatione, que fit per nonnullos nunc presentes et novicios dnos, qui capitularia negotia incognita habent, tempore suo, si opus fuerit, specificandos in preiudicium laudabilis huius s. ecclesie cathedr. Wladislav. consuetudinis diu tente et iuxta dispositionem eiusdem ecclesie statutorum iuratorum observate ad eos finem et effectum, ut nichil novi et erronei aliqua exemplaritate locum non habente immo iuri communi contraria et odiorum seminaria ipsi vener. capitulo dnisque capitularibus modernis et pro tempore existentibus inferatur, de quo iterum atque iterum protestor, et in quantum opus fuerit, ad Rmum dnum Epum Wladislav. uti caput nostrum .. appello ..

A. 1544, Martii 13, in capitulo.

921. (Acta cap. III) Dni attendentes dnum Albertum introligatorem gravi egritudine et diuturna correptum fuisse, ita quod iam nichil penitus habet, quo victitare possit et valeat, decreverunt dandum illi medium talenti olive, medium chori pisi et gr. XII pro sustentatione ipsius habenda in sua huiusmodi diuturna egritudine.

A. 1544, Aprilis 26, in capitulo.

922. (Acta cap. III)... Dni... dno Iacobo Wyrzba canonico Pulthoviensi et Rmi... dni Nicolai D. g. Epi Wladislav. thesaurario referente... dnus prelati et canonicis Rmum dnum Epum Wladislav. suprascriptum iter versus Gedanum in proximo velle facere, quapropter nomine sue Rme Ptis... dnus petivit, quatinus res et ornamenta ecclesiastica, videlicet infulam unam, turribulum unum, ampullas duas, scutellas tres, dalmaticas duas, antependium unum, cappas duas et alias res, que fuissent pro decore sue Rme Ptis, de thesauro ecclesie cathedr. Wladislav. tribuerent. Et dni... unanimi voto eadem danda decreverunt sub cautione tamen fideiussoria.

A. 1544, Maii 7, in capitulo.

923. (Acta cap. III) Res et ornamenta ecclesiastica per Rmum dnum Epum Wladislaviensem Gedanum recepta — Primum due casule: una Rmi olim dni Luce, altera vero dni Thobie Ianykowsky cum omnibus attinenciis. Item quatuor dalmatice cum Rmi olim dni Luce armis cum attinenciis omnibus. Item quatuor pluvialia alias *capy*: una dni olim Luce, secunda Rmi olim dni Mathie Drzewyczky viridis, tertia dni Carnkowsky Epi, quarta dni olim Stanislai Lypowicz. Item antependium dni olim Luce cum pella ecclesiastica. Item baculum pastorem olim dni Luce Epi. Item binas tunicellas Rmi olim dni

została d. 18 Stycznia z zastrzeżeniem jednak, że dalszy ciąg ma niebawem nastąpić. Jakoż istotnie druga sesja odbyła się między d. 25 Stycznia a 4 Lutego, jako przewidziana «continuatio capituli generalis»

Carnkowsky Epi. Item pectorale cum lapidibus pretiosis Rmi olim dni Creslai. Item infula Rmi olim dni Creslai maior. Item infula Rmi dni Carnkowsky Epi. Item duo cooperimenta sedilis cum armis dni Carnkowsky Epi. Item quatuor globos argenteos cum Rmi dni Carnkowsky Epi armis. Item duo lucibularia Rmi dni Carnkowsky Epi argentea. Item turribulare argenteum. Item duas ampulas argenteas inauratas. Item duas scutellas argenteas magnas et tertia parva scutella alias *pulmyssek*. Item par unum cirotecarum, cuius fimbrie margaritis ornatæ. Fideiusserunt autem super restitutione harum rerum plena et integra Rdi dni Mathias Łanczky scholasticus, Iohannes Wysseczky officialis et Felix Relsky canonici ecclesie cathedr. Wladislaviensis..

A. 1544, Iulii 3, in capitulo.

924. (Acta cap. III).. Dni.. decreverunt dandum C volumina viaticorum intoligatori de Thorunia ad introligandum pro XVI flor. pecuniarum convento.

A. 1544, Iulii 10, in capitulo.

925. (Acta cap. III) Responsiones Rmi super articulis generalis capituli Epiphaniarum Dni prox. celebrati, per dnos sue Rme Pti missis, facte modo infrascripto:

Imprimis de elemosina ex arce Wladislav. danda scholaribus dnus Rmus vult et intendit, ut pauperibus elemosina ex arce more solito porrigatur.

Item de Roratistis sua Rma Ptas pollicita est salariare singulis quartalibus sacerdotes missam Rorate cantantes per olim Rmum dnum Lucam Epum Wladislav. institutam, incipiendo primam solutionem a quartali...¹⁾ prox. preterito et tandiu eandem continuando, donec summa M flor. per suam Rmam Ptem vener. capitulo non fuerit persoluta, que sue Rme Pti fuit numerata ad effectum comparandi censum annuum pro predictis sacerdotibus missam Rorate cantantibus XXVIII videlicet marcarum; pro cuius solutione sua Rma Ptas commisit et assignavit decimas manipulares in villis Thurzany et Straschewo in clave Raciazinensi procuratori dnorum capituli vendendas et disponendas tandiu, donec ipse census per suam Rmam Ptem pro ipsa summa M flor. aliunde non compararetur.

Item de iuramentis capitaneorum sua Rma Ptas inherendo statuto ecclesie pollicita est illud adimplere nacta temporis oportunitate, nec illis in omnibus licitis et honestis in aliquo contraire.

Item de iurisdictione sue Rme Ptis, que hic sub absentia Rmi dni Epi ab ecclesia et diocesi non sine dispendio magno hominum presertim vero cleri languens admodum et tepida esse videtur, dnus Rmus super premissis rationibus obviandum tempore suo pollicitus est.

Item de fabrica ecclesie sua Rma Ptas pollicita est fabricam iuxta morem consuetudinem et constitutionem eius se pertinentem exoluturum et impensurum.

Item de vicariis recipiendis ad ecclesiam et de committendis in absentia sue Ptis Rme vicibus sui alicui alteri prelato sive canonico ad iurisdictionem

¹⁾ Tu luka w księdze protokołów mogąca odpowiadać 15 literom.

in vicarios hic exercendam dnus Rmus in omnibus facilem ac benivolum se preberi offert, que fuissent pro decore et honore ecclesie inherendo statuto de non adsciscendis nisi idoneis in vicarias facto.

Item de nobilibus insolescentibus cum armis in domos dnorum canonicorum intransibus sua Rma Ptas pollicita est se daturum operam, ne deinceps talis insolescencia fiat in domibus, que libertati ecclesiastice sunt subiecte.

Item de cervisia, pane et aliis victualibus ac illorum pretio constituendo sua Rma Ptas promisit constituere certos dnos ex prelati, qui huic negotio taxandarum rerum predictarum intenderent et eam [taxam] iusto pretio constituerent.

Item de itineribus restaurandis in plateis civitatis sua Rma Ptas pollicita est daturum se operam per factores suos, ut itinera mala et hominibus abosa repararentur et emendarentur.

Item de impensis circa molendinum Swyechowski per dnos capitulum factis sua Rma Ptas pollicita est impensam omnem in ruptura aggeris facta impensurum et exoluturum, modo habeatur ratio iniquitatis temporum et male crescentie, cuius exolutionis tempus prorogari postulavit.

Item de octuaginta marcis pecuniarum ad postulandum et ad denuntiandum mortem Rmi dni Luce Epi sua Rma Ptas exoluturum se summam predictam promisit, rogavit tamen, ut dni in aliud tempus dilationem solutionis differant alias ad meliorem et abundantiorē crescentiam frugum.

Item de censu XIV marcarum ex molendino Wolboriensi anni prox. lapsi mense capitulari per suam Rmam Ptem solvendo dnus Rmus michi Stanislao Rzcziczki quondam exactori decimarum episcopalium easdem XIV marcas prefato vener. capitulo solvere mandavit et hoc ad rationem decimarum anni 1543.

Item sex floreni arestati apud vener. dnum Felicem Relski canonicum Wladislav., quos olim dnus Iohannes custos Naropynski pro ordinando procuratore ad causam occasione molendini Dzwierzno Cracovie datos ex thesauro habuit.

Item dni prelati et canonici per suam Rmam Ptem admoniti, ne aliquorum excessuum macula sint obnoxii, polliciti sunt se daturos operam et inquisitionem debitam facturos super excessibus predictis inter se et eradicandos eosdem excessus, ne deinceps fiant et scandalum in plebe generetur.

Item de ratione facienda a dnis de proventibus olim Rmi dni Luce Epi Wladislav. et de perceptis illius temporis, quo breve apostolicum fuit allatum Rmo dno Epo feliciter moderno, hanc rationem dni dudum inter se volutant et iusto rationis moderamine discutiunt queruntque diligenter, ut exinde aliquod emolumenti ecclesie et Rmo dno accedat.

Item de non bona seminatione in bonis prediorum episcopalium per dnos prelatos et canonicos tempore tenutarum suarum, dni asseruerunt se fecisse seminationes commodas et oportunas, ita ut nichil in illis desideraretur; ubi autem aliquid desiderari videretur, promiserunt inter se scrutinium et inquisitionem facere.

Item de diminutione armentorum et pecudum de prediis episcopalibus.

Item de Stradzewsky quondam capitaneo in Racziąsch, qui in discessu suo de Racziąsch post mortem olim Rmi dni Luce Epi secum recepit aliquid

pecorum et pecudum, dni dixerunt suam Rmam Ptem habere iurisdictionem pre manibus, qua mediante talem diminutionem ac receptionem armentorum moderari ac ad restitutionem ablatorum, cui debentur, compelli.

Item de revisione facienda bonorum ville Chelmcze Minoris per vener. dnos Felicem Relsky, Iacobum Paczynski et Stanislaum Dambrowsky per Rmum dnum e medio capituli deputatos, qui debite investigare debent ad cuiusmodi proventuum quantitatem se extenderint, dni promiserunt intendere negotio semel constituto, ut ad effectum reducatur.

Item Rmus dnus inhiberi mandavit subditis villarum sue Rme Ptis et vener. capituli, ut tantummodo de civitate Wladislav. et de Raczyasch cervisiam capiant et non alibi sub certis penis, (sed huic non sunt assensi) ¹⁾.

Item de millenario laterum mutuando ad arcem Wladislav. dni mutuarunt ea tamen lege, ut quamprimum restituatur.

Item Rmus dnus peciit a dnis et obtinuit octo robora de nemore Karsko educenda ad allodium in Chelmcze cum sciencia tamen dni regentis.

Item negotium dni Goslyczky vicecapitanei Wladislav. de danda decima manipulari loco maldratarum reiectum est ad prox. futurum generale capitulum festi Assumpcionis glor. Virg. Marie.

A. 1544, Augusti 20, in capitulo generali.

926. (Acta cap. III) Rogandus est Rmus dnus Epus Wladislav., ut pro constituendis et firmandis Roratis perpetue, pro mille flor. per suam Rmam Ptem receptis conditionem mense episcopali provideret et substitueret aut in defectu conditionis summam predictam restitueret, malleus autem conditionem quam summe restitutionem.

Item etiam sua Rma Ptis admoneatur pro LXXX marcis ad postulacionem sue Rme Ptis et ad annunciandum mortem predecessorum ipsius nuntiis datis.

Item ad reficienda itinera et faciendas fossas propter liberum decursum aque circa s. Vitalem.

Item agendum est cum Rmo dno de mensura molendini dicti Szwyach dnos concernente ac de impensis circa reparationem aggeris eiusdem molendini per dnos factis.

Item dni decreverunt et mandaverunt, ut tabernatores omnium villarum capitularium non alibi quam Wladislavie cervisiam reciperent et emerent, et id iniunxerunt regentibus providendum.

927. (Ibidem) Dni unanimi voluntate.. decreverunt ordinandum esse aliquem ministerialem hic in civitate Wladislav. ad negotia capituli et Rmi dni Epi obeunda, attenta difficultate in acquirendo alibi ministeriali, cui statuerunt ratione salarii quottannis unam sexagenam solvendam et alia salaria iuxta consuetudinem terrestrem inter alios ministeriales servari solitam, curandumque est et sollicitandum, ut auctoritate R. Mtis in toto regno constitueretur et facultatem haberet, et si longam viam fecerit, debebit specialiter provideri iuxta exigentiam laboris et itineris.

¹⁾ Później, ale tą samą ręką umieszczony dodatek.

A. 1544, Augusti 28, in capitulo.

928. (Acta cap. III).. Dno Andrea Duchnyczky archidiacono Pomeranie in ecclesia cathedr. Wladislav. possessore ville capitularis Gabinko proponente, quod videlicet cmethones in ipsa villa Gambynko nullas angarias sibi penderent et facerent, dni.. inherentes communi constitutioni huius incliti regni Polonie concluserunt et decreverunt, ut ipsi cmethones dicte ville Gambynko angariam facerent et ferrent singulis septimanis et annis singulis futuris perpetuis temporibus unam diem a festo Pasche ad festum extunc immediate prox. s. Michaelis Archangeli.

A. 1544, Septembris 18, in capitulo.

929. (Acta cap. III) Imprimis quoniam sinodus provincialis per Rmum.. dnum Petrum D. g. Archiepum Gnezn. primatem et legatum natum indicta in prox. est Pyotrkovie celebranda, et quoniam ex more et consuetudine, ut a ceteris cathedr. ecclesiis, ab ipsa etiam cathedr. Wladislav. mittuntur ad eam nuntii electi, ideo dni suprascripti consuetudini huiusmodi laudabili innitentes et eidem satisfaciendo nuntios vener. dnos videlicet Felicem Rytsky et Stanislaum Dambrowsky canonicos Wladislav. unanimibus votis.. ad eam ipsam sinodum provincialem mittendos delegarunt, quibus et stipendium solitum dandum decreverunt.

930. (Ibidem) Concluserunt etiam.. dni.. ut honestus Gregorius Okun civis Wladislav. in prox. generali conventionem, aut si citius acciri poterit R. Mtas, crearetur in ministerialem terrestrem ad inserviendum et Rmi et capituli Wladislav. negotiis.

A. 1544, Octobris 2, in capitulo.

931. (Acta cap. III) [Dni] rogandum.. concluserunt Rmum dnum Epum Wladislav., ut defendere dignaretur capitulum a civibus Brzestensibus, qui ex villa Pylchutkowo nituntur certam sortem borre et pratorum ipsi Rmo et capitulo Wladislav. adimere et sibi usurpare.

Item rogandum eundem Rmum voluerunt, ut pecuniam hospitalis, que data est pro fabrica, exolvere mandaret eidem, quia pauperes eius famem patiuntur.

Item loquendum etiam voluerunt cum eodem Rmo pro libertate foralium, que iam solvitur, quia exiguntur iam a carnificibus scapule et propterea futura caristia in carnibus, quia non venient de villis cum carnibus, de quo conqueritur clerus; protestantes etiam ipsi prelati in non consentiendum ad solutionem ipsius libertatis, si placebit hoc sue Rme Pti per vim facere, faciat, dummodo eorum consciencie salvabuntur ex non consensu ad hoc.

Item admonendos eos voluerunt, qui nutriunt barbas, ut eas iuxta dispositionem statuti provincialis radant.

Item exponendum in ipsa provinciali sinodo, quod dum capitulum ad actiones iuris terrestris indiget domicellis, nobiles perpetue per horrescenciam potentum se excusant nec inservire volunt.

Item quod in capitaneatu Radzieviensi capitaneus loci illibertavit decimas, ut cmethones villarum illius non presumant eas emere; quod si vero emerint, tunc depactentur per eum in certis quotis avenae aut pecuniarum.

Item tractandum voluerunt in sinodo provinciali, quod ex sinodo ipsa R. Mtas rogaretur, ut statutum regni ederetur novum, quo provideretur indemnitati ecclesiarum et personarum, ne in tantum ad bellum euntes gravent homines et subditos ecclesiarum.

Scribendum voluerunt mandatum nuntiis ad sinodum provincialem citra tamen consensum ad serviendum bellum aut faciendum expeditionem bellicam, de quo protestati sunt solenniter.

A. 1544, Decembris 4, in capitulo.

932. (Acta cap. III).. Dni.. attendentes magnam immanitatem in commisso presbitericidio in villa Grabkowo in vilipendium immunitatis ecclesiastice per certos nobiles factam et patratam fuisse, cupientes obviare his scandalis pecierunt Rmum dñum Epum Wladislav. ut principem et primatem suum, quatinus sua Rma Ptas huiusmodi scelera et nefanda facinora in contemptum status ecclesiastici patrata auctoritate sua dignaretur compescere sentenciasque interdicti contra huiusmodi presbitericidas decernere et extradere aliasque crebras invasiones vulneracionesque cedes et varias iniurias personis ecclesiasticis sepius illatas coram S. R. Mte et coram nobilitate in conventu Radzieyeviensis prox. futuro preponere, referre et ex auctoritate sua aggravare, quod sua Rma Ptas se facturam obtulit et gratiose pollicita est.

933. (Ibidem) Nuntii ad Rmum dñum pro referendis constitutionibus sunt assignati: dnus Rilsky et dnus Piotrkowsky.

A. 1544, Decembris 11, in capitulo.

934. (Acta cap. III) Vener. capitulum Wladislav. necessitate exigente deputavit... dnos Andream Duchniczki, Felicem Rilski et Stanislaum Dambrowski prelatum et canonicos ecclesie Wladislav. ad equitandum pro die crastina ad Rmum dñum Epum Wladislav. ad Raciąsch, quibus commisit proponere et referre coram predicto dno Rmo multas iniurias et gravamina et damna ipsi vener. capitulo et aliis personis spiritualibus in bonis eorum per nobiles facta... ubi per ipsos dnos nuntios rogandus erit Rmus dnus Epus et dnus Lanczky scholasticus Wladislav., ut ipsa damna et gravamina ac iniurie ecclesie taliter personis et bonis ecclesiasticis per improbos homines inferri solita coram R. Mte et toto senatu regni in conventu generali prox. venturo recenserentur et in gravi querela exponerentur et ut aliquis modus possit inveniri, quo tales homines ab huiusmodi iniuriis et violentiis bonis et personis ecclesiasticis deinceps inferendis arctari et coherceri possint.

Item... dni... dictis confratribus et nuntiis suis commiserunt Rdum dñum Mathiam Lanczky scholasticum Wladislav. postulandum esse, ut in ipso conventu generali regni prox. venturo curaret et sollicitaret de expedienda commissione S. R. Mtis pro parte ipsius vener. capituli Wladislav. super magnificos et generosos dnos Andream Grabsky Crusficiensem et Felicem Sieprsky Ripinensem castellanos ac Gregorium Zakrzewsky Iuniwladislaviensem Valentinumque Orlowsky Dobrzynensem iudices et Iohannem Smolyczky succamerarium Brzestensem vel Dobrzynensem, qui per R. Mtem dabitur aut eius vicesgerentem in

causa seu causis occasione granicierum seu limitum inter bona regalia Bobrowniky et bona Cuczerz capituli Wladislav. cum addicione clausule: unius vel duorum absentia non obstante.

A. 1545, Ianuarii 7, in capitulo generali.

935. (Acta cap. III) Dni.. unanimi voto decreverunt statuta antiquiora ecclesie et capituli Wladislav. in singulis futuris capitulis septimanalibus singilatim et particulatim esse revidenda et corrigenda eo videlicet modo, ut in quolibet capitulo septimanali unum statutum acciperetur et in presentia dñorum tunc presentium legeretur et revideretur et eo reviso diligenterque pensitato dñi tunc in capitulo septimanali presentes habebunt facultatem ex vi presentis decreti illud statutum tunc in medio capituli lectum emendare et corrigere et ea, que fuerint necessaria, addere et que minus necessaria minuere et abrogare, et sic consequenter omnibus capitulis futuris septimanalibus se continue et immediate sequentibus per unum statutum erit revidendum et modo premissis erit corrigendum; et si tunc aliquod negotium pregnans occurrerit, extunc expedito huiusmodi negotio seu negotiis pregnantibus et qualitercunque contingentibus, nichilominus ad correctionem unius statuti erit procedendum.

A. 1545, Ianuarii 14, in capitulo generali.

936. (Acta cap. III) Littere dñi Abbatis Cervinensis ex mandato dñorum inscripte, quarum tenor sequitur et est talis; quibus respondit, quomodo per Regem, ad quem ex sinodo provinciali missus erat, super articulis propositis per eum expeditus erat.

Rdi et vener. dñi maiores mei honorandi et patres ac fratres charissimi. Salutem et felicitatem utramque. Absumpsimus fere mensem unum Cracovie, priusquam auditi sumus a S. Mte R. in illa legatione, quam habuimus a nuntiis vestris synodalibus, que negligentia erat commissum partim ob absentiam collegarum nostrorum potius sua curantium, partim quod sua Mtas R. variis aliis occupata erat. Utramque et si nimis tardam, gratam tamen et secretam habuimus audientiam, assidentibus sue Mti tantum tribus personis, videlicet Rmis dñis Archiepo et primate, Cracoviensi, Plocensi et Camenecensi episcopis, proloquutore dno Abbate Claretumbe, astantibus nobiscum dñis archidiacono et cantore Cracov., omnes et singuli illi articuli in synodo editi, qui requirebant exequutionem brachii regii, fuerant singilatim ex ordine recitati. Expostulatum erat, modeste tamen, de mora et negligentia exequutionis decretorum similium penultime synodus; rogabatur diligenter sua Mtas, ut tanto felicius nunc exequi omnia iuberet in illa synodo penultima decreta et nunc rursus recensita atque innovata; ad que ita respondit: de omnibus propositis se fore bene contentum, nec per suam Mtem stetisse, quominus exequerentur, sed quod nemo erat in conventionem preterita Piotrkoviensi, qui sollicitaret vel saltem proposuisset in conventionem instantias ac petitiones cleri; et nunc item in hac proxima conventionem, si nemo cleri nomine proponet et sollicitabit, que fuerint exequenda, idem erit, cum sua Mtas motor eorum esse non potest, nec liceret, quorum est iudex vel exequutor; que tamen ad brachium suum specialiter spectarent, non

exquisito consilio decrevit et commisit Rmo dno Plocensi, ut iam exnunc daret litteras necessarias, mandatorias, exequutivas, tum et inhibitorias et quascunque oportunas, modo sit, qui sollicitaret eas.

Et quoniam tam prolixam orationem consequeretur oblatio, dum ad illum secretiorem articulum de expeditione bellica devenimus, assurgentibus Rmis dnis nobiscum, cominus sue S. Mti ad fidam aurem loquuti sumus; ipse item ait: lapidi dictum putemus, denuntiavimus omnino equam atque parem contributionem, qualem decreverunt exigendam a civibus et mercatoribus, qui personalem expeditionem sicut et vos non tenentur, retaxatis prius proventibus etiam minimis omnium et singulorum beneficiorum vestrorum, quod tamen vix intra hinc et festum prox. Pentecosten futurum speravimus.

Interea vero si tanta necessitas ingruerit, ut extremo periculo esset occurrendum, omnes facultates possibiles totius cleri et ecclesiarum vitam et libertatem nostram redimendo obtulimus, sed hec tantum contra Thurci potentiam. Porro de milite nostro aere conducendo nolumus nos intromittere, quia hoc e diametro pugnat contra nostram possessionem. Et de illis apparitoribus campatribus etiam villanorum nostrorum diximus nobis non convenire, cum frustra est talis potentia, que non reducitur ad actum. Rogavimus suam Mtem, ut talia amoveret a nobis, quod sua Mtas se curaturum in hac conventionem promisit. Adsint tamen, qui sollicitarent; aderat etiam, qui arces nostras instruebat, sed neque deerat, qui etiam impugnaret. Hoc in summa placuit sue S. Mti, quod nos talibus non intromittamus, tantum curemus tempestive adiutoria peculii possibilis. Et sua Mtas se curaturum obtulit, ut salve sint ecclesie et clerus ac iura uniuscuiusque, in quo se princeps noster declaravit et regem et sacerdotem verum.

Unum erit maxime curandum in ea conventionem Cracoviensi, ut hii apparitores non statuatur neque sistantur in bonis ecclesiarum, perinde esset, acsi bellum iam de facto moverent, immo enim maiori periculo, quia omnes simul iunguntur armati et maleficiati, que prius non cogitabant exequi, tentabunt; sed quod in singulis districtibus terrarum circumscriberentur eis certa loca stativarum, que non excederent [sub] gravi poena. Et licet ista adhuc remote sunt speculationis et veluti entia secunde aut tertie intentionis sed non sunt impossibilia, prospiciendum est, priusquam veniant. Valeant feliciter Ptes vestre Rde in fraterna charitate et amore ad longos et meliores annos. Coenobii nostri XII Decembris A. D. MDXLIV.

A. 1545, Maii 28, in capitulo.

937. (Acta cap. III).. Dnus Dominicus Camiinsky canonicus Wladislaviensis ..quatuor volumina librorum in medicinis per vener. olim mgrum Urbanum Velich officialem Gdanensem ecclesie cathedr. Wladislav. testamentaliter legatorum ex Gedano attulit et librerie eiusdem ecclesie consignavit, de quo eundem dnum Dominicum Camiinsky canonicum.. prelati et canonici quietaverunt..

A. 1545, Augusti 22, in capitulo generali.

938. (Acta cap. III) Rmus.. dnus Nicolaus D. g. Epus Wladislav. cum dnis

suis prelati et canonicis generale capitulum representantibus.. deputavit.. dnos Andream Duchniczky archidiaconum Pomeranie, Petrum Piotrkowsky, Stanislaum Dambrowsky, Nicodemum Pczenynsky canonicos ecclesie Wladislav. ad revidendum et corrigendum statuta huius ecclesie et ad constituendum ordinale ecclesiasticum ac etiam ad providendum omnia ornamenta ecclesiastica ac denique ad restaurandum omnia illa, que pro cultu divino et decore ecclesie forent necessaria.

939. (Ibidem) Quamvis omnia necessaria vite humane sunt maxime curanda, tamen sanitatis humane non minor est habenda ratio. Igitur dni prelati et canonici ecclesie Wladislav. in hoc generali capitulo invicem congregati unanimibus votis eorum accedendibus concluderunt.. egregium virum dnum Simonem doctorem, qui hic prius apud eos phisicum egit, e Cracovia hic Wladislaviam esse revocandum et litteras illi scribendas, certificando et assecurando ipsum de omnibus proventibus ipsi dno doctori constitutis et constituendis ac etiam contribuendis per ipsos dnos prelatos et canonicos ecclesie Wladislav., que prius habuit et quibus tempore prioris mansionis apud ipsos utebatur ad tempora vite ipsius.

940. (Ibidem) Dni.. innitentes consuetudini circa alias ecclesias cathedr. pro lege observari solite decreverunt idque decretum perpetuis temporibus duraturum esse voluerunt et adinvenierunt, ita videlicet, quod quodocunque aliquis dnorum prelatorum et canonicorum huius ecclesie Wladislav. in dignitatem episcopalem regni fuerit sublimatus et per Sedem apostol. in tali dignitate confirmatus, extunc tali pacto tenebitur, omnesque et singuli huiusmodi dignitate episcopali fulgentes tenebuntur prestimonium seu prestimonia, que circa hanc ecclesiam ratione alicuius prelature seu prebende habuerint aut aliquis eorum habuerit, aliis confratribus, hoc est prelati et canonicis eiusdem ecclesie Wladislav., ad quos opcio dicti prestimonii seu prestimoniorum de iure, consuetudine seu de ordine spectaverit, mittere et de eisdem prestimoniis et omnibus attinentiis cedere et condescendere dictaque opcio prefatorum prestimoniorum huiusmodi dignitate episcopali accedente, ad alios confratres subsequentes pleno iure spectabit et pertinebit.

A. 1545, Decembris 12, in capitulo.

941. (Acta cap. III).. Dni.. mandaverunt litteras scribere ad Rmum dnum Nicolaum a Dzierzgow Epum Wladislav. nunc electum archiepiscopum Gnezn. pro debitis ecclesie et capitulo retentis, quas duxerunt vener. dno Stanislaum Dambrowski canonico et vicario in Spiritualibus ecclesie Wladislav. nunc Cracoviam proficiscenti committendas et per eum remittendas esse.

A. 1545, Decembris 14, in capitulo.

942. (Acta cap. III).. Dni.. animadvertentes pietatis esse et consonum fore adolescentes studiosos consolatos reddere et illis prebere subsidia, mandaverunt vener. dno Nicodemo Pczenynsky procuratori capitulo dno Stanislaum Carnkowski ad partes Italie pro studio proficiscenti dare X marcas pecuniarum ex pecuniis collectis ad thesaurum ecclesie pertinentibus.

A. 1546, Ianuarii 4, in capitulo generali.

943. (Acta cap. III) Ut malis in tempore occurratur, dni.. cognita spurcicia et contaminatione heresis Luteriane in civitate Gedanensi et circumquaque vigentis et sevientis ex relatione Rdorum dnorum Valeriani suffraganei Wladislav. et Andree Duchniczki archidiaconi Pomeranie visitatoris illarum ecclesiarum, ne hoc malum amplius augeatur, mandaverunt litteras scribendas esse ad Rmum dnum Nicolaum a Dzierzgow Epum Wladislav. et electum Archiepiscopum Gnezn. sue Rme Pti insinuando de hac perfidia heresis Luteriane, quatinus sua Rma Ptas ex officio suo pastoralis captato aliorum consilio dignaretur curare et providere, qualiter hec pestis dicte heresis Luteriane sit sedanda et refrenanda.

Similiter etiam mandaverunt scribendum sue Rme Pti, ut apparatus olim dni Luce et alii ecclesiastici per suam Rmam Ptem de ecclesia recepti tantum ad actus solenniores exponerentur et non communiter propter illorum destructionem.

Decreverunt insuper.. dni.. Rmum dnum Epum Wladislav. commonendum pro solutione omnium et singulorum debitorum tam ecclesiasticorum quam etiam capitularium qualitercunque per suam Ptem retentorum et pro coemptione vestium ecclesiasticarum ad suam Ptem ad comparandum pertinentium; ubi vero dictus dnus Rmus Epus Wladislav. hiis admonitionibus et petitionibus predictorum dnorum non acquieverit, decreverunt.. dni.. eadem debita oportunis remediis repetenda.

A. 1546, Ianuarii 9, in capitulo generali.

944. (Acta cap. III) Rdi dni longe iam antehac decretum occasione a vene maldrate omnium trium villarum in usu habitam et observatam renovaverunt et tulerunt in hunc modum, quod quicumque dnorum.. vellet gaudere portione avene maldrate, debet continuis XII septimanis ante distributionem avene circa ecclesiam residere.. cuius avene distributio debet fieri quolibet anno f. V-ta post f. s. Andree prox. vel priori capitulo post f. s. Andree celebrando. Qui vero dnorum dictis XII septimanis prefatam residenciam circa ecclesiam non continuaverit, extunc eo facto in distributione huiusmodi avene non participabit, illo videlicet anno, quo distributio avene fiet; recessus tamen alicuius ex dnis per aliquot dies infra spacium dictarum XII septimanarum ad peragenda aliqua negotia necessaria ipsam residenciam non discontinuabit, presertim dum fuerit de certa aliorum fratrum scientia.

A. 1546, Februarii 11, in capitulo.

945. (Acta cap. III) Constitutio fabricatorum ecclesie in Gambin cum arenda eiusdem ecclesie proventuum — Prefati dni.. habentes rationem ecclesie Gambinensis eorum mense incorporate, que anno superiore cum omnibus dotis plebanalis edificiis ac ludo litterario simul cum civitate ignis voragine labefactata et pene consumpta est, ipsique ecclesie collapse ex intimo cordis affectu consulere et eam ac dotem plebanalem in edificiis in pristinum statum et condicionem redigere cupientes infrascriptum conductamen et contractum cum.. dno Andrea Duchniczky archidiacono Pomeranie in ecclesia Wladislav. confratre suo iniisse recognoverunt.. Quod videlicet inprimis ipse dnus Andreas

Duchniczki..tenebitur.. totum laborem circa ipsam ecclesiam Gambinensem, pro quo labore honestus Andreas Cozersky civis et carpentarius Plocensis conventus est iuxta contractum cum eo desuper factum et in acta Plocensis consistorii inscriptum, auspice Christo perficiendum curare aut per alium quempiam, si ipse, quod absit, vitam pro morte commutaret. Cui omnia et singula robora necessaria ac alias materias ad hoc negotium perficiendi templi necessarias sumptu et opera suis subministrare et conducere tempestive, nec ipsum carpentarium in aliquo negligere, quominus incipienda edificia terminarentur. Item ferramenta quecunque et qualiacunque predicto labori necessaria et oportuna suo sumptu comparare et subministrare, ut sunt vectes, cardines, seracula et id genus alia. Item omnem murum ipsius ecclesie collapsum et ignis voragine attritum et annihilatum, ubi negotium postulabit, reficere, reparare ac pro constituendis et ponendis tignis alias *balky* aptare et extremitates tignorum in muro positas muro opportuno contegere, ut secure fieri possint ab impetu, quod absit, ignis; porticum ex opposito hostii, super quo organum erat, erigere, ut eo murus ignis vi et impetu annihilatus sustentetur et manuteneatur; que edificia ecclesie porticus, zacristie thesauri sacellorumque debebunt refici, reparari et tandem tegulis alias *dachowka* provideri et contegi diligenter ad decursum annorum trium sese.. immediate sequentium. Qui carpentarius ex pacto cum illo inito debebit et tenebitur tignis oportunis alias *giemlowanym wiazaniem* predictam ecclesiam reficere et *lati* in hac compagine infigere, ut in eis commode locari possint tegule alias *dachowka*. In qua ecclesia ciborium, baptisterium, pavementum alias *pothniebienie*, scabella simplicia pro presbiteris in choro et membranas vitreas in choro tantum constituere et construere ipse dnus Andreas Duchniczky erit obstrictus. Preterea ludum litterarium, in dote vero plebanali domum honestam comptam, stabilem et firmam pro regente, que contineat in se stubas duas et singula illarum cameras cum necessariis, coquinam cum cameris pro familia, stabulum pro equis et granarium, sepes circa domum dotis plebanalis, prout eius circumscripcio aree est, sepire et sepes scilindriis cooperire necnon celarium edificare et ex re regentis facere tenebitur et erit astrictus. Item prediolum ex opposito alodii in suburbio Gambinensi erigere et illud domo commoda cum sepibus, que habeat palatium, stubam, cameram, stabula pecorum vel forestam ornare tenebitur.. Que omnia et singula edificia extra ecclesiam predicta..debeant in suis locis poni, erigi et edificari hinc et ad decursum annorum IV sese.. immediate sequentium. Ratione quorum edificiorum et absolutionis carpentarii.. dni.. tenebuntur.. exolvere.. CCCC flor. pecunie numeri et monete Polon. promptos et paratos: C flor. de pecuniis thesauri, C vero flor. de arenda Gambinensi prime rate a vener. dno Felice Relsky, cuius arenda adhuc continuatur ad festum futurum Iohannis Bapt. et reliquos CC flor. de arenda sua anni currentis festi Paschatis Dni 1546 pro se tollere.. ipse dnus Duchniczky debebit.. accipiens pro se singulis duobus annis per flor. C primarum ratarum festi Pasche. Cum autem auspice Christo dictum debitum CC flor. dicto dno exolutum fuerit, extunc dictus dnus Duchniczky sequenti anno vener. capitulo totam arendam tenebitur et erit adstrictus dnis.. dare singulis annis CCC flor. ratione arende dicte ecclesie parochialis in Gambin. Quam ecclesiam parochialem cum omnibus eius proventibus.. ad ultima vite sue tempora ipse dnus Andreas Duchniczky

tenebit et potietur nulla contradictione obstante; cui dni quo ad effectum vitalitatis prosequende renuntiatum iri voluerunt; quod autem attinet pecora, equos, ancas et scrophas, dnus Andreas Duchniczky in eo numero, in quo nunc illa accipit, relinquere debet et tenebitur, utpote pecora XLIII inclusis VI bobus, equos III, anseres XXX, scrophas IV, cum huius arende possessor esse desierit. Preterea ut ipsa ecclesia Gambinensis eo melius ornetur et pristino statui restitatur, dicti dni omnes largitiones piorum hominum, quas in usum ecclesie conferre dignabuntur, dicto dno Andree Duchniczky, inclusa etiam hac elargitione prox. facta XXV flor. per honestam Pczalya, dederunt et contulerunt, ut eo liberius predictis largitionibus adiutus ecclesiam ipsam in honorem omnipotentis Dei et ornet et expoliat. Insuper quandocunque et quotiescunque ipse dnus Duchniczky in Gambyn ire et quamdudum ibi immorari [debuerit, per] hoc tempus V annorum, quo edificiis continuis intendit, gaudebit omnibus et singulis distributionibus, quibus dni prelati circa ecclesiam presentes gaudebunt, nullis penitus exceptis, utpote refectionibus, anniversariis, panibus, oleo, oliva, hallecis, etiam si pestis, quod omen Deus auferat, viguerit, non obstantibus decretis in contrarium factis, agens in Gambyn omnibus distributionibus gaudebit et potietur. Voluit etiam ipse dnus Duchniczky, ut omnes casus fortuiti, si aliquando, quod omen Deus auferat, in proventus ecclesie Gambinensis contingant, ut secum super eis iuxta ius commune transigatur et ipsius incommodo hoc antidoto provideatur. Cum etiam aliquod negotium pregnans dicto dno Andree Duchniczky contigerit, liberam facultatem dni hoc toto tempore V annorum, quo labori intendet, concesserunt tres septimanas abessendi ab ipsa ecclesia, salva tamen eius presentia. Reliquum est, quotiescunque contributio laudabitur et constituetur, illa semper solvi debet ex proventus arende capitularibus, a cuius solutione dnus Duchniczky liberum fecerunt, cui omnem superioritatem et iurisdictionem in presbiteros ecclesie et prefectum ludi litterarii Gambinensis contulerunt, ad cuius arende et concordie et in omnibus punctis, clausulis et articulis observationem partes utrinque se censuris ecclesiasticis cuiuscunque iudicis ecclesiastici ..cogi voluerunt et submiserunt. Lapso vero tempore isto V annorum, quo laboribus intendens presentia omnimoda gaudebit, nichilominus certis pro temporibus et feriis cum ad predictam ecclesiam illum ire contingat, eadem presentia licet limitata gaudere debet ad tempora vite sue a feriis Conceptionis Marie usque ad novum annum inclusive per ferias Natalis Dni, festi Purificationis unam, feriis Pasche duas, Pentecosten, Trinitatis usque per octavam Corporis Christi, Visitationis, Nativitatis Marie, Dedicationis, OO. Sanctorum per unam septimanas dictus dnus intendens bono ordini ecclesiastico et cure pastoralis presenciam habere debet tam in refectionibus quam anniversariis et aliis quibuscunque porrectionibus, quibus presentes dni gaudere consueverunt.

A. 1546, Aprilis 9, in capitulo.

946. (Acta cap. III) .. Coram .. dnis .. prelati et canonicis .. constitutus personaliter vener. dnus Laurentius Kiersky canonicus Plocensis Rmi .. dni Andree Zebrzydowsky D. g. Epi Wladislav. procurator legitimus .. certas brevis apostolici litteras .. dictis dnis .. presentavit .. ipsosque .. ut ad exequutionem earum .. procederent .. requisivit .. Qui dni .. eidem Rmo dno consti-

tuenti in persona dicti sui procuratoris possessionem realem .. ipsius episcopatus Wladislaviensis .. concesserunt .. Et tandem facta huiusmodi receptione .. predicti dni .. de medio sui deputaverunt vener. dnos Andream Duchniczky archidiaconum Pomeranie et Iohannem Wyscheczky vicarium et officialem Wladislav. ad introducendum ipsum dnus Laurentium procuratorem in arcem Wladislav. et ad dandam sibi possessionem ipsius arcis omniumque et singulorum ad eam pertinentium. Quiquidem dni Andreas Duchniczky et Iohannes Wyscheczky ibidem ad dictam arcem pervenientes Rmo .. dno Nicolao a Dzierzgow D. g. Archiepo Gnezn. legato nato et primati regni Polonie ibidem in dicta arce presenti .. et aliis, quibus intererat, dictam receptionem .. insinuaverunt. Quiquidem Rmus dnus Archiepiscopus Gnezn. licet uti fructum omnium et singulorum proventuum eiusdem episcopatus dicto Rmo dno Epo Wladislav. et dicto eius procuratori non denegavit, immo libere admisit, tamen mansionem ipsius arcis Wladislav. et Raciazensis sibi reservare voluit tamdiu, donec omnes res ipsius proprie in eisdem arcibus adhuc consistentes deducerentur et omnes agri prediales dictarum arcium per factores sue Rme Ptis ad finem consemnarentur omniaque pecora et pecudes ac suppellectilia domestica sub testimonio unacum inventariis eorundem ipsi dno procuratori aut factoribus ipsius Rmi dni Epi Wladislav. extraderentur. Et subiunxit ultra hoc sua Rma Ptis, quod tempore huius mansionis sue in ipsa arce Wladislav. non vult aliqua damna predicto Rmo dno Epo Wladislav. in proventus sue Rme Ptis iam exnunc a tempore huius receptionis illam spectantibus et concernentibus .. inferre. Super qua non cessione et dictarum arcium non demissione prenomatus dnus Laurentius Kiersky procurator protestatus est ..

A. 1546, Iunii 10, in capitulo.

947. (Acta cap. III) .. Dni Felix Relsky et Stanislaus Stampowsky canonici Wladislav. ad postulandum seu invitandum Rmum dnus Epum Wladislav., noviter per Sedem apostol. confirmatum et approbatum, in Wolborz nomine totius capituli .. [sunt] electi .. qui ita volentibus dnis habebunt presentiam tanti temporis, quo Wolborie et in itineribus faciendis rebus et negotiis vener. capituli Wladislav. vacabunt ..

A. 1546, Iunii 17, in capitulo.

948. (Acta cap. III) Dni ad excipiendum Rmum dnus Epum modernum deputaverunt ad perorandum .. dnus Andream Duchniczky archidiaconum Pomeranie et in eventu alicuius impedimenti dnus Iohannem Wyscheczky vicarium et officialem generalem Wladislaviensem.

A. 1546, Augusti 29, in capitulo.

949. (Acta cap. III) .. [Dni] dnis euntibus cum Rmo dno Epo in Prussiam versus Gedanum presentiam concesserunt, et quotidianis distributionibus gaudebunt tanti temporis, quo ibidem in itineribus faciendis rebus et negotiis prefati Rmi seu verius reipublice vacabunt, quod tempus ipsimet venientes declarabunt ..

A. 1546, Octobris 14, in capitulo.

950. (Acta cap. III).. Dnus Felix Relsky in medio capituli solenniter protestatus est de arrepcione itineris in Romanam Curiam. subiciens se et omnia sua bona mobilia et immobilia tutioni Sedis apostolice.

A. 1546, Novembris 4, in capitulo.

951. (Acta cap. III).. Dnus Felix Relsky canonicus Wladislaviensis.. in medio dnorum.. capitulum septimanale representancium personaliter constitutus et calcaribus ac gladio accinctus solenniter et expresse protestatus est, quod exnunc iter ad Romanam Curiam arripit, equum illud continuaturus ascendit seque et beneficia ac omnia et singula bona sua mobilia et immobilia in quibuscunque rebus et ubicunque existentia defensionem et protectionem Sedis apost. submisit ac contra omnes et singulos, cuiuscunque gradus et conditionis existant, si aliquid contra eum tanquam Romipetam attemptare voluerint sive presumpserint in contemptum auctoritatis Sedis apost., de penis in bulla Eugeniiana et aliis Sedis apost. constitutionibus et prohibitionibus contentis per eos incurrendis solenniter protestatus est et expresse.

A. 1547, Ianuarii 7, in capitulo generali.

952. (Acta cap. III).. Dnus Iohannes Wisscheczky vicarius et officialis generalis Wladislav. nomine.. dni Mathie Lanczki scholastici Wladislav. etc. dnis prelati et canonici.. presentavit.. dnum Mathiam a Rawa artium liberalium magistrum rectoremque schole Wladislav. modernum in annum futurum, quem dni.. grate susceperunt; nichilominus decreverunt ipsum esse admonendum, ut in fundamentis artis grammaticae et dialecticae et aliis artibus suos discipulos edoceret et lectiones in prefatis artibus traderet.

A. 1547, Ianuarii 8, in capitulo generali.

953. (Acta cap. III) Necessitate ecclesiastica exposcente, quam dnus vicecustos in medio dnorum renuntiavit, [dni] mandaverunt, ut dnus fabricator ecclesie antifonaria et psalteria repararet et ad eiusmodi reparationem pergamenum emeret.

954. (Ibidem) Quia pravitas et contagio heresis Luteriane hinc et inde passim dispersa est et quotidie spargitur et disseminatur inter homines varii status diocesis Wladislav., decreverunt dni.. rogandum esse Rmum dnum Epum Wladislav. modernum, quatinus sua Rma Ptas dignaretur constituere ex officio suo pastoralis, prout id ad officium sue Ptis et ex debito officii sui et ex dispositione statutorum provincialium dinoscitur spectare.. inquisitorem huius heretice pravitatis et agere contra tales, qui huiusmodi heresi agnoscerentur infecti esse et contaminati.

A. 1547, Ianuarii 28, in capitulo.

955. (Acta cap. III) Dni innitendo generali capitulo decreverunt dandos LX flor. in moneta dno Podskarpski et X aureos magnif. dno cancellario regio in eam vim et effectum, in quantum consensus S. R. Mtis expedietur pro psal-

teristis ecclesie cathedr. Wladislav. super molendinis Brzestensibus, quo mediante perpetuo possent gaudere molendinis vel ad XXX vel ad XL annos, ut mediante tali consensu nemo hominum illos exemere poterit.

A. 1547, Maii 18, in capitulo.

956. (Acta cap. III) Quum homines subditi Rmi dni Epi Wladislav. de villa Radunya vocitata lamentabiliter coram dnis.. querulabantur, quod videlicet diversas oppressiones, iniurias et plurima dampna a quodam factore bonorum episcopaliu clavis Cziechoczyn deberent pati et sustinere compellente eosdem ad insolitas angarias et labores sibi obeundos, petentes sibi de remedio oportuno provideri; et dni capitulares miserti talium oppressionum subditorum dni Rmi voluerunt ipsum factorem literis suis admonendum, ut a talibus cessaret et a penis, quibus ipsi homines per eum involuti sunt, compatiendo eis ad presens supersederet.

A. 1547, Maii 26, in capitulo.

957. (Acta cap. III).. Dni.. dno Stanislao Dambrowski preposito Wolborensi canonicoque Wladislav. etc. dederunt et concesserunt ad ecclesiam Wolborensensem tria volumina: unum videlicet Speculatoris et duo volumina Abbatis ac missale antiquum pargameneum Almanicum et hoc pro imaginibus ex ecclesia Wolborensi in ecclesiam Gambinensem conferendis.

A. 1547, Iunii 16, in capitulo.

958. (Acta cap. III) Querulationes subditorum Rmi de villis Othluczino et Brzoze de mandato dnorum conscripte:

Imprimis honestus Albertus Czudnyk de Othluczino coram dnis lamentabiliter questus est de suis et coincolarum suorum oppressionibus, dampnis et iniuriis, quas sustinent et sepe numero patiuntur a dno capitaneo Racziaziensi, qui Albertus in medio capituli deposuit, quod sabbato prox. preterito dnus capitaneus Racziaziensis recepit sibi unum bovem ad arcem Racziaziensem compellendo eum ad insolitas angarias et insolitos labores obeundos, ultraquam eius et suorum coincolarum consueti labores dudum per eos tenti et observati, ad quos domino suo de iure et consuetudine tenentur et obligantur, exposcere videntur.

Item idem Albertus Czudnyk deposuit in medio capituli, quod ipse dnus capitaneus Racziaziensis Stanislao molendinatori de Othluczino similiter recepit unum bovem et ultra hoc eundem molendinatore in turrim conicere et incarcerari iussit. Qui tandem cautionatus est, ne deinceps aliquas querimonias coram dnis de capitulo faceret, ad X marcas pecuniarum.

Item dnus capitaneus Racziaziensis recepit unam vaccam sterilem Mathie Mazurek astringendo eum ad insolitos labores.

Item dnus capitaneus Racziaziensis Floriano et Simoni de Brzoze subditis Rmi dni Epi Wladislav. accepit eis per unum bovem sabbato prox. preterito infra octavas Corporis Christi, compellendo eos ad insolitas angarias, ultraquam eorum facultas exposcit et consuetudo laborum.

Dni tandem.. prelati et canonici miserti talium oppressionum subditorum

superius descriptorum Rmi dni Epi Wladislav. et ecclesie sue decreverunt deputandum unum de gremio suo confratrem suum ad suam Rmam Ptem, qui talia sue Rme Pti exponeret et in scriptis perferret et alia id genus, que in commissis habebit, cupiens eliberare subditos ecclesie ab huiusmodi oppressionibus, damnis et iniuriis etc.

A. 1547, Iulii 14, in capitulo.

959. (Acta cap. III) Laboriosus Andreas Gibula cmetho in possessionatum cmethonem in bonis Ardziakonowycz [per] regentem noviter collocatus in medio capituli manifeste recognovit, quia sibi ipse dnus canonicus Piotrkowsky domum in dictis bonis Ardziakonowicz fabrefecit deditque illi in subsidium duas equas cum hynnulo, aratrum, falcastrum, denique frumentum, quod sibi metere tenebitur et cetera attinentia domestica sibi concessit, ita quod sibi in omnibus per prefatum dnum canonicum Pyotrzkowsky pro subsidio suo satisfactum est. Cuiquidem cmethoni taliter, ut premittitur, noviter locato.. dni.. concesserunt libertatem a solutione census et ab angariis solitis per integrum annum, quo elapso tenebitur ad solutionem census et ad omnem obedientiam dno regenti iuxta morem et consuetudinem aliorum suorum coincolarum illius hereditatis Ardziakonowycz sive Smolensko etc.

A. 1547, Augusti 19, in capitulo generali.

960. (Acta cap. IV).. Dni prelati et canonici.. inherendo decreto regio de exercendis laboribus per cmethones superius lato unanimi eorum voto suo edicto adinvenerunt, ut quilibet cmetho de villa Murzynek et aliis villis capitularibus singulis septimanis per annum tam tempore estivali quam etiam hiemali de quolibet manso possesso unum diem laboraret; si vero aliquis cmethonum alium mansum desertum cum possesso manso possideret, tenebitur vigore presentis edicti alium diem laborare, incipiendo eundem laborem a festo s. Adalberti usque ad festum s. Michaelis et tempore hiemali ab ipsis laboribus dierum de mansis desertis debent esse liberi; ubi vero cmethones aliarum villarum capitularium exercuerint labores [aliquibus] vicinis, super tales debet ratio haberi et aliqua [huius] decreti moderatio; si vero ultra hoc ali[qui ex kme]thonibus plures alios mansos desertos tenu[erint, tunc] tantum ex dictis superfluis desertis mansis de[creto] respondebunt et ad labores dierum non erunt astricti.

961. (Ibidem).. Dni.. vener. dnos Mathiam Wargawsky et Iacobum Pączynski canonicos Wladislav. confratres suos.. deputaverunt.. primum ad Rmum dnum Epum Wladislav. et deinde ad sinodum provincialem futuram cum articulis illis commissis ituros et super negociis ecclesiasticis et reipublice consulturos..¹⁾.

A. 1547, Octobris 13, in capitulo.

962. (Acta cap. IV) Cmethones in villa prestimoniali Murzynko duos laneos agri colentes et possidentes saltem unam diem laborare debent dno

¹⁾ Pełnomocnictwo dla wysłańców kapitulnych, udających się na synod prowincjonalny zwołany do Łęczycy (f. V. post fest. Exaltacionis s. Crucis), wystawione zostało »in capitulo septimanali« dnia 1 Września.

regenti in una septimana et hoc a festo s. Michaelis usque ad festum s. Adalberti iuxta decretum prius factum.

A. 1547, Decembris 29, in capitulo.

963. (Acta cap. IV) Queruntur cmethones de villa Brzezno se cogi per capitaneum Racziązinensem ad solvendum duplicem censum de mansis desertis, quem censum insolitum nunquam antea cuiquam dnorum Eporum solvisse asseruerunt; item questi sunt, quod ipse dnus capitaneus Racziązinensis cogit et compellit ipsos cmethones de dicta villa Brzezno ad insolitos labores et angarias obeundas, qui prius saltem unam diem, nunc vero duos dies in una septimana laborare coguntur.

A. 1548, Ianuarii 2, in capitulo generali.

964. (Acta cap. IV).. Dni.. ad presentationem Rdi dni Mathie Łanczsky iurium doctoris scholastici Wladislav. per dnum Iohannem Wysscheczsky officialem coram dnis oretenus factam in medio capituli vener. dnum Mathiam Rawa artium mgrum in regimine scholarium pro anno futuro certificarunt.

A. 1548, Ianuarii 7, in capitulo generali.

965. (Acta cap. IV) Dni.. attendentes, quod subditorum tocius fere episcopatus Wladislav. in dies diversis obruuntur querelis super eorum iniuriis et oppressionibus, quibus per Rmi dni Epi Wladislav. factores ultra ipsorum continentiam privilegiorum.. afficiuntur, pensantesque id eis pro eorum officio.. incumbere, qua ratione adacti ipsi suo, ut tenentur, satisfaciunt officio debitoque, quamvis etiam retroactis temporibus et diebus apud suam Ptem Rmam et per suas frequentes litteras et per suos ipsius obeunde provincie deputatos missosque confratres.. diligentissimis multociens egerunt studiis precibusque sue Ptis Rme conscienciam onerantes, quatinus sua Ptas Rma primum sponse sibi credite pro divini cultus augmento, ad quod sua Ptas Rma obligatur, condignam haberet rationem eique in administrandis necessariis non deesse dignaretur, quodque pietate et misericordia ipsaque iusticia subditis debita eos iuxta eorum privilegia vetustiorique observancia more suorum digna recolendorum memoria predecessorum, quorum munificentia ipsa Wladislav. ecclesia hactenus decorata existit, teneret, regeret.. et manuteneret; quorumquidem dnorum prelatorum et canonicorum et si eousque [per] quandam, ut creditur, omnipotentis Dei indignationem ipsius dni Epi dedignacione desiderio per suam Ptem Rmam votive non responderetur nec satisfit, nichilominus iterum atque iterum unanimi ipsorum voto premissa maturius.. revolventes ab ipsoque pio opere cepto.. non cessantes.. ex hoc generali capitulo et auctoritate eiusdem duos de medio sui confratres ad suam Ptem Rmam ituros deputaverunt, videlicet vener. dnos Felicem Relsky et Stanislaum Sczawynsky dicte Wladislav. ecclesie canonicos, legacione eis in scriptis data.. que legacio primum continet statum ecclesie cultumque divinum ad eiusque usum necessariorum, tandem ecclesie ministros successive vero subditorum querelas iuxta eorum in scriptis datas informationes, volueruntque memorati dni.. ac ipsis nunciis confratribus suis.. iniunxerunt.. ut ipsa legatio cum sua Pte Rma agenda auctoritate capituli generalis agatur pro debitoque

suo effectu conficiatur, quod suam Ptem Rmam sic facturam credunt, cum nichil insolitum, nichil iniustum, nichil rationi contrarium nichilque novi a sua Rma Pte precatur. Cui legacioni auctoritate generalis capituli sic ut prefertur agende, nisi sua Ptas Rma benigne annuerit et forsan, quod absit, eam contempserit, memorati dni. . consciencias eorum cupientes esse salvas de remedio iuris oportuno querentes. . solenniter protestati sunt ecclesiam Dei seque ac ipsos pauperes homines gemitumque et iusticiam eorum dno Deo eiusque Genitrici gloriose Virgini Marie patrone commendantes, de qua protestacione suam Ptem Rmam cerciorem facere in eventum premissum ipsis suis nunciis mandaverunt cum debita et solenni protestacione, quod non per eos foret, si ad hoc ventum esset nec ea ratione arguendi venirent, opus enim necessarium est, ut unusquisque suo satisfaciat officio debito eaque, quam professus est, lege vivat et gubernetur.

Tenor vero legacionis seu instructionis nuntiorum ad Rmum dnum Epum Wladislav. a vener. capitulo missorum sequitur:

Premissa diligenti decentique obsequiorum et orationum nostrarum Rmo dno Epo domino et prelato nostro dignissimo commendatione nuntii nostri ad infrascripta[m] eis iniunctam et per eos obeundam legacionis provinciam eo quo sequitur modo procedant.

Sua Ptas Rma putat eam, que in immediate preterita sinodo in suam Ptem Rmam facta est, admonitionem suasu huius nostri capituli esse factam, idque sua Ptas Rma frequentioribus suis nobis missis litteris expostulare dignatur, quibus litteris etiam sua Ptas Rma nos suum capitulum inimicum nominat vocatque citra omnem nostram culpam; nam dni capitulares eis, qui pro ipsa erant per eos deputati et missi sinodo, non alia tractanda commiserant negotia, quam que concernunt rempublicam ecclesiasticam eiusque immunitatem ceteraque, que in ipsa congregacione de vetusta observantia vetustoque more generaliter tractari sunt solita, omni personarum specificacione ommissa. Qua ratione sua Ptas Rma nomine ipsius capituli generalis et pro auctoritate eius roganda, ut eam de suo capitulo conceptam opinionem moderare suumque capitulum more suorum predecessorum sua debita gracia munificenciaque tractare et prosequi dignaretur, cum multum conveniat, ut membra capiti suo obediant caputque recte respondeat membris, sic enim totum corpus et non alias efficitur sanum. Corpore enim toto sano facile eius necessaria geruntur et diriguntur negocia.

Cui sue Pti Rme subinferendum erit, quod retroactis temporibus ipsi dni capitulares pro eorum officio debito per eorum nuntios litterasque frequenciores eidem Pti sue Rme humiliter supplicarunt, quatinus sua Ptas Rma decore sue sponse, hoc est Wladislav. ecclesie, debito sueque nutriti non deesse dignaretur, eorum tamen preces non exaudiuntur, intercessio non habet locum, immo per suam Ptem Rmam obiurgantur, quod ex infrascriptis clarissime patebit.

Cera, vinum presbiteris prohibita, qua ratione misse, in quibus vivorum episcoporum et mortuorum specialiter vero sue Ptis Rme memoria fit, rarius solito celebrantur, que etiam in monasteriis mendicantium monachorum presbiteris secularibus in eorum monasteriis celebrare volentibus non negantur.

Lampas ecclesie Wladislav. nocturnus splendor tociusque diocesis decor

vicinisque ecclesiis exemplar extincta manet, de suisque ecclesia ipsa flet et lamentatur tenebris.

Nec ommittendum, quod neque predicator doctus illi loco, ad quem multi etiam extranei homines docti veniunt, necessarius curatur instituendus, nec inquisitor heretice pravitatis, uti statutis provincialibus sancitum est, constitutus, qui in diocesi Wladislaviensi magisque in aliis diocesibus necessarius est.

Reducendum etiam erit sue Pti Rme memorie, quod statuto ecclesie Wladislav. iurato disponente et exigente capitanei arcium et presertim arcis Wladislav. debent esse de gremio capituli Wladislav. et ipsi iurati, quodque officialis Pomeranie esset persona gravis, id importancia loci poposcente. Ea enim ratione sua Ptas Rma non tantum esset onerata assiduus curis subditorumque non adeo obrueretur flebilibus querelis dominisque de capitulo tolleretur omnis occasio pro eis apud suam Ptem Rmam agendi, intercedendi precandique.

Preterea sue Pti Rme supplicandum, quod ecclesie apparatus per suam Ptem Rmam ex ipsa Wladislav. ecclesia receptus iam in suo loco reponeretur, quo solummodo in solennibus utendum est actibus, frequenti enim ductura usuque vastatur.

Psalterium non eo, prout institutum est, modo cantatur. Cum enim psalteriste per dnos hortantur, ut officio eis iniuncto, ad quod obligantur, fundatorisque ac erectoris voto satisfaciant, ipsi statim defectum allegant eo, quod id, quod erectione pro eorum onere dictum sit, non habent; decime enim eos ratione parochialis in Byczyna concernentes rapte, quarum raptores etsi censuris ecclesiasticis mulctantur, mulctam animo obstinato ferunt, culpam omnem in dnum palatinum Brzestensem et capitaneum Radzieioviensem eorum dominum retorquentes; cum quo ut sua Ptas Rma verbis agere dignaretur, roganda; facilis enim hec conferendi facultas modo est, quum nunc simul agant.

Quibus psalteristis advocacie Racziaszensis proventus, eis ex fundacione debiti, per plures retroactos annos minus iuste negantur, qua ratione sue Pti Rme supplicandum, ut mandato sue Ptis Rme ipsi retenti proventus eis redderentur; et si hoc ipsa advocacia onere videretur esse deinceps gravata, ea summa, qua redempta est de manibus secularium, reddatur pro coemendo censu ipsis altaristis applicando convertenda.

Non incognitum etiam est sue Pti Rme predefuncti sui predecessoris recolende memorie dni Drevicii tunc Wladislav. Epi successive vero id meritis suis exigentibus Gneznensis Archiepi anniversarium in tertia mensura per eum non modica pecuniarum summa in molendino braseorum Wolboriensi emptum esse constitutum. Qui ita, ut est institutus ipse anniversarius, per dnos capitulares frequentatur nec ommittitur; salarium vero ad eum usum ex prefato molendino destinatum solvi negligitur, census enim ex ipso molendino hoc retroacto biennio non est solutus. Roganda sua Ptas Rma, quod ipse retentus solveretur census in summa XXVIII marcarum, nam quolibet anno veniunt solvende XIV marce.

Quod si sua Ptas Rma ipsa ipsius census solucione esse deberet gravata, permittat dominos libere tertia mensura ipsius molendini uti, alias cessaret ipse anniversarius et daretur occasio heredibus fundatoris querulandi etc.

Etiam sue Pti Rme ad memoriam reducendum, ut elemosina antiquitus et ex onere scholaribus dari solita ex arce Wladislav. [solvatur].

Quodque foralia non alio, quam sit constitutum, modo exigantur, nam ea, que nunc fit, exactione clerus et paupertas multum gravantur; emptores enim et non creditores ipsa solvunt foralia.

Querele subditorum sue Ptis Rme, que in scriptis per eos date sunt, singilatim declarande, et ut sua Ptas Rma eos iuxta eorum continenciam privilegiorum manutenere dignaretur, eidem nomine tocus huius generalis capituli supplicandum, quod sua Rma Ptas suos prohiberet factores, ne ultra solitos labores ipsos subditos gravarent et quod eos inconsuetis non afficerent penis; non de factorum enim sed de dominorum manibus gemitus pauperum requirendus erit.

Ipsorum enim subditorum ultra statutum regni in tota Cuiavia labor non potest ampliari, quo statuto cavetur, quod una dies in septimana est laboranda, nec eciam sua Ptas Rma aliquid novi sine consensu sui capituli in suos subditos constituere potest, cum omnes non propriis sed nobis creditis ad miserabilem utimur vitam, que potius in benedictionibus agenda est, Deus enim non personarum, sed piarum mencium acceptor est, cuius sacrificium placabile spiritus contribulatus, nec cor contritum et humiliatum despiciet Deus; et ille beatus homo, qui intelligit super egenum et pauperem; nunc exurgamus, dicit Dominus; nec Salvatoris nos ad misericordiam hortantis pretermittenda sententia dicentis: Estote misericordes, sicut et Pater vester celestis misericors est; et sequitur Apostolus dicens: Si linguis hominum loquar et angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut es sonans et cymbalum tingens, cymbalum enim tactum dulcem hominibus reddit sonum, seque ipso tactu consumit vel totaliter corrumpit; charitas enim operit multitudinem peccatorum, que semper amplectenda et conservanda esse debet.

Sua Ptas Rma pro omnium dnorum voto eorumque cordis desiderio roganda est, ut boni consulere dignaretur, quod dni ab exequucione litterarum, que dispositionem coadiutorie Wladislav. cantorie continent, se inhactenus continuerunt, hocque negocium nunquam in tota Gneznensi provincia servari in simili beneficio solitum et ita novum in meliorem deliberacionem reiecerunt eaque ratione non litteris sed propriis nuntiis pro ipsius negotii importancia sequelaque cum sua Pte Rma agendum decreverunt, quos ad eum effectum cum sufficienti informacione mittunt.

Quidquid autem in ea re consultacionibus oportunis constitutum fuerit et iuri communi non contrarium, id se facturos dni pollicentur, hoc autem cavent, ne quid novi et erronei in illam tam insignem ecclesiam sub felici sue Rme Ptis dominacione, sua Pte Rma episcopante, inferatur, ex quo tandem capitulum illud, sine cuius consensu nichil in talibus esse debeat, argueretur et vituperaretur, cum facilius unam personam quam plures errare contingat.

Negotium molendinorum Brzestensium cum dno Orlowsky ita et non aliter agatur, quod dni capitulares exnunc essent ipsorum molendinorum data summa MC flor. possessores, que dnus Orlowsky per modum arende tenebit ad eius vitam sub annuo censu, de quo conventum esset, ulteriori tamen quam XXX flor., facta desuper sufficienti inscripcione et obligacione; ipse enim condiciones in decreto S. R. Mtis contente diversos in se continentes modos de futuro expectandos dnis capitularibus videntur esse inutiles, quod enim differtur communi

hominum opinione, aufertur, alias ipsa summa erit pro coemendo in diocesi Wladislav. annuo censu Wladislaviensibus psalteristis applicando convertenda.

Et si possibile esset, quod ipse census in theoloneo Wladislav. apud R. Mtem emi possit sub ea condicione, quod theloneator Wladislav. pro tempore existens obligaretur ad solucionem predicti census singulis annis sub censuris ecclesiasticis per dnum officialem Wladislav. pro tempore existentem, in eum eventum retardacionis solucionis Wladislavie fiende fulminandis, alias ad instar vendicionis similis census per suam Mtem dominis olim de Naropnā pro altaribus Wladislav. et Brzestensi in predicto theloneo Wladislav. facte et in actis Rmi dni Wladislav. Epi contente, alias ipsa summa erit Wladislaviam transferranda ad effectum suprascriptum.

Dnus Zdzarowsky Rmi dni Epi cancellarius nomine capituli admoneatur, ut curaret solucionem D flor., pro quibus cum dno Racziashnensi capitaneo cautionem fecit et se obligavit.

Negotia limitum Kuczerz cum dno Iuniwladislaviensi palatino et Saborowy Mlyn cum civibus Brzestensibus, que in S. R. Mtis decisionem sunt reiecta, in diligenti et frequenti recordacione sollicitudineque habeantur.

Tandem sue Pti Rme domini cupiunt esse commendati, quodque in indumentis, pallis et manutergiis magnus est defectus.

A. 1548, Iunii 14, in capitulo.

966. (Acta cap. IV) Querela hominum de oppido Racziasz—Queruntur ipsi oppidani se cogi ad laborem diei unius in anno, hoc est ad ducturam fimi, quem laborem ipsi nullum hactenus cuiquam dnorum Eporum antea impendisse asseruerunt, cumque nollent ipsum laborem impendere, iussit illis ratione pene accipere XXXII pecora, que ad villam Brzezno sunt abacta et hactenus illis sunt privati. Quequidem pecora volentes eliberare iverunt cum donis rogatum, ut pecora sua rehabere possent; que dona spreta sunt ab eis et illorum prex, quam faciebant, ut illis pecora recepta et abacta restituerentur, etiam spreta fuit; et unus illorum propterea, quod subire nollet laborem predictum ducture fimi, incarceratus est et in carcere detentus duobus diebus et duabus noctibus et tandem fideiussione pro eo facta a carceribus liberatus est.

Item queruntur, quod illis sint inhibite silve, quas ante liberas habuerunt illisque iuxta arbitrium suum pro commodo suo utebantur.

A. 1548, Iunii 21, in capitulo.

967. (Acta cap. IV) Responsiones Rmi super articulis generalis capituli Epiphaniarum Dni prox. celebrati facte modo infrascripto:

Inprimis super eo, quod Rmus dnus capitulum suum vocat inimicum nominatque etc. sua Rma Ptas respondendo obtulit se sua debita gracia benivolenciaque suum capitulum tractare et prosequi eiusque admonicionibus acquiescere fraterne. Ubi etiam sua Rma Ptas dnos de capitulo rogavit, quatinus inter se scrutinium facerent, quis eorum articulos erga suam Rmam Ptem in prox. preterita sinodo iam lectos et divulgatos minus honeste scripserit.

Item de eo, quod cera, vinum presbiteris prohibetur, item de lampade

ecclesie sua Rma Ptas pollicita est illa omnia adimplere et subministrare, que essent pro decore et honore ecclesie.

Item de predicatore constituendo dnus Rmus promisit dare operam de habendo bono et exemplari predicatore penes ecclesiam sponsam suam.

Item ad sequentes articulos dnus Rmus in omnibus facilem ac benivolum se preberi offert, nec illis in aliquo, licitis saltem et honestis, contraire vult nec intendit.

A. 1548, Augusti 17, in capitulo generali.

968. (Acta cap. IV).. Dni.. inherendo statutis huius ecclesie unanimiter decreverunt omnes et singulos capitaneos iuramenta prestare secundum statuta ad hoc constituta.

Item commonendus Rmus dnus Epus Wladislav. de concionatore docto et exemplari habendo penes ecclesiam cathedr. Wladislaviensem.

Item de non instituendis ad parochiales ecclesias nisi dignis personis in etate et sciencia probatis et alias etiam ad sacros ordines non promovendis.

Item super certis articulis sinodalibus [in sinodo] proxime celebrata [laudatis] cum sua Rma Pte conferendum erit.

Item sue Rme Pti in memoriam reducendum, quod a tempore felicitis suscepionis episcopatus Wladislav. et alias a biennio sua Rma Ptas sepius per dnos super rebus necessariis pro decore ecclesie rogatur et per internuntios et per ipsosmet dnos, que omnia sua Rma Dnatio pollicetur prestare, sed nichil prestat; itaque roganda sua Rma Ptas, ut iam exnunc promissis stare dignaretur.

Item commonenda sua Rma Ptas, ne paciatur in sua diocesi publica adulteria, maxime autem in dno palatino luniwladislaviensi, cum tota diocesis eodem scandalizatur non absque magno rumore contra suam Rmam Ptem et suos officiales.

Item pro retentis de molendino Wolboriensi cum Rmo dno conferendum erit.

Item roganda sua Ptas Rma, ne subditi illius et ecclesie sue insolitis laboribus et angariis per factores obruantur.

Item conferendum erit cum Rmo dno Epo, ne sua Rma Ptas per factores suos impediatur dnos capitulares in decimatione aut venditione decime manipularis in Wythowo et in aliis villis episcopalibus.

A. 1548, Novembris 30, in capitulo.

969. (Acta cap. IV).. Dni.. attendentes rem esse pernecessariam globum scilicet argenteum habere in ecclesia cathedrali Wladislav. tempore hiberno, paribus eorum votis decreverunt fabricandum globum ipsum argenteum pro calefactione manuum et mitre prelati et canonicis officiantibus sub approbatione tamen futuri generalis capituli Wladislaviensis.

A. 1549, Ianuarii 3, in capitulo generali.

970. (Acta cap. IV).. Dni.. ad presentationem Rdi dni Mathie Lanczsky utriusque iuris doctoris scholastici Wladislav. suis litteris in medio capituli factam vener. dnum Mathiam Wyszelsky artium mgrum nobili genere ortum ad docendam et moderandam scholam Wladislav. iuvenilem etatem peritum pro anno futuro susceperunt et certificandum decreverunt.

971. (Ibidem).. Dni.. intelligentes a Rmo dno Epo huius ecclesie Wladislav. domino suo nichil se tum per nuntios aliquot vicibus a se missos tum precibus in presentia oretenus apud suam Rmam Ptem habitis obtinere posse in rebus et defectibus tam ecclesiam predictam cultumque divinum quam mensam eorum communem concernentibus, ita ut non modo sua Ptas Rma in eisdem rebus quidquam facere, sed ne respondere quidem eidem capitulo per totum tempus felicitis sui regiminis dignatur, quinetiam novis iniuriis se affici et nonnulla adimi sibi per suam Ptem Rmam videntes, inherentes prioribus decretis, his de rebus in superioribus capitulis latis, decreverunt adhuc suam Rmam Ptem per internuntios suos super hiis rebus commonendum, ne ecclesie sue deesse et debito suo non satisfacere secundum iuramentum suum a quopiam arguerentur neve spem omnem quasi contemptui a sua Rma Pte tanquam parente et domino suo impetrando earundem rerum obtinendarum abicisse penitus viderentur; et quamvis ex superioribus legationibus ea deprehendi diffuse satis, pro quibus sua Rma Ptas petita extiterat, colligi possunt, que tamen adiecta et innovata sunt.

Ubi vero sua Rma Ptas tanquam parens clementissimus inexorabilem se toties petita et observata super hiis prebuerit, protestati sunt de convocandis omnibus suis confratribus pro Dom. Cantate prox. futura, consilium, quid facturi sint, super hiis recepturi et a iure remedia petaturi, synodalibus alioqui et perurii penis stimulari se, quin id faciant, intelligentes.

972. (Ibidem).. Dni.. decreverunt, ut nullus prelatorum et canonicorum sub presencia Rmi dni Epi Wladislav., in medio capituli existentis et proponentis, ad illius propositionem ex tempore et indeliberate audeat respondere neque per vota sua respondeat, nisi prius habita inter se mutua alloquutione et cum hoc longa et matura deliberacione super re et negotio proposito sub absencia sue Rme Ptis sub pena privacionis refeccionum per unum mensem.

A. 1549, Ianuarii 4, in capitulo generali.

973. (Acta cap. IV) Inprimis sua Rma Ptas instantissime roganda pro Suffraganeo habendo penes ecclesiam cathedr. Wladislav. sponsam suam.

Item supplicandum erit sue Rme Pti pro facultate obtinenda ad presentandum et instituendum omnes psalteristas in ecclesia cathedrali Wladislav. iuxta erectionem, ne fiat negligens observacio cantus psalmodie diurno atque nocturno tempore.

A. 1549, Ianuarii 7, in capitulo generali.

974. (Acta cap. IV).. Dni nuntiis suis Rdo videlicet dno Andree Duchnyczky archidiacono Pomeranie et vener. dno Iacobo Pacyński canonico Wladislav. Pyotrkoviam ad peragendum negocia et legationem capituli dno Rmo per dnos e medio sui electis et deputatis X marcas pecuniarum pro expensis per suum procuratorem dandum decreverunt.

A. 1549, Ianuarii 8, in capitulo generali.

975. (Acta cap. IV).. Deferendum erit dno Rmo de dampnis et destructione organorum in ecclesia capituli Wladislaviensis.

976. (Ibidem) Ecclesia cathedr. Wladislav. in multis suis locis indiget reparatione, quare dni.. contributionem fabrice pernecessariam esse decreverunt, cui ut Rmus quoque dnus Epus subscribat suamque quotam numerari et in manus fabricatoris tradi et consignari mandet; quo recusante dni.. solenniter protestati sunt se nolle eandem decetero solvere, donec prius per suam Rmam Ptem solvatur.

977. (Ibidem) Item roganda sua Rma Ptas, quatinus hec ipsa pestilens contagio heretice pravitatis, que iam multos fere homines in hac diocesi Wladislav. corripuit, quod omnino dolenter ferendum est, vi, exemplo priscorum episcoporum extirparetur. Operepretium autem est inquisitorem heretice pravitatis virum aliquem gravem et maturum constitui et foveri, qui virulente huius secte assertores et asseclas pervestigaret censuraque ecclesiastica et animadversione debita puniret.

978. (Ibidem) Item de lampade et vino aliisque necessariis ecclesie plerumque deficiente rogetur sua Rma Ptas, ut ecclesiam sponsam suam eisdem provideri mandet.

A. 1549, Martii 21, in capitulo.

979. (Acta cap. IV).. Dni.. decreverunt (habendo rationem humane sanitatis) egregium virum dnum Iohannem Iactorowsky medicine doctorem habendum hic Wladislavie et suscipiendum, prout.. et susceperunt, certificando ipsum ..de contribuendis per ipsos dnos.. ac etiam constituendis sibi proveniuntibus per eum annis singulis percipiendis, videlicet refectiones pecuniarum et panum medias ac etiam summam XV marcarum fundi canonicatus Wladislav. exceptis tamen halecis, olive et aliarum quarumcunque porrectionum (s).

A. 1549, Augusti 1, in capitulo.

980. (Acta cap. IV).. Dni compatiens tante iniurie ac levitati, que facta est toti congregationi scholasticorum schole et ecclesie cathedr. civitatis Wladislav. per nobiles Stanislaum Ustronsky et Malcherum Krossynsky, duos de medio sui confratres ad Rmum dnum Epum Wladislav. prelatum suum colendissimum ituros deputaverunt, videlicet.. dnos Iohannem Wyssieczky officialem et Stanislaum Stampowsky canonicos Wladislav. volueruntque ac decreverunt, ut ipsi nuntii deputati hoc ipsum novum emergens detestabile necnon articulos in precedenti capitulo generali festi Epiphaniarum Dni conscriptos iuxta eorum in scriptis datas informationes sue Rme Pti deferrent et repetitis vicibus declararent supplicarentque sue Rme Pti, quo sua Rma Ptas promissis suis stare et satisfacere dignaretur. Ibidemque.. dni.. suis nuntiis.. decem flor. pecuniarum pro expensis.. dandum decreverunt.

A. 1549, Augusti 17, in capitulo generali.

981. (Acta cap. IV) Attendentes dni.. acta Rmi dni Epi Wladislav. unicum Rmo dno extra diocesim Wladislav. existere, sine quibus non videtur esse tutum et commode tractare de negotiis suis et presertim de repetenda pecuniarum summa apud dnos Przyrampskych, quam se obligarunt soluturos dnus de capitulo apud acta Rmi, decreverunt et suo decreto mediante adinvenerunt, ut ipsa acta episcopalia in thesauro ecclesie servarentur et non alibi.

A. 1549, Augusti 29, in capitulo.

982. (Acta cap. IV).. Dni Iohannes Wyssieczky decretorum doctor, vicarius in Spiritualibus et officialis generalis, Felix Relsky, Petrus Pyotrkowsky, Stanislaus Stampowsky, Stanislaus Szczawynsky iuris utriusque doctor, Nicodemus Pczienynsky et Simon Wyssoczky prelati et canonici ecclesie cathedr. Wladislav. in domo.. dni Nicodemi Pczienynsky.. capitulum septimanale celebraturi capitulariter congregati.. attendentes hic in civitate Wladislav. pestem initiari et manifesta eius signa sumi et recipi, quantoque ulterius tanto durius sevituram sperantes et formidantes, non minusque cogitantes vitam de necessitate et rempublicam conservandam, compertum habentes predecessores suos hiis rationibus permotos pestilentia tunc etiam hic Wladislavie grassante de anno dni MDXV decretum fecisse, quod videlicet ad loca tutiora et pesti non suspecta intra tamen hanc diocesim Wladislav., in quibus pro conservanda eorum vita et sanitate manere tute possent, communi eorum et ecclesie bono consulturi se conferentes pro presbiteris haberentur et reputarentur refectionibusque quotidianis gauderent et eas perciperent posterosque demum eorum predecessorum videntes tam laudabilem et iuri communi non contrariam constitutionem ipsam in capitulo generali pro festo Epiphanie Dni de anno eiusdem 1541 celebrato suo decreto firmatam fuisse perpetuo duraturam. Ideo huic tam laudabili predecessorum suorum sanctioni et constitutioni ac confirmationi eius hoc maxime in animis eorum revolventes, quia si hec antiqua constitutio illis omnibus, qui in generali capitulo prefato de an. D. 1541 predicto interfuerunt, non placuisset, fuisset tunc in alio generali capitulo cassata et in nichilum versa, sed quia placuit, capituli eiusdem matrice commendata, inherendum et pro lege eam tenendum duxerunt, innitentesque penitus eidem decreverunt se ad tutiora et pesti non suspecta loca intra tamen diocesim Wladislav. conferre, et inde fugiendo periculum mortis exire ac in eis manere communi eorum et ecclesie huius bono consulturi, decernentes se presentiam habituros et pro presentibus reputaturos ac refectionibus quotidianis gavisuros illasque percepturos per illud totum tempus, quo hic Wladislavie ipsa seviens pestis non desisteret grassari, eque si personaliter circa ipsam ecclesiam suam residerent. Decreverunt insuper hic moderni dni prelati et canonici, ut quamdiu ipsa pestis hic grassaverit, duo panes ex pistrina eorum capituli ad domos canonicas eorum singulis septimanis pro victu eorum, qui pro custodia in eis relinquuntur, darentur; hii vero dni prelati et canonici possidentes domos suas canonicas singuli suos in domibus eorum relictos seu manentes famulos pecuniis de refectionibus et crumena suis pro victu providerent; verum hoc prelatos et canonicos, qui interea temporis extra diocesim hanc manserint, voluerunt hii dni prelati et canonici.. carere hac prerogativa percipionis, videlicet refectionum predictarum.

A. 1550, Martii 12, in capitulo.

983. (Acta cap. IV).. Dni.. dnum Stanislaum Zebrzydowski.. recepto.. testimonio sufficienti a testibus ibidem per eum inductis, videlicet nobilibus dnis Nicodemo Łąkyensky et Iohanne Zernyczky aulicis curie Rmi dni Epi Wladislaviensis.. quod videlicet ipse dnus Stanislaus Zebrzydowski est ex utro-

que parente nobili progenitus, ad ipsam ecclesiam Wladislav. et in confratrem suum receperunt.

984. (Ibidem).. Dni.. attendentes, quod ecclesia hec habet privilegium, ut prebenda ista sit pro predicatore, qui esset magister in theologia aut magister in iure vel in utroque, debita cum instantia a Rmo.. dno Andrea D. g. Epo Wladislav. instantissime expetierunt, ut si deinceps ipsi dni prelati et canonici aliqua difficultate vel pena pecuniaria per sinodum provincialem occasione prefate receptionis [Stanislai Zebrzydowsky] afficerentur, per suam Rmam Ptem evincantur. Et Rmus dnus Epus.. attento eo, quod suam Ptem Rmam pertinet iura ecclesie sue tueri et defendere, eosdem dnos prelatos et canonicos totumque capitulum suum fide bona evincere promisit..

985. (Ibidem).. Dni honesto N., qui in iudaismo existens divina gratia instinctus iudaice veteri religioni per suscepcionem sacri baptismatis abrenuntiavit et religionem catholicamque fidem in Dei nomine profitendam suscepit, ad instantem eius petitionem.. Il florenos.. pro sustentatione sua dare decreverunt.

A. 1550, Augusti 13, in capitulo.

986. (Acta cap. IV).. Dni.. dnum Stanislaum Zebrzydowski.. ad ecclesiam.. Wladislav. et in confratrem suum receperunt possessionemque.. decanatus Wladislaviensis.. sibi assignaverunt.

A. 1550, Augusti 20, in capitulo generali.

987. (Acta cap. IV).. Decoro ac honesto ecclesie Wladislaviensis.. dni.. intendere cupientes, videntes, quomodo multi apparatus ecclesie sunt laceri et deformes et missalia polluta, in quibus et indecorum et periculosum est celebrare, decreverunt loqui cum dno Epo, ut eos mandaret reformare aut de novo coemere.

988. (Ibidem). Item dni attendentes subditos Rmi dni Epi et ecclesie insolitis angariis, iniuriis et oppressionibus per factores affici et aggravari revisionem bonorum episcopaliū faciendam decreverunt.

989. (Ibidem) Item conferendum erit cum Rmo dno Epo, ut sua Rma Ptas secundum privilegia ecclesie et predecessorum suorum prelatos et canonicos ministrosque ac subditos ecclesie sue circa eorum iura privilegia et libertates ac consuetudines ipsius ecclesie antiquas iuxta prestitum iuramentum conservaret aliasque et alia, que debitum officium pastorale pertinent ac exemplum bonum spectant, faceret et adimpleret. De quibus omnibus et singulis premissis.. dni.. sub hoc generali capitulo suam Rmam Ptem volentes salvare conscientias suas cum protestationibus solitis admoniti sunt; in eventum vero, in quem sua Rma Ptas decretis dnorum eorumque voti et desideriis non satisfecerit, decreverunt.. appellationem in scriptis eidem interponendam et insinuandam.

A. 1551, Ianuarii 2, in capitulo generali.

990. (Acta cap. IV).. Admonenda erit sua Rma Ptas, ut post translationem suam in episcopatum Cracoviensem aliquod munimentum ecclesie sue Wladislav., iuxta consuetudinem antiquam predecessorum suorum Eporum Wladisl., presertim calicem aureum relinqueret et memoriam sui sempiternam et laudabilem sponse sue faceret.

991. (Ibidem) Item dni.. salvantes conscientias suas sepius admonuerunt tam per se, quam etiam per nuntios suos Rmum dnum Epum Wladislav., ut statutis ecclesie sue iuratis decretisque synodalibus satisfaceret.

A. 1551, Aprilis 6, in capitulo.

992. (Acta cap. IV).. Dni.. Rmum.. dnum Iohannem Droyowsky D. g. Epum Wladislav. ad ecclesiam Wladislav. et in episcopum receperunt..

A. 1551, Aprilis 24, in capitulo.

993. (Acta cap. IV).. Honestus Stanislaus Materni magister horologii de Ploczka.. inherendo contractui cum dnis de capitulo de restaurando et fabrefaciendo horologio in ecclesia cathedrali Wladislav. per eum facto et inito tenebitur et se presentibus actis obligavit hoc ipsum horologium in omnibus suis attinentiis et defectibus de novo construere et fabrefacere, ita quod in omni sui parte novum et integrum erit et non vitiatum, nulla indigens reformatione pro LX flor. in moneta Polonica unicum campanula excitatoria. Preterea superveniente necessitate reformationis et expostulante, tenebitur idem Stanislaus Materni reformare predictum horologium ad tempora vite sue sumptibus suis et expensis sub censuris ecclesiasticis..

A. 1551, Maii 22, in capitulo.

994. (Acta cap. IV).. Dni consuetudini provincie ac Rmi dni Archiepi Gnezn. premonitioni de celebranda synodo provinciali f. II post oct. Corporis Christi Pyotrkovie satisfaciētes.. deputaverunt e medio sui ac totius ipsorum capituli nomine in suos veros.. procuratores nuntiosque speciales et generales in forma plenissima iuris etiam cum clausulis specialibus maxime statum ac libertatem ecclesie et totius eiusdem provincie cleri concernentibus, necnon super denegatione cuiusdam nove et insolite datie in et super beneficiis clericorum vener. dnos Felicem Relski et Mathiam Wargawsky canonicos.. iniungendo eisdem, ut firmiter starent seseque pro libertate ecclesiastica opponerent ac dnos Rmos diligenter sollicitarent, quo ista impia et dampnata hereticorum dogmata in suis diocesibus, que ubique locorum magis ac magis Christifidelium animis in dies irrepsisse videntur, penitus abolere et extinguere tanto diligentius curarent, quibus dnis procuratoribus provisionem iuxta statutum dare et concedere mandarunt.

A. 1551, Augusti 17, in capitulo generali.

995. (Acta cp. IV).. Dni attendentes non fuisse tutum et securum liberumque tractare in hoc generali capitulo et in aliis septimanalibus capitulis de suis et publicis negotiis quomodocunque emergentibus propter prodiones secretorum capituli; quamobrem inherentes priori decreto desuper facto decreverunt purgationem canonicam faciendam de iure constitutam per dnos prelatos et canonicos in vim et ad effectum purgationis sue de huiusmodi crimine prodicionis et revelationis secretorum capitularium penasque exigendum de periurio constitutas toties, quoties opus fuerit, ab huiusmodi proditoribus.

996. (Ibidem).. Dni recolligere volentes omnia et singula sua et ecclesie privilegia, decreverunt.. eadem in unum volumen conscribenda et introloganda,

quod negotium vener. dno Petro Pyotrkowski canonico et thesaurario ecclesie sollicitandum et disponendum commiserunt.

997. (Ibidem) In memoriam semper reducendum erit dno Rmo, ut iura et libertates ecclesiastice religioque christiana in felici statu et tranquillitate permanere possint invigilareque sua Rma Ptas dignaretur, quatinus ille locus Pomeranie erroribus hereticorum maxime infectus diligentissime attendatur et revideatur, ut ipsa impiissima et dampnata hereticorum dogmata penitus possint aboleri et eradicari et signanter cuiusdam contionatoris laici heretici, qui non ita pridem in civitate Gedanensi constitutus est.

998. (Ibidem) Item agendum erit cum dno Rmo, ut capitaneis suis et factoribus diligenter demandet et memorie eorum inculcet, quatinus ipsi mandata et litteras dnorum de capitulo non parvipendant, sed illas et illa, ut moris est et consuetudinis, in auctoritate habeant.

A. 1551, Octobris 9, in capitulo.

999. (Acta cap. IV).. Dni.. attendentes contributionem in prox. celebrata synodo per dnos Archipresulem et Epos unacum universo clero certis de causis fuisse laudatam et constitutam, ad eandem itaque exigendam contributionem de medio sui vener. dnum Felicem Relsky canonicum in exactorem constituerunt.. Rmus vero dnu Epus Wladislav. Rdum dnum Nicodemum Pczenynsky canonicum vicariumque in Spiritualibus et officialiam Wladislav. generalem in exactorem suum eiusdem contributionis.. deputavit.

A. 1552, Ianuarii 4, in capitulo generali.

1000. (Acta cap. IV).. Dni.. decreta omnia et singula synodi provincialis necnon constitutiones statuti provincialis ad executionem ponere et deducere volentes detestabilemque heresim submovere cupientes voluerunt et in hoc generali capitulo decreverunt rogandum Rmum dnum Archipresulem Gnezn., quatinus sua Rma Ptas cum suis episcopis in prox. futura generali conventionem S. R. Mtem diligenter sollicitaret preceturque, quo ipsa synodalia decreta et constitutiones statuti provincialis ante omnia ad condignam debitamque executionem ponerentur pro reipublice augmento et totius clervite sanctimonia etc., quod negotium dno canonico Wargawsky sollicitandum commiserunt.

A. 1552, Februarii 10, in capitulo.

1001. (Acta cap. IV).. Dni Felix Relsky et Nicodemus Pczenynsky canonici Wladislav. contributionis laudate diocesis Wladislav. collectores deputati in medio capituli dnis retulerunt et vive vocis oraculo per se declaraverunt se percepisse et in effectu reposuisse summam flor. videlicet DCCX flor. gr. XXIX contributionis in prox. preterita synodo generali laudate de beneficiis totius diocesis Wladislav. duplam videlicet cum semi, hoc est a marca argenti per XXX gr., excepta contributione Rmi dni Epi Wladislav. et aliorum beneficiorum nondum persoluta. Quamquidem contributionem iam collectam dni prelati et canonici inherentes decretis synodalibus Rmo dno Archipresuli Gnezn. deferendam Piotrkoviam versus per dnum canonicum Relsky.. decre-

verunt; cuiquidam dno canonico Relsky X flor. gr. XXIX pro expensis ex ipsa contributione recipiendos mandaverunt.

A. 1552, Iunii 2, in capitulo.

1002. (Acta cap. IV).. Dni.. attendentes S. R. Mtem Gedanum versus proficiscentem hic Wladislavie propediem esse futuram, recognoscentes superioritatem et beneficiorum suorum predecessorum in ecclesiam ipsam Wladislav. munificentiam, eandem ex thesauro suo LX florenis in auro Hungar. unacum scutella argentea deaurata donandam decreverunt, ad quorum LX flor. in auro extenuationem dni XXX marcas in moneta de thesauro ecclesie et residuum de arenda Gambinensi recipiendas.. mandaverunt.

1003. (Ibidem) Ornamenta ecclesie per Rmum dnum Epum in Gdanum recepta, pro quibus fideiusserunt dni Duchnyczki et Sczawynski:

Inprimis crux pectoralis cum zaphiris IV et ceteris sex lapidibus.

Item calix argenteus deauratus cum patena olim Creslai Epi.

Item ampulle due deaurate cum armis Rosarum.

Item sedile cum tectura rubea et globis argenteis deauratis.

Item curvaturam deauratam a capite Rmi olim Luce Epi.

Item ornatum albi adamasci cum auro cum tunicellis de *kythayka* et alba cum suis omnibus attinentiis ad pontificalia Rmi olim Luce Epi.

Item duas dalmaticas albi adamasci cum auro cum tunicellis de *kythayka* et alba cum suis omnibus attinentiis ad pontificalia olim Epi Luce.

Item cappam unam Epi Luce; item duas dalmaticas albi adamasci cum auro pro ministrantibus olim Epi Luce.

Item cirothece cum margaritis; item liber pontificalis rubeo axamento indutus; item due albe tele Coloniensis pro ministrantibus cum suis attinentiis; item duo anuli cum lapidibus.

A. 1553, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1004. (Acta cap. IV).. Dni.. dnum Albertum Czeschka de Brzeszcze artium mgrum ad docendam et moderandam scholam Wladislav. iuvenilem etatem peritum pro anno futuro susceperunt..

1005. (Ibidem).. Dni.. negotiis suis et ecclesie exigentibus ad prox. futuram generalem conventionem Cracovie celebrandam Rdum dnum Andream Duchnyczky archidiaconum Pomeranie.. deputaverunt..

A. 1553, Augusti 15, in capitulo generali.

1006. (Acta cap. IV).. Dni attendentes pestilentiam hic in civitate Wladislaviensi ex divina permissione initiari eamque sevituram sperantes, decreverunt standum decreto de ipsa peste ultimo per dominos facto.

A. 1554, Ianuarii 3, in capitulo generali.

1007. (Acta cap. IV).. Dni in prospectu habentes, quod hereses ubique pullulant, immo fidem Christi perturbant et laudem Domini de templis explodunt, decreverunt, ut admonitione desuper facta Rmi dni Epi unus e medio sui posthac deputandus se recipiat ad capitulum Gnezn. et admoneat nomine

vener. capituli Wladislav. venerabile illud capitulum Gnezn. primum, ut etiam invigilet in hoc munere fidei propagande et inchoate heresis eliminande; et deputaverunt de medio sui ad Rmum dnum Epum vener. dnos Iohannem Wyszeczky, Felicem Relsky et Stanislaum Szczawynsky, dnum vero Wargawsky ad vener. capitulum Gnezn. deputaverunt, cetera vero negotia capituli et ecclesie cum dno Rmo Epo tractandum et decreta synodalia repetendum dnis deputatis commiserunt...

A. 1554, Ianuarii 5, in capitulo generali.

1008. (Acta cap. IV)... Dni... litteras seu privilegium vener. dni Andree Frycz de Modrzew S. R. Mtis secretarii super advocatia Wolboriensi ad trinam advitalitatem per Rmum dnum Epum eidem gratiose concessas sigillo maiori capitulari sigillaverunt, consentientes eidem in ipsam tertiam advitalitatem.

A. 1554, Februarii 8, in capitulo.

1009. (Acta cap. IV)... Dni deputaverunt de medio sui dnum canonicum Dambrowsky agendum et tractandum cum dnis Archiepo et episcopis in negotiis, que fuerint tractanda in prox. futura conventionem generali, maxime autem de religione christiana, que ubique pessundatur.

A. 1554, Aprilis 12, in capitulo.

1010. (Acte cap. IV)... Dni, quum hoc non sit eorum muneris solvendi, videlicet adolescentibus, per quos antiquitus solitum est cantari psalterium circa et ante monumentum Domini instante festo Pasche, pro cantanda seu decantata psalmodia, voluerunt et decreverunt loquendum cum Rmo dno Epo, ut hoc oneris in se ipsum suscipiat iuxta antiquam consuetudinem ipsosque dnos capitulares ab huiusmodi onere liberos faciat.

A. 1554, Augusti 16, in capitulo generali.

1011. (Acta cap. IV) Negotia cum dno Rmo tractanda — Primum sua Rma Ptas summopere roganda et diligenter admonenda, prout iam prius satis superque rogata et admonita est, ut negotium fidei omni diligentia, quod hactenus remissius tractatum sit, curetur; ut etiam dni Epi doctores et homines doctos in suis curiis teneant more predecessorum suorum, ut denique hereses ex suis diocesibus extirandas curent.

Item ut sua Rma Ptas privilegia, que concernunt rempublicam ecclesiasticam eiusque immunitatem in suo robore conservare dignetur.

Item petenda sua Rma Ptas, quo sua Rma Ptas future synodo diocesane interesse dignetur, nam graves et necessarie cause religionis presentiam sue Rme Ptis imprimis expostulant certoque affirmant pro illa synodo dnum capitaneum Radzieoviensem cum dno Andrea venturum.

A. 1555, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1012. (Acta cap. IV)... Dni... dnum Albertum Brzest artium liberalium mgrum gratia exquisiti regiminis scholarium pro futuro anno certificaverunt.

1013. (Ibidem)... Dni in prospectu habentes, quod hereses ubique animis Christifidelium in dies irrepsisse videntur et ut iste fomes Lutheranus

in toto propulsetur, decreverunt agendum cum dno Rmo in huiusmodi negotio et declarandum iura et canones de hereticis disponentes et penas contra negligentes in eisdem contentas, nam in talibus connivere admodum videtur fuisse periculosum.

1014. (Ibidem) Dni... inter ceteros per eos in capitulo generali Epiphaniarum Dni habitos tractatus differentiam inter dnum regentem ville prestimonialis Bantkowo et eiusdem ville incolas occasione laborum modoque et qualitate eorum diutius habitam et vertentem ipsis incolis viam ea occasione deinceps querulandi et dnos capitulares molestandi precludentes et mutue paci dni regentis et subditorum consulentes, accepta ante omnia sufficienti senum de eadem villa Bantkowo super vetusto labore informatione, per ipsos senes medio eorum corporali iuramento in medio capituli facta, decreverunt, ut ipsi subditi et eorum posterii perpetuis futuris temporibus ipsos infra specificandos labores facere et ferre debeant et teneantur: Inprimis omnes et singulas predii Bantkoviensis segetes fenumque in curiam eiusdem ville socii iumentorum auxiliis alias *sprzegą*, quam antiquitus quatuor et quatuor cmethones facere soliti erant, conducere, parique modo ligna ex borra Lubanensi, quum per dnos capitulares pro necessitate curie Bantkoviensis data fuerint, ad eandem curiam et non alibi ducere et ad molendinum cum frumento prediali pro necessitate duntaxat curie Bantkoviensis molienda ire pro die tamen septimana, ad quam laborandam solito obligantur, premissa omnia facere ita videlicet, quod i. si quatuor subditi ad supradictos ferendos labores per unum equum ad currum unum dantes et iungentes ab una die laboranda eorum quilibet erit liber, agros vero prediales colere, aptare fimumque ex curia ad campum educere ac ligna ex merica Bantkoviensi in curiam Bantkoviensem et pro necessitate eiusdem et non alias similiter pro septimana die, sed unusquisque eorum propriis iumentis, aratris et curribus absque vero die predicti cmethones omnia predii predicti trituratione nudaque frumenta et non alia eorum propriis iumentis iungendis vel non iungendis per eos, quod dni eorum arbitrio tribuerunt, aut in Wladislaviam aut in Nyessoviam educere omni anno debebunt et tenebuntur.

A. 1556, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1015. (Acta cap. IV)... Dni... lecto et totius sui iuramenti et episcopalis verborum tenore intellecto in statutis ecclesie contento et iurato decreverunt auctoritate huius capituli generalis admonendum Rmum dnum Epum de contentis sui iuramenti, maxime autem super arendatione bonorum episcopalium homini seculari, ac deinde quod privilegium psalteristarum in suo robore non tenetur neque servatur.

1016. (Ibidem) Item statutum iuratum de deputatis seu deputandis dnis de capitulo ad negotia mense episcopalis et ecclesie, quibus non dantur expense, prout dabantur, per dnum Epum in toto non servatur.

1017. (Ibidem) Item admonendus dnus Epus de oppressionibus subditorum, ut denique ipse dnus Rmus iura et privilegia advocatorum, scultetorum et tabernatorum in integro servare dignaretur.

A. 1556, Ianuarii 29, in capitulo.

1018. (Acta cap. IV)... Dni... infrascriptam quietationem presentibus actis ingrossandam... decreverunt, cuius tenor... sequitur et est talis:

A. D. MDLII die s. Mathie apostoli ego Paulus Prądzewsky fateor me accepisse de mandato Rmi dni Epi Wladislav. de manibus vener. dni Felicis Relsky canonici Wladislav. flor. DC in moneta, in auro vero XXXIV, in thalaris vero XXXVII contributionis per ipsum dnum Felicem Relsky canonicum ex Wladislavia aportate, de quibus suprascriptis summis eum presentibus quietto et liberum facio, in huiusque rei fidem presentes propria manu scripsi et subscripsi. Idem qui supra manu propria suscripsit.

A. 1556, Augusti 17, in capitulo generali.

1019. (Acta cap. IV).. Dni.. inherentes prioribus decretis et consuetudinibus suis duos de medio sui ad futuram synodum in Lowycz celebrandam ituros deputaverunt, videlicet Rdos dnos Jacobum Paczynsky decanum et Felicem Relsky cantorem ecclesie cathedr. Wladislav., volueruntque et decreverunt, ut ipsi dni nuntii deputati negotium religionis tutande et defendende ac heretice pravitate extirpande et alias iuxta eorum in scriptis datas informationes tractare curarent et sollicitarent, qui etiam admonere debent Rmos dnos Archiepum et Epum Cracov., ut post translationem suam in dignitates suas aliquod munimentum ecclesie Wladislav. iuxta predecessorum suorum antiquam consuetudinem, presertim calicem aureum, mitterent et memoriam sui sempiternam ac laudabilem sponse sue facerent.

1020. (Ibidem).. Dni.. commodo ecclesie et mense sue consulere cupientes voluerunt et decreverunt, ne de cetero quispiam dnorum de capitulo bona ecclesie seu prestimonia sua persone seculari arendare audeat, statuto ecclesie innitentes, sub pena privationis prestimonii sui.

A. 1557, Martii 12, in capitulo.

1021. (Acta cap. IV).. Dni.. deputaverunt.. dnos Jacobum Paczynski decanum et Mathiam Wargawsky canonicum.. ad representandum se nomine dictorum dnorum constituentium in synodo provinciali Pyotrkovie indicta.. coram Rmo.. dno Nicolao D. g. Archiepo Gnezn. legato nato et R. P. primate et aliis Rmis dnis Epis in eadem synodo constitutis.. et super rebus et negotiis ecclesiasticis ac reipublice religioneque orthodoxa consultandum..

A. 1557, Iulii 1, in capitulo.

1022. (Acta cap. IV).. Electio dni Administratoris sede vacante ecclesie cathedr. Wladislaviensis.. Dni.. edocti iam de morte olim Rmi dni Iohannis Droyowsky Epi Wladislav. cupientesque providere, ne sede vacante respublica tum in Spiritualibus tum etiam in temporalibus ipsius ecclesie dispendia et iacturas susciperet.. ad electionem administratoris processerunt. Tandem omnes et singuli dni.. Rdum dnum Felicem Relsky cantorem in administratorem in Spiritualibus et temporalibus elegerunt..

1023. (Ibidem) Distributio bonorum episcopatus in tenetas dnis prelati et canonicis—Rdus dnus Felix Relsky cantor et sede vacante ecclesie cathedr. Wladislav. administrator perpendens, quod sua persona ad gubernandum et regendum totius episcopatus Wladislav. bona non potest sufficere volensque ea in tuto ponere, inherendo statuto ecclesie Wladislav. relictis pro

se Wladislav. et Wolborensi clavibus, omnia alia bona in ipsa diocesi Wladislav. et extra eam ubilibet consistentia per claves.. dnis prelati et canonicis.. distribuit infrascripto modo: Inprimis itaque ipse Rdus dnus Felix Relski sede vacante administrator Rdus dno Iacobo Paczynski decano Wladislav. predium Parkanye, Dzwierzno cum villis et stagnis adiacentibus ad regendum et gubernandum consignavit; item Rdus dno Andree Duchnyczky archidiacono Pomeranie predium Wythowo et Byczyna cum villis adiacentibus; item dno Iohanni Wyscheczky nominato suffraganeo clavem Dobrcz cum villis et stagnis adiacentibus et predium Volya; item dno Iohanni Wylkowsky canonico clavem Cziechoczniensem cum villis et stagnis; item dno Petro Pyotrkovsky canonico predium Chelmce cum villis Sosnska, Kyczko et Wolya Chrosnowa; item dno Stanislaw Sthampowsky canonico Nyessulkowo; item dno Stanislaw Szczawynsky canonico Lubothyn; item dno Mathie Wargawsky canonico clavem Sobkoviensem; item dno Stanislaw Dambrowski canonico clavem Wolborensensem; item dno Iohanni Wythynsky et Danieli doctori canonicis clavem Pyorkoviensem; item dno Nicodemio Pczienynsky canonico oppidum Raczyasz; item dno Andree Blynowski canonico Komorsko cum suis pertinentiis; item dno Andree Naramowsky canonico Galkowy; item dno Andree Wodzyraczky canonico Mleczkowo et Przybyslaw dedit et consignavit ad regendum.. taliter, ut futuro dno Pontifici.. secundum continentiam statuti ecclesie Wladislav. teneantur condignam singuli eorum de omnibus taliter commissis reddere rationem.

1024. (Ibidem).. Dni certo persuasum habentes Rmum dnum Iohannem Droyowsky Epum Wladislav. non ita pridem ex hac misera et caduca vita in illam eternam, quam omnes expectamus, vitam migrasse, ad denuntiandum ipsam mortem ipsius dni Epi Wladislav. S. R. Mti Rdum dnum Iacobum Paczynsky decanum e medio sui, ut moris est, deputaverunt, pro cuius expeditione et expensis ipsi dni de capitulo CCC flor. in moneta Polon. de proveniunt futuri pontificis decreverunt dandum.

A. 1557, Iulii 20, in capitulo.

1025. (Acta cap. IV).. Generosi dni Cristofferus, Andreas et Stanislaus Droyowszky fratres germani et exequutores legitimi testamenti Rmi olim dni Iohannis Droyowsky Epi Wladislaviensis.. recognoverunt, quia generosum dnum Andream Dambowsky vexilliferum Lanciensem quondam capitaneum et arendarium Wladislav. de summa pecuniarum persoluta, trium videlicet millium flor. quemlibet florenum per XXX gr. usuales computando, ultime rate ipsius arende bonorum episcopatum clavem Wladislav. et Raciazinensis et de aliis ratis pecuniarum et frumentorum iam persolutis generaliterque omnibus et singulis rebus, pecoribus, pecudibus, necnon de CCCC flor. in moneta pro morticinis persolutis in huiusmodi arenda descriptis, alias iuxta inscriptionem et inventarium per prefatum olim Rmum dnum Epum prefato dno Andree Dambowsky traditum, quietaverunt eisque in omnibus et per omnia satisfactum fuisse recognoverunt..

Et ibidem incontinenti prenominati dni executores.. in suum.. legitimum procuratorem.. constituerunt.. dnum Andream Blynowsky canonicum Wladislav. presentem et onus huiusmodi procuracionis acceptantem..

1026. (Ibidem) Rdus.. dnus Felix Relsky.. sede vacante episcopatus eiusdem ecclesie administrator.. protestatus est, quod sollicite egit apud dnos de capitulo pro rebus ecclesie et futuri dni Epi per dnum Andream Dambowsky capitaneum Wladislav. et eius servitores post mortem prefati olim dni Iohannis Droyowski Epi Wladislav., ut dicitur, distractis, et quod predia mense episcopalis per huiusmodi distractionem pecorum et pecudum sunt desertata, de quo iterum atque iterum protestatus est.

A. 1557, Augusti 16, in capitulo generali.

1027. (Acta cap. IV).. Dni interminati sunt auctoritate huius capituli generalis, ne quispiam dnorum regentum bona ecclesie personis secularibus arendare presumant sub ammissione prestimonii sui.

1028. (Ibidem).. Dni.. decreverunt monendos dnum Archiepum Gnezn. pro calice aureo, dnum Cracoviensem et executores testamenti olim Rmi dni Droyowski Epi, et si non curaverint, extunc admonitiones eorum synodo provinciali deferendos voluerunt.

1029. (Ibidem).. Dni attendentes, quod subditi dnorum de capitulo magnum pretium inter se pro agris et areis vendendis constituunt, decreverunt, ut ipsi subditi agros suos cum consensu dnorum non maiori pretio quam sex marcis inter se vendant.

1030. (Ibidem).. Dnus Administrator attentam oppressionem subditorum ecclesie mandavit dnis de capitulo, ut quilibet dnorum in suis tenetis bonorum episcopaliū querelas, oppressiones et spolia conscribere curent et in scriptis deferant, dnis ad id faciendum consentientibus.

1031. (Ibidem).. Subditus de villa Banthkovo dictus Przegwasz tenebit mansum unum agri inter agros sculteciales iacentem de censu eo, quem alii sui coincole solvunt, et laboribus unacum suis coincolis exercendis, a quibus duntaxat ad festum prox. Nativitatis Christi eum liberum fecerunt, quos more aliorum suorum coincolarum dno regenti postea facere.. astrictus erit decreto dnorum mediante.

1032. (Ibidem).. Dni decreverunt.. ut dnus Administrator servaret competentem familiam pro defensione bonorum ecclesie et subditorum eius ad rationem pecuniarum mense episcopalis.

A. 1557, Septembris 23, in capitulo.

1033. (Acta cp. IV).. Dni.. ad postulandum Rmum dnum Iacobum Uchanysky D. g. Epum Chelmensem et nominatum Wladislav. e medio sui deputaverunt.. dnos Andream Duchnyczky archidiaconum Pomeranie et Iohannem Wysieczky canonicum, quibus pro viatico dandum dni decreverunt C flor. numeri Polon.

A. 1557, Octobris 7, in capitulo.

1034. (Acta cap. IV).. Dni.. satisfaciētes decreto Rmi dni Archipresulis Gnezn. ad exigendam contributionem in diocesi Wladislav. laudatam e medio sui vener. dnos Andream Naramowsky et Andream Wodzyraczky canonicos.. deputaverunt.. cui exactioni seu contributioni secundum prescriptam formam

Rmi dni Archipresulis Gnezn. ipsi dni exactores debebunt intendere et de eadem illi, cui intererit, respondere.

A. 1557, Novembris 11, in capitulo.

1035. (Acta cap. IV).. Dni.. attento eo vener. dnum Petrum Wyszelsky canonicum et officialem Gedanensem suis sumptibus in officio non posse subsistere, eidem pro subsidio medietatem lasthe siliginis et alteram medietatem lasthe ordeī et lastham unam avene dandum decreverunt de proventibus mense episcopalis.

1036. (Ibidem).. Dni attentam diffidationem et oppressionem civium Wladislav. per dnum Iohannem Boruczky factam.. decreverunt preficere dnum castellanum Bidgostiensem causa defensionis communitatis civium Wladislav. fiende et ea urgente necessitate in prospectu habentes eidem dno Silvestro a Crethkow castellano Bidgostiensi in contentacionem predium Lubothyn designandum decreverunt et designaverunt.

A. 1558, Ianuarii 3, in capitulo generali.

1037. (Acta cap. IV) Quandoquidem in ecclesiis cathedral. capitula maiora, ut vocant, propter negotia magne importantie instituta sunt, que in pluralitate personarum ad illa convenientium tractari commodius et utilius possunt; et quia negotium religionis, quod preter cetera primum locum sibi facile usurpat in hoc cardine versari in tantumque ab hereticorum insultibus oppugnari videtur, ut nisi illi iam prope labenti in tempore succurratur, interitui proxima est futura, cuius tutores ac deffensores quum precipui Rmi dni Epi sint illisque non modo ab interitu eam vindicare sed propagare etiam conveniat, suggerendum erit hoc capitulari consulto Rmo dno Archipresuli Gnezn., ut omnes sue provincie Rmos dnos Epos admoneat, [ut] ab interitu iam iam imminente religionem christianam vindicare omni ex parte parati sint, doctos viros, etiam si hic inveniri non poterint, aliunde accersitos in curiis suis habeant, cum illis de controvertentibus articulis conferant, ut ad refellendum errorem hereticorum dubiaque super hiis resolvenda paratam materiam habeant, licet ecclesia adeo firmiter sacrarum(s) scripture fundamento super hiis et aliis religionem christianam concernentibus stabilita et instructa sit, ut per se ipsam ad docendum omnes errantes sufficiens sit, ad illorum tamen temeritatem, qui ecclesiam audire nolunt, confutandam tales preparationes utiles et pernecessarie erant. Siquidem adversarii non dormiunt neque sumptibus propriis parcunt, ut omnibus modis instructi sint et [ad] delendam veteram christianam religionem et a fundamento unacum presidibus et ministris eius evertendam. Et quoniam commune et plane publicum incendium communi ope egeat, capitula item ecclesiarum cathedr. ad hoc incendium extinguendum parati sint, viros doctos ex suis collegiis deligant et paratos habeant, quo necesse fuerit, mittendos.

Universitas Cracoviensis in hac valida tempestate nunc ostendat et edat fructus vigiliarum et diligentiarum suarum, quandoquidem similes illis (s) universitates christianarum provinciarum in conciliis etiam generalibus disputationes publicas super articulis occurrentibus sustinebant et dubia super his resolvere

solite sunt, licet tamen locus et tempus forsan disputationi non erit, adversarii tamen videant ad divina nos esse paratos.

Ordines item regularium Cisterciensis, Augustinensis, Ierolimiani sepulcri, Dominici, et alii, qui propter propagationem religionis christiane in hoc regno amplas possessiones sortiti sunt, viros doctos etiam ex monasteriis Italie et Gallie accersitos eo plures, quo facultates cuiusque ordinis sese extendunt, paratos et super articulis controvertentibus exercitatos habeant, cum diocesano suo sumptibus propriis quo necesse fuerit mittendos.

Ordo Dominicus, qui ex vocatione et regula sua religioni propagande et defendende intendere debet, habeat quoque sui ordinis viros doctos ad locum sumptibus diocesani, qui inductus fuerit, mittendos.

Rmo dno Archipresuli diligenter quoque suggerendum, ut tanto magis invigilet in admonenda S. R. Mte, ut sit firmus et integer circa observantiam religionis et eius defensionibus (s) maxime in Gedano. Quequidem S. R. Mtas, quoniam in ea parte dominiorum suorum moram agere frequentius solet, que ad omnes errores nedum hereticorum in christianismo sed gentilium etiam procliva esse videtur, Rmus igitur dñus Epus Warmiensis per dñum Archiepum et alios Epos obnixè rogandus, ut sumptibus eorum iuxta et suo circa R. Mtem maneat, quiquidem [cum] singulari doctrina, morum gravitate et elegantia peditus sit, ad omnia S. R. Mti maxime vero ad negotium religionis utilis et pernecessarius esset. Sacre vero R. Mti multum interest talem virum his depravatis temporibus ad latus suum habere, quem etiam multo ere in eum usum nedum propter suos subditos, sed etiam aliunde ex variis provinciis advenas conducere deberet, qui pro ornamento et decore aule sue regie esset. Innovationes in religione, que in preteritis comitiis prohibite sunt, quod ubique officia spiritualia cum sufficienti protestatione seculari adnotarent, quo tales adnotationes super innovationibus dñi Epi in comitiis futuris paratas habeant.

A. 1558, Martii 2, in capitulo.

1038. (Acta cap. IV).. Rdus dñus Felix Relsky.. Administrator tenens.. suis in manibus papiri cedula protestationem in se continentem, cuius tenor.. est talis, [petiit ipsam protestationem ingrossari]: Dne notarie, ego Felix Relsky.. Administrator, ne cum vener. capitulo.. videamur sacrorum canonum statutorumque provincialium contemptores sancteque Sedis apost. debite contravenire obedientie, cuius tuitioni et protectioni nos nostraque omnia bona mobilia et immobilia.. subicimus, suo et tocus predicti capituli presentis nominibus solenniter.. protestor, quod si et in quantum Rmus dñus Iacobus Uchanski.. Epus Chelmensis et postulatus Wladislav. citra beneplacitum s. Sedis apost. possessionem dicti episcopatus Wladislav. in parte vel in toto per se vel per submissas personas, ut communi fama fertur, apprehendere voluerit, nos omnes prelati et canonici prefati non consentimus nec consentiemus, etiam si extrema vite nostre tentare deberemus, donec et quousque ipse Rmus dñus Chelmensis Epus gratiam s. Sedis apost. meruerit et litteras sue translationis a sua Ste obtinuerit, de quo iterum atque iterum coram dno notario et testibus hic presentibus solenniter protestamur ipsamque protestationem nostram in prothocollum suum recipi et in metricam capitularem ingrossari petimus.

1039. (Ibidem).. Dni.. de summa CC flor. monete et num. Pol. de proventibus clavis Sobkoviensis, quos vener. dno Andree Blynowsky canonico de mandato eorundem dñorum ipse dñus Mathias Wargawsky canonicus persolvit, eundem dñum canonicum Wargawsky quitaverunt..

1040. (Ibidem).. Dni.. dñum Andream Duchnyczky archidiaconum Pomeranie arendarium Gambinensem de C flor. pecuniarum numeri et monete Pol. ratione arende fructuum et proventuum ecclesie parochialis in Gambyn anni currentis prime rate pro festo solennis Pasche persolutis quiettaverunt.

A. 1558, Aprilis 1, in capitulo

1041. (Acta cap. IV).. Dni.. litteris Rmi.. dñi Nicolai.. Gnezn. Archiepi.. in medio capituli oblatis et cum ea, qua decuit, reverentia ad se receptis et perlectis, manu propria sue Rme Ptis subscriptis, votis et desideriis sue Rme Ptis satisfacere cupientes voluerunt et decreverunt C flor. auri in auro Hungar. de proventibus episcopatus Wladislav. dandos et per dñum Craszynsky archidiaconum hisce diebus Curiam Romanam proficiscentem in et pro negotiis Rmi dñi Epi Chelmensis postulati Wladislav. in Romana Curia vel forsan, ubi opus fuerit, convertendos, prout et exnunc dederunt numeratosque in manus sue Rme Ptis per nobilem Stanislaum Bylinsky eiusdem Rmi dñi servitorem sine aliqua retardatione eisdem C aureis oneratum remiserunt. Quiquidem dñus Stanislaus Bylinsky.. manifeste recognovit se recepisse C flor. auri.. de manibus Rdi dñi Felicis Relsky Administratoris Rmo dno Archiepo Gneznensi.. deferendos.

1042. (Ibidem).. Dni.. dñum Mathiam Wargawsky canonicum et tennarium bonorum clavis Sobkoviensis de C flor. auri ratione proventuum dicte clavis Sobkoviensis, quos Rdus dñus Felix Relsky Administrator de mandato dñorum nobili dno Stanislauro Bylinsky cubiculario Rmi dñi Archiepi Gnezn. numeratos dedit, sue Rme Pti pro negotiis Rmi dñi Epi Chelmensis et postulati Wladislav. in Curiam Romanam deferendos.. quiettaverunt..

1043. (Ibidem) Stanislaus de Tharnow castellanus Zawichostensis R. P. thesaurarius generalis ac Siradiensis, Krzeschoviensis, Ostrzeschoviensisque etc. capitaneus significo tenore presentium universis, quorum interest, quod a vener. capitulo Wladislav. ad rationem contributionum publicarum pro defensione regni anno prox. preterito in synodo Piotrkoviensi per dños spirituales laudatarum et institutarum de manibus Rdi dñi Felicis Relsky cantoris et administratoris episcopatus Wladislav. percepi ad thesaurum S. R. Mtis per gr. XXX computando flor. DCCV gr. VI, de quibus eundem quietto et liberum facio harum testimonio litterarum, quibus sigillum meum est impressum. Cracovie die XVIII Martii. A. D. MDLVIII. — Raphael Wargawsky prepositus Cracov. etc. thesauri Mtis R. notarius in absentia magni dñi regni thesaurarii manu sua suscripsit.

A. 1558, Mai 12, in capitulo.

1044. (Acta cap. IV).. Dni.. parentes litteris S. R. Mtis per magni dñum Arnolfum Uchansky castellanum Raczyasnensem in medio capituli oblatis renuntiationeque bonorum mense episcopalis facta e medio sui Rdum dñum Iaco-

bum Pączynsky decanum Wladislav. certis de causis... in economum episcopatus Wladislaviensis elegerunt et ad gubernandum... omnia bona episcopatus Wladislav. ad nutum Rmi dni postulati et ex quadam minus iuste S. R. Mti facta delatione dnorum de capitulo deputaverunt.

A. 1558, Maii 14, in capitulo.

1045. (Acta cap. IV)... Rdus dnus Felix Relsky cantor et sede vacante episcopatus Wladislav. Administrator in medio capituli DCCC flor. in talaris, LXXV flor. Hungar. in auro et unum duplatum auri in auro de proventibus episcopatus clavis Wladislav. et Cziechoczinensis reposuit et in effectum dnus de capitulo persolvit; de quibusquidem pecuniarum summis persolutis memorati dni de capitulo unacum Rdo dno Iacobo Pączynsky economo prefatum dnum Felicem Relsky Administratorem quietaverunt... Quam tandem pecuniam Rdus dnus Iacobus Pączynsky decanus et economus ad se recepit et de eisdem pecuniarum summis totum capitulum quietavit ipsamque pecuniam ibidem in medio capituli vener. dno Iohanni Pyotrowsky canonico Chelmensi curie Rmi dni postulati Wladislav. cancellario effectualiter tradidit et Rmo dno Iacobo Uchansky postulato deferendam consignavit. Quiquidem dnus canonicus Pyotrowsky dni Rmi postulati Wladislav. cancellarius ab instanti manifeste recognovit se recepisse... prefatam summam pecuniarum... a Rdo dno Iacobo Pączynsky economo dno Rmo Chelmensi et postulato Wladislav. deferendam et de receptis pecuniis... dnum economum... liberum fecit.

1046. (Ibidem)... Dni... dnum Andream Duchnyczky archidiaconum Pomeranie et arendarium Gambinensem de C flor. pecuniarum num. et mon. Polon. ratione arende fructuum et proventuum ecclesie paroch. in Gambyn rathe festi Pentecostes persolutis... liberum fecerunt.

1047. (Ibidem)... Dni... de summa DXXXIII flor. in moneta Polon. de clave Sobkoviensi eis per vener. dnum Mathiam Wargawsky canonicum Wladislav. protunc tenutarium bonorum episcopal. sede vacante clavis Sobkowien- sis persoluta eundem dnum canonicum Wargawsky... quietaverunt. Quam tandem pecuniam Rdus dnus Iacobus Pączynsky decanus et episcopatus Wladislav. economus ad se recepisse a dnis de capitulo recognovit et eosdem quietavit.

1048. (Ibidem)... Dni... unacum Rdo dno Iacobo Pączynsky decano et economo bonorum episcopal. sede vacante episcopatus Wladislav. recognoverunt se recepisse... a vener. dno Petro Pyotrkowsky canonico Wladislav. protunc tenutario villarum episcopal. Chelmcze, Sosnka, Kyczsko, Chrosną Wolyą et Baskowo LXXVII flor. in moneta Polon. gr. XVIII pro decimis de villis Sosnka et Kyczko et XLIV flor. partem census de predictis villis, quequidem pecunia persoluta per ipsum dnum economum et capitulum data est ad thesaurum ecclesie Wladislav. ea tamen ratione, ut suppleatur summa thesauri ad onera Rmi dni Epi et ecclesie Wladislav. exposita; de quibusquidem pecuniis per prefatum dnum canonicum Pyotrkowsky persolutis... dni economus et capitulum eundem quietaverunt.

Item de 32 flor. in moneta Polon. census de predictis villis episcopal. prefatum dnum canonicum Pyotrkowsky dni quietaverunt.

1049. (Ibidem) Rdus dnus Iacobus Pączynsky decanus et economus episcopatus Wladisl. sede vacante recognovit se recepisse... CXL talaros de proventibus clavis Raczyasz a nobili dno Petro Wythkowsky capitaneo Raczyasz, de quibus CXL talaris persolutis eundem Petrum Wythkowsky quietavit...

1050. (Ibidem) Item Rdus dnus Andreas Duchnyczky archidiaconus Pomeranie ex villis episcop. tenute sue ex censibus LXXXVI flor. in moneta, item vener. dnus Andreas Naramowski XXXI flor. ex censibus de utraque Galkowo tenute sue, et dnus canonicus Pyotrkowski LXXXIV flor. in moneta solverunt; quiquidem CC (s) flor. in moneta decreto dnorum mediante recepti sunt in vim mutui et dati dno decano nuntio ad postulandum futurum pontificem e medio sui deputato, seu ad denuntiandum mortem Rmi olim dni Iohannis Droyowsky Epi Wladislav. S. R. Mti pro expeditione ipsius dni nuntii, et quietantur.

1051. (Ibidem)... Dni... dnum Andream Blynowsky canonicum confratrem suum protunc tenutarium bonorum episcopal. Comorsko de summa CLVII flor. in moneta et V gr. de proventibus bonorum episcopal. Comorsko, Warlub et Bzowo in medio capituli persolutis quietaverunt... Et ibidem Rdus dnus Iacobus Pączynsky decanus et episcopatus Wladislav. economus receptis eisdem CLVII flor. et V gr. a dnis de capitulo predictum vener. capitulum de eisdem pecuniis quietavit.

1052. (Ibidem)... Dni prelati et canonici receptis XXXI flor. num. et mon. Polon. census de utraque Galkowo a vener. dno Andrea Naramowsky canonico Wladislav., quem censum ipsi dni... dno thesaurario ecclesie dandum consignaverunt, eundem dnum canonicum Naramowski de eisdem pecuniis persolutis videlicet unico et XXX flor. in moneta quietaverunt...

A. 1558, Augusti 25, in capitulo¹⁾.

1053. (Acta cap. IV)... Vener. dnus Stanislaus Szczawynski canonicus Wladislav. protunc sede vacante episcopatus Wladislav. tenutarius bonorum Lubothyn reposuit LXXVI flor. pro decimis alias LXIX talaros et gr. III et quietatur per capitulum. Idem dnus canonicus Szczawynsky reposuit eodem die pro censibus ex eadem clave Lubotinensi XXIX flor. alias XXVI talaros et gr. XII et quietatur per capitulum. Tandem Rdus dnus Andreas Duchnyczky archidiaconus Pomeranie recepit eandem summam a dominis de capitulo et eosdem quietavit; ex qua summa de mandato dnorum pro fabrica ecclesie eiusdem anni nomine Rmi dni postulati XX florenos dedit, alias XVIII talaros gr. sex.

1054. (Ibidem) Item dni attenta diligentia Rdi dni Iacobi Pączynsky decani et economi episcopatus Wladislav. in scribendis litterarum et aliorum non parve importantie negotiorum capituli minutis per eum factis et fiendis eidem dno decano presentiam duarum septimanarum, dum et quando in suis propriis negotiis ab ecclesia absens fuerit, dederunt...

1055. (Ibidem) Item dnus de capitulo in suis propriis negotiis ab ecclesia absentantibus et meliorem conditionem in suis prestimoniis facientibus duas bulas

¹⁾ Wpisy z daty 25 Sierpnia zostały wciągnięte do protokołów posiedzeń kapitułnych przed wpisami z d. 16 Sierpnia.

pro necessitate domestica totiens, quotiens opus fuerit, dandas et conferendas dni decreverunt.

1056. (Ibidem) Item dni de duobus florenis persolutis de molendino episcopali Koszky vener. dnum Iohannem Wysseczki presentibus quietaverunt.

A. 1558, Augusti 16, in capitulo generali.

1057. (Acta cap. IV).. Dni.. inherentes prioribus decretis de non arendandis suis prestimoniis presertim secularibus personis decreverunt non arendanda prestimonia sub pena privationis eiusdem. Et si que arendata fuerint, citationem contra tales dandam decreverunt, ut infra unum mensem eliberarentur; quod si admonitioni et decreto dnorum non parerent, decretum suum ad privandum extendendum voluerunt.

1058. (Ibidem) Dni.. dnum Andream Blynowsky canonicum Wladislav. tenutarium bonorum episcopal. Comorsko de summa CLVII flor. in moneta et V gr. de proventibus bonorum episcopal. Comorsko, Warlub et Bzowo in medio capituli persolutis quietaverunt.. Et ibidem Rdus dnus Iacobus Pączynsky decanus et episcopatus Wladislav. economus, receptis ipsis CLVII flor. in moneta Polon. et V gr. a dnis de capitulo, eosdem dnos totumque capitulum de eisdem pecuniis quietavit.

1059. (Ibidem) Item dni attentis defectibus in rebus ecclesie seu ornamentis voluerunt.. coemendum eiusmodi ornamenta et alias res ecclesie pro decoro eiusdem de proventibus mensa episcopalis.

1060. (Ibidem) Item dni annuentes petitioni dni decani presentiam II septimanarum eidem dno Iacobo Pączynski decano concessam auctoritate capituli sui generalis ratificaverunt..

A. 1559, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1061. (Acta cap. IV).. Dni.. attento eo, quibus et quantis difficultatibus ac insuetis negotiis quibusdam ecclesia Wladislav. a non modico iam tempore agitatur et plane obruitur, sub hoc presertim tempore turbulento, eapropter ad obviandum tantis difficultatibus e medio sui ad Nuntium apostolicum Pyotrkovie existentem et Rmum dnum Iacobum Uchansky D. g. Epum Chelmensem et postulatum Wladislav. Rdos dnos Iacobum Pączynsky decanum, Andream Duchnyczky archidiaconum Pomeranie et Mathiam Wargawsky canonicum Pyotrkoviam ituros stantibus comitiis regni deputaverunt, quibus dandum decreverunt LX flor. in moneta Polon., qui vero eorum diutius Pyotrkovie in negotiis capituli perseveraverit, tantisper sola presentia gaudebit.

1062. (Ibidem).. Dni facientes subsidium charitativum templo Brzestensi voragine ignis nuper conflagrato et petitioni dominorum Brzestensium annuentes LX robora pinatica de borra Lubanensi pro restaurando Brzestensi templo dederunt.

1063. (Ibidem).. Dni statutum ecclesie de absentibus dnis a generali capitulo in suo robore conservandum decreverunt, maxime vero quibus ad presens significatum est, ut presentia et consultationibus suis mutuis tantis difficultatibus ac insuetis quibusdam negotiis in ecclesia emergentibus in capitulo generali succurrerent et tempestive obviarent, quos solita pena puniendos de corporibus eorum decreverunt.

A. 1559, Martii 9, in capitulo.

1064. (Acta cap. IV).. Dni.. post factam rationem per Rdum dnum Andream Duchnyczky archidiaconum Pomeranie thesaurarium prefate ecclesie cathedr. Wladislav. de perceptis et expositis pecuniis eiusdem thesauri, in qua ostendit ex percepta pecunia MLXXIX flor. in moneta gr. XXIV, inclusis C flor qui in debitis manent, ostendit denique se exposuisse in fabricam granarii et pistrine summam DXLVII flor. in moneta Polon., de quibus ipsi dni de capitulo eundem dnum thesaurarium presentibus quietaverunt, resta vero in eodem thesauro ecclesie extat CCCCXXXII flor. in moneta Polon. gr. XXIV.

A. 1559, Martii 22, in capitulo.

1065. (Acta cap. IV).. Dni.. attento eo, quod Rmus dnus Iacobus Uchansky D. g. Epus Chelmensis et postulatus Wladislav. bona mense episcopalis non habita sufficienti a s. Sede apost. translatione et a vinculo prioris sponse sue absolutione de facto occupavit, decreverunt eidem dno postulato in omnibus actibus suis per se ipsos nolle adherere seu alias etiam in minimis actibus suis communicare, de quo et solenniter protestati sunt. Preterea si et in quantum aliquis prelatorum et canonicorum per ipsum dnum postulatum per aliquem actum turbatus fuerit, voluerunt dni et votis suis communibus decreverunt eundem confratrem suum, molestationibus eturbationibus quibuscunque a prefato dno postulato prepedatum et impeditum, communibus expensis evincere et eliberare, nec eidem dno postulato per aliquem dnum in omnibus actibus suis etiam prandiis seu tabulis communicare sub privatione refectorum.

1066. (Ibidem) Item dni, ne de cetero committatur negligentia in restauratione edificiorum ecclesie maioris, decreverunt solitam fabricam de corporibus dnorum absentium per procuratorem suum generalem pro tempore existentem defalcandam et ad restaurationem ecclesie convertendam.

A. 1559, Aprilis 15, in capitulo.

1067. (Acta cap. IV).. Dni.. canonicatu et prebenda.. ecclesie Wladislav. per mortem et obitum vener. olim dni Iohannis Wythynsky canonici.. vacantibus et ad huius ecclesie Wladislav. ex speciali s. Sedis apostol. gratia et privilegio ad officium Verbi Dei predicatorem spectantibus.. iuxta dispositionem.. dicte Sedis apostol. privilegii Rdum patrem dnum Andream Duchnyczky iuris utriusque doctorem officii predicationis capacem et idoneum, dictum s. Sedis apostol. privilegium pro eius importantia efficacia et pro dnorum de capitulo in s. Sede apostol. Romanamque ecclesiam debita obedientia debite exequentes ut filii obediencie.. receperunt et possessionem.. dictorum canonicatus et prebende.. sibi assignaverunt..

Et ibidem dni de capitulo attendentes eam ipsam receptionem.. per Rmum dnum Epum Chelmensem et postulatum Wladislav. esse impugnatum et prepeditam, protestati sunt de insuetis et comminationibus rigidis eo, quod vis infertur privilegiis ecclesie per prefatum dnum postulatum Wladislav. per insuetos et contrarios actus.

A. 1559, Aprilis 20, in capitulo.

1068. (Acta cap. IV).. Dni attendentes et audientes tantas comminationes et turbationes Rdi Felicis Relsky Administratoris sede vacante episcopatus Wladislav. eidem per quosdam homines importunos indebite illatas seu impost inferendas, satisfaciennes suo debito, ut ipsa iurisdictio ipsius dni Administratoris illesa maneret, promiserunt eundem tutandum et defendendum ab omnibus difficultatibus et turbationibus suis communibus impensis et expensis.

A. 1559, Maii 9, in capitulo.

1069. (Acta cap. IV) Rdus dnus Felix Relsky cantor et sede vacante episcopatus Wladislav. administrator recognovit se recepisse.. LXXII marcas pecuniarum in moneta Polon. pro decima in Chelmce a. D. 1557 a vener. dno Petro Pyotrkowski canonico tenutario villarum episcopal. Chelmce, Sosnka et Kyczko, que tandem pecunia exposita est ad onera ecclesie sede vacante, de quibusquidem pecuniis persolutis eundem dnum canonicum Pyotrkowski ipse dnus Administrator in medio capituli quietavit..

A. 1559, Iulii 8, in capitulo.

1070. (Acta cap. IV).. Coram dnis.. capitulariter congregatis, quum sese obtulerint littere Rmi dni Epi Warmiensis, quibus summopere dnos sollicitabat.. ut consensum suum in coadiutoriam prelature Wladislav., in quam Rdus dnus Andreas Duchnyczky archidiaconus Pomeranie vener. dnum Valentinum Kudzborsky ascivit et gratiose suscepit.. concederent, et dni attendentes petitionem prefati Rmi dni Epi Warmiensis et promptam sue Rme Ptis benevolentiam consensum suum huiusmodi in coadiutoriam prefato dno Valentino Kuczborsky.. concesserunt attenta eius idoneitate morumque integritate, sub approbatione tamen s. Sedis apostolice.

1071. (Ibidem) Item apud S. R. Mtem per dnum Archiepum Gnezn. agendum de valitura litterarum significationalium dni Administratoris, que in iudiciis secularibus impediuntur.

A. 1559, Augusti 17, in capitulo generali.

1072. (Acta cap. IV).. Dni receptis C flor. a dno Duchnyczky ratione arende fructuum Gambinensium eundem de eisdem quietaverunt.

1073. (Ibidem).. Dni.. Rmo olim dno Iohanne Dziadusky Epo Przemisliensi et archidiacono Wladislav. viam universe carnis modico retroacto tempore, prout dno Deo placuit, ingresso, inherentes bulle apostol. super eligendis archidiaconis.. unanimiter.. Rdum.. dnum Felicem Relsky.. in predicte ecclesie Wladislav. archidiaconum elegerunt.. quam electionem ipse dnus Felix Relsky acceptavit.

1074. (Ibidem).. Dni facientes motivum, quomodo et qualis esse debeat dispositio inter dnos occasione segetum et frumentorum in prestimoniis eorum post cessum vel decessum alicuius prelati vel canonici vacantibus decreverunt non recedendum tam a statuto provinciali quam etiam a statuto ecclesie iurato.

1075. (Ibidem) Item dni decreverunt, ut ille dnus ascendens ad maius prestimonium ultimo ascendenti utraque seminata ad seminandum exacte relinqueret

1076. (Ibidem) Rdus dnus Stanislaus Dambrowski Cracoviensis et Wladislav. canonicus instantissime dnos rogabat.. ut consensum suum in coadiutoriam canonicatus sui Wladislav., in quam ipse dnus canonicus Dambrowsky vener. dnum Stanislaum Karnowsky virum prestantissimum ascivit et gratiose suscepit atque elegit cum bonaque deliberatione deputavit.. concederent. Et dni attendentes petitionem prefati dni canonici Dambrowsky et promptam eius benevolentiam consensum suum huiusmodi in coadiutoriam.. dno Stanislaio Karnowsky.. concesserunt attenta eius idoneitate morumque integritate, sub approbatione tamen s. Sedis apostolice.

1077. (Ibidem).. Dni.. post factam rationem per honor. dnum Florianum a Gnyewkow vicarium et vicecustodem Wladislav. de breviariis, quorum numero manserunt CL ad vendendum, eundem dnum vicecustodem de CC breviariis venditis et pecuniis expositis iuxta antiquas quietationes quietaverunt.

1078. (Ibidem).. Dni.. post factam renuntiationem dni canonici Wysseczky sue nominationis in futurum suffraganeum Wladislav. ad electionem futuri suffraganei.. processerunt. Attenta summa negligentia in pontificalibus iam fere a triennio et ultra sede vacante episcopatus Wladislaviensis, unanimi eorum consensu.. dnum Felicem Relsky.. in predicte ecclesie Wladislav. suffraganeum elegerunt.. Et ibidem.. dnus canonicus Wysseczky in medio capituli suam nominationem in suffraganeum et pecuniam, quam pro expeditione sua fienda in Romana Curia habuit et eousque habet, eidem dno Felici Relski electo suffraganeo condescendit.. Quiquidem dnus Felix Relsky ipsam electionem et condescensionem grato animo suscepit et promisit fide bona ipsam pecuniam eidem dno canonico Wysseczky exoluturum, si et in quantum in rem eius ipsa pecunia cesserit et debitam expeditionem pro eadem in Romana Curia habuerit.

A. 1559, Augusti 31, in capitulo.

1079. (Acta cap. IV).. Dni.. ad petitionem Rdi dni Andree Duchnyczky archidiaconi Pomeranie eidem dandum decreverunt usum laterificine sue pro exercendis laterum laboribus in edificatione schole Wladislav. et residuitatem laterum post determinationem edificii pistrine convertendis, tantisper habendum ipsum usum laterificine, donec et quousque ceptum opus schole Wladislav. perficietur, prout et exnunc dederunt.

1080. (Ibidem).. Dni.. deputaverunt Rdum dnum Felicem Relsky administratorem presentem iturum Loviciam versus [ad] gratificandum Rmo dno Archiepo Gneznensi in proximo sacrum velamen suscepturo, cui data est presentia tantisper, donec absolutum fuerit negotium capituli et itineri suo finem imposuerit.

1081. (Ibidem).. Dni dederunt presentiam Rdo dno Felici Relsky Administratori sede vacante ituro in Prussiam ex commissione S. R. Mtis tanti temporis, quoadusque hoc ipsum negotium et iter suum per eum fuerit absolutum.

A. 1560, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1082. (Acta cap. IV).. Dni.. ad presentationem Rdi dni Stiborii Krzyszkowsky scholastici Wladislav. in medio capituli factam.. dnum Mathiam a Lo-wycz artium liberalium mgrum gratia debiti regiminis scholarium pro futuro

anno, ad docendam et moderandam schole Wladislav. iuvenilem etatem peritum, susceperunt.

1083. (Ibidem).. Dni.. decreverunt, ut eorum dnus procurator generalis seu presidens dnos vota aliorum dnorum in votando impediens, ut sepe fieri solet, reprimat sollicitusque sit, ut contra tales exequutioni intendat.

1084. (Ibidem).. Dni.. electionem de persona Rdi dni Felicis Relsky Administratoris ad archidiaconatum Wladislav. morte.. Rmi olim dni Iohannis Dzyadusky Epi Przemisliensis.. vacantem in capitulo septimanali per dnos factam auctoritate huius capituli generalis approbaverunt.. possessionemque eiusdem archidiaconatus sibi assignaverunt.

A. 1560, Ianuarii 25, in capitulo.

1085. (Acta cap. IV).. Dni.. cupientes fidem et fraternam vicissitudinem in omni integritate conservare decreverunt, inherentes priori suo decreto, ut dnus canonicus Wysseczky, quem certis rationibus exigentibus de proditiionibus et revelationibus secretorum capituli apud se, ut pretenditur, suspectum habuerunt, in vim expurgationis sue de hoc crimine proditiionis canonicam purgationem de iure constitutam in octava faceret et per hoc suam innocentiam demonstraret.

A. 1560, Maii 25, in capitulo.

1086. (Acta cap. IV) Rdus dnus Andreas Duchnyczky archidiaconus Pomeranie anticipando ratham solutionis arende Gambinensis pro f. Assumptionis glor. Virg. Marie solvi assignatam, eandem dnis capitulo solvit, C videlicet flor. in moneta Polon., ex quibus soluti sunt XV talari eidem dno Andree Duchnyczky et dno Iohanni Wysseczky XII talari, et notario publico I talar et alterum ab executione fienda solvendum decreverunt, ad Rmum dnum postulatam Wladislav. ad exequendum litteras inhibitionis deputatis; residuum vero summe prefate LXIII talaros arende Gambinensis et XXXII flor. in moneta Polon. ex pecuniis pro decima in Smogorzewo persolutis Rdo dno Iacobo Paczynsky ad S. R. Mtem eunti in negotio capituli deputato dandum decreverunt, prout et dederunt. De quibusquidem pecuniis.. dnos Felicem Relsky.. et Andream Duchnyczky.. dni quietaverunt; residuum vero loco anni gratie proventuum olim Rmi dni Epi Premisliensis executoribus dandum decreverunt.

A. 1560, Augusti 16, in capitulo generali.

1087. (Acta cap. IV) Rdus dnus Iacobus Paczynsky decanus per dnos ad negotium occasione anni gratie episcopatus Wladislav. coram S. Mte R. Wylne sollicitandum deputatus, pro quo citati sunt mandato et citatione S. R. Mtis, hoc ipsum negotium seu controversiam in utroque iure transigendam sese sponte obtulit et submisit.

A. 1560, Augusti 21, in capitulo generali.

1088. (Acta cap. IV).. Dni inherentes priori suo decreto de exercendis laboribus per cmethones decreverunt, quatinus cmethones villarum Zbrachlyno et Syodlkowo ac item Bantchkowo more aliarum villarum capitularium singulis

videlicet septimanis per annum de quolibet manso possesso unam diem et aliam de deserto laborarent incipiendo eundem laborem a festo s. Adalberti usque ad festum s. Michaelis et tempore hyemali ab ipsis laboribus dierum de mansis desertis debent esse liberi.

A. 1561, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1089. (Acta cap. IV).. Dni.. venerandum dnum Mathiam Lowycz artium liberalium mgrum convenientis regiminis scholarium gratia pro futuro anno ad docendam et moderandam schole Wladislav. iuvenilem etatem susceperunt.

1090. (Ibidem).. Rdus dnus Iacobus Paczynski decanus Wladislav. sollicite admonendus erit, ut curet negotium capituli coram S. R. Mte occasione anni gratie Rmi olim dni Iohannis Droyowsky Epi Wladislav. eidem capitulo secunda citatione intentatum, prout.. sese dnus submisit et fideliter promisit facturum.

A. 1561, Iunii 11, in capitulo.

1091. (Acta cap. IV).. Dni.. decreverunt monitorium contra dnos prelatos et canonicos ad effectum faciendi rationem de perceptis et expositis singuli(s) eorum de suis tenutis bonorum mense episcopalis sede vacante morte.. Rmi olim dni Droyowski episcopatus Wladislav. respective tentis, habitis et per eos gubernatis anni D. 1557 usque ad tempus electionis dni economi exclusive; quequidem ratio celerius facienda, ultra dispositionem privilegiorum statutorumque predictae Wladislav. ecclesie eiusque libertatem, S. Mtis R. nomine terribiliter sollicitatur et hoc cum prefixione termini pro f. V-ta ante fest. s. Iacobi apost. prox. sub privatione prestimoniorum et domorum suarum.

A. 1561, Augusti 5, in capitulo.

1092. (Acta cap. IV).. Dni.. Rmum.. dnum Iacobum Uchansky.. Epum Wladislav. et Pomeranie in persona procuratoris sui.. dni Iohannis Pyotrowski canonici.. ad ecclesiam cathedr. Wladislav. et in episcopum eiusdem ecclesie magno cum sui cordis desiderio receperunt..

A. 1561, Septembris 5, in capitulo.

1093. (Acta cap. IV) Rmus dnus unacum dnis de capitulo satisfaciendo decreto et sententie Rmi dni Archiepi Gnezn. ad exigendam contributionem in diocesi Wladislav. sancitam.. dnos Andream Duchnyczki archidiaconum Pomeranie et Iohannem Wysseczki canonicum.. deputaverunt.. qui secundum prescriptam formam prefati Rmi dni Archiepi Gnezn. eis traditam eidem exactioni debebunt intendere eandemque diligenter et sollicite exigere.

1094. (Ibidem) Quittatio capituli Wladislaviensis — Iacobus Uchansky D. g. Epus Chelmensis electus et postulatam Wladislav. et Pomeranie. Manifestum facimus.. quia ad rationem proventuum nostrorum tulimus.. et in effectu levavimus in moneta flor. MDCCCLXXVI gr. X pecunie monete et numeri Polon. ad rationem proventuum et reddituum episcopali administrationis vener. capituli Wladislav. et Pomeranie sede vacante post mortem Rmi olim.. dni Iohannis Droyowsky Epi Wladislav. et Pomeranie per prefatum vener. capitulum perceptorum. De quibus quidem 1876 flor. et X gr. per nos.. levatis prefatum.. ca-

pitulum quiettamus... Datum in Uchanye XXVII m. Aprilis a. D. 1558 — Iacobus Epus qui supra manu sua propria susscripsit.

1095. (Ibidem) Bernardus Trlesky tribunus Belzensis testatum facio... quia a Rdo dno Iacobo Paczynsky decano Wladislav. et preposito Crusficiensi etc. episcopatusque Wladislav. economo de proventibus seu censu clavis Wladislav. accepi et in effectu realiter numeravi flor. LXVI et gr. VII $\frac{1}{2}$ in moneta numeri Polon., de proventibus vero bonorum Wolborensium flor. CCCLXVI similis monete et numeri... et hoc pro Rmo... dno Iacobo Uchansky Epo Chelmensi et nominato Wladislav. ex speciali alias sue Rme Ptis mandato et sufficienti plenipotencia. De quaquidem summa... eundem... dnum Iacobum Paczynski... quitto... Datum in arce. Wolborensi sabbato in vigilia Sacratissime et individue Trinitatis a. D. 1558 — Idem qui supra m. p. susscripsit.

A. 1561, Octobris 7, in capitulo.

1096. (Acta cap. IV)... Rmus... dnos Iacobus Uchansky D. g. Wladislav. et Pomeranie Epus in medio capituli... per sententiam sue Rme Ptis diffinitivam cassando et invalidando electionem in archidiaconum Wladislav. de persona Rdi dni Felicis Relsky sede vacante episcopatus Wladislav. per dnos de capitulo illegitime, ut dicitur, factam inherendo bulle apost. de et super eligendis archidiaconis et statutis provincialibus sueque sententie stando duas personas qualificatas, dnos videlicet Iohannem Wysseczki et Iosephum Conarzewsky i. u. doctores per dnos capitulares in archidiaconum Wladislav. alterum eorum eligendum proposuit et nominavit. Quiquidem dni capitulares satisfaciennes voluntati sue Rme Ptis metu censurarum moniti et citati, de quo et protestati sunt, ad ipsam electionem archidiaconi per vota successive processerunt, ad quod faciendum per suam Rmam Ptem citati sunt. Conclusiva tamen prefatum dnum Iosephum Conarzewsky, non derogando tamen iuri prefati dni Felicis Relsky elegerunt... quam electionem memoratus dnos Rmus ibidem approbavit et ratificavit.

A. 1561, Octobris 10, in capitulo¹⁾.

1097. (Acta cap. IV)... Coram... dnis... quo ad actum presentem ad locum capitularem capitulariter congregatis constitutus personaliter nobilis et discretus Michael Lyczkowsky notarius publicus procurator legitimus Rdi dni Iosephi Conarzewsky in decretis licentiati... habens in suis manibus litteras provisionis... sub titulo et sigillo Rmi... dni Iacobi Uchansky D. g. Wladislav. et Pomeranie Epi ibidem in medio capituli per dictum procuratorem exhibitas, quarum vigore... dnos... dictus procurator requisivit... quatinus ipsum nomine principalis sui in archidiaconum Wladislav. recipere... dignarentur Quiquidem dni... litteris ipsis memorati Rmi dni Epi cum ea qua decuit reverentia ad se receptis... factaque ante omnia solenni protestatione, quod nolunt neque intendunt quocunque modo derogare iuribus sua interesse habentibus ad

¹⁾ Na marginesie dolnym karty, na której akt niniejszy został wpisany, czytamy następującą notatkę skreśloną współczesną ręką bardzo bladym atramentem: »Iosephus Conarzewski, iuris doctor prothonotarius apost. archidiaconus Wladislav. manu propria, legit et miratus est.«

prefatum archidiaconatum Wladislav. contentaque appellationis quo ad spolum et quoddam odium obiectum negaverunt essa vera, ipsum dnum Iosephum Conarzewsky electum metu censurarum in persona sui procuratoris... in archidiaconum Wladislaviensem... receperunt...

A. 1561, Octobris 16, in capitulo.

1098. (Acta cap. IV) Rdus dnos Felix Relsky cantor quandam cedulam papiri petitionem eius in se continentem in medio capituli produxit... cuius tenor... est talis:

Rdi patres venerabilesque dni confratres charissimi et honorandi. Salutem.

Inherendo statuto huius ecclesie cathedr. Wladislav., quod disponit de adhesionibus per confratres in appellationibus fiendis et faciendis, ego Felix Relsky, iuris pontificii doctor, predictae Wladislav. ecclesie archidiaconus peto humiliter et pro dicti statuti exigentia precor, quatinus pro iustitia sancta michi in omnibus appellationibus meis tam moderno Rmo dno Epo quam etiam huic vener. capitulo a diversis gravaminibus in eis descriptis et contentis per me alias interpositis condignam adhesionem facere dignarentur, quod Vestras Rdas Dnationes, cum id equitati conveniat, facturas credo et de indemnitatem faciendam me presentibus obligo quoad adherentes, quam meam suprascriptam petitionem et requisitionem metrica capitulari in testimonium ingrossari peto, alias protestor solenniter, ut moris est atque stilli.

Et dni adhesionem huiusmodi petite certis de causis contradixerunt et eandem adhesionem negaverunt.

1099. (Ibidem) Rmus... dnos Iacobus Uchanski... Epus Wladislav. et Pomeranie expostulante nimia necessitate visitandi ecclesias parochiales in diocesi sua reformationis morum in clero gratia... dnum Andream Blynowski canonicum Wladislav. e medio capituli deputavit ad faciendam huiusmodi visitationem mutuo consensu vener. capituli Wladislav. ad id accedente...

1100. (Ibidem) Item littere scribende moderno Rmo dno Archiepo Gnezn. et Epo Cracov. ceterisque dnis prelatis et canonicis in eum effectum, ne dignitarii de heresi suspecti seu officiales ad officia seu dignitates quascunque deputarentur et eligantur, ea enim ratione et causa iurisdictio ecclesiastica supprimitur et annihilatur.

A. 1562, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1101. (Acta cap. IV)... Dni... perpendentes doctorem medicine hic in loco et civitate Wladislav. propter repentinas necessitates et egritudines hominum summe necessarium habuisse et fovisse debere, egregium itaque dnum Laurentium Biskupycze canonicum Crusficiensem phisicum... susceperunt, cui dni pro eius vite condigna... sustentatione... XV marcas... annuatim pendendas simulatque medietatem refectionum... quibus dni... gaudent... tam in pecuniis, panibus, aleis etc. exceptis vigiliis et anniversariis dandum... decreverunt.

A. 1562, Iunii 18, in capitulo.

1102. (Acta cap. IV)... Dni... attenta magna loci distantia ad Curiam Romanam, ne ea ratione ipse Wladislav. episcopatus diuturne vacationi subiciatur

curaque animarum eiusdem negligatur, ad electionem postulandi futuri Wladislav. Epi.. processerunt unanimesque voto.. Rmum.. dnum Nicolaum Volsky.. modernum Epum Chelmensem, virum vita, moribus, litterarum scientia preditum, christiane religionis quam s. mater ecclesia Romana profitetur, zelatorem et cultorem optimum et propugnatorem strenuum, s. Sedi apost. fidelem et obedientem apud s. Sedem apost. postulandum et ad dictam cathedr. ecclesiam Wladislav. per s. Sedem apost., ipso a prima eius sponsa Chelmensi ecclesia absoluto, transferendum speciali Stis sue gratia comite elegerunt.. quam electionem in eadem ecclesia Wladislav. coram divina audientibus solenniter publicaverunt.

A. 1562, Augusti 17, in capitulo generali.

1103. (Acta cap. IV).. Dni attendentes subsequutam esse nominationem pariter et electionem futuri dni Epi Wladislav. decreverunt nullas litteras donationum sigillandas preterquam ministerialis Kaznowski et molendinatoris de villa Lang.

1104. (Ibidem).. Dni.. intendentes meliorationi et utilitati bonorum mense sue capitularis statuerunt.. quatinus laboriosus Michael venator seu potius tabernator in agris hortulanorum in bonis ville Smolsko locatus laboribus quibuscunque manibus et iumentis suis pro dno regente pro tempore existenti necessariis duos dies singulis annis de anno in annum intendat, de quibus agris tentis et possessis ipse Michael tabernator tenebitur solve pro mensa vener. capituli iuxta antiquam consuetudinem XXIV gr. ratione census annui pro festo s. Martini singulis annis continuus.

1105. (Ibidem).. Dni.. inherendo priori suo decreto de faciendis seu exercendis laboribus per subditos seu cmethones in prestimoniis suis, statuerunt.. auctoritate huius capituli generalis, quatinus cmethones ville prestimonialis Nyemcze more aliarum villarum capitularium singulis septimanis per annum de quolibet manso possesso unam diem et aliam diem de deserto pro dno Regente laborarent, incipiendo eundem laborem a festo s. Adalberti et eundem continuando usque ad festum s. Michaelis; tempore vero hyemali ab ipsis laboribus dierum de mansis desertis debent esse liberi; preterea ipsi cmethones de eadem villa Nyemcze sint pro voto dni sui regentis in conductione lignorum de borra et nemore capitulari civitatem Bidgostiensem et cervisie pro usu suo ex eadem civitate recipiende sub pena per dnum regentem imponenda.

A. 1562, Septembris 3, in capitulo.

1106. (Acta cap. IV).. Dni.. recognoverunt factam fuisse rationem contributionis ex episcopatu Wladislav. percepte in synodo Warszaviensi laudate per Rdum dnum Andream Duchnyczky archidiaconum Pomeranie eiusdem contributionis collectorem, mediante qua compertam habentes summam percepte contributionis CCCLV flor. communis monete gr. 6½, salvis retentis, quorum summa sese extendit ad LXXIX flor. gr. 21, excepta Pomerania, de qua tantummodo VII parochiales solverunt, de quaquidem summa contributionis percepte.. dni.. per Rmum dnum Epum Wladislav. sunt quiettati..¹⁾

¹⁾ Pokwitowanie biskupa Uchańskiego wystawione zostało w Włocławku d. 13 Lipca 1562 r.

A. 1562, Octobris 21, in capitulo.

1107. (Acta cap. IV).. Dni.. Rmum.. dnum Nicolaum Volsky.. Epum Wladislav. et Pomeranie in persona procuratoris sui.. dni Andree Blynowski canonici.. ad ecclesiam cathedr. Wladislav. et in episcopum eiusdem ecclesie magno cum sui cordis desiderio receperunt..

A. 1563, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1108. (Acta cap. IV) Imprimis dni.. decreverunt commonendum Rmum dnum Epum, quod etsi omnia statuta ecclesie sint servanda et adimplenda, signanter tamen clausulas iuramenti episcopalis observare et tenere firmiter dignabitur; nichilominus tamen satisfaciendo debito officii sui etiam atque etiam de premissis suam Rmam Ptem admonendam voluerunt et decreverunt.

Item rogandus erit et diligenter admonendus Rmus dnus Archiepus Gnezn., ut omnes sue provincie Rmos dnos Epos diligenter admoneat, quo ab interitu iam imminente et religionem christianam vindicare omni ex parte parati sint ac viros doctos in curiis suis heretica pravitate non infectos pro augendo cultu divino et ad extinguendum errorem hereticorum habeant, capitula item ecclesiarum cathedr. ad hoc idem incendium extinguendum parati sint, ubi ope communi eget, viros doctos ex suis collegiis deligant et paratos habeant, quo necesse fuerit, mittendos.

Item roganda erit sua Rma Ptas, ut in oppido Radzieioviensi schola seu sinagoga hereticorum funditus extinguatur et ex omni parte tolleretur; Rmo etiam dno Archiepo Gnezn. diligenter suggerendum, ut tanto magis invigilet in admonenda S. R. Mte, ut sit firmus et plane integer circa observantiam religionis christiane ac eius defensionibus in toto Polonie regno totis conatibus suis intendere dignetur.

Item eque ac frigide exequantur statuta contra insordescentes, a quibus admittitur motio que in exequutione locum non habet.

Item sue Rme Dnationi in memoriam reducendum de defectibus ecclesie, quia vinum corruptum datur, lampas ecclesie extincta manet, cera pro candelis negligitur; organista debita contentatione loco eius salarii caret.

Item agendum erit cum sua Rma Pte de proventibus mense capitularis, quatinus sua Rma Ptas solutionem pro decimis mense capitularis, in bonis et villis episcopalibus per factores receptis, facere mandet, et ne deinceps per factores suos sua Rma Ptas dnos capitulares impediat in decimatione seu venditione earundem decimarum de bonis episcopalibus provenientium.

Item roganda erit sua Rma Ptas, quatinus litteras donationis seu ipsam donationem ville Przybyslav, vener. dno Iohanni Pyotrowski canonico Wladislav. concessam, in suo robore et integritate conservare et eandem villam eidem dno canonico restituere dignaretur.

Item dni prelati et canonici auctoritate huius capituli generalis decreverunt sigillandas litteras Michaelis tabernatoris in Smolsko villa prestimoniali.

Item de officiali Pomeranie et Gedanensi agendum erit cum dno Rmo, quem pro sua auctoritate et dignitate illis locis preferre dignaretur.

A. 1563, Martii 11, in capitulo.

1109. (Acta cap. IV)... Dni excessibus sacerdotum circa ecclesiam cathedr. Wladislav. residentium permoti propter eorum scandalosam vitam per observationem muliercularum inhonestarum et suspectarum, decreverunt admonendum capitulariter dnum Officiale, ut in tales sacerdotes, facta prius inquisitione, serio animadvertat.

A. 1563, Aprilis 15, in capitulo.

1110. (Acta cap. IV)... Dni audita relatione honor. dni Andree a Neyssul-kow mansionarii et vicecustodis Wladislav., quod numerata quantitate breviorum seu viaticorum post mortem olim dni Floriani vicecustodis restantium, quorum extat numerus CXXXIX, quam restam eidem dno Andree vicecustodi commiserunt vendendam unumquodque brevium floreno unico in moneta, decreto dnorum mediante.

A. 1563, Iunii 17, in capitulo.

1111. (Acta cap. IV) Post dictam salutem ac servitiorum ac orationum commendationem nuntii ad Rmum dnum Epum in hunc modum verba facient: Tametsi Rme... dne omni humano more colendissime nichil magis nobis totique diocesi optaremus, quam ut adventum Rme Pti V. felicem ad ecclesiam eius videremus presentiaque eius optata frueremur, sed quia Rmam Ptem V. videmus cum sui ordinis tum maxime reipublice regni negotiis adeo occupatam, ut si maxime vellet adventum suum maturare, id minime praestare posset.

Non ignoramus etiam moram hanc Rme Pti V. in ea communi senatorum regni congregatione et reipublice regni et ecclesie utiliore et commodiore fore atque ita tedium nostrum hac suavi recordatione certiorisque alicuius boni in rem ecclesie et reipublice expectatione divina gratia adiuti lenire in presens possumus.

Et quamvis nichil dubitemus non esse nemini sermonem in auribus Rme Pti V. de communi tocius ecclesiae christiane peste, que ex religionis imitatione magis ordinem ecclesiasticum, quam quemvis alium turbare videtur, in ea tamen nostra congregatione, quum videmus hanc pestem non levius diocesim Rme Pti V. quam alias infestare, nolimus id silentio preterire, sed ad Rmam Ptem V. referre, ut si tempus et occasio divina inspiratione aliquando daretur, statuta regni de religione executioni debite demandentur. Hoc quoque licet paulo ante litteris Rme Pti V. descripsimus, quod universus plane clerus in hoc regno licentia et cupiditate hominum militarium non solum proventibus, sed fere omni libertate exutus esse videtur, ut propriis licet aut negatur ei uti, aut magna cum difficultate uti conceditur et huius mali initium a prefectis bonorum S. Mtis R. fit, per nos tamen id in memoriam Rme Pti V. fratres nostri revocare iusserunt et supplices rogare, ut in talibus incommodis unacum ceteris dnis Epis succurrere nobis dignaretur.

A. 1563, Augusti 16, in capitulo generali.

1112. (Acta cap. IV)... Dni perpendentes quam gravia quam magnopere necessaria negotia Rmum dnum Epum ad ecclesiam sponsam suam vocant, quo-

rum alia, sine quibus religio christiana subsistere non potest, vilesce, contemni, opprimi sensimque evanescere; alia vero, que sunt pestifera extolli ac incrementum capere nunc maxime, si unquam alias cepta sunt, et hoc propter tardum sue Rme Dnationis a promotione eius ad ecclesiam atque adeo totam diocesim Wladislaviam adventum, eo maxime tempore, ubi nec suffraganeus neque officialis satis provisos est, frequentia etiam prelatorum et canonicorum parva admodum vel prope nulla propter atenuationem mense capitularis, cuius provenus varie distrahuntur, partim per impios detinentur, partim per officiales sue Rme Dnationis absque aliquo contractu non modo capitulo sed privatim multis quibusdam clericis in bonis mense episcopalis recepti sunt nec hucusque soluti. Qua re militares scandalisati nec sue Rme Dnationi neque clericis decimas solvere curant, itaque ecclesia debito regimine privata non modo defectus multos patitur, sed in periculo ab impiis versatur: omnes enim, qui in rebus publicis aliquibus novationibus student, in prefectos primum respiciunt, si remissos et negligentes vident, tum demum cepta prosequuntur, sicut in diocesi Wladislav. manifeste apparet.

Admonendus itaque Rmus dnus, quo ab interitu iam iam imminente religionem christianam in diocesi sua vindicare omni ex parte paratus sit, doctos viros in curia sua et non infectos heresi pro augendo cultu divino et ad refellendum ac penitus extinguendum et extirpandum errorem hereticorum habeat et manuteneat.

1113. (Ibidem) Item schola Radzieiowskiensis novorum et depravatorum dogmatum, que sunt toti reipublice in maximam perniciem futuram, extirpanda et providenda, de quo sua Rma Ptas erit admonenda.

1114. (Ibidem) Et quia egre et frigide actiones vener. capituli et aliarum personarum ecclesiasticarum in iudiciis terrestribus seu castrensibus sine bono et perito procuratore causarum et actionum secularium tractantur et absolvuntur, voluerunt dni et auctoritate huius capituli generalis dnos Malyszewsky et Makowsky in suos procuratores suscipiendos et habendos provisione decenti eos sustentando.

1115. (Ibidem)... Dni... egregium dnum Mathiam Vyscelski artium liberalium mgrum medicine doctorem auctoritate huius capituli generalis decreverunt vocandum et suscipiendum et certo titulo providendum.

1116. (Ibidem)... Dni... ad removendam scelerum omnium in clero detestationem seu nephandam infamiam bonamque vite exemplaritatem inducendam ac omnia legi ac voluntati divine contraria semovenda decreverunt... ut quilibet dnorum, sacerdotum, clericorum mulierculas inhonestas et suspectas in domibus suis non foveant, sed eas penitus a se excludere faciant et ad eum effectum dni debitam inquisitionem faciendam decreverunt.

A. 1564, Ianuarii 3, in capitulo generali.

1117. (Acta cap. IV)... Dni... perpendentes annihilationem et destructionem bonorum ecclesie villarum prestimonialium et prediorum mense capitularis necnon oppressiones et damna subditorum suorum auctoritate huius capituli generalis... constituerunt, ne deinceps prestimonia pro tempore vacantia in provisiones absentantibus saltim actu residentibus dnis conferantur propter evitandam deteriorationem et nanciscendam meliorationem bonorum

ecclesie villarum prestimonialium, ea itaque ratione voluerunt et decreverunt dni dandum monitorium cum prefixione termini pro futuro generali capitulo, ut quilibet dnorum regentum suo debito iuxta dispositionem statuti iurati satisfaciat seu procuratores circa ecclesiam ipsam Wladislav. actu residentes propter necessitates capitulares emergentes habeat et constituat.

A. 1564, Februarii 3, in capitulo.

1118. (Acta cap. IV).. Dni decreverunt, ut unusquisque dnorum regentum subditis in prestimoniis suis sub certa pena mandent et serio precipiant, quatinus illi in capitularibus molendinis sibi vicinioribus frumenta sua et non in alienis molendinis demoliri faciant pro commodo mense sue.

A. 1564, Augusti 16, in capitulo generali.

1119. (Acta cap. IV).. Dni.. ad removendam scelerum omnium in clero nephandam infamiam et dehonestatem bonamque vite exemplaritatem inducendam de moribus et honestate vite servanda tocus cleri sollicitandum et inquirendum.. decreverunt.

A. 1565, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1120. (Acta cap. IV).. Dni.. perpendentes, quod universus plane clerus in hac diocesi licentia et cupiditate hominum militarium non solum proventibus sed fere omni libertate exutus esse videtur, bona ecclesie et subditi eius per eos occupantur et opprimuntur, talibus incommodis viam precludere tempestive cupientes voluerunt unicum curatorem seu protectorem non parve familie habendum et constituendum, qui tantis malis et incommodis bonorum ecclesie condignam defensam facere et eis tempestive obviare posset et valeat, pariter et mitescere, decreverunt.

1121. (Ibidem) Item dni querelis subditorum Epi commoti existentes, qui ultra morem per factores angariantur et bona mense episcopalis desertantur, ea itaque ratione decreverunt economum de gremio capituli constituendum.

A. 1565, Martii 22, in capitulo.

1122. (Acta cap. IV).. Dni.. commodo mense eorum communi consulere cupientes.. ordinarunt, quod dni prelati et canonici, qui habent in regimine villas prestimoniales, cmethones et incolas prestimoniorum suorum compellant frumenta sua in molendinis capitularibus moliendum, videlicet in Oslą de Zbrachlyno, Syodlkowo, Lubanye, Mykanowo, Kucierz, ad molendinum vero Zaborowy de Bantkowo, Slupy, Oslomowycze, Smolsko, Chomlyno, Kossonowo, Swyąnthnyky, Sathky, Lopathky, Karsko et Kobylncza, quod dnus procurator in sua cura habeat.

A. 1565, Augusti 16, in capitulo generali.

1123. (Acta cap. IV).. Dni.. studiis et benemeritis erga se et ecclesiam ac singulares eius personas per magnif. dnum Gregorium a Crethkow castellatum Ripinensem sinceriter exhibitis permoti existentes.. decreverunt in provisionem dare.. XXX talaros pecuniarum per procuratorem capituli ex proven-

tibus mense sue communis filiis prefati dni castellani Ripinensis pro studiis literarum nanciscendis.

1124. (Ibidem).. Dni.. disciplinam seu cohertionem fraternam inter se facientes et bonam vite exemplaritatem inducere volentes inherentesque decreto concilii Tridentini et statuto provinciali.. decreverunt, ut quicumque prelatus vel canonicus tenuerit et habuerit mulierem suspectam et scandalosam tam in curia quam in prestimoniis suis, quatinus infra decursum unius mensis talem mulierculam a se alienaret et non foveret sub privatione refectorii et quotidianarum porrectionum unius quartalis anni et hoc ad requisitionem procuratoris capituli generalis.

1125. (Ibidem).. Dni.. attendentes magnam diminutionem in proventibus suis propter defalcationes contributionis laudate decreverunt, ut per dnos in prestimoniis suis decimas ementes huiusmodi contributiones regales non defalcarentur.

A. 1565, Novembris 15, in capitulo.

1126. (Acta cap. IV) Rdus dnus Iosephus Conarzewsky archidiaconus Wladislav. pontificalia omnia ecclesie, que pro synodo Pyotrkovie celebranda secum de thesauro ecclesie pro Rmo dno Epo receperat, integraliter restituit.. de quibus per dnos quietatur.

A. 1568, Augusti 16, in capitulo generali¹⁾.

1127. (Acta cap. IV) Dni decreverunt, ut si aliquis civium Wladislav. bona sua alicui nobili vendiderit, extunc talis civis ipso facto huiusmodi bona amittat et non solum vendita sed et alia, quecumque habuerit, iurisdictioni Wladislaviensi subiecta confiscationi subiciantur.

A. 1573, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1128. (Acta cap. IV).. Dni post mortem honor. dni Stanisłai Rzeciczki notarii capitularis fraterne postulantes apud dnum Iosephum Conarzewsky iuris doctorem prothonotarium apostol. archidiaconum Wladislav. obtinuerunt, ut tantisper onus et officium capitularis notarii sustineat et impleat, donec notarius conquisitus fuerit.

A. 1573, Ianuarii 5, in capitulo generali.

1129. (Acta cap. IV) Vener. dnus Albertus Borucowski canonicus recognoscens retulit in capitulo presenti generali se laboriosum dictum Crol de Cossanovo cmetonem in suo prestimonio Swiąthniki locasse atque illi concessisse duos equos, duos boves, aratrum cum suis pertinentiis, siliginis estivalis sex coretos, avene 15, hordei 5, solus autem Albertus Crol siliginis hyemalis pro hac presente hyeme seminavit coretos 26; quam predictam cmethonis locationem dnus canonicus Borucowski petiit per dnos ratificari.. atque sibi reddi seu persolvi. Et dni, exaudita huiusmodi insinuatione et ipsius cmethonis Crol

¹⁾ Od r. 1567 aż do 16 Sierpnia 1574 protokół obrad kapitulnych prowadzony jest bardzo niedbale. Odtąd też aż po koniec księgi IV bardzo mało ważniejszego materiału dało się wynotować.

et aliorum duorum de Swiathniki cmethonum de premissis relatione et verificatione dictam cmethonis locationem ratificando approbaverunt et se duas partes in huiusmodi locatione impensas soluturos obtulerunt, dum secundum prescriptam consuetudinem regens prestimonii cuiusvis tertiam impendere partem in locando cmetone teneatur sitque astrictus elargiri. Et ibidem in continenti prefatus dnus canonicus Borucowski sponte et libere recognovit boves, equos et aratrum super specificata ipsius capituli fuisse propria ac in fundo prestimonii predicti per antecessorem cmethonem ipsius cmethonis noviter locati Crol relicta esse.

A. 1573, Ianuarii 6, in capitulo generali.

1130. (Acta cap. IV) In capitulo generali Trium Regum 1573 dni unanimiter decreverunt, ut quivis pro tempore existens procurator capitularis ordinet proventuum capitularium registra meliori ordine, videlicet decimas pariter ex civitatibus, prediis et villis regiis, similiter decimas ex bonis Rmi dni Epi Wladislav. ac aliorum spiritualium, demum ex bonis nobilium; et ante omnia dni antiquum ordinem uti indigestum et inordinatum illarum prebendarum iam pridem abolitarum cassaverunt, decernentes, ut ab isto tempore quivis procurator non ad marcas sed ad florenos usuales in moneta conficiat registra sicque suo tempore faciat calculi rationem iam exnunc marcis in oblivionem datis.

A. 1573, Martii 12, in capitulo.

1131. (Acta cap. IV) Deputatio et provisio euntium ad electionem regis Polonie Henrici — Dni insueta necessitate urgente decreverunt unanimiter, ut pecunia ex thesauro capitulari accipiat et quatuor fratribus ad electionem futuram Varschaviam euntibus per flor. XL distribuatur, in cuius locum dnus cantor Kielpinski procurator obtulit se eandem summam ex vendenda siligine capitulari tempore suo conquisitum et in thesaurum capitularem redditurum; ad quem actum eligendi regis de medio capituli deputati proficiscuntur dni cantor Kielpinski, Andreas Naramowski, Albertus Borucowski et Petrus Visczelski, quibus in numerato distributa est pecunia CLX in moneta floreni.

A. 1574, Ianuarii 6, in capitulo generali.

1132. (Acta cap. IV) Specificatio laboris pro colonis in omnibus villis prestimonialibus degentibus — Poddanich capitulnich czenste skargy do capituly sią okazovaly, isz Ich Mcz regentowie obcziażaly ie robotamy. Niektorzy tesz spanow regentow uskarzaly sią tesz na poddane, isz roboty i zaciengow slusnych nieczinią. A thak Ich Mcz teras 1574 na tey glowney capitulie Trzech Crolow z obu stron umiarcowawssy skargy swym iednostaynym decretem rosказaly, zeby ve wsithkich wssiach capitulnich kazdi poddany wloką roly orzancz bil povinien na kazdy tidzien dwa dny zaciągacz na roliach i na robotach folvarcovich przes czaly rok, a vezniva na ieden zaciąnk dva sierpy takze tesz dvoie grabie abo po iednemu przes cztery dny tegos tegodnia, kossa iedna na zaciąg iako dawno zboze folvarcove othvozicz kromia zaciągu poddany są povinny; do mlina tesz na własną folvarcovą potrzebą collei poddany iesdzicz kromia zaciengu są povinny,

A. 1575, Ianuarii 7, in capitulo generali.

1133. (Acta cap. IV) Dni habentes respectum et commiserationem in subditos duos ville Zbrachlyno ex permissione divina conflagratos censum anni presentis eis dimiserunt, et tertio subdito ville eiusdem, qui in pecoribus sive bobus decessit, in subsidium eorundem dno procuratori suo duas partes et dno Alberto Borukowsky regenti ville eiusdem tertiam tradi et dari mandarunt.

A. 1575, Iunii 20, in capitulo.

1134. (Acta cap. IV) Arenda triennalis possessionum et proventuum ecclesie parochialis in Gąbyn — Prelati, canonici totumque capitulum ecclesie cathedr. Wladislav. habentes commendatam atque perspectam fidem et in administranda re familiari diligentiam et industriam Rdi dni Mathie Kielpynsky cantoris Wladislav. confratris sui, eidem dno Mathie Kielpynsky omnes et singulos fructus, redditus et proventus et quasvis obventiones ad plebanatum Gąmbinensem et mensam suam quomodolibet et undecunque spectantes et pertinentes (exceptis tamen decimis ex villis regiis et nobilium, quas decimas prefatas dnus arendator pro eo ipso capitulo exigere et repetere debet expensis suis omnemque illarum pecuniam perceptam eidem capitulo presentare et persolvere integre tenebitur) cum villa Wloszczanowo et illius predio, censibus et laboribus et aliis obventionibus ad eam pertinentibus hinc ad triennium nunc arendaverunt et in arendam locaverunt incipiendo huiusmodi arendam a prox. festo s. Iohannis Bapt. in anno presenti eamque ad simile festum aliud s. Iohannis Bapt. in anno Dni MDLXXVIII continuando. Ratione cuiusquidem arende idem prefatus dnus Mathias Kielpynsky eidem vener. capitulo seu in manus procuratoris ipsius pro tempore existentis in annos singulos pro quolibet festo Pentecostes Dni florenos in moneta CL pecunie communis monete et numeri Polonialis se daturum et in effectu sine quibusvis ulterioribus dilationibus, exceptionibus et exusionibus et non expectata plenaria exactione seu perceptione omnium proventuum supra descriptorum soluturum et redditurum se submisit et obligavit ac presentibus submittit et obligat; quequidem fide bona et in effectu se completurum submittit et obligat sub privatione eiusdem arende ac refusione omnium damnorum exinde secutorum et sub censuris ecclesiasticis contra eum ex auctoritate capituli in defectu persolutionis pro temporibus prefixis alicuius rate seorsum ad instantiam dni procuratoris mense capitularis fulminandis et in facie ecclesie publicandis. Insuper has etiam adhuc conditiones specialiter in se suscepit, quod in administratione et tenuta huiusmodi arende subditos ville Wloszczanowo insolitis et inconsuetis aut gravibus laboribus et exactionibus gravare non debet, immo eos in omnibus secundum antiquam consuetudinem et ordinationem capituli conservare et ab omnibus exactionibus, iniuriis et oppressiōnibus tueri et defendere ac pro eorum iniuriis ac etiam fundorum damnis sumptu suo agere debet. Edificia vero hec per dnum cantorem erunt perficienda in arenda sua: Kosciol dachowką pokrycz sznowu y kamyenyczę thaksze sklepow poprawicz, drzwy do nych poczynycz y zamky prawie dosthathecznye, kuchnyą skomynem szbudowacz, okienyche do theysze kamyenyczne y blony skliane szupelne porobicz, pholwark odyliowacz y wrotha chęndogie poczynycz, thamsze obore, chliewy pobudowacz, scholy gdzie trzeba poprawicz, thaksze y plochow

wszędy okolo plebanyey. Item in villa Wlozczanowo dom pro regente podwazicz y nowe czioszi dęmbowe ugruntowawssy kamyenmy sthathecznye podwlicz y podprawicz gy przisthoynye wssędy wssithek gonthamy pobicz nowemy, pywnyczę naprawicz y pokrycz; dom thes czeliadny dosthathecznye y staynye przy nym poprawicz, staw wissliamowacz, na wszy plothy wssędzie dosthathecznye naprawicz; denique in universum edificia antiqua in curiis, horreis, allodiis, forestis ac sepes circumcirca curias, horrea, forestas, allodia, hortos, pascualia, humuleta et alia necessaria totiens, quotiens necesse erit, reficere et reparare et ad agros prediales, ubi tempus et necessitas postulaverit, singulis annis fimum conducere et eius rei gratia pecora, pecudes in prediis dicti plebanatus fovere tenebitur; tum etiam boves aratores cum suis aratris habere ad labores debet; foetus vero novi in pecoribus et pecudibus durante huiusmodi arenda pro una medietate capitulo, pro alia vero medietate ipsi dno cantori arendatori cedere debebunt, que singulis annis dividi debent pro festo s. Bartholomei presente aliquo dno capitulari. Quod si vero aliqua damna seu casus adversi permissione divina per grandinem idem dnus arendator in segetibus aliquo anno arende sue passus fuerit, hec, quotiens evenerint, ad arbitrium bonorum virorum premissa revisione referri debebunt; ultimo autem anno ad expirationem eiusdem arende idem dnus cantor totum campum et omnes singulosque agros et hortos tam hiemalibus, quam estivalibus seminibus optime et integre consemnatos capitulo relinquere et dimittere debebit, pecora et pecudes et supplectilem dare et restituere tenebitur iuxta inventarium. Casu vero quod si durante eiusmodi arenda prefatum dnum Mathiam Kielpynsky non exoluta aliqua rata arende prefate ex permissione divina ex hac vita decedere contigerit, extunc successores ac etiam executores testamenti illius pro eiusmodi arenda capitulo respondere et satisfacere tenebuntur, ad quod eos in tali casu et eventu idem dnus cantor Kielpynsky presentibus obligavit et consensit. Ut autem premissa sortiantur suum effectum evidentem, si eundem dnum cantorem ad dictum plebanatum aliquando in persona sua venire contingat, videlicet ad exigendum decimas vel alia, que pro mensa et utilitate communi capituli spectaverint et pertinebunt, in tali casu et non alias pro presente habebitur. Que omnia et singula in presenti arenda superius descripta et specificata memoratus dnus cantor libere et benivole adimplenda super se suscepit et obligavit se in toto firmiter et inviolabiliter sub censuris ecclesiasticis ratione non satisfactionis cuiuslibet conditionum superius descriptarum contra se fulminandis et sub refusione omnium damnorum exinde secutorum tenere et observare, renuntiando expresse hic et inde omnibus exceptionibus, excusationibus, dilationibus, appellationibus aliisque iuris et facti remediis ac prorsus nichil sibi, que premissa evitare et evadere valeant, in auxilium sumendo. In cuius fidem et evidens testimonium sigillum nostrum apposuimus et in acta nostra capitularia introduci mandavimus. Actum Wladislavie capitulariter die XX Iunii A. D. M D LXXV.

A. 1576, Augusti 22, in capitulo.

1135. (Acta cap. IV) Lubanie provisio [dno Iohanni] Tarnowski [preposito Wladislav.] et conditiones.. Huiusmodi provisionem.. cum his specificis expressis conditionibus prefatus prepositus suscepit:

Prima, ut subditi liberi sint ab omnibus nobilium laboribus; item ut borra a nobilibus et ceteris in diligentissima defensione habeatur.

Item ut subditi pro iniuriis ad capitulum recursum et liberum accessum habeant. Item ut subditi in obeundis laboribus iuxta ordinationem conserventur.

Item ut citatio pro graniciebus a dno Tholibowski notario posita et ab aliis defendatur et provealeatur, ne in eo damnum aliquod eveniat.

Item ut domus et omnia edificia in curia Lubanensi in maiorem et utiliore formam redigantur. Item ut dnus prepositus modernus nec per se neque per factorem vel aliquem servitorem suum nullas excisiones roborum admittere sive donationes facere audeat sine scitu et voluntate totius capituli.

Item ut a braseis moliendis in molendino capitulari mensura detur.

Item dnus prepositus hoc anno contentus erit in quarta parte omnium crescentiarum, pro capitulo autem tres partes omnium crescentiarum cedere debent.

A. 1576, Septembris 27, in capitulo.

1136. (Acta cap. IV) Vener. dnus Sebastianus Koszkowski canonicus Wladislav. exposuit in medio capituli, quomodo incole ville Szikorowo ob non satisfactionem decreto dnorum per vener. dnum Iohannem Zymlinski contra illum capitulariter facto, videlicet non reconciliationis amicabilem cum nobili Urbano Thrzaskowski, quia subditi per ipsum Thrzaskowski molestantur, verberantur eisdemque violenter equi et alia, puta currus cum cervisia, rapiuntur ac factori unacum eisdem incolis in mortem minatur tam per ipsum Thrzaskowski quam per dnum Martinum Balinski ac alios vicinos et complices Thrzaskowskie, cui malo nisi provisum fuerit, ipsi cmethones dispergentur. Proinde dni decreverunt litteras scribendas ad dnum Zymlinski deducendo eidem ad notitiam de eiusmodi iniuriis cmethonibus illatis ac de decreto suo occasione amicabile compositionis cum predictis Thrzaskowskie; nichilominus obviando huic malo et direptioni kmethonum dno regenti, attendentes incurabilitatem et negligentiam dni Zymlinski non satisficientis decreto, mandaverunt omnimodam diligentiam facere, ut ipsi kmethones in pace et tranquillitate fiant ab istis angariis et incursionibus suprascriptis et expensis dni Zymlinski occasionem huic malo dantis.

A. 1577, Ianuarii 3, in capitulo generali.

1137. (Acta cap. IV) Subditi de villa Pilchutkowo petierunt.. dnos, ut condoleant infelici casui illorum, quod igne domus illorum conflagrate sint, quam ob rem decimam illis alias *maldry* dimitterent. Dni vero attendentes, quod eo intuitu anni videlicet quarti decimam alias *maldry* illis ex toto dimiserunt, tamen et nunc illis deesse noluerunt, medietatem maldrorum ex equo illis condonaverunt.

1138. (Ibidem) Dni capitulares decreverunt admonendum esse dnum vicecustodem debiti sui, ut libros diligenter conservet, ministrantes campanatores, ut nonnisi superpilicati ecclesiam incedant, omnia diligenter, que eum concernunt, exequatur, alias si se minus aptum aut gravatum senserit, alteri officium hoc resignet.

1139. (Ibidem) Ex revisione prestimonii Zbrachlin et Sziodkow Rdi dni Miliewski relatum est de enormi damno in borra et silvis et de magna angaria subditorum a nobilibus vicinis. Rdi et vener. dni decreverunt.. iuxta statuta,

ut infra sex menses omnino curaret subditos viis et remediis iuris [ab] oppressio-
nibus et angariis laborumque exactionibus liberare, immunes et indemnes manu-
tenere, damna vero in borra facta tempore ipsius regiminis resarcire et ne in
posterum fiant providere sub pena statuti. Et nichilominus habeat procuratorem
ville unum de fratribus circa ecclesiam residentibus, qui eum certiore faciat
de omnibus ad eum et prefatam villam pertinentibus iuxta ordinationem sta-
tuti iurati.

1140. (Ibidem) R^{du}s dnus Iohannes Tharnowski prepositus in medio ca-
pituli admonitus per... dnos, ut in curia ville sue prestimonialis Lubanie domum
edificet aliam vel pro regente vel pro familia et hanc presentem reformet et
reparet; item ut defendat subditos ville Lubanie, ne a nobilibus quibusvis co-
gantur ad labores; item ut colonos maxime tabernatores iubeat humaniter tra-
ctare; item ut precipiat omnibus subditis, ne cum omni grano et braseis nullibi
alias ad molendinum pro mollitione eant quam ad capitularia molendina Oszlią
et Kawka, tum etiam ut brasea de predio ibidem molant et non apud nobiles.

1141. (Ibidem) Ad petita R^{di} dni Iohannis Tharnowski prepositi statue-
runt... dni, quod ratione mensarum braseorum de curia Lubaniensi in annum
pro festo Epiphanie VI flor. tantum solvat; item duo mansi dicti Gruczynskie
debent predio adiungi salvo censu capitulari. Omnes vero subditi in dicta villa
Lubanie laborabunt duos dies in una septimana de uno manso et de medio
manso unum diem; item omnia brasea, frumenta de villa eadem Lubanie non-
nisi in molendinis capitularibus molantur sub pena ammissionis frumenti.

1142. (Ibidem)... Dni volentes bona sua Dobrcz capituli ad meliorem(s)
commodum reducere consenserunt, ut primo revisores... bona illa revideant, ex
qua tandem revisione bona illa tota et integra vener. dno Nicolao Kosz cano-
nico et nemini alteri ad triennium arendare statuerunt; quiquidem vener. dnus
canonicus Kosz pro fructibus tam de Niemcze, quam de aliis bonis Dobrcz illi
venditis anni videlicet 1576 includendo etiam census anni eiusdem debet solvere
300 flor. pro festo Assumptionis Marie Virginis prox. venturo in anno presenti
1577, seu convertet summam hanc in oeconomiam, pecora et alia
necessaria illis bonis competentia, de expositis redditurus rationem capitulo,
excluso censu retento per molendinatorem anni 1575 et sexti: anni quinti 20
flor., anni vero sexti 30 flor. Compromissum autem cum dno Mischleczki dnus
canonicus suis sumptibus propriis expedit, ad quod sese ultro submitit.

A. 1577, Maii 2, in capitulo.

1143. (Acta cap. IV)... Personaliter comparens vener. dnus Lucas
a Unieio w artium liberalium magister et philosophiae doctor tenens... in suis
manibus provisionis litteras de et super canonicatu ecclesie cathedr. Wladislav.
cum officio predicatione per Rmum... dnum Stanislaum Karnkowski Wladislav.
et Pomeranie Epum sibi datas, iuxta quarum litterarum tenorem et exigentiam...
Rdos dnos petiit et debita cum instantia postulavit, ut eum in canonicum per
liberam resignationem vener. dni Stanislaui Szokolowski theologie doctoris reci-
perent realemque actuaalem et corporalem possessionem eidem traderent et assi-
gnarent... Et... dni prelati et canonici... parendo litteris sue Rme Ptis et me-
tuentes temporum iniquitatem, quo doctorum et hominum eruditorum copia

deesset, habentes bene perspectam, probatam et ingenii dexteritatem et morum
probitatem solidamque conditionem eiusdem, tum quod hic in schola satis
felici cum successu iuventutem docuit, tum et in Academia Cracoviensi
magna cum laude artes liberales professus est, recepto ante omnia ab eo de
articulis fidei iuxta Tridentinum concilium tum de observandis statutis
vener. ecclesie Wladislav. solito corporali iuramento... eundem ad ecclesiam pre-
dictam Wladislav. receperunt...

A. 1577, Augusti 16, in capitulo generali.

1144. (Acta cap. IV) R^{du}s dnus Iohannes Tarnowski prepositus habens
in manibus litteras clausas a Rmo dno... Stanislao Karnkowski D. g. Epo Wla-
dislav. ac Pomeranie videlicet ad capitulum pertinentes, quibus vener. capitulo
porrectis pertulit et produxit constitutiones nunc preterite synodi pro-
vincialis... per Archiepiscopum s. metropolitane ecclesie Gnezn. et alios Epi-
scopos, abbates et nuntios designatos laudatas et approbatas, vigore quorum
omnium latius descriptorum adhortatus est ab eodem prenomato Rmo anti-
stite, ut in hac ecclesia cathedr. Wladislav. et per totam provinciam seu dioce-
sim in toto et cum in(s) effectu ad debitam et finalem exequutionem reduce-
rentur effectumque suum certum sortirentur.

1145. (Ibidem) Ex unanimi consensu dnorum totius capituli ad composi-
tionem, correctionem concordantiamque cantus practice orationumque in hac
ecclesia cathedr. iuxta normam et ritum s. Sedis apostolice factum eidem Ro-
mane(s) in concilio Tridentino laudatum ex fratribus canonicis R^{dum}
dnum Iosephum Conarzewski i. u. doctorem archidiaconum Wladislav. et vener.
Sebastianum Koskowski canonicum, ex vicariis vero honor. Petrum vicedecanum
et Iohannem Czieslin deputaverunt presentibusque deputant.

1146. (Ibidem) De unanimi consensu auctoritate totius capituli generalis
inherendo constitutioni generali sinodali Petricoviensi pro viatico
ad Romam laudate in et super prelatos et canonicos ecclesie cathedr. Wladisl.
constitutum et decretum est XXX flor. in auro pro tempore assignato solven-
dos esse, similiter aliam medietatem XXX flor. in auro, respectu equalium pre-
stimonialium computandos, spectantes et ad ecclesiam collegiatam Crusviciensem
in et super ibidem degentes prelatos et canonicos solvere realemque(s) in effe-
ctu tempore indicto statuerunt presentibusque duxerunt sub censuris ecclesia-
sticis¹⁾.

A. 1578, Ianuarii 2, in capitulo generali.

1147. (Acta cap. IV) Dni capitulares auctoritate totius capituli generalis
de unanimi consensu omnium statutum de inobedientia cmethonum in bonis et
villis prestimonialibus in exequutionem deducentes statuerunt, ut quilibet regens
bonorum ab actu presenti habeat in absentia sui fratrem de gremio procurato-
rem a se constitutum, quiquidem procurator subiacebit procuratori capituli sub
censuris ecclesiasticis succubitis.

¹⁾ Ten i dwa poprzednie wpisy pochodzą od bardzo w sztuce notaryalnej niewprawnego pisarza.
Ztąd niezwykły w księgach kapitulnych zamęt w redakcyi tekstu.

1148. (Ibidem) Dni... capitulares inherendo statutis et consuetudinibus antiquis, ut quandocunque acciderit desertos laneos, sive unus sive plures, in villis ac bonis prestimonialibus per cmethones extitere(s), extunc de unanimi voto statuerunt et quilibet regens bonorum pro tempore existens adiungens illos ad prediales tenetur ex eisdem censum consuetum, prout una(s) solvebatur, capitulo suo alias procuratori capituli solvere.

1149. (Ibidem)... Dni de unanimi voto presentandum in hymnasium Wladislaviense vener. dnum Casparum Chronovium Tarnoviensem artium et philosophie magistrum a tempore solito anni moderni decreverunt presentibusque decernunt.

1150. (Ibidem) Nobilis Paulus Chelchowski famulus et factor ville Zbrachlin Rdi dni Iacobi Mieliewski Wladislav. et Cracov. canonici hiciem in capitulo personaliter veniens obtulit litteras ac in reverentia in presentia dnorum capitularium ante oculos posuit a domino suo necnon et a dno Montano doctore et canonico Cracov. exequutoribus statuam argenteam deauratam cum cruce et remo imaginis divini Adalberti cum infula, in medioque eiusdem statue exstant incluse reliquie s. Adalberti, eleganti artificio comparatam, idque a Rdo dno olim Mathia Drzewiczki preposito Wladislav., Cracov. canonico ad ecclesiam cathedr. Wladislav. testamentaliter legatam et donatam; quamquidem statuam prefatam... dni capitulares cum ea, ut decuit, reverentia et gratiarum actione susceperunt et ad thesaurum ecclesie prefate dederunt ipsosque dnos exequutores confratres suos quietaverunt presentibusque quietant.

1151. (Ibidem) Dni capitulares unanimibus votis decreverunt ex thesauro de pecunia anniversariorum dare pro expeditione Romana XL flor. in auro, plus minusve expendit, in manus Rdi dni Nicolai Koss confratris sui, cui commiserunt habere omnem curam de ista expeditione; quam summam refundet procurator ex retentis ad thesaurum annorum preteritorum.

1152. (Ibidem) Dni... capitulares de unanimi consensu decreverunt et statuerunt et in futurum [mandaverunt], ut ab actu presenti omnes decime in bonis prestimonialibus situate per revisores certos ex gremio ad id deputatos collectis omnibus taxarentur et estimarentur secundumque eam taxam in posterum dni regentes sint decimas soluturi. Ad presens autem ad ea procurator capituli deputatur, ad quem postea tempore vacantiarum confrater ex gremio deputabitur, conserventur tamen possessores iuxta antiquam taxam ad hoc usque tempus taxatio consumabitur. Memorati dni prelati et canonici omnibus melioribus modo, via, iure, forma et consuetudine ad dirigenda et gubernanda bona communia capitularia arende totius capituli generalis de unanimi consensu et votis concordantiarum immo(s) Rdum dnum Mathiam cantorem ecclesie cathedr. Wladislav. confratrem suum presentem et onus huiusmodi procurationis in se assumptum in suum verum et legitimum, statutis et consuetudinibus ecclesie inherendo, generalem procuratorem suum¹⁾ constituerunt, elegerunt et deputaverunt, qui eidem habebit viceprocuratorem diligentem officioque suo satisfaciendum, quodquidem onus procuratoris prenominatus Mathias libere annuendo petitioni dnorum in se ac ultra suscepit.

¹⁾ Cod. unum.

1153. (Ibidem) Dni... decreverunt dnum Iacobum Mioduski notarium suum propter commodiorem illius victum sustentandum esse, adiungendo eidem duas marcas specialiter pro quolibet quartali singulis annis ad suum salarium, quo usus est primum, idque ut maiorem diligentiam haberet in iuris processibus et expediendis actionibus intentatis et intentandis capituli huius coram quocunque iudicio legitimo capitulo serviendo; similiter de omnibus bonis singulorum dnorum prestimonialibus maiorem gratiam in adhibenda diligentia illius polliciti, sed [quia] ipse notarius pro grato non suscepit, ad aliud capitulum generale remissum, tum deinde hoc cassaverunt et notario finem servitii ad quartuale tantum indixerunt.

A. 1578, Martii 25, in capitulo.

1154. (Acta cap. IV) Vener. dnus Andreas Withowski canonicus in sua propria persona in medio capituli presentis corporale iuramentum secundum tenorem in ingressu ecclesie alias iuxta statutum capituli per dnos de gremio prestari solitum ac de servanda inconcusse fide catholica iuxta oecumenicum Tridentinum placitum prestitit.

A. 1578, Augusti 16, in capitulo generali.

1155. (Acta cap. IV) Vener. Mathias Karski canonicus Wladislav. hiciem in medium generalis capituli a Rmo dno Epo moderno litteras S. R. Mtis sigillo ac manu propria eiusdem S. R. Mtis obsignatas et munitas obtulit, quas... dni, cum ea qua decuit reverentia susceperunt auctoritateque huius capituli generalis actibus capitularibus ingrossari mandaverunt, quarum tenor est talis:

Stephanus D. g. rex Polonie, Magnus dux Lithwanie, Russie, Prussie, Mazovie, Samogitie, princeps Transsilvanie etc. Notum testatumque facimus presentibus litteris nostris, ad quos pertinet, universis et singulis, quia cum insignia sint fidei, studii et meritorum erga nos¹⁾ et Rempublicam regni nostri, tum imprimis singularis erga Deum pietatis et ecclesiam eius vigilantie Rdi in Christo patris dni Stanislai Karnkowski Epi Wladislav. et Pomeranie sincere nobis dilecti testimonia, putavimus nostri muneris esse gratitudine nostra quapiam eius instituta confirmare et animi nostri benevolentiam quocunque est(s) indicio ipsi testari. Cum igitur Summus Sacrosanctus catholice et universalis Romane ecclesie pontifex modernus dnus Gregorius divina providentia papa XIII nobis pio et paterno erga nos studio in mensibus suis sacerdotiorum seu beneficiorum apud cathedrales ecclesias in regno nostro vacantium et vacaturorum conferendorum facultatem donaverit et concesserit, nos eiusdem Sanctitatis erga nos studii participem Rdum... dnum Stanislaum Karnkowski Epum Wladislav. et Pomeranie faciendum ipsique menses nobis a Summo Pontifice in ecclesia et diocesi Wladislav. et Pomeranie donatos vicissim concedendos et donandos esse duximus, uti iam presentibus litteris nostris concedimus et donamus apud ecclesiam ipsam cathedr. et diocesim Wladislav. et Pomeranie cum omni eo iure, quod nobis a summo Pontifice concessum fuerat. In cuius rei fidem [et] testimonium pre-

¹⁾ Cod. meritoria ageret. Wypada tu zaznaczyć, że notaryusz, od którego pochodzą zapiski od 16 sierpnia 1577 po 6 listopada 1578, odznacza się całkiem bezprzykładną nieudolnością.

sentis litteras manu nostra subscripsimus et sigillo regni nostri communiri fecimus. Datum Leopoliae d. XIII m. Iulii A. D. MDLXXVIII, regni vero nostri anno III.

A. 1578, Septembris 18, in capitulo.

1156. (Acta cap. IV) Dni capitulares de unanimi consensu omnium auctoritate capituli deputaverunt denuo ad sinodum provincialem similiter et ad iudicia generalia tribunalia constituta Petricoviensia ex gremio Sui vener. dnos Sebastianum Koskowski et Paulum Czedrovski canonicos Wladislav. presentibusque deputant et assignant.

A. 1578, Octobris 16, in capitulo.

1157. (Acta cap. IV) .. Dni .. unanimiter decreverunt duo millia pecuniarum a magnif. dno capitaneo Brzestensi Mielieczki recepta danda esse generoso dno Zelski castellano Dobrzynensi super medietate bonorum illius Sokolowo et omnium pertinentium ad eadem bona, uti molendini dicti Tarchy iuxta obligationem per dictum dnum Zelski capitulo desuper factam, que pecunia previa omnium unanimi consultatione iam ipso facto et in numerato eidem dno Zelski per manus dni Mathie Kielpinsky cantoris Wladislav. est tradita ex voluntate et mandato dnorum totiusque capituli subscripti.

143218

400